MICHEL ZÉVACO

PARDAYANLAR

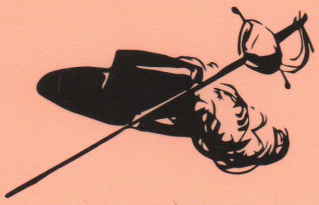
1

PARDAYANLAR

Çeviren Murat Sertoğlu

dedalus

dedalus

"Ne darağaçlarına çevrilecek bir ormanım, ne fena niyetlerimi dindirecek bir köyüm, ne zindanlı bir şatom, ne de bana yaltaklanacak, dalkavukluk yapacak adamlarım, muhafızlarım var. Bu bakıma ve bu ölçüye göre ben büyük bir senyör sayılmam. Fakat insanlık ve şeref bakımından aramızda hiçbir fark olmadığına inanıyorum. Tıpkı kılıçlarımız arasında fark olmadığı gibi."

Yıl 1553.

Dışarıdaki savaşlardan çok, içerideki entrikalarla boğuşan Fransa diken üstündedir. Üstelik Protestanlarla Katolikler arasındaki mezhep savaşı cephelerden taşmış Paris sokaklarına dek ulaşmıştır. Bu hengamede, aşklarını yaşayamadan ayrı düşen François de Montmorency ile Jeanne de Piennes'in başına gelen korkunç bir olay, bundan 16 yıl sonra bambaşka nefretleri, bambaşka sevgileri ve bambaşka maceraları beraberinde getirir.

Bu maceranın merkezinde ise baba-oğul Pardaillanlar vardır. Pardaillanlar kahramanlıklarıyla nam salan, kazandıkları parayı sürekli dağıttıklarından ötürü eski püskü kıyafetlerle gezinen, yazın susuzluğa, kışın açlığa talim eden iki gezgin şövalyedir. Ancak yeri geldiğinde yemeğin en iyisini yemeği, kızların en güzeline sevdalanmayı da bilen bu iki şövalye, aşk ve dostluk için canlarını tehlikeye atmaktan çekinmezler.

Michel Zévaco'nun 1900'de tefrika şeklinde yayınlamaya başladığı, Sartre'ın keşfi ve teşvikiyle bir efsaneye dönüşen *Pardayanlar* serisi, gözden geçirilmiş eksiksiz çevirisiyle yeniden okurlarının karşısında.

/dedaluskitap
dedalus.com.tr

ISBN: 978-605-7639-58-5

© Dedalus Kitap - 2021

Yazar: Michel Zévaco
Kitabın Adı: *Pardayanlar 1 / Pardayanlar*
Orijinal Adı: *Les Pardaillan*
Çeviren: Murat Sertoğlu

Sertifika No: 49834
ISBN: 978-605-7639-58-5
Set ISBN: 978-605-7639-57-8

Dedalus Kitap: iki yüz elli iki
Roman: yüz altı

Birinci Baskı: ekim iki bin yirmi bir

Yayın Yönetmeni: Faruk Akhan
Editör: Okan Çil
Çeviri Editörü: Fatma Kurt
Sayfa Düzeni: Burhan Üçkardeş
Kapak Tasarım: Saim Aktan

Baskı-Cilt: Ana Basın Matbaa, Mahmutbey Mh. Devekaldırımı Cd. 2622. Sk. Güven İş Merkezi No: 6/13 Bağcılar/İstanbul

Osmanağa Mh. Mürver Çiçeği Sk. No: 5 D: 6
Kadıköy/İstanbul

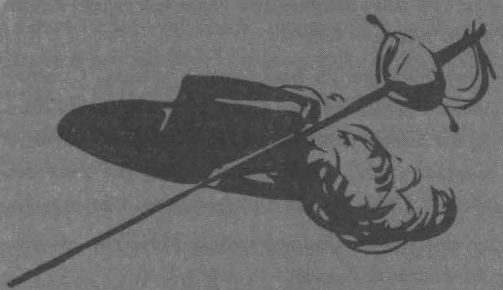
www.dedalus.com.tr

Tel: +90 216 418 04 38
Mail: dedalus@liberplus.com.tr

Dedalus Kitap, Liber Plus Yay. ve Org. Tic. Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.

MICHEL ZÈVACO

PARDAYANLAR

1

PARDAYANLAR

Çeviren Murat Sertoğlu

dedalus

Michel Zévaco

1860 yılında doğan Zévaco, üniversite yıllarında keskin zekâsıyla dikkat çekiyordu. Mezuniyetinin ardından Isère Koleji'nde retorik dersleri vermeye başladı. Ancak politik fikirleri sebebiyle hükümet tarafından görevden uzaklaştırıldı. Bunun üzerine Paris'e giden Zévaco, Jules Roques tarafından çıkarılan, o günlerin anarşist gazetesi L'Egalite*'nin yazı işleri müdürü olarak çalışmaya başladı.*

1890 yılından itibaren özellikle "polemik adamı" adını duyurmaya başlayan Zévaco, zamanının hükümet yetkilileriyle giriştiği tartışmalar sonucunda, daha çok siyasi mahkûmların bulunduğu Sainte-Pelagie Hapishanesi'nde bir süre hapis yattı.

L'Egalite*'nin mahkeme kararıyla kapatılmasının ardından* Courrier Français*'de sanat ve edebiyat eleştirileri kaleme almaya başlayan Zévaco bu dönemde tefrika halinde yayımlanan tarihi romanlar da yazmaya başladı.* Le Capitan *(1907),* Nostradamus *(1909),* Le Pont des soupirs, *2 cilt (1909),* L'Héroïne *(1910) bu romanlardan bazılarıydı.*

Zévaco asıl ününü ise 1900 yılında yine tefrika olarak yayımlamaya başladığı Les Pardaillans *ile kazandı.*

Beş çocuk babası olan Zévaco, 1918'de henüz 58 yaşındayken öldü.

Murat Sertoğlu

1911 yılından Kozan'da doğan Sertoğlu, gazeteciliğe 1933'te Haber gazetesinde başlamıştır. Devamında Cumhuriyet, Tan, Hürriyet, Tercüman gibi pek çok gazetede muhabirlik, yazarlık, yazı işleri müdürlüğü yapmıştır.

Yazdığı tefrikalar ve çevirdiği kitaplarla edebiyatımızda da önemli bir yeri bulunan Sertoğlu, 1989 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İKİ KARDEŞ

Oldukça mütevazı görünen bu küçük ev, tek bir zemin kattan oluşuyordu.

Açık bir pencerenin yanında, arkalığı kabartmalı bir koltuğa oturmuş beyaz saçlı, yaşlı bir adam, adeta I. François'nın destansı savaşlarından sağ kurtulan süvarilerin kaba bir figürünü andırıyordu.

Yaşlı adam kederli bir halde, uzakta, mavi gökyüzünde yükselmekte olan ve tehditkâr kulelerinin gururunu taşıyan Montmorency Kalesi'ne bakıyordu.

Sonra gözleri uzağa daldı. Korkunç bir iç çekiş, sessiz bir lanet gibi göğsünü kaldırdı.

"Kızım nerede?" diye sordu.

"Genç hanımefendi ormana zambak toplamaya gitti," diye yanıtladı oturma odasını temizleyen hizmetçi.

Tatlı tatlı gülümseyip mırıldanan yaşlı adamın alnını tarifsiz bir şefkat ifadesi aydınlattı:

"Evet, doğru. Bahar geldi. Çalılar güzel kokular yayıyor; her ağaç bir buket gibi. Her şey güler; her şey şarkı söyler. Her yerde çiçekler var ama en güzel ve en saf çiçek sensin Jeanne, benim asil ve iffetli kızım."

Sonra bakışları, avını takip eden taş bir canavar gibi tepedeki görkemli konağın ürkütücü silüetine çevrildi.

"Nefret ettiğim her şey ise orada!" diye bağırdı. "Beni öldüren güç orada yatıyor! Evet, ben, Piennes lordu, kısa bir süre önce bütün bir bölgenin efendisiyken, Montmorency kontunun açgözlülükle beni terk ettiği dünyanın bu mütevazı köşesinde neredeyse sefil bir şekilde yaşamaya mahkûm oldum! Ne saçmalıyorum ben? Şu anda

beni son sığınağımdan kovmanın yollarını arıyor. Yarın kızımın barınabileceği bir evi olup olmayacağını kim bilebilir? Ah Jeanne'im, bugün topladığın çiçekler senin son çiçeklerin olabilir!"

Sessiz gözyaşları, çaresiz yüzünün kırışıkları arasından süzüldü. Aniden feci şekilde solgunlaştı. Siyahlar içinde bir atlı, evin önünde atından indi, içeri girdi ve önünde eğildi.

"Hay lanet olsun! Montmorency'nin uşağı!" diye haykırdı yaşlı adam.

Siyah giysili adam:

"Piennes lordu," dedi, "Constable lordundan derhal dikkate almanız gereken bir belge getirdim."

Yaşlı adam:

"Bir belge!" diye mırıldandı, büyük bir ızdırap titremesi onu baştan aşağı sarsarken.

Uşak:

"Piennes lordu," diye ekledi, "görevim utanç verici; söz konusu belge, parlamento kararnamesinin bir kopyası. Dün Paris'te imzalandı. 25 Nisan Cumartesi, 1553 tarihli."

Piennes lordu:

"Bir parlamento kararnamesi!" diye bağırdı, kollarını kavuşturmuş halde, sessiz bir şekilde dururken. "Konuşun efendim. Montmorency kontunun nefreti şimdi beni hangi yeni talihsizlikle incitiyor? Hadi söyleyin bana!"

Uşak, alçak ve utanç verici bir sesle:

"Efendim," dedi, "kararname, Kral XII. Louis'in, Montmorency hanedanına geri verilmesi gereken toprakların mülkiyetini kararlaştırdığını, size verilen yetkilerin aşıldığını ve sizin Margency topraklarının bu bölümünü uygunsuz bir şekilde işgal ettiğinizi belirtmektedir. Bu yüzden sizi bir ay gibi bir süre içinde kaleyi, kasabayı, çayırları ve ormanları teslim etmeye mecbur ediyor."

Piennes lordu tek bir hareket bile yapmadı, odada hüküm süren sessizliğin ortasında oldukça solgunlaştı. Bu arada dışarıda bir dalda çiçek açmış erik ağacında bir tarla kuşu şakıyordu, Piennes lordu titrek bir sesle:

"Ah, benim güzel kralım XII. Louis! Ve siz, ünlü I. François! Kırk savaş meydanında canını tehlikeye atıp kanını akıtan benim gibi bir insana, şunların nasıl davrandıklarını görmek için mezarlarınızdan çıkın! Krallarım geri dönün! Her şeyi soyulmuş ve denizde dolaşan yaşlı bir askerin görüntüsüne tanık olacaksınız. Fransa sokakları bir parça ekmek için yalvarıyor!"

Uşak bu çaresizlik karşısında ürperdi, kararnamenin parşömenini masanın üzerine gizlice bıraktı ve geri çekildi, kapıdan çıktı gitti.

Hemen ardından evde, yürek parçalayan, acı bir feryat duyuldu.

"Ya kızım? Jeanne'im? Kızım barınaksız kalacak! Jeanne'im ekmeksiz kalacak! Montmorency! Size ve tüm soyunuza lanet olsun!"

Yaşlı adam sımsıkı yumruğunu kaleye doğru salladı, gözleri alev saçtı ve sonra hiddeti ortadan kayboldu. Felaket hakikaten pek büyüktü. XII. Louis zamanından beri Mösyö Piennes'e ait olan Margency arazisi, evvelce bütün Picardie eyaletini idare eden bu zatın elinde kalan son topraktı. Serveti tükenince buradaki mütevazı eve sığınmıştı. Ve şimdiye kadar yalnızca tek bir şey onu hayata bağlamıştı: parlak ve saf bir mutluluk olan kızı, Jeanne'i, tutkusu, hayranlığı.

Margency'nin dar geliri, en azından çocuğun onurunu tüm aşağılanmaların ötesinde tuttu.

Ancak işte bunu da ona çok görmüşlerdi. O da elden gidiyordu. Esasen bu topraklarda gözü bulunan Montmorency kontu ne yapmışsa yapmış, krala bir kararname imzalatarak bu toprakları da kendi uçsuz bucaksız çiftliklerine ilave ettirmeye muvaffak olmuştu. Şimdi bu son varlığı da elden gidiyor ve zavallı ihtiyar asker Mösyö Piennes'in önünde yokluk ve sefaletten ibaret karanlık bir yol açılıyordu.

Fakat onu en çok düşündüren şey biricik kızı; güzel, ince, hassas Jeanne'iydi. Jeanne on altı yaşındaydı. İnce, kırılgan, gururlu ve zarifti, adeta göz zevki için yaratılmıştı. Parlak baharın bir yayılımı, vahşi zarafetiyle de, yükselen güneşte çiy altında titreyen bir alıç gibiydi.

Jeanne 1553 senesinin 26 Nisan'ına tesadüf eden bu pazar günü, yine her gün olduğu gibi aynı saatte çıkarak Margency'nin kenarında bulunan kestane ormanına girdi. Vakit akşama doğruydu, kokular ormanı dolduruyordu. Havada aşk kokusu vardı.

Genç kız, bir eli kalbinin üzerinde olduğu halde ağaçların altında yavaş yavaş ilerliyor ve kendi kendine şöyle söyleniyordu:

"Bunu ona söylemeye cesaret edebilecek miyim? Bu akşam, evet, bu akşam söyleyeceğim bu mühim ve bir o kadar tatlı sırrı!

Birdenbire ağaçların arasından uzanan iki kuvvetli ve şefkatli kol onu belinden yakaladı. Sıcak ve titrek dudaklar dudaklarını buldu:

"Siz misiniz sevgilim?"

"François! Sevgili lordum!"

"Fakat sevgilim? Ne kadar da titriyorsunuz!"

"Dinleyin, François... Ah! Korkuyorum..."

Genç adam, Jeanne'i o zaman daha kuvvetle kucakladı. Bu uzun boylu, tatlı bakışlı, yakışıklı genç, Mösyö Piennes'in elinden bütün servetini gasbetmeye çalışan Montmorency kontunun büyük oğlu François de Montmorency idi.

Dudakları böylece belki beş dakika birleşmiş halde kaldı. Ruhları esrarengiz kokularla dolup taşan çiçeklerin arasında dolaşarak ağır ağır yürüdüler.

Genç kız birdenbire durdu:

"Bizi takip ediyorlar, gözetliyorlar... Duyuyor musunuz, François?"

"Hayır meleğim, bizi takip eden yok. Duyduğunuz sesler, yuvalarına dönen kuşların kanat sesleri."

"Ah François! Korkuyorum..."

"Beni sizi korudukça hiçbir şeyden korkmamalısınız, güzelim."

"En ufak bir olay bile beni titretiyor. Hele son üç aydan beri ne kadar büyük bir korku içinde bulunduğumu anlatamam sevgilim."

"Üç aydan beri siz benim dünyada en kıymet verdiğim varlıksınız. Yakında da eşim olacak ve ismimi taşıyacaksınız. Resmî muameleleri beklemeden bana kendinizi verdiğiniz ve hakiki eşim olduğunuzdan itibaren benim tam himayem altındasınız. Göreceksiniz ki, babalarımızı birbirinden ayıran düşmanlık ve kini de ortadan kaldıracağım. O zaman mutluluğumuzu gölgeleyecek hiçbir şey kalmayacak..."

"Ah François. Size inanıyorum. Sizi her şeyden fazla seviyorum.

Fakat bilmem neden, içimde bir endişe var... Manasını anlayamadığım bir endişe. Nasıl diyeyim, korkuyorum. Mutluluğumuzu kıskananlardan korkuyorum."

"Sizi seviyorum, Jeanne. Yemin ederim ki, dünyada hiçbir şey sizin benim eşim olmanızı engelleyemez!

Onlardan az ötede kin dolu bir kahkaha duyuldu.

François bunu duymamıştı. Devam etti:

"Eğer gizli bir kederiniz, bir endişeniz varsa, bunu bana söyleyin..."

"Evet, size söyleyecek bazı şeylerim var."

"Nedir?"

"Şimdi olmaz. Geceleyin söylerim. Tam gece yarısı sizi sütannemin evinde bekleyeceğim. Anladınız mı, tam gece yarısı, öğrenmeniz lazım gelen bir şey var."

"Pekâlâ, geleceğim."

"Haydi artık, siz gidin. Geç kaldım. Ben de evime döneyim..."

İki genç bir defa daha kucaklaştılar. Dudakları yine uzun uzun kenetli kaldı. Birbirlerinin vücuduna bütün kuvvetleriyle sarıldılar. Sonra yavaş yavaş ayrıldılar. Son bir öpüşmeden sonra François de Montmorency ağaçların arasında kayboldu.

Jeanne ise sonunda iç çekerek arkasını döndü. İşte o anda, bembeyaz kesildi. Sert bakışları ve kibirli tavrıyla, henüz yirmilerinde bir genç tam karşısında dikiliyordu.

Jeanne, elinde olmadan haykırdı:

"Ay! Siz misiniz, Henri?"

"Evet, benim! Beni neden böyle karşılıyorsunuz. Ben de insan değil miyim? Abim gibi benim de hislerimi söylemeye hakkım yok mu, Jeanne?.."

Zavallı genç kız tir tir titriyordu. Beriki, sözlerine devam etti:

"Her şeyinizi biliyorum. Abimle aranızdaki aşk macerasını noktası noktasına biliyorum. Her şeyin farkındayım. Buna rağmen size karşı beslediğim aşkı söylemekten beni hiçbir şey menedemez. Anladınız mı? Sizi seviyorum Jeanne. Seviyorum ve size karşı beslediğim korkunç aşkı zannederim abimden evvel size söyledim. Fakat

siz bunu kabul etmediniz. Benim François'dan neyim eksik! Beni niçin aşkınıza layık bulmuyorsunuz?"

Genç kız kendisini biraz toplamıştı:

"Henri," dedi, "ben sizi ancak bir kardeş gibi seviyorum. Bundan fazlasını benden istemeyin. Çünkü abinizi seviyorum. Rica ederim, ısrar etmeyin."

"Fakat ben kolay kolay hakkımdan vazgeçmem. Bunu bilmeniz lazım. Abim sizi sevebilir. Fakat ben de seviyorum. Gerekirse bu hakkımı kılıcımla müdafaa etmeye karar vermiş bulunuyorum."

"Abinize karşı da mı?"

"O benim abim değil, aşkımın rakibidir."

"Aman Tanrım, neler söylüyorsunuz?.. Ah François, ne vaziyette olduğumu bir bilseniz..."

"Hâlâ François, öyle mi? Demek benim aşkımı reddediyorsunuz..."

"Benim için dünyada François'dan başka hiç kimse yok!"

"Ya, öyle mi? O halde size açıkça şunu söyleyeyim; kendinizi koruyun. İşte o kadar!.."

"Merhamet!.."

"Merhamet filan bilmem. Size şimdi veda ediyorum; hoşça kalın demiyorum, yine görüşürüz diyorum..."

Henri, genç kızı korkunç bakışlarla süzdü. Sonra şiddetli birkaç el kol hareketi yaptı, yaralı bir yaban domuzu gibi başını salladı ve ormanın içine doğru koştu.

"Vurulan tek kişi belki de benim!" diye kekeledi Jeanne.

Ve bu sözleri söylerken, varlığının derinliklerinde bilinmeyen, uzak, ifade edilemez bir şey titredi. İçgüdüsel bir hareketle ellerini iki yanına koydu, dizlerinin üzerine çöktü ve çılgın bir korkuya kapıldı. Zavallı genç kız, o zaman kendini daha fazla tutamayarak hıçkırıklarla ağlamaya başladı:

"Ah, ona bir şey yapmasın; Tanrım, bu işte benim suçum ne? Sadece seviyorum. François için derhal ölmeye hazırım. Artık dünyada yalnız da değilim. Çünkü vücudumda onun bebeği, bizim bebeğimiz de var..."

İKİNCİ BÖLÜM
GECE YARISI

Aysız bir gecenin sessizliği ve karanlığı Montmorency vadisini kapladı. Uzakta, bir çiftlik evinin köpeği ölesiye havlıyordu. Margency'nin çan kulesinde saat on biri ağır ağır vurdu.

Jeanne de Piennes çan sesini duymak için çıkrığını döndürmeyi bırakarak doğruldu ve şöyle mırıldandı:

"Canım evladım, zavallı, küçük meleğim, hayatın senin için sakladığı acıları kim bilebilir?"

Uzun süre sessiz kaldıktan sonra kendi kendine mırıldanmaya devam etti:

"Acaba babam bu akşam niçin o kadar düşünceliydi? Beni neden öyle sık sık göğsüne bastı? Ne kadar da solgundu! Ah, onun içini parçalayan kederi anlayabilsem... Zavallı babacığım! Acından biraz olsun almak için neler vermezdim... Ama hiçbir şey söylemek istemedin... Sadece bana bakarak ağladın..."

Bakışları duvardaki çerçeveli resme takıldı.

"Ey Meryem Ana!" dedi. "Sizin her şeyi yapmaya kadir olduğunuzu biliyorum. Günahımı biliyorsunuz. Lordum ve âşığım, yaşamak isteyen bu bebeği reddetmesin... Ne olur, babasının kalbine şefkat verin. Beni affedin..."

Bu sırada saat on bir buçuğu vurdu. Yüreğini kavuran bir ızdırapla tekrar bekledi...

Sonunda meşaleyi söndürdü, bir mantoya sarındı. Etrafta çıt duyulmuyordu. Bir hayal gibi süzülerek yüz metre kadar ötede bulunan bir köylü kulübesine doğru koştu. Evden içeri girerken otlar arasında bir hayal görür gibi oldu. Korkarak adımlarını daha ziyade sıklaştırdı ve içeri giriverdi...

"François!" diye seslendi heyecanlanarak.

Cevap veren yoktu. Başını sallayarak yoluna devam etti.

Otların arasına gizlenmiş olan hayal o zaman doğruldu. Ve hızlı hızlı Mösyö Piennes'in evine doğru yürüdü. Evin arka tarafında ihtiyar Piennes'in odasının bulunduğu yere gelince camı birkaç defa hızlı hızlı vurdu.

Mösyö Piennes hâlâ uyumamıştı. Odasında bir aşağı, bir yukarı dolaşıyor ve kendi kendine şöyle konuşuyordu:

"Jeanne'i ne yapacağım? Masum ve günahsız kızımı kime teslim edeceğim? O hayatta ne yapabilecek?.. Bu işi nasıl halledeceğim?"

Cam vurulunca durdu. Acaba kim gelmişti? Pencere kanatlarından birini açtı ve geleni görür görmez adeta tüyleri diken diken oldu. Bu gelen, can düşmanının oğlu Henri de Montmoreney idi.

Hemen camı açtı ve duvardan aldığı iki kılıcı masanın üzerine koydu. Hiddetle soluyor ve Henri'ye bakıyordu. Henri bir hamlede pencereden içeriye atladı. Başını sallayıp, omuzlarını silkti. Kılıçları görünce:

"Hayır, sizinle vuruşmaya gelmedim," dedi. "Babamın size büyük fenalıklar yaptığını, bütün servetinizi elinizden aldığını, krallık tarafından da büyük bir haksızlığa uğradığınızı biliyorum. Fakat bütün bunlar beni katiyen ilgilendirmiyor. Piennes topraklarına el konuldu; zengin ve güçlü olduğunuz kadar, fakir ve sefilsiniz artık!.."

İhtiyar adam, masaya şiddetli bir yumruk indirdi:

"Pekâlâ, bütün bunları bildiğiniz halde neden buraya geldiniz? Konuşun! Evime ayak basmanız bana büyük bir hakarettir. Babanız korktuğu için mi sizi gönderdi? Uğradığım felaket karşısında ne hale geldiğimi görmek için mi buraya geldiniz? Cevap verin? Yoksa sizi şimdi gebertirim!"

Henri elinin tersiyle ter içinde kalan alnını sildi.

"Buraya kendim geldim. Beni kimse zorlamadı."

"Niçin geldiniz?"

"Şimdi anlayacaksınız. Size hiç de hoşunuza gitmeyecek bir haber vermeye geldim. Kızınız Jeanne abim François'nın metresidir."

Piennes lordu sendeledi. Gözlerinin önünden kırmızı bir bulut geçti. Göz bebekleri büyüdü. Bu büyük hakaret karşısında elini ha-

vaya kaldırdı. Henri de Montmorency, kıvrak bir hareketle bu eli yakaladı ve ezercesine sıktı.

"Sersem bunak! Bana inanmıyorsunuz galiba... Şu dakikada kızınız, François'nın kolları arasında. İnanmazsanız gelin de gözlerinizle görün!"

İhtiyar adam metanetini kaybetmemeye çalışıyordu. Sallana sallana odadan çıktı, Jeanne'in yatak odasına gelerek kapıyı açtı. Oda bomboştu. İşte o zaman boğazından korkunç bir inilti yükseldi. Kollarını lanetle havaya kaldırdı. Sonra perişan bir vaziyette odasına döndü. Kendisini bir kanepenin üzerine attı. Henri ise bütün bunları gördükten sonra kaçıp gitti.

*

Jeanne de Piennes, evin yanına gelmiş ama içeri girmemişti. Tatlı ve zorlu itirafını yapabilmek için gecenin karanlığına ihtiyacı vardı... Kendi hayatı ve karnında taşıdığı bebeğinin hayatı bir karara bağlanacaktı. Durduğu yerden sadece üç adım ötede, François de Montmorency belirdiğinde, gece yarısının ilk çanı çalmıştı. Onu hemen tanıdı ve kendini onun kollarına attı. Kucaklaşma oldukça şiddetli oldu. Bütün kalpleriyle birbirlerini seviyorlardı.

"Sevgilim," dedi genç adam şefkatle, "bu gece sadece birkaç dakikam var. Az önce şatoya bir haberci ulaştı ve babamın gelmesine yaklaşık bir saat kaldığını söyledi. Geldiğinde babamın beni orada bulması şart. Konuşun sevgili Jeanne. Söyleyin bana, sizi üzen sır nedir? Sizi dinleyenin kocanız olduğu hatırınızda bulunsun."

"Kocam, öyle mi? Ah François!"

"Elbette kocanız! Size namusum ve şerefim üzerine yemin ediyorum ki, benim eşim olacaksınız. Haydi, sizi dinliyorum..."

"Pekâlâ," dedi zorlanarak, "dinleyin."

Eğildi. Başını onun omzuna yasladı. Konuşacaktı... Uygun bir kelime arıyordu... Tam bu sırada uzaktan akseden boğuk bir inilti duyuldu. François birden yerinden fırladı.

Jeanne:

"Bu babamın sesi! Evet, babamın sesi... Babamı boğuyorlar galiba... Ben gidiyorum. Hemen gitmeliyim!.."

Böyle diyerek sevgilisinin kollarından sıyrıldı. Evine doğru koş-

maya başladı. Birkaç saniye zarfında evine varmıştı. Kapı ve camın açık olduğunu gördü. Bir süre sonra salonda girdiğinde babasını bir koltukta inler bir vaziyette buldu. Hemen yanına diz çöktü. Babasının bembeyaz başını kolları arasına aldı:

"Babacığım, benim! Bakın, ben geldim! Kızınız Jeanne geldi!"

İhtiyar adam yavaş yavaş gözlerini açtı. Karşısında kızını, Jeanne'i görünce bakışları değişti. Bu yarı deli bakışın altında kız iki adım geri gitti; aralarında söze gerek yoktu.

Bir anda aklı başından gitti. Babası her şeyi anlamıştı, mutlaka sırrını öğrenmiş olmalıydı. Kendini sonsuza kadar mahkûm olmuş gibi hissetti. Bacakları titriyordu. Dizlerinin üstüne düştü ve gözlerinden yaşlar fışkırdı. Beyhude yere inkâra kalkışmanın artık ne manası vardı.

Bilinçsiz bir şekilde itiraf etti:

"Demek öğrendiniz babacığım," diye söze başladı. "Onu sevdiğim ve hâlâ da sevmeye devam ettiğim için beni affedin. Demek zavallı küçük Jeanne'inizin, ayaklarınızın dibinde umutsuzluktan ölmesini istiyorsunuz!.. Lütfen bana öyle fena fena bakmayın. Ne yapayım. Elimde değildi. Onu sevdim. Onsuz hiçbir şey yapamayacağımı, ondan hiçbir suretle ayrılamayacağımı biliyorum. Ah babacığım, onu ne kadar sevdiğimi bir bilseniz."

O konuşurken François hayalet gibi belirdi.

İhtiyar Piennes yavaş yavaş kendine gelerek ayağa kalktı. Sabit bakışlarla baktığı kızını, kolundan tutarak sarstı ve onu ayağa kaldırdı.

Jeanne ağlayarak:

"Beni affediyorsunuz, değil mi? Ah! Baba, beni affettiğinizi söyleyin!"

Lort, cevap vermeden onu evin eşiğine götürdü, gecenin karanlığına doğru kolunu uzattı ve şöyle dedi:

"Defol! Benim artık bir kızım yok!"

Jeanne üzüntüsünden bayılmak derecesine gelmişti ki, gür bir erkek sesi odayı doldurdu:

"Yanılıyorsunuz, mösyö, hâlâ bir kızınız var. Bir oğlunuz ola-

rak size yemin ederim."

Konuşarak odaya giren François de Montmorency idi. İhtiyar adam onu görünce boğuk bir sesle haykırdı:

"Siz! Burada! Öyle mi! Kızımın âşığı evime giriyor!.. Meğer hayat bana ne kadar acı şeyler hazırlamış..."

François iki adım atarak ihtiyarın ellerini tuttu:

"Yalvarırım sakin olun!" dedi. "Size namusum ve şerefim üzerine söz veriyorum ki, kızınız Jeanne'e karşı çok temiz duygular besliyorum. Tanrı'nın emriyle onu sizden istiyorum. Kızınız Jeanne'in meşru eşim olmasına müsaade etmenizi rica ediyorum."

İhtiyar adam kulaklarına inanamıyordu:

"Ne dediniz? Oğlum mu?" diye kekeledi. "Jeanne'i meşru eşliğe mi kabul etmek istiyorsunuz? Siz benimle alay mı ediyorsunuz? Montmorency kontunun oğlu olduğunuzu unutuyorsunuz galiba?.."

"Evlenmemiz, iki aile arasındaki düşmanlığı ebediyen silecektir. Buna gerçekten inanıyorum. Sizden ricam, beni oğulluğa kabul etmeniz ve bana kızınızı vermenizdir."

"Saygıdeğer babacığım..." diye yalvardı Jeanne.

"Karar verin, mösyö," diye tekrarladı François.

İhtiyar adam hâlâ kulaklarına inanamıyordu. Bir taraftan da kuvvetinin gittikçe erimekte olduğunu hissediyordu, hayıflanan bir sesle:

"Ne vakit evleneceksiniz?" diye sordu.

Genç adam, ölmek üzere olan bu adamın kalbinden neler geçtiğini anlamıştı. Nazik bir tavırla cevapladı:

"Yarın sabah..."

"Yarın sabah mı? Pek geç değil mi? Acaba yarın sabaha kadar yaşayabilecek miyim?"

"Yarın ve daha uzun yıllar yaşayacaksınız."

"Yarın!" Yaşlı adam büyük bir acıyla inledi. "Çok geç! Bitti... Ölüyorum... Çaresizlik içinde ölüyorum."

François etrafına bakındı ve yaşlı adamın bağırışlarına yenik dü-

şen hizmetçilerin büyük bir endişeye kapıldıklarını gördü. Üzerine bir keder çöktü.

Kederli genç kadını kucakladı ve iki hizmetçiye de, Piennes lordunun ızdırap içinde yattığı koltuğa geçmelerini işaret etti. Şefkatle titreyen ciddi bir sesle:

"Şimdiden gece yarısı oldu, rahibiniz ilk ayini yaparak Piennes ve Montmorency ailelerinin birliğini kutsayabilir."

"Ah! Rüya görüyorum, rüya görüyorum!" diye defalarca tekrarladı yaşlı adam.

"Sunağa!" dedi François güçlü bir sesle.

Ardından yaşlı lort bir gözyaşı denizinde eridi. Göğsünden inlemeye benzer bir şey çıktı; büyük mutluluk, kederli bir acıyla aynı iniltiyi çıkarırdı. Sonsuz bir minnetle içini çekti ve insanüstü bir şekilde tüm vücudu titredi. Gözlerini kaplayan yaşlarla, karşısındaki soylu çocuğa morarmış elini uzattı.

On dakika sonra, Margency Kilisesi'ndeki rahip sunağa geçti ve görevini yaptı. İlk sırada François ve Jeanne oturuyorlardı. Arkalarında, yerleştirildiği koltuğunda Piennes lordu, biraz daha geride iki kadın ve üç erkek vardı. Evin hizmetçileri de bu trajik evliliğin tanıklarıydılar. Kısa süre sonra evli çift yüzüklerini taktı ve âşıkların titreyen elleri birbirine dolandı. Sonra rahip kutsal ritüelini tamamladı:

"Bu andan itibaren sizleri dünya ve ahirette birleştiriyorum," dedi.

Sonra iki âşık, Piennes lorduna onları affetmelerini ister gibi döndüler.

Yaşlı adam, yüzü sevinç ve sükûnet ışığıyla parlıyordu. Bütün olup bitenleri sanki rüyadaymış gibi seyretti. Sonra gözleri doldu. Güçsüz elini gençlere doğru uzatarak onları takdis etti. Yüzünde tatlı bir tebessüm dolaştı. Ve böylece hareketsiz kaldı.

Mösyö Piennes ölmüştü...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ŞEREF VE ASALET

Aradan bir saat geçmişti... François genç eşini bırakırken şafakla beraber geri geleceğini söyledi ve şatoya doğru atını dörtnala sürdü. Orada babasının kendisini beklemekte olduğunu biliyordu.

François şatoya varınca, her tarafın büyük mumlarla donatılmış olduğunu gördü. Şatonun silah odasında büyük bir kalabalık vardı. Babası Montmorency kontu, üç ayaklı bir basamakla çıkılan bir taht üzerinde oturmuştu.

Duvarları kıymetli silahlarla süslenmiş bu büyük salonun sağında ve solunda zırhlı elbiselerini giyinmiş elli kadar subay dimdik duruyordu. Tahtın üstünde büyük çerçeveli bir resim göze çarpıyordu. Bu resim, Montmorency ailesinin cetlerinden Bochard'a aitti. Bu adam, vaktiyle bir süre Fransa yönetimini elinde tutmuştu. Sert bakışlı, kararlı bir adam olduğu hemen anlaşılıyordu.

İhtiyar Montmorency kontu da zırhını giyinmişti. Kalın bir kılıca dayanmış bir halde oturuyordu. Bu duruşuyla, savaş meydanında dövüşen bir başkomutanı andırıyordu. Bütün ömrü mücadele içinde geçen ihtiyar kontun Fransa askerlik tarihinde çok parlak bir yeri vardı. Fransa Kralı I. François'nın, kendisini kucakladığı Marignan Savaşı'ndan Huguenotları tamamıyla yok ettiği Bordeaux Savaşı'na kadar girmediği savaş hemen hemen yok gibiydi.

François, babasını iki seneden beri görmemişti. Ona doğru yaklaştı. Yanında kendisinden az evvel gelen kardeşi Henri duruyordu. Solgundu ve titriyordu. Bu yirmi yaşındaki genç adam ne düşünüyordu? Bulutlar fırtınalı gökyüzünde isle doluyken, onun kafasının içinde kaç tane kafa karıştırıcı ve kardeş katili düşünce dönüyordu? François kardeşinin kendisine çevirdiği kin dolu bakışları görmeyerek babasını selamladı.

Montmorency kontu, büyük oğlunun boylu boslu, çok güçlü

bir delikanlı olduğunu görünce dudaklarında bir tebessüm belirdi. İşte onun gösterdiği bütün şefkat bundan ibaretti. Sonra yüzünde bir ifade olmaksızın sessiz ve korkutucu şekilde konuşmaya başladı:

"Geçen aralık ayında İmparator Charles Quint'in Metz[1] şehrinin surları önünde ne kadar büyük bir hezimete uğradığını biliyorsunuz. Fransız ordusunun mukavemeti ve kahramanca saldırışı sonunda, birkaç gün içinde soğuktan ve hastalıktan 60.000 kişilik ordusu hemen hemen tamamıyla mahvoldu. Hepimiz Charles Quint İmparatorluğu'nun artık tamamıyla mahvolduğuna ve imparatorluğun bir daha kalkınamayacağına inanmıştık. İspanya da mağlup edildi. Huguenotların da hakkından geldik. Artık Fransa'yı tehdit eden hiçbir tehlikenin kalmadığına inanmıştık. Bütün ilkbahar, Kral II. Henri'nin tertip ettiği eğlencelerle, av partileriyle geçti. Fakat şimdi karşımıza yeni bir tehlike çıktı. Müthiş bir tehlike..."

İhtiyar Kont bir dakika nefes aldı:

"İmparator Charles Quint, 20.000 ölü, 15.000 yaralı ve 80 top bırakarak kaçmıştı. Fakat bu süre içinde kendisini yeniden toplamış bulunuyor. Yeniden başkaldırdı. Şimdi ilerliyor, üzerimize yürüyor. Dün ilk haberler geldi: Charles Quint, Picardie ve Artois eyaletlerini ele geçirmek üzereymiş. İlk hedefi de Thérouanne imiş. Eğer Thérouanne'ı zapt edecek olursa Fransa için tehlike pek büyük olacak. Onun için majeste kralla konuştuk. Ben Paris civarında büyük bir ordu hazırlayacağım. Fakat o zamana kadar 2.000 kişilik bir süvari kuvveti süratle hareket ederek Thérouane Kalesi'ne varacak, oraya kapanacak ve düşmana karşı savaşarak son askerine kadar canını verecek. Düşman böylelikle vakit kaybedeceğinden, biz de hazırlıklarımızı tamamlamış olacağız."

Salondaki subayların ağzından şu tek cümle, gök gürültüsünü andıran bir şiddetle çınladı:

"Kanımızın son damlasına kadar çarpışacağız!"

"Buna eminim! Çünkü hepiniz Fransız kanı taşıyorsunuz. Şimdiye kadar size bir komutan tayin etmemiştim. Bu tehlike dolu sefer

1. 1552'de II. Henry, Üç Sarayı, Metz, Toul ve Verdun'u ele geçirdi. Charles Quint, Metz'i kuşattı, ancak Guise dükü tarafından geri püskürtüldü. (26 Aralık). 1553'te Flanders ve Artois sınırlarında bir kale olan Thérouanne'yi kuşatarak taarruza yeniden başladı. Şehir alındı ve yerle bir edildi.

için size layık, gözü pek bir komutan lazımdı. İşte onu şimdi tayin ediyorum: Oğlum François!.."

François babasını acı bir titremeyle dinledi. Henri kollarını kavuşturmuş, karanlık dolu bakışlarını kardeşine dikmişti.

François:

"Ben mi baba?" diye umutsuz bir şekilde haykırdı.

"Evet oğlum! Size son derece şerefli bir görev veriyorum. Kralınızı, vatanınızı ve babanızı kurtaracaksınız. 2.000 cesur asker burada emrinize hazır. Haydi çabuk zırhlı elbiselerini giyinin, silahlarını takının. On beş dakikaya kadar hareket etmeye hazır olmalısınız. Thérouanne'da ya düşmanı mağlup edeceksiniz yahut da silah arkadaşlarınızla birlikte canınızı vatanın uğrunda feda edeceksiniz. Siz de Henri, şatoda kalacak ve burasını bir kale haline sokacaksınız."

Henri sevinç çığlığını bastırmak için dudaklarını kanatırcasına ısırdı.

"Ah, nihayet Jeanne benim olacak!" diye düşündü.

François hâlâ perişan bir durumda idi. Aklına hemen Jeanne, melek yüzlü eşi gelmişti. Şimdi hemen hareket ederse o ne olacaktı?

Gözleri bitkin ve sarsılmış halde:

"Fakat baba, benim hemen hareket etmeme imkân yok," dedi.

Kont bu sözler üzerine kaşlarını çattı:

"François de Montmorency! Hemen hareket edeceksiniz, anladınız mı! Haydi, çabuk diyorum!"

"Rica ederim babacığım, beni dinleyin... Sizden iki saatlik bir müsaade istiyorum."

Bu sözler asil kontu yeniden sıçrattı. Hiddetinden tir tir titriyordu. Bütün salonu çınlatan sesiyle:

"Demek kralın ve benim emrimi dinlemiyorsunuz, öyle mi?"

"Sizden sadece iki saatlik izin istiyorum. Çok önemli bir işim var."

"Bundan daha önemli bir işiniz olamaz. Taşıdığınız isim ve şerefi muhafaza etmek için derhal emrime itaat etmek mecburiyetindesiniz. Yoksa sizi derhal kendi elimle tevkif ederim. Şayet haksız isem başıma yıldırımlar düşsün. Beş yüz yıldan beri ilk defa olarak soyu-

muzdan biri ölümden korkuyor."

François'ya karşı yapılan bu hareket çok ağırdı. Bu durum karşısında François için ölümden başka çare kalmamış bulunuyordu. Bir anda her şeyi unuttu. İzzeti nefsine karşı yapılan bu hakaretin altında kalamazdı. Her şey gözünün önünden silindi. Başını kaldırdı ve babasına karşı şiddetli bir sesle:

"Montmorency soyundan gelmiş birinin ölümden korktuğunu söylemeye cesaret edecek olan kimsenin başına yıldırımlar yağsın..." dedi. "Şerefim ve asaletim üzerine söz veriyorum ki, derhal yola çıkıyorum. Fakat ölmeden dönecek olursam, o zaman, Montmorency kontu, sizinle görülecek bir hesabım olacak. Şimdilik hoşça kalın. Hizmetçim, atım, zırhım, elbisem ve kılıcım hazırlansın!.."

Böyle diyerek sert adımlarla kapıya doğru yürüdü. Bu anda bütün gözler ihtiyar konta döndü. Herkes, kontun oğlunun tevkif emrini vermesini bekliyordu. Fakat kont bunu yapmadı. Bilakis dudaklarına bir gülümseme yerleşti:

"İşte Montmorency soyuna yakışacak davranış bu," diye söylendi.

On dakika sonra François, zırhlı elbiselerini giyinmiş, atına binmeye hazır bir vaziyette şatonun avlusunda duruyordu.

Orada bulunan uşaklardan birine:

"Çabuk bana Henri'yi çağırın," dedi.

Meşalelerin aydınlattığı meydana gelen Henri:

"Buradayım François," diyerek ilerledi. "Burada kalacağım için, ben de veda etmek üzere sizin yanınıza geliyordum."

François, kardeşinin elinin öfkeyle yandığını fark etmeden bir elini tuttu.

"Henri," dedi, "siz benim gerçek kardeşimsiniz, değil mi?"

"Şüpheniz var mı?"

"Affedersiniz! Çok acı çekiyorum! Bunu hemen anlayacaksınız. Ben gidiyorum Henri. Gidiyorum ve belki de geri dönmeyeceğim... Ancak arkamda büyük bir dert bırakıyorum..."

"Dert mi?"

"Evet, başka bir kelime bulamadım. Nasıl diyeyim; son derece

zor bir durumdayım. Siz, Jeanne de Piennes'i tanır mısınız?"

"Evet..."

"Biz onunla sevişiyoruz. Altı aydan beri bu aşk devam ediyor. Üç aydan beri de o benim eşim oldu. Ve nihayet iki saat önce de onunla evlendik."

Henri elinde olmadan sarsıldı. François bunun farkına varmıştı:

"Çok şaştınız, değil mi? Fakat hakikat bu. İki saat önce Margency rahibi nikâhımızı kıydı. Hepsi bu kadar değil, Jeanne şu anda ölen babasının başucunda ağlıyor. Margency malikânesi de Montmorency malikânesine ilave edilmiş olduğundan arkamda Jeanne'i kimsesiz ve beş parasız bırakıyorum."

Henri'nin boğazından bir inilti çıktı, sanki hiçbir şey duymamış hiçbir şey bilmiyormuş gibiydi.

"Şimdi beni iyice dinleyin. Jeanne'i size emanet ediyorum... Onu her şeye rağmen himaye edeceğinize dair söz veriyor musunuz bana?"

"Söz veriyorum."

"Savaştan canlı çıkarsam, eşimi yokluğumda acı çekmemiş halde babasının evinde bulacağım, çünkü onu korumuş ve savunmuş olacaksınız. Buna yemin eder misiniz?"

"Yemin ederim?"

"Eğer ölürsem, bu sırrı babama açıklayacaksınız ve ölen kardeşinizin vasiyetinde direteceksiniz: Mirasımın eşime, onu yoksulluktan koruması için verilmesini ve babamın onun rahat bir şekilde yaşamasına müsaade etmesini istiyorum. Buna da yemin eder misiniz?"

"Yemin ederim!" diye üçüncü kez yanıtladı Henri.

François sonra kollarını gererek:

"İyi. Artık gidebilirim!" dedi ve tüm ruhunu bu sözlere işleyerek, "bana yemin ettiniz, unutmayın!" diye ekledi.

François kardeşini kucaklayarak bağrına bastı. Bu sırada atı gelmişti. Hemen üzerine atladı ve harekete hazır 2.000 süvarinin önüne geçti.

François başını Margency'ye çevirdi ve ağladı, çünkü büyük savaşçı ırkının bu ilk doğan çocuğu, gençliğin ve sevginin canlı kalbi-

ne sahipti. Ağladı ve gözyaşlarıyla bulutlanan gözlerinde, sevgilisini barındıran çatıyı son kez gördü. Ama gece derin, vadi karanlık ve köy görünmezdi. Sonra:

"Hoşça kal Jeanne, hoşça kal!" diye mırıldandı. Ve hemen, babasının kalesinden duyacağı korkunç bir sesle haykırarak kolunu kaldırdı:

"Ölüme kadar ileri!"

Askerler bir ağızdan cevap verdiler:

"Seni ölüme kadar takip edeceğiz!"

Sonra kibirli süvari birliği dörtnala ilerlemeye başladı ve gürleyen fırtınaya benzer bir ses çıkardı. Kırmızı meşaleleri, çeliğin parıldaması, silahların şıngırdamasıyla gece göğünü yarıp geçen gizemli bir alev topu gibiydiler. Montmorency kontu, yüksek basamaklar sayesinde bu ses çığının uzaklaştığını duydu. Ses duyulmaz olunca derin derin içini çekti, atına bindi ve Paris'e doğru yola çıktı.

Henri ise yalnız kaldı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KARDEŞLİK YEMİNİ

Mösyö Piennes'in cesedi, âdet olduğu üzere askerî elbise giydirilmiş bir halde salonun ortasındaki küçük bir karyolaya konmuştu. Elleri yalın kılıcın üzerindeydi.

Gün ışıdı.

Jeanne, gözleri ağlamaktan kızarmış olarak doğruldu. Şafak sökmüş ve ortalık iyiden iyiye aydınlanmıştı. Pencerelerden birine doğru ilerledi. Pervazı açtı. Dışarıda hareket ve neşe dolu bir hayat başlıyordu.

Felaketle saadeti böyle arka arkaya hissettiği için, genç kadının duyguları son derece karışık bir haldeydi. Bir türlü aklını başına toparlayamıyordu. Bir taraftan ölen babası için kanlı gözyaşları dökerken, bir taraftan da kocasının bir an önce gelmesini bekliyordu. Çünkü ona önemli sırrını söyleyememiş, karnında bir bebek olduğunu, yakında baba olacağını müjdeleyememişti.

Jeanne babasının cesedine döndü ve gözlerinde iki damla yaş daha belirdi. Önceki gün ormanda onu tedirgin edenle neredeyse aynı ürperti, rahminde taşıdığı varlığın uzak ve şaşkın mırıltısı gibi onu yeniden sarsmıştı. Gözyaşlarının arasında, gökyüzünün yansımasına benzer bir şekilde gülümsedi:

"Ah, baba!" Ellerini kenetleyerek mırıldandı. "Saygıdeğer babam. Beni affedin lütfen! Ayrılığımızın acısı içinde, ama hüznüme karışan mutluluğu bırakamıyorum. Size sadık olan sevgimle borçlu olduğum yasımın arasına karışan tatlı düşüncelerden neden kurtulamıyorum? Ölüler, yaşayanların düşüncelerini okuyabilseydi, onlara acı bir şekilde sitem ettiğimi görürdünüz baba... Ama beni büyüleyip kandırıyorlar... Sevincimle savaşabilirim ama onu yenemem."

Babasının cesedinin yanında durdu ve üzerine eğildi. Kendinden emin ve masumane bir şekilde onunla konuştu:

"Baba, açıklamam şart ve şüphem o ki, ben babası onu sonsuza dek terk edince acı çeken tuhaf bir kızım... Dinleyin beni... Sevgilime açıklamaya korktuğum bu çok tatlı sırrı dinleyin. O zaten benim kocam olduğu için haklı bir gururla tüm dünyaya açıklayabiliyorum bu sırrı, ama herkesten önce siz bileceksiniz... Yalvarırım beni dinleyin... Anne olacağım! Anne!.. Gidene nasıl ağladığımı, gelene nasıl gülümsediğimi şimdi anlıyor musunuz?"

O anda yüzüne, ufku kaplayandan daha narin, pembe bir renk yayıldı. Bir süre düşündü; sonra ciddi bir karar almış gibi:

"Bebeğim adını çok sevdiğin annemden alacak. Adı Loïse olacak," dedi. "Kızım! Neden hâlâ doğmadın? Görünüşe göre seni görebiliyorum! Loïse, ne güzel bir isim! Ah baba, bütün mutluluğum bu! Fransa'daki en soylu lordun eşi ve sarayda mevki sahibi bir kadın olmak! Ah! Biliyor musunuz baba, kusurlu bir zevk duymadan bunu düşünemiyorum. Ama bebeğimin şanlı bir adı, bir babası olacak... Ne isim ama! Ne baba ama! Bu yüzden dünyadaki bütün kadınlardan daha mutlu ve daha gururlu hissediyorum!"

Ne yazık! Anne sevgisinin kendisinde böylesine tatlı bir şiddetle ortaya çıktığı zavallı Jeanne de Piennes! Yakın geleceğin ona, tatlılık ve şiddet dolu, çelişkili bir belirsizlik sakladığını kim söyleyebilirdi?

Tam bu sırada uzaktan bir nal sesi duyuldu.

"O! O geliyor!" diye haykırdı.

Gözlerini François'nın gireceği kapıya dikti. Kapı açıldı. Hemen sevgilisinin kucağına atılmak üzere bulunan Jeanne, taş gibi kesildi. Çünkü içeriye giren François değil, onun kardeşi Henri idi.

Henri de Montmorency, üç adım attıktan sonra şapkasını çıkararak kadını selamladı:

"Madam," dedi, "buraya gelerek sizi rahatsız etmemin sebebi, vermiş olduğum bir sözü tutmaktan ibaret. Aksi halde, beni burada beklemediğiniz bir vakitte göremezsiniz."

Jeanne hiç cevap vermedi. Fakat garip bir duygu ile kalbinin burkulduğunu hissetti. Fena bir haber almaya hazırlandı.

Henri devam etti:

"François bu gece gitti!"

Jeanne zayıf bir nefes aldı:

"Gitti mi?" dedi ve utanarak ekledi. "Gitti... Ama yakında dönecek mi? Belki bugün?"

"François bir daha dönmeyecek."

Bu cümle bir ölüm cezasının keskinliği gibi çıktı ağzından.

"Dönmeyecek mi?"

"Hayır madam... Savaş başlıyor. İmparator Charles Quint'in ordusu Fransa üzerine yürüyor. François, 2.000 süvarinin başında olduğu halde Thérouanne'da bu orduyu karşılamak üzere babasından emir aldı ve hemen hareket etti. François'nın böyle hareket etmesi sadece bir intihar sayılır. Hiç koca bir ordu 2.000 kişi tarafından durdurulabilir mi? Bunu yapmasının sebebi; istemeyerek gerçekleştirdiği bir evlilikten vazgeçme ile babasının gazabına uğrama şıklarından birini seçmek zorunda kalması ve bunun üzerine, şerefiyle ölmeyi tercih etmiş bulunmasıdır."

Jeanne babasının cesedi kadar bembeyaz oldu ve ayakta duramayarak diz üstü yere çöktü. Ağzından gayriihtiyari:

"Evladım, bedbaht bebeğim! Meğer hayat sana ne kadar büyük facialar hazırlamış..." sözleri döküldü...

Sonra hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Henri'nin varlığını unuttu, ölen babasını unuttu... Sonra doğruldu ve bir annenin cesaretiyle düşündü.

Anne! Bu çaresizlik saatinde o sadece bir anneydi. Ayağa kalktığında gözleri parlıyordu, Henri geri adım attı.

"Demek François, Thérouanne'da... O halde bu gece ben de oraya gideceğim. Bir kadının kocası neredeyse, o da orada olmalı..."

Henri cevap verdi:

"Bu kadar saçma bir düşünce olamaz. Hem oraya nasıl gideceksiniz?.. Düşman tarafından istila edilen topraklardan nasıl geçeceksiniz?"

"Ben giderim. Buna kimse engel olamaz!"

Henri haykırdı:

"Ben engel olacağım."

Sonra genç kadına yaklaştı. Onu zorla bileklerinden tuttu ve çekti. Ani bir tutkuya kapılıp genç kadına sıkıca sarıldı.

"Jeanne, Jeanne!" diye inledi. "François sizi terk ederek gitti. Sizi yalnız başınıza bırakarak kaçtı. Sizi sevmiyor. Hâlbuki ben sizi seviyorum. Sizin için çıldırıyorum. İcap ederse sizin için gökyüzünü altüst ederim. Buna hiç kimse engel olamaz. Babam bile buna karşı koymak isterse onu öldürürüm. Anladınız mı, Jeanne?.. Sizi seviyorum. Sizden kaçan François gebermeye layıktır. En ufak bir kelimeniz, hatta en ufak bir bakışınız bana yeter."

Önce tereddütlü şekilde konuştu. Sonra yavaş yavaş sözleri yücelince, tutkusunun şiddeti ufak ufak sözlerine egemen olmaya başladı. Jeanne onu zar zor duydu. Öfkeyle dolu kolundan kurtulmak adına tüm iradesini ve gücünü kullandı ve aniden, nefes nefese bekleyen adamdan kurtulmayı başardı. Sonra Henri'ye gergin ve uzun uzun baktı, parmağını alnına koydu:

"Utanın! Bir kadının önünde değilse bile bir ölünün önünde utanın!"

Bu sözler karşısında Henri durdu. Bakışları kasvetli ve rahatsızdı, bir an için cesedi gördü, belli ki ilk kez fark ediyordu. Yavaşça elini başına getirerek, tıpkı yenilgiyi kabulleniyormuşçasına şapkasını çıkardı. Ama henüz bitirmemişti. Bunun yerine kolunu indirdi ve gözleri kanla doldu. Atalarının tüm gururu ve şiddeti, ateşli bir şekilde beynine hücum etti ve hükmedilme hissi, kendini çok küçük görmenin öfkesi, beklenmedik bir şekilde patlamasına sebep oldu.

"Hanımefendi, burada yalnız olduğumuzu biliyor musunuz? Babamdan sonra benim de burada kalmaya hakkım var! Burası bizim evimiz artık."

Genç kadın anlamadan haykırdı:

"Sizin eviniz mi!"

"Evim! Evet benim evim! Margency kralın emriyle bize geri verildi. Artık bir vasal gibi acı çekmeyeceğim."

Jeanne bir şey anlamıyordu. Babasının evrakının bulunduğu çekmeceye koştu. En üstte yeni gelmiş mühürlü bir kâğıt vardı. Bunu bir hamlede alarak okudu. Sonra kâğıt yavaşça elinden düştü. Bir den hizmetçileri çağırdı.

"Jacques, Pierre, Guillaume, Toussaint! Buraya gelin!" diye bağırdı.

Henri engel olmak istedi, fakat geç kalmıştı. Yas tutan hizmetçiler ve onlarla birlikte Margency'den birkaç köylü içeri girdi.

"Hepiniz gelin!" Sesini tuhaf bir şekilde yükseltti. "İçeri girin! Size söyleyeceğim bir şey var... Burası artık benim evim değil!"

Henri:

"Leydim!" diye tekrarladı.

Jeanne, ölmüş babasının soğuk ellerinden birini alıp sıktı:

"Artık evimizde olmadığımız doğru mu babacığım? Sevgili babacığım, tahliye edildiğimiz doğru mu? Bu lanet olası ailenin evinde biraz daha kalmak istemediğiniz doğru mu? Duymadınız mı? Bu ev artık Piennes lordunun değil. Cesedinizi ondan mı attılar? Dışarı! Size diyorum dışarı!"

Gergin yüzlü ve gözleri alev alev yanan genç hanımefendi, hizmetçilere emir vererek, onları karşı konulmaz bir güçle babasının son uykusuna uzandığı tabuta doğru itiyordu... Ve onların örtüyü hareket ettirmeye hazır olduklarını görünce işareti verdi. Sekiz adam tabutu omuzladılar ve diğerleri de küfürler mırıldanarak bir kortej oluşturdular. Jeanne kortejin başındaydı.

Henri, sanki bir kâbustaymış gibi cesedin evden çıkarıldığını gördü ve Jeanne yavaş yavaş köyün içine doğru uzaklaşarak gözden kayboldu. Yalnızca beddualarının gitgide kesildiğini duymuştu. Sonra topuğuyla yere sertçe vurdu ve evden çıktı. Atına atlayarak hızla uzaklaştı.

Jeanne, hizmetçilere babasının tabutunu getirmelerini emrettiği sütannesinin evine vardığında bayıldı; zayıftı ve sersemlemişti, umudunun ölümüne bir damla gözyaşı bile dökmedi. Neredeyse bir anda yoğun bir ateşle aşağı indi ve bilincini kaybetti, halen hayatta olduğunun gösteren tek şey hezeyanıydı.

*

Henri binbir düşünce içinde müthiş bir gece geçirdi. Kendi kendini yiyor, artık her şeyi göze alıyordu. Ertesi gün bu kararla tekrar Margency'e döndü. Her şeye, belki cinayete bile hazırdı.

Fakat orada Jeanne'in ölüm derecesinde hasta olduğunu öğren-

di. Bu hastalık bir beyin hummasına dönmüştü ve aylarca devam edecekti.

Henri artık her gün sütannenin evine geliyor, üzüntü içinde etrafı dolaşıyordu.

Aradan bir seneye yakın bir zaman geçti. Bu esnada düşman Thérouanne'ı işgal etmişti. Şehrin kahraman müdafileri kılıçtan geçirilmiş, François da bu arada kaybolmuştu. Ölmüş müydü? Belki... Bu ümit Henri'nin kalbinde gitgide kuvvetlenmiş ve bir hakikat haline gelmişti.

Günün birinde bu savaştan nasılsa kurtulan birkaç asker geri dönmüştü. Bunlar savaşı bütün ayrıntılarıyla anlattılar. François'nın çok yüksek sayıda bulunan düşman karşısında ne kadar büyük bir kahramanlıkla dövüştüğünü hikâye ettiler. Fakat ona ne olduğunu hiç kimse doğru dürüst bilmiyordu. Onu en son üç bin kişinin hücum ettiği bir istihkâmda görmüşlerdi. Bunun üzerine Henri'de, kardeşinin öldüğüne dair en ufak bir şüphe kalmadı. O andan itibaren sessiz kalan Henri, Jeanne'in iyileşmesini sabırla bekleyerek sütannenin evininin etrafında dolaşmaya başladı.

Aradan tam on bir ay geçmişti. Henri bir gün Jeanne'i sütannesinin bahçesinde gördü. Üzerinde siyah matem elbisesi vardı. Bu elbiseyi babası için mi, yoksa kocası için mi giydiğini anlayamadı. Aynı zamanda kucağında küçük bir bebek tutuyordu.

Henri onu gördüğü zaman içindeki aşkın azalacak yerde büsbütün arttığını hissetti. Jeanne bu haliyle son derece güzelleşmişti. Onu elde etmek için uzun uzadıya bir plan hazırladı.

Bu plan hakikatte çok basitti. Tamamıyla iyileşmiş bulunan Jeanne'i kaçıracaktı. Onu güç kullanarak şatoya götürecek, bir odaya hapsedecek ve ona zorla sahip olacaktı. Kararı kesindi. Henri kendini bir yıl içinde hiç olmadığı kadar sakin hissediyordu.

O gün şatoya döndüğü zaman beklenmedik bir olay cereyan etti. Üstü başı toz toprak içinde bir adam atıyla dörtnala gelmiş ve şatonun avlusuna girmişti.

Kimdir diye yanına yaklaşınca, meçhul adam, Henri'nin önünde hürmetle eğildi:

"Size bir müjde getirdim," dedi. "Esarette bulunan Monsenyör

François de Montmorency bir–iki güne kadar şatoya dönüyor. Sizi ve kendisini sevenleri haberdar etmek için beni alelacele gönderdi."

Bu beklenmedik haber karşısında Henri mosmor kesildi. Kan beynine sıçramıştı. Dudakları arasından:

"Lanet!" diye homurdandı.

Ve kendisini kaybederek hemen oraya yığıldı.

BEŞİNCİ BÖLÜM
LOÏSE

Jeanne dört ay boyunca, zavallı köylü yatağında ölümle cebelleşti. Günlerce kasaba halkına göre onu ya öldürecek ya da delirtecek olan beyin hummasıyla savaştı. Ama ne öldü ne de dirildi. Dördüncü ayın sonunda tehlikesi geçmiş ve ateşi düşmüştü. Jeanne, gözlerini zamanla kararmış tavan kirişlerine dikmiş, vaktinin büyük bir kısmını ürkütücü bir sessizlik içinde geçirmişti. Yine de yalnızken kimsenin tanımadığı biri hakkında şefkat dolu sözler fısıldayıp durmuştu. Ancak hastalık ona zarar vermişti. Yenilmez bir zayıflık onu yatakta tutmuştu. Jeanne çok acı çekmişti.

İki ay daha gözle görülür bir değişiklik olmadan geçti. Bir sonbahar sabahı, yazın vedası gibi tatlı sonbahar güneşinin oturma odasına girmesini sağlayan pencere yarı açıkken, Jeanne kendini daha güçlü hissetti ve kalkmak istedi. Ona böylesine şefkatli bir sevgiyle bakan yaşlı sütanne mutluluktan gözyaşlarına boğuldu. Jeanne ayağa kalktıktan sonra ışığın kendisini çektiği pencereye ulaşmaya çalıştı. Ama birkaç adım attıktan sonra iki büklüm oldu ve acı dolu bir çığlık attı. İlk doğum sancısı, yaşamın bilinmeyenden geldiğine dair en büyük uyarıyı duyurmuştu. Sütanne onu yatağına geri döndürdü.

Kısa süre sonra, daha güçlü ağrılar zavallı kadının vücuduna işkence etti; her seferinde daha yoğun ve daha sıktı. Kasılmalar, kasık bölgesi çevresinde muazzam bir baskıya neden olan güçlü gaz ağrıları gibiydi. Birkaç saat sonra, son ızdırap spazmında nihayet öleceğini sandı. Kendine geldiğinde, göz kapaklarını tembelce kırparak yeniden görebiliyordu ve uzun bir mutluluk ve aşk titremesi kalbinin daha hızlı çarpmasına neden oldu. Orada, yanında, aynı yastığı paylaşıyor, küçük elleri ve küçük göz kapakları kapalı, süt gibi beyaz, gül yaprakları gibi pembe bir yüz ve dudakları cılız ağlamalarla

açılmış... İşte o bebek, o çok beklenen bebek şimdi yanındaydı.

"Bir kız!"

Sütannesi, tüm kadınların doğumların gizemini paylaştığı o gülümsemeyle, gözyaşları içinde mırıldandı.

"Loïse," diye kekeledi Jeanne anlaşılmaz bir sesle. Genç annelere has bir heyecanla şaşırmış ve sarsılmıştı. "Kızım! Kızım!" diye sevinçle haykırdı.

Jeanne yüzünü bebeğe çevirdi, bırakın dokunmayı, onu zar zor hareket ettirmeye ancak cesaret edebilmişti. Gülümseyerek, çok tatlı sözler mırıldanarak, bakışlarıyla okşayarak onu sardı. Ama aniden hıçkırarak ağlamaya başladı:

"Zavallı küçük sevgilim! Zavallı melek gibi küçük kızım! Babasız büyüyeceksin."

Sonra, Jeanne büyük bir dikkatle dudaklarını küçük kızın yüzüne yaklaştırarak onu nazikçe sustırdu. Yavaşça ağlıyordu. Küçük kız aniden annesinin yüzünü hissetmek için sağ kolunu uzattı ve sonra kavrayıp sıkıca tutarak, büyük bir güçle saçının bir tutamını çekti. Ama çabucak rahatladı, anne öpücüğünün etkisiyle kendini bıraktı ve hemen uykuya daldı.

*

Loïse büyüdü ve her geçen gün daha da güzelleşti. Yüz hatları oluşmaya başladıkça kızın bir zarafet ve uyum mucizesi olacağı anlaşıldı. Sevimli mavi gözleri parlıyordu; onlar parıldayan ışığın fecirleriydi. Ağzı bir nezaket şiiriydi ve yakut gibi kırmızı dudakları mükemmel bir şekle sahipti. Zarif hareketlerinin her birinde büyük bir inceliğin mührü vardı. Tek bir güzellik sıfatı bile o küçük bebeği tarif edemezdi, çünkü o, güzelliğin ta kendisiydi.

Jeanne'in varlığı sona ermişti. Hayatının kızınkine aktarıldığı söylenebilirdi. Annesi ona her baktığında büyük bir coşku duyuyordu; sözlerinin her biri bir hayranlık eylemiydi. Kızını sevmiyor, adeta ona tapıyordu. Kızının teni kar gibi öylesine beyazdı ki birkaç damarın teninde bir uçtan bir uca narin bir şekilde uzandığı görülebiliyordu.

Jeanne onu gördüğünde, kız tüm benliğinden böylesine bir hassasiyet yayıyordu. Jeanne de kendini tamamen kızına adamıştı.

Kızın duruşu gururlu, büyüleyici ve haşmetliydi. En güzel sanat eserlerinin yetenekli ressamı, resimlerinden birinde böyle bir ifadeyi yeniden üretmenin imkânsızlığını görünce hüsrana uğrardı. Tıpkı Loïse güzelliğin simgesi olduğu gibi, o da anneliğin simgesiydi.

Geceleri, kızı annesinin kalbinin üzerinde uyurken ve eliyle saçının bir tutamını sımsıkı tutarken (uykuya dalması için çok gerekli bir alışkanlıktı bu), ancak o zaman Jeanne, kızının düşüncelerinden zihnini temizleyebiliyor ve sevgilisini... kocasını... kızının babasını düşünebiliyordu.

François! Biricik aşkı... Kendini her şeyiyle ona adadığı adam!

Acaba kocasına ne olmuştu? Hakikaten onu bırakarak kaçmış mıydı? Bir daha geri dönmeyecek miydi? Yoksa savaş alanında ölmüş müydü?

Ölüm! Belki de... Hiç haber gelmemişti bir daha... Hiç! Ah! O sessiz günlerde olduğu gibi, kalbi zalimce parçalanırdı böyle anlarda.

Bazen bebeği, alnına düşen çaresiz gözyaşlarının ılık yağmurunda uyanırdı. O zaman genç anne, hatıralarını bir yana bırakarak yeniden bebeğiyle meşgul olmaya çalışır ve onu uyuturdu:

"Ninni yavrum, ninni...

Benim küçük sevgili Loïse'im!

Gülümsemesi yeryüzünü aydınlatan meleğim

İndi melek gökyüzünden

Teselli için mahzunları, acı çeken

Ninni yavruma, ninni..."

Kış, sonra da ilkbahar böyle geçti. Jeanne'in bütün ömrü bu köyün kulübesinde geçiyordu. En çok korktuğu şey, Henri'ye bir daha rastlamaktı. Böyle bir durum karşısında ne yapacağını bir türlü kestiremiyordu.

Martta, Loïse artık neredeyse altı aylıktı. İlk tomurcuklar açtı ve terk edilmiş yoksulların kalbi dışında evrendeki her şey yeniden ışıldadı.

Martın sonlarına doğru bir gün sütannesiyle kocası, ormanda odun kesmeye gitmişlerdi. Loïse yatağında uyuyordu. Jeanne de bahçeye bakan pencerenin önünde düşüncelere dalmıştı. Birden

yola bakan ilk odada ayak sesleri duyuldu ve yardım isteyen bir ses yükseldi:

"Açım, bana bir dilim ekmek verin," dedi.

Jeanne mutfağa giderek kalın bir dilim ekmek kesti ve dilenciye uzattı:

"Al," dedi.

Dilenci dualar ederek uzaklaştı. Jeanne de odasına döndü. Fakat beklemediği bir durumla karşılaştı.

Ve dehşet bir çığlık, insanlığın ötesinde bir çığlık, yavruları parçalanmış bir kurdun çığlığı, bir annenin çığlığı tüm varlığından fışkırdı.

Loïse yatağında yoktu!

ALTINCI BÖLÜM
ESİRİN DÖNÜŞÜ

Annenin kızına olan sevgisinin ne kadar tutkulu ve ayrıcalıklı olduğunu yeterince vurguladık mı? Jeanne için kızı Lo'ise onun evreni, varoluş nedeni, sonsuz inancı ve yaşamının tek nedeniydi. Bu hayranlık, Lo'ise'in bir umut olup büyüdüğü, beslendiği, son derece hassas hale geldiği ve annesinin bütün varlığına sindiği zamanlarda gerçekleşti.

Onu durduracak hiçbir acı ve hiçbir yük yoktu. Jeanne kızını, bir varlığın kendi hayatını ararken gösterdiği hırçınlık ve karşı konulmaz öfkeyle aradı. Sonraki dört saat boyunca vahşi bir canavar gibi çılgına döndü, saçları daha çok bir hayvanın yelesi gibiydi; geziniyor, kükrüyor ve nefes nefese kalıyordu. Gerçekten korkunç bir manzaraydı; kızını çitlerin ve çalıların yanında ararken bazen elbisesini ve bluzunu keskin dikenlere ya da ince dallara takıp yırtıyor, derin yaralar, kesikler ve çiziklerle kendi etini gözyaşı dökmeden yırtıyordu. Gözü hiçbir şey görmüyordu. Aniden küçük kızın evde olabileceğini düşündü ve yıldırım hızıyla oraya geldi. Oturma odasının ortasında dikilen bir adam vardı. Henri de Montmorency!

Genç kadın:

"Siz! Sadece hayatımın en karanlık saatlerinde bana görünen siz!"

Henri, Jeanne'i bir hamlede bileklerinden tutup yere yatırdı, alçak ve boğuk bir sesle:

"Kızınızı mı arıyorsunuz? Ha? Söyleyin!" dedi. "Onu aradığınızı biliyorum! Öyleyse şunu bilin. Eğer beni dinlemezseniz vay onun haline!"

"Siz! Sizi hain! Kızımı benden alan sizdiniz! Madem öyle... bir annenin neler yapabileceğini şimdi göreceksiniz!"

Jeanne kuvvetli şekilde atılarak onu ısırmak, cırmalamak ve öl-

dürmek için Henri'den uzaklaşmaya çalıştı, lakin Henri çok güçlüydü ve onu kaba bir şekilde durdurdu.

Jeanne'nin bileklerini sıkarak öfkeli bir şekilde:

"Kapayın çenenizi!" diye bağırdı. "Kızınızı tekrar görmek istiyorsanız beni iyi dinleyin!"

Zavallı kadın, kızını bir daha görmesi bahis konusu olunca yumuşadı ve bu sefer yalvarmaya başladı:

"Onu bir daha görmek mi dediniz? Ah, söyleyin. Bana merhamet edin. Ayaklarınızın altını öpeyim. Kızımı, biricik yavrumu bana geri verin."

"Beni dinleyin. Kızınız şu anda elimde. Gayet vahşi bir adamım uzakta, beni görecek bir yerde duruyor. Eğer ben pencereye yaklaşır ve şapkamı sallayacak olursam, elindeki bıçağı hemen kızınızın boğazına saplayacak, anladınız mı? Şimdi isterseniz bağırın çağırın!"

Zavallı genç kadın taş gibi donup kalmıştı.

Henri sordu:

"Cevap verin! Sözlerime itaat edecek misiniz?"

Jeanne başıyla tasdikledi.

"Şimdi beni dinleyin. François geliyor. Anladınız mı?"

"François mı geliyor?"

"Evet, onu az sonra göreceksiniz. Beni takip edin... Öbür eve gideceğiz."

Jeanne, Henri'yi bir hayal gibi takip etti. Öbür eve geldiler. O zaman Henri devam etti:

"Sözlerimi iyice dinleyin... François birkaç dakika sonra burada olacak. Sizin yanınızda ona bazı şeyler söyleyeceğim. Eğer sözlerimi tasdik ederseniz, bu akşam kızınıza kavuşursunuz. Aksi takdirde pencerenin önünde şapkamı sallarım. Bebeğiniz o saniyede öldürülür. İşte bakın, François geliyor."

Jeanne pencereden baktı. Henri doğru söylüyordu. İşte kocası, sevgili François'sı az ötedeydi. Eve doğru gülümseyerek geliyordu:

"François, François! Koş!" diye mırıldandı.

Henri de pencerenin önüne geldi. Şapkasını eline aldı:

"Dikkat edin," dedi. "Kendi ağzınızla kızınızın ölümüne sebep olacaksınız."

"Merhamet!.. Susuyorum, susuyorum. Emirlerinize itaat edeceğim."

Bu sırada François de Montmorency kapıyı iterek heyecan ve sevinç içinde odaya girdi. Kollarını açarak:

"Jeanne, sevgili meleğim," dedi.

*

Birçok kimsenin öldüğünü zannettiği François de Montmorency aylarca süren esaretten sonra dönüyordu.

François, 2.000 süvari ile yola çıktığı halde Thérouanne'a ancak 900 kişi ile ulaşabilmişti. Diğerleri hıza dayanamamış ve yolda kalmışlardı.

Şehre tam vaktinde varmışlardı. Çünkü aynı günün akşamında Alman ve İspanyollardan mürekkep bir kolordu şehre vasıl olmuş ve etrafı kuşatmaya başlamıştı. Ertesi günü de şehre karşı ilk hücum yapılmıştı. İlk hücum püskürtülmüş, fakat çarpışma esnasında Kral I. François'nın eski silah arkadaşlarından Esse ölmüştü.

Savaş şiddetle devam ediyor ve François her gün yeni bir kahramanlık gösteriyordu. Bu suretle iki ay geçmişti. Düşman şehre tam on dört defa hücum etmiş, fakat her seferinde püskürtülmüştü. Bir avuç kahraman buna rağmen direniyordu.

Kitaplara konu olacak türden bir savaş oldu. Ağır direnişin üçüncü ayının başlangıcında, düşmanın meclis temsilcileri, onurlu bir teslimiyet önermek için ortaya çıktılar. François'yı korkulukların üzerinde, biraz un ve kuru ottan yapılmış ekmeğini yerken buldular. Her biri açlıktan bir deri bir kemik kalmış, gözlerinin feri gitmiş, giysileri harap olmuş, yüzleri öfkeli aslanlara benzeyen bazı teğmenleriyle çevriliydi.

Parlamento heyeti, imparatorları tarafından dayatılan teslim olma şartlarını açıklamaya başladı. François cevap vermeye hazırlanırken yüksek ve korkunç bir bağırtı yükseldi.

Fransız subaylar:

"Silahlarınızı alın! Herkes silah başına!" diye bağırdı.

İşgalciler:

"Ölüm! Ölüm!" diye haykırdılar.

Anlatılanlara göre, İspanyol ordusu hiçbir emir almadan şehir savunmasında buldukları bir boşluktan taarruza geçmişlerdi. Sonra Thérouanne muazzam bir şekilde yanmaya başladı. Yorgun müdafiler, top mermilerinin patlamaları, kirişlerin tiz sesleri, iniltiler ve yaralıların çığlıkları arasında, öfkeli alevleri çıplak ellerinden başka hiçbir şey kullanmadan söndürmek için korkunç bir çaba sarf ettiler. Öğleden sonra, doğaçlama bir şekilde oluşturulan barikat tarafından korunan, başında bir adamın bulunduğu sadece otuz kişilik bir grup savaşçı kaldı. Liderleri, kandan kıpkırmızı olan Tizona'sını[2] iki eliyle birden kaldırıp, her seferinde bir kelle düşecek şekilde sallıyordu. Bir süre sonra sadece o ayakta kaldı.

İskandinav kabilelerinin tüm özelliklerine sahip genç bir Alman askeri, ağzının sağ köşesinden üfleyerek mavi gözünü kapatan sarı saçlarından görüşünü engelleyen bir tutamın yerini değiştirdi, o sırada arkebüzü ile dikkatlice nişan aldı, kibritli fitil çoktan yanmıştı ve tıslayarak, kanlı kılıcını savuran adama bakıyordu. Akkor haline gelen demir küre, yıldırım hızıyla fırladı ve adamı yere serdi. Savaş artık bitmişti!

Bu adam François de Montmorency'ydi; verilen söze göre ölümüne savaşmıştı. Gece olunca yağmacılar François'yı düştüğü yerde buldular. İçlerinden biri onun hâlâ hayatta olduğunu fark edince François'yı yüklendi ve onu fidye için teslim ettikleri düşman kampına götürdü. Thérouanne Meydanı böyle alındı.

Mağlup olan bu şehrin aynı zamanda 1513'te inşa edilen Artois'nın kalesi olduğu, bu sefer tamamen yerle bir edildiği ve Fransa krallarının burayı yeniden inşa etme zahmetine girmediği biliniyor. Bir tarihçi, burasının tamamen yok olmuş bir nüfusun eşsiz bir örneği olduğunu söylüyor.

Artois'nın kraliyet ordularının, bilhassa da Hesdin'daki diğer istilalarının doğrudan sonucu olarak nihayetinde bir dizi terslik yaşadığı ve Cambrésis'de elde edilen bazı zaferler neticesinde de geçici bir barışa imza atıldığı da biliniyor. Bu kısa barış dönemi sırasında, savaş esirleri serbest bırakıldı.

2. El Cid diye bilenen Rodrigo Díaz de Vivar'ın taşıdığı efsanevi kılıç. (ed. n.)

François de Montmorency yarasından ötürü ölmedi, ama uzun süre ölümle yaşam arasında savaştı. Sonunda iyileşti ve bir gün ona gitmekte özgür olduğu söylendi. Thérouanne'da yapılan büyük savaşın kalıntıları arasındaki on beş eski arkadaşıyla birlikte hemen yola çıktı. Margency'den önceki son durakta, atlılarından birini önden at sürmesi için gönderdi ve ona, kardeşini yakında geleceği konusunda uyarmasını emretti. Ardından umutlu ve mutlu bir şekilde temiz havayı ciğerlerine doldurup gülümseyerek ve sürekli sevdiği kadının adını tekrarlayarak evine doğru devam etti. Sonunda Montmorency Kalesi'nin kulelerini, kalbi hızla çarparken, gözleri yaşlarla dolu vaziyette gördüğünde atını kuvvetlice mahmuzladı.

*

Bütün Montmorency halkı, François'yı karşılamak üzere büyük meydana toplanmış bulunuyordu. Askerler selam durdular. Görevli, hazırladığı uzun nutku okumaya başladığında, François onun sözünü kesti:

"Kardeşim Henri nerede?"

Görevli, "Monsenyör," diye söze başladı, "bu öyle güzel bir gün ki..."

François kaşlarını çatarak:

"Daha sonra ateşli konuşmanızı dinleyeceğim, kardeşim nerede?" diye sordu.

"Margency'de, monsenyör."

François'nın kalbi, mahmuzları atının böğrünü çivilerken, huzursuzca atıyordu. Karşılama şenliklerinde gördüğü tüm yüzlerin sahte olduğunu düşündü. Ona merhametten ziyade korku dolu gözlerle bakıyorlardı.

"Neden Henri beni karşılamak için şatoda değil?" diye düşündü. Ardından, "Daha hızlı! Daha hızlı!" diye haykırdı.

On dakika sonra sağ ayağını eyerin üzerinden geçirerek atladı ve yere indi. Piennes lordunun evine geldiğini sanıyordu. Kapı kapalıydı. Küçük kapılar da. Ne olmuş olabilir, diye düşündü.

"Merhaba ihtiyar! Konuşun benimle," dedi.

Yaşlı köylü kolunu yakındaki küçük bir eve doğru uzattı:

"Orada aradığınızı bulacaksınız, lordum!"

"Neden efendim, neden?"

"Margency size ait değil mi, monsenyör?"

François dinlemeyi bıraktı. Jeanne'in sütannesi olan yaşlı kadının küçük evine doğru koştu, titredi ve bir tür trajediyle karşılaşacağından şüphelendi.

"Belki de Jeanne öldü!" diye düşündü.

Oraya varıp kapıyı açınca sonsuz bir mutlulukla iç çekti. Jeanne oradaydı. Kollarını uzattı ve aşkının adını mırıldandı. Ama kolları aniden yana düştü. Mutluluktan rengi solan François, şoktan kıpkırmızı oldu. Neler oluyordu? O anda geldi ve sevgili eşini orada, hareketsiz ve dili tutulmuş, pişmanlık dolu bir heykel gibi donmuş halde buldu.

François ona doğru üç hızlı adım attı.

"Jeanne!" diye tekrarladı.

Bebeğinin annesinin boğazından acı dolu bir inilti çıktı. Titreyen bir gücün onu taptığı erkeğin kollarına ittiğini hissetti. Bakışları, kolunu, başparmağı ve işaret parmağıyla şapkasının ucunu tutmaya hazır bir şekilde kaldıran Henri'ye sabitlenmişti. Bunun ne anlama geldiğini biliyordu. Zavallı anne:

"Hayır! Hayır!" diye haykırdı.

"Jeanne!"

François, bir suçlamayı ima eden korkunç bir ses tonuyla tekrarladı. Ardından gözlerini Henri'ye dikti.

"Kardeşim!"

François etrafına bakındı. İkisi de korkunç bir sessizlik içindeydiler. Sonra François kollarını yavaşça göğsünde kavuşturdu. Bir yargıç gibi öfkeli, ciddi ve ağır bir şekilde ve bir mahkûm gibi üzgün ve umutsuzca patlamaya hazır bir hıçkırıkla konuşmaya başladı.

"Bir yıl önce kalbimin her atışı, bana kendini özgürce veren kadına, benim adımı taşıyan eşime adandı. Çaresiz kaldığım anlarda bu kadının hayran olduğum görüntüsü karşıma çıktı ve en karanlık saatlerimde beni ayakta tuttu. Onun hayali, savaşta düşüncelerimin rahatlık bulmak için gittiği yerdi. Öleceğime inanarak yaralandı-

ğımda, sadece adını telaffuz etmem gerekiyordu ve adı sihirli bir şekilde beni neredeyse anında rahatlatmıştı. Bir tutsak ve ateşin kurbanı olarak uyandığımda, her saniyem ona karşı bir inanç ve sevgi eylemiydi. Endişelendiğimde, onu yalnız bıraktığım için kendime sitem ettiğimde, vefalı kardeşimin ona göz kulak olacağına yemin ettiğini hatırlayıp büyük bir teselli hissettim. Şimdi kalbim aşkla, kafam mutluluk hayalleriyle dolu bir şekilde döndüm ve tek bulduğum şey karımın eğik başı ve bana bakmaya dahi cüret edemeyen kardeşim oldu."

Jeanne'in o anda çektiği acı hayal dahi edilemezdi. Korkunç çilesi, insan aklının alabileceğinden çok daha fazlaydı. Onu sevdi! Ona hayrandı! Kalbi onu kocasının kollarına doğru iterken; gözleri, istemeden de olsa, basit bir işaretle kızını öldürebilecek olan Henri'nin eline sabitlenmiş haldeydi. Ne dediğini anlayamadan, sevdiği sesin, François'nın telaffuz ettiği kelimeleri duyabiliyordu. Ancak kıvrımlı beyninde anladığı kelimeler, "Tek bir kelimen ve kızın ölür!" cümlesine aitti. Onun kızı! Onun Loïse'i! O zavallı ve küçük masum melek! Zarafet ve güzelliğin o muhteşem ışıltısı! Onu kolları arasında tutan o rezil canavar bıçağı kızının boğazına batıracak ve o bıçakla onun ölümüne sebep olacaktı!

Jeanne gergin bir şekilde ellerini bükerek kıpırdandı. Ağzının kenarında küçük, kanlı bir tükürük köpüğü belirdi. Korkunç ikilemi onu varlığının özüne kadar tüketti ve onu içten dışa yok etmeye başladı.

François konuşmasını bitirir bitirmez Henri ona döndü. Açık pencereden uzaklaşmadan ve tehditkâr eli uğursuz işareti vermeye hazır halde beklerken, duruma uygun bir sükûnetle konuştu.

"Kardeşim, durumu size anlatmaya mecburum. Maalesef siz gittikten sonra bazı fena olaylar yaşandı."

"Ne gibi?"

"Bu kadın..."

"Dikkat edin Henri, eşimden bahsediyorsunuz."

"Evet, biliyorum. Buna rağmen kendisine kadın diyorum. Çünkü siz gittikten sonra onu kovmak zorunda kaldım."

"Onu kovdunuz mu? Sebep?.."

"Çünkü o sizin isminizi taşımaya layık değildi. Bu kadın size ve dolayısıyla bütün ailemize ihanet etti ve sizin kardeşiniz olan, sizinle aynı ismi taşıyan ben, fahişelik yaptığından dolayı kendisini kovmak mecburiyetinde kaldım."

Bu çok büyük bir suçlamaydı. Zina yapan bir kadın olarak, Jeanne halka açık bir meydanda kırbaçlanabilir ve akabinde asılabilirdi. Ve tüm bunlar mahkemeye veya temyize gitmeden yapılabilirdi, çünkü François de Montmorency, Montmorency kontunun yokluğunda yasal olarak kralın adalet mahkemelerinde sulh yargıcı olarak görevlendirilmişti. O sadece Jeanne'in kocası değil, aynı zamanda lorduydu, feodal olarak lordu.

Suçlamayı takip eden an trajikti. Olabilecek her şeye hazırlıklı olan Henri'nin gergin sağ eli hançerinin kabzasındaydı. Gerektiğinde ölümcül sinyali vermek adına birettasının ucunu sol eli ile daraltt. Henri, Jeanne ve François'ya bakıyordu; görünürde sakindi ve gerçeğin ortaya çıkması durumunda işleyeceği çifte cinayet için hazırlıklıydı.

Jeanne, çifte suçlamanın ağırlığı altında ayağa kalktı. Bir an için eş yanı, anne yanından daha güçlüydü; içindeki ani bir enerji dalgası onu sanki bir elektrik şoku almış gibi harekete geçirdi ve kocasına biraz daha yaklaştı. O anda Henri'nin kolu kalkmaya başladı. Gözden düşen kadın bu hareketi gördü, geri çekildi ve bazı kafa karıştırıcı ve anlaşılmaz sözler mırıldandı. Sonrasında ise canlı bir acının heykeliymişçesine dondu kaldı.

Yaşamak? Evet, bu kelimenin mantığa aykırı şekilde korku ve çaresizliğe uygulanabileceği varsayılabilirdi, tıpkı korkunç, dipsiz bir kuyuya düşerken deneyimleyebileceğiniz gibi.

François, arkebüz kurşunuyla vurulduktan sonra Thérouanne'da olduğu gibi sendeledi. Asil kalbi, bir feodal lort olarak haklarını ve görevlerini hatırlamak istemiyordu, korkunç işkenceler çekiyordu. Bir zamanlar çok sevdiği kadını öldürmek için duyduğu güçlü arzusunu ehlileştirmeye ve vaktiyle körü körüne güvendiği, fakat şimdi böyle rezil iftiralar saçan kardeşini tek bir darbeyle ezebilecek yumruklarını dizginlemeye çalışıyordu ki bu, kendi içinde direnmesi çok zor bir durumdu.

O korkunç anda, böylesi farklı ve çeşitli tutkularla sarsılmış bu üç

insan arasında oldukça korkunç bir trajik hadise cereyan etti.

François kendini kontrol etmeyi başarıp da, güçlü elleriyle zina eden kadını öldürmeyeceğinden emin olduğu zaman Jeanne'e yaklaştı. Ve renksiz dudaklarından sadece üç kelime çıktı:

"Bu doğru mu?"

Gözleri hâlâ Henri'ye dikilmiş olan Jeanne, ölümcül bir sessizliğe büründü, sadece kocasının onu öldürmesini bekledi, çünkü ona cevap vermeye cesaret edemedi.

"Bu doğru mu?" sorusu, bir kez daha François'nın dudaklarından döküldü.

Bu çetin sınav, rezil olmuş kadının dayanamayacağı kadar fazlaydı ve Jeanne bunun üzerine yere yığıldı. Yüzüstü düşmedi, fakat dizlerinin üstündeydi, tamamen düşmeden bir eliyle kendini tutabilmişti. Diğer elini ise kalbine bastırırken gözlerini büyük bir endişeyle Henri'ye dikmişti ve Loïse'in boynuna bıçağı dayamış olan katile her an vereceği o ölümcül işareti çaresiz bekliyordu.

Ve ancak o zaman mırıldandı ya da mırıldandığına inandı, çünkü kelimeleri kimse duymadı:

"Öldürün beni Tanrı aşkına; kızımızı kurtarmak için can çekiştiğimi görmüyor musunuz?"

Ve o andan itibaren, cansız bir beden gibiydi, yaşadığının tek göstergesi şakaklarında zonklayan nabzıydı. François bir anlığına ona baktı, tıpkı İncil'deki ilk insanın geriye dönüp cennet bahçesine, yitik cennete baktığı gibi!

O çok sevdiği bedenin üzerine düşeceğine inanıyordu. Ancak, gücü bakımından birçok kez acımasız olan yaşam, ölümü teselli etmede galip geldi. François kapıya döndü ve en ufak bir inilti çıkarmadan, başı öne eğik ve sanki korkunç bir kâbustan yeni uyanmış gibi yorgun halde, ağır ağır yürüyerek evden çıktı.

Henri, Jeanne için endişelenmeden François'yı uzaktan takip etti, çünkü onun hayatı ya da ölümü umurunda değildi.

Yaşasaydı, tamamen ona ait olacaktı. Eğer ölürse, kendisini kıskançlık nöbetlerine, uzun ve uykusuz gecelerin dehşetine savuran, onun öpücüklerini arzulayan, sıcak kucaklamalarını hayal eden, yumuşak ve narin bedenini, sertleşmiş göğüslerini asla hissedeme-

yişinin –ki bu hiçbir zaman olmamış ve hatta onun öfke çığlıkları atmasına sebep olmuştu– o ızdırap verici halinden kurtulacaktı.

Henri, abisine karşı beslediği nefretin boyutunu işte bu ciddi anda fark etti. Onu ahlaki olarak ezmiş olsa da, hayvani içgüdüsü henüz tamamen doymamıştı; bu, onun nefretinin sadece yarısını bastırmıştı.

Başka bir şey daha istedi. Ama ne olabilirdi? François'nın, tıpkı kendisinin bütün o gecelerde Jeanne'e çektiği hasret sırasında yaşadığı acının aynısını yaşamasını istiyordu.

Saldırmak için uygun anı bekleyen bir avcının sabrıyla, tıpkı bir avcının avının izini sürdüğü gibi kardeşini takip etti. İlkel dürtüleri en hafif tabirle coşuyordu ve tüm zamanların en yüksek seviyesindeydi; kardeşinden intikam almak istiyordu, sanki böyle bir eylem, mahrum kaldığı tüm o inkâr edilmiş zevkleri telafi edecekmiş gibi.

François de aynı dingin yürüyüşle, düz bir çizgide, belli bir yol yahut yön izlemeden, acele etmeden yürüdü. Bu, yorgunluk veya derin düşüncelerin neden olduğu ağrının üstesinden gelmek için değildi. Yalnızca ufak tefek şeyler bildiğinden, her şeyi anlamlandırmaya ve olayı çözmeye çalışıyordu.

Bu birkaç saat sürdü.

Sonunda François gece olduğunun farkına vardı. Durdu ve ormanın derinliklerinde olduğunu görünce bir kestane ağacının dibine oturdu. Başını ellerinin arasına almıştı; gözleri kapalı ve düşüncelere dalmış halde uzun süre ağladı.

Sonunda gözyaşları kurudu ve öfkesi ile çaresizliği yok oldu. Birkaç saatliğine gittiği diğer dünyadan dönmüştü. Şimdi yaşayanların dünyasına geri dönmüştü. Kendisinin farkındaydı, tam olarak ne olduğunu hatırladı: Aşkı, Jeanne'le sütannesinin evindeki gizli randevusu, babasıyla yaşadığı hadise, gece yarısı evliliği, savaşa gidişi, Thérouanne'ı savunması, uzun esareti ve son olarak o korkunç felaket... O saatlerde hepsini yeniden yaşamıştı.

Ve sonra incinmiş ruhunda aniden bir soru beliriverdi.

"Beni öldüren kim? Mutluluğumu kim çalıyor? Kaçmak istedim! Kaçıp bu kanlı yarayı sonsuza kadar içimde tutacaktım! Ah! O adamı tanımak isterdim! Onu kendi ellerimle öldürmek için! Onu öldürmek için!"

François'nın cömert bir kalbi vardı lakin cinayet fikri onu rahatlatmıştı. Ey insan yüreği!

Derin bir nefes alarak ayağa kalktı, başını hafifçe salladı, bir kaşını kaldırıp diğerini indirdi, gözleri taşkın ve ayarsız görünüyordu ve hatta yüzünde yarı bir gülümseme vardı, sanki bundan sonra ne yapacağını tam olarak biliyormuş gibiydi.

François ayağa kalktığı anda, kardeşinin yakınlarda olduğunu fark etti ve Henri onu dinlerken, samimi düşüncelerini, bilhassa da bahsettiği kötü adamın kim olduğunu bilme ve onu elleriyle öldürme düşüncesini, yüksek sesle söyleyip söylemediğini merak etmişti. Belki de hepsini duymuştu.

François kardeşini gördüğüne şaşırmadı. Sanki daha önce aralarında geçen bir diyaloğa devam edercesine:

"Bana bütün yaşananları anlatın," dedi.

"Niçin çaresi olmayan bir hadise için eziyet ediyorsunuz kendinize böyle?"

"Yanılıyorsunuz Henri! Beni şu anda tek bir şey iyileştirebilir."

"Ne?" dedi Henri, hafiften alaylı bir tavırla.

"O adamı öldürmek!"

Henri ürperdi. Lakin ardından gözlerinde garip bir alev parladı. Başını meydan okurcasına salladı.

"O adamı mı istiyorsunuz?"

"Evet! Ben giderken Jeanne'i size emanet etmiştim. Ona siz göz kulak olacaktınız. Hayır, bu hususta sizi suçlu bulmuyorum. Sizi anlıyorum. Yalnız bana o adamın ismini vermeye mecbursunuz. Bunu bana borçlusunuz Henri! Bu hususta ısrar da edebilirim."

"Bu ısrarınız neye dayanıyor? Benden büyük olmanıza mı, yoksa lortluğunuza mı?"

"Bunu sormaya ve öğrenmeye hakkım olduğu için ısrar ediyorum..."

"Ben de sözlerinize itaat ediyorum. Siz gittikten sonra Jeanne, bir adama, sizin bu savaşa gitmenizden dolayı o kadar üzgün olmadığını söyledi."

"O adam kim? İşte ben bunu öğrenmek istiyorum."

"Sabırlı olun, monsenyör! Bu adam belki sizden evvel Jeanne'i seviyordu. Belki de onu sizden daha çok seviyordu. Jeanne size karşı, belki de nüfuzunuzdan ve servetinizden faydalanmak için zayıf görünmüş ve sizin karınız olmuştu."

François elini göğsünden çekti. Henri, bu eldeki tırnakların kanla kıpkırmızı olduğunu fark etti.

Henri devam etti:

"Şimdi her şeyi söylemek, her hakikati açığa vurmak zamanı gelmiş bulunuyor. Size açıkça şu noktayı söyleyebilirim ki, bu adam, sizden çok evvel Jeanne'i elde etmişti. Siz onun için ancak ikinci bir aktördünüz."

François'nın göğsünden bir kükreme yükseldi. Ve bu o kadar korkunçtu ki, Henri duraksadı.

François sert bir sesle emretti:

"Devam edin!"

"Siz daha gitmeden evvel ikisi arasında hararetli aşk sahneleri geçmekteydi, siz gittikten sonra serbest kalan âşıklar daha hararetli olarak sevişmeye başladılar. Hemen her geceyi zevk ve safa ile geçirmeye koyuldular."

"Alçak!.."

"Ben susayım artık."

"Hayır, devam edin..."

"Nihayet siz çıkageldiniz. O zaman Jeanne'in ateşli âşığı bu aşk oyununa bir son vermeyi düşündü ve Jeanne'i bir tekmede kovdu."

François'nın başı dönmeye başlamıştı. Önünde ayaklarının dibinde sanki derin bir uçurum hasıl olmuştu. Henri'ye, bir deliye bakar gibi bakıyordu. Henri'ye gelince, onun da gözlerinde kin ve ateş yanıyordu. Yüzü gerilmiş, dudakları mosmor olmuştu. Bir an sustu. Sonra sözlerini şöyle tamamladı:

"Şimdi yalnız bu adamın ismini öğrenmeniz kaldı. Onu da söylüyorum Jeanne'in sizden evvelki âşığının ismi Henri de Montmorency'dir."

YEDİNCİ BÖLÜM
PARDAILLAN

Henri, Jeanne'e yalan söylememişti. Hakikaten az evvel kaçırdığı Loïse'i, adamlarından birine teslim etmişti. Bu adam az ötede elinde hançerle bekliyordu. Henri şapkasını sallar sallamaz, elindeki hançeri küçük kızın boğazına saplama emrini almış bulunuyordu.

Henri'nin tabiriyle, bu adam bir kaplan mıydı?

Onu gerçekten de olduğu gibi, dönemin bir şahsiyeti olarak sunalım. Okuyucular kendi kendilerine karar vermeliler.

Adı Pardaillan, daha doğrusu Şövalye Pardaillan'dı. XIII. yüzyılda Fransa'daki Condom kenti yakınlarında Gondrin Lortluğu'nu alan eski bir Armagnac ailesinin üyesiydi. Bu aile iki kola ayrıldı. Ana dal, bazı tanınan aristokratları tarih sahnesine çıkardı. Bu köklü ailenin soyundan gelenlerden birisi de ünlü Montespan'dı; Paris'in bir semtine adını veren Antin dükü, bu nedenle başka bir kolu daha sonra Comminges ailesine bağlı bu kolun soyuna dayanıyordu.

Ailenin ikinci dalı yoksullaştı ve tanınmaz hale geldi. Yoksulluğa karşı hiçbir şey söylenemez. Ancak söz konusu cehaletse, okuyucularımızı çok yakında hikâyemizde yer alacak olan kahramanın garip ve muhteşem hayatı hakkında uyarmamız gerekir.

Bahsettiğimiz Şövalye Pardaillan, diğer güçlü kol tarafından hor görülen ve unutulan bu cahil ve fakir kola aitti. Elli yaşında bir adamdı, savaşlarla pişmiş eski bir süvariydi, Fransa'nın ve komşu ülkelerin bütün yollarını bilen, her zaman redingotlarını giyen o maceraperest askerlerden biriydi. Yazın sıcağa ve susuzluğa, kışın soğuğa ve açlığa talim ediyordu; savaşıyor, mücadele ediyor, korkularla dolu halde devasa bir kılıç taşıyordu. Kahverengi gözleri, gri bıyıkları ve yağmurun buruşturup, güneşin yaktığı yüzüyle, ne iyi ne de kötü, fakat basit ve olağanüstü bir ruhla, yalnızca iyi hanları, güzel hizmetçileri biliyor ve kılıcını en yüksek ödemeyi yapan için kullanıyordu.

Montmorency[3] kontu, Armagnac eyaletini istila ettiği zaman kendisine rastlamış ve ne derece kahraman olduğunu anlayınca da onu oğlu Henri'nin maiyetine vermişti. Genç asilzadelerin yanına, onların hesabına zaferler kazanacak, kahramanlıklar gösterecek tecrübeli silahşörler vermek o devrin âdetleri arasındaydı.

İşte François, Thérouanne'a gidince, Pardaillan da şatoda, Henri'nin yanında kaldı. Henri, Pardaillan'ı çok tutuyordu. Son derece ustaca kılıç kullanan bu adamdan daima istifade edebileceğini biliyordu. Birçok sırrını yalnız ona açıyor ve her fırsatta kendisine bol bol bahşiş vermekten geri kalmıyordu.

Henri, François'nın esaretten dönmesi üzerine, tatbik ettiği planı hazırladığı vakit Pardaillan'ı çağırmış ve kendisine, küçük bebeği kaçırmak ve şapkasıyla işaret verdiği takdirde onu öldürme görevini vermişti. Artık çoğu şey Pardaillan'ın işi olmuştu ve gerekirse bu görev için ölmeye hazırdı.

Bir gün yaşlı şövalye malikâneye yeni yayılan haberi öğrendi: Monsenyör François de Montmorency geri dönüyordu!.. Monsenyör geliyordu!.. Monsenyör iki gün sonra orada olacaktı!..

İki gün sonra, sabah saatlerinde, Henri kasvetli, solgun, heyecanlı bir halde Pardaillan'ı Margency'ye götürdü, ona yaşlı kadının evini gösterdi ve Loïse'i kaçırmasını emretti; bir saat sonra, Pardaillan efendisinin onu beklediği noktaya geri döndü: Zavallı miniği kollarında tuttu, tatlı bebek o kadar zayıf, o kadar harikaydı ki, Pardaillan'ın yaşlı ve buruşmuş kalbi tuhaf bir duyguya kapıldı.

Sonra Henri talimatlarını verdi. Pardaillan söylenenleri yüzünü buruşturarak dinledi. Bu görev onun hiç hoşuna gitmemişti. Fakat ses de çıkarmamıştı. Üstelik Henri, bu cinayetinin bedeli olmak üzere parmağına bir de kıymetli elmas yüzük takmıştı.

Pardaillan, iğrenç sinyalin geleceği pencereyi açıkça görebilmek için yerini aldı. Henri ise eve girdi ve Jeanne'in dönmesini bekledi.

Pardaillan, o esnada François'nın geldiğini gördü... Gözlerini pencereye dikmiş, bekliyordu. Küçük kız kollarında solgun halde uyuyordu; korkunçtu...

---

3. Montmorency kontu, Saintonge ve Bordelais'de (1547) vergilere karşı bir halk isyanını büyük bir titizlikle bastırdı.

Bu sırada François eve girdi, sonra da çıktı. Demek artık tehlike geçmişti. Pardaillan rahat bir nefes aldı: İşaret gelmemişti!.. O an, yanında kim olsaydı onun homurdandığını duyardı:

"Neyse ki işaret gelmedi, çünkü benden isteneni yapamazdım. Montmorency intikam için peşime düşer, ben de kendimi kurtarmak için tıpkı geçmişteki gibi başıboş hayatıma devam etmek zorunda kalırdım! Haydi bakalım matmazel, biraz gülümseyiver. Görüyorsun ya, işler o kadar korkulu değil. Şunu yanımda birkaç ay saklamak fena bir iş de olmayacak. Jean'a eğlence çıktı demektir."

Böyle söyleyerek bebeği mantosunun altına aldı. Şatonun civarındaki basit kulübelerden birine yaklaşarak açık kapıdan içeri girdi. İhtiyar Pardaillan'ı beş yaşlarında küçük bir çocuk karşıladı. Gözlerinden zeka fışkıran ve hareketlerinden son derece çevik olduğu anlaşılan bu çocuk, şövalyenin oğlu idi. Pardaillan çocuğun anasının kim olduğunu hiç kimseye açıklamamıştı.

Pardaillan oğlunu kucakladıktan sonra:

"Al bakalım Jean, sana bir kız kardeş getirdim," dedi.

Sonra orada çıkrığıyla uğraşan bir kadına:

"Mathurine," dedi, "bu kızcağıza da süt vereceksiniz. Fakat buna dair hiç kimseye en ufak bir şey söylemeyeceksiniz. Gevezelik ettiğiniz takdirde şatonun kubbesinde gördüğünüz darağacına asılacağınızı bilin."

Korkuyla dolan kadın, bir mezar taşı gibi dilsiz olmaya yemin etti. Sonra güzel yaratığı kollarına aldı ve hemen onu sütle besleyip yatağa yerleştirdi.

Çocuk merak içerisindeydi; kurnazlık ve zeka dolu gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Takdire şayan bir yapıya sahipti ve hareketleri bir aslan yavrusunun gücünü ve bir kedinin çevikliğini andırıyordu.

Bu çocuk, malikânede yaşayan, Pardaillan'ın her gün görmeye gittiği yaşlı bir adamın oğluydu. Pardaillan o çocuğu nereden bulmuştu? Annesi kimdi? Güzel bir hizmetçi miydi? Belki de annesi malikânenin hanımıydı. Kim bilir? Bu, hakkında hiçbir zaman konuşmadığı gerçek bir gizemdi.

Küçük Jean, o sırada gözlerini açarak tebessüm eden minimini kızı görünce zıplamaya ve ellerini birbirine vurmaya başladı ve bir

hareketle Pardaillan'ın kucağından kurtulup kendini yere bıraktı, Mathurine'in Loïse'i yatırdığı küçük yatağa koştu ve çelimsiz kıza gergin kollarıyla atıldı.

Loïse ağlamadan tatlı mavi gözlerini kocaman açtı. Harika bir gülüşü vardı...

"Bak babacığım, ne güzel bir kız!.."

Bu sözler, yaşlı Pardaillan'a garip bir şekilde tesir etti. Gayriihtiyari gözleri doldu. O zamana kadar ağlamak nedir bilmeyen koca kurt, gözyaşlarını oradakilere göstermemek için kendisini dışarı zor attı.

Kendi kendine:

"Vay koca budala!" diye söylendi. "Bu işler senin becereceğin işler değil! Kim bilir annesi şimdi ne haldedir. Ah ben ne yaptım?.."

Bir saat sonra Pardaillan tekrar Margency'ye gitmişti. Yerlerde sürüne sürüne, kimseye kendisini belli etmeyerek pencereye kadar yaklaştı ve içerisini seyre başladı.

Gördüğü manzara ve işittiği sözler kendisini deli divane etti... Duydukları, yalnızca savaş meydanlarında yaşadığı elem ürpertisini andırıyordu.

Ah!.. Jeanne adeta öfke patlamaları yaşıyordu! Sessiz kaldığı için kendine lanet ediyor, François'ya koşup ona her şeyi söylemek istiyordu. Ancak böyle yaparsa Loïse'in öldürüleceği fikri onu durdurdu!.. Biliyordu, eğer bir adım atarsa, Loïse ölecekti.

Ve talihsiz kadın inledi:

"Ama ona itaat ettim! Bir şey söylemedim! Adeta intihar ettim! Sessizliğime karşılık, Loïse'imi bana geri vereceğine söz verdi. Yemin etmişti! Onu geri verecek mi? Loïse! Loïse! Neredesin? Seni nerede bulabilirim annesinin küçük meleği? Ah, bu gece annenin saçıyla oynamadığından uyuyamayacaksın! François, boş ver! Yalan! Ah, sefil! Bir meleğe dokunmaya cüret ediyorsun! Kızımı bana geri ver, haydut! İmdat! İmdat! Ah, Loïse, benim zavallı Loïse'im, annenin sana seslendiğini duymuyor musun?"

Yazık! Kayıp kızı için ağlayan bir annenin acı dolu feryadını hangi müzisyen tercüme edebilir ki?

Kendini tırnaklarıyla kanlar içinde bırakan genç annenin ızdırap

içindeki bir kuzuya benzediğini görünce önce şaşıran, sonra öfkelenen ve yirmi adamı titretmeye muktedir olan Pardaillan, üzüntü ve dayanılmaz acıyla dolu böyle bir manzara karşısında ürperdi ve yaptığı işin ne kadar ağır ve alçakça olduğunu anladı.

Yavaş yavaş pencerenin önünden çekildi. Sonra bir deli gibi kulübesine doğru koşmaya başladı. Bu sırada gece de basmaya başlamış, ortalık adamakıllı kararmıştı. Mathurine'in kulübesine vardığında hava kararmıştı: François ile Henri'nin ormanda konuştukları andı bu. Pardaillan kulübeye varır varmaz hemen yatak odasına girdi. Küçük kız, oğlunun yanında mışıl mışıl uyuyordu. Onu hiç uyandırmadan aldı. Sonra Mathurine'ne:

"Jean'ı uyandırıp giydiriniz. Onu uzun bir seyahate gidecek gibi hazırlayınız. Uşağıma da söyleyiniz, atımı eyerleyerek getirsin. Bütün bunlar bir saat içinde tamam olmalı. Anladınız mı?"

"Anladım efendim!"

Yaşlı kadını hayretler içinde bırakan Pardaillan, cennetteki meleklerle dolu bir rüya görüyormuş gibi ilahi bir gülümsemeyle kucağında uyuyan kızla Margency'ye gitti. Bu gülümseme de yaşlı süvarinin kalbinin çılgınca çarpmasına neden oldu.

Sütanne çoktan odundan dönmüştü. Zavallı Jeanne'in ne halde olduğunu görünce çok şaşırmış, beyhude yere onu sakinleştirmeye çalışıyordu:

"Haydi kızım, bir parçacık uyuyun. Hemen sakinleşeceksiniz! Aman Tanrım, bu kıza ve bize merhamet et! Kendi kendini öldürecek..."

"Loïse," diye mırıldanıyordu zavallı anne. "O geliyor, geliyor."

"Zavallı kız... Evet, Loïse geliyor. Bırakın da sizi yatırayım. Gelin."

"Size geleceğini söylüyorum!.. Gel kızım, gel kollarımda uyu..."

O anda, Jeanne birdenbire yürek parçalayıcı bir çığlıkla uyandı. Ayağa kalktı, sütanneyi itti ve kapıdan atlayarak bağırdı:

"Loïse! Loïse!"

Sütanne arkasından, "Çıldırdı," diye düşünüyordu. Jeanne kapıyı açınca, karşısında uzun boylu bir gölge göründü. Kendisine beyaz bir kundak uzatıyordu. Jeanne bunu bir anda kaptı. Doğruca kol-

tuğun üzerine koydu. "Acaba kızıma bir şey yaptılar mı?" diye düşünerek, süratle yavruyu soydu. Her tarafını inceledi. Hayır, Loïse, biricik kızı sapasağlamdı. Bunu görünce, bebeğini o kadar kuvvet ve şiddetle sevmeye ve öpmeye başladı ki, zavallı çocuk uyanarak bağırmaya, haykırmaya koyuldu.

Hıçkıra hıçkıra ağlayan ve mutlulukla dolmuş anne, tutkuyla mırıldandı:

"Ağla, bağır! Ah, küçük kötü kız! Çığlık at! Sensin işte! Sen benim küçük Loïse'im! Çirkin, en çirkin! Sana böyle ağlıyormuş gibi mi görünüyor? Öpeyim seni annesinin meleği! Ve sonra bu! Bakalım, bunlar gökyüzünün gözleri mi? Bu senin küçük melek ağzın mı? Bunlar bir gülün küçük yaprakları mı? Çek şimdi saçımı çek! Melek olmadığını kim söyleyecek? Sen bir meleksin; sana diyorum! Loïse, Loïse'im, seninle konuşan benim, annen!"

Pardaillan bütün bu manzarayı kalbi parçalanarak seyrediyordu. Jeanne ondan sonra yaşlı askere döndü ve onun ellerini yakalayarak zorla öptü.

Pardaillan:

"Madam!" diyerek ellerini kurtarmak istiyordu.

"Hayır, bırakın onları öpeyim. Kızımı bana getiren elleri öpeyim. Bana isminizi, kim olduğunuzu söyleyin. Hayatımın sonuna kadar bunu unutmayacağım."

Ayağa kalktı, kızına doğru koştu, onun kollarını sıktı ve sonra sakinleşmiş şekilde kızını Pardaillan'a uzattı.

"Hadi, öpün onu!"

Yaşlı maceracının omuzları ürperdi ve Pardaillan, küçük kızın alnını büyük bir tatlılıkla öptü.

"İsminiz nedir?" diye tekrardan sordu Jeanne.

"Bir yaşlı bir askerim, madam. Bugün burada, yarın başka yerde dolaşan bir serseri... İsmim size ne lazım!"

Pardaillan konuşurken, Jeanne'in kaşları çatıldı. Umutsuzluğunun acısı ona geri döndü. Henri de Montmorency'nin suç ortağı olan bu zavallıya karşı bir nefret hissetti.

Jeanne:

"Kızımı nasıl oldu da getirdiniz?" diye sordu.

"Bir adamın, kucağındaki bir çocukla gitmekte olduğunu gördüm. Durumu şüpheliydi. Ona yaklaşarak sordum. O da bana her şeyi anlattı. Görüyorsunuz ya, ne kadar basit!"

Pardaillan kızardı, rengi soldu, kekeledi.

"Peki, neden isminizi söylemiyorsunuz? Söyleyin de size hayatımın sonuna kadar dua edeyim."

"Hayır madam, ismim size hiçbir şey ifade etmez. Faydasız bir isim, boşuna öğrenmeyin."

"Öyleyse bana ötekini, kızımı çalan adamın ismini söyleyin!"

Pardaillan bir an tereddüt etti. Bilincinin karanlıklarında derin bir düşünce, bir pişmanlık düşüncesi ve aynı zamanda bir kurtarıcı düşünce, bir isim arıyordu... Tüyleri diken diken oldu:

"Kızınızı kaçıran adamın mı ismini istiyorsunuz?"

"Evet! Kızımı öldürme teklifini kabul eden o vicdansızın kim olduğunu öğrenmek istiyorum. Bütün hayatımca lanet etmek için bana onun ismini söyleyin."

Pardaillan'ın rengi sarardı:

"Evet madam, hakkınız var."

"O alçağın ismi ne?"

"Söyleyeyim. Şövalye Pardaillan!"

Ve bunu söyler söylemez hemen kaçtı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
PARİS YOLUNDA

Henri abisine karşı bu müthiş sözleri söylediği vakit gece karanlığı ormanı süratle kaplıyordu. François'nın yüzü hiddetten bembeyaz kesilmişti. Kardeşine nefret ve iğrenmeyle bakıyordu.

Bu böylece birkaç dakika sürdü. Sonra net bir sesle:

"O halde size bir haber vereyim: Gebereceksiniz!" dedi.

Henri bir anda geriye sıçradı ve belinden kılıcını çekti:

"Herhalde ikimizden birinin öleceğini söylemek istiyorsunuz..."

"Hayır, sadece siz gebereceksiniz!"

Sonra da ağır ağır kılıcını çekti.

Sesi o kadar soğuktu ki gerçekten de ölümün nefesi gibiydi ve Henry'nin ise bacakları titredi. François, yavaş ve telaşsız bir haldeydi...

Birkaç saniye sonra kılıçlar birbirine girmiş ve iki kardeş arasında son derece şiddetli bir çarpışma başlamıştı. Henri, bütün kudret ve ustalığını bileğinde toplamış, son derece dikkatle kılıç kullanıyor ve cidden ustaca dalışlarla abisini zor durumlara düşürüyordu. Buna mukabil François çok kayıtsız görünüyordu. Kılıçları yalnız gözüyle takip ediyordu. Aklının başka yerde olduğu belliydi.

Gece oldukça derindi.

Birbirlerini zar zor görüyorlardı. Ama zorunlu olarak gözlerindeki ışıltı onlara rehberlik etti.

Garip ve neredeyse harika bir olaydı! Henri, düellonun tamamında kılıcı hissedip, hile yapmaya çalışırken, François dövüşte yok gibiydi. Kolu ve gözü, kılıcını uzun süredir alışkanlıkla yönlendiriyordu. Ama düşünceliydi ve düşünceleri gerçekten berbattı:

Kendi kendine:

"Demek beni kandıran adam öz kardeşimmiş! Şimdi ne yapmalıyım? Neden şu an ölmüyorum ki. Kardeşimi öldürmem gerekiyor. Ondan sonra yeniden bir yeis ve ızdırap içine düşeceğim," diye düşünüyordu.

Bu sırada Henri'nin kılıcı François'nın boğazını hafifçe sıyırdı ve bir damla kan çıkardı. Bu hareket, François'nın aklını başına getirmişti. Hemen toparlandı. Henri de kendisini kızdırmak, hislerini kırbaçlamak için ne söylemek lazım gelirse, bunları söylemekte kusur etmiyordu. Bir ara yeniden abisine hakaret dolu bir küfür savurdu.

Artık çok oluyordu. François:

"Kendinizi kollayın, Henri!" diye haykırdıktan sonra, şiddetle ileri atıldı.

İki kılıç şıngırdadı ve kıvılcımlar çıkardı. Duyulan tek ses, iki çeliğin birbirine çarpması ve her iki savaşçının hızlı nefes sesleriydi. Sonra Henri küfretti, içini çekti ve yüksek sesle çığlık attı, bunu düşen bir cansız bedenin gümbürtüsü takip etti. François'nın kılıcı Henri'nin sağ böğrünün üçüncü kaburgasına saplanmıştı. François yaralı kardeşinin yanında diz çöktü ve Henri'nin hâlâ hayatta olduğunu fark ederek iki eliyle sımsıkı tuttuğu hançerini soğuk bir şekilde öfkeyle kaldırdı.

"Öl, sefil kalleş!" diye bağırdı.

O anda François'nın morarmış yüzünde kırmızımsı bir ışık parladı.

"Kardeşim! Kardeşim!" diye mırıldanan François, sanki kardeşini ancak o zaman tanımıştı.

Dehşet bir hareketle, elinde tuttuğu hançeri ondan uzağa fırlattı. Ve o iğrenç sahnenin tüm anısı aklına geldi: Bu kardeş Henri'ydi! Ona ihanet eden Henri'ydi! Daha önce ona işkence eden Henri'ydi! İhanetini ilan eden Henri'ydi...

Kalktı ve başını çevirdi.

Sonra iki oduncunun yaklaştığını gördü. Kulübeleri yakındaydı ve gürültü patırtıyı duyduktan sonra ellerinde meşale ile gelmişlerdi.

Bir kelime dahi söyleyemeyen François, onlara kardeşinin cesedini trajik bir şekilde gösterdi.

Ruhu çökmüştü; sütannenin evinden daha önce ayrıldığında da aynı umutsuzluğu yaşamıştı. Sonrasında ise yerdeki kardeşine bakmadan oradan ayrıldı.

İki saat sonra malikâneye varmıştı. Nöbetçi kendisini görünce selam durdu. Fakat aynı zamanda ufak bir hayret çığlığı koparmaktan da kendini alamadı.

François'nın sabahleyin simsiyah olan saçları beyazlaşmış, adeta bembeyaz olmuştu.

"Monsenyör," dedi görevli, "dairenizi hazırladık ve..."

François, nöbetçiye sert bir sesle:

"Bana bir at getirin!" dedi zar zor anlaşılır, boğuk bir sesle.

"Monsenyör acaba kalmayacak mısınız?"

"Atım!" diye ayağını yere vurarak tekrarladı Montmorency.

Birkaç dakika sonra bir uşak atı getirdi ve tekrar sordu.

"Monsenyör şüphesiz yakında geri dönecek!.."

François eyere atladı ve yanıtladı:

"Geri dönmek mi? Hiçbir vakit!.."

Sonra atını şiddetle mahmuzladı. At, karanlık yollar içinde kayboldu gitti.

"François! François! François!"

Bu üzgün, nefes nefese çağrı tam o anda yankılandı ve kucağında çocuk tutan bir kadın aniden belirdi.

Ama Montmorency kuşkusuz bu yürek parçalayan çığlığı duymadı, çünkü arkasını dönmedi. Ve atının dörtnala giden sesi uzaklaştıkça kayboldu.

Kadın daha sonra, efendilerinin gidişini izleyen ve bu tür bir kaçışa hayretle tanık olan meşaleli asker ve subay grubuna yaklaştı.

"Nereye gidiyor?" diye kırgın bir sesle sordu.

Subay, Matmazel de Piennes'i tanıdı ve cevap verdi:

"Kimse bilmiyor hanımefendi."

"Ne zaman dönecek?"

"Hiçbir zaman dönmeyeceğini söyledi," diye cevapladı subay.

"Bu tarafa doğru nereye gitti peki?" diye sordu kadın.

"Paris'e."

Jeanne, uyuyan Loïse'i kollarında gergin bir şekilde kucaklayarak hemen yola çıktı.

Jeanne, Pardaillan'dan ayrıldıktan bir saat sonra, kızı kendine geldiğinde, yaşlı sütannenin ona eşlik etme ısrarlarına rağmen, çocuğuyla yalnız başına hemen Montmorency'ye doğru yola koyuldu. Artık Loïse yanında olduğundan, artık bir an kimse onları birbirlerinden koparamazdı! Ve şimdi konuşabilir, tüm gerçeği François'ya anlatabilir, rezillerin maskesini çıkarabilirdi!

"Sevgili kocacığım!.. Sevgili âşığım!.. Sizin uğrunuza canımı veririm!.. Bana nasıl da lanet etmiş olmalısınız!.. Ama bu hiçbir şey değil! Nasıl acı çekmiş olmalısınız!.. Ah! Varlığımın tüm zamanlarını kalbinizi kırdığım bugünü kurtarmak için sizin mutluluğunuza adayacağım!.. Ben!.. Size tapan ben!.. Ama beni anlıyor musunuz, François? Beni anlıyorsunuz, değil mi?.. Tek kelime etseydim kızımız ölecekti!.. Ah benim François'am! Kızınızı tanımadığınızı söyleyin!.. Tanısanız ne kadar mutlu olursunuz canım kocacığım! Size, "İşte, küçük Loïse'ini öpün!" dediğimde, güzel gözleriniz nasıl da tatlı yaşlarla örtülecek?"

Hızla konağa doğru yürüdü, bu ateşli kelimeleri ve daha fazlasını kekeledi durdu.

Ön kapıdan yüz adım ötede, silahlı adamların, meşalelerin ve dörtnala koşan bir atlının toplandığını gördü.

"Oydu! Oydu!"

Son bir çabayla ileri atıldı.

"Çok geç!.. Birkaç saniye ile çok kaçırdık!.."

Bağırabileceği en güçlü sesle bağırmaya çalıştı. Çok geçti! Sadece birkaç saniye gecikmişti! Görevliyi soru yağmuruna tuttu, ama François çoktan Paris yolunu girmişti. İyi. Bacakları onu taşıyabildiği sürece gerekirse Paris'e ve hatta ötesine de gidecekti. Fransa'nın en uç noktasına bile gidebilirdi!

Bir âşık ve bir anne olarak sevgisinden güç alan Jeanne, bir an mart rüzgârlarının görkemli selamlarıyla eğilen ormanın gölgesinde, yüksek ağaçların altında geceye daldı. Tarif edilemez bir coşku

onu ayakta tıtuyordu. Ne derin geceden, ne omuzlarını ovuşturduğu gizemli karanlıklardan, ne de yolları istila eden ve insan hayatını değersiz gören yağmacılardan korkuyordu.

İyi bir tempoyla yürüyordu, kızı kucağındaydı; bebeğe kundak, hatta tek bir elbise bile getirmediğini, parası olmadığını ve üstüne üstlük Paris yolunu bilmediğini düşünmedi bile... Hiçbir şey düşünmedi... Yüzündeki ışıltılı bakışı ve kocasının hayalindeki görüntüsüne gözlerini kilitlemiş haliyle adeta kendinden geçmiş gibiydi.

*

François'nın hareketinden bir saat kadar sonra oduncular, Henri'yi bir sedye üzerine koymuş halde getirdiler. Sedye kan içinde kalmıştı. Bunu gören şato halkı, büyük bir telaş ve heyecan gösterdi. Henri derhal odasına nakledildi ve şatonun hekimi çağrıldı.

Hekim yarayı muayene ettikten sonra:

"Yaşayacak," dedi. "Fakat altı ay yerinden kıpırdayamaz."

Oduncular, François ile Henri'nin düello ettiklerini görmüşlerdi. Fakat korkularından hiç kimseye bir şey söylemediler. Şatoda pek az kimse Henri'nin bu durumu ile François'nın gidişi arasında bir münasebet olabileceğini düşündü.

Diğerleri, Henri'nin, ormanda birtakım meçhul soyguncular tarafından yaralandığını sanıyorlardı.

*

Şövalye Pardaillan'ın da şatoyu terk etmesi aynı saate rastlamıştı. Az önce malikânede neler olduğunu bilmiyordu. Gerçekten de Pardaillan, Henri de Montmorency'yi çok iyi tanıyordu ve ondan hiçbir merhamet beklenmeyeceğini biliyordu. Henri de Montmorency, Pardaillan'a, çocuğu saklamasını ve kimseye göstermemesini emretmişti. Halbuki o, bu hareketin çok iğrenç bir şey olduğunu düşündüğünden, bu emri tutmamış ve çocuğu annesine geri vermişti. Henri tabii kendisine çok kızacaktı. Belki de onu derhal yakalatıp öldürtecekti. Efendisinin tabiatını çok iyi biliyordu. İşte bu düşünceyle, yapılacak en iyi şeyin oradan çıkıp gitmek olduğunu düşünmüş ve derhal kararını vermişti:

"Kızı annesine geri vererek," dedi kendi kendine, "emirlere karşı geldiğim ve böylece şanlı ve kibirli efendime ihanet ettiğim için suç-

luyum. Ben doğru olanı yaptım! Ama aynı zamanda ipin ucundan sarkan bir insan vücudu görmekten hoşlanmadığımı da biliyorum ve davranışlarımla bir asilzade olsam da, efendim bunu farklı görecek ve kesinlikle büyük kuleden sarkan ilmeğin benim boynumda ne kadar da iyi duracağını görmek isteyecektir. O halde, hadi Villadiego'ya gidelim ve boynumla ipin arasına mümkün olduğunca çok mesafe koyalım."

Ondan sonra ata atladı. Çocuğunu kucağına aldı ve Paris'e doğru dörtnala hareket etti.

Aradan yarım saat kadar geçtikten sonra, yolun ortasında bir gölge gördü. Dikkat edince bunun tanıdığı bir kadın olduğunu anladı. Yanına yaklaştı:

"Madam!" diye hitap etti.

Kadın durdu ve sordu:

"Bu yol doğru Paris'e gider, değil mi?"

"Evet, fakat yalnız başınıza mı seyahat ediyorsunuz?"

"Evet!"

"Bunun ne kadar tehlikeli bir iş olduğunu bilmiyorsunuz galiba... İsterseniz size refakat edeyim."

"Hayır, teşekkür ederim! Benim bir şeyden korkum yok."

Şövalye ne yapabilirdi? Kadını selamlayarak yoluna devam etti. Fakat biraz gittikten sonra yine durdu ve geri döndü:

"Madam, Paris'te kimin yanına gidiyorsunuz?"

"Orada yanına gideceğim hiçbir tanıdığım yok."

"Aklınıza fena bir şey gelmesin. Fakat öyle zannediyorum ki paranız da yok."

"Hayır, yok!"

Şövalye kendi kendine bir dakika kadar düşündü. Sonra kati bir kararla eğildi ve küçük Loïse'in göğsüne parlak bir şey bıraktı:

"Rica ederim, madam, bunu kabul edin ve şu Şövalye Pardaillan'a da daha fazla lanet etmeyin. Çünkü kendisi dostlarımdan biridir."

Böyle diyerek atını mahmuzladı ve karanlığın içinde dörtnala uzaklaştı.

Jeanne o zaman bu adamın, kendisine kızını veren adam olduğunu anladı. Kızının göğsüne bıraktığı parlak şeyi de incelediği zaman bunun bir yüzükten koparılmış iri bir elmas olduğunu gördü.

Bu elmas, küçük Loïse'i kaçırmak için Henri'nin, Pardaillan'a verdiği elmastı.

DOKUZUNCU BÖLÜM
FEDAKÂRLIK

Montmorency kontu tedirgin adımlarla malikânesinin geniş şeref salonundan geçti. Soylu efendileri de tek sıra veyahut gruplar halinde alçak sesle, son zamanlarda gerçekleşen tıhaf hadiseleri konuşuyorlardı. Montmorency kontu, davet salonunun penceresinden dışarı baktığında solgun yüzlü bir kadının kollarında taşıdığı bir bebekle ana girişi geçtiğini gördü. Kadının içeri girmesine ve yan odada beklemesine izin verilmesini emretti.

Öldü bildiği büyük oğlu François, gece aniden dönmüş ve kendisiyle arasında cereyan eden şiddetli bir münakaşadan sonra meçhul bir yere gitmişti. Bu sırada ikinci oğlu Henri'nin de bir ormanda haydutların taarruzuna uğrayarak yaralandığı haberini almıştı.

Fransa Kralı II. Henri de aynı gün saat dörtte Fransız orduları başkomutanı olan Montmorency kontunu ziyaret edecekti. Bu haberden de yeni bir savaşa başlayacakları anlaşılıyordu.

Sarayın onlarca hizmetkârı, ziyaretçiyi onurlandırmak adına her şeyin kusursuz görünmesi için seferber olmuştu.

Louvre Sarayı'nın hemen karşısında bulunan bu malikâne son derece süslü ve büyük bir konaktı. Montmorency kontu, servet itibarıyla kraldan hiç de geri değildi. Konağında sayısız denecek kadar çok adamı vardı.

Kont birkaç defa kadının bulunduğu odanın kapısına kadar gittiği halde, ayağını yere vurarak içeri girmemişti. Nihayet son bir kararla kapıyı açtı ve içeri girdi.

Kadın, uyuyan çocuğunu bir koltuğun üzerine bırakmış, odanın ortasında dimdik ayakta duruyordu.

Kont çatılmış kaşlarıyla ona doğru iki adım attı ve sert bir sesle:

"Ne istiyorsunuz, madam?" diye sordu.

Kadıncağızın solgun yüzünü bir ızdırap sardı;

"Monsenyör!" diye kekeledi.

Kont devam etti:

"Görmeyi beklediğiniz kişi ben değildim, değil mi? Hâlâ o tatlı sözlerinizle baştan çıkarmayı umduğunuz oğlum yerine, karşınıza onun amansız babası çıkıyor! Ve bu sizi şaşırtıyor, öyle mi?"

Jeanne de sapsarı kesilmişti:

"Evet, burada François'yı bekliyorum," dedi. "Fakat benim soyumdan bir kadın, kocası yerine onun babasını gördüğü için şaşırmaz!"

Kont gürledi:

"Kocanız mı dediniz? Bunu bir daha ağzınıza almayacaksınız. François bana gece her şeyi anlattı. Gerek sizin gerek babanızın ne kadar hilekâr olduğunuzu biliyorum. Onun iyi kalpliliğinden istifade ederek oğlumla evlenmişsiniz. Fakat ne garip bir evlenme! Adeta bir hırsızlık gibi..."

Jeanne'in de sabrı tükenmişti. O da hiddetle haykırdı:

"Yalan söylüyorsunuz!"

"Tanrı aşkına! Bu kadın ne söylüyor?"

"Sadece görünüşte bir şövalye olduğunuzu söylüyorum! Şayet sizin tarafınızdan yavaş yavaş öldürülmemiş ve burada benim yanımda olsaydı, grimsi saçlarınızın sizi babamdan gelen intikam dolu bir tokattan korumayacağını söylüyorum. Şimdi sizin adınızı taşıyan bir kadınla konuştuğunuzu söylüyorum!"

Bu sözlerin vurgusu, deyim yerindeyse, gücenmiş kadının basit haysiyetini bir kraliçenin görkemine yükseltmişti.

Montmorency sersemlemiş ve kıpkırmızı kesilmişti. Sonra yüzü tamamen solgunlaştı ve bir an için emir vermekte kararlı göründü. Ama sonunda, kralın ordularının eski komutanı içtenlikle eğildi. Kendini ehlîleştirdi.

"Monsenyör!" dedi Jeanne şiddetle çalkalanan göğsünü düzelterek. "Bana her şeyi bildiğinizi söylediniz! Bu nedenle, sözlerinizdeki ithamların kötülüğünü anlıyorsunuz! Pekâlâ lordum, ölümcül kaderim beni karşınıza çıkardığına göre konuşmalıyım! Hayır, her şeyi bilmiyorsunuz! Hayatımı adadığım kocam gibi siz de gerçeğin ür-

kütücü ayrıntılarını görmezden geliyorsunuz. Eğer tüm bunlardan dolayı onun tek bir gözyaşı dökmesini engelleyecekse bunu kendi kanımla ödemeye hazırım; işte onu bu kadar çok seviyorum. Lütfen, gerçeği dinlemelisiniz, sadece benim onurumdan dolayı değil, François'nın mutluluğu ve şu anda çatınızın altında bulunan, aşkımızın meyvesi olan masum yavrunun hayatı için."

El kol hareketlerinin soyluluğu ve sözlerinin acılı vurgusu karşısında hayrete düşen ve bunca güzellik ve yaratıcılığa hayran kalarak, Jeanne'den gelen otorite ve zarafet tarafından boyun eğdirilen ihtiyar Montmorency, ikinci kez eğildi.

"Konuşun leydim!" dedi. Aynı zamanda, gözlerini uyuyan küçük Loïse'in üzerinde dikkatle sabitledi.

Jeanne onun görünüşüne şaşırmıştı. Ani bir umut ruhunu aydınlattı. Tüm annelerin gururu ile küçük yavrusunu kollarına aldı; ona bir öpücük verdi ve gülümsemesini bastıran acı verici bir utangaçlıkla kızını heybetli büyükbabaya korkarak sundu. Belki de o kısacık anda Montmorency'nin yüreğine dokundu. Kont, bebeği kucağına almak istercesine kollarıyla belli belirsiz ve mesafeli bir hareket yaptı ve "Oğlanın adı ne?" diye sordu.

Jeanne yeni bir heyecanla sevindi. Bu katı kalbi nihayet yumuşatabilmiş miydi?

"Kızımın adı Loïse!" diye cevap verdi.

"Demek bir kız?"

Kont garip bir hayal kırıklığıyla haykırdı. Kadın cinsiyeti, zamanının ikilemini çok iyi bilen bir savaşçı olan feodal lort için önemli değildi. Jeanne buz gibi bir soğukluğun omuzlarında ağırlık yaptığını hissetti. Yüzü bembeyaz oldu ve geri çekildi:

"Sabırla dinleyeceğime dair size söz verdim leydim. O halde korkmadan konuşun ve bana doğruyu söyleyin," dedi.

Jeanne, Kontes Anne de Montmorency ile kendisi arasında kurulmaya başlayan bağın koptuğuna dair tedirgin edici bir hisse kapıldı. Ancak seven bir kadın, herhangi bir erkeğin şaşkınlığına sebep olacak şeyleri kalbinde tutardı. Böylelikle tüm gücünü ve enerjisini topladı ve François'nın babasının önünde kendini haklı çıkarma işini üstlendi.

Jeanne, yaşlı adamın kulaklarına melodik, aynı zamanda hem narin hem de güçlü bir sesle, aşkın doğal olarak verdiği şairane yetenekle, François'yla ilk karşılaşmalarını ve konuşmalarında onları birbirlerine iten karşı konulmaz şefkati, kusurları ve eksiklikleri, gece yapılan evliliği ve Henri'nin tehditleri ile Loïse'in doğumunu ve son olarak bir eş ve anne olarak kalbinin un ufak edildiği korkunç işkenceyi anlattı.

"Size her şeyi anlattım, hiçbir ayrıntıyı atlamadan," dedi melankolik bir şekilde.

İhtiyar Montmorency tek bir kelime dahi etmeden, duygusuz bir yüzle ve buz gibi katı bir tavırla onu dinledi.

Jeanne ürkütücü bir şekilde sustu. Ateşli bakışı, duygularını okumak için başarısız bir girişimde bulunan kontun gözlerini boş yere aradı. Çaresiz bir hareketle dizlerinin üzerine çöktü ve ellerini kenetleyerek hıçkırıklarını bastırmaya çalıştı:

"Monsenyör! Şimdi, sizi hiç ikna edemediğimi görüyorum! Benim için büyük talihsizlik! Gerçeği ifade edecek doğru kelimeleri bulamadım! Ancak size sadece gerçeği söylediğimi ifade etmeliyim. Ruhumun kurtuluşu için yemin ederim. Rabbimizin İncil'i üzerine yemin ederim... veya daha iyisi, kızımın hayatı üzerine yemin ederim. Lordum, kızımın lekelenmesine izin vermeyeceğimi anlıyorsunuz, değil mi? Peki, neden bana inanmıyorsunuz? Niçin sessiz kalıyorsunuz? Ah, monsenyör! Siz François'nın babasısınız ve Loïse sizin torununuz. Anneye biraz merhametiniz yok mu? Sizi temin ederim ki artık dayanamayacağım!"

Üzgün bir sesle içinde bulunduğu kötü durumdan bahsederken, genç kadının gücünün tamamen tükendiği ve biraz merhamete ihtiyacı olduğu açıktı. Bu arada Montmorency sessizce düşündü. Bu drama kayıtsız kalan ruhu, bir kaçamak aradı.

"Kalkın, leydim," dedi sonunda. "Doğruyu söylediğinize ikna oldum."

"Ah!" Jeanne sevinçle haykırdı. "Loïse'im kurtuldu!"

Annenin bu çığlığı, savaşçının karanlık ruhunu bir anlığına şaşırttı. Ama gücünü geri kazanarak ekledi:

"Bana az önce oğlum Henri ile ilgili söylediğiniz her şeyi boş

verin. François benimle bu konuda konuşmadı," dedi, halbuki yalan söylüyordu. "Size her şeyi bildiğimi söylerken, yalnızca babalık otoritemden ötürü değil, aynı zamanda ailemin çıkarları açısından da beni derin bir şekilde gücendiren gizli evliliğinizden kastettim. Bu evlilik imkânsız, sevgili leydim!"

"Bu evlilik," diye mırıldandı Jeanne, kalbinden yaralanarak, "mümkün ya da imkânsız değil. Kutsanmış; tamamına ermiştir."

Kontun yüzünü ani olarak bir hiddet kapladı. Bir şey söyleyecek oldu. Sonra vazgeçti. Nihayet yeleğinin cebinden çıkardığı kâğıdı Jeanne'e uzattı:

"Bunu okuyun!"

Kâğıdın üzerinde krallık arması göze çarpıyordu.

Jeanne bir hamlede aldı ve okumaya başladı, kızarmıştı.

"Margency kontu ve Montmorency ailesinin büyük evladı, İsviçreli piyade alayımızın komutanı bulunan François'nın tevkifi ile hayatının sonuna kadar Temple Hapishanesi'nde hapsedilmesi için Hâkim Tellier'e emir verilmiştir. Bu emrin infazından gerek hâkim gerek maiyeti memurları sorumlu bulunmaktadırlar."

Jeanne kekeledi:

"Ah monsenyör! Fakat François size ne yaptı? Hayatının sonuna kadar hapiste yatmaya mahkûm olacak ne cinayet işledi?"

"Madam, bu kâğıt henüz imza edilmiş değil. Ben Fransız ordularının başkomutanıyım. Yani Fransa'nın en büyük ve en nüfuzlu amiriyim. Az sonra kral evime, beni ziyarete gelecek. O zaman bu kâğıdı kendisine uzatarak imzalatacağım. Bunun neticesinde François da yarın sabah, bir daha çıkmamak üzere hapse girecek."

"Fakat niçin monsenyör, niçin? François bu cezaya çarpılmak için ne yaptı?"

"Çünkü sizinle evlendi."

"Ya, demek François'nın işlediği cinayet bu... Onun bunda ne kabahati var? Eğer sevmek, aşk bir cinayetse beni cezalandırın. Beni öldürün! Ne yapayım, elimde değil... Onu hâlâ seviyorum."

Kont, Jeanne'e ikinci bir kâğıt daha uzattı:

"Bu da evlenmenin sizin tarafınızdan bozulmuş olduğuna dair

bir senet. O halde bunu imzalayın."

Jeanne, acı acı feryat etti:

"Hayır, hayır!.. Ben kocamdan vazgeçmem! Beni öldürün, fakat bana bu zulmü yapmayın!"

"Katolik dininde evlenme akdinin bozulmasının güçlüğünü takdir ediyorum. Fakat kralın yardımıyla!.."

"Merhamet edin! Adalet istiyorum, monsenyör!"

"Papanın müsaadesini aldık. İş yalnız sizin imzanıza kaldı..."

"Merhamet edin! Bana acıyın!"

"İmzalayın madam! Papa bu evliliği ortadan kaldıracak!.."

"Ya kızımız, torununuz ne olacak?"

"Artık yeter! Bu iki kâğıttan birini bugün krala vermem lazım. Senedinizi bu akşam Roma'ya göndermezsem, François yarın sabah bir daha çıkmamak üzere hapse girecek. Eğer onu hakikaten seviyorsanız bu senedi imzalamanız lazım."

Zavallı Jeanne, hâlâ yalvarıyordu:

"Merhamet! Merhamet! Buna asla cesaret edemem!"

Bu anda konağın avlusunda bir gürültü oldu: Etraftan "Yaşasın Kral!" sesleri yükseldi. Boru sesleri aksetti. Odanın kapısı şiddetle açıldı:

"Monsenyör, majeste kral geldi!"

Kont, Jeanne'e baktı:

"Elinizdeki kâğıdı yırtabilirsiniz, madam. Ben krala diğer kâğıdı imzalatacağım."

"Durun!"

"Ne var?.."

"İmzalayacağım. Bana bir kalem verin!.."

Ve imzaladı... Sonra kollarından biri içgüdüsel ve soylu bir hareketle Loïse'i korumaya çalışırken geriye düştü. Kont, kâğıdı alarak itina ile katladı ve yeleğinin cebine yerleştirdikten sonra kralı karşılamak üzere odadan çıktı.

Avluda büyük mutluluk çığlıkları duyulabiliyordu.

"Kralım çok yaşa! Kralım çok yaşa! Kontum çok yaşa!"

ONUNCU BÖLÜM
SİYAHLI KADIN

Papa, François de Montmorency ile Jeanne de Piennes'in evlenme akdini feshetti ve François, 1558 senesinde kralın kızı Diane de France ile evlendi. Düğün gününden iki hafta önce François, prensesi ziyarete gitmişti.

"Ben yalandan hiç hoşlanmam," dedi. "Bana karşı hislerinizin ne olduğunu bilmiyorum. Fikirlerimi serbestçe söylediğimden dolayı beni affedin. Fakat ben sizi hiçbir vakit sevmedim ve hiçbir vakit de sevemeyeceğim! Bunu şimdiden söylemek isterim!"

Prenses, François'nın sözlerini gülümseyerek dinliyordu. François devam etti:

"Bizi evlendiriyorlar. Kral ve babam, bazı siyasi sebeplerden dolayı evlenmemizi lüzumlu buldular. İkimiz de büyüklerimizin emirlerine itaat ediyoruz. Ancak papanın birlikteliğimizi kutsadığı gün, kalbim törenden yoksun olacak. Bilmem bu kadar açık konuşmam sizi incitiyor mu?"

"Hayır, hayır!.. Devam edin! Lütfen."

"Eğer kalbim serbest olsaydı, sizden başka kimseye ait olamazdı. Çünkü dünyada sizden daha güzel bir kadın bulunmaz kanaatindeyim."

"Demek kalbinize hâkim olan başka bir kadın var?"

"Hayır madam. Fikrimi iyi izah edemedim. Benim kalbim tamamıyla ölmüş bulunuyor. Vücudum da tesadüfen yaşıyor. Savaş meydanlarında daima ölümü aradım," dedi ve yürek burkan bir gülümsemeyle devam etti. "Fakat o benden sürekli kaçtı. Dolayısıyla bu evlilik sadece iki ailenin ismini birleştirecek. En sadık dostluk, kardeş sevgisi, körü körüne bağlılık sevginin yokluğunu dengeleyebiliyorsa, size bu dostluğu ve özveriyi alçakgönüllülükle sunuyo-

rum. İşte görüyorsunuz ya, düşüncelerimi ve duygularımı ne kadar açık söyledim. Şimdi cevabınızı bekliyorum."

Diane ayağa kalktı. Son derece güzel olmakla beraber gayet hassas bir kalbe sahip olan prenses:

"Sözleriniz karşısında kendimi hakarete uğramış addetmiyorum," dedi. "Kralın arzusuna itaat etmekle beraber ikimiz de kalbimizi muhafaza edelim."

"Madam..." diye mırıldandı François, çünkü belki de başka bir cevap ummuştu.

"Ben kalbinizin matemine hürmet ve riayet edeceğim."

François eğilerek, prensesin elini öperken, Diane, hüzünlü bir gülümsemeyle ekledi:

"Usta Ambroise Paré, tıbba karşı büyük bir yeteneğimin olduğunu iddia ediyor... Sizi iyileştirip iyileştiremeyeceğimi kim bilebilir?"

Böylece iki taraf arasında bir mukavele akdedilmiş oldu. O günden sonra François birçok savaşa katıldı. Fakat ölüm her defasında kendisinden kaçtı.

Henri'ye gelince, iki kardeş birbirleriyle karşılaşmaktan son derece çekiniyorlardı. Birbirlerini hiç görmediler. Birisi kuzeyde çarpışırken öbürü güneyde bulunuyordu.

Karşılaşma günü henüz gelmedi ve o gün için korkunç trajediler hazırlanıyordu. Çünkü iki kardeş hâlâ aynı kadını seviyorlardı.

Jeanne de Piennes'e gelince, o ortadan yok olmuştu. İki kardeş muhtelif vesilelerle gizliden gizliye kendisini araştırdıkları halde, onun izine bile rastlamamışlardı.

*

Bu kadar çok sevdikleri o kadına ne olmuştu? Belki de ölüme sığınarak François'dan daha şanslı hale gelmişti. Acı çekmeyi bıraktı mı? Kalbinin çarmıha çivilendiği ve ruhunun unutulmuşluğun mezarına gömüldüğü o sonsuzluğa mı ulaşmıştı?

Hayır! Jeanne de Piennes hâlâ hayattaydı!

Acıyla dinlenmeksizin savaşıyorsa, günün her dakikasında tutkulu bir kalbin çarpıntılarını bastırıyorsa, kaybedilen cennet için geceleri, ayları ve yılları ağlayarak geçirip de buna yaşamak diyorsa,

demek ki Jeanne de Piennes yaşıyordu.

Lekelenmiş kadın, neredeyse diri diri yakıldığı korkunç olaydan sonra Montmorency malikânesinden hangi ruh haliyle ayrılmıştı? Nasıl olmuştu da çaresizlikten ölmemişti? Onu kim almış ve kurtarmıştı? O yıllar, kayıp bir aşkın ağır ve kasvetli ızdırabı içinde nasıl geçmişti? Paramparça edilmiş varlığını yeniden inşa etmek neredeyse imkânsız olmuştu.

Şimdi Jeanne de Piennes'i Saint–Denis Sokağı'nda virane bir evde buluyoruz. En üst katta, çatının altında, üç küçük odadan oluşan ufak bir dairede yaşıyor. Ve onu orada canlı bulduktan sonra, hayatını nasıl bir güç sayesinde sürdürdüğünü anlayabiliriz.

Tavan arasına girelim; hadi temiz bir odaya girelim, yoksul ama enfes bir zevkle düzenlenmiş; gözlerimize sunulan hayranlık uyandırıcı tabloyu izleyelim ve dinleyelim.

Jeanne küçük odaya yeni girdi ve yanında genç bir kızın oturduğu pencereye doğru ilerledi. Sonra bir aynanın önünden geçerken, kendine bakmak için durdu:

"Beni şimdi görseydi solmuş bulurdu. Acaba beni tanır mıydı? Ah! Ben eski Jeanne değilim; onun daha önceleri benim için söylediği bahar perisi değilim! Yas tutan bir leydiden farksızım... ve belki kendim bile değilim!"

Jeanne yanlış görüyordu. Çünkü hakikatte güzelliği asla kaybolmamıştı. Yüzüne akseden solgunluk, bilakis onu daha manalı, daha çekici bir hale getirmişti. Yalnız gözlerinde eski parlaklık kalmamıştı; adeta solmuştu. Bir zamanlar kahkahaların serpildiği dudakları artık ciddi bir kıvrımdan ibaret olmuştu.

Ama o her zaman komşuların "siyahlı kadın" dediği güzel kadın olarak kaldı, çünkü siyah elbisesinde yüreğini saran bir keder taşıyordu.

Bu sırada gözleri pencerenin yanına oturmuş genç bir kıza ilişti. Melek yüzlü olan bu genç kız, elindeki beyaz işiyle son derece meşgul görünüyordu. Bu güzel kız, Loïse'den başkası değildi.

Ah, pembe parmakları yünün içinde dolaşan bu küçük işçi onun kızı mıydı? Onun Loïse'i miydi?

Artık Jeanne'in neden yaşadığını ve neden yaşamak istediğini biliyoruz.

Jeanne, tarif edilemez işkencelere maruz kalmış bir kadındı. Bir âşık ve bir eş olarak, bir kadını incitebilecek en korkunç rezalete tanık olmuştu. Ama her şeyden önce o bir anneydi ve sonsuza kadar öyle kalacaktı!

Ve anneliğin gizeminin kendisinde çözüleceğini öğrendiğinde mutlulukla titrediyse, küçük Loïse'ine taptıysa, şimdi kim bilir onu ne kadar daha fazla seviyordu?

Loïse baharda on altı yaşına basmıştı. Yoğun bir mavi, menekşe mavisi gözleri, mavinin daha mavi göründüğü o tarifsiz sabahlarda bir mayıs gökyüzünün sonsuz saflığını yansıtıyor gibi görünüyordu ve kar gibi beyaz teniyle hakikaten bir meleği andırıyordu.

Saçları, bulutsu bir halenin karı gibi alnına dökülüyordu, neredeyse akışkandı, o kadar ince ve ipeksiydi ki, sanki yetenekli bir ressam paletinin tüm altın tonlarını sihirli bir şekilde süslemek için kullanmış gibiydi ve bu güzel portre güneş ışınlarıyla bronzlaşıyordu.

Tavrı, hareketleri ve sözü ahenkli bir şiir gibiydi.

O hayret verici halden nasıl bir güç, esneklik ve gurur çıktı bilmiyorum.

Oysa asil çizgilerin olduğu o ışıltılı yüzünde nasıl bir melankoli vardı, ne kadar da anlamlıydı!

Büyük drama yaratan fırtınalı tutkular, annesinde olduğu gibi kızının kaderinde de var mıydı?

*

Jeanne, başını kaldıran kızına yaklaştı. Anne ve kızı birbirlerine gülümsediler... ve o anda onları kim görürse, şüphesiz, ikisinden hangisinin daha hayranlık uyandırdığına karar veremez ve onların aralarında yalnızca birkaç sene bulunan kardeşler olduğuna yemin edebilirdi.

Duvar halısının diğer ucunu alan Jeanne, Loïse'in önüne otırdu ve aktif şekilde çalışmaya başladı.

Jeanne, kızının yanına yaklaşarak saçlarını okşadı. Genç kız başını kaldırarak tatlı tatlı gülümsedi:

"Anneciğim," dedi, "siz biraz dinlenin. Bu iş için üç gece harcadınız. Ben bunu bir–iki saat içinde tamamlarım."

"Güzel Loïse'ciğim, bu işlemeyi bugün genç madama teslim etmek mecburiyetinde olduğumu galiba unutuyorsunuz?.."

"Şu kibar olduğunu söylediğiniz Madam Touchet'ye, değil mi?"

"Evet çocuğum..."

"Ah anneciğim. Biz neden onlar gibi zengin ve kibar değiliz de, fakir, işçi insanlarız?.. Bunu şikayet olsun diye söylemiyorum. Sadece sizin istirahatinizi düşündüğümden..."

Jeanne'in kalbi burkuldu. Gözleri yaşardı. Kasvetli ve acılı bir düş içinde kayboldu:

"Zavallı yavrum," diye düşündü. "Acaba size Loïse de Montmorency olduğunuzu söylesem, bunun farkında olsanız, ne derdiniz acaba?"

"Ne düşünüyorsunuz anne?"

Jeanne ürperdi... Gözleri yaşlarla doldu ve nabzı şakaklarında hızla atmaya başladı. Yavaşça, sanki ölü düşünceler çağrıştırıyormuş gibi:

"Sanırım bu utanç verici iş için doğmadınız tatlım. Güzel parmaklarınızın yara ve nasırlarla dolu olduğunu görmek benim için çok üzücü," diye yanıtladı.

Ve kızının elini tutup öpücüklere boğdu. Loïse büyüleyici bir neşeyle gülmeye başladı.

"Peki anne," diye haykırdı, "küçük bir prensesin ellerine sahip olduğumu mu düşünüyorsunuz?"

Annesi bu sözleri duyunca ürperdi.

"Elbette, kızım... Ne yazık ki iki hain insan sizin de talihinizi yıktı."

Loïse o zaman annesinin ellerine sarıldı:

"Sevgili anneciğim," dedi, "kalbinizi her zaman üzen bu sırrı bana ne vakit söyleyeceksiniz?"

"Hiçbir vakit..."

"O halde felaketimize sebep olan o iki adamın isimlerini olsun bana söyleyin. Bunlardan birinin ismini bana evvelce söylemiştiniz."

"Evet kızım, Şövalye Pardaillan."

"Bunu asla unutmayacağım ve yemin ederim ki, Pardaillan'ın size yaptığı kötülük yüzünden hayatımın sonuna kadar kendisine lanet edeceğim. Fakat öbürünün, ondan daha alçak olduğunu söylediğiniz öbür adamın ismi ne?"

Jeanne içinden kendi kendine, "Asla! Asla!" diye tekrarladı.

Loïse annesinin sessizliğine saygı duydu ve daha fazla ısrar etmedi. İki kadın başlarını eğerek ellerindeki işi bir an önce bitirmek üzere çalışmaya koyuldular. Nihayet iş bitti. Jeanne bunu Madam Touchet'ye götürmek üzere mantosunu giyerek evden çıktı.

O zaman Loïse, hemen penceresi Saint–Denis sokağına bakan odalardan birine koştu. Buradaki pencereden karşıdaki Devinière isimli han görünüyordu. Loïse heyecan içinde başını kaldırdı. Karşıda, en yukarıda, çatı arasındaki pencerede bir genç duruyordu. O da kızı görünce parmaklarının ucuyla kendisine bir öpücük gönderdi.

Loïse tereddüt etti ve kızardı. Sonra bembeyaz oldu. Birkaç dakika gözleri fal taşı gibi açılmış halde kaldı; bu yakışıklı delikanlıya hayran kalmıştı... Bu arada ona baktığında, içinde belki de itiraf etmesi gereken bir şey vardı!

*

Kız, genç adamın adını bilmiyordu eğer bilseydi bu ad en saf, en derin sevgiye açılan genç bir kızın kalbine lanet gibi inerdi. Çünkü genç adamın adı Şövalye Jean Pardaillan'dı.

ON BİRİNCİ BÖLÜM
PARDAILLAN, GALAOR, PIPEAU VE GIHOULÉE

Jean Pardaillan neredeyse üç yıldır, Paris'in en iyi hanlarından biri olan "Devinière"in en üst katındaki bir odada yaşıyordu. Odasının penceresi Saint–Denis Caddesi'ne bakıyordu. Onun gibi bir garibanın böyle güzel bir mahallede, birinci sınıf bir han olan Devinière'de yaşama lüksünü nasıl karşılayabildiğine bakalım.

Devinière, Paris'te enfes kızartmalar ve nefis şaraplardan oluşan kaliteli koleksiyonuyla tanınırdı. Ronsard ve onun saray şairleri gibi dönemin genç aydınlarının törenlerini kutlamak için ara sıra toplandıkları gözde bir buluşma noktasıydı. Devinière kırk yıl kadar önce dönemin ünlü bir müneccimi ve falcısı olan Matmazel Rebelais tarafından açılmıştı. Şimdi ise ünlü pastacı Şef Grégoire'nın tek oğlu ve halefi olan ünlü mutfak ustası Mösyö Landry Grégoire'nın yönetimi altındaydı.

Jean Pardaillan 20 yaşlarında kadar, uzun boylu, çevik; fakat beş parasız bir gençti. Yaz kış daima kül renginde kadife bir elbise giyiyordu. Başında da bir yanına horoz tüyü takılmış yuvarlak bir şapka bulunuyordu. Ayaklarında kocaman mahmuzlar takılı boz renkte çizmeler ve belinde de kayışı eskimiş uzun bir kılıç göze çarpıyordu.

Meraklı bir göz için, mahmuzlarından kılıcına, yamanmış bir yele ile örtülü geniş göğsüne ve burgulu bıyığına kadar bu yakışıklı gencin görünüşünü incelemesi için manzara muhteşemdi. Daha yakından incelendiğinde, şapkasının sağ kulağına doğru eğilmiş kanadının kısmen kapladığı ışıl ışıl delici gözleri ortaya çıkıyordu. Onu gören erkekler, gizlemeye çalıştıkları bir saygı hissine kapılırlarken, kadınlar, şövalyenin zarafeti ve şeytaniliği karşısında ona hayranlık besliyorlardı. Öyle ki birden fazla kişinin saklamayı ba-

şardığı bir hayranlık söz konusuydu.

Gerçekte, kadınların bir atlıya olan sevgisi, genellikle atlının erkeklere ilham verdiği saygıya dayanır. Çarpıcı bir duruş, gözleri öfke ve aşk ateşiyle dolu çocuksu bir surat, bozkır katillerine has bir tavır, zarif ve ağırbaşlı hareketler, mana dolu ince dudaklar ve bıyıklarının altındaki o tatlı ve sevecen gülümsemeler; işte insanların Pardaillan'da gördüğü buydu. Onun kıyafetleri kırışabilir, güneşten ve yağmurdan solabilir, saldırılardan dolayı delinebilirdi, lakin onu giyen kişi yine de doğuştan gelen zarafetle harika bir adamdı, üstelik zarif ve biraz da korkunçtu.

Saint–Denis Caddesi'nin tamamı ile Temple ve Saint–Antoine çevresindeki mahallede, Mauvais Garçons Caddesi'nin kalitesiz barlarında, Şövalye Pardaillan çok iyi tanınıyor ve ondan çok korkuluyordu. Pek çok evli adam onu görünce kaşlarını çatıyordu; genç Pardaillan bir kral kadar kibirli ve bir yoksul gibi zavallıydı. Öte yandan birçok evli kadın zaman zaman kıkırdayarak şehvetli bakışlarıyla onu takip ediyordu. Hatta bazı soylu kadınlar, bu sevimli adamı net bir şekilde görebilmek için arabalarının panjurlarını bile açıyorlardı. Ve o özünde masumdu, kendisine karşı olan bu hayranlığın farkında değildi ve mahmuzlarıyla gürültüler çıkararak, burnu havada, macera arayan bir yavru gibi yürüyordu– savaş ve aşk maceraları, karşılıklı darbeler, parlak kılıcını kınından çıkaracağı durumlar, sinsi öpücükler... onun için her şey harikaydı. Karakol içinse saygı duyulması gereken tatsız bir karakterdi, ancak herhangi bir gürültü çıkarmadan onu ölüme teslim etmek için fırsat kolluyorlardı. Madrabazlar ona sınırsız bir hayranlık duyuyorlardı ve hatta Argot kralının asasını beyhude şekilde birden fazla kez kendisine teklif etmişlerdi. Güneşten yanmış insanların bu saygısı belki de okuyucunun ona karşı hissedebildiklerini alçaltacak, fakat hikâyenin gerçeğini anlatmaktan başka bir şey yapamayız. Bu nedenle Şövalye Jean Pardaillan'ın sağlığı, vahşi gücü ve zarafeti dışında bu dünyada başka hiçbir şeyi yoktu.

Ya da yanılıyoruz.

Galaor, Pipeau, Giboulée. O bu üç şeyin de sahibiydi!

Galaor bir at, Pipeau bir köpek ve Giboulée bir kılıçtı...

Peki nasıl oldu da bu üç varlığın sahibi oldu? Basit bir kılıç olan Giboué, Pardaillan'ın elinde, kendine has bir dili olan ve hızlı yaşa-

yan bir varlık haline gelmişti.

Bu üç varlığın tarihi, anlatıdaki birçok olayla yakından ilişkili olacağı için hikâyeleri zaman içinde ortaya çıkacaktır.

Pardaillan'ın genç Loïse'e parmağının ucuyla öpücük attığını gördüğümüz günden altı ay önce, babası onu çağırmıştı.

Baba oğul, iki seneden beri bu handa oturuyorlardı.

İhtiyar asker:

"Size veda etmek istiyorum. Ben gidiyorum," demişti.

"Nasıl efendim, gidiyor musunuz?" diyen genç adam, babasının kalbini titretecek şekilde ağlamaya başladı.

"Orası belli değil. Sizi de beraber götürmek isterdim fakat benimle gelmek isteyeceğinizi zannetmiyorum. Bu hususta ısrar da edemem. Paris büyük bir yer. Sizi tam istediğim gibi yetiştirdim. Fransa'da sizi alt edebilecek bir silahşorun bulunabileceğini pek sanmam! Belki Paris'te kalmayı, talihinizi burada denemeyi istersiniz."

Genç Pardaillan kızardı. Bunu gören babası devam etti:

"Görüyorum ki burada kalmayı tercih ediyorsunuz. İşte ben de onun için size veda etmek istiyorum."

"Neden gitmek kararını aldınız?"

"Bir sürü sebep var. Uzun yolları özledim. Paris'te kalmaktan pek sıkıldım. Biraz dolaşmak istiyorum. Gitmem gerekiyor."

Belki de yaşlı askere bu kararı verdiren zorlayıcı başka bir sebep vardı. Fakat bunu söylemiyordu. Sözüne devam etti:

"Belki de ebedi olacak bu ayrılığımızda size öğütten başka bir şey bırakamayacağım için çok üzgünüm. Fakat öğütlerimi tutacak olursanız herhalde ileride kazançlı olursunuz..."

Jean yanağına dökülen gözyaşını tutamadı.

"Ağlayan bir şövalye mi? Beni utandırıyorsunuz. Gözyaşlarınızı daha büyük trajediler için saklayın. Ben gidiyorum canım oğlum. Ama sizi hayat denen bu sapık ve kötü niyetli varlığa karşı koyabilecek bir adam yaptığım için gurur duyuyorum. Siz başarılı bir kılıç ustasısınız ve bütün krallıkta size öğrettiğim hamleleri durdurabilecek tek bir silah ustası bile yok. Keskin gözleriniz, yorulmak bilmeyen yumruklarınız, soğukkanlılığınız, cesaretiniz var; hepsine

sahipsiniz. Son on altı yıldır ve bilhassa da son zamanlarda birlikteyiz; atıma ya da küçükken sırtıma biniyordunuz, kendi ayaklarınızın ya da kaderin bizim için muhafaza ettiği eyerin üzerindeydiniz. Sizinle Fransa'da, Burgonya'da, Provenza'da, Langue D'oc ve Langue Doïl'in konuşulduğu yerlerde seyahat ettik. Ustalaşması çok zor beceriler edindiniz, örneğin kutsanmış zeminde, eyerini yastık olarak kullanarak uyumayı, aç karna yatağa girmeyi, aldırış etmeden soğuğa ve sıcağa maruz kalmayı, güneşe ve yağmura gülümsemeyi, açlık ve susuzlukla pelerininizi havalandıran azgın rüzgârları selamlamayı... Evet, hepsini biliyorsunuz, sevgili oğlum ve bu yüzden çelik gibisiniz."

Yaşlı Pardaillan oğlunu gururlu bir hayranlıkla seyrederek şunları ekledi:

"Asil bir efendinin, bir kralın hatta bir kraldan daha zengin birinin emrinde, zenginliğin ve refahın merkezinde iyi bir işe sahip olabilir ve benden sonra mutlu ve huzurlu bir hayat yaşayabilirdiniz. Lakin bir cinayet, hem benim hem de sizin kaderinizi değiştirdi."

"Bir cinayet mi baba?" diye haykırdı Jean.

"Cinayet yahut ahmakça bir davranış... İkisi de bir... Bunu da yapan benim."

"Siz mi? İmkânsız! Siz hassas bir kalbe sahipsiniz."

"Oğlum! Acele etmeyin, Pilatus ve Barabbas adına! Dinleyin! Hayatta binbir macera geçirdikten sonra, nihayet sizin de istikbalinizi temin edecek sakin bir hayata kavuşmuştum. Yemek, içmek boldu. Gayet namuslu yaşıyordum. Bir gün bir olay oldu..."

"Nasıl bir olay?.."

"Yanında çalıştığım adam bana bir görev verdi. Bu görev, küçük bir çocuğu kaçırmaktan ibaretti. Bu basit işe mukabil bana tam üç bin altın değerinde bir elmas yüzük hediye etti. Kaçıracağım çocuğu bir süre de muhafaza edecektim. Mukavelemizin bir şartı daha vardı ki, bunu size söylemiyorum. Çünkü ilk andan itibaren buna itaat etmemeye karar vermiş bulunuyordum."

"Sonra baba?"

"Sonrası basit... Bebeği, bana verilen emrin aksine annesine teslim ettim. Elması da annesine bıraktım. İşte bu yüzden tam on altı

senedir sefalet ve serserilikle ömür geçiriyoruz."

"Annenin adı ne? Ya sizi bu işte görevlendirenin adı?"

"Sır benim değil oğlum. Devam ediyorum. İşte bu suç yüzünden hiç olmadığı kadar fakirsiniz. Dahası, bu kutsal adama olan benzerliğiniz artık sona eriyor."

Jean kızardı. Pardaillan'ın babası bir dakika düşündükten sonra devam etti.

"Şimdi şövalye, size anlattıklarıma kulak verin. Lütfen tüm kalbinizle dinleyin ve tavsiyelerimi bir miras olarak alın."

Jean kulaklarını açtı ve baba mirası olarak gördüğü şeyleri can kulağıyla dinlemeye hazırdı.

"Evvela erkeklere inanmayın... Asılı olduğu ilmekten daha kıymetli hiçbir adam yoktur. Bir kimseyi suda boğulurken görürseniz, hemen oradan uzaklaşın. Bir sokak köşesinde hırsız ve canilerin bir adama saldırdığını görürseniz, hemen başka yola sapın. Bir adam size, ben sizin dostunuzum, derse, ona nasıl bir fenalık istediğini sorun. Size bir adam iyilik yapmak isterse, hemen zırhlı gömleğinizi giyin. Eğer sizi biri imdada çağırırsa, kulaklarınızı tıkayın. İşte size öğütlerim... Bunları unutmayacağınıza yemin ediyor musunuz?"

"Ediyorum..."

"İkincisi, kadınlar, onlara da hiç inanmayın! En güzel görünen, en iyi görünen kadınlar bile yalancı ve hilekârdır. Boynunuza dolanacak olan kollar, en zayıf anında sizi boğmaya kalkışacaktır. Onların gözleri sizi sırtınızdan bıçaklar. Gülümsemeleri bile zehirlidir. İstediğiniz kadar kadına sahip olun. Onları asla özlemeyeceksiniz. Eğer hayatınızı soldurmak istemiyorsanız, yalanlara ve ihanetlere boğulmuş olmak istemiyorsanız kendinizi kimseye adamayın. Bunu katiyen unutmamanız lazım. Onlardan daima uzak yaşayın... Böyle davranacağınıza söz veriyor musunuz?"

"Söz veriyorum!"

"Ondan sonra, kendi nefsinize de katiyen güvenmeyin! Merhamet, sevgi nedir bilmeyin... Bütün bu zayıf hisler hakikaten insanlar için birer tuzaktır. İleride bu yüzden sizin de başınız belaya girer. Ufak bir azim... Birkaç sene sonra siz de diğer insanlar gibi merhametsiz, zalim ve bencil olabilirsiniz. O zaman hayatınızın sonuna

kadar rahat edersiniz. Sözlerimi tutacak mısınız?"

"Evet baba, söz veriyorum, elimden geleni yapacağım."

"Size Giboulée'yi bırakıyorum. Bu kılıç sizin en güvendiğiniz dostunuz olacak. Ondan başka hiç kimseye itimat etmeyin..."

"Etmeyeceğim."

Duvardan aldığı deriyi oğlunun beline sardı.

"İşte! Artık sonsuza dek şövalyesiniz."

Ve bir şövalyeyi silahlandıran bir kralın tonuyla son sözlerini söylemeye hazırlandı.

"Kendinize karşı, kadınlara karşı, erkeklere karşı güçlü olun! Giboulée size yardım edecek. O ihanet etmeyecek bir arkadaş, sonsuza dek sadık bir metrestir. Güle güle oğlum, güle güle..."

"Baba! Baba!" diye bağırdı Jean. "Evladını geri verdiğiniz annenin adı, sizden bunu isteyen adamın adı nedir?"

"Şövalye, bu benim sırrım değil, size söyledim!"

Jean babasının kararının değişmeyeceğini anladı. Bu nedenle daha fazla ısrar etmedi.

Yola çıktılar. Paris'te Montmartre köyüne vardıklarında Pardaillan yere ayak bastı, oğlunu öptü, şefkatle göğsüne bastırdı ve sonra atına geri binip oradan dörtnala uzaklaştı.

Jean, babasının arkasından çok ağladı. Çok gözyaşı döktü. Bu kadar kısa sürede kalbine hâkim olan üzüntü, babasının kendisiyle birlikte götürdüğü iki ismin detaylarını çabucak unutturdu.

Böylece dünyada yalnız kaldı ve Giboulée'ye bu şekilde sahip oldu.

Babasının hareketinden on–on beş gün sonra bir gün Seine Nehri'nin kenarlarında dolaşırken, yaramaz çocukların suya atıp boğmak niyetiyle bir köpeğin ayaklarını bağladıklarını gördü. Hemen atıldı. Çocukları döverek uzaklaştırdı ve köpeği kurtardı. Kendi kendine, "Babam, boğulmak üzere bulunan bir insan görürsem onu kurtarmamamı söylemişti. Köpekler için aynı şeyi söylemediği için babamın sözünü bozmamış oluyorum," diye düşündü.

Canını kurtardığı bu köpek, şövalyenin peşinden ayrılmaz oldu. Zaten kendi boğazını doyurmaya zorlanan genç şövalyeye bir de

bu köpek musallat olmuştu. Kaç defa kovmak istediyse de muvaffak olamadı. Bunun üzerine onu da yanına aldı. İşte köpeği Pipeau'nun hikâyesi de böyleydi.

Pipeau kızıl ve dik tüyleri olan bir çoban köpeğiydi, aslında güzel değildi ama çirkin de sayılmazdı. Zarif bir duruşu, takdire şayan bir zekası, kesin bir uysallığı ve demiri kırabilecek bir çenesi vardı. Biraz çılgındı, heyecanlı bir şekilde kuşları kovalamaktan keyif alıyordu; onları belli bir mesafeden yeri gagalarken gördüğünde, gaddarlıkla şimşek gibi fırlar, ancak onarı yakalayamadığında hayal kırıklığına uğrardı.

Ayrıca obur, hırsız ve yalancı bir köpekti. Bu son sıfat hiç kimseyi şaşırtmasın, çünkü bütün dünya, köpeklerin onları anlayanlar için konuştuğunu bilirdi. Ama birçok kusuruyla birlikte Pipeau, yiğit de sayılırdı ve vefasına gelince, köpeklerin incisiydi; tabiri caizse mahlukatın en yadsınan varlıklarından biriydi.

Pardaillan oturduğu odadan memnun değildi. Burada içini kasvet basıyordu. Bir gün hanın arka tarafına bakan odalardan birinin kapısını açık buldu. İçeri girdi. Burası daha havadar, mobilyaları daha güzel bir yerdi. Odayı beğenerek kendi kendine, "Buraya yerleşirim," diye düşündü. Pencerenin yanına yaklaştı. Dışarıya baktı. "Harika manzara, güzel şeyler için ilham olabilir," diye mırıldandı. Tam bu sırada gözleri karşıdaki bir pencereye takılıp kaldı. Karşı evin en üst katında, tavan arası penceresinde son derece güzel bir genç kız görmüştü. Onu tanıdı. Bazı defalar civar sokaklarda annesinin yanında yürürken görmüştü.

Bu sırada kız da başını kaldırdığından göz göze geldiler. Ve göz göze gelmeleriyle kızın gülerek kaçması bir oldu.

Genç Pardaillan sanki olduğu yere mıhlanmıştı. Belki bir saat hiç vaziyetini değiştirmeden öylece durdu. Eğer bir ses onu dalakaldığı âlemden kurtarmasaydı daha da uzun süre öyle kalacaktı. Döndü, kaşlarını çattı ve şu anki Devinière'in sahibi olan babasının halefi Usta Landry Grégoire'yı gördü.

Usta Landry çocukluğunda çok cılız bir varlıktı, bacakları da çok kısaydı. Yaşı ilerledikçe boyu uzamadı ama enine büyüdü. Sonuç olarak kırklı yaşlarında, yani onu okuyucularımıza sunduğumuz dönemde, Usta Landry şaşkın bakışlara sahip, iki etli bacağa dengeli

şekilde yerleştirilmiş bedeni ve küçük kafasıyla adeta bir şeker topuna benziyordu.

"Ben de tam sizin evinize geliyordum, sayın şövalye," dedi, büyük bir çabayla eğilerek selam vermeye çalışırken.

"İşte buradasınız," diye yanıtladı Pardaillan, yakınındaki sandalyeye otururken.

"Evet, buradayım!" diye kekeledi Landry Grégoire, acı verici bir önseziye kapılarak.

"Odamı değiştirdim, bu geceden itibaren burada kalacağım."

Usta Grégoire sanki felç geçirecekmiş gibi kıpkırmızı oldu.

"Efendim," dedi, haklı konumda olduğunu hatırlayıp bundan güç alarak, "sizin o odada barınmaya devam etmenizin imkânsız olduğunu söylemeye gelmiştim ben de."

"Görüyorsunuz! Aynı fikirdeyiz."

"Daha fazlası da var," diye devam etti Grégoire bıkkın bir halde. "Yılda bana elli kron kazandıran o odayı artık size veremem. Sayın şövalye, konuşmanın şimdi tam zamanı. Babanız iki sene evvel hana gelip burada kalma şerefini bana bahşettiğinde kirayı her ay, muntazaman vereceğini söylemişti."

"Bu sizi büyük ölçüde onurlandırıyor olmalı Usta Landry."

"Evet, ama onur benim karnımı doyurmuyor! Bu nedenle, babanızdan altı ay boyunca bir kuruş alamadıktan sonra ona borcumu ödemesi için yalvardım."

"Peki muhterem babam ne yaptı? Tahmin ederim ki borcunu ödemiştir..."

"Hayır, babanız beni sopayla kovaladı," diye görkemli bir öfke ile cevap verdi.

"Herhalde kibar bir şövalyeden para istemenin ne kadar büyük bir hakaret olduğunu öğrenmişsinizdir..."

"Evet! Evet! Fakat itiraf edeyim ki babanız bu arada hana birçok hizmette de bulunmaktan geri kalmadı. Lokantamı koruyor ve bazen kendini bilmez sarhoşların lokantama zarar vermemeleri için onları tuttuğu gibi sokağa fırlatıyordu."

"Bu durumda yanılmıyorsam siz babama borçlu bulunuyorsu-

nuz... Fakat zararı yok, size kredi açıyorum."

Hiddetten kıpkırmızı kesilen Landry'nin rengi birden yeşile döndü. İki dakika süreyle burnundan soludu ve nihayet:

"Herhalde şaka ediyorsunuz..." dedi.

Genç Pardaillan oralı bile olmadan:

"Şeytan götürsün sizi! Ne istediğinizi hemen söyler misiniz?" dedi.

"Şövalye, ya babanızın iki senedir ödemeyi unuttuğu kirayı verirsiniz ya da hanı terk eder gidersiniz!"

"Son sözünüz bu mu?" diye sakince cevapladı.

Şövalyenin sakinliğinden cesaret alan Landry bir hiddetle:

"Evet! Derhal odamı boşaltın!"

Genç Pardaillan sükûnetle ayağa kalktı. Odanın köşesinde bulunan bir değneği eline geçirdi. Sonra hancının kollarından birini tutup bükerek onu dövmeye başladı:

"İyi evlat babasını taklit edermiş. Ben de sizi bir güzel döveyim," dedi.

Fakat hancı öyle bağırmaya başladı ki, bir dakika zarfında başta karısı olmak üzere handa bulunan bütün garsonlar, çamaşırcılar, aşçılar odaya doldular.

Pardaillan işin iyi gitmediğini görünce şişman hancıyı zorla pencereye sürükledi ve kollarından tutarak kendisini boşluğa salıverdi. Sonra hizmetçilere dönerek:

"Hepiniz dışarı çıkın! Yoksa şimdi efendinizi aşağıya atarım," dedi.

Korkusundan ölmek derecesine gelen hancı de yalvardı:

"Haydi dışarı çıkın! Yoksa herif beni öldürecek!.. Merhamet edin muhterem şövalye!"

Hizmetçiler dışarı çıkmışlar, içeride yalnız Madam Landry kalmıştı. Pardaillan sordu:

"Uzlaştık, değil mi? Bir daha kira için canımı sıkmayacaksınız."

"Asla, asla!"

"Bana şimdi bulunduğumuz odayı vereceksiniz. Bunda da mu-

tabıkız, değil mi?"

"Evet, evet, mutabıkız."

"Pekâlâ öyleyse!"

Şövalye, korkusundan tir tir titreyen hancıyı içeri çekti. Baygın bir halde kendisini bir koltuğa atan hancıyı ayıltmak için karısı onun şakaklarını ovmaya başladı. Ve genç şövalyeye tatlı bir bakışla bakarak:

"Ah şövalye, beni ne kadar korkuttunuz!" dedi. "Eğer zavallı kocamı aşağıya atsaydınız hemen ölürdü."

Şövalye gülümsedi. Bir–iki dakika sonra da hancı kendine gelmiş bulunuyordu. Aralarında şöyle bir mukavele akdedildi. Pardaillan bu odada oturacak, aşağıdaki lokantada da yemek yiyecek, buna mukabil, bazı defalar lokantaya serseriler yahut sarhoşlar gelecek olursa, onları dışarı atacaktı... Pardaillan şeref sözü verdi.

Şimdiye dek genç Pardaillan'ın Paris'teki en iyi hanlardan birisinde nasıl kalabildiğini böylece açıklayabildik. Giboulée'yi miras alışı ve Pipeau'yu elde edişindeki tuhaf yolları da anlattık. Geriye yalnızca nasıl Galaor'un efendisi haline geldiğini anlatmak kaldı.

Bir akşam Pardaillan, Francs–Bourgeois Sokağı'nda, bazı arkadaşlarıyla birlikte hippocras içtiği köhne bir meyhaneden ayrıldı. O kadar sarhoştu ki, güzel bıyığı normalden daha dikti ve Giboulée savaşa her zamankinden daha hazırdı. Ancak güçlü şarap başını döndürüyor, o da düz yürüyemiyordu, sokağın eni boyunca zıplıyor, zamanın bir şarkısını, Şair Ronsard'ın[4] büyük bir prensese bestelediği bir soneyi söylüyordu:

"Yaşlanınca ve gece boyunca,
Şöminenin kenarında keten örerken,
Şarkı söyleyecek ve dizelerime olan hayranlığınızla diyeceksiniz ki:
Ben güzelken Ronsard bana methiyeler düzdü!

"Pilatus ve Barabbas adına!"

4. Pierre de Ronsard, Hélène için Soneler XLIII (ikinci kitap)

Şövalye Tixeranderie Caddesi'ne adım atarken homurdandı:

"Gerçekten âşık olacak mıyım? Hımm! Kadınlardan uzak dur! Babamın harika tavsiyesi... Baba şimdi neredesiniz?"

Ve sonenin ikinci dörtlüğüne güzel ve sıcak bir sesle başladı:

O zaman bu harikalığı gören bir hizmetçiniz olmayacak
Zaten yarı uykulu çalışmanın altında,
Kim benim adımın sesinde uyanmaz,
Adınızı ölümsüz övgüyle kutsayın.

Yerin altında olacağım, kemiksiz bir hayalet gibi,
Mavi gölgeler arasında dinleneceğim,
Sizse evde çömelmiş yaşlı bir kadın olacaksınız,
Aşkımdan ve gururlu küçümsemenden pişmanlık duyuyorum!
Yaşayın, inanın bana, yarını beklemeyin:
Hayatın güllerini bugün toplayın!.."

"Barabbas için!" dedi şövalye kendi kendine, Tixeranderie Caddesi'ne dönerek. "Gerçekten abayı yaktım mı?.. Hiçbir kadına güvenme! Yaşlı adamın iyi öğütlerini unuttun mu? Saçları yılanları andırıyor. Gülümsediğinde zehirli dişlerini gösteriyor. Ve gözleri, nasıl bir çift göz ama!.. Hiçbir kadına güvenme!"

İleride bir düzine haydudun arasına sıkışmış iki adam gördü. İkisi de at sırtındaydı. Büyük bir evin hizmetkârı gibi giyinmiş yaşlı bir adamdı biri. Çığlık atan oydu.

Ama haydutlar kimsenin mücadele etmeyeceğini ve insanların, bağırışları duyunca ihtiyatla yollarını değiştireceklerini çok iyi biliyorlardı. Yaşlı adama aldırış etmediler ve kendini şiddetle savunan diğer atlıyı çevrelediler.

Bu adam ne kadar cesur ne kadar güçlü olursa olsun, yenilecekti.

Saldırganlar onu köşeye sıkıştırıp şaşırtmaya çalıştılar.

"Biraz daha dayanın!" diye aniden sakin ve oldukça alaycı bir ses duyuldu. "Size doğru geliyorum!"

Pardaillan birden yanlarında belirdi ve haydutların üzerine darbeler yağdırmaya başladı.

Henüz Giboulée'yi kınından çekmemişti. Ama eline gelen ilk iki haydudu boyunlarından tutup kafalarını birbirlerine çarptı, ikisinin de burnu kanamaya başladı. Pardaillan onları ayırdı ve birer mancınık gibi fırlattı. Haydutların her biri on adım yuvarlandı, iki ya da üç arkadaşını beraberinde sürükledi. Hemen sonra şövalye saldırıya uğrayan yabancının önünde durdu ve bir hareketle gösterişli kılıcı Giboulée'yi kınından çekti.

Haydutlar onun bu manevralarından ve kas gücünden dehşete düşmüşler miydi?

Küçük bir dağ kadar ün yapmış Pardaillan'ı tanımışlar mıydı?

Haydutlar bir anda sessiz ve aceleci bir hareketle geri çekilmeye başladılar. Yaralılarını gece bayılan hayaletler gibi taşıyorlardı.

"Aman Tanrım! Kahramanım!" diye ağlamaya başladı meçhul atlı. "Hayatımı kurtardınız."

Şövalye Pardaillan soğukkanlılıkla kılıcını kınına soktu, şapkasını kaldırdı ve şöyle dedi:

"Az önce ne yaptığımı biliyor musunuz efendim?"

"Şeytan adına! Az önce beni kurtardınız, size söyledim. Tanrım ne bilek, ne sert darbeler ama!"

"Hayır efendim," dedi Pardaillan aynı soğukkanlılıkla, "az önce bir suç işledim."

"Suç mu? Dalga mı geçiyorsunuz?" diye bağırdı hayrete düşen süvari.

"Babama verdiğim resmî yemine itaatsizlik ettim ve başıma kötü bir şey gelmesinden korkuyorum."

"Her halükârda bana yaptığınız iyiliği karşılıksız bırakmak istemem. Ne istersiniz?"

"Hiçbir şey!"

"Olmaz! Durun size hizmetçimin yedeğinde bulunan atı hediye edeyim. Sizin gibi bir kahramana bir at lazım. Atın ismi Galaor'dur. Çok kıymetli bir attır."

Pardaillan dayanamadı:

"Peki! Atı kabul ediyorum," diye, halkının övgüsünü kabul eden bir kralın sesi ve jestiyle cevap verdi.

Ve beş yaşından beri tepelerde, vadilerde ata binmiş bir binicinin hafifliğiyle Galaor'a atladı.

Meçhul adam hareket etmişti. Pardaillan onu takibe hazırlanan hizmetçisine yaklaştı:

"Babama verdiğim yemine karşı gelerek yardım ettiği bu efendinin adını bilmemde bir sakınca var mı?

"Bu zat Damville Mareşali, Monsenyör Henri de Montmorency."

ON İKİNCİ BÖLÜM
DES BARRÉS SOKAĞI'NDAKİ EV

Jean Pardaillan o gece hana atla geldi. Hanın alt katındaki büyük ahıra girdi ve dikkatle bağladığı atının önüne de bir kucak yulaf ve yonca yerleştirdi. Ardından bir fener yaktı ve bir uzmanın titizliği ve yetkinliği ile edindiklerini incelemeye başladı.

Başının ince ve anlamlı hareketlerinin eşlik ettiği uzun ve tatlı bir ıslıkla, atın üst düzey şeceresi için duyduğu coşkuyu ve derin hayranlığı dile getirdi.

Galaor, yaklaşık dört yaşında, lepiska saçlı bir attı. İnce bir başı, geniş alnı, geniş burun delikleri, ince bacakları ve mükemmel bir sağrısı vardı. O muhteşem bir hayvandı.

Bu sırada gürültü üzerine Hancı Landry ahıra girmiş ve atı görmüştü:

"Bu at da ne?" diye sordu.

"Son cinayetimin mükafatı... Nasıl, beğendiniz mi?.."

"Şimdi bu atı da ben mi besleyeceğim?"

"Bir de soruyorsunuz... Hiç bu kadar cins bir at açlıktan ölüme terk edilir mi? Evet, bu şerefi de size vereceğim!"

Ve şövalye, son kez bakıp Galaor'un hiçbir eksiği olmadığından emin olduktan sonra dehşete düşmüş hancıya iyi akşamlar diledi.

Usta Landry ellerini başının üzerine koydu, hiddetle saçlarını çekmeye çalışı, ama yapamadı, çünkü tamamen kel olduğu için kafatası bir bilardo topunun mutlak çıplaklığına sahipti.

Bundan böyle Pardaillan herkesi şaşırtmak için, önde, burnu havada şekilde giden Pipeau'nun arkasında, Galaor'una biner vaziyette görüldü. Galaor'a gelince, bu dünyadaki hiçbir şey, deyim yerindeyse, onu düz bir çizgiden saptıramazdı. Yayalar ezilmek istemiyorlarsa yoldan çekilmek zorundalardı. Aynı zamanda herhangi

birinin öfkeli bir tonla en ufak bir mırıldanışı, korkunç Giboulée'nin kınından çıkmasına neden olacağını eklememiz lazım.

Pipeau'yla güçlenen, Giboulée'nin daha da kötü hale getirdiği ve Galaor'a binen Pardaillan'ın varlığı mahallede katıksız bir terör estiriyordu. Okurlarımız için, toplumu saran ve katıksız terörü hissedenlerin küstah serseriler, yaramaz çocuklar, serseri haydutlar, kötü silahşorlar ve övünen palavracılar olduğunu açıklığa kavuşturmak istiyoruz. Yalnızca şövalyenin varlığı onları caydırabiliyordu. Zayıflara ve uysallara yardım etmek için zorbaları korkutup kaçırırdı. Bir kez daha onun portresini bozmak istemediğimizi belirtelim. Çünkü çoğu zaman daha az şanslı olan insanları beraberinde hana götürüp masasına oturtur, onlardan yiyip içmelerini ister ve onlara en iyi lokmaları verip bolca şarap ikram ederdi.

Böyle durumlarda Efendi Landry belirgin bir hoşnutsuzlukla kaşlarını çatardı. Şövalyenin arkadaşları hakkındaki düşünceleri belliydi; bu alçak serserilerin de kurumuna zarar verdiğini düşünüyordu. Ancak tek başınayken hesabını asla ödemeyen Pardaillan, bu gibi durumlarda yüksek bahşişle cömertçe hesap ödüyordu. Bir keresinde hancı merakına engel olamadı ve Pardaillan'a bu davranışının nedenini sordu. Şövalye ona soğuk bir şekilde cevap verdi:

"Sevgili dostum, belki de kendinizi önemli biri olarak görüyorsunuz. Guise dükü ya da kralın kendisi bile olsanız, misafirlerimin yemeklerini ödemesi gibi bir küstahlığa izin veremem. Onları ağırlama onuru yalnızca bana ait, Efendi Grégoire!"

Diğer zamanlarda ise daima soğuk, daima duygusuz şekilde hana geliyor, iyi bir kızarmış tavuk seçiyor, siparişine ekmek ve bir şişe şarap ekleyip garsona bir kuruş attıktan sonra gidiyordu. Ve sonra şövalyenin davranışlarına ilgi duyan biri onu takip edince, inanılmaz bir şey keşfetti.

Pardaillan, sefalet ve vebanın hüküm sürdüğü bir gecekondu mahallesine giriyor, erzak paketini aç zavallıların önüne bırakıyor ve onları şapkasıyla selamlayarak tek kelime etmeden hemen gidiyordu. Giderken de, "Hadi gidelim! Az önce babama bir kez daha itaatsizlik ettim! Kesinlikle beni öbür dünyada suçlayacak!" diye mırıldanıyordu.

Jean Pardaillan'ın canı artık adamakıllı sıkılmaya başlamıştı. Bu

serseri hayat onu asla tatmin etmiyordu. Bir şeyler yapmak, önemli olayların içine karışmak istiyordu. Bu değişmeyen hayatın içinde sadece bir şey kendisini meşgul ediyordu. O da genç, güzel ve meçhul kızın bakışlarıydı. Yavaş yavaş bu bakışlardaki ürkeklik kaybolmuş bulunuyordu. Fakat hepsi o kadar...

Delikanlı ufak bir soruşturma yapmış ve bu kızla annesi olan siyahlı kadının, kibar evler için yaptıkları el işleriyle kimseye muhtaç olmadan geçindiklerini öğrenmişti.

Onu seviyor muydu? Bunun pek farkında değildi. Çünkü sevmenin, aşkın ne olduğunu doğru dürüst bilmiyordu. Yalnız bildiği bir şey varsa, genç kızı gördüğü zaman yüreğinin tatlı bir heyecanla çarptığı, tatlı bir hissin bütün vücudunu sardığı idi.

Bir gün Pardaillan odasında ceketini onarmakla meşguldü. Her zamanki gibi giysilerini yamayan Usta Landry'nin karısıydı, ama hancının güzel karısı onu pencereden komşu kıza bakarken gafil avladığı için Pardaillan kaşlarını çattı ve ondan saklandı.

Sıradan işlerden dolayı melankolik olan Şövalye Pardaillan, iğne ve el yordamıyla eski paçavralarıyla uğraşıyordu. Eskimiş kadife takımının gri renginin solmakta olduğunu fark etti; artık hiçbir kadında herhangi bir hayranlık uyandıracak durumda değildi.

Pardaillan, "Saray şövalyesi gibi giyinmenin bir yolunu bulana kadar beni sevmeyecek. Böyle sefil bir elbise giyen zavallı bir şeytanı kimse sevebilir mi?" diye düşündü.

Pardaillan bu düşüncelerle kendisi hakkında çok şeyi ortaya çıkardı; içinde çok samimi bir ruh vardı.

Ceketini elinden geldiğince onardıktan sonra tekrar giydi. Kılıcını sıkıca taktı ve hayalini kurduğu şatafatlı elbiseyi ele geçirebilmek adına kesin bir kararlılıkla dışarı çıkmak için hazırlanmaya başladı. Ama ayrılmadan önce pencereye gitti ve tam o anda siyahlı kadının evinden çıktığını, Saint–Antoine Caddesi'ne doğru gittiğini gördü. Kısa bir süre sonra, Loïse geldi pencereye. Böyle sefil bir elbise giyerek sevilmenin imkânsız olduğu düşüncesiyle boğuşarak ve bir tür meydan okumayla kıza bir öpücük göndermeyi başardı.

Loïse kızardı, şövalyeye sinirlenmeden baktı ve yavaşça içeri girdi.

Kalbi mutlulukla çarpan Pardaillan, "Sanki kızmamış gibi görünüyor," diye düşündü. "Barabbas için! Artık bekleyemem! Annesiyle hemen konuşmam lazım."

Hızlı hızlı yürüyerek siyahlı kadına yetişti, fakat birdenbire cesareti kırıldı. Bunun üzerine kendisini sadece takip etmeye karar verdi. Kadının herhalde acele bir işi olmalıydı. Nereye gidecekse gitmeliydi; dönüşünde konuşması daha kolay olurdu.

Siyahlı kadın doğru Des Barrés Sokağı'na gitti. Etrafı parmaklıklarla çevrili büyük ve süslü bir evin kapısını çalarak içeri girdi. Genç Pardaillan da sokağın öbür köşesine giderek orada beklemeye koyuldu.

Pardaillan, "Dışarı çıktığında onunla konuşacağım. Konuşmak zorundayım!" diye düşündü ve sokağın bir ucuna nöbetçi gibi yerleşti.

İhtiyatlı bir hizmetçi, Jeanne'i karşılamış, birinci kata çıkarmış ve onu hoş bir şekilde döşenmiş, hiçbir şeyin eksik olmadığı güzel, büyük bir odaya götürmüştü.

Jeanne içeri girdiğinde yan yana oturan genç bir erkek ve bir kadın başını çevirdi.

"Nakışçım geldi," dedi.

Genç erkek sordu:

"İş tamam mı?"

"Tamam efendim."

"Gösterin bakalım."

Delikanlı yirmi yaşlarında görünüyordu. Zengin ve asil bir aileye mensup olduğu siyah kadife elbisesinden ve başındaki siyah kadife şapkasının ortasına yerleştirmiş olduğu kocaman elmastan anlaşılıyordu. Gözlerinde hilekârlık ve merhametsizlik okunuyordu.

Orta boyluydu ve sağlığı hassasmış gibi görünüyordu; yüzü solgun ve hatta asıktı, net göremeyen alaycı gözleri, çıkık bir alnı vardı. Dudaklarında genellikle kötücül ve bazen uğursuz, fakat o esnada içtenlikle dolu, zoraki bir gülümseme vardı. Kötü bir alışkanlığın bir sonucu olarak ya da çektiği sinirsel bir rahatsızlıktan ötürü kasılan parmakları yüzünden elleri titriyordu. Bazen görünürde bir sebep olmaksızın kontrol edilemez bir kahkaha patlatırdı. Gülüşü, bakışla-

rındaki hüzünlü ateşi gizliyordu. Onu görmek ve duymak korkunçtu. Bununla beraber şimdi kadının yanında çok samimiydi.

Kadına gelince, delikanlıdan birkaç yaş daha büyüktü. Son derece güzel görünüyordu. İçindeki her şey alçakgönüllü ve ürkekti, ama ona baktığında gözleri olağanüstü sonsuz bir şefkatle parlıyordu. Alçakgönüllülüğü, tatlılığı ve sevecenliği o kadının temel karakterini oluşturuyordu. Onu ilk kez gören birisi, kadının varlığını meydana getiren aşk için inlemeden ölebilecek biri olduğunu anlayabilirdi. Bütün hareketlerinden delikanlıya karşı beslediği ilgi belli oluyordu.

Delikanlı, Jeanne'in elinden işlemeyi aldı ve açtı:

"Bakın bakalım, beğenecek misiniz?"

Bu işleme, etrafı zambaklarla işlenmiş güzel bir örtü idi. Tam ortasında sırma ile yazılı Fransızca, "*Le charme tout,*" yani "Ben herkesi teşhir ederim," cümlesi okunuyordu.

Marie adındaki kadın, genç adama sorgulayıcı bir bakış attı. Solgun ellerini yavaşça ovuşturdu.

"Sevgili Marie, bunun ne olduğunu tahmin edemiyor musunuz?"

"Hayır, sevgili Charles'ım..."

"O halde dinleyin! Size karşı beslediğim büyük aşkı ebedileştirecek bir rumuz aradım. Çok düşündüm. Tanınmış sanat adamlarına da sordum. Ancak hiçbir şey bulamadılar. Nihayet yine kendim buldum. Şimdi burada okuduğunuz "*le charme tout*"taki harflere dikkat edin. Sizin isminiz olan "Marie Touchet"deki harflerin aynı değil mi?"

Genç kadını, delikanlının boynuna sarıldı:

"Ah, güzel Charles'ım! Beni ne kadar mutlu ettiniz!"

Jeanne de Piennes, bu samimi, huzurlu mutluluk sahnesine hareketsiz ve acılı bir şekilde tanık olmuştu.

Birbirlerini nasıl seviyorlardı! Ne kadar mutlulardı. "Ne yazık! Ben de mutlu olabilirdim..." diye düşündü.

"Bilemezsiniz Marie. Son zamanlarda vaktimi hep bunları düşünmekle geçirdim. Bana inanın ki, koca Louvre Sarayı içinde yalnız sizi düşünüyorum. Annem, Huguenotları öldürmenin çarelerini

araştırıyor, kardeşim Anjou, Protestanlara karşı bir savaş hazırlıyor. Onlar böyle şeyler düşünürlerken ben yalnız sizi düşünüyorum. Dünyada yalnız sizi sevdiğimi, sizin de yalnız beni sevdiğinizi biliyorum. Başka hiçbir şey beni ilgilendirmiyor: İşte bu cümleyi bu aşkla buldum."

Marie bu sözleri mutlulukla dinledi. Yanlarındaki siyahlı kadının varlığını unuttu:

"Efendim! Yüce efendim! Beni mutluluktan sarhoş ediyorsunuz!"

Bunları duyan Jeanne de Piennes titredi. Demek Fransa Kralı IX. Charles'ın önünde bulunuyordu. Demek bu solgun ve kasvetli küçük burjuva, kraldı. Fransa kralı! Defalarca adalet dilenmek için ona yaklaşmayı düşündüğü adam. Kendisi için değil, hayır, ama kızı için!

Kral devam etti:

"Burada efendi yok! Majesteleri diye bir şey de yok, duydunuz mu Marie? Sadece Charles var. Sizin iyi Charles'ınız. Sarayda ne kadar sıkılırsam, burada aksine o kadar neşeleniyorum. Bana sizin, 'Sevgili Charles'ım!' demeniz, bin kişinin, 'Yaşasın kral!' demesinden daha zevkli geliyor... Sarayda yediğim yemekten, içtiğim sudan bile korkuyorum. Hâlbuki burada ne kadar rahatım."

"Charles'ım! Sakin olun!"

Charles mutluydu. Gözleri alev alevdi, sesi boğuk bir hale gelmişti. Jeanne titreyerek karanlık bir köşeye çekildi.

Kralın yüzünü mosmor bir solgunluk kaplamıştı. Ellerindeki titreme arttı.

"Siz sözlerime inanmıyorsunuz, fakat gayet iyi biliyorum ki, onlar benim ölümümü istiyorlar. Anladınız mı Marie, beni öldürmek istiyorlar. Ah Marie kurtarın beni, saklayın beni!"

Kral heyecanlanmıştı. Marie onu kucakladı:

"Sakin olun, Charles'ım! Sakin olun! İşte bakın, yine nöbetiniz geldi. Buradasınız, bakın, yanınızda ben varım."

"Ah sefiller! Benim yerime tahta oturmak istiyorsunuz, öyle mi? Hanginiz? Siz mi, Guise dükü? Siz mi, Anjou dükü? Siz mi, Béarn dükü? Biliyorum, hepiniz benim aleyhimde birleştiniz. Başınızda da Coligny alçağının bulunduğunu pek güzel biliyorum. Alçaklar! İmdadıma koşunuz, sadık askerlerim! Yakalayınız şu herifleri! Hep-

sini kılıçtan geçiriniz! Hiçbiri sağ kalmasın! Ah, beni öldürüyorlar. İmdat!"

Kral, gözleri dönmüş bir halde bayılarak genç kadının kolları arasına düştü. Jeanne de yardım etmek üzere birkaç adım attı:

"Size yardımım dokunabilir mi?" diye sordu.

"Hayır, teşekkür ederim. Şimdi kendisine gelir. Yalnız sizden ricam, burada görüp işittiklerinizi dışarıda hiç kimseye söylememenizdir."

Jeanne, kendisini takdire şayan bir yere koyan tatlı ve sade bir ağırbaşlılıkla:

"Merak etmeyin!" dedi. "İnsanların çektiği acı hakkında çok şey biliyorum. Aynı acı, köylülerin mütevazı kulübelerinde ve kralların şatolarında da bulunabiliyor. Bunu bilmek bana susmayı öğretti."

Marie başını sallayarak teşekkür etti. Kralın sevgilisinin, Fransa hükümdarı için sıradan bir işçiye yalvardığını görmek, duygulandıran bir andı.

"Eğer durum buysa, şimdi gidiyorum. Rahatsızlığının herhangi bir tanığı olmadığını öğrenmesi onun için çok önemli."

Marie oldukça minnettar bir şekilde:

"Ne kadar zarifsiniz!" diye haykırdı. "Çok şefkatli ve hassassınız! Sevgiden anlıyorsunuz?"

Acı verici ve hayal kırıklığı yaratan bir gülümseme, veda etmekte olan Jeanne'in dudaklarının rengini soldurdu. Kralla konuşma hususundaki büyük ilgisini feda ederek sessizce uzaklaştı.

Jeanne'in ayrılmasından kısa bir süre sonra IX. Charles gözlerini açtı, elleriyle nazikçe yüzünü ovuşturdu ve şaşkın şaşkın etrafına bakındı. Marie bunu fark ederek onun üzerine eğildi ve sahte bir gülümsemeyle ona üzgün üzgün baktı.

Kral acı içerisinde:

"Başka bir nöbet mi?" diye sordu.

"Bir şey olmadı, Charles'ım! Sakin olun, öncekinden çok daha az şiddetliydi. Artık bitti."

"Bir dakika önce biri buradaydı... Ah, evet, işlemeyi getiren kadın, nerede o?"

"On dakika önce gitti."

"Nöbetten önce mi?"

"Evet, sevgili Charles, gitmeden önce sakinleşmelisiniz; şimdi iksirden biraz için ve zavallı kafanızı kalbimin üzerine koyun... Aynen böyle, sevgili Charles."

Oturmuş, onu dizlerinin üzerine çekmişti. Çocukken uysal olan Charles, şiddetli ve ani krizden bitkin düşmüş, solgun ve kasvetli yüzünü öne doğru dönmüştü.

İçeriye sessizlik hâkimdi.

Fransa kralı, Marie Touchet'in kollarında, başı sevgilisinin koynunda, bir meleğin rüyasıyla ilgilendiğini bilmenin tarifsiz mutluluğuyla uykuya dalıyordu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HALKIN SESİ TANRI'NIN SESİDİR

Şövalye Pardaillan, Jeanne'in evden çıkışını büyük bir sabırsızlıkla beklemişti. Çıkar çıkmaz yanına yaklaşacak ve söze başlayacaktı. Fakat ne söyleyecekti? Ne söylemeliydi? Bunu kendisi de bilmiyordu. Acaba kızını sevdiğini mi, yoksa kızıyla evlenmeye hazır olduğunu mu söylemeliydi? Bu olabilirdi. Sadece anneye ve genç kıza daha yakın olmak istiyordu.

İşte nihayet kapı açıldı ve siyahlı kadın çıktı, geliyordu. Onu dinleyen kişi üzerinde güçlü bir duygu uyandırmak için çok özel bir konuşma hazırladı. Fakat dili birden dolanıverdi. Söyleyeceği şeyleri şaşırdı.

Kelimeleri ararken, ağzı açık bir şekilde orada dikildi. Onun varlığından habersiz olan Jeanne, yanından geçerken neredeyse Pardaillan'a çarpacaktı. Şövalye, biraz uzaklaştıktan sonra onu selamlamak için şapkasını çıkardı.

Pardaillan, onunla Saint–Denis Sokağı arasındaki mesafenin, gerekli kelimeleri bulmasına yeteceğine ve bunların Jeanne'e söyleyebilmesi için yeterli olduğuna inanarak hemen onun peşinden koşmaya başladı. Bu zorlu görevde daha büyük bir başarı elde etmek adına, son derece etkileyici bir sonsöz bile ekledi. O zamana dek hafızasını geri kazanmıştı.

Halbuki en iyi yolun, annesi yanındayken Loïse'le düzgün bir şekilde konuşmak olduğu şövalyenin aklına gelmemişti. Fakat hiç kimse daima her şey hakkında düşünemez, bilhassa da aşk ve onunla bir an önce konuşmak gibi bir aciliyet söz konusu olduğunda.

Ancak Saint–Antoine Caddesi'ne geldikleri zaman birdenbire bir kalabalıkla karşılaştılar. Kadın erkek, zengin, fakir birçok kimse Louvre Sarayı'na doğru gidiyordu. Kalabalık gittikçe artıyordu, tıpkı fırtınadan önce değişen okyanusun yüzü gibi. Çok sayıda insan

birbirine karışarak Louvre'a doğru yürüyordu. Büyük arter, içinden tehditkâr mırıltıların, bazen de seslerin yükseldiği bir insan nehri haline gelmişti.

Ne oluyordu?

Pardaillan, yirmi adım ötede yürüyen siyahlı kadını gözden kaybetmemeye çalıştı.

Bir insan girdabına sarılı olan Jeanne ortadan kayboldu. Pardaillan sağa sola koştuysa da, onu göremedi... Sonunda kalabalık insan seline kendisini kaptırdı. Ve o da halkla beraber Louvre Sarayı'na doğru gitmeye başladı.

Önünde kol kola girmiş iri yarı, tehditkâr bakışlı üç adam vardı ki, bunları gören halk:

"Yaşa Kervier! Yaşa Pezou! Yaşa Crucé!" diye bağırıyordu.

Pardaillan, yanında yürüdüğü adama sordu:

"File benzeyen bu üç adam kim?"

Zengin görünüşlü saygın bir burjuva olan bu adam şövalyeye şüpheyle baktı, ama onun güzel bir kılıç taşıdığını görünce kibarca cevap verdi:

"Onları nasıl tanımıyorsunuz? Tahta köprünün kuyumcusu Crucé'yi, Roi-de-Sicile Sokağı'ndaki kasap Pezou'yu, üniversitenin kütüphanecisi Kervier'i nasıl oluyor da tanımıyorsunuz? Bilhassa kitapçıyı... Anlaşılan, okumakla başınız hoş değil."

"Kusura bakmayın. Dışarıdan geldiğim için kendilerini tanıyamadım. Şu kuyumcu, kasap ve kitapçı vatandaşları tanıdığımdan dolayı doğrusu pek memnun oldum."

"Üçü de Mösyö Guise'in yakın arkadaşı," diye hevesle devam etti burjuva.

"Mösyö Guise için büyük bir onur!"

"Üçü de mukaddes mezhebin koruyucusudur."

"Hangi mezhebin?.." diye soğuk bir şekilde sordu Pardaillan.

"Hangi mezhebin mi?" dedi şaşkın adam. "Bizim mezhebimizin efendim. Büyük Guise'in mensup olduğu mezhebin..."

"Çok iyi! Peki dinimiz ne istiyor? Çünkü bu kadar çok kişiye ait olan bir din, biraz da benim olmalı."

"Ne mi istiyor? Dinleyin!"

O sırada Pardaillan tahta köprüye yaklaşıyordu. Bu sırada halkın feryadı yükseldi:

"Yaşasın Guise dükü! Kahrolsun Huguenotlar!"

Adam, Pardaillan'a sordu:

"Halkın ne diye bağırdığını duydunuz mu? Artık biliyorsunuz: *vox populi, vox Dei!*"

"Üzgünüm... İngilizce bilmiyorum."

"İngilizce değil efendim," dedi adam küçümseyerek. "Latince. Ve bu Latince söz, halkın sesinin Tanrı'nın sesi olduğu anlama gelir."

"Bunu bilmek güzel," dedi Pardaillan. "Yani şu anda Tanrı bağırıyor: Parpaillotlara ölüm!"

"Evet efendim. Halkın sesiyle, bu kalabalığın adına topladığı büyük Guise'i, bugün Paris'e giren ve Louvre'a gitmek için buradan geçecek olan büyük Guise'i alkışlayan da Tanrı'dır. Çok yaşa Guise! Béarn'a ölüm! Albert'e ölüm!"

Burjuva, o sırada, halktan gelen bir itme ile Pardaillan'dan ayrıldı. Halk bu sırada tahta köprüye varmıştı. Askerler ellerinde tüfeklerle yol açıyorlardı. Bundan da Mösyö Guise'in geçmek üzere olduğu anlaşılıyordu.

Pardaillan, köprünün ağzında yarı harap eski bir binanın karşısında durmuştu. Diğer evlerin pencereleri, hatta damları insanla dolu olduğu halde bunun boş olması, içinde kimsenin bulunmadığına delalet ediyordu. Bu evin karşısında da her tarafı sıkı sıkı kapalı bir ev gözüne çarptı. Yalnız demirli pencerelerinden biri açık bulunuyordu. Pardaillan bu pencerede bir an kadar sert bakışlı bir kadın görür gibi oldu.

Pardaillan anlayamıyordu. Halk, "Gebersin Huguenotlar!" diye bağırıp çağırıyordu. O zamanlar Paris'te Huguenotlar yoktu. Ya da varsa, saklanıyorlardı. Halbuki Saint-Germain Antlaşması'yla[5] Protestanların Paris'te serbestçe yaşamaları sağlanmamış mıydı?

Bu sırada halk gruplarını dolaşarak bir şeyler söyleyen Crucé,

5. Saint-Germain Antlaşması (1570) üçüncü din savaşına son vermiştir.

Pezou ve Kervier, şövalyenin biraz önünde durdular.

Crucé haykırdı:

"Hain topal Biron'a bakın. Nasıl geçiyor!"

Kervier de ilave etti:

"Senyör Malassise hainiyle beraber!"

Pezou bağırdı:

"Saint–Germain Antlaşması'nı imzalayanlar kahrolsun! Lanet olası Huguenotların dostları!"

Çevrelerindeki kalabalık haykırıyordu:

"Kahrolsun Saint–Germain Barışı!"

Pardaillan bu esnada bir şeyin daha farkına vardı. Az evvel bir kadın gördüğü pencerede bu sefer de bir erkek vardı. Bu adam Crucé'ye bazı işaretler yaptıktan sonra kayboldu.

Bu eve girersek, penceresi açık odada, uzun boylu, zayıf, siyahlar giyinmiş, çirkin suratlı ve korkunç bakışlı bir kadının oturduğunu görürüz. Bu kadın Kral II. Henri'nin dul karısı ve Kral IX. Charles'ın annesi Catherine de Médicis idi. Yanındaysa, yalancılığı yüzünden akan, tehlikeli bir adam olduğu derhal anlaşılan Müneccim René Ruggieri bulunuyordu.

İkisinin orada ne işi vardı? Floransalı müneccimin, saygıdan çok şefkatin olduğu bu tavrını kraliçenin önünde sürdürmesini sağlayan bağlantılar neydi? Hangi uğursuz olay onları bu evde birleştirmişti.

Catherine ayağını hırsla yere vuruyor, oldukça sabırsız görünüyordu. Ruggieri ise laubali bir tavırla:

"Sakin olun Catherine'ciğim," diyordu.

"O kadının Paris'te olduğuna emin misiniz? Peki, bunu nasıl anladınız?"

"Elbette eminim. Olmasam söyler miyim? Navarre Kraliçesi Jeanne d'Albret dün gizlice Paris'e geldi. Önemli bir kişiyi görmeye gelmiş olmalı."

"Bunu nasıl öğrendiniz René?.."

"Navarre kraliçesinin hizmetine tayin ettiğim casus kız Alice de Lux vasıtasıyla... O değerli bir kız ve sadık bir casus."

"Çok iyi... Demek Jeanne d'Albret'nin de bu köprüden geçe-

ceğine eminsiniz..."

"Tamamıyla... Hiç emin olmasam, Crucé, Pezou ve Kervier'i çağırır, peşlerine bu insanları düşürerek buraya getirir miydim? Bu halkın toplanması sebebinin, sadece Henri de Guise'i alkışlamak olduğunu mu zannediyorsunuz? Şimdi her şeyi göreceksiniz. Biraz sabırlı olun."

Catherine de Médicis ellerini ovuşturdu:

"Jeanne d'Albret'ye ne kadar kızdığımı bilemezsiniz," dedi. "Henri de Guise'in o kadar önemi yok. O her zaman elimde. Fakat şu Jeanne d'Albret kadar müthiş bir düşman olamaz. Onu bir ele geçirsem, kendi ellerimle boğarım."

"Bu işi Paris halkı şimdi gözünüzün önünde yapacak. İşte bakın. Sesleri dinleyin. Altair ve Aldebaran'a[6] bakın, yeryüzünde böyle muhteşem bir dehşet yaşanırken gökyüzüne bakmak her zaman iyidir."

Dışarıdaki gürültü patırtı son haddini bulmuştu. Kadın yerinden kalkarak pencereye koştu. Şimdi beraberce dışarıyı seyrediyorlardı. Dişleri kenetlenmişti, gözleri alev alevdi.

Catherine de Médicis donuk bir şekilde nefesini tuttu:

"Henri de Guise'den başka hiç kimseyi görmüyorum," dedi.

"Biraz daha geriye bakın... Muhafızların arasındaki tahtırevanı görüyor musunuz?"

"Evet..."

"Şimdi o buraya gelir gelmez perdeleri bir anda yırtılarak Navarre kraliçesi meydana çıkacak. Ve arkadaşımız Crucé, Navarre Kraliçesi'ni tanımazsa onun sonu kötü olacak!"

Nihayet uzaktan Henri de Guise göründü. Etrafında otuz kadar atlı muhafız vardı. Köprüden geçerken halka gülümseyerek selam veriyordu.

Müthiş ve muhteşem bir gösteriydi. Kusursuz koşumlu atlara binmiş olan askerler, içinde değerli taşların parladığı göz kamaştırıcı kıyafetler giyiyorlardı. Altın, ipek, saten, ışıltılı renkler, şapkalarının tüyleri, kolyelerinin pırlantaları harika bir bütün oluşturuyordu.

6. Yıldızların adı.

Ama içlerinde en güzeli, en ışıltılısı liderleriydi: Henri de Guise. Yirmili yaşlarında, uzun boylu ve yapılı biriydi, yüzü görkemli bir gururla parlıyordu. Omuzlarında büyük mavi saten bir pelerin asılıydı ve şapkasında üç sıra inci vardı.

Halk:

"Yaşasın Guise dükü!" diye haykırırken Catherine de Médicis sivri tırnaklarını avuçlarına batırmış, alkışları dinliyordu.

O sırada Barrés sokağındaki küçük evde, Marie Touchet'in evinde, Fransa kralı, başı sevgilisinin omuzunda uyuyordu.

Nihayet Henri de Guise köprüden geçti. Arkasından taşınmakta olan, her tarafı sımsıkı kapalı olan tahtırevan da geçti. Fakat bu tahtırevan evin önüne gelince Crucé birdenbire ilerledi. O anda perdeler bir saniyeliğine açıldı. O bir saniye yeterliydi. İçeride iki kadın oturuyordu. Bunları görerek:

"İşte Navarre kraliçesi! Kahrolsun Jeanne d'Albret!" diye haykırdı. Ve arkadaşlarıyla birlikte tahtırevana koştu.

Bunu gören Catherine keskin dişlerini ortaya çıkaran korkunç bir gülümsemeyle:

"Nihayet yakalandı," diye mırıldandı.

Dışarıdaki sesler daha ziyade kuvvetlenmişti:

"Huguenotları suya atalım! Kahrolsun d'Albret!"

Tahtırevan bir anda parçalanıvermişti. Kadınlardan biri diğerini göstererek telaşsız telaşsız:

"Yapmayın, kraliçeye merhamet edin!" diyordu.

"İşte burada! İşte burada!" diye gürledi Crucé ve Pezou, elinde küçük bir deri çanta tutan kadını göstererek.

O kadın, gerçekten de Jeanne d'Albret'ti!..

Jeanne d'Albret metanetini kaybetmemişti. Şapkasındaki tülü yüzüne indirdi. Bu sırada halk biraz daha karıştı ve iki kadın harap evin kapısına kadar geldiler. Binlerce yumruk havaya kalktı. Navarre kraliçesi bir anda yakalanmak, parçalanmak ve ezilmek üzere bulunuyordu. Henri de Guise de atının üzerinde bu manzarayı seyrediyordu.

Tam bu sırada şaşılacak bir şey oldu. Genç bir adam halkın ara-

sına yıldırım gibi daldı. Şimşek gibi kılıcını çekti ve iki kadının sığındığı kapıyla halk arasında öyle bir kuvvet, kudret ve maharetle kılıcını oynatmaya başladı ki, derhal bu kudurmuş halk yığınıyla kadınlar arasında bir boşluk hasıl oldu.

Catherine ayağını tekrar yere vurdu:

"René!" dedi. "Bu delikanlı ya öldürülmeli yahut da diri diri bana teslim edilmeli!.."

"Ben de onu düşünüyordum," diye aceleyle cevap verdi Réne.

Henri de Guise son derece şaşırmıştı. Yanındakilerden birine:

"Bu kudurmuş herifin kim olduğunu çabuk öğrenin! Vay hınzır vay! Ne kadar da muazzam bir yaban domuzu! Ne kadar da ustaca dövüşüyor? Ne kadar isabetli vuruyor?.." dedi.

Henri de Guise'in bahsettiği o kudurmuş herif, o muazzam yaban domuzu Şövalye Pardaillan'dı.

Crucé ve çetesi kendilerini arabaya attıkları anda, Pardaillan içeride iki savunmasız kadının olduğunu gördü. Onları derhal kurtarmak istemişti lakin kolundan tutulduğunu hissetti.

"Bırakın," dedi onu tutan adam; o adam daha önce Pardaillan'a protestocular hakkında bilgi veren adamdı. "İnsanları rahat bırakın ve size daha önce söylediğimi hatırlayın: Halkın sesi Tanrı'nın sesidir."

Pardaillan, en ufak bir sabırsızlık göstermeden, "Size hiç İngilizce bilmediğimi zaten söyledim dostum," diye yanıtladı.

Ve bu sözleri söylerken sarsılıp, saldırganların ilk dalgasına atılarak iyi adamdan kurtuldu. Ardından Pardaillan, zor durumdaki hanımlara yardım etmek için koştu.

Adam ayağa kalktıktan sonra, "Bacchus için!" diye bağırdı. "Bu adam şüphesiz Herkül'ün yeniden dirildiği bedeni. Adımın Jean Dorat olduğu doğru, Johannus Auratus, La Pléiade'nin en iyi şairi ve çağımızın Virgil'i!"

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
NAVARRE KRALİÇESİ

Halkın ilk şaşkınlığı geçtikten sonra yeniden hücuma geçildi. Kasap, kuyumcu ve kitapçı en önde bulunuyor ve Pardaillan'ı dehşetle tehdit ediyorlardı. Fakat genç silahşorun hiçbir şeye önem verdiği yoktu. O, yalnız Giboulée'sine kıymet veriyordu.

Fakat, ne de olsa uzun süre böyle dövüşemezdi. Halkın safları gitgide daralıyordu. Pardaillan biraz sonra kendisinin de iki kadınla birlikte ayaklar altında ezilerek parçalanacağını anlamıştı. Onun için kadınlara:

"Biraz yana çekilin," emrini verdikten sonra kapının kilit kısmına kuvvetli bir tekme indirdi.

İlk tekmede halk işi anladı. Ve Navarre kraliçesini ölümden kurtarmak isteyen bu serserinin üzerine daha büyük bir şiddetle saldırdı.

Fakat kılıç şimdi daha büyük bir şiddetle işliyordu. Birkaç saniye zarfında beş–on kişi daha yere serilmiş bulunuyordu. Bu müthiş saldırının karşısında halk yeniden geriledi.

Birkaç tekmede kapının kanadı açıldı. İki kadın eve girdi. Avlarının ellerinden kaçtığını gören halk kudurmuş gibi bağırarak hücum ediyordu. Pardaillan bunların son hücumlarını da durdurarak halkı geriletti. Sonra bir sıçrayışta içeri girerek kapıyı kapadı. Etrafına bakındı. Yerlerde birtakım kalaslar ve tahtalar gözüne çarptı. Bunlardan beş ya da altı tanesini taşımak, kapıya yaslamak, sağlam bir şekilde sur inşa etmek şövalye için bir dakikalık meseleydi.

Halk şimdi kapının ağzına dayanmış, kapıyı yumruklamaya, kırmak için zorlamaya başlamıştı. Fakat kalaslar pek sağlam olduklarından bütün dayanışlara, baskılara karşı koyuyordu.

Jeanne d'Albret'in ilk sözü:

"Siz de Protestan mısınız?" oldu.

"Ben yaşam dinine mensubum. Özellikle de kötü bir tüccarın biraz fazla toprak karşılığında satın alacağı bu dönemde."

Jeanne d'Albret üstü başı yamalı, yırtık ve kanlı olduğu halde gülümseyen gence baktı:

"Eğer ölmemiz mukadderse evvela size teşekkür etmek isterim. Hayatımda sizin kadar cesur bir kahraman görmedim."

"Daha ölmedik, önümüzde üç dakika var. Sessiz olun!" Dışarıdaki öfkeli halkın seslerine kulak verdi. "Biraz sabredin!"

Bir bakışta bulundukları yeri gözden geçirdi. Burası bir marangoz imalathanesine benzeyen geniş bir salondu. Salonu kalın bir direk tutuyordu. Süratle dört tarafını dolaştı. Nehir tarafındaki köşede mahzene inilecek bir delik gördü:

"Çabuk aşağıya inin!" dedi.

Kraliçe sordu:

"Siz ne yapacaksınız?"

"Hemen aşağı inin. Lütfen şu anda soru sormayın."

Jeanne d'Albert ve hizmetçisi aşağı indiler. Merdivenlerin sonunda, bir mahzende değil yukarıdakine benzer bir odada olduklarını gördüler. Dalga seslerini duydular. Ev kazıklar üzerine inşa edilmişti. Ve altından Seine Nehri akıyordu.

Başlarının üstünde, ölüm çığlıklarının hâkim olduğu korkunç bir insan gürültüsü vardı. Fena halde kapana kısılmışlardı: Altı ölüm, üstü ölümdü.

Kraliçe bir ara yukarıda bir testere sesi duyar gibi oldu. Fakat halkın bağırıp çağırmasından başka bir şey duyulamıyordu. Sonra hararetli bir şekilde bir şeyler aramaya başladı. Neyi arıyordu? Bilmiyordu. Ölümün yakın olduğu ve kaçınılmaz göründüğü bu korkunç anlarda zihin apaçık olur. Bu sırada ayağına bir demir halka takıldı. Bunu kaldırınca bir kapak açıldı. Birdenbire sevinçle haykırdı. Nehre doğru bir merdiven iniyor ve basamakların sonunda da bir kayık görünüyordu.

"Bayım! Bayım!" diye haykırdı.

"Buradayım!" diye gürledi Pardaillan.

Yukarıdaki işini bitiren Pardaillan da merdivende göründü.

Elinde kalın bir halatın ucu görünüyordu:

"Eğer ölmemiz mukadderse bizimle beraber onlar da öbür dünyayı boylayacaklar," diye söyleniyordu.

Yukarıdaki sesler daha ziyade arttı. Halk nihayet kapıyı kırmış, kalasları parçalamış ve içeri dalmıştı:

"Öldürün! Gebertin!" sesleri yükseliyordu.

Pardaillan o zaman bu halata bütün kuvvetiyle asıldı. Evvela müthiş bir çıtırtı duyuldu. Tavan, gök gürültüsüne benzeyen bir sesle yıkıldı. Feryatlar büsbütün acılaştı. Düşen kiremitler, kopan direkler, demir ve tahta parçaları içeri dolan halkın üzerine yuvarlanarak birçoğunu öldürmüş veya yaralamıştı. Büyük bir toz bulutu ortalığı göz gözü görmez bir hale sokmuştu.

Sonra bu inanılmaz sahnenin üzerine muazzam bir sessizlik çöktü.

Az önce ne olmuştu? Pardaillan çatıyı taşıyan üç kirişi testere ile kesmişti. Onları aynı iple bağlamış, ipi deli gibi çekerek kirişleri devirmişti. Sonra bir sıçrayışla kendini boşluğa attı, merdivenlerin dibine düştü ve Jeanne d'Albert'ye doğru koştu.

Navarre kraliçesi, Pardaillan'a merdiveni ve kayığı gösterdi. Bir dakika sonra kayığa atlamış ve nehre açılmış bulunuyorlardı. Pardaillan kayığı ustaca sevk ederek Louvre Sarayı'nın alt tarafına bir yere yanaştırdı. Karaya çıkar çıkmaz müsaadelerini almak üzere şapkasını çıkardı.

Jeanne d'Albret, az önce gerçekleşen korkunç sahneye rağmen kaybetmediği o enerjik sakinliğiyle:

"Bayım," dedi, "ben Navarre kraliçesiyim. Siz kimsiniz?"

"Bana da Şövalye Pardaillan derler."

"Siz Bourbon ailesine çok büyük bir hizmette bulundunuz. Bu fedakârlığınız hiçbir zaman unutulmayacak."

Şövalye eliyle bir hareket yaptı. Kraliçe devam etti:

"Kendinizi mütevazı göstermeye çalışmayın," dedi. "Bilhassa benim önümde..."

Pardaillan ipucunu kavradı. Huguenotları savunmak belki de ölümü hak etmekti.

"Hayatınızı kurtardığım için size büyük bir hizmette bulundu-

ğumu biliyorum," dedi. "Fakat tahtırevandan çıktığınız ve hücuma uğradığınız zaman sadece iki kadını kurtarmak için ileri atıldım. Bir kraliçeyi müdafaa etmekte olduğumun farkında değildim."

Bu cevabı verirken Pardaillan'ın yüzü hareketsizce, gözleri buz gibi bakıyordu. Ancak kılıcının kabzasını bırakınca kendi kendisiyle dalga geçen bir çocuk gibi bir jest yaptı.

Yıllarca savaşmış, tam bir diplomat ve gerçek bir ordu generali olan, kahramanları komuta eden Jeanne d'Albret, şövalyenin soğuk saygınlığı karşısında şaşırmıştı.

"Oğlum Henri'nin ordugâhına kadar benimle beraber gelirseniz, her isteğiniz yerine getirilir ve zengin olursunuz."

Pardaillan irkildi ve zengin kelimesine kulaklarını dikti.

Eğer genç Pardaillan'ın kalbinde iki mavi göz olmasaydı belki de teklifi kabul edecekti. Fakat kendisini tuttu:

"Çok teşekkür ederim. Fakat ben kısmetimi Paris'te aramaya karar vermiş bulunuyorum."

"Siz bilirsiniz. Benim adamlarımdan bazıları sizi görmek isterlerse nerede bulabilirler?"

"Saint–Denis Sokağı'ndaki Devinière hanında..."

Kraliçe bu sefer başını yanındaki kadına çevirdi. O gerçekten harika birisiydi; iri, canlı gözleri, pembe, şehvetli dudakları, muhteşem kahverengi saçları ile bir zarafetin timsaliydi... Ancak endişeli görünüyordu ve Jeanne d'Albert'e bir bakış attı.

"Alice!" dedi kraliçe. "Tahtırevanı köprüden geçirmekle çok tedbirsiz hareket ettik."

"Orasını serbest zannediyordum, efendim," diye oldukça kararlı bir şekilde cevap verdi genç kız.

"Sonra perdeleri kaldırıp bakmanız da çok tedbirsizce bir işti."

"Merak etmiştim efendim."

"Hele azgın halkın önünde yüksek sesle ismimi söylemeniz ve beni göstermeniz çok büyük bir tedbirsizlik ve ihtiyatsızlıktı."

Alice şaşırmıştı:

"Aklımı kaybetmiştim efendim," diye kekeleyerek cevap verdi.

Navarre kraliçesi ona derin bir bakış attı.

"Maksadım sizi azarlamak değil kızım. Yalnız şunu söylemek isterim ki, beni eliyle bu alçaklara teslim etmek isteyen bir kimse de ancak böyle hareket edebilirdi. Başka vakit daha dikkatli hareket etmenizi tavsiye ederim."

Kraliçe tekrar Pardaillan'a döndü:

"Size bir ricam daha olacak. Lütfen bize gideceğimiz yere kadar refakat eder misiniz?"

"Emredersiniz!.."

"Peki, teşekkürler. Lütfen gittiğimiz yoldan bizi takip edin. Sizin gibi birisinin kılıcının koruması altında bir ordunun içinden geçmekten korkmam."

Pardaillan, iki kadını on adım kadar geriden takip etmeye başladı. Yolda yürürken elbisesinin yeniden birçok yerinden delinmiş olduğunu canı sıkılarak gördü. Kendi kendine, "Ne aksilik!" diye düşündü. "Yeni bir elbise bulmayı düşünürken eskisi birçok yerinden delindi. Yine bize sabaha kadar uyku yok. Terzilik yapacağız. Benim hayatım da çok garip. Gündüz kılıç, gece iğne kullanmakla vakit geçiriyorum. Ah, hep babamın verdiği öğütleri tutmuyorum da başım belaya giriyor."

Akşam olmaya başlamıştı.

Loïse'in annesini takip etmek için öğle yemeğini yemeden aceleyle ayrılan Pardaillan'ın midesi guruldamaya başlamıştı.

Jeanne d'Albret, Alice ve Pardaillan birçok sokaktan geçtikten sonra Temple Hapishanesi'nin bulunduğu yere geldiler. Bunun karşısında tek katlı bir ev görünüyordu. Kraliçenin bir işareti üzerine Alice kapıyı çaldı ve kapı derhal açıldı.

Jeanne d'Albret, delikanlıya:

"Şimdi biraz içeri girmenizi rica edeceğim," dedi. "Sizin gibi cesur bir gencin yanımda bulunması, bu ziyaret esnasında pek önemli."

"Emrinize itaat ediyorum."

İçeri girdiler. İri yarı bir hizmetçi kız kendilerini fena döşeli, fakat temizce bir odaya aldı. İçeride uzun sakallı, eğri burunlu bir adam, bir masanın başında oturmuş bulunuyordu. Gelenlere dikkat-

le bakınca Jeanne d'Albret'yi tanıdı. Sırıtarak:

"Yine mi siz madam?" dedi abartılı bir içtenlikle. "Sizi kaybedeli üç sene oluyor o zamandan beri yüzünüzü göremedik. Fakat isminiz kasamdaki defterimde yazılı..."

"Yani Madam Leroux!"

"Evet efendim. Acaba Madam Leroux'nun, Isaac Ruhen kölelerine satacak yeni bir inci gerdanlıkları mı var?"

Kraliçe daima yanında taşıdığı meşin çantasını açtı ve içindekileri masanın üstüne döktü. Bir sürü elmas, pırlanta, yakut, zümrüt ortaya saçıldı. Yahudi'nin gözleri hırsla parladı. Pardaillan'ın da gördüğü servet karşısında gözleri kamaşmıştı.

"Düşününce," dedi, "bu taşların en küçüğü bile beni zengin bir adam eder!"

Ve hayal gücü sayesinde kendini o hazinenin sahibi olarak görmeye başladı. Böylesine gösterişli bir zarafetin hâkimi olan Anjou dükünün sarayının en züppe ve en zarifini bile imrendirecek muhteşem bir takım giymiş halde, siyahlı kadının penceresinin altında gezinirken gördü kendini.

Sonra gerçekte yıpranmış ve mahvolmuş elbisesiyle perişan vaziyette olduğunu fark ederek kinle dudaklarını ısırdı. Ve hazinenin büyüsünden kaçmak için Jeanne d'Albret'yi düşünmeye başladı.

Navarre kraliçesi o zamanlar kırk yaşlarında bir kadındı. 1562'de ölen kocası Antoine de Bourbon'un yasını tutuyordu. Onun ardından yeterince ağlamamış olmasına rağmen, zayıf, kararsız ve siyasi partilerin kuklası haline gelmiş bu adam tek bir iyi şey yapmış, zamanında ölmüştü. Ölümüyle birlikte Jeanne d'Albret'nin güçlü ve enerjik, cüretkâr ve girişken doğası için bir alan açmıştı.

Kraliçe, ruhun özüne işleyen bakışlarıyla derin gözlere sahipti. Sesi coşku uyandırıyordu. Ağzı o kadar sıkıydı ki, bıraktığı ilk izlenim kendisinin buzdan yapıldığıydı, ama bakışları tutkuyla dolduğunda şefkatli bir kadına dönüşüyordu. Yapması gereken tek şey, tam teşekküllü bir kadın kahraman haline gelmek ve tıpkı Protestan Jeanne d'Arc gibi niteliklerini kanıtlama fırsatı yakalamaktı. Uzun boyluydu ve egemen bir kadın havası vardı. Şüphesiz o, Yunan tanrılarının annesine benziyordu.

İnsanların sadece dış tabakasını inceleyen tarih, kendisine hak ettiği değeri vermemişti. Heykelin yontulmuş katmanlarının altındaki ruhu dinlemesine müsaade edilen ve kamusal eylem niyetiyle kraliçeye nüfuz etmeye çalışan yazar, ona boyun eğmekte ve hayranlık duymaktadır. Jeanne de Piennes ile bir tür anne gördük. Catherine de Médicis ile de başka bir anneyi daha belirgin bir şekilde görecek ve son olarak da diğer bir anne olan Jeanne d'Albret'yi inceleyeceğiz. Burada onu yücelten bir tutkudan bahsediyoruz.

O zamanlar Jeanne d'Albert'nin tek bir tutkusu vardı, o da oğluydu. Béarn'ın ataerkil hayatındaki o basit ve aşk dolu kadın, oğlu için savaş meydanlarındaki hayata atılmıştı. Oğlu için yiğit, sabırlı ve ölüme karşı koyabilen biri haline gelmişti. Ve oğlunun ordusuna ödeme yapmak için, o zaman mücevherlerinin bir kısmını satmıştı. Şimdi ise Pardaillan'ın önünde, antik ve zengin kraliyet hazinesinden geriye kalanları satıyordu. Pardaillan şaşkındı. Yahudi ise gülümsüyordu. Yalnızca Jeanne d'Albret hissiz bir şekilde duruyordu.

Yahudi, taşları birer birer kıymetlerine göre dizdi. Sonra hiç düşünmeksizin bunları dikkatle inceleyerek tarttı. Zihninden bir şeyler hesapladı. Bütün bu işler bir saat kadar sürmüştü.

Nihayet başını kaldırdı:

"Madam, dedi, "bu taşlar yüz elli bin ekü kıymetinde bulunuyorlar."

"İyi tahmin ettiniz."

"Size buna mukabil yüz kırk beş bin ekü vereceğim. Beş bin ekü bana kâr kalacak."

"Kabul ediyorum."

"Bu parayı size ne şekilde ödeyeyim?"

"Geçen sefer olduğu gibi..."

"Size bir çek vereyim. Parayı nerede almak istiyorsunuz?.."

"Saintes'te..."

"Pekâlâ! Orada bir adamım var. Kendisinden alırsınız."

Yahudi hemen bir kâğıt çıkararak bir şeyler yazdı. Bunu hususi bir mühürle mühürledi. Ve kraliçeye verdi:

"Madam, her zaman emrinize amade olduğumu tekrarlamak isterim."

Navarre kraliçesi, gayriihtiyari, eliyle bir işaret yaptı. Başka bir mücevheri kalmadığı için artık Yahudi'yi ziyaret etmesine lüzum yoktu. Tüccarla vedalaşarak geri çekildi ve Alice yanına geldi.

Pardaillan, Yahudi'nin mücevherleri incelemeden böylesi yüklü meblağlar vermesine mi yoksa kraliçenin kandırılmayacağından emin olmasına mı hayranlık duyacağını bilemeden şaşkın ve hayretler içerisinde bir halde hemen arkalarındaydı. Navarre kraliçesinin duyduğu güvenle, o küçük parlak taşlara son bir kez bile bakmadan gitmesine ve yanında imzası ile mührünün bulunduğu basit bir parşömenden fazlasını getirmemesine de oldukça şaşırmıştı.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM
ÜÇ ELÇİ

Jeanne d'Albret, Saint–Martin kapısı yoluyla Paris'ten çıktı. Birkaç yüz metre ötede, kuvvetli dört beygir koşulu ve iki sürücü tarafından sevk edilen bir araba duruyordu. Buraya gelince evvela Alice'i arabaya bindirdi. Sonra Pardaillan'a döndü:

"Siz teşekküre muhtaç bir adam değil, misline bir yerde rastlanmayacak çok cesur bir kahraman, tam manasıyla bir şövalyesiniz. Size veda ederken, yaptıklarınızı daima hatırlayacağımı açıkça söylemek isterim."

Sonra şövalyeye elini uzattı. Pardaillan, beyaz parmakların üzerine son derece hürmetle dudaklarını değdirdi.

Araba dörtnala uzaklaştı ve Pardaillan uzun bir süre arkalarından baktıktan sonra Paris yolunu tuttu.

"Kahramanlık zamanlarının şövalyesi!" diye düşünüyordu. "Ben, bir kahraman! Neden olmasın! Neden çağımın insanlarına erkeksi gücün ve boyun eğmez yiğitliğin intikam ve entrika işlerinde kullanıldığında iğrenç ahlaksızlıklara dönüştüğünü, fakat zaman zaman da bir erdem haline geldiğini göstermeyeyim ki?

Erdem sözcüğüne gelince durdu ve kendine özgü bir şekilde, yani dökük dişleriyle gülmeye başladı.

Sonra omuzlarını silkti, ayağıyla arkasında duran kılıcının ucunu tekmeledi ve mırıldandı, "Babam Şövalye Pardaillan, kendime güvenmemem için bana yemin ettirdi. Umarım şu Landry akıl edip bana bir parça yemek ayırmıştır. Yoksa halim harap," diye düşünüyordu.

Bir şarkıyı ıslıkla çalmaya başlayarak yola koyuldu ve kapılar kapanmak üzereyken Paris'e döndü.

Bir saat sonra hanın lokantasında Madam Landry'nin kendisine

sakladığı bir tavuğu parçalamakla meşgul bulunuyordu. Pardaillan doyduktan sonra sessizce yatağına gitti.

Büyük savaştan çıkan Pardaillan ertesi gün oldukça geç uyandı. Kendi kendine, "Eğer hemen terziliğe başlamazsam, akşama kadar odamdan çıkamam," diye düşündü. Sırtına eski bir manto aldıktan sonra birçok yerinden yırtılmış bulunan biricik elbisesini yamamaya koyuldu.

Belki de bir okuyucunun kafasında böylesine mütevazı bir uğraş, şövalyeyi daha önce yerleştirdiği kaideden indirecektir. Okuyucuya amacımızın IX. Charles dönemindeki bir maceranın ayrıntılarını doğru bir şekilde temsil etmek olduğunu belirtelim.

Gün ışığı için pencerenin yanına oturup kapıya sırtını dönmüştü. İlk söküğü yamamıştı, kapıya hafifçe vurulduğunda göğsündeki söküğü dikiyordu.

"Gir!" diye bağırdı.

Kapı yavaşça açıldı ve Landry Grégoire saygılı bir hevesle konuşmaya başladı:

"Burası, muhterem prens!" dedi.

Pardaillan başını çevirerek şu prens denilen adamı görmek istedi. İçeriye, şimdiye kadar görmediği derecede şık bir adam girdi. Bu, ayaklarında altın mahmuzlu, ince deriden yapılmış şık çizmeler bulunan, mor kadife pantolonlu, sırma şeritli ceket giyen, üzerinde bir zümrüt görünen tüylü şapkalı bir adamdı.

Saçları ve bıyıkları maşayla kıvrılmış ve yüzü de pomatlarla cila edilmişti. Kralın yanında gezen asil senyörlerden birine benziyordu.

Şövalye, elinde iğnesi olduğu halde ayağa kalktı ve kibarca:

"Buyurun," dedi.

Meçhul adam, amirce bir eda ile:

"Haydi git, efendine, Saint-Mégrin Kontu Paul de Stuer de Caussade'ın kendileriyle görüşmek istediğini söyle," dedi.

Pardaillan şaşırdı:

"Hangi efendime?.."

"Hangi efendine olacak? Kendi efendine."

Pardaillan buz gibi oldu ve onu karakterize eden muhteşem bir

sükûnetle cevap verdi:

"Benim efendim benim!"

Bu, kral dışında herkesin bir efendisi olduğu bir zaman için büyük bir sözdü. Yine de kral bile papayı efendisi olarak tanımıştı.

Şimdi şaşırmak sırası misafire gelmişti:

"Sakın Şövalye Pardaillan siz olmayasınız?"

"Evet, bu şeref benim."

Misafir bunun üzerine şapkasını nezaketle çıkararak delikanlıyı selamladı.

Pardaillan eski paltosunu tekrar giydi ve bir jestle sandalyeye otururken odadaki tek koltuğu oturması için konta işaret etti.

Kont, soluk mor saten paltosunu buruşturmamak için akla gelebilecek tüm önlemlerle koltuğa oturduğunda:

"O halde sizi hürmetle selamlar ve Guise dükünün son derece takdirini kazanmış bulunduğunuzu tarafınıza bildiririm. Bunu size söylemem için kendileri beni göndermiş bulunuyorlar."

Pardaillan:

"Teşekkür ederim," diye cevap verdi. "Kendilerine teşekkürler ederim."

"Dünkü olay üzerine halk arasında çok büyük bir itibar kazandınız."

"Hangi olay? Şu tahta köprü vakası mı?"

"Evet. Sarayda kimse başka bir şey hakkında konuşmuyor ve majesteleri ayağa kalkarken, görünüşe göre olaya tanık olan en sevdiği şair Jean Dorat'ya her şeyi anlattırdı."

"Peki şair ne dedi?"

"İki suçluyu kurtardığınız için Bastille'i hak ettiğinizi. Çünkü kadınların adaletten kaçan iki suçlu olduğu kanıtlanmış bir gerçek gibi görünüyor."

"Peki kralın cevabı ne oldu?"

"Sarayın bir üyesi olsaydınız, majestelerinin çok az konuştuğunu bilirdiniz. Ancak her koşulda bir Alcides veya Achilles gibi görülüyorsunuz. İki kadını kurtarmak için tüm kasaba halkına karşı

koymanız muhteşemdi. Yuvarlak Masa Şövalyesi gibi bir kahraman olduğunuzun farkında mısınız?"

"İnkâr etmiyorum."

"Ve hepsinden öte, kılıcınızı döndürüşünüz ve sonuna kadar yaptığınız hamleler! Ve o çöken ev!"

"Ah! Benim bununla bir ilgim yok, inanın."

"Kısacası Guise dükü, sizinle tanışmaktan memnuniyet duyacaktır. Ve kanıt olarak, bu küçük elması dostluğunun ilk işareti olarak kabul etmeniz için yalvarmamı istedi."

"Kabul ediyorum," diyerek yüzüğü parmağına geçirdi.

"Rica ederim. Bana şeref verdiniz. Bu sıcak karşılamadan büyülendiğimi görüyorsunuz."

"Kazanç kadar tüm onur da benimdir."

"Ah! Artık bu yüzük hakkında konuşmayalım, bir sefalet..."

"Gerçekten mi? Ben öyle görmüyorum. Ama ben sadece bu gecekondu mahallesinde sizin gibi önemli bir beyefendiyi ağırlamanın benim için ne kadar kârlı olacağından bahsetmek istedim. Bu yakışıklı adamı yakından görmek istediğimi itiraf ediyorum. Çok zor birisi olabilirim... Paltonuz tek başına bir harika. Ceketinize gelince, gerçekten takdir etmeye cesaret edemiyorum. Ve şapkanız sayın kont! Bir daha şapkamı takmaya cesaret edemem!"

"Lütfen! Beni eziyorsunuz!

O zamana kadar oldukça sessiz olan Pardaillan heyecanlanmıştı. Bakışları Saint–Mégrin'in kostümünün tüm görkemini detaylandırıyordu. Ve kont boşuna merhamet istedi, şövalyeye hayranlığının sel gibi taşmasına izin verdi. Sadece diğerinin üstüne söz söylemedi. İçinde bir alay veya şüpheyi tahmin edebilmek imkânsızdı. Ama bir gözlemci, bundan müthiş bir keyif alan adamın yoğun sevincini göz ucuyla yakalayabilirdi.

"Şimdi," dedi kont, "gelelim ciddi konulara. Guise dükü sarayındaki muhafızları ve silahşorları yeniden tanzim etmeye karar vermiş bulunuyor. Bu muhafızların arasına katılmak ister misiniz? Soru gayet açık."

"Mademki açık konuşmamı istiyorsunuz, cevap vereyim. Ben

yalnız bir saraya katılmak isterim."

"Hangi saraya?"

"Kendi sarayıma."

Ve Pardaillan, Saint–Mégrin'den harika bir şekilde kopyalanmış bir reverans sergiledi.

"Düke götüreceğim cevap bundan mı ibaret olacak?"

"Saygıdeğer düke, hakkımda besledikleri iyi hislerden dolayı teşekkürlerimi sunmayı bir vazife bilirim. Bu teklif karşısında minnettar kaldığımı da söylemek isterim. Gereken cevabı kendilerine bizzat söyleyeceğimi arz ederim."

Saint–Mégrin kendi kendine, "Pekâlâ! Bu adamı da aramıza kattık demektir. Yalnız galiba kendisini biraz pahalıya satmak istiyor," diye düşündü ve artık işi bitmiş olduğundan şövalyeye veda ederek dışarı çıktı.

Pardaillan misafirini kapıya kadar uğurladıktan sonra yerine döndü. Son derece memnundu. Kendi kendine, "İşte gayet parlak bir teklif," dedi. "Henri de Guise'in maiyetine girmek az bir şeref mi? Bu teklifi derhal kabul etmeliydim. Halbuki öyle yapmadım... Ne tuhaf bir adamım. Fakat iyi ki derhal kabul etmedim... Hayır, hayır. Ben bu işi yapamayacağım."

Odasında aşağı yukarı beş dakika kadar dolaştı:

"Evet, kabul etmemeliyim. Çünkü bu işi yapamayacağım. Babam bana, kimseye itimat etme, demişti. Neyse, kararımızı böyle olumsuz olarak verdik. Şimdi şu yüzüğü bir gözden geçirelim."

Delikanlı yüzüğü inceledi:

"Herhalde yüz pistolden fazla değeri var. Belki yüz yirmi? Bana yüz elli verirler mi acaba?"

Tam bu sırada kapı yeniden açıldı ve içeriye, uzun bir mantoya bürünmüş, tüccar kılıklı bir adam girdi. Selam vererek:

"Şövalye Pardaillan'ın yanında mı bulunuyorum?.." diye sordu.

"Evet... Size nasıl hizmette bulunabilirim?"

"Bunu şimdi söyleyeceğim. Daha evvel hangi senenin, hangi ay, hangi gün ve hangi saatinde doğmuş olduğunuzu söyler misiniz?"

Pardaillan bir bakışta Giboulée'nin ulaşabileceği bir yerde ol-

duğundan emin oldu. Ardından, alay mı ediyor diye adama bakarken kendi kendine, "Biraz daha ileri giderse, vay haline!" diye düşündü.

Fakat adamın yüzünde kendisiyle alay ettiğine ya da deli olduğuna delalet eden hiçbir çizgi görünmüyordu. Bunun üzerine:

"Efendim," dedi Pardaillan büyük bir nezaketle, size söyleyebileceğim tek şey 1549 senesinin şubat ayında doğdum, ama gün ve saati bilmiyorum," dedi.

Garip ziyaretçi kendi kendine bir şeyler hesapladı:

"Neyse, bu kadar malumatla da bir şeyler çıkarabilirim. Tamamıyla hür ve serbest misiniz?"

"Ona karşı dikkatli olmalı," diye düşündü Pardaillan. "Özgür müyüm, mösyö? Kim özgür olmakla böbürlenebilir? Louvre'dan çıkamayan kral mı? Söylenene göre kraldan daha fazla hükmeden Kraliçe Catherine mi? Guise dükü özgür mü? Ne kadar ileri gidiyorsunuz, mösyö? Sanki bana zengin bir adam olup olmadığımı sormuş gibisiniz. Her şey göreceli ama inkâr ettiğim günlerde kendimi bir prens kadar zengin sanıyorum. İyi bir şişe Saumur'un olduğu bir masaya oturduğumda, bir Montmorency kadar asil olduğuma inanıyorum. Özgür! Bununla öğlen kalkıp güneş doğduğunda yatabileceğimi ve bir meyhaneye ya da kiliseye girebileceğimi, acıktığımda yemek yiyebileceğimi ve susadığımda içebileceğimi anlayabilirsiniz. (Sakin ol, Pipeau, neden hırlıyorsun embesil?) Ev sahibemi yanaklarından öpebildiğimi ya da Haliç'teki hizmetçileri çimdikleyebildiğimi, gece gündüz Paris'e keyfimce gidebildiğimi, (korkma, ısırmaz), karakoldaki serserilerle dalga geçebildiğimi, kaprisimden başka bir rehberim olmadığını ve mevcutta da herhangi bir efendimin olmadığını anlayabilirsiniz. Evet efendim, özgürüm! Ya siz?"

Yabancı, şövalyeyi derin bir dikkatle dinlemişti. Bazı ironik fikirleri duyduğunda sarsılmış ve kesin öfkenin ya da belki de bir duygunun algılandığı diğer fikirleri duyduğunda ise süratle bakışlarını çevirmişti.

Bir şey demeden masaya döndü ve pelerininin altında muhafaza ettiği torbayı çıkardı.

"Bu torbanın içinde 200 ekü var," dedi

"200 ekü mü?"

"Evet, her biri altı frank kıymetinde 200 ekü..."

"Oh! Altı frank? Altı frank mı dediniz?"

"Bu sizindir," dedi adam sertçe.

Pardaillan aniden takındığı soğuk tavırla keseyi güvenli bir yere koymak için izin istedi. Ardından keseyi alıp bir dolaba yerleştirdi. Sonra sordu:

"Pekâlâ, bu parayı bana niçin veriyorsunuz?"

Yabancı şaşırmıştı. O, şövalyenin kendisine teşekkür etmesini, önünde eğilmesini, kendisine karşı minnettar olduğunu söylemesini bekliyordu ve derinlerde zorlu bir dövüşçüyle karşı karşıya olduğunu fark ederek, rakibini tek kelimeyle nakavt etmeye karar verdi.

Bunun üzerine:

"Bu iki yüz ekü sizin çünkü özgürlüğünüzü sizden almaya geldim," dedi.

Pardaillan kıpırdamadı.

"O halde bana dokuz yüz doksan dokuz bin sekiz yüz ekü daha vermeniz lazım."

"Siz hürriyetinize bir milyon ekü mü kıymet biçiyorsunuz."

"Yalnız ilk senesi için," dedi Pardaillan tereddütsüzce.

"Şövalye, şunu söyleyeyim ki, siz dilinizi de kılıcınız kadar ustaca kullanmasını beceriyorsunuz. Dün ne kadar kahraman olduğunuzu ispat ettiniz. Bugün de beni sözlerinizle mağlup etmiş bulunuyorsunuz. Özgürlüğünüzü koruyun efendim. Siz yürekli ve aklı başında bir insansınız."

"Hay şeytan!" diye düşündü şövalye, "sıkı tutun, bu deli beni sinirleniyor."

"Eğer size kuvvetinizi ve zekânızı hayırlı bir hizmete vakfetmenizi, çok kuvvetli ve cömert bir prensesin yanına girmenizi teklif etsem, bilmem kabul eder misiniz?"

"Bu prenses kim?"

"Bu prenses, Fransa'nın en kudretli ve kuvvetli prensesidir."

"Yalnız ben kime ve hangi maksada hizmet edeceğimi bil-

meliyim?"

"Hakkınız var. O halde yarın akşam saat onda tahta köprüye gelin. Ve bunun sağındaki birinci evin kapısını üç defa çalın."

Pardaillan, demir parmaklıklı pencereyi ve arkasında fark ettiği solgun yüzlü hayali görür gibi oldu:

"Oraya geleceğim," dedi.

Ruggieri'den başkası olmayan ziyaretçi:

"Teşekkür ederim. Vazifem burada bitti," diyerek Pardaillan'ı selamladı ve çıktı.

O gittikten sonra yalnız kalan şövalye kendi kendine, "Vay canına!" diye söylendi. "Fransa'nın en kudretli ve kuvvetli prensesi dediği kimse, eğer bu Catherine de Médicis değilse, bıyıklarımı yolarım. Beni yanına almak istemesindeki amacı sonra anlayacağım. Fakat herif benim kim olduğumu bildiği halde, ben onun kim olduğunu bilmiyorum. Bu hususta beni mağlup etti. Neyse, evvela şu torbayı sayayım... Bakalım eküler tamam mı?"

Hemen dolaptan torbayı alarak boşalttı ve paraları saydı:

"Bir eksik yok, Tanrım! Şuraya bak, dindar kralımızın tasviriyle iki yüz ekü. Acaba rüya mı görüyorum? Hayır, görmüyorum. Burada madeni paralar var ve nasıl da parlıyorlar. Aman Tanrım! Bakalım zengin bir adamın yolunu mu takip edeceğim? Ne yalan söyleyeyim etkilendim. Kötü talihten hiç korkmazken, iyi talih beni korkutur mu?"

Kapı üçüncü kez açıldığında Pardaillan düşünüyordu. Abartılı bir şekilde ayağa kalktı, her ne kadar boş yere ortaya çıkmaya çok yatkın olsa da, Jean Dorat'nın da söyleyeceği gibi (*nil mirari*)[7] kendisinden alıntı yapmadığı halde Horacio'dan alıntı yapmaktan gurur duyan, ama onun çok çabuk paniğe kapılmış hali, yoğunluğu değiştirmeden, güdüleri değiştirdi. Aslında içeri giren adam, az önce gidenin gerçek portresiydi. Aynı kasvetli ve gururlu görünüme, aynı vurgulu boyuta, aynı yüz ifadelerine ve aynı ateşli bakışa sahipti. Tek fark, iki yüz ekünün adamı Renato'ydu.

Aralarındaki fark, deminki aşağı yukarı 45 yaşlarında kadar ol-

7. Latin şair Horacio'nun favori formülü. Kaderin, ölümün, hiçbir şeyin rahatsız etmediği anlamına gelir. (ed. n.)

duğu halde yeni gelenin 25 yaşlarında bulunmasıydı. Bir de demin gelen adamın gözlerinde ne kadar hile ve fesat okunuyorduysa, bu yeni gelen bilakis o kadar temiz bakışlıydı ve yüzünden iyi bir insan olduğu belli bir kimseydi.

İki adam birbirlerini bir an için incelediler ve biri diğerinin karşıtı gibi görünse de, ikisi de kendilerini güvende hissettiler.

Tatlı bir sesle sordu:

"Şövalye Pardaillan siz misiniz?"

"Evet, benim ve fakir odamda kimi karşılamış olduğumu öğrenirsem, çok memnun olacağım!"

Oldukça doğal olan bu soru üzerine yabancı hafifçe titredi ve soldu. Sonra başını şövalyeye değil kadere meydan okurcasına kaldırarak sessizce cevap verdi:

"Doğru... Hakkınız var. İsmimi söylemeliyim."

"Bu soruyu sizi çok sempatik bulduğum için sordum. Eğer isminiz bir sır ise, bunu söylemeyebilirsiniz."

"Hayır şövalye, ismim bir sır değil. Bana Déodat derler. Başka hiçbir aile ve soyadım yok. Çünkü ben terk edilmiş bir çocuğum. Annemle babam beni bir kilisenin kapısına, Tanrı'ya bırakmışlar. Beni orada Tanrı kadar sevdiğim bir kadın bularak almış ve büyütmüş. Bu hikâyeyi dinlemek isteyen herkese, bir gün beni bu dünyaya getirenlerin ve beni acılara terk edenlerin cezalandırılmasını umarak anlatıyorum."

Pardaillan bu sözler karşısında gayriihtiyari bir saygı duymaktan kendini alamadı:

"Sizi yanına alarak büyüten kadın kim?" diye sordu.

"Navarre kraliçesi..."

"Madam d'Albret değil mi?"

"Evet..."

"Dostum," dedi Pardaillan, "size bu unvanı vermemi hoş karşılayın, kökeninizi açıklamakla beni onurlandırdınız ve bende size karşı bir ilgi uyandırdınız. El sıkışalım."

Ve bunu söyleyerek, Pardaillan'ın yüzü, duygularının sadakat ve asaletini gösterdi. Jeanne d'Albret'nin habercisi duygulanmıştı

ve kendisine uzatılan eli derhal sıktı.

"Ah, şövalye!.." diye haykırdı.

Pardaillan gülümseyerek:

"Sorun nedir?" diye sordu.

"Beni reddetmiyor musunuz? Daha beş dakika önce tanıştığım siz, beni reddetmiyor musunuz? Adı olmayanı hor görmüyor musunuz?"

"Sizi reddetmek mi? Sizi hor görmek mi? Barabbas aşkına, dostum! Böyle bir görünüşe, bir sporcunun omuzlarına ve kemerinizden sarkan iyi bir kılıca sahip olduğunuz takdirde kimse sizi küçümseyemez. Çirkin, zayıf ve silahsız olsanız bile size kötü davranmaya hakkım olduğuna inanmıyorum."

"Ah, şövalye! Böylesi yoğun bir mutluluk anını yaşamayalı uzun zaman olmuştu. Davranış ve bakışlarınızda beni etkileyen cömertliğinizi görebiliyorum, bugüne kadar uğraştığım krallardan, prenslerden ve lortlardan daha üstün olduğunuzu söyleyebilirim."

Ve Déodat denilen şahıs bir eliyle gözlerini kapattı.

"O halde sizin kadar şerefli bir misafire bir şeyler ikram etmeliyim. Bakın, vakit öğleye geldi. Tam yemek zamanı. Sizinle beraber bir güzel yemek yeriz."

"Bana karşı göstermiş olduğunuz kardeşlikten dolayı ne derece heyecan içinde olduğumu tarif edemem."

"Dinleyin dostum. Bana arkadaşlarımdan biri olma onurunu yaşattığınız sürece bir konuda hemfikir olalım: Sizin isminiz Déodat, benim ismim ise sadece Jean. İkimiz de başka bir isim bilmiyoruz."

Böylesine dâhice bir incelikteki bu öneri Déodat'daki, sözünü ettiğimiz o karanlık gururu ve ağır hüznü yok etti.

Pardaillan kapıya giderek:

"Lubin! Lubin!" diye bağırdı. Sonra yeni arkadaşına izahat verdi. "Bu Lubin lokanta garsonunun adı. Evvelce bir rahip iken, böreklere, piliç kızartmalarına dayanamadığı için bulunduğu manastırdan ayrılarak garson olmuş. Yaşı elliyi geçkin olduğu halde şarap içmekten çok zevk alır."

Birkaç saniye sonra Lubin, yanında şişman göbeğiyle Landry ol-

duğu halde çıkageldi. Lokanta sahibi, külahını eline almış, yüzünde geniş bir gülümseyişle Pardaillan'ın önünde eğilmeye çalışıyordu. Onun bu halini gören şövalye:

"Size de ne oluyor?" diye sordu.

"Şu uğursuz karnımı boş yere içeri sokmaya çalışıyorum," dedi. "Önünüzde bu yüzden eğilemediğim için beni hoş görecek misiniz?"

"Bunları bana mı söylüyorsunuz?"

Landry, gözleri masanın üstünü kaplayan paralarda olduğu halde:

"Evet mösyö, pardon, monsenyör, size söylemek cüretinde bulunuyorum!" dedi.

"O halde bize krallara layık bir sofra hazırlayacaksınız. Sofrada şunlar da bulunacak: İyi kızarmış bir et, ızgarada kızartılmış iki sucuk, erik tatlısı, mutfağın üçüncü direğinin solunda bulunan jambonlardan birkaç tane, iyi kabarmış bir omlet, 1556 senesinde yapılan şaraplardan iki şişe, bir de Şair Ronsard için sakladığınız Bordeaux şarabından iki şişe isterim."

"Emredersiniz monsenyör..."

On beş dakika sonra Jean ile Déodat hazırlanan nefis sofraya otırdular. Büyük bir iştahla yemek yemeye başladılar.

Déodat:

"Sevgili Jean, ilk andan beri gösterdiğiniz bu dostluktan dolayı şaşkın ve mutluyum. Ama bu görevimi yerine getirmeme engel olmamalı," diye konuştu.

"Pekâlâ!.. Bu arada ben vazifenizi biliyorum."

"Biliyor musunuz?"

"Evet... Muhterem Navarre kraliçesi, kendilerini dün o kudurmuş Paris halkının elinden kurtarmış olduğum için bana teşekkür etmek üzere sizi gönderdiler. Ayrıca hizmetlerine dahil olmamı da teklif ediyorlar. Sizi bu teklifleri bildirmeniz için bana gönderdiler. Ayrıca bana bir de kıymetli hediye göndermiş bulunuyorlar. Değil mi?"

"Bunu nereden anladınız?"

"Gayet basit... Sabahleyin büyük bir senyörün adamı geldi. Bana

güzel bir elmas yüzük vererek, efendisinin hizmetine girmemi teklif etti. Bunun arkasından, gayet kuvvetli bir prensesin adamı olduğunu söyleyen ikinci bir ziyaretçi geldi. Bu da bana 200 ekü vererek hizmetlerine girmem teklifinde bulundu. Bundan anlıyorum ki, işler hep aynı."

Déodat cebinden iri bir yakut çıkararak uzattı, "İşte mücevher," dedi.

"Size demiştim!" dedi Pardaillan, görkemli ve göz kamaştırıcı yakutu eline aldığında.

"Majeste kraliçe bu hediyeyi, görmüş olduğunuz meşin çantasından ayırdılar. Size olan borcunu asla unutmayacağını söylüyor. Ordularına girmek meselesine gelince, ne zaman isterseniz bu mümkün olacak."

"O zaman siz kraliçeyle tanıştınız mı?"

"Kendisine Saint-Germain'de rastladım! Orada onu bekliyordum. Bana bu görevi verdikten sonra kendileri Saintes'e doğru yollarına devam ettiler."

"Peki, başka bir soru. Buraya çıkarken, pelerinine sarılmış, kırk elli yaşlarında görünen bir adamla karşılaştınız mı?"

Déodat:

"Kimseyi görmedim," dedi.

"Son bir soru. Siz ne vakit döneceksiniz?"

"Şu an için dönmüyorum. Navarre Kraliçesi bana zaman alacak bazı görevler verdi. Benim de biraz kendimle ilgilenmem gerekiyor."

"Şu halde, Paris'te kaldığınız sürece yeriniz burası olacak."

"Çok teşekkür ederim. Fakat beni birisi daha bekliyor. Bu arada bu sırrı size söyleyebilirim. Paris'te gizlice bulunan Mösyö Téligny'yi de göreceğim."

"Amiral Coligny'nin damadı, değil mi?"

"Evet, ta kendisi. Eğer beni arayacak olursanız, amiralin Béthisy Sokağı'ndaki evine gelirsiniz. Boş gibi görünen bu evin küçük kapısına üç defa vurursanız, üzerindeki küçük delik açılır. O zaman sadece 'Jarnac' demeniz kâfi."

"Téligny hakkında halk arasında dolaşan dedikoduyu biliyor musunuz?"

"Evet, kendisinin fakir bir adam olduğu, tek ayrıcalığının korkusuzluğu ve zekası olduğu, amiralin, kızını böyle beş parasız bir adama vermekle hata işlediği söyleniyor, değil mi?"

"O kadar değil, dahası var. Téligny'nin hiçbir işte dikiş tutturamamış, ipten kazıktan kurtulmuş bir adam olduğu söyleniyor. Hatta evlenmesinden bir gün evvel asil bir senyörün, amirale başvurarak kızı Louise'yi istediği de konuşuluyor."

"Bu senyörün ismi Henri de Guise'dir. Görüyorsunuz ya, meseleyi ben de biliyorum. Henri de Guise, Amiral Coligny'ye, kızını sevdiğini onunla mutlak surette evlenmek istediğini söyledi. Ayrıca bu evlenmenin Fransa'daki din kavgalarına da bir son vereceğini ilave etti. Bunun üzerine amiral, kızını Téligny'ye vereceğine söz vermiş olduğunu, kızın da Téligny'yi sevdiğini söyledi. Zavallı Henri de Guise son derece hiddetle evden çıktı. Ve o hiddetle Catherine de Clevès ile bundan on ay önce evlendi."

"Bu doğru ve amiral ne cevap verdi?"

"Amiral tek bir kelimesi olduğunu ve bu kelimenin Télingy'ye bağlı olduğunu söyledi."

"Halk arasında bu Catherine de Clevès'in başka yerlerde de aşk geceleri yaşadığı söyleniyor."

"Kendisinin diğer bir âşığı var."

"Kim?.."

"Saint–Mégrin..."

Pardaillan kahkahalarla gülmeye başladı. Déodat sordu:

"Kendisini tanıyor musunuz?"

"Bu sabahtan beri tanıyorum Henri de Guise'in bu sabahtan beri Paris'te bulunduğunu herhalde biliyorsunuzdur."

Déodat ayağa kalktı:

"Buna emin misiniz?"

"Elbette... Gözlerimle gördüm. Halk da kendisini son derece büyük bir heyecanla alkışladı."

"O halde derhal gitmeliyim."

Kılıcını beline taktı. Mantosunu da omuzlarına aldı:

"Şimdilik hoşça kalın..."

İki genç ayrılmadan kucaklaştılar.

Déodat:

"Coligny'nin konağını, küçük kapıyı unutmayın."

"Sakin olun sevgili dostum. Sırt sırta savaşmaya ihtiyacım olduğu gün önce sizi düşüneceğim."

Sadece, "Teşekkürler," dedi Deoda.

Déodat gittikten sonra Pardaillan'ın ilk işi, yeni bir elbise almak üzere bir elbiseci dükkânına gitmek oldu. Boz renkte kadife bir elbise seçti. Yakutu da yeni şapkasına taktı. Ondan sonra Yahudi Isaac Ruben'e giderek Guise dükünün verdiği elması sattı ve altmış pistol aldı.

ON ALTINCI BÖLÜM
BİR PAGAN AYİNİ

Pardaillan hana döndüğü zaman karanlık basmaya başlamıştı. Gözlerini gayriihtiyari sevgilisinin güzel yüzünü görmek üzere kaldırdı. Ona böyle süslü görünmek için parasının yarısını sarf etmişti. Buna mukabil pencerede hiç kimseyi görmedi. İçini çekerek hana doğru giderken, aynı evi dikkatle gözden geçiren, burunları havada üç asilzadeye gözü ilişti.

İçlerinden biri yanındakine sordu:

"Onun burada oturduğuna kati surette eminsiniz, değil mi Maurevert?"

"Evet, Kont de Quélus! Birinci katında ev sahibi olan ihtiyar bir kadın oturuyor. İkinci kata da bu sabahtan itibaren ben taşınmış bulunuyorum."

Kont diğer adama döndü:

"Prensin böyle bayağı kızlara gösterdiği düşkünlüğe ne dersiniz Maugiron?.."

"Buna benim de bir türlü aklım ermiyor. Sarayda o kadar kadın varken..."

"Sonra hepsinden daha güzel, Margot gibi bir de karısı bulunurken..."

İki genç beyefendi kahkahalar attılar ve Maurevert'e bakmadan kendi aralarında konuşmaya devam ettiler, içlerinde olan aşağılama ve korkuyu gizlemeye çalışmadılar.

Maurevert:

"Bu gece buluşuruz," diyerek yanlarından uzaklaştı.

Diğerleri de yürümeye yeltenirlerken karşılarına bir delikanlı dikildi. Şapkasını çıkararak alaylı bir tavırla kendilerini selamladı:

"Bu eve o kadar dikkatle bakmanızın sebebini öğrenebilir miyim?" diye sordu.

Şövalye biraz solgundu. Ancak bu solgunluk, kendisini tanımayan muhataplarının gözünden fark edilmeden gitti. Dahası, tavrı son derece kibardı.

İki adam bakıştıktan sonra içlerinden biri:

"Bu soruyu sormaktaki maksadınız ne?" diye sordu.

"Çünkü bu ev bana ait."

Quélus:

"Yoksa evinizi satın alacağımızı mı zannediyorsunuz?" diye sordu.

"Evim satılık değil," dedi Pardaillan donuk bir yüzle.

"O halde bizden ne istiyorsunuz?"

"Bana ait olan bir şeye hem baktınız, hem de güldünüz. Bunun sebebini öğrenmek hakkımdır."

"Gelin Maugiron, bu adam galiba deli..."

Pardaillan'dan başkası olmayan genç adam, sükûnetini bozmuyordu:

"Ben deli değilim. Yalnız başkalarının mallarına manalı manasız gülen budalalara kızarım."

"Amma da belaya çattık yahu! Galiba durup dururken kulaklarınızı kestirmek istiyorsunuz?"

"Orasını bilmem. Fakat ben terbiyesiz terbiyesiz konuşan ve gülen adamları cezalandırmaktan da pek hoşlanırım. Eğer gülmek istiyorsanız gidin başka yerde gülün."

"Ya, peki, nereye giderek gülelim?"

"Küçük Clercs çayırını nasıl buluyorsunuz?"

"Güzel yer... Ne vakit gidelim?"

"İsterseniz şimdi..."

"Hayır, şimdi olmaz. Yarın sabah arkadaşımla ben saat onda orada bulunuruz. Size gelince, şimdiden tavsiye edeyim, bu gece bol bol gülün. Çünkü yarından sonra bir daha asla gülemeyeceğinizi zannediyorum."

Pardaillan şapkasını salladı:

"Gülmeye çalışırım."

Bunun üzerine adamlar, kararan yollardan yürüyüp kayboldular.

Pardaillan, düşünceli düşünceli hana döndü. Lokantanın bir köşesine oturarak bir şişe şarap ısmarladı, sonra düşünmeye başladı: "Bu iki sersem orada ne yapıyordu? Hele o pis suratlı herifi hiç beğenmedim. Acaba oraya kız için mi geldiler? Fakat kızcağız o kadar az sokağa çıkıyor ki, nasıl olmuş da onların gözüne çarpmış. Neyse... Fakat şu iki sersem, eğer kızın peşindeyse, vay başlarına gelecek felakete!"

O akşam handa büyük bir telaş göze çarpıyordu.

Şövalye, Lubin'i çağırdı:

"Ne o? Galiba bu gece eğlence var?" diye sordu.

"Evet efendim. Ben de onun için pek keyifliyim."

"Neden?"

"Şairler çok cömerttirler, hem kendileri çok içerler, hem de bana çok şarap ikram ederler."

"Demek şairler gelecek?"

"Her ayın ilk cuma gecesi onlar burada toplanırlar."

"İyi, diğer neşe sebebin nedir?"

"Ah evet. Kardeşim Rahip Thibaut da buraya gelecek..."

"O da şair mi?"

"Hayır, hayır. Beni affedin. Vakit geldi. İşte bakın, kırmızı tüylü şapka giyen bir adam içeri giriyor."

Çok utmanmış görünen Lubin, cümlesini bitirmeden salona giren süvarinin önüne koştu. İçeri giren bu adam yüzünü büyük bir dikkatle kapatmıştı. Buna rağmen Pardaillan kendisini tanıdı:

"Mösyö Cosseins," diye mırıldandı.

Bu adam, Kral IX. Charles'ın muhafız alayı komutanı, yani Louvre Sarayı'nın en nüfuzlu adamı idi. Her resmî geçitte, her manevrada, her av partisinde kralın yanında bulunur, ondan bir adım ayrılmazdı. Pardaillan kendisini herkes gibi oradan tanıyordu.

Şövalye, "Muhafız komutanı ve Thibaut'un ait olduğu bu şairler

topluluğu da neyin nesi? Neden böyle birisiyle tanışmaya giden Usta Landry değil de Lubin?" diye düşünüyordu.

Büyük bir merakla, Lubin ve Cosseins'i izledi. Lokantadaki ocaklarla meşgul olan Landry bu yeni gelene dikkat etmemişti ancak büyük odanın solundaki mutfaktan neler olduğunu görebiliyordu.

Lubin ile Cosseins, hizmetçilerin ziyafet sofrasını kurdukları salona geldiler.

Garson:

"Ziyafet burada olacak," dedi.

Beriki:

"Hayır, olmaz. Daha uzağa gidelim," dedi.

Bu odadan diğer bir ziyafet odasına geçtiler. Bunun sonunda küçük ve karanlık bir oda daha vardı. Cosseins burasını gözden geçirdi:

"Burası iyi... Buraya kimse giremez, değil mi?"

Lubin gülümsedi ve büyük kapıyı tutan iki büyük kilidi gösterdi.

"Güzel. Rahip nerede oturacak?"

"Büyük salonda... Ziyafet odasının kapı önünde... Siz de buraya hiç kimsenin giremeyeceğinden emin olarak rahat rahat şiirlerinizi okuyabilirsiniz."

"Siz de biliyorsunuz ki, bizim o kadar büyük emeklerle meydana getirdiğimiz şiirlerimizi çalan adamlar pek çoğaldılar..."

"Evet, evet, öyleymiş!.."

Cosseins başıyla onayladı ve denetiminden memnun kaldı. Odaları tekrar geçti, salonun kapısını açtı ve kayboldu.

"Tanrı aşkına bu akşam Devinière'de neler dönüyor?"

Şövalye düşünerek zamanını boşa harcayacak bir adam değildi. Doğası gereği meraklıydı. Tereddüt etmedi ve Lubin'in büyük ihtimalle görmezden geldiği gerçeği öğrenmeye karar verdi.

Hemen yanına sadık köpeği Pipeau'yu alarak lokantanın arka tarafına geçti. Buraları karış karış bildiğinden, dar bir aralıktan geçti ve demir bir kapıyı itip açarak lokantanın arka mahzenine indi. Az sonra bu ziyafet salonlarının tam arkasına varmış bulunuyordu. Burası, ıslak taş duvarlı ve tamamı örümcek ağlarıyla kaplı bir tür

tonozdu. Duvardaki gizli pencereyi açarak beklemeye başladı. Bu tonoz, Landry'nin mahzenlerinin giriş odasıydı.

Altta bir demir halka kapağı ile kapatılmış bir kapak vardı, burayı açtı. Her zaman sadık Pipeau'su tarafından takip edilen Pardaillan, mahzenlere inen merdivenlerden indi, orayı dikkatle inceledi, anormal bir şey görmeyince, mahzenin kapısını açık bırakarak karanlık bölüme döndü.

Şimdi onu kendisiyle bırakıp hanın büyük salonuna geri döneceğiz.

Saat dokuza doğru şapkaları kırmızı tüylü, mantolarına adamakıllı sarılan üç kişi daha geldi. Lubin bunları ziyafet salonuna aldı. On dakika sonra iki kişi ve az sonra üç kişi daha geldi. Bunlar salona girince Lubin:

"Sekiz oldular, hesap tamam," dedi.

Bu anda ihtiyar, beyaz sakallı, kırmızı tüylü bir rahip kapıdan göründü.

Lubin:

"Kardeşim Thibaut!" diye haykırdı.

Rahip:

"Kardeşim, bizim sekiz şair geldi mi?" diye sessizce sordu.

"Oradalar," diye yanıtladı Lubin, ziyafet salonunu işaret ederek.

"Şimdi beni dinleyin! Bunlar ciddi şeyler. Bunlar bizim şairlerimizle tanışmak isteyen sekiz yabancı şair."

"Öyle ama kardeşim, sizin bu şiir işlerine karışmanıza bir türlü aklım ermiyor."

Thibaut kaşlarını çattı:

"Galiba tekrar manastıra dönmek istiyorsunuz. Biliyorsunuz ya, orada şarap ve piliç yok, sadece kuru ekmekle su var. Size, soru sormayacaksınız, demedim mi?"

"Merhamet edin! Yemin ederim kardeşim. Benden tek soru işitmeyeceksiniz."

"İyi! Haydi bana, şu salonun kapısı önüne bir masa kurun. Karnım çok acıktı."

"Ne yemek istersiniz aziz kardeşim?"

"Yarım tavuk, bir börek, bir omlet, çerez ve dört şişe şarap..."

Rahibin buraya oturmasındaki sebep, başkalarının kendisinden izin almadan içeriye, şairlerin yanına girmelerini önlemekti.

Lubin, Rahip Thibaut'nun istediği yemeği masaya getirdi.

"Kardeş Lubin, beni iyi dinleyin. Kara dolaba çıkan sokağı biliyor musun? Şimdi, ben sizi çağırana kadar o ara sokağın kapısında nöbet tutacaksınız."

Tüm hayallerinin solduğunu gören Lubin derin bir nefes aldı. Ama Rahip Thibaut bunu fark etmemiş gibiydi.

"Birisi koridora girmek isterse ona mani olacaksınız. O kimse ısrar ederse bağırın. Hadi canım kardeşim. Acele edin."

Az sonra rahip yemeye başlarken kapıdan giren altı şair de kendileri için hazırlanan hususi salona girmek üzere onun önünden geçtiler.

Rahip Thibaut kendi kendine:

"İşte dinsiz herifler geldi," diye mırıldandı. "Kardeş Lubin gibiyim, bu insanların kapısını neden tıtmak zorunda kaldığımı anlamıyorum!"

Büyük salonda oturanların bütün bu olan biten şeylerden hiç haberleri yoktu. Burası talebeler, askerler, serseriler ve birkaç da şık müşteriyle dolu bulunuyordu. Salonun ortasında bir hokkabaz oyun oynuyor, kahkahalar, garsondan şarap isteyen sesler, kadeh tıkırtıları ortalığı velveleye veriyordu.

İşte altı şair bundan yararlanarak ve hiç kimsenin gözüne çarpmadan içeri girmiş ve kendileri için hazırlanan salona geçmiş bulunuyordu. Thibaut bunların hepsini de tanımıştı. Bunlar; Ronsard, Baïf, Rémy Belleau, Jean Dorat, Jodelle ve Pontus de Thyard idiler.

Sürekli şikayet eden Rahip Thibaut, ziyafet salonuna girerken onları kontrol etmeye devam etti. Şairlerin girişlerinin ve ortadan kaybolmalarının fark edilmediğini söylemek beyhudeydi. Ve bu sahneyi doğru bir şekilde değerlendirebilmek için okuyucumuz biraz hayal etmelidir; askerler, öğrenciler, maceracılar ve soylularla dolu olan ana salonu ve orada burada bulunan bazı kadınları düşünmelidir: Salonun ortasında bir bohem kâğıt oynuyordu; kahkahalar,

şarkılar, daha fazla ballı su isteyen ikiyüzlü sarhoşların bağırışları, kadehlerin birbirini alkışlama sesleri ve sokağa çıkma yasağının başlayacağı bu noktada kalabalık bir meyhanenin tüm coşkusu birbirine karışmıştı, herkes son bir içki için acele ediyordu.

La Pléiades'in[8] altı şairi (yedincisi Joaquin Du Bellay 1560'ta ölmüştü) en ufak bir merak uyandırmadan içeri girip doğruca ziyafet salonuna gittiler. Jean Dorat kardeşliğin bir işaretiyle durdu ve dedi ki:

"Sırlarımızı kutlamak için bizi burada tutuyorsunuz. Tüm moda ve modern şiirin çiçekleri olduğumuz ve daha önce hiçbir zaman yüce sanatın uzmanlarından oluşan bir meclisin koruyucu tanrıları selamlamaya, bu şairler grubundan daha layık olmadığı söylenebilir. Siz, Pontus de Thyard, 'Sevgili Hataların' ve 'Şiirsel Öfke'nizle; siz, Étienne Jodelle, trajedinin efendisi, 'Esir Kleopatra'nız ve 'Dido'nuzla; siz, Rémy Belleau, 'Kıymetli Taşlar'ın mükemmel taş ustası, ametistin, akik taşının, safirin ve incinin muhteşem yaratıcısı; siz, Antoine Ba'if, *diphthong*'un büyük reformisti, prestijli bir yazar 'Aşk'ın yedi kitabı ve nihayet ben, onca şanlı isimden sonra kendimden bahsetmeye cesaret edemeyen Jean Dorat, burada eski moda ve modern türün ustası olan yeni bir dil oluşturmak için Latince ve Yunancanın sahibi olan büyük şair, Apollon'un oğlu; tanrıların konuştuğu gibi konuşma sanatını Coqueret kolejinde öğrendiğim zamanlardan beri beni yüz arşın aştı ve 'Odes'inin, 'Aşklar'ının, 'Lush Grove'unun, 'Maskeli Balolar'ının 'Paskalya Şiirleri'nin, 'Mutluluk'unun, 'Soneler'inin ağırlığı altında ezdi bizi ve onun 'Élégies'i. Efendiler! Şimdi Efendi Peter Ronsard'ın önünde eğilelim!"

Burada Jean Dorat'ın Latinceyi rahatlıkla ve doğrulukla konuştuğunu, bu dili bildiğini mükemmel bir şekilde kanıtladığını belirtmek gerekir. Diğer şairler bu saygıyı görkemli bir sadelikle kabul eden Ronsard'a uydular. Notre Dame'ın çanını çalan kişiden daha sağır olan Ronsard atılan nutuktan tek kelime duymamıştı. Ama birçok sağır gibi o da bu kusurunu kabul etmedi.

Bu yüzden en doğal şekilde cevap verdi:

"Muhterem edip Jean Dorat az önce mutlak doğrulukla, kendimi

8. Geleneksel kalıpları yıkıp, Yunan ve Roma modelli yeni bir estetiği amaçlayan, yedi şairden oluşan edebi bir grup. (ed. n.)

tamamen ilişkilendirdiğim şeyler söyledi."

Bu sırada sağır olanla dalga geçmeyi seven Pontus:

"İçme sırası geldi," diye bağırdı.

Ronsard ona doğru dönerek:

"Teşekkür ederim," diye söylendi.

Jean Dorat anlaşılamayan bir endişe duygusuyla devam etti:

"Geçen hafta, tanınmış sekiz yabancı şiir ve fikir adamının bizim bu toplantımızda hazır bulunmak istediklerini söylemiştim. Bunların gayet namuslu insanlar olduklarına emin bulunuyorum. İsimlerini bana söylediler. Büyük şair Ronsard da bunların arzularını kabul etti. Zaten evvelce de bazı yabancıları aramıza sokmamış mıydık?"

Rémy Belleau:

"Ya bizi ele verirlerse?" dedi.

"Böyle bir şey yapmayacaklarını kesin surette temin edebilirim. Hatta bizimle konuşmayacaklar bile... Yüzlerine birer maske geçirip bir köşede oturacaklar ve hiç konuşmadan bizi seyredecekler. Ve hepsi yarın sabah Paris'i terk edecek..."

Seçkin bir obur ve ayyaş olan, Herkül gibi cüssesinden dolayı arkadaşlarının "Büyük Pontus" olarak adlandırdığı Pontus de Thyard:

"Sanırın kötü sindirime sahip olduğumuzda kötü mizahtan yiyoruz..." dedi.

"Öyleyse asil yabancılar şölenimize yardım etmeyecekler mi?" Dorat'nın sözü kesildi. "Ayrıca, bize karşı şüpheler olduğunu ve her ihtimale karşı bize tanıklıklarıyla yardımcı olabilecek şanlı konukların varlığının, toplantılarımızın masumiyetinin iyi bir kanıtı olacağını size bildirmek zorundayım. Ama buna karar vermenin bir yolu var. Hadi oylayalım!"

Bu toplantıdaki oylar, arenada yenilen gladyatörlerin ölüm kalımını talep eden Romalıların aynı eski adetiyle ifade ediliyordu. Evet demek için başparmaklarını kaldırırlar, hayır demek için başparmaklarını aşağı gösterirlerdi. Jean Dorat, çekincelerini gizleyen büyük bir memnuniyetle, tartışmanın tek kelimesini duymamış olan Ronsard da dahil olmak üzere, arkadaşlarının başparmaklarını çatıya doğrulttuklarını gördü.

Sonra altı şair bir Bacchus şarkısı söyledi ve sesleri, başlıklarında kırmızı tüylü sekiz yabancının durduğu salonun sonundan duyulabiliyordu.

Hepsi maske takıyordu. Sanki bir gösteriye yardım edeceklermiş gibi iki sıra halinde oturuyorlardı. İçeri girdiklerinde, Bacchus şarkısı (muhtemelen bir tür "mutlu ve aptal olalım"), bir yakarış olması gereken garip bir ritmin içki âlemine dönüştü. Aynı zamanda, mağaraya açılan siyah dolabın kapısına bakan salonun arkasındaki duvarın yanında, bir dosya oluşturacak şekilde yan yana konumlandılar. Sekiz maskeli seyirci, sırtları bu kapıya dönük olarak oturuyorlardı.

Jean Dorat duvarda dikkatlice gizlenmiş büyük kapıyı açtı. Burası izleyicilerin gözüne bir tür yatak odası gibi göründü. O yatak odasının sonunda, eski zamanlarda kurbanlar için kullanılan büyük taşların ilkel biçimini andıran, granit gülden yapılmış, antik formda bir sunak yükseldi. Ancak kaidesi, Yunan tarzı heykeller ve madalyonlarla süslenmişti. Sonunculardan biri güneşi ya da şiir tanrısı Apollon'u, bir diğeri ise hasat ve bereket tanrıçası Ceres'i, üçüncüsü ise ticaretin ve hırsızların tanrısı olan Merkür'ü temsil ediyordu. Ayrıca mihrabın dibinde, küçük bir kanal şeklinde bir yarıkla çaprazlanmış, benzer şekilde süslenmiş büyük bir taş vardı. Ön kısmında altın veya altın rengi bir sehpa üzerinde tütsü yakmak için bir kap bulunuyordu. Sunağın üzerinde ise gülümseyerek jestler yapan garip bir kafanın büstü vardı. Kulakları kıllıydı, alnında boynuzları vardı; kayıtsızlar için bir satirin ya da faunun başı, yani Pan'ın başı vardı. doğanın hükümdarı olan büyük Pan'ın.

Sunağın sağında ve solunda beyaz tunikler ve defne taçları asılıydı. Sonunda, inanılmaz ama gerçek bir hevesle ya da belki paganizm ve Hristiyanlığın bir karışımıyla, duvara asılmış ve şüphesiz orada olduğuna çok şaşırmış, Bakire'nin yılanı ezdiği bir baskı vardı. Bu garip portreyi sunağın sağında ve duvarda altın bir demir çemberin birbirine kenetlenmiş olduğunu, gerçek bir erkek kuzunun bağlandığını, çiçeklerle taçlandırıldığını, yapraklarla kaplı olduğunu ve haklı olarak meşgul olduğunu söyleyerek tamamlamalıyız. Kuzu ulaşabileceği bir yere yerleştirilmiş bazı otları sakince kemiriyordu.

Oymanın kapısı açılınca Jean Dorat içeri girerek beyaz tunikleri ve taçları indirdi ve onları arkadaşlarına verdi. Bir anda altı şair,

Delphi Tapınağı'nın rahipleri olarak uygun bir hale geldiler, yeşillik ve iç içe çiçeklerle taçlandılar. Sonra kendilerini sunağın soluna konumlandırdılar ve Yunanca ilkel bir ilahi söylemeye başladılar. Bunu bitirdikten sonra kendilerini sunağın sağına konumlandırdılar, burada da aynı müzikle, ancak farklı kelimelerle, ilki ayet olduğu için şüphesiz karşı ayeti düşünerek tekrar şarkı söylediler. Sonra birden sustular.

Ronsard sunağın tepesindeydi, tütsüye doğru ilerledi ve içindekileri bir tencereye boşalttı. Hemen beyaz bir duman yükseldi ve odayı ince bir mür veya tarçın kokusuyla doldurdu. Sonra koro çok daha yavaş bir ilahi söylemeye geri döndü ama sonra tekrar sakinleşti. Ronsard, Pan'ın büstünün önünde eğildi, avuçlarını yukarıya çevirdi ve ellerini başının üzerine kaldırarak şu çağrıyı yaptı:

"Ah, Pan! Ah, fauna, satirler ve periler! Siz, yemyeşil koruların ve ormanların nazik sakinleri, çalıların arasında ve ağaçların gölgesinde olan sizler dans edin ve yeryüzünün üzerinden atlayın! Siz, ağaçların vahşi dostları, özgür, gururlu, doktorlardan ve itirafçılardan uzak, insanlığın varlığını bu kadar acı hale getiren kötü niyetli bilgiçlerden uzak yaşayın! Neden masum oyunlarınıza katılamıyorum? Ah, periler çok naziksiniz ve siz faunalar ne de çok gülümsüyorsunuz! Ne zaman temiz pınarların gizemleri karşısında eğilebileceğim ve ormanların kokularıyla içime çekilip düşen yaprağın sesini, hırsız sincabın sesini ve büyük dalların sonsuz müziğini ne zaman dinleyebileceğim? Şehrin adamlarından, aldatıcı saraydan, kötü niyetli rahiplerden, asalarıyla masumları ezmeye çalışan piskoposlardan ne zaman kaçabileceğim? Sahtekârlardan ne zaman kaçabileceğim, halkın kanını emen kralların ellerindeki öldürücü aletlerden ve kalplerinde karanlıkla suikast yapmak isteyen silahlı adamlardan? Ah Pan, ah doğa! Zavallı şairin hayalleri size gidiyor. Ruhum size tapıyor! Ah, sonsuz döllenmelerin, aşkın, tatlılığın, annelik yaşamının başkahramanı, insanların ölümlü düşünceleriyle hakarete uğrayan yaratıcı Pan! Şairlerin oylarına kulak verin! Ah, Pan! Ruhumuzu engin koynunuza alın! Ve size gitmemize izin verilmediğine göre, ruhunuzun bizimkine girmesine izin verin! Bize boş alanların, ıssız gölgelerin, mırıldanan pınarların, ah, Pan, aşkın, dostluğun sevgisini ilham edin. Doğanın ve yaşamın sevgisini! Mütevazı kurbanımızı da burada kabul edin! Tekenin kanının size hoş gelmesi, sizi bizim için

hayırlı kılsın! Öyleyse, kefaret sunusunu, sizin için hoş olan bu varlığın kanını, insanların kanının önünde rahiplerin bir sunusu olarak kabul edin! Sizin şanınıza, sizin barışçıl şanınıza içtiğimizde, şarap kadehlerimizde akacak gibi mutlulukla koşan sunuyu görün! Ah, Pan! Güzel egemenliğinize! Ey doğa! Sonsuz gücüne! Ey hayat! Laik gençliğimize! Ah, periler, satir ve faun!"

Ardından, koro görkemli bir ritimle tekrar ilahiyi söylerken, Ronsard yeniden tütsüyü yerine döktü. Sonra Pléiades'in devi olan Pontus de Thyard, sunaktan gümüş saplı büyük bir bıçak alarak ilerledi, erkek keçiyi boynuzlarından yakaladı ve onu kurbanlar için ayrılan taşın üzerine koydu. Bir an sonra, taştaki küçük bir yarıktan kan aktı. Şairler, "Evohé!" diye bağırdılar. (Bu, Bacchus takipçilerinin Bacchus'u çağırmak için kullandıkları bir haykırıştı.)

Okuyucunun inanabileceği gibi, erkek keçinin boğazı kesilmemişti. Pontus, Ronsard'ın törende belirttiği şeyi yerine getirmek için küçük bir kan alma kesimi yapmaktan mutluydu. Serbest kalan hayvan canlı bir şekilde başını salladı ve samanı kemirmeye devam etti. Aynı zamanda şairler tıniklerini çıkardılar, ancak çiçek taçlarını başlarına tuttular. Odanın kapısı tekrar kapandı. Ve şairler, putperestliğin bu tuhaf sahnesine girişlerine eşlik eden Bacchus ilahisini tekrar şakıyarak bir sıra oluşturdular ve çok geçmeden kadehlerin tokuşma seslerinin, konuşmaların ve kahkahaların duyulduğu ziyafet salonuna doğru gittiler.

"Burada bir grup çılgın insan ya da büyük filozof var!" diye mırıldandı Şövalye Pardaillan.

Okurlarımız, şövalyenin karanlık kabinde olduğunu, en ufak bir yakalanma tehlikesinde mahzenin kapısından girmeye hazır olduğunu unutmasın.

Şairler gittikten sonra sekiz maskeli adam ayağa kalktı.

"Hem dini inkâr ettiler, hem de mukaddesatı aşağıladılar," diyerek maskesini çıkardı içlerinden biri.

Şaşkınlığını güç bela tutan Pardaillan:

"Vay canına! Bu adam Metropolit Sorbin de Sainte–Foi imiş," diye söylenmekten kendini alamadı.

Sorbin sözüne devam etti:

"Bu ne rezalet ve dinsiz bir tören! Din ve kilise aleyhinde söylenmedik söz bırakmadılar. Tam işe başlamak sırası. Sonra bu dinsiz Ronsard'a birçok imtiyaz, para ve nişan veriliyor."

"Ne istiyorsunuz lordum? Bir başkası da maskesini çıkararak bağırdı. Dorat bizimle birlikte, bizi korudu. Bu toplantıyı kolluyor. Nereye gitmek istersiniz? Sizin evinize? Bir saat içinde hepimiz tıtıklanırdık. Burada mükemmel bir güvenlikteyiz."

Sırasıyla diğer adamlar da birer birer maskelerini çıkardılar. Pardaillan dördünü de tanıdı. Diğerleri Cosseins, Henri de Guise ve amcası Lorraine kardinali idiler. Son dördüne gelince diğerlerini tanımıyordu.

Kardinal Lorraine:

"Bu şairlerin maskaralıklarıyla vakit geçirmeyelim," dedi. "İdareyi elimize aldığımız zaman hepsinin hakkından geliriz. Cosseins, bölgeyi incelediniz mi?"

"Evet efendim."

"Orada güvenli olduğumuzu mu söylüyorsunuz?"

"Kesinlikle."

Henri de Guise:

"Öyleyse şimdi işlerimizden bahsedelim. İntikam saati yakın. Fransa tahtına krallığa layık birisi geçince, derhal haklarından gelinecektir. Size din ve kilise için çalışacağıma dair söz vermiştim. Bu sözüme ne kadar sadık olduğumu iş başına geçtiğim zaman göreceksiniz..."

Komplocular genç dükü abartılı bir saygıyla dinlediler ki bu durum komplonun amacını bilmeyen herkese garip gelebilirdi.

"Kendimizi hangi durumda buluyoruz bir düşünelim?" diye devam etti Henri de Guise. "Önce siz konuşun amca."

Kardinal:

"Ben gerekli incelemeleri yaptım. Capétien soyunun haksız olarak tahtı ele geçirdiğini ispat eden vesikalar elimde. Taht üzerinde hiçbir hakkı olmadığı halde tahta kurulmuş olan Capétienlerden gelen Bourbon ve Valois soylarının da dolayısıyla taht üzerinde hiçbir hakka sahip bulunamayacağı aşikâr. Halbuki siz Henri, Lorraine

dükü, Luther tarafından Charlemagne soyuna mensup bulunuyorsunuz..."

Henri sükûnetle:

"Sıra size geldi, Mareşal Tavannes," dedi, "sizi dinliyoruz..."

"Derhal harekete hazır altı bin piyade askerim var!"

"Siz konuşun, Mareşal Damville..."

Pardaillan'ın vücudu gayriihtiyari titredi. Bu adamı tanımıştı. Bu adam, hırsızların elinden kurtardığı, buna mukabil kendisine Galaor'u hediye eden adamdı.

Henri de Montmorency yahut Mareşal Damville:

"Benim dört bin piyade, üç bin süvari askerim var. Fakat daha evvel kararlaştırmış olduğumuz şartlarımı da unutmamanızı rica ederim."

Henri de Guise güldü:

"Şartlarınızı unutmadım. Kardeşiniz François tevkif edilecek ve siz Montmorency Kontluğu'nun bütün haklarına sahip olacaksınız. Bunlardı değil mi? Hepsini kabul ediyorum!"

Genç dük gözlerinde büyük bir hırs ve kin yandığı halde hürmetle eğildi.

"Siz konuşun, Mösyö Guitalens!.."

"Ben Bastille zindanının müdürü olduğum için vazifemi zaten yapıyorum kanaatindeyim. Siz tevkif edilecek olan adamı bana getirin. Onun bir daha diri olarak çıkmayacağına size temin ederim."

Söz konusu adam kimdi?

"Cosseins, siz de konuşun."

"Louvre Sarayı'ndaki muhafız bölükleri benim emrimde. İlk işarette onu tevkif ederek Bastille'e gönderebilirim..."

"Sıra size geldi, Marcel."

"Ben, tüccarların amiri olarak görevimi yerine getirdim. Bastille'den Louvre'a kadar tüm tüccarlar istediğim zaman adamlarını getirmeye hazırlar."

"Ve siz, sayın piskopos?"

"Yarından itibaren, dinsizleri müdafaa eden Kral Charles'ın aley-

hinde bütün kiliselerimde vaazlar başlatıyorum. Bütün Paris kiliselerine devam eden halk, yarından itibaren Kral Charles'ın ne hiçim bir insan olduğunu öğrenecek."

Guise dükü bir an için düşündü. Belki de Blois'in kanlı trajedisine yol açacak olan bu komplo dizisine katıldığı için hâlâ tereddüteydi.

Mareşal Tavannes birdenbire sordu:

"Anjou dükünü ne yapacağız? Ya Alençon dükü ne olacak?"

"Kralın kardeşleri!" diye titreyerek fısıldadı Guise.

Metropolit cevap verdi:

"Bu soy Tanrı'nın gazabına uğrayacak. Önce kralı ortadan kaldıralım, onun bütün yakınları da birer birer düşecektir."

Henri de Guise o zaman:

"Artık düşünme zamanı geçti," dedi. "Faaliyete geçmeliyiz. Artık işimizi yürütmek için neye güvenebileceğimizi biliyoruz. Yakında eyleme girişip hazırlık döneminden çıkacağız. Sizi temin ederim."

Herkes onu hevesle dinledi.

Dük bir saniye kadar sustu:

"Bana olan güveniniz ve bağlantınız yalnız şimdiye kadar değil, bundan sonra da devam etmeli. Hepinize çeşitli anlaşmalarla bağlıyım... Sözümde mutlak surette duracağım. Herkes üzerine aldığı görevi başaracak olursa, en güç işler bile kolaylıkla görülür. Artık ayrılalım. Ne kadar az bir arada görünürsek, o kadar az şüphe uyandırırız."

Bundan sonra herkes sırayla Henri de Guise'in elini öptü, genç dük bu saygıyı gerçekten doğal bir şey olarak kabul etti.

Daha sonra odadan birer birer çıktılar.

Guise dükü ve Lorraine kardinali kara bölüme geçip sokağa açılan kapının kilidini açtılar. Yolun diğer ucunda, Lubin hâlâ nöbetçiydi. Cosseins, Tavannes ve psikopos birlikteydiler.

Sonra Marcel, Bastille Müdürü Guitalens ile dışarı çıktı. Sonunda yalnız kalan Henri de Montmorency ayrıldı.

Henri de Guise de gidince, Jean Pardaillan saklı bulunduğu yerden doğruldu, gizli pencereden atlayarak içeri girdiğinden beri

gördüğü ve işittiği şeylerden serseme dönmüştü. Öyle müthiş bir sırrı öğrenmişti ki bu, insanı bir anda mahvedebilirdi. Onca eşkıyanın önünde titremeyen, öfkeli halkın karşına çıkan, kendini bir evin çöküşünün altına gömmeyi göze alan Pardaillan bu sır yüzünden ürperdi. Eğer Henri de Guise onun bu sırrı örendiğini bir bilse, kendisini bir saniye bile yaşatmazdı.

Bu nedenle, bir tanık ölü bir adam sayılırdı. Pardaillan elinde bir kılıçla, yüz yüze ölümden korkmuyordu. Ama korktuğu şey bu uğursuz ev sahibiyle yaşamaktı. Her sokak köşesi onun için pusu olacaktı. Yediği ekmek, Catherine de Médicis'in İtalya'dan getirdiği zehirlerden birini içerebilirdi. Artık serbest gezmek yoktu. Ölüm her yerdeydi; ölüm sinsi, korkak ve gölgelerin içinde geziniyordu.

O halde ne yapmalıydı?.. Susmalı mı, bütün bu olup bitenlere seyirci mi kalmalıydı?

Pardaillan bunu yapamayacağını biliyordu. Krala karşı özel bir sempatisi yoktu. Daha doğrusu IX. Charles'ın kral olup olmaması kendisini zerre kadar ilgilendirmiyordu. Onu en çok hayrete düşüren şey; Cosseins, Guitalens, Tavannes, Mareşal Montmorency gibi para ve mevkilerini IX. Charles'a borçlu olan kimselerin şimdi nasıl olup da kralın aleyhine birleşmiş olmaları, ona ihanet ederek kendisini devirmeye çalışmalarıydı. Bu ne ahlaksızlık, bu ne utanmazlıktı?..

Onları ele vermeye gelince, Pardaillan bunu bir an bile düşünemiyordu. O asla böyle bir işi yapacak yaratılışta bir adam değildi.

O halde ne yapmalıydı? Şimdi burada onu görecek bir adam, kendisini, az öncekileri bilerek gözetlemiş olduğunu zannedecekti. Hemen mantosunu yüzüne örterek dışarı çıkmak üzere kapıyı açtı.

Tam bu sırada içerde bulunan sekiz şairin çıktığını gören ve sayılarının tamam olduğunu sayarak öğrenen Lubin, vazifesinin sona ermesinden memnun, kapıyı kapamaya geliyordu ki, odadan dokuzuncu bir adamın çıktığını dehşet ve hayretle gördü:

"Hey, siz kimsiniz? Orada ne arıyorsunuz?" diye sorarken şiddetli bir darbeyle yere yuvarlandı. Ve tanımadığı bu adam, üzerinden atlayarak kayboldu.

ON YEDİNCİ BÖLÜM
FIRSAT KOLLAYAN KAPLAN

Devinière bu saatlerde kapalı olurdu. Çevredeki dükkânlarda da durum aynıydı. Evler, pencerelerini sımsıkı kapatarak uyumuştu ve sokağa hükmeden karanlıkla dolu bir yalnızlık vardı. Sessizlik derindi; ancak uzaktan, bir komşuyu ziyaret ettikten sonra eve dönen bir burjuvanın lambası görülebiliyordu.

O günlerde geceleri sokakların nasıl olduğunu anlamak gerekiyor.

Evler kötü hizalanmış ve birbirleriyle karşı açılardaydı. Eski sivri fayanslar, küçük kuleler ve rüzgâr gülleri gökyüzünün lacivertinde göze çarpıyordu. Orduların mızraklarını andıran dükkânlar sokağın iki yanında dikilmiş, nöbetçi olarak evlere karşı kaldırım taşı gibi eğilmişti. Ay gotik hatlar çiziyordu, yol yer yer tekerlek izleriyle doluydu. Ortadan kanalizasyon suyu akıyordu.

Etrafa derin bir sessizlik hâkim olmuştu, modern şehirlerin hayal bile edemediği bir sessizlik. Arada sırada devriye adımlarının ritmik sesi ya da yoldan geçenlerin hırsızlar yüzünden attıkları çığlıklar bu sessizliği bozuyordu. Ve tüm bunlara ek olarak, sayısız kilise ve manastırın çan kuleleri tüm bu gölgelerinin üzerindeydi, çünkü bugünün Paris'i, üç milyon nüfusa sahipti ve o zamanlar var olandan daha fazla kiliseye sahip değildi. Sadece iki yüz bin ruh yaşıyordu ve bu sessizliğin üzerine çan kulelerinin o bronz sesi de düşüyordu.

Sokağa çıkma yasağından itibaren alçakların, dilencilerin, kötülerin, hırsızların ve her türlü katilin egemenliğine terk edilen sokaklarda tek başına maceraya atılmak için cesur bir süvari olmak gerekiyordu, yoksa bunun için güçlü bir nedeninizin olması lazımdı. O zamanın süvarisi at sırtında gezmezdi, çünkü sokaklar pis kokulu mantarlarla dolu lağım gibiydi ve geceleri sadece meşale taşıyıcılarından oluşan tek bir refakatçi dışarı çıkıyordu. Bir kadın dört te-

kerlekli arabaya binmeden dışarı çıkamazdı. Orta sınıf vatandaşların çoğunun işlerini yürütmek için atları, katırları veya eşekleri vardı. Sadece yoksullar yürüyerek giderlerdi. Bu nedenle, geceleri tek başına, hiçbir şey yapmadan dolaşmaya cesaret etmek için güçlü bir adam, bir haydut, bir alçak ya da maceracı olmak gerekiyordu.

Henri de Montmorency, her ihtimale karşı, bu tehlikeli yollardan yürürken mantosunun altına sağlam saplı bir hançer gizlemişti. Buna rağmen büyük bir dikkatle ve yavaş yavaş yürüyordu. Her köşe başında, herhangi bir serserinin hücumuna uğramamak için dikkatle etrafı gözden geçiriyordu.

Birdenbire karşısında birkaç gölge belirdi. Bunların gece hırsızları olma ihtimalini düşünerek bir köşeye çekildi ve hareketsiz durdu. Onu görmeden yanından geçtiler. Az sonra gelenlerin dört kişi oldukları ve kahkahalarla gülerek serbestçe konuştuklarını duydu. Şu halde haydut takımından değillerdi.

Bu esnada içlerinden biri:

"Gülmeyin," dedi, "bu kadının bir ismi var..."

Henri yavaşça:

"Anjou dükünün sesi," diye mırıldandı.

Diğer bir ses sordu:

"Peki muhterem prens, bu isim ne?" diyerek grubun başka bir üyesi devam etti.

"Bu sokakta ona Madam Jeanne yahut sadece siyahlı kadın diyorlar."

"Ooo, tehlike ifade eden bir isim..."

"Annesine değil, kızına önem vermek lazım! Loïse kadar güzel bir kıza bütün Paris'te tesadüf edilemez! Onu görseniz, böyle konuşmazdınız."

Sözlerinin sonu işitilmez oldu. Çünkü adamlar uzaklaşmışlardı. Henri'ye gelince, Jeanne ve Loïse isimlerini işitince büyük bir heyecanla sarsılmıştı. Bu Jeanne kimdi? Sakın bunlar izlerini bir türlü bulamadığı Jeanne ile Loïse olmasındı? Herhalde bu muammayı halletmeliydi. Kendi kendine:

"Eğer onlarsa," diye düşünüyordu, "eğer onlarsa, her türlü teh-

likeyi göze alarak kendilerini ele geçireceğim. Bu uğurda gerekirse kralın kardeşi Anjou dükü ile vuruşmayı bile göze alırım."

Ne garip şey! Aradan on altı sene geçtiği halde hâlâ kalbinde ona karşı ne kadar kuvvetli bağlar vardı. Henri bu kadının, hâlâ bütün kalbine ve bütün varlığına hâkim olduğunu biliyordu.

Hızlı hızlı önündekileri takip etmeye başladı. Fakat birdenbire aklına gelen bir şey onu yeniden duraklattı:

"Eğer bunlar onlarsa, François da anne ile kızın izlerini tesadüfen bulacak olursa ve ben tam Jeanne'e sahip olacağım zaman François onu elimden almaya kalkışırsa ne yapabilirim? Ah! Kardeşim daha önce kestane ormanında olduğu gibi yine önümde duruyor! François benden bu ihanetin hesabını soruyor."

Şakaklarından aşağı yuvarlanan büyük ter damlalarını sildi ve sessiz, korkunç bir kahkaha attı. İçinde yükselen intikam duyguları yoğunlaştı.

"Hayır, hayır... Montmorency ailesinin biricik varisi olmak için derhal harekete geçmeliyim. Henri de Guise'in başa geçmesini beklemeden François'yı ortadan kaldırmalıyım."

Bu sırada o dört kişi Devinière'in yanına varmıştı. Henri bir saçağın altına sokularak onları seyretmeye koyuldu.

Anjou dükü:

"Anahtarınızı verin Maurevert," dedi.

"Buyurun, monsenyör..."

"Haydi bakalım."

"Ah!" diye homurdandı Henri. "Gerçeği bilmem gerek. Bir şeyler yapmalıyım."

Dördü de hanın karşısında bulunan evin kapısına doğru yürüdüler.

Fakat tam kapının önünde birdenbire bir adam meydana çıktı. Gülerek, alaylı bir sesle:

"Baylar," dedi. "Sizin yüzünüzden babamın öğütlerini tutamıyorum. Bunun günahı size ait."

Adamlar duraladılar.

Anjou dükü:

"Bu deli herif de kim oluyor?" diye sordu.

"Hay Tanrı cezasını versin. Bize bugün musallat olan herifin ta kendisi bu... Değil mi Maugiron?"

Maugiron cevap verdi:

"Evet, ta kendisi! Ne o azizim, evinizin önünde nöbet mi bekliyorsunuz?"

Pardaillan cevap verdi:

"İyi bildiniz. Gündüz, gece hep buradayım. Bazıları gündüzleri küstahça gülmekten korkuyor."

Anjou dükünün sabrı taşmıştı:

"Artık çok oluyorsunuz!" diye haykırdı. "Defedin şunu buradan..."

Pardaillan sakin bir tavırla Quélus'e döndü:

"Uşağınız mı nedir, şu herife söyleyin, çenesini tutsun. Yoksa yarın sabah sizleri Küçük Clercs Meydanı'nda nasıl doğrayacaksam, onu da şimdi burada parça parça ederim."

Bu müthiş hakaret karşısında dört adam birden kılıçlarına sarıldılar:

"Sefil! Yarın sabah değil, hemen şimdi gebereceksiniz!" diyerek Pardaillan'a hücum ettiler.

Şövalye bir anda kılıcını çekmişti. Gece karanlığında müthiş bir çarpışma olacağı anlaşılıyordu.

İlk hamleyi Maurevert yaptı! Fakat Pardaillan gayet ustaca bir hareketle, kılıcının tersiyle Maurevert'in yüzüne öyle bir vuruş vurdu ki, adamın suratı bir anda kan içinde kaldı.

İkinci hücumu Maugiron yaptı. Fakat iki saniye bile geçmeden bir feryat koparark kendini geriye attı. Sağ kolundan yaralanmıştı. Bu yüzden kılıcı da yere düştü. Pardaillan gardını alarak aynı anda sakince konuşmaya başladı:

"Madem hemen olmasını istiyorsunuz, umurumda değil! Pilatus adına babam beni burada görse ne derdi? Elbette beni suçlardı."

Anjou dükü olup bitenleri görmüş ve bu adamla baş edemeyeceklerini anlamıştı. Onun için başka bir usule başvurmak istedi:

"Durun!" dedi ve silahsız olarak, kılıcını indirip çizmesinin ucuna dayayan Pardaillan'a doğru ilerledi.

"Sizin kılıç oynatmakta pek usta bir kahraman olduğunuzu görüyorum."

Pardaillan başıyla bir işaret yaptı. Dük devam etti:

"Eğer karşınızda kim olduğunu bilseydiniz, katiyen böyle hareket etmeyeceğinize eminim. Dolayısıyla mücadele etmektense aramızda anlaşmak daha doğru bir hareket olmaz mı?"

"Efendim," dedi Pardaillan, "nezaketiniz için şimdiden pişmanım. Bir beyefendinin davranışı ne kadar alçak ve değersiz olursa olsun, ona uşak demek biraz ileri gitmek olur. Kusura bakmayın."

Cümle o kadar muğlaktı ki dükün yüzü bembeyaz oldu. Ama yoluna devam etmeye ve sadece başka bir bahaneyi kabul etmiyormuş gibi yapmaya kararlıydı.

"Özrünüzü kabul ediyorum," dedi hırıltıyla, kendisine gerçekte olduğundan daha fazla heybet vermek istediğinde yaptığı gibi. "Artık kendimizi adil bir şekilde açıklayabildiğimize göre, bu evde bir işim olduğunu söylemeliyim."

"Ah, ah! Neden hemen söylemediniz. Burada bir işiniz var demek?"

"Aşk ilişkisi efendim!"

"Gerçekten, hiçbir fikrim yoktu."

"Yani geçmemize izin verecek misiniz?"

"Hayır!"

"Fakat siz çok ileri gidiyorsunuz. Kralın çok sabırsız olduğunu söylerler. Şunu iyi bilmeniz gerekir ki, kardeşi ondan da sabırsızdır."

Dük bu şekilde konuşarak karşısındakini ürkütmek istiyordu. Çünkü oldukça küçüktü ve boyu Pardaillan'ın omzuna zar zor ulaşıyordu. Fakat Pardaillan katiyen oralı olmuyordu. Lakayt tavrını değiştirmeden:

"Demin bana karşı sarf etmiş olduğunuz iyi sözler yüzünden size bir şey yapmıyorum. Fakat bu konuda ileri gidecek olursanız, bütün nezaket kaidelerini bir yana bırakmaya mecbur olacağım," dedi.

Anjou'nun vaziyeti çok kötüleşmişti. Hiddetinden sapsarı kesi-

lerek Pardaillan'a hücum etmek istediyse de aynı anda Pardaillan'ın kılıcının ucunu boğazında buldu. Diğer üç kişi tutarak kendisini geri çektiler. Birisi:

"Hep birlikte saldıralım," önerisinde bulundu.

Dük ona mâni oldu:

"Hayır, Maurevert ile Maugiron yaralı. Biz ikimiz bu durumda kendimizi tehlikeye atamayız. En iyisi şimdilik gidelim. Daha kalabalık olarak geliriz."

Sonra Pardaillan'a döndü:

"Size gelince, benden haber alacaksınız."

"Haberler umarım iyi olur."

Dört adam karanlık sokaklarda kayboldular. Şövalye, belki geri dönerler diye bir saat kadar oradan ayrılmadı. Kimsenin gelmeyeceğinden emin olduktan sonra hana döndü.

Rahatlamaya o kadar kararlıydı ki, penceresini açtı ve delici bir bakışla gözlerini sokağa dikti, ama o yükseklikten hiçbir şey görünmüyordu ve eğer bir şey ayırt edilebilirse, bu o küçük pencereydi ve Pardaillan oraya doğru karşı konulmaz bir çekim hissediyordu. Yine de karşıdaki pencere karanlıktı. Lo'ise ve annesi, uzun yıllardan beri Jeanne de Piennes'in tek rüyası olmaya devam eden, kâbuslarla dolu uykuya uyku denebilirse uyuyorlardı.

Pardaillan'ın yaptıklarından dehşete düştüğünü söylemeliyiz. Anjou dükünü kesin bir şekilde tanıdı ve sonra olay gerçekleştiğinde, eyleminin büyüklüğünü hesaba kattı. Kralın kardeşi, tahtın varisi olan bu adam aslında Paris'te popüler bir figürdü. Huguenotlara karşı girişilen büyük savaşlar sırasında nice zaferler kazanmıştı. On altı yaşındayken kraliyet ordularının komutası kendisine emanet edilmişti. Jarnac ve Moncontour[9] muharebelerini kazanmış, Coligny'yi yenmiş, sayısız kâfiri eliyle öldürmüştü ve kesinlikle daha fazlasını da öldürecekti. Tek kelimeyle halkın umuduydu.

Aslında bu savaşlar Anjou dükü tarafından yapılmış olsalar da orduyu gerçekte komuta eden kişinin Mareşali Tavannes olduğunu söyleyen bazı kötü diller vardı. Bu aynı inanılmaz insanlar, IX. Charles'ın erkek kardeşinin sadece en sevdiği iki uğraş olan, duvar

9. Üçüncü Din Savaşı (1569) sırasındaki kraliyet zaferleri.

halıları örmekte ve bowling oynamakta başarılı olduğunu iddia ettiler. Onun esas olarak soyunma odası meselelerinden anladığını, askerî erdemleri bulunmadığını ve makyaj, parfüm, ihtişamlı elbiseler sipariş etmekten fazlasını bilmediğini söylediler, ancak bunlar kıskançlıktan başka bir şey değildi.

Bu meselelere pek inanmayan Paris halkı ise, güzel, saten bir takım elbisesini giymiş, şakacı ve zarif bir şekilde, beyaz bir ata binerek yaptığı iki ya da üç muzaffer girişte Anjou dükünü çılgınca alkışlamıştı. Ne de olsa beyaz at ve onu kolları havada sürme, IX. Charles'ın çok tiksindiği popüler coşkuyu haklı çıkarmak için yeterliydi. Ancak ne olursa olsun, durum şu ki Anjou dükü popülerdi. Her Parisli gibi meraklı olan Pardaillan, az önce bahsettiğimiz türden muzaffer geçit törenlerinin hiçbirini kaçırmamıştı ve Anjou dükünün yüzü ona da çok tanıdıktı.

Böylece gecenin karanlığına aldırmadan onu tanımıştı. Ve daha önce de söylediğimiz gibi, kavga bitince çok korktu.

"Kavga ciddiye alındı," diye düşündü. "Böyle bir düşman edindiğim için bana kötü bir yıldırım çarptı! Eğer beni keşfederse öldüm demektir! Hangi sinek beni ısırmış olabilir? O şövalyelerin işine burnumu sokmaya ne gerek vardı? Ancak kalbimde onurlu bir duygu yok mu? Şeytan beni benden alıyor! Ve herhangi sıradan bir insan gibi, herhangi bir duyguya sahip olmadığım için, en azından babamın tavsiyesine uymam doğru olurdu. Anjou dükünün onun evine girmek istediğini bana kim kanıtlayabilir? O evde başka meseleleri olamaz mı? Belki aynı evde bowling malzemeleri satan bir satıcı yaşıyordur."

Ancak daha sonra, onun için çok olağan olan fikrini değiştirdi. Kendine hakaret ettikten sonra, bowling malzemeleri almanın zamanı olmadığını düşündü; söz konusu süvariler kötü niyetliydi. Yine de, müdahalesinin uygun olmadığına inanmaya devam etti. Büyük bir acıyla, onun için önemli olmayan meselelere karışmasına neden olan yazgının farkına vardı ve kendini doğallıktan çıkmış bir asi olarak gördü.

"Gidip bu değerli beylerin ayaklarına kapanmak için neye ihtiyacım vardı. Ah! Şu prenslere karşı içimde en ufak saygı yok! Leşimi Montfaucon'un köpekleri yutsun. Cennetin laneti boy-

numu büksün."

Babasının tavsiyelerine göre tam tersini yapmıştı, ancak yine de her sabah bunları dinî bir vazife gibi yerine getireceğine dair kendi kendine yemin ediyordu. Şövalye Pardaillan aptal olmaktan çok uzaktı. Sadece kendisi için uygun olduğunda rol yapıyordu. Her şeyin şiddet ve kanla dolu olduğu, korkunç tutkuların halk kitlelerini sanki bir zehirle emilmiş gibi kışkırttığı bir çağa aitti.

Olay şu ki, Pardaillan, inandığının aksine babasıyla alay etmemişti. Babası aslında kendisinin de mükemmel bulduğu ve körü körüne uymaya yemin ettiği öğütler veriyordu ona ve o da bu nedenle cömert mizacından yola çıkarak bunlara uymadığı zaman kendi kendine hakaret ediyordu. Ancak onu yurttaşlarından üstün kılan cömert ruhu bunu hissetmiyordu. Aksine, kahramanca müdahalelerini zevk için kılıcını çekmek zorunda kalacağı bir tür çılgınlığa bağlıyordu. Zaten kişiyi gerçek tavrına yerleştirmek için biraz böyle bir psikoloji gerekliydi.

Kraldan sonra krallığın en tanınmış ismi olan Anjou dükünün, tanınmayan bir kadın işçiye ve onun isimsiz kızına takılıp kalması kabul edemezdi. Sonunda, kendisine çok tanıdık gelen omuz hareketini yaptı ve bu, "Şans yolunda gidiyor ve şimdi bunun sonuçlarını ödemek zorundayım!" anlamına geliyordu. Bu arada sağduyulu olacağına, Maugiron ve Quélus ile görüşeceği Curia çayırına gitmeyeceğine dair söz verdi.

"O şövalyelere elimden gelenin en iyisini yaptım," dedi kendi kendine, "ama Curia çayırına gitmek pek mantıklı değil, Anjou dükünün haydutlarının arasına girmek benim için aptallık olur, beni doğruca Bastille'e götürürler."

İşlerini bu şekilde çözdüğü için mutluydu, yatağa gitti ve Loïse'i hayal etti.

Sonra omuzlarını silkti:

"Adam sen de... Ne olursa olsun... Dünya bu kadar üzülmeye değmez. Şarap bir defa kadehe kondu. Onu içmekten başka çare yok."

Mareşal Damville'e gelince, o, sığındığı yerden bütün olan bitenleri seyretmişti.

Pardaillan hana girip tam sükûnet oluşunca yavaşça gizlendiği yerden çıktı. Az evvel tehlikeli kavgaların geçtiği evin önüne vardı. Kendi kendine:

"Acaba bu Jeanne ile Loïse benim aradığım Jeanne ile Loïse mi? İsimlerinin bu kadar birbirine uymasına ne demeli? Evet evet, herhalde onlar olacak. Nasıl öğrenmeli? En iyisi gündüz gelip soruşturmak. Fakat ya zaman evden çıkıp gitmiş olurlarsa? En iyisi burada beklemek..."

Henri de Montmorency sabaha kadar orada bekledi. Bu süre içinde hep güzel Jeanne'e karşı duyduğu aşkla abisi François'ya karşı beslediği kini düşündü. İşlemiş olduğu cinayetin yarın kalmasını bir türlü affedemiyordu.

Nihayet yavaş yavaş gün ağarmaya, ortalık kalabalıklaşmaya başladı, sokak canlandı. Gelip geçenler, bir adamın gözünü bile kırpmadan karşısındaki eve bakmasındaki sebebi bir türlü anlayamıyorlardı. Fakat bu adamın yüzü o kadar aksi ve bakışları o derece korkunçtu ki, hiç kimse yanına yaklaşıp bir şey soramıyordu.

Nihayet ortalık adamakıllı aydınlandı. Karşısındaki evin üst katında bir hareket oldu. Bunu takiben de bir pencere açıldı ve bir kadın başı dışarı uzandı.

İşte Mareşal Damville'in beklediği şey de bu idi. Dışarı uzanan başı derhal tanımıştı. Kendi kendine:

"Jeanne de Piennes!" diye söylendi.

Tahmini doğru çıkmıştı.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM
CATHERINE DE MÉDICIS

Saat dokuz olmuştu. Tahta köprü civarındaki evde Catherine de Médicis ile Müneccim Ruggieri, Şövalye Pardaillan'ı bekliyorlardı. Hatırladığımız kadarıyla Pardaillan'a onlar randevu vermişti.

Kraliçe bir masanın başında bir şeyler yazıyor, Ruggieri ise odada ağır ağır dolaşıyor ve ara sıra laubali bir tavırla masaya yaklaşarak kraliçenin yazmakta olduğu şeylere göz atıyordu. Üstelik bu düşüncesizliği gizlemeye çalışmadan ve buna hakkı olduğunu düşünen bir adam gibi.

Catherine de Médicis, durmadan mektuplar yazıyor, her mektubu bitirdikten sonra zarfına koyup masanın üzerindeki sepete bırakıyor, sonra yeniden başka bir mektuba başlıyordu. Sepette bir yığın mühürlü mektup vardı.

Kraliçe vaktini böyle harcıyordu. Aklında bir an olsun huzur yoktu. Gerçekten şaşırtıcı bir çabuklukla, neredeyse hiç düşünmeden konudan konuya geçiyordu.

Örneğin İspanya kraliçesi olan kızına, Fransa'daki dinî partilerin durumunu anlattığı ve kızının saygıdeğer kocasından yardım istediği sekiz sayfalık bir mektubu bitirdikten sonra şöyle şeyler yazdı: Ondan, bir mimar olan Philibert Delorme'a, Tuileries Sarayı hakkında anlaşılır ve olağanüstü kesinlik içeren talimatlar vermesini istedi. Bundan sonra, Coligny'ye, Saint–Germain barışının devam edeceğinden emin olarak, sevgi dolu cümleler yazdı; sonra Mösyö Jean Dorat'ya bir ödeme makbuzu hazırladı. Ayrıca bir parti düzenlemek için papaya ve törenlerin efendisine yazdı.

Sonra işine ara vermeden şöyle sordu:

"Genç adam gelecek mi?"

"Mutlaka gelir. Fakir bir genç, karşısında bu kadar büyük bir is-

tikbalin açıldığını görecek olursa, bir dakika bile tereddüt etmez."

"Çok ustaca kılıç kullanıyor."

"Evet, ama bu kılıç ustasıyla ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

Catherine de Médicis elindeki tüyü bıraktı. René'ye derin bir bakış attı:

"René, biliyorsunuz ki, henüz halledilmemiş önemli işler ortada. Her şeyden önce dediğiniz gibi o iyi bir kılıç ustası ve benim böyle adamlara ihtiyacım var."

"Maurevert var ya..."

"Doğru, fakat o beni çok rahatsız etmeye başladı. Çünkü birçok şey öğrendi. Bundan başka, son düellosunda yaralandı. Artık kolu bir defa titredi. Halbuki öyle feci bir hal olur, öyle müthiş bir saniye gelir ki, bir krallığın talihi ve ikbali bir kılıca bağlı olur. Eğer bu kılıç bir saniyenin binde biri kadar bir zaman titrer, kılıcın indirdiği darbe boşa gidecek olursa, o krallık temelinden yıkılır. René, bu gencin kılıcı titremiyor!"

"Emin olun, bu delikanlı bizim olacak."

Kraliçe, son mektubunu da tamamladı:

"Bu arada, sizin için yaptırdığım konak bitti. Anahtarlarını bu sabah getirdiler."

"Gördüm muhterem kraliçem, gördüm. Four Sokağı'nda, Grenelle üzerinden dolaştım. Her şeyi mükemmel yapıyorsunuz."

"Ya ilave ettirdiğim kuleyi[10] nasıl buldunuz?"

"Paris'in bu kadar zarif bir cüretkârlık harikası görmediğini söyleyebilirim. Benim gibi bir adam için yıldızlara yaklaşabilmek, denizlerin dalgalarına hâkim olabilmek, kaderin başımızın üzerine çizdiği bu büyük kitabı yakından okuyabilmek, içeri girmek bir hayaldir. Şimdi ise Zodyak'a dokunmak için sadece elini uzatman yeterli!"

Ama Catherine başka bir şey düşünüyordu.

"Evet," dedi ve yavaş yavaş devam etti, "yıldızlara bakmaktaki maharetinizi bu delikanlının istikbali üzerinde de tecrübe ettiniz mi peki?"

10. Bourse du Commerce'de hâlâ görülebilen kule.

"Hâlâ öğrenmem gereken şeyler var ama başaracağım. Fakat bu delikanlıya neden bu kadar önem veriyorsunuz? Maiyetinizde beyleriniz, karılarınız, mahlukatlarınız yok mu?"

"Evet, René, doğru söylüyorsunuz. Yüz elli genç kadınım var ki, bunlar vasıtasıyla yüz elli tanınmış adamın metreslerine söyleyebilecekleri sırları biliyorum. Guise'in ve Béarn'ın yanında bile sadık adamlarım var. Bunlar vasıtasıyla, ölümümü isteyen bir–iki hainin bütün planlarına vakıfım. Asilzadelerim vasıtasıyla bütün Paris'e ve Louvre'ye hâkim bulunuyorum. Ama kendime meydan okuyorum René."

Solgun başını onun eline dayadı, o kadar solgundu ki bir vampir kadar kansız görünüyordu. Bakışları karanlıkta kayboldu. Ölümü çağrıştıran bir hayalet gibi o da geçmişi çağırıyor gibi görünüyordu.

"Şimdi elli yaşındayım, Paris'e geldiğim zaman on dört yaşındaydım," dedi buz gibi bir sesle.

"Bu hesaba göre otuz altı yıldan beri Paris'te bulunuyorsunuz..."

"Bu yüzden, otuz altı yıllık ızdırap ve işkence, otuz altı yıllık aşağılanma ve öfke... Tüm bunları gülümsemeler altında gizlemek zorunda kaldığım için çektiklerim daha da korkunç. Otuz altı yıl boyunca hor görüldüm, küçültüldüm. Hizmetçi durumuna düşürüldüğüm ve nefret edildiğim otuz altı koca yıl!.. Ama nefret edilmek bir şey değil. Bütün bunlar düğün gecem başladı, René."

"Catherine! Böyle anılar ne işe yarar ki?" dedi müneccim kaşlarını çatarak.

"Anılar nefreti yeniden alevlendirir. Daha yüz yıl yaşasam, Kral I. François'nın oğlunun beni dairemize kadar götürerek önümde eğildikten sonra bir kelime bile söylemeden çekilip gittiğini bir türlü unutamayacağım. Günler, haftalar, aylar hep böyle geçti. Kocam Fransa kralı olunca da hakiki kraliçe ben olmadım. Hakiki kraliçe Diane de Poitiers[11] oldu. Yalnızlık içinde geçti yıllarım. Bir gün kocamın beni boşamak istediğini duydum. Bunun ne sebepten dolayı olduğunu rahibime sordum. Bana ne cevap verdi, biliyor musunuz?"

11. Diane de Poitiers, kraliyetin gözdesi, kendisi için Anet Kalesi'ni yaptıran II. Henri'nin metresi. (1499-1566)

René Ruggieri başını salladı. Bir ceset kadar solgun olan Catherine de Médicis devam etti:

"Rahibim bana, kralın benim için 'ölüm kokuyor' iddiasında bulunduğunu söyledi."

Ruggieri irkildi ve bembeyaz oldu.

"Ölümü hissettim!" Catherine de Médicis koltuğuna geri otururken devam etti. "Anlıyor musunuz? Dokunduğum her şey için ölümlüydüm! Ve René, görünüyor ki II. Henri böyle konuşmakta haklıymış. Cömertliği benim için safranın son tortusu olan Diane de Poitiers tarafından, danışmanlarının ısrarı üzerine kral beni eşi olarak tutmaya karar verdi. Rahiplerin ısrarı üzerine beni gerçek karısı yapmaya rıza gösterdi. Sonunda çocuklarım oldu, ah! François, bir yıllık saltanattan sonra, sebebi bilinmeyen korkunç bir kulak hastalığından yirmi yaşında öldü. Sadece, Ambroise Paré bana onun çürümeden öldüğünü söyledi."

Catherine bir an duraksadı, dudaklarını sıktı, alnında bir kıvrım oluştu.

"Charles'a bak," diye sessizce devam etti. "Korkunç buhranlar onu yıkıyor ve acaba François bedeninin çürümesine son verdiği gibi, o da deliliğe, aklının çürümesine son vermeyecek mi? Son evladım Alençon düküne bakın! Yüzü perişan halde, ölümcül bir işaretle de işaretlenmiş gibi görünmüyor mu? Ve Anjou düküne bakın." Burada kraliçenin sert sesi şaşırtıcı bir hassasiyet ifadesi aldı. "Dinç görünüyor değil mi? Kim takar onu? Onu en iyi ben bilirim. İki fikri birbirine bağlayamayan bu çocukta zayıflık belirtileri görüyorum."

Ve bir tür öfkeyle devam etti:

"François öldü. Charles mahvoldu. Henri yakında şüphesiz tahta çıkacak ve zayıf kafasına, ağırlığı altında ezileceği bir taç koyacak. İşte bunun için zavallı Henri eğlence ve sefahat içinde hayatını tamamlarken, benim kuvvetli olmam, Fransa'ya hükmedecek kadar güçlü olmam gerektiğini görüyorsunuz!"

Tekrar ayağa kalktı, odada birkaç adım attı ve sonra Ruggieri'ye döndü:

"Saltanat," dedi, "sonunda saltanat! Artık Guise'in, Coligny'nin, güç için yarışan Montmorency'nin insafına kalmak yok! René, bir

gün Guise'in kralın evinin anahtarlarını eve götürme cüretini gösterdiğini düşünün. Benim mahkemede bir mahkûm olduğumu düşünün! Lanetli Coligny'nin Valoisleri Bourbonlarla değiştirmeye çalıştığını düşünün! Zayıf ve yalnızken bana hakaret eden onca düşmanı düşünün... Dişlerim ve pençelerimle çocuğumun iyiliğini savunacağımı düşün."

"Kimi?" diye soğuk bir şekilde sordu Ruggieri.

"Fransa'nın gelecekteki kralı Henri. Dünyada beni seven tek insan varsa, o da Henri'dir. Charles'ın kıskandığı ve başkomutanlık şerefinden mahrum ettiği Henri Anjou! Henri, oğlum! Sonunda... Ah! Ne demek istediğinizi anlıyorum. Charles benim de oğlum, değil mi? Ne bekliyorsunuz, bir anne ancak yüreğine ve aklına göre, gerçekten çocuğu olan evladına karşı annelik hisseder!"

Ruggieri, evde kimse olmamasına rağmen duyulmaktan korkuyormuş gibi, alçak bir sesle tekrar başını salladı:

"Ya öteki, madam?" dedi. Ondan hiç bahsetmiyorsunuz..."

Catherine titredi. Gözlerini açarak René'ye çevirdi. Buz gibi bir sesle:

"Öteki dediğiniz kim oluyor?" diye sordu.

Müneccim, bu bakışın altında, bir hayaletin bakışı gibi görünen o kelimenin altında başını eğdi. Gerçekten de o anda Catherine de Médicis kullandığı korkunç ifadeyle tam manasıyla ölüm saçıyordu:

"Sanırım," diye ekledi, "yanlış yöndesiniz. Bir daha ağzınızdan böyle bir lakırdı kaçırayım demeyin!"

"Ondan bahsetmeye mecburum."

Ruggieri, bu kelimeleri söyledikten sonra, başını aşağıya eğdi ve bu tavırla devam etti:

"Korkmayın. Burada bizi dinleyen hiç kimse yok. Evde yalnızız. Ben gereken bütün tedbirleri almış bulunuyorum. Uykusuz gecelerimde, vicdanımın ağır sessizliği içinde kendime söylemekten dehşete düştüğüm şeyleri size anlatmaya karar verdiysem, bunun nedeni adalet kadranında ağır ve vakur saatlerin çalmasıdır... Eğer konuşmaya cesaret edersem kraliçem, bunun sebebi, yıldızları sorgulamam ve yıldızların bana cevap vermesidir!"

Catherine de Médicis ürperdi, korku kalbini dondurdu. Hiçbir

şeyden korkmayan kraliçe, yıldızların tehdidi karşısında titremişti.

Şimdi dinlendiğinden emin olan Ruggieri başını kaldırıp devam etti.

"Yani hanımefendim, rahat uyuyabilirsiniz! Asla başka bir şey düşünmüyorsunuz. Ben düşünüyorum. Uzun zaman önce ateşli bir uykudaydım. Ne zaman uyuyakalsam Catherine, aynı uğursuz rüyayı görüyorum, aynı hayaletler yatağımın başucuna oturmaya geliyor. Karanlık bir gecede bir adamın bir saraydan çıktığını ve sevgilisi olup doğuran bir kadının da bu adama son defa olarak pek merhametsizce muamele ettiğini görüyorum. Saraydan kovulan bu adam, mantosunun altında canlı bir şey saklıyor; hem ağlıyor, hem de boş yere merhamet talep ediyor. Adam kadından korkuyor. Yürüyor yürüyor. Bir kilisenin basamaklarına yeni doğan bebeği bırakıverip oradan kaçıyor."

Yüz hatları sert bir ifadeye kaplı Catherine sessizce fısıldadı:

"Zorlu bir sürecin içerisinde olduğumuz için unutun onu René. Bir hayaleti uyandırmanın gereği yok."

"Hayır, unutmuyorum Catherine. Unutabilsem son derece mutlu olurdum. Çünkü bana bebeği bırakırken beyaz bir su vermiştiniz. Onu terk etmeye götürmeden önce ağzına bu beyaz sudan bir damla damlatmıştım. Yalnızca bir damla. Söylemek istediğiniz bu değil mi?"

"Şüphesiz! Eğer bu beyaz şey bir zehir olsaydı çocuk iki aydan fazla yaşamayacaktı. René, siz büyük bir cesaret ve sabır gösterdiniz. Ben de bu suretle bir kraliçenin fuhuş eserini ortadan kaldırmakla beraber sizi sevmekten de asla pişman olmadım. Ama bu tür anıları bir kez daha uyandırmanın anlamı nedir? Evet, pek doğru. Sizi seviyordum. Bana sizi sevdiren, beni sizin kollarınızın arasına atan da kraldı; kocamdı. Çünkü o beni Diane de Poitiers'i selamlamaya mecbur ediyordu. Siz, saray asilzadelerinin bana sırtlarını çevirdikleri, ben konuşurken insanların omuz silktiği, Diane'in emri olmadıkça hizmetçilerimin bile emirlerimi yapmadıkları bir zamanda karşıma çıktınız. Gözlerinizde bana karşı bir merhamet ışığı gördüm. Birbirimize ısındık. Gündüzleri Floransa'dan, geceleri yıldızlardan bahsederek vakit geçiriyorduk. Sonra yavaş yavaş sanatınızı bana öğrettiniz. Borgiaların esrarını sizin sayenizde öğrendim. Sizin saye-

nizde René, *aqua tofana*'yı[12] öğrendim. Yine sizin sayenizde, yaşama ve ölüm hakkını verdiği için insanı Tanrı'ya eşit kılan ilmi öğrendim. Ölümü bir kedi yavrusuna, bir çiçeğin kokusuna, bir kitabını yaprakları arasına, bir metresin öpücüğüne hapsetmeyi öğrendim. Ve o andan itibaren, Sezar'ın gücüyle, İskender'in ruhunun gücünü ve Lucretia'nın ölümcül gülümsemesini birleştirdiğim için Borgiaların kendisinden daha ürkütücü oldum. Servetin geldiği yer burası, René. Bunu size borçluydum. Siz de size yakışan ödülü aldınız. Bir kraliçenin yatağını paylaştınız."

Catherine de Médicis, karanlık bir hayalle damgalanmış bu korkunç itirafı, sanki kendi kendine konuşmuş gibi alçak bir sesle yaptı.

"Ve şimdi," diye ekledi, "kraliçe oldum, düşmanlarımı birbiri ardına cehenneme gönderdim. Artık yığılmış harabelerin üzerinde, dünyayı hayrete düşürecek bir egemenlik kuracağıma göre, kendinize gelin. Benimle geçmiş hakkında konuşmaya geldiniz René. Dün öldü. Önemli olan yarın! Çocuk? Neden düşüncelerimi bu kayıp varlığa odaklayayım ki? Çocuk şüphesiz, onu alıp götüren bir kadın tarafından alındı. Ve sonra, ona ölüm tohumu ektiğiniz için, şüphesiz, iki ay sonra, hiç çıkmaması gereken hiçliğe döndü."

Ruggieri, Catherine'in elini tutarak şiddetle sıktı:

"Ya aldanmışsam?.."

Catherine sersemledi, sessiz kaldı, sanki boğazını tıkayan bir çığlık atmak istercesine ağzı aralandı.

"Ya zehrin miktarı az gelmişse? Ya mucize gerçekleşmişse, çocuk yaşıyorsa?"

Kraliçe:

"Lanet!" diye mırıldandı.

René devam etti:

"Dinleyin Catherine! Dinleyin! O korkunç geceden sonra birçok defa yıldızları tetkik ettim. Her zaman onlar bana, çocuğun hayatta olduğunu söylediler. Belki yüzlerce defa yaptığım hesaplar daima aynı sonucu verdi. Çocuk hayatta idi. Ölmemişti. Umarın yanılmışımdır! Sapma ve bağlaç hesaplarıma boşuna mı başladım!

12. Aqua Tofana, Napoli, Perugia ve Roma, İtalya'da yaygın olarak kullanılan güçlü bir zehirdir. (ed. n.)

Aynı amansız cevap bana verildi. O yaşıyordu."

Catherine, "Lanet!" diye öyle bir tonda tekrarladı ki, Ruggieri alnında beliren bir ter damlası hissetti.

Müneccim anlatmaya devam ediyordu:

"Bunu sırf sizi üzmemek için şimdiye kadar söylemedim. Hakikati daima bir sır olarak sakladım. Fakat artık bunu söylemek zorunda kalmış bulunuyorum. Bunu daha ziyade gizlemem, size karşı işlenen bir cinayet olacaktı."

Ancak Catherine onu zehirlerinden belki de daha zorlu yapan bu karakter gücüyle, zihnine sükûnet getirmişti. Birdenbire korkunç bir tehditle karşı karşıya kaldığında bunu sakin bir şekilde düşünmeye karar verdi.

"Olsun, sağ olsun. Bunun bize ne zararı var? Çünkü kim olduğunu asla bilemeyecek. Herhangi bir yerde sadece bulunmuş bir çocuk hüviyetiyle yaşayacak. Bunun da bize ne zararı dokunur? Ne biz onun nerede ve kim olduğunu bileceğiz, ne de o bizim nerede ve kim olduğumuzu bilebilecek."

René yavaş bir sesle:

"Catherine, kendinizi hazırlayın. Çocuk Paris'te ve ben kendisini gördüm," dedi.

Catherine yerinden sıçradı:

"Onu gördünüz mü!" diye kükredi kraliçe. "Onu gördünüz mü! Söyleyin nerede?.."

"Paris'te, dedim ya..."

"Ne vakit? Ne vakit, çabuk söyleyin..."

"Dün! Her şeyden önce onu kiliseden alan, ölümden kurtaran ve büyüten kadının adını öğrenin!"

"Kimmiş o?.."

"Jeanne d'Albret..."

"Kader!"

Catherine de Médicis doğruldu ve sanki gözlerinin önünde aniden bir uçurum açılmış gibi geri çekildi. Ayağına bir şimşek düşse onu daha ezici bir sersemlikle vuramazdı.

"Kader!" dedi. Bir titreme ile sarsıldı ve devam etti. "Oğlum yaşıyor! Zinanın kanıtı, amansız düşmanımın elinde!"

"Nasıl oldu da gördünüz? Nasıl tanıdınız? Anlatsanıza!.. Ne büyük felaket! Ne büyük musibet!" diye söylendi. "Çocuğum yaşıyor. Mahvoldum demektir."

"Hayır Catherine!.. O kadar korkmanıza lüzum yok. Çünkü onun çocuğumuz olduğunu hiç kimse bilmiyor."

"Jeanne d'Albret de mi?"

"Şüphesiz, o da bilmiyor," diye kekeledi Ruggieri.

"Kapayın çenenizi! Madem ki onu Jeanne d'Albret büyüttü, elbette onun kim olduğunu biliyordur. Nasıl bilmiyorum, ama gerçeği biliyor! İşte René, görüyorsunuz ya, bu kadın benim için ne kadar tehlikeli... Artık konu sizinle ilgili değil, hırsla ilgili! Artık sizin ırkınız mı benimki mi hüküm sürecek bilme meselesi değil! Sizden bana gelen bir ölüm kalım meselesi! Ve ölecek olan sizsiniz!"

Ağzından boğuk ve tıslayarak çıkan bu sözlerden sonra Catherine de Médicis yavaş yavaş sakinleşti. Hızla atan göğsü mermersi bir durgunluğa döndü. Parlayan gözleri karardı. Yeniden soğuk bir heykele dönüştü... Dinleniyormuş gibi görünen bir cesede...

"Konuşun!" dedi, "ne zaman ve nasıl öğrendiniz bunu?"

Ruggieri, kraliçenin az önce serbest bıraktığı öfkesinden korktu:

"Dün istediğimiz delikanlının yanından çıkarken gördüm onu."

"Jeanne d'Albret'yi kurtaran delikanlının, değil mi?"

"Evet, Pardaillan'ın yanından çıkarken... Handan çıktım. Birdenbire dehşet içinde kaldım. Karşıdan bana doğru bir adam geliyordu. Ve tüylerimi diken diken eden korkunç şey ise; bu adam bana, daha doğrusu yirmi yaşında bulunduğum zamanki şahsıma fevkalade benziyordu. Sanki bir aynada birdenbire gençleşmiş yüzümü görüyordum."

Ruggieri gözlerinin önüne dikilen bir hayali kovalamak ister gibi elini salladı. Kraliçe emretti:

"Devam edin!"

"İlk düşüncem çıldırmış olduğumdu. Hemen yüzümü kapadım. Çünkü bu adam beni görseydi, şüphesiz benimle aynı izlenimi edi-

nirdi. Şaşkınlığımdan kurtulduğumda, onu yeni ayrıldığım hana girerken gördüm. Üzüldüm Catherine! Onun ne kadar mutsuz olduğunu bir görseydiniz!"

Ruggieri, belli belirsiz olsa da, bir duygu belirtisi yakalamayı umarak bir an bekledi.

Ama Catherine'in yüzü ve tavrı soğukkanlılığını koruyordu

"Böylece," diye devam etti müneccim içini çekerek, aklımdan korkunç bir düşünce geçti. Yıldızların onun varlığını bana teyit ettiğini hatırladım ve içimden, bu o, diye haykırdım! Bu benim oğlum! Ah! Catherine, o anda benimle çatışan tüm düşüncelerden sizi mahrum bırakıyorum... Sonra sizi düşündüm. Sizi tehdit edebilecek tehlikeyi düşündüm ve her şey ortadan kayboldu. Sizi kurtarmanın ateşli arzusu dışında."

Catherine sadık bir köpeği okşar gibi bir hareket yaptı.

"Heyecanla hana girdim. Merdivenlerden çıktım, genç adama katıldım. Ayrıldığım yere, Pardaillan'ın odasına girdiğini gördüm. Kapıya kulağımı koydum. Bütün konuşmaları duydum ve bu konuşmadan Catherine, benim için onun oğlumuz olduğuna dair amansız bir kanıt çıktı!.. O, Jeanne d'Albert tarafından bulundu, kurtarıldı ve büyütüldü."

Büyük bir sessizlik oldu. Catherine de Médicis derin düşüncelere daldı.

Sonunda tereddütle sordu:

"Ve o... bundan şüpheleniyor mu?"

Hızlı bir şekilde cevapladı Ruggieri:

"Hayır hayır."

"Paris'e niye gelmiş?"

"Navarre kraliçesinin hizmetinde olduğu için onun emriyle gelmiş olacak..."

Kraliçe derin bir düşünceye daldı. Oğlunun varlığının daha yeni ortaya çıktığı şu anda neyi düşünüyordu? Bu anneyi hangi düşünceler rahatsız ediyordu?

Bunu tahmin etmek, o karanlık ruhu okumak için Ariel olmak gerekirdi.

Ve belki de bu bilincin perdesini kaldıran melek ya da iblis dehşet içinde geri çekilecekti.

Catherine de Médicis birden titredi:

"Kapı çalınıyor," dedi, uğursuz işler yaparken yakalanmış suçlulardaki o dehşet tonuyla.

"Evet! Gelen mutlaka Şövalye Pardaillan'dır. Saat onda burada bulunacaktı. Dinleyin, sarayın kulesindeki saat tam onu çalıyor!"

"Demek çocuk, Şövalye Pardaillan'ın yanına gitti," dedi, elini eski bir fildişi gibi cilalı alnının üzerine koyarak. "Fakat niçin? Yoksa ikisi arkadaş mı?"

"Hayır kraliçem. İlk defa buluşuyorlardı. Navarre kraliçesi kendisini Pardaillan'a teşekkür etmek maksadıyla göndermiş bulunuyordu."

"Demek aralarında bir ahbaplık yok..."

"En azından, dün ilk kez birbirlerini gördüler."

Kraliçenin ince dudaklarında canlı bir gülümseme belirdi. Ruggieri ürperdi.

"Bak buna sevindim. Haydi gidip kapıyı açın, Pardaillan'a verecek bir iş buldum! Kendisinin fakir olmakla beraber burnu çok havada ve gururlu bir adam olduğunu söylüyordunuz, değil mi?"

"Evet efendim, sefalet noktasına kadar fakir, bunama noktasına kadar gururlu."

"Yani her şeyi yapmaya cüret edecek kabiliyette demek istiyorsunuz, değil mi? Açın kapıyı René."

"Evet... Fakat aklınızdan ne gibi şeyler geçtiğini sorabilir miyim?"

"Aklınızı mı kaçırıyorsunuz? Üçüncü defadır kapı çalınıyor."

"Merhamet Catherine! Oğluma acıyın."

Kraliçe kolunu uzattı:

"Kapıyı açın!.."

Ruggieri, bu otoriter jestin altında eğildi, sendeledi ve kraliçeye itaat etti.

Kraliçe, yalnız kaldığı iki dakika boyunca çabucak planını çizdi.

Yüzünü öyle bir toparladı ki, Şövalye Pardaillan geldiğinde, kraliçe kibirsiz, melankolik, ama uğursuz olmayan bir gülümsemeye sahip, asil görünüşlü bir kadına dönüşmüştü.

O zaman derin bir şekilde eğildi ve ilk bakışta Catherine de Médicis'i tanıdı:

"Şövalye!" dedi, nasıl tatlı olunacağını bilen bir sesle ya da en azından onu bu kadar nahoş yapan kabalıktan muaf bir sesle. "Kim olduğumu biliyor musunuz?"

"Dikkatli ol," dedi Pardaillan kendi kendine. "Yalan söyleyecek ve tıpkı onun gibi yalan söylemek gerek."

Yüksek sesle cevap verdi:

"Bana söyleme şerefinde bulunmanızı bekliyorum hanımefendi."

"Kralın annesinin karşısında bulunuyorsunuz," dedi Catherine görkemli bir sadelikle.

Ruggieri bu tavra hayrandı. Pardaillan bu söz üzerine kraliçeyi bir daha ve daha ziyade saygı göstererek selamladı. Catherine bu esnada kendisini dikkatle süzüyordu. Yeni elbisesi altında fevkalade kuvvetli görünüyor ve çevikliği derhal belli oluyordu. Hareketsiz yüzü, endişesiz, meraksız bakışı Catherine üzerinde derin bir etki yarattı.

"Dün yapmış olduğunuz şey, cesur ve kahraman biri olduğunuzun ispatı," dedi. "İki kadının hayatını kurtarmak için kendi hayatınızı tehlikeye atmak takdire şayan bir hareket."

Catherine, her zamanki yalan cevabı bekliyordu. Şövalyenin, "Ben sadece başkalarının yapacağı şeyi yaptım," şeklindeki içtenlikle cevabını duyunca şaşırdı.

"Bu iki kadını tanımadığınız halde böyle bir tehlikeye kendinizi atmanız karşısında size ancak saygı duyulur."

"Evet, kim olduklarını bilmiyordum."

"Fakat sonra isimlerini öğrendiniz mi?"

Catherine kendi kendine, "Yalan söyleyecek," diye düşündü.

"Öğrendim," diye cevap verdi Pardailan, "elimden geldiğince savunma şerefine nail olduğum kişiler, Majesteleri Navarre Kraliçesi ve hizmetçilerinden biri."

"Doğru söylüyorsunuz. İşte sizi ben de bunun için tanımak istedim. Siz bir kraliçeyi kurtardınız. Kraliçeler daima birbirlerini korurlar. Onun için kuzenimin size karşı teşekkür borcunu ben ödemek istiyorum. Çünkü Navarre kraliçesi parasızdır ve utançları büyüktür. Halbuki sizin mutlaka mükafat görmeniz lazım."

"Buna gelince majesteleri, liyakatime göre ödüllendirildiğimden emin olabilirsiniz."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Majesteleri Navarre Kraliçesi'nin nazikçe bana söylediği bir sözle..."

Catherine düşünceli kaldı. Bu genç adamın söylediği her şey o kadar asil bir sadelikle doluydu ki kafası karışmıştı. Daha melankolik bir tavır takındı. Sesi daha da okşamaya başladı.

"Kuzenim size yanında bir iş teklif etmedi mi?"

"İstedi fakat ben reddettim."

Catherine hızlı bir şekilde sordu:

"Niçin?"

"Çünkü Paris'i terk etmek benim için imkânsız."

Catherine bir dakika kadar düşündü. Sonra ağır ağır konuştu.

"Şayet benim maiyetime girmenizi teklif edecek olursam, ne dersiniz? Cevap vermeden, önce iyice düşünün. Paris'i terk etmek istemiyorsanız bunu sizden istemeyeceğim. Tanımadığınız iki kadını kurtarmak için kendinizi tehlikeye atan siz, bir kraliçeyi savunmaya yardım etmek ister misiniz?"

Pardaillan içtenlikle haykırdı:

"Ne? Yani majestelerinin korunmaya ihtiyacı mı var?"

Catherine'in dudaklarında ancak bir saniye kadar duran bir tebessüm gezindi. Şövalyenin zayıf noktasını yakalamıştı:

"Evet, buna şaştığınızı görüyorum," dedi en baştan çıkarıcı sesiyle. "Fakat maalesef doğru. Etrafımı birçok düşman sardı. Kralı bile gece gündüz korumak lazım. Bütün ömrüm bu yüzden korku içinde geçiyor. Bir tahtın etrafında çevrilen gizli entrikaları, hazırlanan tuzakları tahmin edemezsiniz."

Pardaillan bir gece önce Devinière'in lokantasında duymuş ol-

duğu sırları hatırlayarak gayriihtiyari titredi.

Kraliçe devam etti:

"Kendimi savunmak için, kralı savunmak için, anne yüreğimi susturabilmek için neredeyse yalnızım. Ah! Her şey benimle ilgili olsaydı, uzun zamandır beni bekleyen düşmanlara kendimi teslim ederdim. Ama ne yazık ki ben bir anneyim! Ve çocuklarım için yaşamak istiyorum."

"Hanımefendi," dedi şövalye, belirgin bir duygu olmadan, "öyle zannediyorum ki, size kılıcıyla yardıma koşmayacak bir asilzade bulunamaz. Anneler kutsaldır, majesteleri. Ve bu anne kraliçe olduğunda, insanlığın yalnızca bir yükümlülüğü olan annelik, kimsenin kaçamayacağı bir görev haline gelir."

"Yani hem kraliçeye hem de bir anneye kendini adayan ender, fedakâr asilzadelerin arasına katılmaktan çekinmeyecek misiniz?"

Pardaillan:

"Majesteleri bana, benim gibi zavallı bir şeytanın ona nasıl faydalı olabileceğini gösterirse..."

Kraliçe heyecanını bastırdı.

Ruggieri ise sarardı ve içini çekti.

"Size benim için neler yapabileceğinizi söylemeden önce biraz istikbalinizden bahsedelim. Fakirsiniz. Benim sayemde zengin olacaksınız. Talihiniz size layık olduğunuz mevkiyi vermemiş. Ben bunu vereceğim. Size layık olduğunuz parlak mevkiyi kazandıracağım. İlk iş olarak sizi Louvre Sarayı'nda yirmi bin frank gelirle bir göreve tayin ediyorum. Ne dersiniz?"

"Gözlerim kamaşıyor, hanımefendi ve rüyada mıyım diye merak ediyorum."

"Rüya görmüyorsunuz, şövalye. Sizin gibi bir kahramana layık oldukları mevkileri vermek kralların ve kraliçelerin görevleridir."

"Efendim, bu görevin ne olduğunu lütfen söyler misiniz?"

Kraliçe bir süre düşündü. Ruggieri'ye gelince, o alnında biriken terleri siliyordu. Kraliçenin şövalyeden ne isteyeceğini biliyordu.

"Az önce size benim ve kralın birçok düşmanı olduğunu söylemiştim," dedi sözlerinin acılı tonunu vurgulayarak. "İşte bu düşman-

larımız cüretlerini günden güne arttırıyorlar. Eğer bana bağlı birkaç asilzadem olmasaydı, şimdiye kadar çoktan bunlardan birinin hançerine hedef olacaktım. Düşmanlarıma karşı nasıl hareket ettiğimi size söylemek isterim. Önce dualarımla, vaatlerimle, gözyaşlarımla onları silahsızlandırmaya çalışıyorum ve söylemeliyim ki bunu çoğu zaman başarıyorum. Çünkü erkekler söylediklerinden daha az kötüler."

Pardaillan, alışık olmadığı bir duyguyla sordu:

"Pekâlâ, ya muvaffak olmazsanız?"

"O zaman Tanrı'nın adaletine başvururum."

"Majesteleri beni affedin... Tam olarak anlayamıyorum."

"Asilzadelerimden biri ölümü göze alır, bu düşmanı bularak onu düelloya davet eder. Çarpışma sonunda ya ölür yahut da öldürür. Eğer ölürse arkasından gözyaşı dökületeceğine ve intikamının alınacağına emindir. Ölmez ve düşmanını öldürecek olursa, o zaman kralın ve kraliçenin mükâfatlarına mazhar olur. Bu usule ne dersiniz?"

"Er meydanında çarpışmak için kılıcımı çekmeye hazırım. Kim, karısı veya kraliçesi için hayatını feda etmek istemez?"

"Eğer size bu tehlikeli adamlardan birini gösterecek olursam?"

"Gidip onu kışkırtırım," dedi belini düzelten ve bıyıkları diken diken olan Pardaillan. "Hatta adı..."

Pardaillan, cümlesinin sonunu getirmedi, çünkü devamında, "Bir Guise veya Montmorency olsa bile," diyecekti. Şövalye, kraliçenin, Henri de Guise'den bahsedeceğine kati surette inanmıştı. Guise dükü ile çarpışmayı düşününce hemen gözleri parladı. Bu, onun için çok yüksek bir şeydi. Artık kraliçenin şövalyesi değil, kraliyetin kurtarıcısıydı.

Catherine, şövalyenin cevabı üzerine sustu ve şüphelenerek sordu:

Şüpheleri anında açığa çıkan Catherine:

"Adı? Tam bir isim söyleyecekken durdunuz," dedi

"Bir isim araştırırken durdum," dedi Pardaillan bütün soğukkanlılığını yeniden kazanarak. "Rakip ne kadar korkunç olursa olsun ya da ne kadar yüksekte olursa olsun tereddüt etmeyeceğimi söylemek istedim. Ki bu çok önemli."

"Bu sözlerinizle beni son derece bahtiyar ettiniz. Sizi büyük bir servete kavuşturacağım. Ama çok fazla cömertlik yaparak hayatınızı tehlikeye atmayın. Bugünden itibaren bana aitsiniz ve pervasız olmanıza izin yok."

"Fikrinizi biraz daha izah eder misiniz?"

"Dinleyin," dedi Catherine yavaşça, deyim yerindeyse, şövalyenin zihnini kelimesi kelimesine inceleyerek konuştu. "Dikkatli dinleyin; düello iyi bir şeydir ama savaşmanın binlerce yolu vardır. Elbette," diye ekledi Pardaillan'ın gözlerinin içine bakarak, "size hiçbir zaman karanlıkta sokak hırsızları gibi hareket etmenizi tavsiye etmeyeceğim. Aklımdan böyle bir şey geçirmem. Fakat çarpışmanın bazı usulleri var."

"Gece hırsızlarının yaptıkları sadece cinayettir. Ben gece gündüz savaşırım ama yüz yüze, kılıç kılıca, göğüs göğüse. Bu benim yolum majesteleri. Doğru değilse beni bağışlayın."

"Bravo şövalye! Ben de sizden böyle bir cevap bekliyordum. Fakat cesarete tedbiri de ilave etmek lazım. Size sadece bir parça daha tedbirli davranmanızı tavsiye edeceğim. Hepsi bu."

"Artık sadece hangi düşmanla boy ölçüşmem lazım geldiğini bilmem kaldı."

"Söyleyeceğim," dedi kraliçe.

Ruggieri, bir jestle yüce bir girişimde bulundu. Elleri Catherine'in ellerini tuttu ve anlamlı gözleri merhamet için haykırdı.

Kraliçe ona baktı.

Ruggieri başını eğerek geri adım attı.

Pardaillan, kraliçenin, Guise'den bahsedeceğine kesin surette inanmış bulunuyordu. Çünkü Guise'in, kral aleyhinde gizli bir cemiyet kurduğunu biliyordu. Giboulée için ne büyük bir onur, diye düşünüyordu.

"Siz dün bazı ziyaretler kabul ettiniz mi?" dedi.

"Birkaç tane ziyaret kabul ettim hanımefendi."

"Bunlar arasında Navarre kraliçesinden gelen genç adam hakkında konuşmak istiyorum. İşte bu genç, son derece hassas ve tehlikeli bir adam. El altından müthiş manevralar çevirir. Bu adamın

vücudu, bilhassa kral için son derece tehlikeli. Kendimden bahsetmiyorum. Çünkü ben kendimi zaten bir fedai sayıyorum..."

Pardaillan o zaman, beslemeye başladığı iyi niyetlerin bir anda mahvolduğunu anladı. O tanınmış bir kılıç sahibi ile dövüşeceğini zannediyordu. Halbuki müthiş surette aldanıyordu. Acı gerçekleri gördü. Kaşlarını çattı. Bıyıkları dikleşti. Sonra aniden yüz hatları gevşedi ve yüzü eski durgunluğuna, dudaklarının kenarlarındaki kibirli bir ironiyle o belirsiz gülümseyeme döndü.

"Tereddüt mü ediyorsunuz?" dedi kraliçe, onun sessizliğine şaşırarak.

Ve ses tonu o kadar tehditkâr hale gelmişti ki, şövalye her zamankinden fazla doğruldu, sertleşti.

"Hayır, tereddüt etmiyorum, efendim."

"Tam zamanında!" diye haykırdı kraliçe, sesi bir anda tüm tatlılığını geri kazandı. "Sizin gibi mert bir insandan başka cevap bekleyemezdim zaten. Kendini zavallı mazlum prenseslerin emrine vererek dünyayı dolaşan bir yiğit."

"Burada nefes nefese kalıyorsun," diye düşündü Pardaillan, "ve babanın hikmetli tavsiyesine göre kalbini bastıramayacağın, talihsiz zavallı bir şeytanla alay ediyorsun. Biraz bekle."

Ardından şövalyenin sesi gürledi:

"Tereddüt değil, reddediyorum!"

Önünde bükülmüş belleri görmeye, kekeleyen sözler duymaya alışkın olan Catherine de Médicis, derin bir şaşkınlık yaşadı. Reddedilmeyi bekleyebilirdi ama böyle bir tavrı değil. Sanki bir emir vermek için maiyet muhafız komutanını arar gibi gözlerini etrafta dolaştırdı. Kendini yalnız, çaresiz gördü. Solgun yüzünde yükselen hafif kızarma, Ruggieri'ye karşı içinde açığa çıkan öfkeyi gösterdi. Ama Catherine duygularını saklamaya uzun zamandır alışmıştı: tüm hayatı boyunca...

"Bunun sebebini söyler misiniz?" diye sordu aynı yumuşaklıkla.

"Söyleyeyim efendim. Bu adam odama geldi. Benimle beraber yemek yedi ve bana karşı büyük bir dostluk ve arkadaşlık gösterdi. Bana ihanet etmeden, dost bildiğim bir kimse benim için daima mukaddestir."

"Bunlar beni ikna eden sebepler şövalye. Bu dostunuzun ismini biliyor musunuz?"

"Hayır, bilmiyorum."

"Nasıl? Bu adam sizin arkadaşınız ve siz onun adını bilmiyorsunuz!"

"Bana söyleme şerefini bahşetmedi. Üstelik bir dostun adını görmezden gelmek, böylesine amansız bir düşmanın adını görmezden gelmekten daha az şaşırtıcıdır."

Catherine düşünceli bir şekilde başını eğdi, "Bana hizmet etmek istemediğine göre, düşmanlarıma hizmet edebilir. Şu halde benim için çok tehlikeli olabilir," diye düşündü.

"İsmini sormaktan maksadım, onun tehlikeli bir düşmanım olup olmadığına kati surette inanmaktı. Şu zamanda sır saklamak ve arkadaşını korumak doğallıktan çıkmış ve bir fazilet olmuştur. Hislerinize ve fikirlerinize hürmet ediyorum. Sizi de bu kadar mert ve açık fikirli olduğunuzdan dolayı takdir ve tebrik ederim."

"Ah, hanımefendi! Beni çok mutlu ettiniz. Majestelerini memnun edemediğim için çok korktum."

"Dostluğunuza bu kadar sadık olmanız, müşterek düşmanımızın karşısında son derece çetin olacağınıza delalet eder. Şimdilik gidin ve unutmayın, servetinizle ben ilgileniyorum. Yarın sabah sizi Louvre Sarayı'nda bekliyor olacağım."

Catherine de Médicis ayağa kalktı.

Pardaillan, kendisine tatlı bir gülümseme ile bakan Catherine de Médicis'i saygı ile selamlayarak dışarı çıkınca sadık Pipeau'sunu kapıda buldu. Kraliçe Catherine'in içinde bulunduğu gizemi çözmeye çalışarak Devinière'e doğru yoluna devam etti...

"Yarın sabah Louvre Sarayı'na çağrıldım: Louvre Sarayı, oraya girenlere zenginlik ve mevki sağlar. Oraya gideceğim. Böylece ben de bunlara kavuşacağım. Babam bu noktada da aldanmış bulunuyor."

Birkaç saat sonra Kraliçe Catherine de Médicis de Louvre Sarayı'na dönmüş bulunuyordu. İlk iş olarak muhafız komutanını çağırdı:

"Mösyö Nancey! Yarın sabah erkenden bir düzine sağlam as-

kerle bir arabaya atlayarak Saint-Denis Sokağı'nda Devinière'e gidecek ve orada oturmakta olan, kendisine şövalye diyen Pardaillan adındaki haini tevkif ederek kendisini Bastille Hapishanesi'ne götüreceksiniz."

ON DOKUZUNCU BÖLÜM
MAREŞAL DAMVILLE

Şövalye Pardaillan çok rahatsız bir gece geçirdi. Gözlerini kapadıkça kendisini Louvre Sarayı'nda yer almış bir asilzade gibi görüyordu. Yeni mevkisinin kendisine sağlayacağı menfaatleri düşünüyor ve şimdiden birtakım projeler kurmakla vakit geçiriyordu.

Yöntem adamı olduğu için, yatağında dönüp dönüp, endişelenmesine sebep olan bütün belirsiz noktalarda kendini sakinleştirmişti.

Yapacağı işleri şu şekilde sıraya koymuştu:

Evvela Catherine de Médicis'in davetine uyarak Louvre Sarayı'na gidecek.

Sonra da Coligny'nin konağına uğrayarak Déodat'ya derhal Paris'ten uzaklaşmasını söyleyecek.

Henri de Guise'i düelloya davet etmek suretiyle krala ve kraliçeye en büyük hizmeti verecek.

Yeni mevkisinden emin olur olmaz siyahlı kadını bulacak, ona kızına olan aşkını anlatacak, sarayın beyefendisi, kuşkusuz kralın gözdesi olarak Loïse'i evlilikle elde edecekti.

Bundan sonra dünyanın en bahtiyar adamı olarak yaşayacaktı.

Babasını da aratıp bulduracaktı. Ona kendi öğütlerini dinlemeyerek bu mevki ve servete kavuştuğunu söylemeksizin rahat bir hayat temin edecekti...

Bütün bu noktaları kararlaştırdıktan sonra birkaç saatlik bir uyku çekti. Ama şafakta söylediğimiz gibi uyanıktı, ayağa kalktı. Çabucak giyindi, hazırlandı. Sonra saraya gitmek için vaktin çok erken olduğunu düşündü.

Bu yüzden Loïse'i görme umudu olmadan pencereye yürüdü.

Ama bir âşık için şarkı söylerken, sevdiğinin uyuduğu cama bak-

mak "hâlâ mutluluktu".

Aynı anda köpeği Pipeau hırlamaya başladıysa da ona önem vermedi. Gözlerini açık pencereden ayıramıyordu.

Birdenbire beklenmedik bir şey oldu. Loïse'in penceresi ani olarak açıldı. Saçları darmadağın olduğu halde Loïse'in korkudan büyümüş gözleriyle yüzü göründü. Loïse, Pardaillan'ı görür görmez:

"Gelin! Çabuk gelin!" diye bağırdı.

Sapsarı kesilen Pardaillan:

"Acaba ne oluyor?" diye homurdandı. Loïse kendisine ilk defa hitap ediyor ve ondan yardım istiyordu. Korku dolu bu çığlığı atmaya cesaret göstermesi için ciddi tehlike altında olmalıydı.

"Hemen geliyorum!" diye haykırarak, merdivenlere doğru koşmak üzere camın yanından ayrıldı. Duvarda asılı duran kılıcını almak için elini kaldırdığı zaman Pipeau şiddetle havlamaya başladı. Aynı anda kuvvetli bir darbeyle kapı devrildi. On, on iki silahlı adam içeri birden girdi. İçlerinden biri bağırdı:

"Kral namına sizi tevkif ediyoruz," dedi.

Pardaillan kendini savunmak istese de yapamadı, çok fazlaydılar. Bir anda kollarından ve bacaklarından yakalanarak yere düşürüldü.

Bu sırada kulağına Loïse'in acı feryadı geldi:

"Mösyö, imdadıma yetişin!"

Müthiş bir kuvvet sarf ederek kurtulmaya çalıştı. Fakat buna imkân yoktu. İri yarı askerler kendisini sıkı sıkı yakalamış ve kısa süren çetin bir çarpışma sonunda sımsıkı bağlamışlardı. Gözlerini kapattı ve kapalı göz kapaklarından yanaklarının ateşinin yuttuğu bir gözyaşı damladı.

Bu esnada Pipeau da durmadan sağa sola saldırıyor, önüne geleni ısırıyordu. Şövalye güçsüz duruma düştüğünde, Komutan Nancey etrafında iki ölü ve beş yaralı saydı. Şövalye, askerlerden birini, şakağına vurduğu demir gibi bir yumrukla öldürmüş, köpek Pipeau da diğer birini boğarak haklamıştı.

Muhafız komutanı Nancey askerlere:

"Haydi gidelim!" emrini verdi.

Pardaillan'ı kaldırarak merdivenlerden indirdiler ve köpeğin

uzun, yaslı havlaması efendisinin yenilgisini noktaladı.

Sokağa çıkınca şövalye, sokakta üç arabanın durduğunu fark etti. Bunlardan birisi, hanın kapısının önünde olan, kendisi içindi. Diğer iki araba karşı evin kapısında duruyordu. Biri boştu. Pardaillan, öbüründe Henri de Montmorency'nin oturmakta olduğunu gördü. Ancak daha fazla bir şey görmeden arabaya atıldı ve perdeler hemen indirildi; kendisini hareket eden yuvarlanan bir hapishanede buldu.

Pardaillan öfke ve umutsuzluktan deliye dönmüştü. Fakat bütün bunlara rağmen kapalı araba ile nereye götürüldüğünü hesaplamaktan kendini alamadı. Paris'in içini karış karış bildiğinden hangi sokaklara sapmakta olduklarını anlıyordu. Birdenbire saçlarının dimdik olduğunu hissetti. Ve onu titreten bir ızdırapla mırıldandı:

"Beni Bastille'e götürüyorlar."

Bastille artık Temple gibi, Chatelet gibi, diğerleri gibi bir hapishane değildi. Bastille'in ne müthiş bir zindan olduğunu pek iyi bilen şövalye, bir anda tamamıyla mahvolduğunu anladı. Bastille zindandı, mezardı, havasız bir zindanda yavaş yavaş ölümdü. Muazzam kütlesinin etrafında bir dehşet atmosferi vardı. Talihinin kendisine tam güldüğünü sandığı bir anda büyük bir felaketle karşılaşıyordu. Sevdiği kişi yardım için onu çağırdığında ve onu sevdiğini itiraf ettiği yerde!

Bu esnada araba Bastille'e ulaştı. Birkaç asma köprü ve kapıdan geçtikten sonra durdu. Pardaillan'ı dışarı çıkardılar. O zaman, her tarafı askerle dolu, karanlık bir avluda olduğunu gördü. Elleri, ayakları çözüldü. Bu esnada bütün bu insanların üzerine hücum etmeyi ve bunların bıçakları altında can vermeyi düşündü. Daha bu düşünce içinde yeşermeden kollarına gayet kuvvetli, onu yürütmekten ziyade taşıyan, iri yarı üç zindancı girdi. Kendisini sürükleyerek taş merdivenlerden çıkardılar. Demir bir kapıdan geçtiler, duvarları ölümcül dumanlar yayan uzun nemli bir koridora girdiler. Sonra sarmal bir taş merdiven çıktılar, iki demir kapıyı geçtiler. İki demir kapıyı geçtikten sonra, batı tarafındaki kalenin üçüncü katında bulunan oldukça geniş bir odaya attılar.

Ve Pardaillan kapının üzerine gürültüyle kapandığını duydu.

Sonra bağları kopmuş gibi, uzun bir umutsuzluk çığlığı attı ve kapıyı çılgınca sallamaya koştu. Çok geçmeden çabalarının beyhude

olduğunu anladı ve baygın halde taşların üzerine düştü.

*

Sait-Denis Sokağı'ndaki evde neler oluyordu? Pardaillan ile hiç konuşmamış olan Loïse neden ondan yardım istedi? Şimdi bunları anlatalım.

Daha önce Mareşal Damville'in Jeanne de Piennes'i tanıdığını kaydetmiştik.

Mareşal Damville, öngörülerinde haklı olduğundan emin olunca etrafına bakındı ve gündüz olduğunu ve yakınlardaki dükkânların merakla onu incelediğini gördü.

Henri, Paris'e geldiği zamanlar Mesmes[13] adındaki büyük konağında otururdu. Ya aynı sokakta bulunan Temple Hapishanesi yüzünden ya da orada yaşayan kişinin karakterinden dolayı kasvetli görünen bir konuttu burası. Orada sadece bu konağa bir kale görünümünü veren sessiz hizmetkârlar veya askerler görülebilirdi.

Henri, Jeanne'i gördüğü gün bu konağa dönmüştü, bütün gününü tenha bir odada, en ufak bir seste titreyerek, bir kapı açıldığında kulak kesilerek geçirdi.

Gerçekten de, dünyadaki hiçbir şeyden korkmayan, vahşet zamanlarında gaddar gözüyle bakılan Damville, işkence görmüş hayal gücünün derinliklerinde bir Mané Thécel Pharès gibi kan ve alevlerle yazılmış bir fikir karşısında titredi:

"Beni Paris'e getiren nedenler, François'yı da getirir mi? Beni Saint-Denis Sokağı'na götüren şans, kardeşimi de oraya götürebilir mi? Peki ya onu benim gördüğüm gibi görürse! Ya onunla konuşursa! Ya o her şeyi anlatırsa! Hayatımın kâbusu olan bu iğrenç geçmişi ya uyandırırsa!"

Sonra alnından soğuk terler damladı. Solgunlaştığını hissetti.

"Evet," diye devam etti, "yıllardır unutmaya çalışıyorum. Savaşlarda, Huguenotların katliamında, kanla sarhoş olduğumda, emrimdekilere verdiğim ziyafetlerde yahut en sarhoş olduğum zamanlar bile Jeanne'i bir an olsun unutamadım. Onu her zaman gördüğüm gibi görüyorum... Şurada, Margency'nin kulübesinde, o kadar sol-

13. Bu konak 1827'ye kadar yıkılmadı. Passage de Saint-Avoye'nin şu anki yerinde duruyordu.

gundu ki ölü bir kadına benziyordu.

"François'ya fısıldayan sesini bile hâlâ duyuyorum: 'İşimi bitir! Görmüyor musun, ölüyorum!..' Benden nasıl da nefret etti! Beni nasıl da hor gördü! Ah! İntikamım korkunçtu. Babayı, anneyi ve kızı, üçünü birden perişan ettim. Benden nefret edenlerin vay haline!"

Bir an için gurur ve güç düşünceleriyle heyecanlandı. Hayatını mahvettiği bu adamın –kardeşinin– düşüncesi ona bir pişmanlık olarak değil bir nefret olarak geri döndü.

Evet, anıları birbiri ardına mezardan çıkan bir hayalet gibi çıkıp önünde durdu.

Kendisini tekrar kestane ağacının altında gördü. François'nın tekrar kendisine doğru eğildiğini gördü. Onu takip eden, üzerine çöken; paniğe kapılan ağabeyinin bakışıydı. François'nın gerçeği öğrenmemesi mümkün müydü? O zaman ne yapacaktı!

Henri, bu düşünceyle kendini bir koltuğa bıraktı ve başını iki elinin arasına aldı. Kaçma fikri aklına geldi. Kaçmak! Ama nereye? Dünyanın sonunda bile olsa, François onu bulacaktı.

Ve kendisini dehşetin son sınırına kadar köşeye sıkıştırdığı zaman, işte o anda içinde vahşi bir şiddet tepkisi belirdi.

Boğuk bir iç çekti, aniden belindeki hançerini çekti ve sanki bunu abisinin kalbine saplıyormuş gibi bütün kuvvetiyle önündeki masaya sapladı. Hançer bir tür inilti ile uzun süre titredi.

"Suçlar!" dedi Henri, sarsılmış yüzüyle. "Suçlar, suikastlar! Öyle olsun! Korkularımı kana bulayacağım! Eski anılarımı yeni anılarla boğacağım! Kardeşim gelsin madem. O geldiğinde bu hançer beni ondan kurtaracak! Peki ya Jeanne? Peki ya onun kızı... Evet, onlar da ölmeli!"

Ama bu sözleri hayalinde söyler söylemez, şiddetle titredi. Öldürmek istediği o kadını seviyordu! Onu hep sevmişti! Ölüm saatine kadar da sevecekti! Henri aşkı ve korkuları arasında uzun bir süre gidip geldi. Ardından dudakları bir gülümsemeyle genişledi; nihayetinde korkuyla aşkı uzlaştırmanın yolunu bulmuştu. Sonra muhafız subaylarından birini çağırarak ona bazı emirler verdi. Az önce aldığı kararın sonucunca oldukça iyi bir iştahla yemek yedi. Tamamen giyinikken kendini yatağa attı ve birkaç saat uyudu.

Ertesi gün gece yarısına doğru, yani bir gün önce, konaktan kalabalık bir grup halinde çıktılar. Gecenin geri kalanın önceki gece seçtiği yerde bekleyerek geçirdi. Sabah önce iki araba geldi, ardından da silahlı adamlar geldiler. Henri fark edilmemek için iki arabadan birine bindi ve subaya harekete geçebileceklerini işaret etti.

Bir subay, peşindeki altı askerle Jeanne de Piennes'in kapısını çaldı.

Yaşlı ve bağnaz olan ev sahibi, onları titreyerek karşıladı ve subayın kendisine dediklerini duyunca dehşet içinde haç çıkardı:

"Evinizde iki Protestan kadın saklıyorsunuz. Bu iki Huguenot, kralın düşmanlarıyla bağlantı kurmakla suçlanıyor."

"Aman Tanrım, bu mümkün mü?" diye kekeledi yaşlı kadın.

"Lanet Huguenotlar!"

"Kutsal Meryem adına! Lanetleneceğim!"

"Mümkün. Her durumda, bir suç ortağı olarak görülme riskiniz var."

"Ben mi?"

"Eğer gürültüsüz, patırtısız şunları tevkif etmemize yardım ederseniz kurtulursunuz."

"Emirlerinizi bekliyorum. Emin olun ki, bunların Protestan olduklarını bilmiyordum. Ben de kendi kendime neden hiç kiliseye gitmiyorlar demiştim. Ne macera ama! Yüce İsa!"

Bu sözleri ağzındaki dört dişi arasında mırıldanırken merdivene yöneldi, ardından subay ve askerler geldiler.

Üst kata çıktı ve kapıyı çalarak bir köşeye saklandı.

Az sonra kapının sürgüsü çekildi ve Jeanne de Piennes kapıda görüldü. Karşısında subayla ve askerleri görünce hafifçe sarardı. Ama talihsizliğe alışkın olduğu için tüm soğukkanlılığını korudu ve titremeyen bir sesle sordu:

"Ne istiyorsunuz, efendim?" diye sordu.

Subayın yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Ne de olsa kendisine verilen bu görev hiç de hoşuna gitmemişti. Çünkü sebepsiz yere iki kadını tevkif edecekti. Bu, silah taşıyan ve savaş meydanlarında dövüşen bir adam için çok ağır bir görevdi. Fakat aynı anda aklına Mareşal Dam-

ville geldi. Eğer bu işi yapmazsa, başına gelecek felaketi düşündü.

Jeanne'den daha fazla titreyerek, utanmış gibi alçak sesle cevap verdi:

"Madam," dedi, "bilirsiniz ki biz emir kuluyuz. Aldığımız emirleri derhal yerine getirmeye mecburuz. Bundan dolayı affınızı rica ederim."

İnsanlık tarihinde bu korkunç bahaneyle o kadar suç vardı ki: "İtaat ediyorum! Sorumlu değilim!" Sanki vicdan mahkemesinden daha yüksek mahkemeler varmış gibi...

"Nasıl bir emir aldınız?" dedi Jeanne, kızının bulunduğu odaya acı dolu bir bakış fırlatarak.

"Sizi tevkif edeceğiz."

"Sebep?.."

"Sebebi Protestan olmanız ve son emirlere itaat etmemiş bulunmanız."

Bu sırada gürültüden uyanan Loïse de kapıya çıkmış ve bir bakışta olan biteni anlamıştı.

Jeanne:

"Efendim, yanılıyorsunuz," dedi.

Subay:

"Biliyorsunuz ki bu gibi ihbarların yanlış olduğunu ispat etmek gayet kolay. Onun için gürültüsüzce bizi takip ederseniz her şey çabucak anlaşılır. Lütfen."

"Kızım! Kızımdan ayrılıyorum!" diye haykırdı, kararlılığını yitiren Jeanne.

Loïse de bir çığlık attı. Perişan halde, ne yaptığını bilmeden koştu, pencereyi şiddetle açtı, Şövalye Pardaillan'ı gördü. Ve ilk sözü, güven ve sevgi çığlığı olarak, hiç konuşmadığı bu adama seslenmek oldu.

"Gelin! Gelin!"

İşlerin daha da kötüye gideceğini gören subay, askerleriyle birlikte eve girdi.

"Madam," dedi, "sizi yeminle temin ederim ki, kızınız da sizinle

beraber olacak ve yemin ederim ki ikinize de aynı yere götürüyorum. Bu yüzden sessizce itaat edin. Çünkü beni şiddete zorlarsanız, hayatım boyunca pişman olacağım."

Jeanne bu subayın dediğini yapmaya kararlı olduğunu gördü. Evin askerler tarafından işgal edildiğini gördü. Direnmenin tehlikesini ve anlamsızlığını anlamıştı. Ayrıca Loïse'den ayrılmayacağına dair güvence verilmişti. Sonunda, dinin emirlerini hiçbir şekilde ihlal etmediğini kanıtlaması kolay görünüyordu.

Subaya:

"Pekâlâ," dedi, sertliğini geri kazanarak. "Yalnız bana hazırlanmak için beş dakika izin verin."

"Memnuniyetle, hanımefendi," diye yanıtladı subay, işlerin bu kadar kolay gittiğine sevinerek.

Subay kocakarıyı içeride bıraktıktan sonra kapıyı kapadı ve beklemeye başladı. Jeanne doğru kızının odasına koştu ve onu kolları arasına aldı:

İki kadın da, sözlerin konuşmaya değer olduğu, düşüncelerin iki katına çıktığı durumların birindeydi.

Jeanne, kızının gözlerinin içine baktı.

"Kimi çağırdınız yavrum?" diye sessizce sordu.

"Dünyada bize yardım edebilecek olan biricik insanı, anneciğim..."

"Şu sık sık bizim pencereye bakan şövalyeyi mi?"

"Evet, anneciğim!.."

Loïse, bu sözüyle her şeyi itiraf ettiğinin bile farkında değildi. Jeanne kızına daha sıkı sarıldı ve şefkatle sordu:

"Onu seviyor musunuz?"

Loïse sarardı. Sonra başını eğdi, kirpiklerinde iki damla gözyaşı belirdi.

Jeanne sordu:

"O da sizi seviyor mu?"

"Zannederim!.. Evet!.. Eminim!" diye kekeledi Loïse.

"Eğer öyleyse, sizce ona güvenebilir miyiz? Bir düşünün evla-

dım. Size soruyorum. Bu şövalyenin sadakatine ve cömertliğine inanıyor musunuz?"

"Ah! Anne!" diye haykırdı Loïse kalbindeki telaşla, "o bize en sadık adam."

"İsmi ne?" diye sordu Jeanne.

Loïse güzel, ürkmüş gözlerini kaldırdı. Çok tatlı bir saflıkla:

"Henüz onun ismini bilmiyorum..." dedi.

"Ah! Ne samimiyet!" diye mırıldandı Jeanne, gözyaşlarıyla ıslanmış bir gülümsemeyle.

Kendisi de bir zamanlar sevgilisini ismini bilmeden sevmişti. Bunu hatırlayarak gayriihtiyari gözleri yaşardı. Ancak hemen toparlandı.

"Güzel. Ne zamanımız ne de seçeneğimiz var!"

Böyle diyerek bir sandığa koştu. Orada çoktan beri yazmış olduğu kapalı bir mektup duruyordu. Ayrıca boş bir kâğıt alarak şu satırları yazdı:

Mösyö,

Felakete düşen iki kadın size itimat ediyor. Genç olduğunuz için hiç olmazsa merhametli olduğunuzu tahmin ediyorum. Eğer kızımla benim düşündüğüm gibi bir insansanız, burada bulunan mektubu sahibine teslim edeceğinizden eminiz. Bize karşı yapacağınız bu iyilikten dolayı teşekkürlerimizi ve dualarımızı kabul etmenizi rica ederim.

Siyahlı kadın

Kâğıt katladıktan sonra hepsini birden büyük bir zarfın içine koydu. Sonra orada bulunan ev sahibini çağırdı:

"Madam, bize bir hizmette bulunmak ister misiniz?"

"Niçin istemeyeyim? Ben sizin Protestan olduğunuza da inanmıyorum zaten..."

"Madam, yalan söyleyebileceğime inanıyor musunuz?"

"Tanrı korusun!"

"Size istediğiniz şey üzerine yemin ederim ki biz Protestan değiliz. İşin içinde bir yanlışlık olduğuna eminim."

"Bu durumda," dedi kararlı bir şekilde, "bana size nasıl hizmet

edebileceğimi söyleyin. Kutsal Tanrı, Tanrı'nın Oğlu, Meryem Ana ve Aziz Magloire kadar dünyada hiçbir şeyden korkmuyorum! Bana zararı olsa bile dediğinizi yapacağım!"

"Size hiçbir şey olmayacak madam. Vereceğim mektubu karşı handa, en üst katta oturan genç şövalyeye teslim edeceksiniz."

Yaşlı kadın mektubu sakladı.

"Hiç merak etmeyin kızım... Mektubunuz on dakika zarfında sahibine ulaşacak. Umarım siz de çabuk dönersiniz."

"Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum."

Bundan sonra Jeanne kapıyı açtı ve subaya:

"Efendim, biz hazırız," dedi.

Subay selam verdi ve aşağı inmeye başladı. Tutuklunun eski ev sahibesine bir şeyler diyebileceği konusunda endişelenmiş olabilirdi. Ama gördüğümüz gibi, oynadığı rolden oldukça utanıyordu. Siyahlı kadını ve kızını Mesmes'e götürmeyi başarırsa daha fazlasını istememeye kararlıydı.

Ana–kız, merdivenlerden indiler. Arkadaki arabada oturan ve karşı handa kopan gürültülere patırtılara kulak asmayarak gözlerini bir dakika bile evin kapısından ayırmayan Mareşal Damville, az daha sevincinden küçük bir feryat koparacaktı. Jeanne ile Loïse evden çıkmış ve öndeki arabaya binmişlerdi. Araba hareket etmek üzereyken ev sahibi kendisine yine yaklaştı.

Jeanne yavaş sesle:

"İhmal etmeyeceksiniz, değil mi?" diye sordu.

Kadın:

"Hayır, hiç merak etmeyin," diye cevap verdi. "Mektup iki dakika sonra Şövalye Pardaillan'ın elinde olacak."

Korkunç bir çığlık, ızdırap, korku ve dehşet çığlığı yankılandı ve mosmor olan Jeanne ileri atılmak istedi. Fakat tam bu sırada perdeler çekildi. Ve araba hareket etmeye başladı.

Zavallı kadın:

"Şövalye Pardaillan! Aman Tanrım, ne felaket!.." diyerek kendinden geçti, bayıldı.

YİRMİNCİ BÖLÜM
MESMES KONAĞI

Ev sahibi sözünde durdu ve arabalar kaybolur kaybolmaz, eve bile gitmeden hemen Devinière'e koştu. Bütün ihtiyar kadınlar gibi meraklı ve dedikoducu olduğu için iki pencere arasında cereyan eden masum aşk sahnelerinin çoktan farkına varmış ve bu genç şövalye hakkında oldukça bilgi de elde etmişti, oysa Lo'ise onun adını bile bilmiyordu. Şimdi bu maceraya dolayısıyla karıştığı için her şeyi ayrı bir merak ediyordu. Yaşlı bir kadının merakı için bundan daha heyecan verici ne olabilirdi ki!

Devinière'e dalgın gözlerle ama uyanık bir zihinle girdi. Komşusu Huguette Landry Grégoire'a:

"Şövalye Pardaillan'la görüşmek istiyorum," dedi.

Bu sözü işiten han sahibi şaşırdı:

"Şövalye Pardaillan'ı mı soruyorsunuz? Siz hiçbir şey duymadınız mı?"

"Hayır. Hiçbir şey duymadım. Ne olmuş?.."

"Garip şey! Bütün sokak bundan bahsediyor da sizin haberiniz yok. Herhalde mühim bir işteydiniz..."

"Peki ne olmuş? Tanrı aşkına!"

"Ne olacak? Bizim müthiş kabadayımız Pardaillan tevkif edildi."

Kocakarının yüzü birden sarardı:

"Tevkif mi edildi?"

Şövalyenin kaderiyle ilgilendiğinden değil, tehlikeye atılmaktan korkuyordu.

Hancı sevinçten kıpkırmızı kesilirken, Madam Landry, eşinin tam olarak doğruyu söylediğini üzülerek başıyla onayladı:

"Zavallıyı az önce götürdüler," dedi.

"Böylece namuslu insanları pencereden sarkıtmanın cezasını da en sonunda görecek. Pek ileri gitmişti..."

"Ne yapmış?.."

"Bilmiyorum ama galiba hain Huguenotlarla münasebete girişmiş..." dedi Landry, alçak sesle ve sanki böyle bir sırrın sırf bilgisi bile ona sayısız felaket getirebilirmiş gibi etrafına baktı.

Ev sahibi titremeye başladı, bu işlerle daha fazla meşgul olmanın tehlikeli olacağını hissettiğinden, orada durmayarak evine döndü. Mektubu gizli bir yere sakladıktan sonra, "Her şey meydana çıkıyor," diye düşündü. "Bu kadınlar hakikaten Protestanlarmış. Karşıdaki dinsiz herif onun için genç kızla işi pişirmeye çalıyormuş. Ben de haberim olmadan bu dinsizlere alet oluyormuşum. Girdiğim günahtan kurtulmak için en aşağı dokuz günlük bir perhiz yapmam gerekecek."

*

İki araba doğruca karanlık Mesmes konağına gelmişti. Araba, insana kasvet veren bir avluya girdikten sonra konağın önünde durdu. Subay arabanın kapısını açarak iki kadını indirdi.

Jeanne etrafına hızlı bir bakış attı. Ancak o sırada tek korkusu, kendisine sımsıkı sarılan kızından ayrı kalmak olduğu için nereye getirildiğinin pek farkında değildi. Konak oldukça kasvetliydi doğrusu.

İki kadın birbirine sarılarak onları birinci kata çıkaran görevliyi takip ettiler.

Adam bir kapının önünde durdu ve eğilerek:

"Lütfen içeri girin, görevim burada bitti," dedi.

Kadınlar içeri girdikten sonra kapı kapandı ve kilitlendi. Artık hiçbir şekilde kaçamayacakları bir yere girmiş bulunuyorlardı. Jeanne, buranın bir cezaevi olmadığının çoktan farkına varmıştı.

Çünkü bu oda gayet iyi bir şekilde döşenmişti ve ara kapıyla iki yatak odasına geçiliyordu. Duvarlar halılarla kaplıydı. Pencerelerde demir yoktu. Tüm pencereler konağın avlusuna bakıyordu. Fakat aşağıdaki avluda iki mızraklı asker nöbet bekliyordu.

Jeanne de Piennes, bir cezaevinde olmadıklarını görünce daha çok korkmaya başladı. Kendisini hemen ilk odadaki kanepenin üze-

rine attı. Bu sırada Loïse, masanın üzerinde bulduğu bir mektubu annesine göstererek:

"Bir mektup!" diye bağırdı ve yüksek sesle okumaya başladı:

"Hiçbir şeyden korkmanıza lüzum yok. Bir şey arzu ettiğiniz takdirde, mektubun yanındaki çıngırağı çalarsınız. İçeriye girecek olan bir kadın bütün emirlerinizi yerine getirecek. Yemeklerinizi de aynı kadın getirecek. Bu tutukluluğunuzun sadece birkaç gün sürmesi çok muhtemel."

"Bütün bunlar ne anlama geliyor?" diye mırıldandı Loïse. Çok şükür cezaevinde bulunmuyoruz," dedi.

"Bana öyle geliyor ki, bir cezaevinde bulunmamız, bizim için daha hayırlı olurdu."

"Ne demek istiyorsunuz, anneciğim? Bize karşı kötü niyetli görünmüyorlar."

Jeanne aklına gelen korkunç şüpheleri dağıtmak istercesine başını salladı.

"Bekleyelim, görürüz! Yalnız size daha önce mühim bir sırdan bahsedeceğim."

Loïse, annesinin yanına oturdu:

"Söyleyin, anneciğim!"

"Size o genç şövalyeden bahsedeceğim."

Loïse kızararak başını eğdi. Jeanne ise kızına endişe dolu gözlerle baktı:

"Onu hakikaten çok mu seviyorsunuz?"

Genç kız cevap vermedi. Fakat bu sessizliğinin anlamını annesi pek güzel anlamıştı. Bir dakika kadar düşündü. Sonra devam etti:

"Onun ismini bu sabah öğrendik."

"Evet, Bayan Maguelonne bize söyledi. İsmi Şövalye Pardaillan imiş."

Annesi aynı kelimeyi nefretle tekrarladı:

"Şövalye Pardaillan!"

Genç kız o zaman birdenbire hatırladı:

"Anneciğim!" diye haykırdı. "Bu ismin sizce gizli ve önemli bir

anlamı olduğunu anlıyorum. Arabada gelirken ihtiyar kadın bu ismi söyler söylemez geçirmiş olduğunuz baygınlığın nedenini şimdi daha iyi anlıyorum. Bana öyle geliyor ki korkunç bir şey öğreneceğim."

"Evet, kızım, bu müthiş bir sır..." dedi Jeanne, kendi kendine cevap vermiş gibi mekanik bir sesle.

"Söyleyin, anneciğim."

"Evet, söylemek lazım... Kendinizi gerektiği zaman müdafaa edebilmek için bu sırrı gayet iyi bilmelisiniz."

"Beni korkutuyorsunuz, anneciğim."

"Dinleyin kızım, siz doğduğunuzda zavallı anneniz zaten birçok talihsizlik yaşamıştı. Başına korkunç felaketler gelmişti. Yani Loïse siz olmasaydınız, acıdan ve umutsuzluktan ölecektim. Size ne kadar hayran olduğumu asla bilemezsiniz."

"Bunu anlamak için size bakmam yeterli anne!" dedi Loïse titreyerek.

"Sevgili çocuğum! Sizi kendimden fazla sevdim! Dünyadaki her şeyden çok sevdim! Sizi ondan daha çok sevdim."

"Ondan?"

"Kocamdan, yani babanızdan..."

"Bana onun adını asla söylemediniz."

"Pekâlâ, öğreneceksiniz. Vakti geldi. Babanızın adı..."

"Söyleyin annecim!"

"François de Montmorency!" dedi Jeanne fısıltıyla.

Loïse zayıf bir çığlık attı. Bu büyük isimle gözleri kamaştığından değil, her zaman zavallı doğduğunu inanmış olmasındandı. Sonra annesinin ona dünyada en çok korktuğu iki adamdan birinin Henri de Montmorency olduğunu söylediğini hatırladı.

"Onu ebediyen kaybettiğimi sandığım zaman bir gün gelmekte olduğunu öğrendim. Bana koştuğunu öğrendim. O zaman siz küçücük bir bebektiniz. İşte bunu öğrenen kardeşi Henri de Montmorency, sizi vahşi bir adamına çaldırdı. Ve bana, abisinin yanında söyleyeceği sözleri tasdik etmezsem, bir işaretiyle seni öldürteceğini söyledi."

"Dehşet!.."

"Evet, hakikaten dehşet! Kocam, Henri de Montmorency'nin önünde beni suçlayınca neler çektiğimi kimse bilmeyecek. Konuşmak istedim! Ama Henri'nin her hareketinde, kolunun, sizi alıp götüren canavara ölümünüzü işaret etmeye hazır olduğunu gördüm. Böylece babanızın önünde dilsiz durmaya mecbur oldum. Henri'nin bütün iftiralarını böylelikle kabul etmiş bulundum!"

"Zavallı anneciğim, meğer beni kurtarmak için ne kadar büyük acı ve ızdıraba katlanmışsınız."

Jeanne'nin tek tepkisi kahramanca ve acı dolu gülümsemesi oldu. Yavaş yavaş, kızının narin okşamaları altında kalp çarpıntılarını yatıştırmayı başardı.

"İşte kızım, size dünyada daima bir adamdan nefret etmeye, ölümden ve felaketten kaçıldığı gibi kendisinden kaçmaya mecbur olduğumu söylemekteki maksadımı şimdi anlıyorsunuz, değil mi? Kızım... bu adam Henri de Montmorency'dir..."

"Peki diğeri, anneciğim?"

"Öteki, yani sizi kaçıran, değil mi?"

"Evet..."

"Sizi boğazlamak görevini üzerine alan vahşinin ismi Şövalye Pardaillan'dır."

Loïse ne bir çığlık attı ne bir jest yaptı. Gözleri bulandı ve iki damla iri yaş yanaklarından yuvarlandı. Rengi sapsarı olmuştu. Sonra ellerini göğsünde kavuşturdu, başını eğdi ve:

"Sevdiğim adamın babası," diye mırıldandı.

Annesi, kızını kucakladı:

"Evet, kızım! İkimiz de aynı kötü talihin içine düştük. Bana bu müthiş hakikati, sizi bana geri veren iyi bir adam söylemişti. Sonradan soruşturdum. Beş yaşlarında bir de oğlu varmış. Kendisi herhalde ölmüş olacak. Oğluna gelince, işte kötü talih, babasını nasıl benim karşıma çıkardıysa, onu da sizin karşınıza çıkarmış bulunuyor."

Loïse hiçbir şey söylemedi. Yüreğine korkunç bir acı saplandı. Annesini talihsiz bir hayata mahkûm eden, iğrenç adamın oğlunu seviyordu. Ve oğlunun babayla aynı işi yapıp yapmadığını kim bile-

bilirdi. Genç şövalye onlara neden yardıma gelmemişti?

Ayrıca şövalye, o kadar erken saatte pencerede ne arıyordu? Kendilerinin tevkifiyle onun bir alakası olamaz mıydı? Evet, mutlaka o bütün geçen olayları biliyordu. Onu imdada çağırdığı halde hiçbir harekette bulunmamıştı ve meydana çıkmaması da bunu ispat etmiyor muydu? Artık şüphesi kalmamıştı. Pardaillan herhalde kendisini tevkif eden kimsenin casusu olmalıydı.

O anda aklına gelen düşünceyle irkildi. Annesine dalgın bir şekilde bakarken, onu o kadar solgun, gözlerinde o kadar büyük bir korkuyla gördü ki, muhtemelen onun da aynı şeyi düşündüğünü anladı.

İnler gibi:

"Kalbim parça parça oldu, anneciğim," dedi.

"Zavallı kızım, talihsiz yavrum..."

"Kalbim ölü gibi, ama ben kendimi düşünmüyorum."

"Ne düşünüyorsunuz güzel kızım?" dedi Jeanne, kızına derin derin bakarak. "Onu mu! Ah, güzel kızım! Onu düşünmeyin!"

Loïse başını salladı, titreyerek:

"Az önce bizi kaçıran adamı düşünüyorum," dedi.

Jeanne korkudan titredi, sadece çocuğunu düşünüyordu.

"Bu adamın kim olduğunu tahmin edebiliyorum. O..." dedi Loïse.

"Sus! Sus!"

Jeanne, kızının dudaklarındaki isim lanetlenmiş gibi kekeledi.

Bir anda Jeanne, sağ koluyla şiddetle kızına sarılırken, sol elini gürültüsüzce açılan kapıya uzattı:

"O!" diye inledi.

Henri de Montmorency kapının eşiğinde, kollarını çaprazlayarak kavuşturmuş, bir kâbus gibi mosmor suratıyla duruyordu.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM
CASUS KIZ

O, bu hikâyede zar zor gördüğümüz bir karakter ve artık ona ışık tutmanın vakti geldi. Navarre Kraliçesi'ni takip eden Alice de Lux'den bahsediyoruz.

Navarre Kraliçesi Jeanne d'Albret'yle hizmetçisi Alice'in, Pardaillan'ın yardımıyla kurtulduklarını, Yahudi'nin evine, Isaac Ruben'e nasıl gittiklerini ve Saint–Martin'den çok uzakta olmayan duvarların önüne konumlanmış arabaya nasıl bindikleri gördük. Dört kuvvetli atın çektiği araba, Saint–Germain'e doğru yıldırım hızıyla gidiyordu. Burada Katoliklerle Protestanlar arasında geçici bir ateşkes imzalanmış bulunuyordu. İki taraf da kesin bir savaş için kuvvetlerini toplamakla meşguldü.

Papazlar kiliselerde açıktan açığa Protestan halkı kılıçtan geçirmeyi öğütlüyorlardı. Kral IX. Charles, kılıcı yalnızca soyluların ve askerlerin taşıması gerektiğini emretmek zorunda kaldı. Reformcuların gizlice orada buluştuğu sanıldığı bir ev yakıldı. Bunların arasındaki müthiş çarpışmanın sebebi, insanların kiliselerde Latin ve Fransız diliyle ibadet etmeleriydi.

Moncontour Savaş'ının olduğu gün, ilk çarpışmalarda Huguenotlar galip gelince Catherine de Médicis:

"Demek artık Fransız diliyle ibadet edeceğiz," demişti. Fakat sonradan Huguenotlar mağlup edilince de, "Çok şükür, ibadetimiz Latin diliyle olacak..." diye sevinmişti.

Ateşkesin imzasından sekiz gün sonra bir kilisede bir adam, ihtiyar bir kadına kazaen çarparak onu yere düşürmüş, kadın da hiddetlenerek kendisini aşağılamak için:

"Protestan herif!" diye haykırmıştı.

Bunu duyan kilise halkı adamı bir anda parçalamıştı. Kendisi-

ni kurtarmak isteyen iki kişi de aynı akıbete uğramış bulunuyordu. Yine Paris'te hemen her sokağın başına Meryem Ana'nın resim ve heykelleri dikilmişti. Bunların yanında tepeden tırnağa kadar silahlı yirmişer kişi nöbet bekliyordu. İki ay içinde bu heykellere lazım gelen hürmeti göstermemiş oldukları iddiasıyla elli kişi kılıçtan geçirilmişti. Hatta kısa bir süre sonra, gelen geçenlerin bu haydutların sepetlerine bir miktar para bırakmaları emredildi. Bu emre itaat etmeyenlerin hali dumandı.

*

Hikâyemize geri dönersek, Jean d'Albret ve Alice de Lux Saint-Germain'e ulaşmışlardı. Jeanne d'Albert kalenin sağ tarafına giden ara sokaktaki bir eve girdi.

Burası basık tavanlı bir yerdi. Odada üç asilzade oturmuş, onu bekliyordu.

Navarre kraliçesi, bunlardan birine:

"Marillac kontu! Buyurun," dedi.

Bu unvanla anılan kişi yaklaşık yirmi beş yaşında, yapılı ve görünüşüyle hüzünlü duran bir adamdı. Kraliçe ve arkadaşı içeri girdikten sonra yüzü aniden canlandı. Alice de Lux genç adama baktı ve tarifsiz bir duygu göğsünün sızlamasına neden oldu. Ancak kimsenin fark etmediği bu duygu bir saniyeden fazla sürmedi. Marillac kontu kraliçenin önünde eğilmişti ve kraliçe onu az önce girdiği emekli çalışma odasına kadar takip etti.

Genç istemsizce sordu:

"Sayın majeste, beni niçin böyle çağırıyorsunuz?"

Jeanne d'Albret konta hüzünlü bir bakış attı:

"Sizin isminiz bu değil mi? Kont Marillac ismini size ben vermedim mi?.."

Delikanlı başını salladı:

"Hayatımı, ismimi her şeyimi size borçlu olduğumu biliyorum. Minnettarlığım ancak son kalp atışımla sona erecek. Fakat benim ismim sadece Déodat'dır. Kraliçemin bana bahşedebileceği her unvan bana bir isim vermiyor. Üstüme örttüğünüz bütün perdeler, doğumumun hüznünü ve belki de rezilliğini örtemez. Ey kraliçem! Bana Marillac kontu unvanını veren tek kişinin siz olduğunuzu ve herke-

sin bana Déodat, öksüz çocuk dediği görmüyorsunuz."

"Çocuğum," dedi kraliçe şefkatli bir ciddiyetle, "bu fikirlerden kurtulmalısınız. Bunlar sizi öldürecek. Cesur, sadık, korkusuz birisiniz. İçinizdeki tüm iyi ve cömert her şeyi sakat bırakabilecek bu ölümcül arayışta ısrar etmezseniz, güzel bir kaderiniz olur."

"Beni en çok üzen şey, o konuşmayı dinlemiş olmam. Evet, Catherine de Médicis'le Müneccim Ruggieri'yi gözlemek için bana verdiğiniz görevi yerine getirirken dinlediklerim emin olun içimi yakıyor. Talih bana merhametsiz annemin adını öğretmekle ne kazandırdı? Annemin uğursuz bir kraliçe, bir kaplan kadar vahşi, kan emici Catherine de Médicis olduğunu öğrendiğim gün nasıl oldu da yerin dibine geçmedim?"

Bu anda yan taraftaki odada hayret veya korku ifade eden bir feryat işitildi. Fakat ne Navarre Kraliçesi ne de Marillac kontu bu çığlığı duydu.

Jeanne d'Albret:

"Çocuk! Çocuk! Yolunuzdan sapmamaya dikkat edin! Hayali seraplara doğru koşmaktan sakının! Hayal kırıklıklarından sakının!"

"Hayal kırıklığı kalbimde, majesteleri."

"Böyle faydasız ve lüzumsuz şeylerle boş yere uğraşmayın... Bu acı sırrı da hiç kimseye açmayın," dedi. "Sizi ne kadar sevdiğimi bilirsiniz. Sizi oğlumdan ayırmadım. Oğlum Henri ile beraber dağlarda dolaştınız. Aynı öğretmenlerden ders aldınız. Kalbimde ikiniz de aynı muhabbetli yeri işgal ediyorsunuz."

Genç adam eğilerek kraliçenin elini öptü. Jeanne d'Albret devam etti:

"Şimdi beni dinleyin. Paris'te sadakatine oğlum kadar güveneceğim bir adama ihtiyacım var,"

"Bu adam ben olacağım."

"Zaten ben de sizden bu cevabı bekliyordum," dedi kraliçe, duygularını zor bastırarak. "Ama dikkatli olun, tehlikeye atacağınız şey hayatınız olabilir."

"Hayatım sizindir. Oğlunuz kral için olduğu gibi, sizin için de her an kendimi en büyük tehlikelere atmaya hazırım."

"Belki de..." diye ağır ağır devam etti Navarre kraliçesi, "hayatınızdan fazlasını riske atmanız gerekecek. Belki de kendi kalbinize karşı savaşmanız gereken koşulların mevcudiyetinde bulacaksınız kendinizi. O zaman çocuğum, sizden beklediğim şey cesaretten daha fazlası olacak; sadece sizden umabileceğim bir ruh yüceliği."

"Majesteleri, yaşarsam bunu size borçlu olduğumu unutmak imkânsız olacak! Felaket ve ızdıraplara mahkûm bir zavallı değilsem, bu sizin yardım eli uzattığınız içindir. O halde, rızanızı ve emirlerinizi bekliyorum.

"Beni dinleyin evladım, sevgili oğlum..." dedi sonra Jeanne d'Albert, kimsenin konuşmalarını dinlemediğinden emin olmasına rağmen, o kadar alçak sesle konuşmaya başladı ki, Marillac kontu tüm dikkatini söylediklerine verdi, gözlerini kapattı, başı neredeyse kraliçenin başına dokundu.

Görüşme, daha doğrusu monolog bir saat kadar sürdü. Bir saatin sonunda kendisine verilen talimatları özetledi. Sonra kraliçeyi selamlamak için eğilmek istedi. Ama Jeanne d'Albert onu alnından öptü.

"Gidin oğlum. Benim iznimle gidin."

Déodat odadan çıktı. Diğer odadaki iki asilzadeyi selamlarken etrafına hızlıca bakındı ama bu alçak odada görmek istediğini ya da tekrar görmek istediği şeyi bulamadı. Sonra sokak kapısının önünde hazır duran atına atladı. Paris'e doğru uzanan ağaçlıklı yolda kayboldu.

Déodat düşünceliydi. Kendisine verilen yeni görev ile buradan ayrılmasından memnun kalmadığı anlaşılıyordu. Yola koyduktan sonra atının adım adım gitmesine izin verdi.

İzlediği yol, bakımsız bir patikadan biraz daha fazlasıydı ve yokuş dikti.

Yirmi dakika sonra Marillac kontu ya da onun adıyla Déodat, bir çan kulesinin etrafına toplanmış bir grup sazdan kulübeye ulaştı. Bu mezranın adı Mareil'di.

Durdu, az önce indiği yüksekliği incelemek ister gibi arkasına baktı ama karanlık derindi. Saint–Germain ona yalnızca tepenin zirvesinde koyu bir çizgi olarak göründü.

İçini çekti ve atından indi. Paris'in kapıları akşam münasebetiyle

kapalı olacağından geceyi burada geçirmeye karar vererek bir kapıyı çaldı. Köylü, uzatılan eküden ziyade gelenin taşıdığı uzun kılıçtan korkarak ona büyük bir itibar gösterdi. Déodat'ya derhal bir oda hazırlayarak bir de kocaman tortilla pişirdi. Marillac kontu bir yandan tortillasını yerken bir yandan da derin düşüncelere daldı.

Ardından dirseklerine yaslandı, atı ahıra götürülürken çizmesini yanan şömineye uzatmıştı.

Berrak alevde pişen tortilla, parçalanmış şekilde uzun zamandır önündeydi. Ona dokunmadı. Düşünüyordu.

*

Déodat'nın hareketinden sonra Navarre kraliçesi birkaç dakika düşünceli kaldı, mevcut sakinliğine dönmek için çaba sarf etmişti. Zili çalarak Alice'i yanına çağırdı. Bir dakika bekledi, kimsenin gelmediğini görünce zili iki kez daha çaldı. Bu sefer kapı açıldı ve Alice de Lux belirdi.

"Majesteleri affınıza sığınıyorum. Sanırım beni iki kez çağırdınız ama bu odadan o kadar uzaktaydım ki emin olamadım."

Navarre kraliçesi bir koltuğa oturdu, berrak bakışlarını genç kıza dikti. Alice, Jeanne d'Albret'nin bakışlarından gayriihtiyari ürktü. Kalbi çarpmaya başladı:

Kraliçe:

"Alice," dedi, "o müthiş felaketten kurtulduktan sonra size beni köprüden geçirdiğiniz için çok tedbirsizce davrandığınızı, tahtırevanın perdelerini açmakla da münasebetsizlik ettiğinizi ve nihayet bana son derece düşman bir halkın önünde kim olduğumu söylemekle de büyük bir suç işlemiş olduğunuzu söylemiştim."

"Bu doğru ama niyetimi majeslerine açıkladığımı sanıyordum."

"Bunları söylerken size sadece aldanmış olduğunuzu belli ettim. Hakiki düşüncelerimi söylemedim. Eğer bunu söyleseydim, daha birçok büyük münasebetsizlik yapabileceğinizi düşünmüştüm."

Alice birdenbire sapsarı kesildi:

"Sözlerinizden bir şey anlamıyorum," diye kekeledi.

"Şimdi anlarsınız. Navarre Sarayı'na Protestan olmak üzere geldiğiniz zaman, Kraliçe Catherine'in zulmünden kurtulmak için ora-

dan kaçtığınızı söylemiştiniz. Sizi de birçokları gibi iyi niyetle kabul ettim. İyi bir aileden ve zeki bir insan olduğunuz için de size yanımda iş verdim. Aradan geçen sekiz ay zarfında size karşı en ufak bir fena harekette bulunduğumu hatırlamıyorum. Açık konuşun, size emrediyorum."

Alice kendini biraz toparladı:

"Bana karşı göstermiş olduğunuz yakınlığı ve bana yaptığınız iyilikleri son derece büyük bir minnettarlıkla karşılamış bulunuyorum. Mademki bana bazı sorular sormak tenezzülünde bulunuyorsunuz; benim de muhterem şahsınıza bir soru sormama izin vermenizi rica ederim. Acaba bu lütuflarınıza karşı bir nankörlükte mi bulundum? Sekiz aydan beri hangi görevi yapmadım? Bana 'Güzel Béarnlı' diyorlar. Bu güzelliğimle bazı asilzadelerinizi cezbedebilirdim. Böyle bir şey yaptım mı? Herhangi bir adamınızı savaşa gitmekten vazgeçirmeye kalkıştım mı? Son olarak, hizmetinize girdiğimden beri, yeni dinime bir acemiden beklenebilecek tüm bağlılık işaretlerini göstermedim mi?"

Kraliçe büyük bir sabırla dinledi:

"Hayır," dedi. "Dinî görevinizi büyük bir itina ile yaptığınızı bilirim. Bu bağlılığınız karşısında birçok kimse hayret bile etmişti. Yine de bu noktada Protestan yerine Katolik olmanızı tercih ederdim. Asilzadelerime karşı pek o kadar laubali şekilde hareket etmediğinizi bilmekle beraber çok ciddi de olmadığınızın farkındayım. Sonra hizmetinizi yapmakta aşırı derecede gayret gösteriyorsunuz. O kadar ki, göreviniz olmadığı, hizmetinize muhtaç bulunmadığım zamanlar bile yanımdan ayrılmamaya, konuşulan her şeyi duymaya ve her şeyi görmeye çalışıyorsunuz."

İtham çok sert ve açıktı. Bu sözler karşısında genç kız sendeledi:

"Sözlerinizi anlayamıyorum..."

Jeanne d'Albert ona bir tür acımayla baktı.

"On beş günden beri sizden şüphelenmeye başladım. Sizi sevdiğim için karşımda mahcup olmanızı istemiyordum. Bunun için şimdiye kadar bir şey söylemedim. Fakat artık ayrılmamız lazım geliyor. Çünkü bana ihanet ettiğinize kesin olarak inanmış bulunuyorum."

Alice:

"Majesteleri, beni kovuyorsunuz?"

Navarre kraliçesi, ciddi bir sesle:

"Evet!" cevabını verdi.

Odada bir an ezici bir sessizlik oldu. Alice bir idam mahkûmu gibi yerinde kıvranıyor, rica etmek, kendisini kurtaracak bir şey yapabilmek için çırpınıyordu. Nihayet dudaklarından:

"Herhalde feci bir iftiraya uğradığımı anlıyorum," diye inledi.

Navarre kraliçesi belki de genç kızdan daha fazla acı çekiyordu.

Cömert bir ruh için, gerçekten güvendiği bir varlığın ihanetinden daha acı verici bir manzara yoktur. Ve telafisi mümkün olmayan bir utanç önüne konulduğu anda, karşısındaki insanı nefes nefese ve sadakatinin kanıtlarını toplamak için boş yere çabalarken gördüğünde ve onun, suçlamanın ağırlığı altında ezildiğini hissettiğinde karşılaşılan manzara kesinlikle mağlup edilmiş bir düşmanınkinden daha korkunçtur.

"Dinleyin," dedi Jeanne d'Albert, o kadar üzgün bir sesle konuştu ki genç kız ürperdi. "Bana ihanet ettiğinizi ispat eden vesikalar elimde. Bunları sizi yargılayacak olan hâkimlere vermek elimdeydi ve bunu yapmaya mecburdum. Yine de bunu yapmıyorum. Sizi sadece, kendisine bağlı olduğunuz Kraliçe Catherine de Médicis'e gönderiyorum."

Alice yeniden:

"Muhterem kraliçem, aldanıyorsunuz," diye mırıldandı.

"Öyle mi? Bir gün odanıza girdiğimde bir mektup yazıyordunuz. Beni görür görmez bu mektubu ateşe attınız. O zaman sizi sorguya çekebilirdim. Fakat yapmadım."

"Mademki bana hakikati söylememi emrettiniz, söyleyeyim. Ben de bir kadınım ve birisini seviyordum. Mektubu da ona yazıyordum."

"Bu tahmin ettiğim bir şeydi, o yüzden bir şey söylemedim. O gün subaylarımdan biri, sizi Paris'e giden bir haberci ile konuşurken görmüş. Bu yabancı adam, subayı görünce hemen atına atlayarak dörtnala uzaklaşmış ve bir daha geri dönmemiş. Neden?"

"Paris'te bazı arkadaşlarıma, bana öteberi göndermeleri için sipa-

rişlerde bulunuyordum. Bu adam bir daha dönmedi. Kim bilir, belki de öldürülmüştür."

"Ordu komutanları konuşmak için toplandıkları zaman neden müzakere odasına tepeden bakan o kabine saklandınız?"

"Komutanlar birdenbire içeri girdikleri için şaşırmıştım madam, çıkmaya cesaret edemedim."

"Bana vermiş olduğunuz bu izahlara o zaman inanmıştım. Fakat dediğim gibi, son on beş günden beri size karşı şüphem son derece arttı!"

"Neden madam? Neden...?"

"Paris'e benimle beraber gelmek için ısrar ettiniz. Ben de bu vesileyle sizi denemeye karar verdim ve sizi yanıma aldım. Yanımdaki birçok kimse sizin bir casus olduğunuzu iddia ettiği halde, ben aksini görebilmek ümidiyle hayatımı tehlikeye attım."

Alnında ter damlacıkları oluşan, titreyen, bitap düşmüş Alice de Lux son bir çaba sarf etti.

"Majesteleri, yaşadığınıza göre masum olduğumu görebilirsiniz..."

"Bu sizin masum olduğunuzu göstermez Alice, siz beni öldürmek isteyenlerle berabersiniz!.."

"Asla!.."

"Alice, tahtırevanın köprüden geçirilmesini siz istediniz. Katillere benim kim olduğumu da siz söylediniz ve beni gösterdiniz. Bu mektubu dizlerinizin üstüne düştüğünde gördüm. Çok şaşırdığınız için fark etmediniz bile. İşte bakın, mektup hâlâ yanımda bulunuyor."

Jeanne d'Albret, elinde tuttuğu mektubu genç kıza uzattı. Genç kız dizlerinin üstüne düştü ya da doğrusu çöktü, öyle bir utançla ezildi ki, bir daha ayağa kalkmaya cesaret edemeyecekmiş gibiydi.

Kraliçe bağırdı:

"Alın! Bu mektup size ait!"

Casus kız, taş gibi donmuş kalmıştı:

"Alın, diyorum!" diye sert bir şekilde tekrarladı Navarre kraliçesi.

Kız titreyerek, başını kaldırmadan elini uzattı.

"Okuyun!.."

Kız yine hareketsiz kaldı:

"Okuyun diyorum! Amiriniz bu mektubunda size yeni bir görev veriyor. Okuyun diyorum!"

Alice, gözleri kararark mektubu açtı ve aşağıdaki satırları okudu:

"Eğer başarırsak, yarın Louvre Sarayı'nda bulunun. Başaramazsak, ne yapıp yapıp bir haftalık izin alarak Paris'e gelin. Kraliçe sizinle mutlaka görüşmek istiyor."

Mektupta imza yoktu.

Alice'in dudaklarından bir inilti döküldü.

Navarre kraliçesi Alice de Lux'e merhametli bir bakış attı:

"Gidin!" emrini verdi.

Kız, ölümden kurtulduğuna inanmayarak yavaş yavaş doğruldu. Ufak adımlarla kapıya kadar yürüdü. Fakat dışarı çıkınca deli gibi koşmaya başladı.

Navarre kraliçesi odadan çıktı. Diğer asilzadelerine:

"Gidelim," dedi.

Beraberce kapının önünde bekleyen arabaya atladılar. Kraliçe, Alice'i görebilmek ümidiyle sağa sola bakındı. Sonra içini çekerek:

"Zavallı kızcağız," diye mırıldandı. "Sevinin, Catherine! Bir genç kızın daha felaketine sebep oldunuz!"

Araba süratle uzaklaştı.

Alice'e gelince, ilk düşündüğü şey, buralardan kaçmaktı. Şatonun önünde bulunan meydanı geçerek nereye gittiğini bilmeksizin koştu. Kendi kendine konuşuyordu:

"Nereye gitmeliyim? Nereye saklanmalıyım? O, rezaleti işitince halim ne olacak? Mahvoldum. Ne yapmalı? Paris'e gitmeli... Asla! Bunu yapamam. Catherine'in aleti olmaktan iğreniyorum. Ben kimim? Ben neyim? Kendimden iğreniyorum! Nasıl oldu da Navarre kraliçesini öldürmek vazifesini üzerime alabildim? Bereket versin ki, karanlıkta kimse yüzümü görmüyor. Fakat birkaç saat sonra sabah olacak. O zaman ne yapacağım?"

Bir taşın üstüne oturdu, çenesini iki elinin avucuna koydu.

Genç bir kadındı Alice.

Karanlıktı ve kışkırtıcı bir güzelliği vardı. Nar gibi muhteşem dudaklarıyla, ağır şehvetli göz kapaklarının örttüğü bakışlarının ateşiyle yarı Endülüslüydü.

Orada, eskiden atış yaptığı dağlarda ona Güzel Béarnlı derlerdi. Ve bu lakap ona çok yakışmıştı. Ama o anda, sarsılmış yüz hatlarında, o bitkin gözlerde, mor beneklerle lekelenmiş alnında bahsettiğimiz bu güzelliği kimse göremezdi.

"Catherine'in şerrinden kurtulmak için ölmekten başka çarem yok. Halbuki ölmek de istemem. Bu kadar gençken nasıl mezara gireyim? Yürü sefil! Kötü şöhretinin sonuna kadar gitmelisin... Haydi, ayağa kalk casus! Kraliçe seni bekliyor."

Bu talihsiz yaratık kendine işte böyle işkence ediyordu.

Ona acımanın henüz zamanı gelmedi. Bu hikâyede ortaya çıkacak olaylar, bize Alice de Lux'ün bir canavar mı yoksa talihsiz bir kadın mı olduğunu yakında gösterecek.

Az sonra soğukkanlılığı yavaş yavaş yerine gelmeye başladı. O zaman tuttuğu yolu hesapladı. Paris'e doğru gidiyordu. O kadar yürüdüğü halde en ufak bir yorgunluk bile hissetmiyordu. Sanki manyetik bir güç onu oraya çekiyormuş gibiydi. Bir saat yürüdükten sonra, birkaç alçak ev gördü ve hevesle baktı. O zaman durarak ne kadar mesafe katettiğini hesapladı. Saint-Germain'den, yani Jeanne d'Albret'den adamakıllı uzaklaşmış bulunuyordu. Sanki bu şekilde utançtan da uzaklaşmış gibiydi. Utanç onu ezdi, çiğnedi, dayanılmaz bir ızdıraba sürükledi.

Aynı zamanda, yürüdüğü yol yüzünden değil, bir odada yalnız kalma, başını yastığın altına gizleme, daha fazla bir şey görmeme, daha fazla bir şey duymama ihtiyacı duyduğundan aniden yorgunluktan kırıldığını hissetti.

Ondan on adım ötede, önünde durduğu alçak evlerden birinin küçük bir ışığın dışarı süzülmesine izin verdiğinin görüyordu. Tüm hareketlerine başkanlık eden bilinçsiz bir kararlılıkla, bu ışığa doğru yürüdü ve kapıyı çaldı.

"Geceyi geçirmek için bir oda istiyorum," dedi.

"Pek üşümüşsünüz, madam. İçeri girin, biraz ısının. Yer bulunur."

Alice köy evine girdi. Yatak odasının hazırlanması için gereken zaman zarfında ısınmasını temin için, köylü onu bir şöminenin yandığı başka bir odaya götürdü. Alice buraya girerek ateşe doğru yürüdü.

Odada, ateşin karşısında derin düşüncelere dalmış bir subay gördü ve onu birdenbire tanıdı. Tanımasıyla beraber ağzından gayriihtiyari bir feryat çıktı.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM
MAREIL HANI

Alice'in attığı çığlık üzerine adam hızla döndü, o Déodat'ydı. Alice'i hareketsiz ve taşlaşmış gibi görünce sarardı, aceleyle ayağa kalktı, koştu ve onun elini tuttu.

Evet, Déodat'yla Alice hiç beklenmedik bir şekilde buluşmuşlardı. Genç subay ayağa kalkarak Alice'in elini tuttu ve onu ateşe doğru yaklaştırdı. Bir taraftan da:

"Acaba rüya mı görüyorum? Hakikaten Alice, siz misiniz?" diye konuşuyordu. "Halbuki sizden ayrıldığım için ne kadar üzülüyordum. Mademki karşımdasınız, artık daha fazla üzülmeme lüzum yok."

Bir tür hararetle, öyle bir şaşkınlıkla konuştu ki, onun neden ve nasıl orada olduğunu merak etmeyi bile düşünmedi.

Onu ocağın yanındaki bir kanepeye oturttu. Ellerini elleri içine aldı:

"Fakat buz gibi olmuşsunuz. Soğuktan titriyorsunuz... Ateşe biraz daha sokulabilirsiniz. Yüzünüz de üşümüş, üstelik sararmışsınız da... Çok da yorgun görünüyorsunuz."

Genç kız, içinden, "Şimdi kendisine ne diyeceğim?.." diye düşünüyordu

"Sevgilim! Sizi bir daha asla göremeyeceğimi, sizinle sonsuza kadar ayrı kalacağımızı düşündüm. Ve işte buradasınız! Buradasınız!"

Ne diyebilirdi? Ona nasıl bir yalan uydurmalıydı? Bunu yapabilecek miydi?

Ve onun sessizliği genç adamı şaşırtmıştı. Alice sessizdi. Neden?..

Aman Tanrım! Cesaretinden korkması gerekmez mi? Bu genç kız ona katılmak için Navarre kraliçesinden ayrılmış, kendini tehlikeye atarak onun peşine düşmüştü. Solgunluğunun, ızdırabının,

sessizliğinin nedenlerini merak etmek ne kadar gülünçtü!

Doğrusu iki genç bir süreden beri sevişiyordu. Ve birbirlerine yeminle aşklarını söylemişler, kendi aralarında nişanlanmışlardı.

Ama bir kız, Alice gibi saf ve namuslu bir kız, bir erkeğe, nişanlısına bile derin bir duygu hissetmeden onun peşinden koşmazdı.

Alice aralarındaki aşkı Navarre kraliçesine söylemediği için pişman olmuştu. Bu şefkatli kraliçe belki kendisini affederdi. Niçin böyle yapmamıştı?

Ve şimdi delikanlı, sevdiğine, ruhunu dolduran tüm saygıyı, kalbinden taşan minnettarlığı nasıl göstereceğini bilemiyordu.

Ellerini daha çekinerek tuttu:

"Alice..." diye mırıldandı.

Alice gözlerini yarı kapattı.

"Alice," diye devam etti, sesi okşayıcı bir tondaydı. "Sizi Saint–Germain'e, kraliçeye geri götüreceğim."

Alice duyduklarıyla sarsıldı ve ona şaşkın şaşkın baktı.

Delikanlı durmadan bir şeyler söylüyor, genç kıza aşkından bahsediyor, onu ısıtmak için kucağında sıkıyordu. Alice ise kulağının dibinde söylenen tatlı sözleri duyuyor, fakat manasını düşünemiyordu bile...

Genç adam onu göğsünün üzerinde daha büyük bir muhabbetle sıktı:

"Alice, kutsal meleğim! Arkamdan gelmek suretiyle bana karşı göstermiş olduğunuz büyük sevgi ve bağlılıktan dolayı kendimi dünyanın en mutlu insanı sayıyorum. Bana bu saadet dolu geceyi yaşattığınız için size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum."

Dikkatliydi ve Alice yine de sessiz kalmaya devam etti.

Delikanlı sözüne devam etti:

"Biliyor musunuz, neye karar verdim? Sizinle derhal evlenelim. Şimdi yola çıkarak, erkenden Saint–Germain'e varırız. Hemen kraliçenin yanına çıkarız. Ona her şeyi anlatırız. Göreceksiniz, kendisi de bundan memnun kalacak. Ondan sonra rahat rahat orada kalırsınız. Ben de aldığım görevi yapmaya giderim. Beni kraliçenin yanında beklersiniz."

Alice artık kendisini biraz olsun toparlamış olduğundan, ne diyeceğini bulmuştu. Başı eğik, sesi titreyerek mırıldandı:

"Kraliçe gitti."

"Gitti ha?.."

"Evet, şimdi pek uzaklarda olmalı."

Bir sessizlik oldu. Rahatsız olan Marillac, şimdi biraz daha iyiye gitmekte olan Alice de Lux'a tarifsiz bir sevgiyle baktı.

"Kraliçe arabaya binerlerken ben de fırsattan yararlanarak kaçtım," dedi. "Beni çağırdıklarını, aradıklarını duydum. Fakat bulamadılar. Nihayet araba hareket etti. Karanlıklar içinde kayboldu."

Déodat şaşırdı:

"Ne büyük bir talihsizlik," dedi kont. "Benim için göze aldığınız büyük fedakârlıktan dolayı size son derece hayranım. Ama ne diyeceğiz? Kraliçe ne düşünecek?"

Alice bakışlarını genç adama yöneltti. Sonra uzun kirpikli göz kapakları aşağı indi ve mırıldandı:

"Sizi daha önce gördüğüme göre onların ne dedikleri ya da düşündükleri benim için önemli değil. Sizden uzun süre ayrı kalmaya dayanamadım ve sizi Paris'e giderken gördüğümde, karşı konulmaz bir güç beni peşinizden gitmeye zorladı. Ah canım sevgilim! Benden sizi bırakmamı istemeyin!"

Alice bu sözleri söylemekten oldukça rahatsızdı. Gerçekten rahatsız olmuştu. İçine rahatlatan tek şey, rahatsızlığının ne sevgiye ne de edep duygusuna boyun eğmesiydi. Onu rahatsız eden yalandı ve aynı zamanda yalanın doğurabileceği sonuçlardı.

Déodat'nın kalbi takdire şayan bir tutkuyla, gözleri yaşlarla dolmuştu. Genç kadının önünde dizlerinin üzerine çöktü, onu ellerinden tuttu ve öpücüklerle kapladı:

"Affedin beni Alice, beni affedin!" diye bağırdı. "Siz benden harika, daha iyi ve daha cömertsiniz ve ben kesinlikle sevginizi hak etmiyorum. Ah, siz bana güvenin ve sevginin böylesine yüce bir kanıtını verdiğin anda, ben size önemsiz şeylerden bahsediyorum! Evet Alice, siz bana aitsiniz ve ben de gördüğüm ilk günden beri size aitim. Hatırlıyor musunuz, Alice? Paris'ten tek başınıza geliyordunuz ve arabanız dağda bozulmuştu. Kondüktörleriniz sizi terk

etmişti ama siz cesurca yürüyerek yolunuza devam etmiştiniz. Sizi o çağlayan derenin kıyısında, içinden çıkamadığınız bir yerde bulmuştum ve sonra bana hikâyenizi anlatmıştınız. Ve siz konuşurken, ben size hayran kalmıştım. Uzun bir süre yalnız kalmıştık, o büyük ceviz ağacının altında ve alaca karanlık geldiğinde sizi kollarıma aldım ve derenin diğer tarafına yürüdüm ve ardından sizi Navarre kraliçesinin huzuruna getirdim."

Bu sözleri söyledikten sonra, Alice gözlerini açtı. Ve hâlâ oturmuş, başı dik, ona bir tür yüce hayranlıkla bakıyordu. İkisi de fakir bir köylü kulübesinde olduklarını unutmuşlardı. Aşkın tüm gücüyle, içgüdüsel olarak, onları ayıran uçurumları tahmin eden iki ruhun için korkunç lezzetli şeyler geziniyordu içlerinde.

Kont ayağa kalktı.

Ayakta, kollarını göğsünde kavuşturdu. Alnı ağır hatıraların altında kırışır, bir yanı ocağın canlı aleviyle bir şekilde aydınlanırken, diğer tarafı gölgeler içinde kalıyordu. Alice, ona şiddetli bir hayranlıkla baktı.

Gökyüzü bu mutlak mutluluğun sonsuz ve yüce ifadesinin görülmesine izin vermek için biraz aydınlansa da ona bakan gözler, gökyüzünde şimşek ve fırtınayla karşılaşmaktan çekiniyorlardı. Casus güzeldi, karanlık dünyanın meleklerinden biri gibi güzeldi, ama aynı zamanda kalbini kucaklayan saf sevginin içtenliği de güzeldi. Ondan nefret etmek ya da ona acımak için Alice'i bütünüyle tanımayı bekleyelim.

Catherine de Médicis'in oğlu, casusun önünde, dediğimiz gibi devam etti:

"Bu yüzden sizi seviyorum Alice ve yüz farklı hayatta yaşasam bile, sizi kollarımda taşıdığım o anı unutamadım. Ah! Bir güneş ışığının bir zindana girmesi gibi girdiniz hayatıma! İçimde korkunç düşünceler vardı, fırtınalı bulutlar gibi siyah düşünceler... ve sonra bu düşünceler pembe bir renk tonuna dönüştü. Ben yaşayan bir rezalettim ve siz benim üstüne mutluluk rüyalarının mavi perdesini attınız. Çaresizliğin, utancın ta kendisiydim, ancak utanç karşısında zafer kazandım ve hissettiğim aşağılanma, ruhumda bir kraliyet gururuna dönüştü! Ah Alice, benim Alice'im! Bir kez daha hüzünlü düşüncelerimi aydınlatmaya geldiniz! Birbirimize mutlu-

luk dünyası olalım ve evrenin geri kalanını unutalım! Bizim için ne dediklerinin önemi var mı? Aşkım sizi korumak için, kılıcım da sizi görmeye cesaret edenlerin alaycı bakışlarını söndürmek için burada!"

Alice de Lux bunun üzerine kalktı. Kollarını genç adamın boynuna doladı ve ona inanılmaz bir güçle sarıldı. Solgun yanaklarını sevdiği kişinin kalbine yasladı ve fısıldadı:

"Dünyadaki her şeyi unutabilseydik! Dinleyin, dinleyin canım sevgilim... Ben de karanlıkla çevriliydim. Ben de korkunç işkencelere maruz kaldım. Sevgili Déodat, sizi ne kadar sevdiğimi biliyorsunuz. Eğer siz de beni seviyorsanız, hemen şimdi, sabah olmasını bile beklemeden hareket edelim. Sizinle birlikte kaçalım. Buralardan uzaklara gidelim. Fransa'yı terk edelim. Dağları ve gerekirse denizleri geçelim! Geçmişimizin acılarını ve aşkımızın sarhoşluğunu gizleyelim. Söyleyin! İstiyor musunuz bunu? Paris'ten uzak, Fransa'dan uzak olması şartıyla beni istediğiniz yere götürün. Size hayatımın sonuna kadar bir köle sadakatiyle hizmet ederim."

Genç kız titriyordu, dişleri takırdıyordu. Baş döndürücü bir korku onu ele geçirmişti.

"Alice! Alice! Kendinize gelin!" diye dehşet içinde haykırdı Déodat.

Alice şaşkınlıkla etrafına bakındı ve kekeledi:

"Kaçıyoruz, değil mi? Gün doğumunu beklemeyelim! Hadi, gidelim!"

"Alice! Alice!" diye tekrarladı genç adam. "Nereden geliyor bu garip sözler! Neden kurtulmak istiyorsunuz!"

Casus, enerjisini geri kazanmak için çaba sarf etti.

Bir sözün, bir jestin ölüme mahkûm ettiği o müthiş dönüm noktalarından birine geldiğini hissetti.

Bu kelimelerden birinin ağzından çıkmış olabileceği düşüncesiyle dehşet içinde ürperdi.

"Ne dedim?" diye fısıldadı, göğsü ani çarpıntılarla inip kalkıyordu. "Hiçbir şey sevgilim, sizi korkutacak hiçbir şey yok."

Gülümsemeye çalıştı:

"Anlayın beni. Nereye kaçabilirdim ki? Sizinle gitmekten başka yapacak bir şeyim yok. Böylece birbirimize tamamen sahip olacaktık. Artık ayrılık yok! Aşkımızdan başka bir şey yok."

"Fakat niçin bu kadar telaş ediyorsunuz, Alice?" diye sordu.

"Ben sakinim ve sakin kafayla size tekrar ediyorum, hadi gidelim! Gerekirse İspanya'ya veya İtalya'ya gidelim. Nasıl olsa, kılıcınızla her yerde iş bulursunuz."

Marillac kontu yavaşça başını salladı.

Déodat başını yavaşça hareket ettirdi. Sevgilisinin boynunu saran kollarından kurtuldu ve onu şöminenin yanına oturttu, ateşe bir kütük daha attı, alevleri canlandırdı, ateş berrak ve parlaktı, hanı hemen aydınlattı:

"Dinleyin Alice," dedi. "Ruhum üzerine yemin ederim ki, eğer özgür olsaydım bu teklifinizi kabul ederdim. 'Nereye isterseniz gidelim. İspanya ya da İtalya, benim için fark etmez,' derdim."

Alice korkarak sordu.

"Özgür değil misiniz?"

"Bilmiyor musunuz? Bir gün size doğumumun sırrını ve annemin adını söyleyeceğim."

Alice bu gerçeği hatırlayınca ürperdi. Saint-Germain'in evindeki sır buydu; Marillac kontu Navarre kraliçesiyle annesi hakkında konuştuğunda, yan odada boğulan çığlığın sahibi oydu.

"Evet," diye devam etti genç adam. "Bir gün, şüphesiz çok çabuk, size her şeyi anlatacağım. Ama bilirsiniz ki dünyada hürmet ettiğim ve uğrunda hiç tereddüt etmeden canımı vereceğim bir kadın var. Bildiğiniz gibi o bizim iyi kraliçemiz dediğimiz Navarre kraliçesi. Beni kurtardı. Bana anne oldu. Çıplak ve perişan haldeyken beni evlat edindi ve bana bir isim verdi. Her şeyi ona borçluyum; hayatımı ve onurumu. Kraliçenin bana ihtiyacı var ve ben ona yardım edeceğime yemin ettim. Eğer şu anda gidersem kendimi sadece aşağılamış değil, aynı zamanda ona ihanet de etmiş olurum. Kraliçesi Catherine'in casuslarından bile daha kötü olurdum. Beni anlıyor musunuz Alice?"

"Evet," diye yanıtlayan Alice, sevgilisinden bu sözleri duyunca mosmor oldu. Ve yumuşak bir sesle, "O zaman gitmiyor muyuz?"

diye ekledi.

"Bu güzel duyguların karşısında ancak saygıyla eğilirim. Fakat bilmeniz lazım ki, kendisine her bakımdan bağlı bulunduğum Navarre kraliçesi bana bazı emirler verdi. Bu emirleri mutlaka yapmak mecburiyetindeyim. Her şeyimi kendisine borçlu olduğum muhterem kraliçeye ihanet etmek kadar büyük alçaklık olamaz. Sözlerimi anlıyorsunuz, değil mi?"

Alice, kollarını Déodat'nın boynundan çekti:

"Anlıyorum. Birlikte gidemeyeceğimizi söylemek istiyorsunuz..."

"Çünkü ben Paris'e gitmezsem kraliçenin başına büyük felaketler gelecek," dedi Alice'in ısrarına şaşırarak.

"Evet, evet! Biliyorum, kraliçemiz tehlikede bulunuyor. Onun için gitmeniz lazım..."

"Üzerime aldığım kutsal görevi sona erdirdikten sonra sizi tekrar bulurum. Ama en azından kraliçeye karşı görevimin bana aşkımı unutturduğuna inanmayın. Hayatımda iki melek var; o meleklerden biri Jeanne d'Albert, diğeri de sizsiniz Alice. Mademki kraliçe gitti ve siz ona refakat etmek istemiyorsunuz, bu takdirde Paris'e gelin... Orada beni evlatları gibi kabul eden bir ev var. Siz de orada kendinize sıcak bir yuva bulur, her şeyden emin olarak, korkmadan beni bekleyebilirsiniz."

"Burası kimin evi?.."

"Liderimiz Amiral Coligny'nin..."

Bu tehlikeli görüşme sırasında farklı vesilelerle casusu heyecanlandıran derin kuşku, bütün çehresini sarstı ve yüzüne bir ölüm rengi yayıldı.

Alice bu cevaptan memnun kalmadığını gösterir bir şekilde başını salladı.

Déodat sordu:

"Oraya gitmek istemiyor musunuz?"

Sanki bunalmış gibi gözlerini kapadı. Gerçekten de öyleydi. Tek bir düşüncesi vardı; yalnız kalabilmek, içine kapanabilmek, düşünmek, felaketini ölçmek ve yeni bir yalan uydurabilmek...

"Çok yorgunum," dedi. "Söylediklerinizin manasını anlamıyorum."

"Bu duygular sizi çok hırpalıyor... Ah Alice, benim zavallı meleğim... Bütün bu kötülükleri size mutluluk içinde ödeyeceğim."

"Eğer orada bakışlarınızın altında uyuyabilirsem tüm yorgunluğum geçecek gibi görünüyor."

Ve sanki uykuya yenik düşmüş gibi başını geriye attı.

Genç adam, derhal köylüden bir yorganla yastık istedi. Bunu tam ateşin karşısındaki kanepenin üzerine koyarak Alice'i yatırdı.

Alice hemen gözlerini kapamış ve uyur gibi yaparak düzenli aralıklarla nefes almaya başlamıştı.

Déodat yine masanın başına oturdu ve uyumakta olan sevgilisini beklemeye koyuldu.

Hancı, beyefendiye bir ihtiyacı olup olmadığını sorduktan sonra kapıyı kapattı ve yattı.

İçeride ve dışarıda derin bir sessizlik vardı. Sadece ateşte kıvrılıp sallanan dalların ışığı bu sessizliğe biraz hayat veriyordu.

Uyur gibi yapan Alice düşünüyordu. Ve bu düşünceyi burada özetlemeye çalışmamız gerekiyor. Bu özenimiz olmadan, karakterlerin bazı tutumları yanlış anlaşılmaya devam edecek.

Bu kadının durumu trajikti. Burada gerçekleşen drama olağanüstüydü. Bir cümle bunu açıklıyor; casus kız, Marillac kontuna âşıktı. Ona olduğu gibi görünmek yerine, binlerce kez ölürdü. Déodat'nın, Catherine'in oğlunun bedeni ve ruhu Jeanne d'Albert'e aitti. Alice de Lux, Jeanne d'Albert'i gözetlemek için Catherine de Médicis adına casusluk yapmıştı. Ancak Déodat, Alice hakkında hiçbir şey bilmiyordu fakat Alice, Jeanne d'Albert'in elçisi, Déodat hakkında her şeyi biliyordu.

Evet, ne yapmalıydı?

Yapabileceği iki şey vardı:

Kendini öldürmek yahut her şeye rağmen yaşamak...

Bu nedenle, genç kızın akıl yürütmesinin dramatik basitliğinde, onun beyninde yaptığı çıkarımları takip etmeye devam edelim.

İlk seçenek: İntihar etmek onun için kolaydı. Çünkü her ihti-

male karşı yanında daima kuvvetli bir zehir bulunduruyordu. Fakat bu kadar genç, bu kadar güzelken, seviyor ve seviliyorken ölümü nasıl özleyebilirdi? Dünyadan, zevk aldığı bunca şeyi feda ederek ayrılmak ne kadar güç bir işti... Bu çözümü seçme düşüncesi bile onu dehşete düşürdü. Korkaklık ya da ölüm korkusu değildi bu: Aşk her şeyden güçlüydü."

İkinci seçenek: Yaşamak, fakat nasıl? Yaşarsa, belki Déodat'yı Paris'ten ve Fransa'dan uzaklaştırmaya muvaffak olabilirdi. Mesele onun hiçbir şeyi öğrenmemesindeydi. Kendisi de bir yolunu bulup Catherine de Médicis'den kurtulabilirdi. O zaman bütün bu zor görünen şeyler kolayca hakikat olabilirdi. O anda Déodat onun öyle bir titremeyle sarsıldığını gördü ki, battaniyeyi üzerine çekti ve çok endişeli bir şekilde elini tuttu. Elleri donmuştu.

Sonuç olarak şu kararı verdi:

Déodat'dan bir süre ayrılarak Catherine'in yanına gidecek, orada kendisinden kurtulmak için bir fırsat gözleyecekti. Bu esnada Marillac kontu, yani Déodat da işini bitirince onu kandırıp uzaklara kaçacaktı.

Ancak bu esnada Navarre kraliçesinin, sevgilisine ihanetini anlatma ihtimali de vardı. Bu yüzden Déodat'ın Navarre kraliçesinin önünde onun hakkında konuşmaması için yeni bir şeyler düşünmesi gerekiyordu. Kabul edilen bu noktalar, ayrılığın sebebini bulmaktan başka bir şey değildi. Ama ayrılığın olmasına gerek var mıydı? Hatta ayrılık tehlikeliydi. Ara sıra onu görebilmeliydi. Ancak bir gün ona, "Senin rezilliğini biliyorum," derse. O zaman utançtan, talihsizlikten, aşağılanmaktan, nefretten, her şeyden kaçmanın zamanı gelecekti... Ölüme doğru!

O iğrenç gecede genç kadının düşünceleri bu yöndeydi.

Casus uyanıyormuş gibi yaptığında, şafak han odasının kalın pencerelerini aydınlatmaya başlamıştı. Marillac kontuna gülümsedi, bu gülümseme o kadar derin ve samimi bir sevgi içeriyordu ki genç adam tepeden tırnağa titredi.

"İşte bütün hayatım süresince unutamayacağım bir gece..."

"Ben de bu geceyi unutamayacağım. Siz amiralin konağında oturmak istemiyordunuz, değil mi? Karar vermenin zamanı geldi."

Alice:

"Evet, bu hiç doğru olamaz. İkimizin de bu durumda aynı yerde kalması birtakım dedikodulara yol açmaz mı?"

Kont kızardı, onunla birlikte olmak için her şeye cesaret etmeye kararlı görünüyordu.

"Bu doğru," diye kekeledi.

"Dinleyin beni, sevgilim. Paris'te akrabamdan olan ihtiyar bir kadın var. Uzaktan teyzem de oluyor. Kendisi biraz fakircedir, fakat beni çok sever. Evi de temizcedir. Beni oraya götürürsünüz. Tamamen sizin olabileceğim güne kadar orada bekleyeceğim."

"Fevkalade bir fikir... Peki sizi görebilecek miyim?"

Alice gülümsedi:

"Elbette," diye şehvetle, çok kolay bir şekilde yanıtladı. "Bu kadıncağız pek iyi kalplidir. Ona sizden bahsederim. İsterseniz haftada iki defa, pazartesi ve cuma günleri gelip beni görürsünüz."

"Hangi saatlerde?.."

"Akşam saat dokuza doğru..."

Kont gülmeye başladı. İşlerin bu hale gelmesine çok sevinmişti.

"Bu arada, ev nerede?"

"La Hache Sokağı'nda, köşe başında, kapısı yeşile boyanmış, biraz içeride, ufak bir bina..." diye tereddüt etmeden cevapladı.

Déodat kendi kendine düşündü:

"Louvre Sarayı'na pek yakın!.. Kraliçenin burnunun dibinde ama ne zararı var?"

Bu esnada artık sabah olduğundan, köylü içeri girmiş, kahvaltı isteyip istemediklerini sormuştu. Delikanlı mükemmel bir yemek ısmarladı ve iki âşık karşı karşıya geçerek büyük bir iştahla yemek yediler. Ondan sonra hemen hareket ettiler. Sabahın saat sekizine doğru Paris'e girdiler. Evvela La Hache Sokağı'na gittiler. Delikanlı, genç kızı teyzesinin evine bıraktı. Aslında Catherine de Médicis'nin Ruggieri için yaptırdığı dorik sütundan birkaç adım ötedeydi. Çevrede birkaç meraklı kafa belirdi. Genç adam Alice'i ciddi bir şekilde selamlarken, aynı zamanda gözleriyle tutkulu bir şekilde ona veda etti. Ondan sonra atına atladı, arkasına dönüp

bakmadan yoluna devam etti.

Alice, köşeyi dönene kadar onu gözleriyle takip etti ve sonra derin bir iç çekti ve o zamana kadar onu ayakta tutan tüm ruhsal enerjisi bir anda yok oldu. Kapı tokmağını kaldıran Alice, "Hoşça kalın, belki de sonsuza kadar hoşça kalın benim canım sevgilim," diye mırıldandı.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ALICE DE LUX

Kapı açıldı. Genç kadın, yaklaşık beş metre uzunluğundaki küçük bir bahçeyi geçerek zemin kattan ve birinci kattan oluşan eve girdi. Yeşil bir kapının açıldığı uzun bir duvar, bahçeyi La Hache Sokağı'ndan ayırıyordu. Burası oldukça huzurlu, dar bir sokaktı. Sokağın sessizliği, kraliçenin adamları tarafından bozuldu, ancak sokak kısa süre sonra alışılmış sessizliğine, bir süvarinin adımlarının bile büyük bir gürültüye sebep olduğu o tatlı sakinliğe geri döndü.

Kraliçe Catherine'in konağının yansıttığı gölge nedeniyle sokak çok gizemli görünüyorsa da, yeşil kapılı evin daha gizemli olduğu ortadaydı. Bu evde elli yaşlarında bir kadının oturmakta olduğu biliniyordu ama bu kadın hizmetçi mi, ev sahibi mi, zengin mi, fakir mi, bunu hiç kimse bilmiyordu. İsmi Madam Laura idi. Kimseyle görüşmüyor, az konuşuyor, oldukça temiz giyiniyor ve daima sabahları şafakla beraber giyinip erkenden evden çıkıyordu. Her pazar da kendisini mutlaka kilisede bulmak mümkündü. İyi bir insan gibi görünmesi rağmen insanlar ondan biraz korkuyorlardı.

Alice eve gelince, kadın büyük bir şaşkınlık göstermedi. Belki de bu dönüşü bekliyordu. On aydan beri görmediği genç kızı sadece:

"Ooo! Siz misiniz, Alice!" diye karşıladı.

"Benim, Laura'cığım. Yüreğim ve vücudum yorgun olarak, yaşamaktan bıkmış bir halde size geliyorum."

"Haydi bırakın şu saçma lafları... Basit şeyler karşısında heyecana düşerek kötümser olmakta ne mana var?.. İşte pekâlâ yine eskisi kadar güzelsiniz."

"Bana evvelce verdiğiniz o ilaçtan bir parça hazırlarsınız, değil mi?"

"Hazırlarım. Fakat bir şey yemek istemez misiniz?"

"Karnım aç değil, teşekkür ederim!"

İhtiyar kadın, dolaptan çıkardığı bir şişeden gümüş bir bardağa birkaç damla damlatarak Alice'e verdi. Alice bunu bir yudumda içti. O zaman biraz ferahlık hissetti. Yanakları kızardı.

Soyundu ve beli ipek bir kuşakla bağlanmış beyaz yüzden bir ev giysisi giydi. Sanki bu iç mekânı yeniden tanımaktan zevk alıyormuş gibi etrafındaki her şeyi inceledi.

Bu sırada Alice'in gözü bir resme ilişti.

Laura ona baktı ve her hareketini büyük bir ilgiyle izledi. İki kadın arasında derin bir samimiyet olduğu hemen belli oluyordu. Çünkü Alice, her bir şeyi ihtiyar kadına söylüyordu.

Bu tefekkürden birkaç dakika sonra, Alice portreyi Laura'ya gösterdi.

"Artık bu resmi buradan kaldırmak gerekiyor," dedi.

İhtiyar kadın alaycı görünebilecek bir şekilde gülümsedi:

"Yatak odanıza mı koyacaksınız?"

"Hayır, büsbütün kaldırmak lazım!.. Şunu çıkarın ve gözümün önünde yırtın..."

Laura:

"Zavallı mareşal!" dedi. Sonra bir iskemleye çıkarak duvardan çerçeveli resmi indirdi, parçaladıktan sonra da ocağa attı.

Alice, az önce emrettiği infazı tek kelime etmeden izledi. Sonra bir koltuğa çöktü ve sanki çok soğukmuş gibi ellerini ateşe uzattı.

"Cuma akşamı buraya bir delikanlı gelecek," dedi mahcubiyetle.

Dudaklarının kenarında oluşan tuhaf bir gülümsemeyle fotoğrafın son parçalarının yanmasını izleyen yaşlı kadın, bakışlarını genç kıza çevirdi. Bu sefer gözlerine bir acıma ifadesi yerleştirmeye çalıştı.

"Neden bana böyle bakıyorsunuz?" dedi Alice. Bana acıyorsunuz, değil mi? Eh, acınacak durumdayım. Ama şimdi beni iyi dinleyin. Bu delikanlı her pazartesi ve cuma akşamları gelecek."

"Demek ötekisi gibi..." dedi ateşi körükleyerek.

"Evet, ötekisi gibi... Pazartesi ve cuma günleri boş olduğum tek gün. Sizden ne istediğimi anlıyorsunuz, değil mi?.."

"Pekâlâ, Alice. Sizin akrabanız olmaya geri dönüyorum. Kuzeniniz olacağım, öyle değil mi?"

"Hayır, teyzem olduğunuzu söyledim."

"İyi. Rütbe atlıyorum yani. Yeni sevgiliniz, Damville'in mareşalinden daha soylu bir aileden olmalı."

"Kapayın çenenizi!" dedi Alice hiddetle. "Henri de Montmorency benim sevgilim değildi."

"Ya bu?.."

"Bunu seviyorum!"

"Peki, mareşali değil, fakat birincisini?"

Alice bembeyaz oldu:

"Marki Panigarola'yı mı?"

"Evet, onu... Markinin ne olduğunu biliyor musunuz?.."

"Nasıl bilebilirim?"

"Rahip oldu."

Alice bir hayret çığlığı attı.

"Bu sizi şaşırttı, değil mi? Evet, bu şeytan adam, kabadayı, kavgacı, sefahat kahramanı adam şimdi tam bir rahip oldu. Daha dün kilisede Huguenotların aleyhinde vaaz verdi."

"Kimin aklına gelirdi?"

"Şimdi Rahip Panigarola diye biliniyor! Dünya böyle kızım... Adam dün şeytanken bugün melek oldu. Neyse, delikanlıya gelelim. Bunun ismi ne?"

Alice bu sözü işitmedi. Yahut işitmezliğe geldi. Az önce öğrendiği haberden çok memnun görünüyordu. Kendi kendine:

"Ah bu mümkünse, tamamen özgür olacağım," diye düşünerek sordu. "Marki hangi manastıra katıldı?"

"Sainte–Genevieve Dağı'ndaki Carmes Manastırı'na girdi."

"Nerede vaaz veriyor?"

"Saint–Germain l'Auxerrois Kilisesi'nde... Oraya kendisini dinlemek üzere büyük bir kalabalık geliyor. En güzel kadınlar bile günahlarını ona çıkartıyorlar."

"Laura, eğer isterseniz hayatımı kurtarabilirsiniz."

"Ne yapmam gerekiyor?"

"Markiden günahlarımı affettirmek için itiraflarımı dinleyeceğine dair bir söz alabilir misiniz?"

Yaşlı kadın, Alice'e keskin bir bakış attı, ama sadece derin bir acı ve umutla boğulmuş bir yüz gördü.

Laura kendi kendine:

"Bundaki sırrı herhalde öğrenmeliyim!" diye düşündükten sonra, "Bu biraz güç... Çünkü etrafı çok kalabalık... Ama ben söylersem, belki muvaffak olurum," dedi.

"Yalnız sakın ben olduğumu söylemeyin. Daha önce de bir defa beni kurtardığınız için sizi ne kadar sevdiğimi bilirsiniz."

"Bana güvenebilirsiniz. Fakat gelecek olan delikanlının ismini hâlâ söylemediniz."

"Bunu size daha sonra söylerim, Laura'cığım. Bu isim şimdilik büyük bir sır. Yalnız onu çok sevdiğimi bilmeniz yeterli... O kadar ki, onun en ufak bir işareti üzerine kendi hayatımı seve seve feda etmekten çekinmem. İşte onu o kadar çok seviyorum. O da şimdi büyük üzüntü içinde... Bana, yaşamayı kendime değer görmediğime inandığım sevinçleri, tüm parlaklığı ve kutsallığıyla sevgiyi öğretti. Şimdi duyduğum en büyük acı ve üzüntü, ona bakir bir vücut ve yıpranmamış bir ruh vermediğim içindir."

Alice bir dakika kadar düşündü:

"Onu o kadar seviyorum ki, kendisine en ufak bir fenalık yapmaya bile muktedir değilim. Dinleyin beni... Hain Catherine'in yanında çalışmaktan ne kadar azap duyduğumu bilirsiniz. Öyle ki kendimden bile nefret ediyorum. Hatta kendimi öldürmeye bile kalkışmıştım. Beni siz kurtardınız. Eğer siz olmamış olsaydınız, beni canlandıran özeniniz, teselli edici anne şefkatiniz olmasaydı ölürdüm! Onun emirlerine alet olmak beni ne kadar üzüyor, bunu size anlatamam. Vücudum, bu kadının tayin ettiği adamların pis dudakları altında çürüyor ve ben yatakta onların ağızlarından aldığım sırları kendisine söylemeye mecbur tutuluyorum. Öpüşlerimin ölüm getirdiğini, sahtekârlıkla kalplerini avladığım adamların ölüme mahkûm olduklarını düşündükçe tüylerim diken diken oluyor. Şimdi beni ürküten dehşetin derecesini düşünün. Artık bunlara daha fazla dayanamayacağım. İşte onun için Laura, bütün bunlardan kurtulmak istiyorum."

Alice sözlerini bitirince ağlamaya başladı. İhtiyar kadın onu okşadı:

"Haydi kızım. Çok yorgunsunuz. Sinirleriniz çok bozulmuş. Biraz dinlenmeye ihtiyacınız var. Hadi biraz dinlenin; hiçbir şeyiniz kalmaz!"

Alice gözlerini sildi:

"Evet, pek yorgunum. Yaşamaktan bile yoruldum... Eğer ümit ettiğim şeyler olmazsa yaşayamayacağımı anlıyorum..."

"Ne tıhafsınız! Bu yaşta ölmeyi düşünüyorsunuz. Yoksa siz de Rahip Panigarola'yı taklit ederek bir manastıra mı çekilmeyi düşünüyorsunuz? Bu da bir nevi ölüm demektir ya..."

Keskin ve alaycı bir sesle söylenen bu sözler üzerine Alice ürperdi.

"Rahip Panigarola!" diye mırıldandı.

"Hiç düşünmeyin, kızım. Ona itiraflarınızı dinleteceğime söz veriyorum."

"Ne vakit?.."

"Bugün salı. Cumartesi akşamına kadar bu işi halledeceğim. Siz Louvre Sarayı'na ne vakit gideceksiniz?"

Alice gayriihtiyari titredi.

"Beklendiğinizi biliyorsun," diye ısrar etti yaşlı kadın.

"Rahiple cumartesi akşamına kadar görüşebileceğim, değil mi?"

"Size söz veriyorum."

"Şu halde cumartesi sabahı Louvre Sarayı'na giderim. Şimdi biraz istirahate ihtiyacım var. Beni yalnız bırakın da birkaç saat uyuyayım."

Laura bunun üzerine genç kadını yalnız bırakarak çekildi.

O günün gecesi saat ona doğru, her taraf derin bir karanlık içine gömüldüğü anda yeşil boyalı kapı yavaşça açıldı. İçeriden çıkan bir kadın, bir gölge gibi yavaşça süzülerek, Kraliçe Catherine'in, Ruggieri için yaptırdığı az ötede bulunan kuleye doğru yürüdü. Ve kulenin dar bir penceresinden içeriye bir mektup attı.

Sonra bir hayaletmiş gibi, hiç ses çıkarmadan kayarak yürümeye devam etti ve yorgun Alice de Lux'ün uyuduğu yeşil kapılı eve tekrar girdi. O kadın yaşlı Laura'ydı!

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
PIPEAU

Bu bölüm kısa olacak. Başlık yalnızca bir hayvanın adı olsa da Pipeau bu hikâye için çok önemli. Bir köpeğin herhangi bir karakter gibi kendi bölümü olmasına hakkı yok mu? Ne olursa olsun, gerçek şu ki, köpeğin eylemleri, efendisinin kaderini ve bu dramada görünen birçok şahsiyetin hayatını etkilemektedir. Bu nedenle, okuyucularımıza anlatacağımız şey Pipeau'nun eylemleridir.

Pardaillan'ın tevkif edildiği sabah Pipeau, efendisini kurtarmak için elinden geleni yapmıştı. Kavga sonucunda bir askerin boğulması, birçok baldırın kanaması ve elbisenin yırtılması, hep Pipeau'nun çelik dişlerinin eseriydi.

Fakat baskın ani olduğu için Pardaillan da, Pipeau da mağlup oldular. Zavallı Pipeau da bu kavgada bir parça hırpalanmıştı. Birkaç tekme yediği gibi, kulaklarından biri de bir kılıç darbesiyle yarılmıştı.

Şövalyenin içine atıldığı araba hareket edince, Pipeau da bunu sadakatle takip etmeye başladı. Bu suretle Bastille'e kadar geldi. Kuyruğu ve başı öne eğik kahramanımız arabayı takiben içeriye de girmek istediyse de nöbetçiler bırakmadılar. Birkaç taşla kendisini kaçırdılar. Daha sonra da kapı kapandı.

Bu kapının önünde Pipeau uzun ve kasvetli bir şekilde uludu, ardından hiddetli bir havlama geldi. Havlama efendisi için bir feryattı, havlama nöbetçiler için bir tehditti.

Fakat buna da hiç kimse aldırmayınca bu sefer Bastille'in etrafını dolaşmaya koyuldu. Hareketinden, küçük bir delik, bir kapı aradığı belliydi. Fakat hiçbir şey bulamayınca yeniden eski yerine döndü. Gerçekten de, bir adamın kalın duvarların içine sürüklenmesi ve oradan asla çıkmaması bir köpeğin kafasına nasıl yatabilirdi ki? Bu bir insan fikriydi.

Zavallı köpek için kasvetli bir endişe içinde birkaç saat geçti. Sonunda kapıdan yirmi adım ötede yüksekçe bir tümseğe oturup burnunu havaya kaldırdı. Efendisinin konulduğu siyah kuleden gözlerini ayırmaz oldu.

Birçok defa çocuklar kendisine musallat oldularsa da, o yine yerinden ayrılmadı ve akşama kadar orada kaldı.

Ancak bir gün geçti, acıktı. Pipeau midesinin sırtına yapışmasına kahramanca direndi ve gözlem noktasında dimdik durdu; en fazla, açlığını bastırmak için esnedi.

Gece vakti geldi. Köpeğin mantık yürüttüğünü ima etmek istemiyoruz. Köpeğe akıl verecek olsaydık, insanlığın saygısı ne olurdu? Hayvanın bir kalbi ve zekası olduğunu söyleyemeyecek kadar insanlığa saygılıyız. Akıl yürütmenin üstünlüğü veya aşağılığı teorisi iyi bir teoridir, ancak onunla düzenli ve mantıksal olarak savaşırsak bir canavarlığa ulaşırız. Siyah bir kişinin beyaz bir kişi kadar değerli olduğunu ve bir Yahudi'nin bir Hristiyan ile aynı olduğunu kabul etmek gerekir.

O halde iyi teoriyi koruyalım. Aşağı canlılardan Pipeau, hiç akıl yürütmedi. Bu arada, bazı insanlar onunla ilgilenip ona yaklaştılar. Hatta biri onu götürmek istedi, o da ona dişlerini gösterdi. Kasvetli bir yapının çeşitli katlarını sürekli bir ilgiyle incelerken görüldü. Bazen burnunu ve kulaklarının ucunu kaldırdı. Sonra yüksek sesle havladı. Ve hiçbir şey ya da hiç kimse cevap vermeyeceğinden ulamaya başladı.

Pipeau akıl yürütmedi fakat gece olduğunda ayrılmaya karar verdi. Kim bilir, o an şöyle düşünmedi mi:

"Hana dönmüş olabilir. Bu onun masaya oturduğu, benim de yere düşen kemikleri havada yakaladığım saat."

Her ne olursa olsun, Pipeau sabah izlediği yolun tersini izleyerek doğrudan Devinière'e gitti. Bir bakışla teftiş ettiği salonun yanından geçerek kararlı bir şekilde içeri girdi ve Pardaillan'ın odasına çıktı. Oda kapalıydı ve efendisi içeride değildi, bundan kapıyı koklayarak emin oldu. Son derece üzgün şekilde merdivenlerden aşağı indi, yine de iştahının acısıyla orantılı şekilde arttığını hissetti. En azından bunu düşündüğünü varsayıyoruz, çünkü tereddüt etmeden ve Usta Landry'den korkmadan, kararlı bir şekilde mutfağa girdi ve yemek-

leri koklayıp aynı şekilde dışarıyı seyrederek orada durdu.

Usta Landry ile Pipeau arasındaki önceki tüm karşılaşmaların, birincinin ikinciye savurduğu bir tekmeyle sona erdiğini açıklamamız gerektiğini düşünüyoruz. Sanki orada kalmaya hakkı varmış gibi köpeğin mutfakta dikildiğini gören Usta Landry'nin tepkisini değerlendirelim şimdi. Efendi Landry tam o sırada bir tavuğu yolmakla meşguldü. Durdu ve yanakları öfkeyle titreyerek:

"Defol buradan, ayyaşın köpeği!" diye bağırdı.

Köpek hiçbir harekette bulunmayarak durduğu yere çöktü.

Landry devam etti:

"Sen eve ve mutfağa nezaret eden, çalınacak ve yenecek şeyleri koruyan namuslu köpeklerden değilsin. Sende terbiye, nezaket denilen şeyden eser yok. Öyle ya, efendin nasılsa, sen de öylesin. Efendin neydi? Bir serseri, bir hırsız, bir soysuz... Az daha beni de öbür dünyaya gönderecekti. Sen de onun gibi olduğundan, kaç defa seni burada hırsızlık yaparken yakalamıştım."

Landry sesini gittikçe yükseltiyordu. Buna mukabil köpek lakayt tavrını bozmuyordu.

Ama dudağının köşesi hafifçe kıvrıldı ve beyaz, çok keskin bir dişi açıkta bıraktı, bıyığı titriyordu. Elbette Landry'e bakmaktan kaçınıyordu, konuşmasına dikkat ediyordu ama onun içinden başka şeyler geçiyordu.

"Efendin olacak zorba herif, handa zorla oturduğu müddetçe sana karşı yalandan bir dostluk gösteriyordum... 'Gel Pipeau, git Pipeau!', 'Ne kadar da zeki!', 'Dur, sana şu güvercinin kemiklerini vereyim,' filan derdim. Fakat içimden de küfürleri savururdum. Nihayet, çok şükür bu heriften kurtuldum. Şimdi de sıra senden kurtulmaya geldi. Anlıyor musun? Haydi buradan defol git!.. Lubin, şuradan bir şiş getir!.. Yahut dur, şunun karnına bir tekme indireyim."

Landry böyle diyerek gerildi ve bütün kuvvetiyle köpeğe doğru bir tekme savurdu.

Aynı anda bir havlama ve bir feryat duyuldu. Köpeğin yıldırım gibi kapıdan çıkıp gittiği görüldü. İçeri girenler, Usta Landry'yi sırtüstü yerde buldular. Usta, köpeğe tekmeyi vurayım derken, köpek yana sıçramış ve tekmesi boşa giden hancı sırtüstü yere düşmüştü.

Pipeau mutfaktan çıkarken, az evvel Usta Landry'nin elinde bulunan tavuğu da beraberinde götürmeyi ihmal etmemişti.

Hizmetçiler onu hiç zorlanmadan kaldırdıklarında dedi ki:

"Düşman kaçıyor. Köpeğin ve efendisinin ortadan kaybolmasını kutlamak için büyük bir akşam yemeği vermemiz gerekecek."

Pipeau zengin bir müşteri için hazırlanan bu nefis tavuğu mükemmel surette yemiş, böylelikle kendisine bir ziyafet çekmişti. Yağmur yağdığı için geceyi bir tentenin altında geçirdiğine de şüphe yoktu.

Pipeau birkaç gün boyunca Devinière'in yanında görülmedi. Ona ne oldu? İki ya da üç kez handan yaklaşık yirmi adım ötede, kaybolmuş gibi etrafa baktığı görüldü. Bu arada ne yedi? Muhtemelen bir kasaba dadanmıştı. Çünkü Pipeau, bu hırsız ve yalancı köpek, daha önce de söylediğimiz gibi, bir dükkâna yavaşça yaklaşmaktan, onu hiç görmemiş gibi yapmaktan ve usta bakmadığı zaman lezzetli yiyecekler çalmaktan ibaret olan kabiliyeti takdire şayan bir şekilde biliyordu.

Ondan sonra günler geçti. Zavallı köpek şuradan buradan aşırdığı yiyecek şeylerle karnını doyuruyor, fakat günün en büyük kısmını Bastille Hapisanesi'nin karşısında beklemekle geçiriyordu. Sokaklarda gezmekten tüyleri çamurlara bulanmış, adamakıllı da zayıflamıştı. Sahibinin tüylerini özenle taramaktan zevk aldığı köpek değildi artık. Şu anda tüyleri kirli ve çamurluydu, o artık başıboş bir köpekti.

Pipeau, Bastille'in bir köşesinde yükselen büyük kuleye göz ucuyla, hüzünle baktı. Kuşkusuz bu arada kendi kendine, "Neden dışarı çıkmıyor? O kadar uzun zamandır orada ne yapıyor?" diye düşünüyordu.

Sonra birdenbire yanakları titredi. Gözleri parlayarak ve kuyruğunu yavaş yavaş kımıldatarak doğruldu. Bir şey görmüştü. Gözlerini kırpmadan ve hiçbir harekette bulunmadan dikkatle o noktaya bakıyordu. Ama Pipeau henüz emin değildi.

Bu sırada uzaktan görülen bir çehre, pencereye doğru yaklaştı. Köpek bu sefer gördüğü şeyi tanıdığını ifade eden bir tonla kesik kesik üç defa havladı. Bu suretle kendisini belli etmek istiyordu.

"Bu o!" diye bağırdı.

Bir insan için kullandığımız ifadelerin aynısını bir köpek için kullanırsak okuyucularımız bizi affedecektir. Ama onun tepkisi gerçekten mutluluktan çılgına dönen, insani bir anlam taşıyordu:

"Bu o! O!"

Köpek deli gibi olmuştu. Durmadan havlıyor, sevincinden kendisini yerden yere atıyordu. Cama mümkün olduğunca yaklaştı, başını kaldırdı ve üç kez net bir şekilde havladı.

Onun bu hali ve kendisini belli etmesi penceredekinin de dikkatini çekmişti. Bunun üzerine kuvvetli bir ses duyuldu:

"Pipeau!.."

Köpek bu sese yeni bir havlamayla cevap verdi.

Böylece adeta, "Hazırım," demek istiyordu.

Nöbetçiler tarafından duyulmaktan korkmuyordu. Başka bir havlama duyuldu, görünüşe göre, "Ben buradayım! Ne istiyorsun?" diyordu.

Gürültüyü duyan nöbetçiler koştular. Tutuklulardan birinin köpekle konuşması nöbetçileri telaşa düşürmüştü.

Ne oluyordu?..

Aynı anda küçük pencereden kuvvetle fırlatılan beyaz bir şey köpeğin azıcık önüne düştü. Bu beyaz şey, bükülmüş ve taşa bağlanmış bir kâğıttı. Herhalde tutuklu, dışarısıyla haberleşmek istiyordu.

Bu kâğıtta mühim şeyler yazılı olmalıydı. Belki de bir kaçış eylemi. Nöbetçiler kâğıdı almak için koştular.

Fakat geç kalmışlardı.

Pipeau yıldırım gibi koşmuş ve kâğıdı kaptığı gibi, alabildiğine kaçmaya başlamıştı. Efendisi onu bu oyuna binlerce kez alıştırmıştı, Pipeau bu yüzden ağzında tuttuğu kâğıt topunu geri getirmek için hendeğe dönmeye hazırlanıyordu. Nöbetçilerin gürültülü telaşı onu geri çevirdi. Tüm hızıyla Saint-Antoine Caddesi'ne kaçtı.

Bunu gören nöbetçiler, avazları çıktığı kadar:

"Tutun! Tutun!" diye bağırmaya ve peşinden koşmaya başladılar.

Pipeau rüzgâr gibi gidiyordu. Nöbetçiler kendisini tutmak için

büyük gayret sarf ediyorlardı fakat köpeğe yetişebilmelerine imkân yoktu çünkü Pipeau çok hızlı koşuyordu. Epeyce koştuktan sonra nefes nefese kaldılar. İnsanlar toplandılar ve hangi serserinin, hangi Protestan'ın kovalandığını merak ettiler. Sonra gardiyanlar aceleyle Bastille'e dönüp hapishane müdürünü bu duruma karşı uyardılar:

"Tutuklulardan biri, dışarıya köpekle mektup gönderiyordu. Peşinden koştuk fakat köpeği yakalayamadık."

Bu tutuklu, Pardaillan'dı.

Pipeau'ya gelince, kendisini kovalayanlardan kurtulduğunu anlar anlamaz, soluk soluğa durdu. Sonra ağzındaki kâğıdı yere bırakarak bunun yenir bir şey olup olmadığını anlamak için kokladı. Ondan sonra dolaşık yollardan yavaş yavaş yürüyerek Bastille'e doğru yollandı.

Tesadüfen oradan geçen bir adam, yerde itinayla katlanmış ve iple bağlanmış kâğıdı görünce aldı ve açtı. Fakat kâğıt bomboştu. Üzerinde ne bir yazı, ne de herhangi bir işaret vardı...

Adam kâğıdı dereye doğru fırlattı. Su, aniden diğer çöplerle belirsiz hale gelen kâğıdı sürüklemeye başladı.

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM
BASTILLE

Şövalye Pardaillan'ın taş bir hücreye tıkıldığını biliyoruz. Taşlar üzerinde uzun süre hareketsiz kaldıktan sonra şurası burası ağrımaya başlayınca yavaş yavaş kalktı. Kendine geldiğinde ilk işi, kendisini mutlak sakinliğe indirgemek ve içinde çağlayan öfkeyi evcilleştirmek oldu.

Her şeyden önce odayı dikkatle gözden geçirdi. Burası oldukça geniş ve yerleri bile taştan bir oda idi. Yalnız bir köşede döşeme taşları kırılmış olduğundan, yerine ince tuğlalar konmuştu. Duvarlarla basık kubbe tavan da zamanla kararmış yontma taşlardan yapılmış bulunuyordu. Fakat oda kulenin oldukça yukarısında bulunduğu için rutubet görünmüyordu. Ancak bu oda, duvarların kalınlığı yüzünden bir mahzen gibi soğuktu. Oldukça yüksekte açılan bir delikten pek az hava ve aydınlık giriyordu. Odada biricik oturulacak yer olarak bulunan tahta iskemleye çıkıldığı zaman bu pencereye erişmek mümkün oluyordu. Odada bundan başka bir ot minder ve üzerine bir ekmek konmuş suyla dolu bir testi vardı.

Ortamda sessizliğin vurguladığı ağır bir hüzün hüküm sürüyordu. Aynı zamanda dışarıda sert adımlarla durmadan yürüyen nöbetçinin ayak sesleri duyuluyordu. Paris'in sesi çok uzaktan bir uğultu gibi geliyordu.

Pardaillan kendisine yatak vazifesini görecek olan ot minderin üzerine uzandı. Bu samanın üzerinde delikli, eski püskü bir battaniye vardı. Bastille'den ancak ölüsünün çıkacağını bilen bir adam için en müthiş, en felaketli bir an olan bu zamanda bizim delikanlı, Loïse'i düşünüyordu. Niçin onun yardımına koşamamıştı? Onu kurtaramamıştı?.. Kendisine en çok acı veren şey de buydu.

Kendi kendine, "Beni çağırdı. Çok tehlikeli bir zamanında beni düşündü. Fakat ben ne yapabilirdim? İşte dört tarafı taş bir zindanda

bulunuyorum. Fakat acaba o bunu biliyor mu? Nereden bilsin? Beni korktu, kaçtı sanacak. Ne olurdu, buraya gireceğim yerde, onu kurtarabilmek pahasına mezara girseydim..." diye düşünüyordu.

Gözlerinde öfke ve acı dolu yaşlar süzüldü. Uzunca bir süre, böyle bir anda tutuklanmanın inanılmaz bir şanssızlık olduğu düşündün. Pardaillan, bu genç kızı sevdiğini kendi kendine hiçbir zaman söylememişti.

Hissettiği kalp kırıklığı onun için bir aydınlanmaydı. Ve şaşkınlıkla kendi kendine sessizce tekrarladı:

"Onu seviyorum!.. Onu seviyorum!.."

Ama bu aşk neye yarardı? Onu bir daha görebilecek miydi? Buradan kurtulsa bile, kendisini bir daha bulabilecek miydi?.. Acaba onu, yalnız görmekle tanıdığı bir adamı imdadına çağırmaya mecbur edecek kadar tehdit eden tehlike neydi?

Pardaillan'ın aklına Anjou dükü geldi. Evet, bu işi yapan herhalde o olmalıydı. Sabahleyin erkenden arkadaşlarıyla beraber gelmiş ve bütün bu işleri yapmış olacaktı.

Büyük bir acıyla düşünüyordu. Eğer geceyi sokakta geçirmiş olsaydı, hem kızı müdafaa etmeye muvaffak olacak, hem de bu şekilde tutuklanmayacaktı. Bu anda Loïse'in, dükün kolları arasında olma ihtimali, genç şövalyeyi adeta kudurttu. Hırsından çocuk gibi ağlıyordu. Bu umutsuzluk hali dört gün sürdü. Bu süre zarfında talihsiz genç adam zar zor uyudu, birkaç lokma ekmek yedi, ancak gardiyan erzakını yenilemeye gelmeden önce su testisi boş oluyordu. Yakıcı bir susuzluk tesiri altında kaldı; ateşi vardı.

Ertesi gün uyuşmuş gibi olan vücudunu ısıtmak için akşama kadar odanın içinde bir aşağı, bir yukarı dolaştı. Loïse'i böyle düşünmenin, umutsuzluğunu bu noktaya yoğunlaştırmanın hâlâ bir teselli olduğunu ve bunun daha ciddi bir umutsuzluğa düşmesini engellediğini fark etmemişti.

O an geldi.

Onu yaşayanların dünyasından uzaklaştıran kaderin ne kadar ironik olduğunu düşünerek, tam da mutlu olacağı vakitte neden tutuklandığını merak etti.

Yavaş yavaş bu işte Catherine de Médicis'in parmağı olduğuna

inanmaya başlamıştı. Fakat kraliçenin, kendisine karşı gösterdiği yakınlığı düşündükçe bu fikrinin doğru olmadığı sonucuna varıyordu. Fakat şu halde bu işi kim yapmıştı?.. Tesadüfen sırlarına vakıf olduğu gizli cemiyet de bu işi yapamazdı. Çünkü onların sırlarını bildiğini bu cemiyet nereden öğrenecekti?..

Bu soru kısa sürede aklından çıkmayan bir işkenceye dönüştü. Beş ya da altı gün sonra, Pardaillan artık tanınmazdı. Kendisine aynı çözülmez soruları sokmakla yüzü acı bir durgunluğa bürünmüştü.

Altıncı günün akşamı, daha fazla dayanamadı ve en azından hangi sebeple burada tutulduğunu öğrenmeye karar verdi. Hapishane düşüncesi onu korkutuyordu.

Beş yıl ya da yirmi yıl hapse atılan bir zavallı, zaman ne kadar uzak olursa olsun kurtuluşunu beklerken, umutsuzluğun son sınırlarını bilemez. Müebbet hapis cezasına çarptırılan, geleceğini bilen kişi, talihsizliğinin kesinliğinde bir tür acılı teselli bulur.

Ama tam yaşamda, tam güçte, gençliğinin baharında nedenini bilinmeden tutuklanmak, tutukluluğunun sınırlarını bilememek, ufukta olmayan bir uçurumun dibini görmeye çalışmak gibiydi.

Herhalde bir şeyler yapması icap ediyordu. Fakat ne yapmalıydı?.. Akşam kendisine su getiren zindancıya dostça hitap etti:

"Merhaba arkadaş..."

Zindancı ona ters ters baktı.

"Size bir şey sormak istiyorum. Bana cevap vermenizi istiyorum."

Zindancı birdenbire:

"Mahkûmlarla konuşmak bize yasak," dedi.

"Bana sadece tek bir şey söyleyin. Beni niçin buraya getirdiler? Hayır, hayır, gitmeyin. Lütfen söyleyin!"

Zindancı kapıya varınca durarak başını çevirdi. Genç adama döndü ve onu öyle üzgün, öyle solgun, öyle zavallı gördü ki, şüphesiz ki bu yüreğine dokundu.

Biraz yumuşak bir sesle:

"Dinleyin," dedi. "Sizi son kez uyarıyorum, benim sizinle konuşmam yasak. Eğer bu meselede ısrar edecek olursanız müdüre haber

vermeye mecbur olacağım."

"O vakit ne olur?"

"Ne olacak, sizi alt kat zindanlarına indirirler."

"Nereye indirirlerse indirsinler. Ben gerçeği öğrenmek istiyorum, alçak herif! Beni niçin buraya tıktılar? Bu emri veren kim?"

Pardaillan böyle diyerek zindancının üzerine atılmak istedi fakat çabuk davranan zindancı kendisini hemen dışarı atarak kapıyı kapadı.

Pardaillan bu sefer ilk günkü gibi kapıya atıldı. Bütün kuvvetiyle kapıyı yerinden sökmek istedi fakat yapabildiği şey, ancak kapıyı bir parça yerinden oynatabilmek oldu. Bunun üzerine daha fazla kızdı. Bütün gece ve ertesi gün o kadar bağırdı çağırdı, kapıya o kadar şiddetli tekmeler indirdi ki, zindancılar içeri girmeye bir türlü cesaret edemediler. Ancak olay müdüre de aksetmiş bulunuyordu.

Müdür, yanına on kadar silahlı asker alarak kapının önüne geldi. Zindancı kapıdan bağırdı:

"Bastille müdürü sizi görmeye geldi."

Kan ter içinde bulunan Pardaillan:

"Galiba nihayet öğreneceğim," diye mırıldandı ve derhal sustu.

Kapı gıcırdayarak açıldı. Askerler mızraklarını uzatmış oldukları halde içeri girdiler. Pardaillan bir an bunların üzerine atılmayı düşündü. Bu delice işi belki de yapacaktı.

Fakat birdenbire durdu. Yüzü değişti. Askerlerin arasında bulunan müdürü tanımıştı. Bu adam, Devinière'de gördüğü gizli cemiyet üyelerinden biriydi.

Müdür onun şaşkınlığının sebebini anlayamadı:

"Ah, ah!" dedi. "Görüyorum ki mızraklı askerler sizin üzerinizde de etkisini gösterdi. Sizin gibi kudurmuşlar ancak mızrak karşısında uslanırlar. İyi, iyi!.. Bağırıp çağırmaktan vazgeçtiğinizi görüyorum. Dinleyin! Ben oldukça iyi bir adamım. Fakat her şeyde olduğu gibi, benim iyiliğimde de bir sınır var. Eğer yeniden gürültü çıkaracak olursanız, sizi doğruca alt kat zindanlarına indireceğim. Burada da susmazsanız, ceza olarak suyunuzu keseceğim. Daha fazla gürültü yaparsanız, bu sefer işkenceye konacaksınız. Anlıyor musunuz? Siz

uyuyamıyorsanız bırakın diğerleri uyusun."

Pardaillan iki adım geri atmıştı. Sonra dondu, zihni öyle bir arayış içindeydi ki, yüzü yalnızca derin bir şaşkınlık ifade ediyor gibiydi. Müdür sözlerinin, azgın bir tutukluyu ürkütmüş olmasından memnun görünüyordu. Küçümseyerek:

"İşte şeytanı uslandırdık," diye mırıldandı.

Pardaillan hâlâ aynı sessizliği koruyordu. Kaşlarını çattı, yumruklarını sıktı, tüm tavrı sertleşti. Düşünüyordu.

Müdür sonra daha yüksek sesle:

"İşte Bastille'in nizamı böyledir. Görüyorsunuz ya, size evvela bunu bildiriyorum. Umarım sessiz kalırsınız. Haydi bana teşekkür edin!"

Müdür tam gidecekken Pardaillan sakin bir sesle:

"Sayın müdür," dedi, içinde olup bitenleri herkesin takdir edeceği sakin bir sesle. "Sizden bir şey istiyorum. Görüyorsunuz ya, artık gürültüyü patırtıyı kestim. Beni ikna ettiniz."

"Ne istiyorsunuz?"

"Çok basit bir şey..."

"Anladım. Buraya niçin getirilmiş olduğunuzu öğrenmek istiyorsunuz. O halde size şunu söyleyeyim ki, ben buraya gönderilenlerin hangi sebeplerle gelmiş olduklarını öğrenmek için kendimi sıkıntıya sokmam. Bana bir adam getirirler, ben de onu alırım. İşte her şey bundan ibaret. Yalnız şunu ilave edeyim ki, zannederim buradan bir daha hiç çıkmayacaksınız. Dolayısıyla gerek benimle, gerek zindancılarla iyi geçinmeye gayret etmenizi tavsiye ederim."

"Öğüdünüze teşekkür ederim. Ancak benim istediğim bu değil..."

"Ya ne istiyorsunuz?"

"Kâğıt, kalem ve mürekkep..."

"Hatıralarınızı yazacaksınız galiba... Böyle şeyler yasak... Eğer burada bulunanlara kâğıt, kalem verilseydi, Bastille kâğıtlarla dolardı."

Müdür yine gitmeye davrandı. Pardaillan tekrar kendisini önledi:

"Ben kâğıt kalemi, hatıralarımı yazmak için değil, mühim bir

ifşaatta bulunmak için istiyorum."

"Ne gibi bir ifşaatta?"

"Bunu size yazılı olarak bildireceğim. Tesadüfen bir gizli cemiyet keşfettim."

Müdür alakadar oldu. Merakla sordu:

"Gizli bir cemiyet mi?"

"Evet... Huguenotlardan mürekkep gizli bir cemiyet. Bu cemiyet, Guise dükü ile diğer tanınmış din koruyucularımızı öldürmek için kurulmuş bulunuyor."

"Ya! Böyle bir cemiyet keşfettiniz demek?"

"Evet efendim. Size bunların nasıl çalıştıklarını ve nasıl yakalanabileceklerini birer birer yazarak bildireceğim. Öyle umuyorum ki, bu hizmetimden dolayı affedileceğim... Bunları yazıp bildirdikten sonra kalem, kâğıt ve mürekkebi geri alabilirsiniz. Göreceksiniz, ne kadar önemli bir olayı ortaya çıkaracağım."

"Gerçekten... Ya işler dediğiniz gibiyse."

"Daha da korkunç."

"Eğer sözleriniz doğru ise, böyle gizli bir cemiyet varsa ve sizin yazacaklarınızla meydana çıkarılacak olursa, ben de sizi buradan kurtarmak için elimden gelen her şeyi yapacağıma söz veririm."

Müdür zihninden yapacağı şeyi hemen kararlaştırdı: Tutukluya ifşaatını yazması için izin verecekti. Ondan sonra onu bir bahaneyle bir insanın birkaç ayda mutlak surette öldüğü en alt kattaki taş hücrelerden birine indirecekti. Böylece kendisi bu mühim sırrı bildikten sonra hem Guise'i kurtaracak, hem de Katolik Kilisesi'nin teveccühünü kazanacaktı...

Müdür memnun olarak odadan çıktı. On beş dakika sonra zindancı kendisine iki tabaka kâğıt, bir kalem ve mürekkep getirdi. Pardaillan bunları görünce parladı. Zindancıya:

"Birkaç güne kadar buradan çıkacağım!" diye adeta bağırdı.

Zindancı alayla Pardaillan'ın yüzüne bakıyordu.

Şövalye:

"Göreceksiniz... Müdür gelerek kapıyı bana kendi eliyle açacak."

"Müdür mü?"

"Evet, müdür... Mösyö Guitalens..."

"Olur şey değil..."

"Sözüme inanmıyorsunuz fakat göreceksiniz..."

Zindancı başını salladı:

"Bu da bir nevi delilik... Fakat hiç olmazsa uslu bir delilik!" diye düşünerek gitti.

Ertesi günü zindancı pek erken içeri girdi:

"Nerede bakalım, dediklerinizi yazdınız mı? Müdür belki gelip ister."

"Daha yazmadım, malum ya, her şeyi adamakıllı hatırlamak lazım."

"Size tavsiyem, acele hatırlayın... Çünkü müdür çok sabırsız bir adamdır."

"O halde kendisine söyleyin, biraz beklesin. Neticeden son derece memnun kalacak."

Zindancı kendini tutamadı:

"Hatta zindanın kapılarını bile size kendi eliyle açacak, değil mi?" diye alay etti ve çekildi.

Pardaillan yalnız kalınca tahta iskemleyi duvara yaklaştırarak üzerine çıktı ve pencerenin demir parmaklığına yüzünü dayadı.

Acaba ne ümit ediyordu? Ne düşünüyordu? Bu düşünce çok güçlü olmalıydı, çünkü bazen titriyordu.

Gün boyunca iskemlenin üstünde hapishanenin çevresini inceledi. Köpeğinin hapishane çevresinde iki üç kez dolaştığını gördü ve şefkatli bir gülümsemeyle:

"Piepau! Pipeau!" diye mırıldandı. Sonra birdenbire haykırdı:

"Buldum, buldum!"

Ve odanın içinde delice koşmaya başladı. Onun bu gürültüsü dışarıya da aksetmiş olduğundan zindancı içeri girdi:

"Ne oldu? Kâğıdı hazırladınız mı?"

Mahkûmun delirdiğine giderek daha fazla ikna oluyordu.

"Yarın sabah!"

Zindancı suyu doldurdu, ekmek payını masaya koydu ve geri çekildi.

Pardaillan yalnız kalınca kâğıdı ikiye böldü. Birisini alarak on satır kadar yazı yazdı ve bunu cebine yerleştirdi. Diğer kâğıdı, elbisesinden kopardığı bir iplikle su testisinin ağzından kırdığı parçaya sıkıca bağladı. Ondan sonra iskemleye çıkarak pencereye yaklaştı. Gözü hemen kendisini bekleyen sadık köpeğine ilişti. Köpek de onu görmüş ve tanımıştı.

Pardaillan kontrol edemediği bir ürpertiyle fısıldadı:

"Zamanı geldi."

Bunun üzerine kuvvetle:

"Pipeau!" diye seslendi. Mahsustan böyle şiddetli bağırmıştı. Olduğu yerden ön kapının bir köşesini görebiliyorlardı. Bastille'in kapısında bulunan nöbetçiler bu sesi duyunca başlarını kaldırdılar ve Pardaillan'ı gördüler. İşler şövalyenin düşündüğü gibi yolunda gidiyordu. Pardaillan o zaman kiremit parçasına sardığı kâğıdı bütün kuvvetiyle köpeğine doğru attı.

Şimdi hayatının en heyecanlı dakikasını yaşıyordu. Alnından terler aktığını hissederek, taşın yere düştüğünü gördü. Nöbetçiler bunu almak için ileri atıldılar. Fakat Pipeau da bunu görmüş, o da hemen yıldırım gibi atılmış ve mektubu kapmıştı. Ondan sonra büyük bir heyecanla köpeğin kaçtığını ve nöbetçilerin kendisini tutmak için ümitsizce peşinden koştuklarını gördü. Ondan sonra yavaşça iskemleden inerek oturdu.

Başını elleri arasına almıştı:

"Eğer nöbetçiler köpeği yakalayabilirlerse yahut köpek ağzından boş mektubu bırakırsa mahvoldum!" diye düşünüyordu.

Kurtulması yahut ebediyen Bastille'de kalmaya mahkûm olması buna bağlı bulunuyordu.

Çok geçmeden dışarıda sert ayak sesleri işitildi. Pardaillan bir ölü gibi sapsarı kesilmişti. Kapı şiddetle açıldı ve içeriye mızraklı askerlerle birlikte müdür girdi. Pardaillan deyim yerindeyse deliliğe varan endişeyle müdürün ilk sözlerini bekledi.

"Ya attığınız kâğıtta ne yazılı olduğunu söylersiniz yahut da sizi işkenceye koyarım!"

Pardaillan sevincinden derin bir nefes aldı. Kendi kendine:

"Kurtuldum!" diye mırıldandı. Müdür devam ediyordu:

"Boş yere inkâra kalkışmayın. Çünkü sizi köpeği çağırırken görmüşler. Sesinizi de duymuşlar."

Pardaillan canlı bir sesle cevap verdi:

"Cevap vermeye hazırım! Sorun!"

"Bu köpek sizin değil mi?"

"Evet, benim."

"Ona ağır cisme sarılı bir mektup attınız. O da bunu alıp götürdü. Bunu inkâr mı edeceksiniz?"

"İnkâr etmiyorum. Hatta daha fazlasını söyleyeyim. Köpeğim bu tarzda mektup taşımaya çoktan beri alıştırıldı..."

"Yani bu kâğıdı nereye götürmesi gerektiğini biliyor mu?"

"Çok iyi biliyor. Bu işi en az yüz defa yapmıştır."

"Beni, ifşaatta bulunacağım, diye kandırdınız ve dışarıya mektup gönderdiniz. Bana her şeyi anlatmazsanız bu hareketinizden dolayı çok ağır bir ceza göreceksiniz."

"Hiç zannetmiyorum!"

"Göreceksiniz. Mektubu kime yazdınız?"

"Adını size daha sonra söyleyeceğim bir kişiye."

"Köpek bu mektubu ona mı götürdü?"

"Hayır, ama bir arkadaşıma. Bu akşam mektubu okuyacak kişiye teslim edecek olan güvenilir ve sadık bir arkadaşıma. Sadece arkadaşımın istediği saatte Louvre'a girebildiğini belirtmek isterim."

Guitalens irkildi:

"Yani mektubu okuması gereken kişi Louvre'da mı yaşıyor?"

"Orda yaşıyor!"

"Bu zatın ismi ne?"

"Şimdi öğrenirsiniz."

Pardaillan o kadar serbest konuşuyordu ki, Bastille müdürü gayriihtiyari şüphelenmişti. İşin içinde yoksa önemli bir şey mi vardı?

"Pekâlâ," dedi. "Mektupta ne yazılı?"

"Onu da söylerim Mösyö Guitalens... Yalnız bunun için baş başa kalmamız, daha uygun olacak. Sözlerime inanın!"

Müdür tıtukluyu tepeden tırnağa kadar süzdü ve içindeki endişe arttı.

Sonra sert bir tavırla:

"Derhal söyleyin!" diye bağırdı.

"Mademki istiyorsunuz. Ben de söyleyeyim. Bu mektubumda arkadaşıma, bir süre önce, bir gece Paris hanlarından birinde bulunduğumu yazdım."

"Evet?.."

"Bu han Saint–Denis Sokağı'nda bulunuyordu."

Müdürün yüzü birdenbire sarardı. Boğuk bir sesle:

"Susun!" diye bağırdı fakat Pardaillan sesini yükselterek devam etti:

"Orada birtakım şairlerle başka adamlar bulunuyordu."

Guitalens mosmor kesilmişti. Titrek bir sesle Pardaillan'ın sözünü kesti:

"Mektubunuzun yalnız görüşmemizi gerektirecek kadar mühim olduğuna beni temin eder misiniz?"

"Temin ederim, bu, kraliyete ait bir sır," dedi şövalye ciddi bir şekilde.

"O halde yalnız konuşmalıyız!"

Böyle diyerek odanın içindeki askerleri ve zindancıları dışarı çıkardı. Guitalens onlara koridora kadar eşlik etti.

"Daha uzağa gidin! Daha uzağa!"

Bunlardan biri:

"Ya bu adamın fena bir niyeti varsa?" diye itiraz etti.

Müdür:

"Hayır, korkmayın," dedi. "Bahis konusu olan şey kraliyete ait bir sır. Şayet içinizden biri ben çağırmadan kapıya yaklaşacak olursa, onu derhal zindana tıkarın..."

Askerler ve zindancılar aceleyle koridorun ta öbür ucuna kadar çekildiler. Guitalens o zaman kapıyı kapadı ve titreyerek Pardaillan'a

doğru yaklaştı. Konuşmak istedi ama boğazından ses çıkmadı.

Şövalye:

"Bu mektubun sizi pek büyük bir heyecana düşürdüğünü görüyorum."

"Rica ederim, yavaş konuşun. Daha yavaş konuşun..."

"Mektubu Fransa kralına yazmıştım."

"Kral!" diye fısıldadı müdür iskemleye çökerek. Jean Pardaillan devam etti:

"Şimdi mektupta ne yazılı olduğunu merak ediyorsunuz. Bu merakınızı da ortadan kaldırayım. Buyurun, göndermiş olduğum mektubun bir kopyasını da size vereyim. Okuyun..."

Böyle diyerek cebinden çıkardığı kâğıdı müdüre uzattı.

Müdür, kâğıdı elleri zangır zangır titreyerek aldı. Gözleri fal taşı gibi açılmış olduğu halde büyük bir güçlükle satırları okudu. Sonra boğuk bir iniltiyle:

"Mahvoldum!" diye kekeledi.

"Sizi öldürmek için gizli bir cemiyetin kurulmuş olduğunu tarafınıza haber veriyorum. Guise dükü, Mareşal Damville, Mareşal Tavannes, Cosseins, Sainte–Foi, Bastille Müdürü Guitalens ve Rahip Thibaut bu cemiyetin üyeleridir. Thibaut'u yahut bu cemiyetin en önemli üyelerinden biri olan Guitalens'ı işkenceye koyarsanız cemiyetin bütün sırlarını öğrenebilirsiniz. Cemiyetin amacı sizi öldürdükten sonra Guise'i kral ilan etmektir. Cemiyetin son toplantısı, Saint–Denis Sokağı'nda Devinière isimli hanın iç salonlarında yapılmıştır."

Eğer Pardaillan adamı tutmasaydı, müdür bayılarak sırtüstü yere yuvarlanacaktı.

Şövalye:

"Cesaret! Kendinizi kaybetmeyin!" diye müdürü sakinleştirmeye çalışıyordu.

Zavallı adam:

"Cesaret filan beş para etmez!" diye inledi.

"Korkmayın. Her şey mahvolmuş değil. Kendinize gelin!.."

"Sefil! Beni mahvettikten sonra hâlâ alay mı ediyorsunuz?"

"Efendim!" Pardaillan ciddi bir şekilde sözünü kesti. "Ne söylediğinize veya ne yaptığınıza dikkat edin. Beni suçlamayın. Ben bu korkunç hapishaneye atılan masum biriyim! Özgürlüğümü arıyorum, sadece bu. Ama sizi kurtarabilirim."

"Siz mi beni kurtaracaksınız? Buna imkân yok. Hiçbir ümit kalmadı. Kral bu müthiş sırrı öğrenecek ve askerler derhal gelip beni tevkif edecek."

Pardaillan, kendisine getirmek için müdürü sarstı:

"Size kralın bu sırrı hemen öğreneceğini söyleyen kim?"

"Mektup!.."

"Hayır, kral mektubu ancak bu gece alabilecek. Arkadaşım saraya saat sekizde girebilir. Onun için akşama kadar daha vakit var."

"Kaçmamı teklif ediyorsunuz, ama nereye kaçabilirim? Hangi köşeye gitsem, nereye gizlensem, beni hemen bulurlar..."

"Hayır, kaçmayın. Sadece mektubun, kralın eline varmamasını sağlayın."

"Bu nasıl olabilir?"

"Beni serbest bırakmakla..."

"Anlamadım."

"Eğer beni serbest bırakırsanız, bir saat içinde arkadaşımın evine gidebilir ve mektubu krala götürmesine engel olabilirim."

Müdür, Pardaillan'a onu doruk noktasına getiren dehşetin söndürdüğü gözlerle baktı.

"Bunu yapacağınızı kim temin eder?"

"Bana iyi bakın. Sizi yeminle temin ederim ki, eğer beni buradan çıkarırsanız, mektup kralın eline geçmeyecek. Eğer yalan söylüyorsam başıma yıldırımlar düşsün. İyi düşünün. Bu sizin için son fırsat. Beni bırakmazsanız bile, nasıl olsa mesele krala aksettikten sonra serbest bırakılacağım. Burada nihayet bir–iki gün daha kalırım. Size gelince, şayet beni serbest bırakmazsanız asılacaksınız. Bu sizin son şansınız. Sözlerim bu kadar. Nasıl isterseniz öyle davranın!"

Pardaillan bu sözleri söyledikten sonra odanın bir köşesine çekildi.

Guitalens hâlâ çökmüş olduğu iskemleden kalkmıyor, acı acı so-

nunu düşünüyordu. Bu durum karşısında sağ kurtulmasına imkân olmadığını görüyordu. Kral ötekilerle beraber kendisini de mutlaka idam ettirecekti. Daha önce de vücudu işkenceye konacaktı. Çünkü o işkencenin ne müthiş bir şey olduğunu pek güzel biliyordu.

Gayriihtiyari, şimdiye kadar yaptırdığı işkenceleri hatırladı. İşkence masasına bağlattığı birçok zavallının hayalleri gözünün önüne geldi. Tokmakla bacakların arasına sokulan ve kemikleri ezen ağaç kamalar, memeleri koparan kızgın kıskaçlar, tırnakları sökmek için kullanılan kerpetenler, karnı patlayıncaya kadar su akıtmak için mahkûmun ağzına sokulan huniler, bunları vahşi bir zevkle seyreden halk, yanan mumlar, rahiplerin okudukları dua sayfaları... hepsi birer birer gözünün önüne geldi.

Kendisine ne yapacaklardı? Hangi işkenceyi tatbik edeceklerdi?..

Tarif edilmez bir korku bütün vücudunu kapladı. Niçin bu işlere karışmıştı? Fransa tahtına Charles'ın yahut Henri'nin geçmesiyle o ne kazanacaktı? Kendisini niçin durup dururken böyle tehlikelere atmıştı? Şimdi hepsine lanet ediyordu.

Ve şimdi kaçınılmaz işkence karşısında, ölümün karşısında bu hırsı lanetlenmişti.

Ölmek üzere olan bir mahkûm gibi gözlerini Pardaillan'a çevirdi. Onu kendine güvenen bir adam gibi sessiz, kayıtsız gördü. Sonra koridora yolladığı askerlerin ve zindancıların bir mahkûmla yaptığı uzun görüşmeye şaşıracaklarını, hatta ondan şüpheleneceklerini düşündü. Yine de kararını veremiyordu. İradesi felç olmuştu. Oturduğu yerden asla kalkamayacakmış gibi geliyordu.

Tam bu sırada dışarıda bir gürültü oldu. Guitalens yerinden fırladı:

"İhanetim meydana çıktı! Beni arıyorlar!.." diye söyledi.

Halbuki ortada böyle bir şey yoktu. Kendisini arayan filan yoktu. Sadece zindancılardan birinin elinden taş koridorlara bir deste anahtar düşmüştü.

Sessiz bir kayıtsızlıkla oturan Pardaillan, Guitalens'in yüzündeki korku ve ızdırabın gelişimini göz ucuyla izlemişti. Sahnenin ölümcül sonucunu derin bir endişeyle bekledi.

Bu dakikalar, Pardaillan'ın istikbalini tayin edecekti... Canını

kurtarmak ümidiyle ya onu bırakacak yahut da ikinci ihtimale göre kaderine boyun eğecekti.

Bu takdirde bir hafta, on beş gün, nihayet bir ayı korku içinde geçecek, ondan sonra ses çıkmayınca, Pardaillan'ın ya kendisini aldattığım anlayacak yahut da mektubun herhangi bir sebep yüzünden arkadaşının eline geçmediğini düşünecek ve bu hareketinden dolayı Pardaillan'dan müthiş bir intikam alacaktı. Pardaillan, bu intikamın dehşetinden şimdiden titriyordu.

Fakat ne yapabilirdi? Daha fazla ısrar etmekten de çekiniyordu. Bu takdirde şüphesini büsbütün artırabilirdi.

Guitalens yavaş yavaş ayağa kalktı. Pardaillan'a doğru yaklaştı:

"Tam vaktinde yetişerek mektubu alacağınıza İsa ve İncil üzerine yemin eder misiniz?"

"İstediğiniz şey üzerine yemin ederim. Yalnız şunu söyleyeyim ki, vakit geçiyor. Dışardakiler daha fazla şüphelenmesinler..."

Bastille müdürü, alnında biriken ter damlalarını sildi:

"Doğru!" diye cevap verdi.

"Öyleyse haydi, derhal harekete geçin!"

Müdür kafasında son bir mücadele veriyordu. Pardaillan sabırsızlıktan köpürüyordu. Anca dıştan sakinliğini koruyordu.

"Hemen harekete geçmeliyim. Mademki bir defa yemin ettiniz, sözünüze inanıyorum. Benim için idam olunmaktansa, bir tutukluyu kaçırmak bin defa daha hayırlı."

"Hem kim farkına varacak? Buraya gönderilen hangi insanla bir defa daha alakadar olundu? Beni kim bir daha arayıp soracak?"

"Bu da doğru ya! Evet, vakit geçirmeyelim."

"Nasıl isterseniz öyle hareket edin."

"Yarım saat içinde dışarıda olacaksınız," dedi Guitalens alçak sesle.

Pardaillan'ın yüzünde sadece nezaket sevinci belirdi.

Guitalens, ilahi bir yardım diliyormuş gibi kollarını havaya kaldırdı. Gerçekten de Guitalens türündeki hainler çok uygun bir şekilde Tanrı'yı suç ortakları haline getirirlerdi. Bu basit hareketle Tanrı'yı kendi tarafına çektiğine hiç şüphesi yokmuş gibi kapıyı açtı.

Askerlerle zindancıları çağırdı. Sonra bunların yanında Pardaillan'a:

"Haber verdiğiniz olay derhal krala bildirilecek kadar önemli," dedi. "Hemen saraya gidip olayı krala kendim anlatacağım. Mükafat olmak üzere kralın sizi affedeceğine eminim. Dönüşümde Bastille'in kapılarını size elimle açacağım!"

Şövalye gülümsedi:

"Buna zaten eminim," dedi.

Müdür acele acele hapishaneden çıkmak üzere odadan ayrıldı. Zindancıya gelince, gayet neşeli duran Pardaillan'a hayretle bakıyordu. Pardaillan:

"Bunu size evvelce söylememiş miydim?" diye gülerek sordu.

Zindancı:

"Yemin ederim ki, o vakit sizi delirdi sanmıştım," diye cevap verdi.

"Ya şimdi?.."

"Şimdi sizin bir büyücü olduğunuza inanıyorum."

Guitalens arabasını hazırlatarak Louvre Sarayı'na gitti. Yarım saat bile geçmeden geri geldi. Kendisini bekleyen ve kralla görüştüğünü zanneden subaylara:

"Kral bu tutuklunun verdiği haberden çok memnun oldu ve kendisini affetti," dedi. "Yalnız şimdiden söyleyeyim: İşin içinde çok büyük bir kraliyet sırrı var. Bunun ne demek olduğunu çok iyi anlayacağınızı zannederim."

Subaylar titrediler. Laf değil, ortada önemli bir şey vardı: Kraliyete ait bir sır... Bu öyle bir şeydi ki, hiçbir şekilde ağız açmaya gelmezdi.

Bundan sonra önde kendisi, arkasında subaylar, Pardaillan'ın odasına gittiler.

Müdür, kapıyı açtıktan sonra:

"Majestelerinin, yaptığınız hizmetten dolayı size teşekkür ettiğini bildirmekten mutluluk duyuyorum," dedi.

Jean Pardaillan eğildi:

"Yaşasın kral! Buna zaten emindim!"

Beş dakika sonra Pardaillan, Bastille'den çıktı. Müdür kendisine mahsustan hürmet gösteriyor, böylece herhangi bir kimsenin şüphelenmesinin önüne geçtiğini zannediyordu. Beraberce kapılardan ve en sonra asma köprüden geçtiler. Guitalens bu hareketiyle Pardaillan'ı kendisine minnettar bırakmak da istiyordu.

Pardaillan uzaklaşmak üzereyken, Guitalens onun elini anlamlı bir şekilde sıktı.

"İşte görüyorsunuz ya, artık serbestim," dedi Pardaillan. "İstersem buradan kolaylıkla kaçabilirim. Beni kimse tutamaz fakat daha önce size temin ederim ki, üzülmeniz tamamen manasız. Mektup katiyen kralın eline geçmeyecek."

"Çok teşekkür ederim, şövalye! Fakat bu sırrı yalnız siz değil, arkadaşınız da öğrendi."

"O da unutacak."

"Nasıl?"

"İzah edeyim. Köpeğime atmış olduğum kâğıt..."

"Evet?"

"Ve onu krala götürecek arkadaşım..."

"Evet?"

"Hepsi masaldı..."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Böyle bir arkadaşım olmadığı gibi, bir mektup da atmış değilim..."

"Ya nöbetçilerin gördükleri kâğıt?"

"Bomboş, beyaz bir kâğıttı."

"Ya?!"

Guitalens, içinde pişmanlık kadar neşe de bulunan çığlığını bastırdı. Bir an, elini, kandırdığını itiraf eden adamın yakasına koymayı düşündü. Ama ikiyüzlü bir adam olduğu için, doğal olarak Pardaillan'ın yalan söyleyebileceğini, kâğıdın pekâlâ suçlamayı içerebileceğini varsayıyordu.

"Benim yaratılışım böyle bir casusluğu yapmaya müsait değil.

Onun için sırrınız hep gizli kalacak."

Bastille müdürü sevinçle hiddet arasında ne yapacağını bilemez bir durumdaydı.

"Mert bir adamsınız!" dedi. "Size hapishanenin kapılarını açtığımdan dolayı kendimi bahtiyar sayıyorum. Fakat size bir şey söylemek isterim."

"Nedir?"

"Şayet krala günün birinde böyle bir mektup yazacak olursanız, size yaptığım hizmeti unutmamanızı rica ederim."

"Unutmayacağım. Bunu size nasıl ödeyeyim?"

"Mektupta benim ismimden bahsetmeyerek..."

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM
JEANNE DE PIENNES'İN MEKTUBU

Okurlarımızı bir anlığına, Jeanne de Piennes'in yaşadığı evin sahibi Madam Maguelonne'un yanına götüreceğiz. Madamın Deviniére hanına gittiğini, iki kadın kiracısının ardından Şövalye Pardaillan'ın da hapsedildiğini öğrendiğini ve bunun üzerine eve döndüğünü gördük. Önce Jeanne de Piennes'in saklaması için kendisine verdiği mektubu yakmaya niyetlendi. Bir suç ortağı sayılma korkusu onu son derece huzursuz etmişti ama Madam Maguelonne yaşlı bir kadındı ve dinine bağlıydı. Ancak sadık olmayan yaşlı bir kadının merakı çok fazla olurdu ve Maguelonne tam olarak böyle bir kadındı.

Diğer bir taraftan değerlendirirsek; saygıdeğer kadının, bu mektubun evinde bulunabileceğini düşünerek korkudan titrediğini anlayabiliriz... Yine de bu korkuya rağmen mektubu ateşe atmadığını görebiliriz.

Madame Maguelonne korkusuna karşı üç dört gün savaşıp mektubu yakmamaya karar verdiğinde, bu kez kendine karşı yeni bir savaş vermek zorunda kaldı. Aslında evde tek başına bulunduğunda tüm kapıları ve pencereleri kapatır, mektubu alıp onun üzerine oturur ve uzun saatler boyunca, "Ne diyebilir ki?" diye düşünürdü. Yine aynı durumdaydı. Kâğıdı bin kere evirip çevirdi, sonra mühürlü mektubu iğneyle açmaya çalıştı ve o kadar uğraştı ki sonunda başardı. Yaptıklarından dolayı bir an korktu ama sonunda, "Gerçek şu ki aslında açmış sayılmam ve bu yüzden mektubu okuyabilirim," diye düşündü. Dahası, bunu düşünmeden okumaya başlamıştı bile.

Gözüne ilk ilişen şey, Pardaillan'ın mektubu oldu. Bunu okuduğu zaman Jeanne de Piennes'in Pardaillan'a kibarca hitap ettiğini, içinde bulunan mektubu François de Montmorency'ye vermesini rica ettiğini gördü. O zaman gayriihtiyari bir vicdan azabı hissetti.

Demek ki bu kadınlarla Pardaillan arasında hiçbir ilişki yoktu.

Fakat aynı zamanda ikinci bir olay merakını uyandırmış oluyordu. Acaba diğer mektubun içinde ne vardı? Basit bir işçi kadın ile François de Montmorency gibi tanınmış, yüksek bir adam arasında ne münasebet olabilirdi? Bu, yaşlı dindara eziyet eden yeni soruydu.

Birkaç gün süren tereddütten sonra kesin kararını verdi. Mektuba alıp masaya koydu, oturdu ve mektubun mührünü söktü fakat tam o anda havaya sıçradı. Çünkü kapı birdenbire açılmış ve içeriye rüzgâr gibi genç bir adam girmişti.

İhtiyar kadın onu hemen tanıdı. Kendisi Şövalye Jean Pardaillan'dan başkası değildi.

İhtiyar kadın, genç şövalyeyi görünce masanın üzerindeki mektubu eliyle örterken:

"Siz misiniz, şövalye?" diye kekeledi.

Pardaillan, bir an şaşırdı:

"Demek, yaşlı kadın beni tanıyor," diye düşündü. Sonra zarif bir nezaketle selam verdi.

"Korkmayın madam! Size bir fenalığım dokunmaz!.. Odanıza böyle ani olarak girdiğimden ve sizi korkuttuğumdan dolayı affınızı rica ederim. Fakat önemli bir iş için sizi rahatsız ettim," dedi.

İhtiyar kadın:

"Mektup için olacak tabii!" diye mırıldandı. Pardaillan bir şey anlayamamıştı:

"Nasıl mektup?" diye sordu.

İhtiyar kadın çok beceriksiz bir şekilde davrandığını anladı. Kendi diliyle kendini ele vermişti. Elleriyle boş yere masanın üzerindeki mektubu saklamak istiyordu. Fakat Pardaillan bunu bir defa görmüş olduğundan gözlerini masanın üzerinden ayırmıyordu.

Kadın vakit kazanmak için:

"Demek artık hapisten çıktınız?" diye sordu.

"Yanlışlıkla tevkif edilerek Bastille'e gönderilmiştim. Fakat işin içinde bir yanlışlık olduğu anlaşıldıktan sonra, gördüğünüz gibi beni serbest bıraktılar. Ve ilk ziyaretim sizin için hanımefendi. Tek kelimeyle, beni büyük bir endişeden kurtarabilirsiniz."

"Bana mektuptan bahsetmiyor," diye düşündü dindar kadın.

"Ya da en azından," diye bitirdi Pardaillan, "bana korkunç bir acı veren belirsizliği düzeltmeme yardım edin."

"Zavallı delikanlı, konuşun, elimden geldiğince cevaplayacağım."

"Beni tevkif etmek için odama girdikleri zaman sizin evinizde oturan iki kadın da bir tehlikeyle karşılaşmıştı. Beni imdatlarına çağırdılar. Kadınların tevkif edilerek götürdüklerini de görmüş bulunuyorum."

"Hemen hemen aynı dakikada götürüldünüz."

"Evet! İşte sizden bu mesele hakkında izahat isteyecektim. Bana lütfen olup biteni anlatır mısınız?" diye, yaşlı kadına galip gelen bir duyguyla konuştu Pardaillan.

"Anlatayım çocuğum! Söylentilere göre siyahlı kadınla kızı Loïse ve siz gizli bir cemiyete mensupmuşsunuz. Onun için tevkif edilmişsiniz."

"Benimle beraber mi?"

"Evet! Zavallıların masum olduklarına ben zaten emindim. İşte sizi serbest bıraktıkları gibi, elbette onları da serbest bırakırlar."

"Onları kim tevkif etti? Lütfen söyleyin."

"Askerler... Bir de subay vardı."

"Kralın askerleri mi?"

"Orasını bilmiyorum. Dinî kostüm olsa mutlaka tanırdım."

"Bu adamlar arasında Anjou dükü de var mıydı?"

"Hayır, hayır!" dedi yaşlı kadın, korkmuştu.

Pardaillan bir süre sessiz kaldı. Yaşlı kadından bir şey öğrenemeyeceğini anladı. İş büsbütün esrarengiz bir havaya bürünüyordu.

"Kadınları nereye götürdüklerini biliyor musunuz?"

"Hiçbir şey bilmiyorum. Çünkü ben de büyük bir heyecan içindeydim. Bir şey soramadım."

"Buraya girdiğim zaman bir mektuptan bahsetmiştiniz. Bu mektubu o zavallı kadınlar mı yazdılar?"

Yaşlı kadın kekeledi. Elinin altındaki kağıtları endişeyle buruşturdu.

"Yani..."

"O elinizin altındaki kâğıtlar ne?"

İhtiyar kadın, yalan söylemenin boş olduğunu anlamıştı:

"Yemin ederim ki, onları ben açmadım."

Sonra elleri titreyerek kâğıtları şövalyeye uzattı.

Şövalye hemen kendisine ait satırlara göz gezdirdi. İhtiyar kadın devam etti:

"Kadıncağız bu mektupları size vermem için bana bıraktı. Ben de hemen Devinière'e koştum. Fakat hancı sizin de tevkif edilmiş olduğunuzu söyledi. Bunun üzerine ben de mektupları sakladım."

"Bunları kimse gördü mü?"

"Hiç kimse görmedi oğlum. Sözüme inanmazsanız, Meryem Ana üzerine yemin ederim."

"Öyleyse zarfları kim açtı?"

"Herhalde kendiliklerinden açılmış olacaklar. İyi yapıştırılmamışlardı."

"Siz mektupları okumadınız mı?"

"Yalnız bir tanesini okudum. Size ait olanını..."

"Ötekini?.."

"Katiyen okumadım. Tam okuyacaktım siz geldiniz..."

"Madam öyle, bu kâğıtları alıyorum. Çünkü görüyorsunuz ya, bana ait bulunuyorlar. Bu mektubu Mareşal Montmorency'ye iletmekten sorumluyum. Dünyada hiçbir şey beni güveniyle şereflendiren kimsenin isteğini yerine getirmekten alıkoyamaz. Size gelince, kendinize ait olmayan bir mektubu okumak gibi bir hatada bulundunuz... Fakat sizi bir şartla affedebilirim."

"Çok teşekkür ederim, benim insaniyetli oğlum. Bu şartı da söyler misiniz?"

"Dünyada hiç kimseye bu mektuplardan bahsetmeyeceksiniz..."

"Bu noktaya kesin olarak emin olabilirsiniz. Hiç kimseye bahsetmeyeceğim. Çünkü kendimi günaha sokmaktan korkarım..."

"İyi," diye düşündü Pardaillan, "bu söz bana bütün yeminlerden daha fazla güven veriyor."

Şövalye, Bayan Maguelonne'u selamladı ve geri çekildi. Dışarıda Pipeau'yu onu beklerken buldu. Sessizce sokağı geçti ve hana girdi.

Usta Landry, karşısında şövalyeyi görünce, o kadar büyük bir şaşkınlığa düştü ki, bir adım bile atamadan bulunduğu yerde adeta dondu kaldı.

"Merhaba Landry Usta," diye seslendi.

Landry sadece:

"Şö–şövalye!" dedi, şok içinde.

"Kendinize gelin!.. Beni gördüğünüzden dolayı sevincinizin ne kadar büyük olduğunu görüyorum. Fakat bu şaşkınlık ve sevinciniz, bana karnımın aç olup olmadığını, bir şey yemek isteyip istemediğimi sormanıza engel olmamalı."

Hancının boğazından bir inilti çıktı. Hele şövalyenin arkasından kendisine dişlerini gösteren köpeği de görünce büsbütün sendeledi. Doğru mutfağa koşarak kendisini bir iskemleye attı.

Madam Landry, kocasının durumunu görünce, içeride bir şeyler olduğunu düşündüğünden, hemen büyük salona geçti. Pardaillan'ı görünce hemen koştu. Kocasıyla aynı umutsuzluğu hissetse de bu duyguyu tamamen farklı bir şekilde yansıttı. Kızardı, dönüşü için tebrik ederek delikanlının oturduğu masayı kendi eliyle hazırlamaya başladı. Bir taraftan da:

"Ah şövalye! Sizin için ne kadar çok korkmuştum! On günden beri gözüme uyku girmiyordu," diye söyleniyordu.

"Zavallı Huguette!" diye düşündü Pardaillan. "Ne yazık ki Loïse'i sevdiğimi fark ettim."

Bu tuhaf pişmanlığa rağmen, şövalyenin gözleri Bayan Huguette'in görmeye alışık olduğundan daha da yumuşaktı. Biraz daha kızardı. Dudaklarında bir gülümsemeyle, hizmetçileri itip kakarak Pardaillan'a yaraşır bir ziyafet hazırladı.

Mutfağa dönünce kocasına:

"Zavallı delikanlı! Ne kadar da zayıflamış!" dedi.

Landry Usta:

"Keşke tavada tereyağı gibi eriseydi!" diye cevap verdi.

"Ne fena kalplisiniz!"

"Hiç düşünmüyorsunuz ki, bunlar on günden beri aç duruyorlar. Bütün yemeklerimi yiyip beni zor bir duruma düşürecekler."

"İyi ama, parasını bol bol aldınız?"

"Ne demek istiyorsun?" dedi Landry.

"Şövalye götürüldükten sonra onun odasında bulduğunuz bütün paraları aldığınızı unutuyorsunuz galiba! Şimdi sizden bunları isterse ne cevap vereceksiniz? Sizden hesap sormamasını istiyorsanız kendisine güler yüz gösterin."

Söyledikleri Landry Grégoire'in aklına yattı.

Landry hemen mutfaktan fırladı. Bu sırada gözleri köpeğe ilişince sesini yükseltti:

"Kancığım, açlıktan yalanan şu zavallı Pipeau'ya bakın... Sevimli köpek, şimdi sana yiyecek gelecek. Çok sadık bir köpeğiniz var, Mösyö Şövalye... Kendisine bu akşam etli kemikler ikram edeceğim. Siz de şu eski şaraptan içiniz. Onu geri dönüşünüz için saklıyordum."

Pardaillan bıyık altından gülerek Landry Usta'ya tekrar teşekkür etti. Bu suretle yeni anlaşma akdedilmiş bulunuyordu. Delikanlı yemekten sonra ahıra giderek atına baktı. At iyi bakılmış bir haldeydi. Ondan sonra odasına çıktı ve ilk iş olarak duvarda hâlâ asılı duran kılıcını beline taktı. Ondan sonra bir iskemleye oturarak ihtiyar kadından aldığı ve kendisine hitap eden mektubu arka arkaya üç ya da dört kez tekrar okudu.

Kendi kendine, "Şaşılacak şey... Bu fakir kadınların, François de Montmorency gibi büyük bir adamla ne münasebetleri olabilir?" diye düşündü.

Şimdi odada bir aşağı, bir yukarı dolaşıyordu. Ara sıra da masanın üzerinde duran öbür mektuba bakıyordu.

İhtiyar kadın tarafından açılmış bulunan bu mektubu da okuyup okuyamayacağını düşünüyordu. Başkasına ait olan bir mektubu okumak, şüphesiz bir ahlaksızlıktı. Böyle bir şeyi nasıl yapabilirdi?

Sonra şöyle düşündü:

"Bu mektupta ne yazılı olabilirdi? Siyahlı kadın ve kızı herhalde herhangi bir vesileyle tanımış oldukları François de Montmorency'den yardım istiyorlardı."

O zaman Pardaillan bu yardımın kendisi tarafından yapılması gerektiği inancına varıyordu. Loïse'i sevdiği için, bu yardımı onlara kendisi yapmalıydı. Bu görev ona düşüyordu. Başka birinin bu işe karışmasını istemiyordu.

Ondan sonra, ikinci mektubu okumak için kendisini zorlayan bir şey daha vardı. Bu mektuptaki bazı bilgilerden yararlanarak kendilerinin kimler tarafından tevkif edildiğini ve nereye götürüldüklerini de belki öğrenebilirdi.

İşte bütün bu düşünce ve hislerle hareket eden şövalye, nihayet mektubu açtı ve okumaya başladı. Okudukça daha büyük bir dikkat ve ilgi gösteriyordu. Bazı kelimeleri gözlerine inanamadığı için üst üste birkaç defa okudu, sanki tek başına gözlerinin tanıklığı onu ikna etmeye yetmezmiş gibi tüm cümleleri alçak sesle tekrarladı. Ondan sonra mektup elinden düştü ve şövalye gözyaşlarını tutamayarak ağlamaya başladı.

*

Jeanne de Piennes'in mektubu 20 Ağustos 1558'de, yani François de Montmorency'nin, Kral II. Henri'nin gayrimeşru kızı Diane de France ile evlendiği sene yazılmıştı. Demek aradan on dört yıl geçmiş bulunuyordu. On dört yıl boyunca mezardan kalkan bir hayalet gibi, kendini mezardan çıkarmanın zamanı gelene kadar kutusunda beklemişti.

Mektup şöyle idi:

Bugün seven bir kadının uğrayabileceği en büyük bir felakete uğramış bulunuyorum. Ruhum uyuşuyor, kalbim sızlıyor fakat ölmedim; yaşıyorum.

Belki de çocuğum için ölmedim. Eğer ben ölürsem, ona kim bakacak? Zavallı kız ne olacak? Onun için, "Belki de çocuğum için yaşıyorum," diyorum.

Hıçkırıklarla ağlamaktan boğulacak duruma geldiğim, kalbimin durmak üzere olduğunu anladığım zamanlar bana hayat ve kuvvet veren sadece yavrum oldu.

Ey sevgili François, kızımızı bir defa görseniz! Öyle güzel, öyle sevimli oldu ki... Şimdi beş yaşına basmış bulunuyor. Size bu satırları ya-

zarken başını dizime dayamış, uyuyor... Yastığın üzerine dağılmış saçları ona sarı bir hale veriyor, dudaklarında hoş bir gülümseme var. Bundan daha zarif, daha şefkatli ve daha saf bir şey düşünülemezdi. Kim bilir, belki de şu anda rüyasında bilmediği ve görmediği babasını düşünüyordur...

Sevgili François'am, siz bugün evleniyorsunuz. Herkesin dilinde bu var. Oturduğum dar ve pis sokakta bile Diane'in güzelliğinden ve onun size tam bir eş olduğundan bahsediliyor. Düğün alayımız herkesin gözünü kamaştırmış bulunuyor.

Onun için bugün her şey bitti. Ruhumdaki son ümit de söndü. Evet, itiraf ederim ki, her şeye rağmen, sebebini anlayamadığım bir ümit besliyordum. Babanızın konağından, sizi kurtarmak için evlenmemizi ortadan kaldıran mukaveleyi imzalayarak çıktığım ve Paris'in karanlık sokaklarına daldığım zaman insan acısının sınırlarını aştığıma inanıyordum.

François, her şey mahvolduğu halde yine ebedi bir bağ sizi bana bağlıyor. Çünkü çocuğumuz var. Bu çocuk yaşıyor. Konuşmak isteyen dudaklarımı onun için yırttım, çaresizliğin merdivenlerini onun için tırmandım, onun için acı çektim. Kızımız yaşayacak, François!

Kızım için susmalıydım. Bugün ise kızım için konuşmam gerekiyor.

İşte sevgili François'am bugün size bunun için müracaat ediyorum. Kızımıza Loïse ismini taktım. Bana gelecek her felakete razıyım. Her şeye tahammül edebilirim. Benim ne olacağım belli değil. Fakat Loïse için böyle felaketli bir istikbali hiçbir şekilde düşünemem. Kalbinizi çocuğunuza açmalısınız. Onun, alnı açık olarak konağımıza girebilmesini isterim. Bütün bunların olabilmesi için sevgili kocam bazı acı hakikatleri bilmeniz gerekiyor. Size hâlâ kocam diyorum çünkü günlerimin sonuna kadar öyle kalacaksınız.

Sizinle Margency'nin eski kilisesinde evlenmiştik. O unutulmayacak geceyi düşünün. Orada hasta babamın ve Tanrı'nın önünde, beni daima seveceğinize yemin etmiştiniz. İşte sevgili kocam François! Ben hâlâ o duyguları taşıyorum. Sizi her zaman kocam olarak bildim ve her zaman da öyle bileceğim.

Babanın, kralın ve papanın kararları kalbimde size karşı beslediğim büyük aşkı hiçbir şekilde zedeleyemez; azaltamaz...

Fakat müthiş ve uğursuz bir cinayet bugün bizi ayırmış bulunuyor.

Artık bunu öğrenmeniz lazım. Size her şeyi; babanızın merhametsizliğini, kardeşinizin caniliğini, karınızın, isminizi taşımaya layık insan olduğunu ve kızımızın da aynı şekilde Montmorencylerin evinde oturmak hakkına sahip olduğunu anlatacağım.

Daha evvel şunu söyleyeyim ki, şimdi karşımıza çıkarak sizi zor bir duruma düşürmek fikrinde değilim. Bu aklıma bile gelmez. Size bu sırrı ancak şu üç olaydan sonra açıklayabilirim:

Babanızın ölmesi...[14] *Çünkü bu sırrı öğrendiğinizi anlayacak olursa bütün kuvvet ve nüfuzunu sizin aleyhinizde kullanacaktır.*

Kızımın büyümesi... O zaman kendisine kim olduğunuzu söylemeye mecbur olacağım. Öyle ümit ediyorum ki, küçük Loïse hakkını koruyacak ve ailesine layık olacaktır.

Ver öleceğimi anladığım zaman yahut Loïse'in büyük bir tehlikeye düşmesi halinde...

İşte bu üç olay cereyan etmediği takdirde daima susacağım ve yalnız sizin saadetiniz için dua edeceğim.

Çünkü hayatımın hiç kıymeti ve önemi yok. Yalnız kızımın saadetini düşünüyorum.

Onun için size yalvarıyorum. François! Loïse'i bulduğunuz zaman artık hayatta olabileceğime inanmadığım için onu sevin... Ona layık olduğu ismi ve yeri verin...

Bu mektubu aldığınıza, Loïse sizinle konuşabilecek yaşa gelmiş olacak. Babanız ölecek ve benim bu taraftan sizin için korkabilecek bir şeyim kalmayacak.

Artık sırrı açabilirim:

Kardeşiniz Henri beni seviyordu. İşte bütün felaket bu tek cümlenin içinde. Bunu bana söyledi. Ben ne yapabilirdim? Onun bu saçma hallerinin geçmesini bekledim. Bir ailenin iki oğlu arasında herhangi bir düşmanlığın tohumunu ekmekten çekindim. Size olan sevgimin, onun sevgisinin hakaretine karşı beni koruyacağını umuyordum.

Savaşa gittiğiniz gece, size söylemek üzere dudaklarımın ucuna bir sır gelmişti. Fakat yaşanan olayları biliyorsunuz. O sırrı söyleyebilmek için

14. Kontun, 1567'de, yani bu mektubun yazılmasından dokuz yıl sonra öldüğünü biliyoruz. Bu ölüm hakkında konuşmamız gerekecek.

ertesi günü sizi boş yere bekledim. Halbuki siz gelmediniz. Çünkü aynı gece hareket etmiştiniz...

O sırrı ancak şimdi söyleyebiliyorum: O vakit gebe idim. Dünyaya bir çocuk getirecektim ve siz savaşta iken ben bu çocuğu doğurdum. İşte Loïse bu. Bu korkunç aylar esnasında kardeşinizden de kurtulduğumu sanıyor ve hep sizi bekliyordum. Elbette bir gün dönecektiniz.

Bir gün müthiş bir şey oldu. Kızımı çaldılar. Deli gibi onu ararken karşıma kardeşiniz çıktı. Bana çocuğun kendi tarafından çalındığını, aynı zamanda da sizin dönmüş olduğunuzu haber verdi. Ben de aynı anda sizin neşeli sesinizi duyuyor, buna rağmen önümde açılmış derin bir felaket çukuruna doğru ilk adımı atmış bulunuyordum. Loïse, kızım, kızımız, kardeşiniz tarafından vahşi bir adamın eline verilmişti. Bu adamın ismi Şövalye Pardaillan'dı. Bu canavar adam, eğer kardeşinizin her emrine itaat etmeyecek olursam, bir işareti üzerine küçük Loïse'i boğazlayacaktı.

İşte onun için sustum. Kardeşinizin ağır sözleri karşısında, ağzımdan bir kelime çıkmadı. Sustum, kafamı deliliğin işgal ettiğini hissettim. O acıklı sahneyi bilmem hatırlayabilecek misiniz, François?

Sustum. Bu susuşumla kızımız Loïse'i kurtardım.

Bütün bunlara sebep olan kardeşiniz Henri'ye lanet olsun!.. O gün cehennemden gelen bir iblis olan sefil kardeşiniz, üzerimize bir cehennem gibi eğildi.

Bu feci, bu canavarca işi üzerine almış olan Şövalye Pardaillan'a da lanet ediyorum.

Siz gittikten sonra tanımadığım bir adam, bana kızımı getirdi. Ben de her şeyi size söylemek üzere Montmorency malikânesine koştum. Fakat geç kalmıştım. Siz Paris'e hareket etmiş bulunuyordunuz...

Arkanızdan ben de Paris'e gittim. Sonra babanız beni dinledi. Her şeyi öğrendi ve bana iki kâğıt uzattı. Birincisi sizden ayrılmaya razı olduğuma dair bir kâğıttı. Öbürü ise sizin derhal tevkif edilmeniz ve hayatımızın sonuna kadar Temple Hapishanesi'nde hapsedilmeniz hakkında bir emirname idi.

Ben tabii ikincisini yırtabilmek için birincisini imzaladım.

İşte hikâyem bu kadar acı ve bu kadar basit... Artık Loïse'den başka hiçbir şeyim kalmamıştı. Onun için de yaşamam gerekiyordu. Ben de onun için yaşadım.

Sizi yeminle inandırmak isterim ki, eğer Loïse olmasaydı, bu sırrı kendimle beraber mezara götürürdüm. Yazık ki yapamıyorum. Sizin bu yüzden ileride üzüleceğinizi düşünerek kalbim parça parça oluyor.

İşte hepsi bu kadar...

Bu mektubu ne zaman alacak olursanız, ben, hayır, ben değil, kızım; büyük bir tehlike içinde bulunuyor demektir. Onun için imdadıma, imdadımıza koşun sevgili ve biricik kocacığım François...

Jeanne de Piennes

Montmorency Düşesi

Pardaillan'ın henüz okumayı bitirdiği mektup işte buydu.

Zavallı kadın, Jeanne de Piennes, kusursuz masumiyetiyle, mektubu "Montmorency Düşesi" unvanıyla imzalamıştı. Mektup, dediğimiz gibi, Pardaillan'ın eline geçmişti. Genç adam birkaç dakika hareketsiz kaldı, sanki bir felaketi yeni öğrenmiş gibi şaşkındı. Nitekim başına bir felaket gelmişti. Sessizce ağladı ve yanaklarından ateşli yaşlar akmasına rağmen onları silmeye zahmet etmedi. Sonunda mektubu aldı, mekanik olarak takımının koluna sürttü ve talihsizliğine kendini inandırmak için tam karşısına koydu. Bakışları imzanın üzerinden ayrılmıyordu.

Yavaş bir sesle:

"Montmorency ailesine mensup bir kız... Loïse..." diye mırıldandı.

Birdenbire kendisiyle Loïse arasına büyük bir mesafe girdiğini hisseder gibi oldu. Öyle ya, eğer Loïse namusuyla hayatını kazanan bir işçi kızı olsaydı, parasız şövalye, kendisiyle pekâlâ evlenebilirdi.

Halbuki şimdi iş değişmişti.

Koca bir Montmorency'nin kızı olan Loïse kendisiyle evlenemezdi ki. Her ne kadar kralların çoban kızlarıyla evlenme maceraları masallarda anlatılsa da, prenseslerin birtakım ipsiz sapsız, meteliksiz serserilerle evlendikleri duyulmuş şey değildi...

Montmorency adının o zamanlar müthiş bir ihtişamla neyi çağrıştırdığını anlamak gerekir. Krallığın soylularının en gururlularından olan bu hane, büyüklüğün doruklarına ulaşmıştı. Başkomutan

öldükten sonra bile isim itibarını koruyordu.

Pardaillan yeniden, "Her şey mahvoldu," diye düşündü.

Bununla beraber içinde hâlâ ufak bir ümit vardı. Eğer Loïse kendisini hakikaten seviyorsa, onun için bazı fedakârlıkları göze alırsa... Fakat yine başını salladı:

"Boş düşünceler! Loïse beni sevse bile babası evlenmemize, haklı olarak hiçbir vakit müsaade etmeyecek. Ben kimim? Bir serseri... Sadece atından, kılıcından ve bir de köpeğinden başka bir şeyi olmayan bir serseri... Sonra kızın beni sevdiği de ne malum? Kendisiyle bir kelime bile konuşmadım. Herhalde yine aptallığım üzerimde... Kendi kendime hayaller kuruyorum. Ya sonra babam..."

O anda Pipeau başını efendisinin dizine yaslamak için geldi ve Pardaillan, onun başını nazikçe okşadı.

"Ayrıca," diye devam etti. "O beni seviyor ya da bu benim uydurduğum bir hayal. Onunla hiç konuşmadım. Ona pencereden öpücük yolladığımda bana kızmadı, panik anında yardımımı istedi, bu yüzden beni sevdiğini hayal edeceğim. Ah üçkâğıtçı budala! Hadi daha fazla düşünme!

Jean Pardaillan ayağa kalktı. Yumruklarını sıkarak odada bir aşağı, bir yukarı dolaşmaya başladı:

"Evet, babam yüzünden de Loïse'in benden kaçması gerekir. Beni sevmemesi lazım... Ah, babam ne işler yapmış... Böyle bir işi nasıl üzerine almış... Loïse şimdi benim de Pardaillan olduğumu öğrenince tabii benden de kaçacak. Bana da lanet okuyacak. Benden de nefret edecek. Herhalde ben de onunla ilgilenmemeliyim. Onların imdadına başkaları koşsun. Montmorency ailesine damat olabilecek kibar bir adamdan yardım istesinler. Ah babacığım! Niçin bana cesaret vermek için yanımda bulunmuyorsunuz? Sizin öğütlerinize o kadar ihtiyacım var ki... Mademki aşkı kaybettik, biz de diğer insanlar gibi sert ve kaba hareket edelim. Zayıfları ezelim, merhamet çığlıklarına kulaklarımızı tıkayalım. Kuvvetlilerle birlik olalım."

Pardaillan her taraftan düşmanlarla çevrilmiş olduğunu görüyordu. Catherine de Médicis kendisine düşmandı. Bastille olayından sonra Guise dükü de kendisine düşman olacaktı. Anjou dükünü de ağır şekilde aşağılamıştı. Her şey, her taraf kendisine düşmandı. Hatta sevgilisi bile...

Bu ne kötü bir talihti?

"Öyleyse," diye düşündü, "bizi pek çok şey ayırdığına, onun benden nefret etmesi gerektiğine göre, ona ne olacağından ben neden endişe edeyim? Mektubu neden teslim edeyim? Babam kadar beni de lanetleyecek o Montmorency düşesi neden umurumda olsun? Onun kızı neden umurumda? Eğer sefillerse, muhtaçlarsa, başkalarının yardıma gelmesine izin versinler. Bir Montmorency ile evlenmeye layık, zengin ve güçlü birinden yardım isteyebilirler. Ah baba! Neden bana cesaret aşılamak için burada değilsiniz? Ama tavsiyelerinizi burada olmadığınız için aldım ve size yemin ederim ki onlara uyacağım. Hayat ve mutluluk en güçlüler içindir. O zaman onlar gibi olalım. Zayıfları ezelim, hüzünlü haykırışlar işittiğimizde kulaklarımızı tıkayalım, kalplerimizi güçlü zırhlarla kaplayalım ve aşkla elde edemediğimize göre mutluluğu demirle fethetmeye devam edelim."

Odada adım adım yürüyen, mimikleriyle çok sakin olmasına rağmen sürekli el kol hareketi yapan ve normalde alçak sesle konuşsa da sesi gür çıkan genç adamı garip bir coşku sardı. Durumunu düşünmeye devam etti ve sonuç gerçekten korkunçtu. Düşmanlarının başında çağın en güçlü ve acımasız kadınlarından biri olan Kraliçe Catherine vardı; Anjou dükü ve onun ağır hakaret ettiği saraylıları; Guise dükü, Guitalens, şüphesiz Bastille'de olanları ona haber vermek için acele edecekti; sonra kralın kardeşi ve tehlikeli bir dinî partinin şefi. Ne güçlü düşmanlar!

Kılıcından başka bir şeye sahip olmayan, krallığın en güçlü lordunu ezebilecek kadar korkunç düşmanları cezbetmiş olan şövalyenin başı dönmeye başladı:

"Yalnızca kraliçeye karşı, yalnızca Anjou'ya karşı, yalnızca Guise'e karşı! Hadi gidelim ve ölürsem kimse bana küçük düşmanlar tarafından saldırıya uğradığımı söyleyemez." Acı bir kahkaha patlattı. "Neredeyse unutuyordum. Düşmanlarımı sayarken Montmorency'yi unuttum. Ve Jeanne de Piennes'in ona, kızına karşı teşebbüste bulunanın babam olduğunu söylediğinde, Médicis'in beni bir zindana kapatmamış olması durumunda, saray mensuplarının beni bitirmeye çalışmasına şaşırmayacağım. Anjou dükünün adamları karanlık bir sokakta beni yumruklamamıştı ya da Guise dükü beni Crucé, Pezou ya da Kervier aracılığıyla öldürmemişti. Savaşmak ge-

rekli. Savaşmak için doğduğumu hissediyorum."

Ve kendisine çok tanıdık gelen bu hızlı hareketle kılıcını kınından çıkaran Pardaillan, en az beş kez zıplayarak havayı parçalamaya başladı.

Aynı anda oda kapısı açılarak içeriye genç Madam Landry girdi:

"Aman şövalye, kiminle kavga ediyorsunuz."

Pardaillan kadını görünce kızararak kılıcını beline yerleştirdi:

"Hiç, madam. Çoktan beri kılıcımı kullanmadığım için biraz talim yapıyorum. Madam, bugün ne kadar da güzelsiniz!"

"Ah, şövalye..."

"Kibarlık etmeyin. Siz, Saint-Denis Sokağı'da hakiki bir incisisiniz. Paris'te sizden güzel bir hancı kadın varsa, şu kılıcımla kendimi ikiye bölmeye hazırım."

"Yavaş konuşun lütfen."

Pardaillan kadını belinden tutarak yanaklarından öptü.

Kadın:

"Odanıza ansızın girdiğimden dolayı beni affedin... Buraya..."

"Affetmek mi?.. Siz neler söylüyorsunuz? Sizin kadar güzel, sizin kadar hoş bir kadın odama her zaman girebilir. Dudaklarınızı şimdiye kadar hiçbir zaman bu kadar kırmızı, yanaklarınızı bu kadar pembe ve gözlerinizi bu kadar parlak görmemiştim. Siz en dindar bir papazı bile baştan çıkarabilecek kadar güzelsiniz."

Genç kadın, masanın üzerine bir torba bıraktı:

"Odanıza, size paralarınızı vermek için girmiştim. Tevkif edilmiş olduğunuz gün burada kalmıştı. Onları saklamıştım. Şimdi getirdim."

Pardaillan gülümsedi:

"Yalan söylüyorsunuz."

"Yalan mı söylüyorum? Demek sözlerime inanmıyorsunuz? İsterseniz yemin de edebilirim."

"Yemin etmeyin, ben her şeyi anlıyorum. Bu paraları siz değil, kocanız Landry Usta almıştır. Fakat siz iyi kalpli bir kadın olduğunuz için şimdi bunları iade ediyorsunuz."

"Canım, buralarını karıştırmayın..."

"Fakat siz bu işte haksızsınız..." dedi Pardaillan, güzel Huguette'i umutsuzluğa düşen o durgun havayı sürdürerek. "Çünkü ben Landry Usta'ya borçlu idim. Onun için bu paralar kendisinin olmalı. Bunları alarak kendisine götürün lütfen."

"Fakat siz ne yapacaksınız? Paranız var mı?"

"Şunu söyleyeyim ki, cebimde beş para olmadığı zaman kendimi son derece zengin görürüm. Ayrıca," Kraliçe Navarre'nin kendisine gönderdiği ve şapkasına takılı olan mücevheri göstererek, "bu bende kaldı," diye ekledi. "Size gelince, siz hem güzel, hem de iyi bir kadınsınız."

"Belki iyiyim fakat güzel değilim."

"Güzel değil misiniz?.. Herhalde maksadınız benimle alay etmek olmalı... Bilakis siz çok güzelsiniz. Bunun aksini ileri süren varsa karşıma çıksın! Bana gelince sizi sevdiğimi anlıyorum..."

Birdenbire genç kadının gözlerinden yaşlar boşandı. Pardaillan büyük bir hayret içinde:

"Ne oldu madam? Ağlıyor musunuz? Sizi sevdiğime yemin ettiğimde..."

Kadın gözyaşlarını bir türlü durduramıyordu. Sonunda güç bela biraz sakinleşti:

"Kendi kendinizi aldatmayın şövalye!" diye söylendi.

"İnanın ki, sözlerinizden hiçbir şey anlamadım."

"Gülüyorsunuz. Kendinizi neşeli göstermeye çalışıyorsunuz. Fakat ne kadar büyük bir keder içinde bulunduğunuzu görüyorum. Çünkü ben her şeyi biliyorum."

"Her şeyi mi?"

"Evet, her şeyi... Hepsini gördüm."

"Rica ederim madam, ne gördünüz, söyler misiniz?"

"Mademki ısrar ediyorsunuz, söyleyeyim. Sizi gözetledim. Bütün yaptıklarınızı biliyorum."

"Ne biliyorsunuz?"

"Sanırım, dedi özlemle, büyük üzüntü içindesiniz. Ah böyle

gülmeyin! Beni incittiniz, kendinizi daha da incittiniz. Evet sayın şövalye, sevdiğiniz için ağır bir kalbiniz var. Fark etmedim mi sanıyorsunuz? Onu ne kadar sevdiğinizi biliyorum. Gözlerinizi karşıki evin küçük penceresine dikmiş bir halde saatlerce pencerenizde oturduğunuzu gördüm. Küçük pencere açılmadığı zamanlar ne kadar büyük bir hiddet içinde bulunduğunuzu, pencere açıldığı zamanlar ise aksine ne kadar neşelendiğinizi gördüm. Boş yere inkâr etmeyin. Seviyorsunuz. Ona âşıksınız. Size şimdi böyle delice sözler söyleten şey, onun tarafından sevilmediğinizi sanmanızdır. Halbuki sizi temin ederim ki, o da sizi seviyor."

Pardaillan, kadının elini avuçlarının arasına alırken:

"Neler söylüyorsunuz? Bunu nasıl tahmin ediyorsunuz?" diye sordu.

"Kadın gözüne güvenmenizi rica ederim. Hele..."

Genç kadın sık sık nefes alıyor, göğsü kalkıp iniyordu... Bir saniye kadar sözünü kesti. Sonra tamamladı:

"Hele kıskanç bir kadının, seven bir kadının gözü hiç aldanmaz."

Şövalye, genç kadını göğsüne daha fazla çekti:

"Siz bir meleksiniz."

"Onu çok seviyorsunuz, değil mi?" dedi alçak sesle ve tüm çabalarına rağmen gözleri yaşla dolmuştu.

Pardaillan cevap vermeyerek genç kadını kolları arasında sıktı. Bu sırada aşağıdan karısını çağıran Landry Usta'nın sesi duyuldu. Genç kadın, şövalyenin kollarından sıyrılarak dışarı çıktı. O zaman Pardaillan şöyle düşündü:

"Zavallı kadın hem beni seviyor, hem de beni avutmak için yalan söylüyor. Şimdi her şey mahvoldu. Loïse beni sevmedi ve sevemez. Ben de onun gibi hareket etmeliyim. Hem kalbim, hem de düşüncem serbest kalmalı... Paris'e lanet olsun. Yarın babamı aramaya gidiyorum!"

Bu sırada gözleri hâlâ masanın üzerinde durmakta olan mektuba ilişti:

"Bu mektubu da yerine şeytan götürsün," diyerek kâğıdı şiddetle katladı, çabucak yeniden mühürledi. Sonra yeleğinin cebine soktu ve sokağa çıktı. Loïse, annesi ve tüm Montmorency hanedanı hak-

kında hiçbir şekilde endişelenmemeye karar verdi.

Gündüz oldukça ilerlemiş ve akşam yaklaşmıştı. Pardaillan nasıl vakit geçireceğini bilmiyordu. Hiçbir saklanma, gizlenme tedbiri almadan birkaç meyhaneye girip çıktı.

Saat beşe yaklaştığı zaman oldukça sakinleşmişti. Etrafına bakındı. Louvre Sarayı'nın tam karşısında muhteşem bir konağın önünde bulunduğunu anladı.

Farkında bile olmaksızın buraya gelmişti. Dişleri arasından:

"Montmorency'nin konağı... Oraya asla girmeyeceğim," diye söylendi.

Ancak yine de büyük kapıya yaklaşarak tokmağı hiddetle çaldı.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM
İTİRAFÇI

Bu olaydan tam bir gün önce l'Auxerrois Kilisesi'nde ilginç bir olay daha cereyan etmişti. Saat akşam dokuz civarıydı. Papaz eski kiliseyi tıklım tıklım dolduran halka hitaben verdiği vaazı bitirmişti. Gösterişli elbiseleri gölgelerde parlayan, büyük ölçüde zarif kadınlardan oluşan bir kalabalıktı bu. Arkasında Carmes tarikatının işareti olan siyahlı beyazlı bir cübbe bulunan uzun boylu ve yakışıklı bir adam olan papaz, Panigarola'dan başkası değildi.

Ayrıca olağanüstü biriydi. Uzaktaki mahzenlere doğru kaldırılmış, aniden tehdit etmek için ya da kutsamak için hareket eden kol hareketleriyle insanları büyüleyen biriydi. Sesi sertti ve bazen seyirciyi sarsan bir öfkeyle gürülderdi.

Garola, hiçbir papazla ölçülemeyecek derecede şiddetli konuşuyor ve Huguenotların öldürülmeleri gerektiğini ileri sürüyordu. Tabii bu sırada Kraliçe Jeanne d'Albret'ye, oğlu Henri'ye ve ileri gelen bütün Protestan Fransızlara atıp tutuyor, hatta daha ileri giderek bunlara karşı savaş açmayan kralı bile tenkit ediyordu.

Bazı kimseler bu papazın Catherine de Médicis'in adamı olduğuna inanıyorlardı. Fakat işin hakikat tarafına gelecek olursak, kiliseye devam ederek bu yakışıklı ve ateşli papazı dinleyen şık kadınların büyük çoğunluğu, ona karşı başka birtakım düşünceler besliyorlardı.

Bu adamı hemen hemen herkes tanıyordu. Kibar kadınlar onu evvelce Marki Panigarola ismiyle tanıyorlardı. Kuvveti, kavgacılığı, kılıç kullanmaktaki ustalığı, sefihliği ve ayyaşlığıyla büyük bir ün yapmıştı. Sonra birdenbire ortadan kaybolmuştu. İşte şimdi yobaz denecek kadar mutaassıp ve dindar bir papaz olarak insanların karşılarına çıkmış bulunuyordu.

O akşam, yıkıcı bir yakarıştan sonra dizlerinin üzerine çöküp derin düşüncelere dalmış gibi göründüğünde, kalabalıktan, kutsal ala-

na duyulan saygının yumuşatamadığı, gürültülü ünlemler yükseldi.

Vaazı bittiği zaman birçok kimse dayanamayarak:

"Kahrolsun Huguenotlar!.." diye bağırmıştı. Ondan sonra kilise yavaş yavaş boşaldı. İçeride yalnız on–on beş kadar kadın kalmıştı. Bunlar günah çıkarılmasına mahsus kapalı hücrenin etrafında dua ile meşguldüler. O zaman bir kilise hizmetçisi gelerek rahibin çok yorgun olduğunu ve bunun için bu akşam hiç kimsenin günahını çıkaramayacağını söyledi. Bunu duyan kadınlar biraz mırıldandıktan sonra, çaresizce birer birer kiliseyi terk ettiler. Yalnızca iki kadın her şeye rağmen duruyor, dışarı çıkmıyordu.

Bu kadınlardan biri, siyah bir manto giymiş, yüzüne de kalın bir peçe örtmüştü. Bununla beraber genç ve güzel olduğu kolayca anlaşılabiliyordu. Bir iskemleye oturmuştu. Yanındaki kadın:

"Papaz günah hücresine girdi, Alice," dedi.

Alice başını kaldırarak titredi.

Uçsuz bucaksız kürsü karanlığa gömülmüştü. Uzakta, yüksek sunağa doğru bir ışık gelip geçti. Tonozlar, gölgede kayboldu, en ufak ses bu büyük sessizlikte garip bir şekilde yankılandı.

Yaşlı kadın, yanındakini eliyle iterek:

"Haydi kızım, içeri girin," dedi.

Genç kadın:

"Cesaretim çok kırıldı, Laura," dedi.

"Çocukluğu bırakın. Sizin için özel izin koparıncaya kadar akla karayı seçtiğimi unutmayın."

"İsmimi söylemediniz, değil mi?"

"Hâlâ mı tereddüt ediyorsunuz?"

Genç kadın son bir cesaretle ayağa kalktı ve günah çıkarma hücresine girdi. Papazın bulunduğu yerle Alice'in girdiği yer arasında ince bir kafes vardı. Karanlık denecek kadar loş bir yer olan hücrede, genç kadının yüzünde bir de peçe olduğu için papazın kendisini tanıyabilmesine imkân yoktu.

Papaz, hafif bir sesle birtakım dualar okuduktan sonra kayıtsız bir sesle konuştu:

"Sizi dinliyorum, madam," dedi.

"Benim olduğumu bilmiyor," diye düşündü Alice, "onu güçlü bir şekilde şaşırtmaya odaklanmalıyım."

İçinde kendisiyle kısa bir tartışma oldu ve sonra sessizce konuşmaya başladı:

"Marki Garola! Ben Alice de Lux'üm. Bir zamanlar sevmiş olduğunuz, belki de hâlâ sevdiğiniz kadın... İşte bu kadın bugün ağlayarak size gelmiş bulunuyor."

Papaz resmî sesle:

"Sizi dinliyorum, madam," diye tekrar etti.

Alice korkuyla yüzünü buruşturdu. Bu kafesin arkasında onu dinleyenin bir adam değil, duygusuz bir heykel olduğunu anlamıştı.

"Garola, sesimi tanımadınız mı?"

Papaz bir heykel gibi sert bir sesle:

"Madam," dedi, "burada bir Marki yok, sadece günahlarınızı dinleyecek ve eğer merhamete layıksanız, bu günahlarınızın affı için Tanrı'ya yalvaracak bir papaz bulunuyor. Konuşun hanımefendi, sizi dinliyorum."

"Fakat aşkımızı unutmuş olmanız imkânsız," dedi Alice, yoğun bir umutsuzlukla kekeleyerek. "Dudaklarımda, hâlâ dudaklarınızın izi var."

"Eğer böyle şeyler söyleyecek olursanız, çekilmeye mecbur olacağım."

"Hayır, hayır, kalın. Size söyleyeceklerim var."

"O halde sanki karşınızda sadece sözlerinizi dinleyecek bir papaz bulunuyormuş gibi konuşun. Zira bahsettiğiniz adam ölmüş bulunuyor."

"Size önce işlediğim günahları anlatacağım. Sonra da çektiğim azapları nakledeceğim. Bilmem, Tanrı çektiklerimi yeterli görecek mi?"

"Sizi dinliyorum, kızım."

"Henüz 16 yaşındaydım. Çok güzel bir kızdım. Bu güzelliğimle büyük bir kraliçenin gözüne çarptım... Beni aldı, nedimeleri arasına kattı. Yetim bir kızdım. Ne annem, ne de babam vardı. Kraliçe beni kızı yerine koyacağını ve yetiştireceğini vadetti."

Alice de Lux, bir an için durdu, ağlamak üzereydi. Düşüncelerini biraz toplamayı başardığında boğuk ve bunalmış bir sesle devam etti:

"Yeni işime başlayınca, birçok toplantıda bulundum: Birçok asilzade bana ilanıaşk etti. Fakat ben hiçbirine karşı ilgi duymuyordum. Benim sevdiğim tek bir şey vardı: Elmaslar, altınlar, ipek elbiseler ve dantelalar... Kraliçe benim arzularımı çabucak anladı ve eğer emirlerine uyarsam, beni zengin edeceğini söyledi. Ben de onun her emrine körü körüne uyacağımı vadettim. İşte ilk kabahatim buydu. Böylece zenginlik uğrunda şeytanla anlaşma yapmış oldum."

Alice bir süre nefes aldı sonra devam etti:

"Bir gün kraliçe beni odasına çağırdı. Gözümün önünde, içi inci, zümrüt, yakut ve elmaslarla dolu bir kutu açtı ve kendisine itaat edecek olursam, hepsini bana vereceğini söyledi. Gözlerim fal taşı gibi açıldı. Adeta altüst oldum. 'Ne yapmak lazımsa emredin,' dedim. O zaman beni elimden çekti, koridora çıktık. Uzakta birtakım asilzadeler dolaşıyordu. Bunlardan birini bana gösterdi. 'Kendinizi bu adama sevdireceksiniz,' dedi."

Tövbekâr, bir kez daha sustu, belki bir kelime, bir hareket bekliyordu ama rahip, sert, taştan oyulmuş gibi duran cübbesinin altında kiliseyi koruyan heykeller gibi sessiz ve hareketsiz kaldı.

Alice'in sesi sanki sözcükleri dudaklarında oluşturmakta güçlük çekiyormuş gibi daha titrek, daha da donuk çıkıyordu.

Bir süre sonra o kadar alçak sesle devam etti ki rahip onu zar zor duydu:

"Ben bu beyefendinin metresiydim."

Papaz bir jest yapmadan:

"Bu adamın ismi neydi?" diye sordu.

Alice irkildi, rahibin sesindeki öfkeyi hissetti, cevap verdi:

"Söyleyeyim. Bu adamın ismi Clément Jacques de Panigarola idi. Kendisi marki idi. İtalya'dan gelmişti. Şimdi onu biraz tanıdınız, değil mi muhterem peder?"

"Devam edin. Bu adamı sevdiniz, değil mi? Hatanız bu kadar mı? Bu günahınızı Tanrı'nın affedeceğine eminim. Seven zavallı bir kadının affedilmeyecek ne günahı olabilir?"

Tövbekâr kadın sarsıldı. Kalkıp geri çekilmek için hareket etmek istedi ama başaramadı, omuzları titreyerek çöktü.

"Benimle alay ediyorsunuz, öyle mi? O halde size hakikati söyleyeyim: Bu adamı asla sevmiyordum."

Derinden ürperme sırası rahipteydi. İç çekişini bastırdı, genç kızın çileden çıkmış duyguları, bu heyecanı ve iç çekişi, zayıf olsa da yakaladı.

"Evet, onu sevmiyordum," diye yumuşak bir sesle devam etti. "O çok güzel, çok yakışıklı bir gençti. Her şeyi vardı. Buna rağmen onu bir türlü sevemiyordum."

Papaz boğuk bir sesle sordu:

"Ya o?.."

"O bana tam manasıyla âşıktı. Beni bir çılgın gibi seviyordu. Belki de ben böyle zannediyordum... Fakat ben, kraliçenin emrini yerine getirmeye mecburdum. Seviştik... Bir yıl sonra ondan gebe kalmıştım. Çocuk, kraliçenin bana verdiği La Hache Sokağı'ndaki küçük bir evde doğdu. Tabii bütün bu işler gizli oldu. Babası çocuğu alarak götürdü."

Alice hıçkırıklarını tutamamıştı.

Papaz:

"Anlıyorum, dedi. "Çok geç gelen analık duygusuyla şimdi pişmansınız... Çocuğun ne olduğunu anlamak istiyorsunuz. Bu hususta size malumat verebilirim. Çünkü ben çocuğu her zaman görüyorum."

Alice dehşetten titredi:

"Çocuk ölmedi mi? Yaşıyor demek... O halde bana neden yalan söylediniz? Söyleyin, çabuk söyleyin; yoksa bağırmaya başlarım. Sizi bütün dünyaya rezil ederim."

"Susun!" diye hırladı Panigarola. "Susun, yoksa giderim."

"Ah, merhamet! Bana acıyın. Ne olur söyleyin."

"Tanrı bu çocuğun yaşamasını istedi. Babası olan marki kendisini alıp bir sütanneye teslim etti ve ismini koydu."

"İsmi ne?"

"Babasının ismi... Yani Jacques–Clément..."

"Kendisi nerede?.."

"Paris manastırlarından birinde öğrencilik yapıyor. Tanrı herhalde kendisini ileride bazı görevler vermek için koruyor... İşte bilmek istediğiniz şeyi öğrendiniz. Görüyorsunuz ya, size acıdığım için hakikati söyledim. Şimdi hiçbir cinayet işlemediğimi ve çocuğun hayatta olduğunu anladınız."

Alice altüst olmuştu. Ölmüş bildiği çocuğunun hayatta olduğunu anlaması, hislerini ve düşüncelerini karmakarışık etmişti. Sevinmek mi, yoksa üzülmek mi gerektiğini bir türlü kestiremiyordu.

Papaza gelince, o sert, o hain adam da bir an papazlığını unutmuş, insan olmuştu:

"Alice," dedi, "benimle görüşmek, kalbinizin zehirlerini dökmek istediniz. Pekâlâ... Fakat şimdi dinleme sırası sizde. Kalbimi yavaş yavaş örtmeye başlayan duyguları bozdunuz. Ruhumu ezen elemleri, kederleri uyandırdınız. Çocuğunuzun ölmüş olduğunu sandığınızdan, bu yüzden altına girmiş olduğunuz büyük günahları affettirmek istediniz. Çünkü beni anlayamıyordunuz. Çocuğu alıp götürdükten sonra yanınıza niçin bir daha gelmediğimi, eğlence ve sefahat hayatına niçin atıldığımı, nihayet niçin bir manastıra kapanarak papaz olduğumu anlayamıyordunuz."

"Clément, bu sebepleri düşündüm ve buldum. İşte beni ayağınıza getiren duygu da bu. İntikam almaktan vazgeçmenizi rica etmek için ayağınıza geldim. Çok azap çektiğime inanın. Fazlasıyla azap çektim."

"Söyleyin bakalım, ne keşfettiniz?"

Böylece Alice, zar zor duyulan zayıf bir sesle başladı:

"Kraliçe, Montmorencylerin İtalya'da müttefik aradığını duymuştu. Siz Verona'dan, Floransa'dan ve Venedik'ten geçerek buraya gelmiştiniz. Sizi François de Montmorency ile beraber görmüşlerdi. Kraliçe böylece bir hıyanet şebekesinin kurulmuş olduğuna inanıyordu. Ancak elinde kesin deliller yoktu. İşte bunları elde etmek için sizin metresiniz oldum."

"Devam edin! Hepsini anlatın!"

"Bir gece saatlerce seviştikten sonra derin bir uykuya dalmıştınız. Ah Clément, artık yeter. Beni daha fazla söyletmeyin, utanıyorum."

"Utanmak da bir nevi cezadır," dedi rahip sertçe. "Devam edin."

"Evet, devam etmeliyim. Siz uyurken ben bu durumdan yararlanarak..."

Sustu, bir süre devam edemedi.

"Sözlerinizi ben tamamlayayım: Uykumdan istifade ederek bütün kâğıtlarımı çaldınız ve ertesi günü bunları Catherine de Médicis'e verdiniz. Ben bütün bunları hemen öğrendim ve taparcasına sevdiğim kadının aşağılık bir casus olduğunu anladım."

"Bana acıyın! Yaptıklarımdan son derece pişmanım! Doğru söylediğime yemin edebilirim."

"Bereket versin ki, bu kâğıtlarda önemli bir şey yoktu. Ancak François de Montmorency yine de kaçmak zorunda kaldı. Birçok insanın hayatıyla oynadınız. Bana gelince, ben bütün bunları görmektense ölmeyi yüz defa tercih ederdim."

"Merhamet edin."

"Bir ay sonra doğurdunuz. Ben o zamana kadar yalnız ve yalnız intikam almayı düşünüyordum."

"Ve bu intikamınızı almaya muvaffak oldunuz. Fakat şunu bilmeniz lazım ki, benden aldığınız intikam, sizi de benim dereceme indirmiş bulunuyor. Bulunduğum zayıf durumdan, humma ateşleri içinde sayıklarken bundan istifade ettiniz ve bana bir mektup yazdırarak imzalattınız. Bu mektupta çocuğumu kendi elimle öldürdüğümü itiraf ediyorum."

Rahip öfkeyle dişlerini sıktı.

"Sözleriniz tamamıyla doğru değil. Siz kalpsiz bir ana idiniz. Çocuğu götürmemi siz istediniz ve onu öldürmeme razı oldunuz. Bunu inkâr mı edeceksiniz?"

"Hayır! Hayır!" Alice dehşet içinde inledi. "Ben suçumu itiraf ediyorum. Haklı olduğumu hiçbir şekilde ileri sürmüyorum. Sonra siz beni celladın eline teslim eden bu kâğıdı, beni darağacının gelini yapan bu kâğıdı, kendi yazım ve imzamı Catherine de Médicis'e verdiniz."

"Evet, öyle yaptım," dedi rahip buz gibi bir netlikle.

Alice tırnaklarını, aralarındaki kafesin deliklerine soktu. Hiddetle:

"Bunun sonunun neye vardığını biliyor musunuz?.. Bunu bir defa olsun hatırınıza getirdiniz mi? Bu mektup yüzünden Catherine'in elinde kelimenin tam manasıyla bir cinayet aleti oldum. Gecelerimi, gündüzlerimi korku ve azap içinde titreyerek geçiriyordum. Catherine ne emrederse itirazsız yerine getiriyordum. Kendimi, kraliçenin şüphelendiği adamların kolları arasında yıprattım. François de Montmorency'nin de metresi olmaya çalıştım. Bu taş gibi adama tesir edemeyince, kardeşi Henri de Montmorency'yi elde ettim... Diğer kurbanlarımdan ve âşıklarımdan bahsetmiyorum. Size yalnız son derece fena bir hayat geçirdiğimi söyleyeceğim. Artık yeter! Daha fazla konuşamayacağım!"

"Pekâlâ, artık çocuğun ölmediğini ve cinayetin işlenmediğini öğrendiniz. Sizi serbest olmak, hürriyetinizi geri almaktan hiç kimse menedemez."

"Fakat bunu nasıl ispat edebilirim?"

Papaz, davasını kazanmış bir adam edasıyla güldü. Zavallı kadın:

"Yaptıklarınız çok müthiş, intikamınız çok vahşice," diye hıçkırıklarla inledi.

"Neden? Siz kendinize bir meslek seçmiştiniz. Ben de sizi bu sanatınızda ilerlemeye mecbur ettim. İşte hepsi bu kadar..."

"Bu kadar zalim olmayın! Bana acıyın!"

"Ben merhametsiz bir insan değilim. Benden bir şey istediniz mi?.."

Alice'in içinde bir ümit uyandı. Kendi kendine:

"Acaba bu olabilir mi?" diye düşündükten sonra, "Clément," diye inledi. "Tanrı'nın önünde diz çöktüğüm gibi, sizin önünüzde de diz çöküyorum ve yalvarıyorum. Beni kurtarın. Affedin. Bana dünyada yaşama imkânı kazandırın."

Rahibin dudaklarında gezinen o canlı gülümseme kayboldu. Yüzünde keskin bir acı belirdi, alnında biriken terleri sildi:

"Size ne gibi bir hizmette bulunabilirim?"

Alice:

"Kurtuldum!" diye bağırmamak için kendisini güç tuttu. "Clément, beni kurtarabilirsiniz. Beni utançtan, umutsuzluktan, ölüm-

den koparabilirsiniz. Bir sözünüz bana kâfidir. İşte sizden bunu istemeye geldim. Papaz olduğunuzu öğrendiğim zaman, katı kalbinize biraz merhamet geldiğini düşündüm. Clément, size çok fenalık yaptım fakat siz büyüklük gösterin. Beni affedin."

"Sizi kurtarmak için ne yapayım?"

"Her şeyi yapabilirsiniz. Şimdi Catherine'in size ne kadar bağlı olduğunu biliyorum. Sırlarınızın çoğunu biliyorum. Evvelce sizden şüphe eden kraliçe, şimdi hiçbir sözünüzü kırmaz. Clément, eğer bir şey söylerseniz, mektubu size geri verir."

"Benden bunu mu istemeye geldiniz?"

"Evet..." diyerek sıkıntılı bir nefesle cevap verdi.

"Doğru söylediniz! Kraliçeye her istediğimi yaptırabilirim. Mektubu almak için sadece istemem yeter. Birkaç saat sonra onu size verebilirim. Mektubu hemen alır, yırtar, yakar ve ondan kurtulursunuz."

"Bana karşı bu kadar büyüklük göstereceğinize doğrusu inanmamıştım. Beni sevincimden çıldırtacaksınız."

"Mektubu kraliçeden isteyeceğim."

"Tanrı sizi takdis etsin..."

"Fakat bir şartım var."

"Ne isterseniz emredin! Onu derhal yerine getireceğim..."

"Şartım çok basit. Bu mektubu niçin istiyorsunuz?.. Bu mektubu yok etmekle nasıl bir menfaatiniz olacak? Bunu bana açıklayacaksınız!"

Alice şaşırdı:

"Size ne kadar azap çektiğimi söylemiştim."

"Bu akla yatkın bir sebep olamaz. Bana gerçek sebebi söyleyin."

"İsterseniz yemin edeyim."

"Böyle bir şeyi istemeniz, ancak yeni aşklar ve ihanetlerle izah edilebilir."

"Böyle bir şey yok!"

"Mademki söylemiyorsunuz, o halde kalbinizdekileri size ben anlatayım. Bütün bu davranışınızın anlamı, serbest kalmak isteme-

nizin sebebi sadece içinizde doğan yeni aşktır. Bunun için bulunduğunuz zor durumdan kurtulmak istiyorsunuz. İsterseniz sevdiğiniz adamın ismini de söyleyeyim. Bu adam Marillac kontu diye biliniyor. Eğer bu doğruysa, belli ki özgür olmanız gerekiyor."

Papazın her cümlesi, Alice'i yeni bir dehşet ve azaba sokuyordu. İnkâra kalkışmadı:

"Doğru söylüyorsunuz," dedi. "Seviyorum. Hayatımda ilk defa olarak bütün ruhumla, bütün kalbimle seviyorum. Bana onu sevme iznini verin. Benden kâfi derecede intikam aldınız. Beni cehennem azapları içinde yaşattınız. Günahlarımın cezasını çektim. Şimdi beni neden kurtarmak istemiyorsunuz? Beni serbest bırakın. Ben de seveyim. Ben de biraz yaşayayım."

Papaz Garola hiç cevap vermiyordu. Tövbekârın ağzından henüz kaçan bu aşk çığlığı, belki de içinde boş yere yatıştırmaya çalıştığı bir fırtınayı serbest bırakmıştı...

Alice:

"Niçin cevap vermiyorsunuz?" diye sordu.

Rahip boğuk bir sesle:

"Cevap vereyim," dedi. "Kraliçeyi bulmamı ve ondan mektubunuzu almamı istiyorsunuz. Evvela bu mümkün değil. Çünkü Kraliçe Catherine'in yanında artık hiçbir kıymet ve itibarım yok. Çoktan beri yanına gitmediğim gibi, gitmek niyetinde de değilim. Demin sizi söyletmek için mahsus böyle söyledim. Bu yönden size hiçbir hizmette bulunamayacağımdan dolayı sadece üzüntü duyuyorum."

Rahibin sesi kasvetliydi, soluk bir sesle konuşuyordu. Belli ki aklı başka yerdeydi. Belki de ifadelerinin bariz sakinliğiyle kendini yatıştırmaya çalışıyordu.

"Demek beni kurtarmak istemiyorsunuz?"

Boğuk bir kahkaha duyuldu:

"Sizi kurtarmak, düştüğüm felaket çukurundan kendi elimle hazırlayacağım saadetinizi seyretmek... Marillac'la sevişmenize imkân hazırlamak mı? Haydi oradan, deli mi oldunuz ne? Beni budala mı sanıyorsunuz?"

Alice acı bir sesle bulunduğu yere adeta yığıldı. Aldanmıştı. Karşısında her şeyden elini eteğini çekmiş bir papaz bulacağını sanmıştı.

Halbuki karşısındaki adam hâlâ haris ve kıskanç Marki Garola idi.

Sonra yeni bir felaketle daha karşılaşmış bulunuyordu: Acaba Garola, sevgilisinin ismini nasıl öğrenmişti?

"Sizi bir an bile gözden uzak bulundurmadım," diye devam etti Garola. "Manastırın içinden bile her hareketinizi takip ettim. Her şeyi öğrendim ve duydum. Bilmediğim bir sırrınız, bir ihanetiniz kalmadı. İsterseniz bütün âşıklarınızı sırasıyla sayabilirim... Fakat bütün bunları kıskançlıkla yaptığımı sanmayın. Çünkü sizi bu korkunç uçuruma atan bendim. Benim isteğimle ahlak merdivenlerini birer birer indiniz. Sizi kraliçenin eline teslim etmekle ne yapmış olduğumu biliyordum. İşte sizden bu şekilde intikam aldım. Taparcasına sevdiğim bir vücudun her gün biraz daha alçaldığını görmekten sonsuz bir zevk duyuyordum. İlk ihanet ettiğiniz ben, sizi ebedi ihanete mahkûm etmiş oluyordum. Nihayet Navarre kraliçesinin sarayına gönderildiniz. Orada da her gün yaptıklarınızı öğrendim... Sizden son bir intikam alabilmek için Marillac kontunu adeta takdis ediyordum. Siz onu bütün kalbinizle seviyordunuz..."

Papaz acı acı güldü.

"Ne tuhaf şey... Bana geliyor ve saadetiniz için derman arıyorsunuz. Ben size çocuğunuzun sağ olduğunu haber veriyorum. Sizde insani bir his uyandırmak istiyorum. Halbuki siz aşkınızdan başka bir şey düşünmüyorsunuz. Buraya günahlarınızı affettirmeye geldiğinizi söylüyorsunuz, halbuki yeni günahlar işliyorsunuz. Eğer şu anda Tanrı bizi dinliyorsa, ondan bağıra bağıra senin felaketini diliyor, daha fazla azap ve ızdırap çekmeni istiyorum."

Bu sözlerden sonra papaz hücreden çıktı. Mihraba doğru elleriyle lanet eder gibi bir işaret yaptı. Sonra odasına gitmek üzere çekildi. Alice'e gelince, olduğu yere yığılıp kalmış, bayılmıştı...

Onu bekleyen ihtiyar kadın, dudaklarında beliren keskin bir gülüşle içeri girerek genç kadına bir ilaç koklattı. Alice gözlerini açtı. Hafızasını topladıktan sonra:

"Buradan kaçalım! diye ağlayarak ihtiyar kadını sürüklemeye başladı. "Kaçalım, burası korkunun, suçun, lanetin yurdu!"

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM
CATHERINE DE MÉDICIS'NİN POLİTİKASI

Alice de Lux korkunç bir gece geçirdi. Fakat kadının öyle bir gücü vardı ki, yas tutmakla bir saniye bile kaybetmedi. Her hâlükârda mahvolmuştu. Hayatı felaketle son bulmaya mahkûmdu. Fakat o gece, zekasının tüm kaynaklarını kullanarak bir kurtuluş yolu aramaya zorladı kendini.

"Sonuna kadar savaş!" dedi kendi kendine titreyerek...

Umduğu her ne idiyse, imkânsız bir hale geliyordu.

Ne olurdu Garola kendisine acısaydı, onu Catherine de Médicis'e bağlayan ve mahkûm eden mektubu kraliçeden alsaydı. O zaman hiç çekinmeden Catherine de Médicis'in huzuruna çıkacak ve:

"Bu zamana kadar size hizmet ettim. Artık özgürlüğümü geri alıyorum. Tarafsız davranmanızdan başka bir talebim yok sizden, beni unutmanızdan başka bir dileğim yok. Ben artık yokum, hepsi bu ve gerisi sadece beni ilgilendirir," diyecek ve ayrılacaktı.

Fakat bütün bu hürriyet ve saadet hayallerine artık veda etmek gerekiyordu. Kendisinin, Catherine'in elinde nasıl bir oyuncak, nasıl bir köle olduğunu şimdi gayet iyi anlıyordu. Görevine başlamak üzere saraya gitme zamanı da gelmişti. Son olaylar üzerine kraliçenin kendisine çok kızdığını da tahmin etmiyor değildi.

Bütün gece uyumadığı halde sabahleyin erkenden kalktı. Laura'nın yardımıyla giyindikten sonra doğru Louvre Sarayı'na gitti. Orada bulunan arkadaşları hemen etrafını sararak kendisine türlü sorular sormaya başladılar. Tüm bu soruları, kraliçenin korkunç güvenini kazanmasını sağlamış olan neşeli ruh hali ve dikkat çekici zekası ile yanıtladı.

Catherine de Médicis, Matmazel Alice de Lux'un uzun bir yolculuktan döndüğü ve deneyimlerini kendisine sunma onurunu iste-

diği konusunda bilgilendirildi. Müsait olur olmaz Alice'i huzuruna kabul edeceğini ve kendisiyle görüşünceye kadar Louvre'dan uzaklaşmamasını söyledi.

Catherine de Médicis bu esnada Müneccim Ruggieri ile konuşuyordu. Daha sonra kral ile de görüşecekti.

O halde Catherine'in yatak odasının yanındaki geniş ve muhteşem odaya girelim. Burası gerçekten asil bir ihtişamla döşenmiş, İtalyan ustalardan çok sayıda kumaşla süslenmişti. Le Tintoret, Rafaël Sanzio, Pérugin, Titien, Vèronés ve Primatice kutsal ve erotik tablolarıyla kırmızı kadife kaplı duvarlardaydı. Güler yüzlü sanatçılar tarafından yontulmuş ve tek tip bir eski altın tabakasıyla kaplanmış ahşap çerçeveler içindeki şehvetli Diana ve kendinden geçmiş Madonna tek başlarına muhteşem olan diğer tabloların yanındaydı.

Altın saf malzeme, takdire şayan bir metaldi; göze mutluluk verdiği gibi tablonun rengini yükselten tek renk olan altınla çevrili bir resim adeta yepyeni bir anlam kazanıyordu. Ayrıca altın, gümüş gibi resmin arka planına bakışı dağıtmazdı. Altın kendini resme uyarlar ve şiddete, tatlılığa, ihtişama ve inceliğe uyum sağlardı ve bir Rembrandt, bir Titien, bir Rubens, bir Watteau için altın ideal çerçeveydi. Bu resimlerin o zamanlar rengarenk olduğunu da eklemeliyiz, çünkü zaman onları çatlatmamış veya karartmamıştı.

Catherine, renklerin uyumunu keşfeden bu güler yüzlü ustaların çağdaşıydı. Müzelerde, yani sanatın uçsuz bucaksız nekropolünde bazı hüzünlü gözlere, hüzünlü hayaletler gibi görünen ve bizim duygusal saygımızdan fazlasını hak etmeyen, yüzyılların patinasının altında gerçekten kaybolan o bezler, pek görülmedikleri ve her şeye rağmen renklerin görkemli gençliğinin güzel mutluluklar sunduğu zamanları seyretmekte ısrar ettiğimiz için; bu bezler artık eskimiş, kırışmış, silinmişti. Bu durum filozofların derin tefekkürüne layık, ama tüm eski şeyler gibi, sanatçıya karşı kirli olmaya başlamışlardı. Tekrar ediyoruz, o kumaşlar o zaman parlıyordu ve şüphesiz güzelliğin, uyumun ve gerçekliğin farklı anlamlarına sahipti.

Takıntılı bir sanatsever olan Catherine, ressamların temsil ettiği konuyla ilgilenmeden onları büyük bir zevkle bir araya getirmişti. Aslında zevk için kötülük yapan Catherine de Médicis'i işgal altındaki kaba bir suçlu olarak hayal etmek için hiçbir neden yoktu. Onun

müthiş bir hayal gücü vardı ve hayata tüm tezahürlerinde hayrandı. Oğullarıyla birlikte savaşa gittiğinde onlara sanatçılar, müzisyenler ve ressamlar eşlik eder, savaş alanlarında doğaçlama görkemli partiler düzenlerdi. Halkın talihsizliği bu kadının kraliçe olmasını istedi ve onları iştahlarını tatmin edecek şekilde korkunç felaket zincirlerinden kurtardı. Ama geri kalanlar kendi ellerindeki özgürlükten vazgeçtiğinde zararsız kalan adam kimdir? Ve gücün zirvesine yerleştirilmiş, tiranlığın baş dönmesini hemen yaşamayan kadın kimdir?

Şüpheci, inançsız, güce ve zevke susamış, gençliğini yaşamak yerine titreyerek geçirdiği için acı düşüncesiyle kemirilen Catherine de Médicis yaşlılığın eşiğinde, bir sanatçı ve otoriter biri olmanın tüm gerçekliğini ortaya çıkardı. İşte bu yüzden etrafını korkunç planları birleştirmek için harika eserlerle kuşattı. Kendi mutluluğunu sağlamak için gerekli gördüğü kötülük pratiğini zamanında tasarlamak için kendisini bir dehanın atmosferine sokması gerekiyordu. Böylece şatafatlı mobilyalarla, heyecan verici heykellerle ve harikulade tablolarla döşenmiş bu "mağarada", en korkunç ilhamlarını aldı.

Orada onu sırdaşı, eski sevgilisi, gerçek arkadaşı, Müneccim Ruggieri birlikte buluyoruz. Catherine, astrolojiyi çalışmalarına layık tek bilim olarak gördüğünden ona mutlak güven duyuyordu. Bu bir çelişki değildi. Tanrı'ya inanmayan Catherine, kendisine baştan çıkarıcı bir peri gibi görünen bir bilime inanmak için bolca hayal gücüne ve sanata sahipti. Ve ona göre geleceği okumamızı sağlayan astroloji mutlaktır. Catherine'in genel özelliklerine bakılırsa; o iki seçenekten birine, Tanrı'ya ya da Şeytan'a inanacak olsaydı, tercihini ikinciden yana kullanırdı, çünkü Şeytan'ı inatçılığında daha ilginç, tavrında daha güzel, daha şiirsel ve kendisine daha çok yakın bulurdu.

Kraliçenin inine girdiğimiz anda Ruggieri ona veda ediyordu.

Ruggieri:

"Demek barışa karar verdiniz!" dedi.

"Evet! Bazen barış, savaştan daha çetin bir silahtır."

"Jeanne d'Albret'nin Paris'e geleceğine inanıyor musunuz?"

"Mutlaka gelecek."

"Ya Coligny?.."

"O da gelecek, hepsi gelecek... Siz yalnız öğüdümü unutmayın!.."

"Unutmam! Navarre kraliçesinin hasta olduğunu her tarafa yayacağım."

"Evet, René! Zavallı kadının ziyadesiyle hasta olduğuna size temin ederim. Bir göreviniz daha var."

"Evet, Jeanne d'Albret'nin, Henri'den başka bir çocuğu daha olduğunu da yayacağım," dedi Ruggieri sararak.

"Hatta Henri'den daha yaşlı bir çocuk... Şayet Henri ortadan kalkacak olursa, birçok hak ileri sürebilecek bir çocuk..."

Müneccim, başını önüne eğerek mırıldandı:

"Oğlum!.."

Sonra başını kaldırdı:

"Bir yalan! Bir iftira!"

"Evet, bir iftira!"

"Buna kimse inanmaz," dedi başını sallayarak.

Catherine omuzlarını küçülterek şöyle dedi:

"Eski bir zamanda, I. François'nın mahkemesinde kısa bir süre ortaya çıkan çok yetenekli bir adamla tanıştım. Tanıdığım en öfkeli ve berrak ruha sahipti. Yaratıcılarından daha uzun yaşayan ve mührünü gelecek yüzyıllar boyunca taşıyan büyük girişimlerin dehasıydı. Hayatı boyunca kaba bir kral gibi dünyaya hükmetmeyi değil, ölümünden sonra öğrencilerine miras kalan öğretilerinin gücüyle dünyaya hükmetmeyi hayal etti. Adı Loyola'ydı."

Kraliçe, belki de o büyük adamın iyi bir öğrencisi olduğuna inanarak bir an için dalgın kaldı:

"O," diye devam etti, "herkes tarafından terk edildiğimi gördü mü hissetti mi bilmiyorum, ama ruhumun iyi bir tohum için verimli bir toprak olduğunu anladı ve çaresizliğimi aydınlatmayı başardı. I. François'nın mahkemesini terk etmeden önce bana bir hediye, değerli bir silah verdi: Saldırı ve savunma."

"Hangisi?" diye sordu Ruggieri.

"Yalan... Bu, hayatla yüz yüze gelen ve ona, 'Sen bir hiçsin,' diyenlerin en güçlü silahıdır. Vicdanını yoklayanların ve ona, 'Sen

bir hayalden başka bir şey değilsin,' diyenlerin silahıdır. *Hoi polloi*[15] yalandan nefret ediyor olmalı, çünkü onun gücünü anlasaydı, onu bize karşı kullanırdı ve biz de kaybolurduk. Ama biz Renato, yalan söyleyebiliriz ve yalan söylemeliyiz, çünkü yalan tüm sağlam hükümetlerin temelidir."

"Bu bir silah olabilir," dedi müneccim, "ama onu kullananlar için bile korkutucudur, bunu unutmayın, kraliçem."

"Benim akıl hocam olan o büyük adam dedi ki, 'Sakar birinin elinde tehlikeli bir silah olsa da cesaretsiz ellere 'beceriksiz' derim ben. Kuduz bir köpek bulursanız ve elinizdeki bıçak titriyorsa köpeği yaralarsınız, ancak onun ölmeden önce sizi ısırmak için yeterli zamanı vardır ve böylece siz de aynı hastalığın kurbanı olarak ölürsünüz. Aksine eğer sert vurur, hayvanı yürekten yaralarsanız onu öldürürsünüz ve aynı zamanda kendini de kurtarırsınız.'"

Catherine, düşmanın ilk vuruşta ölümcül şekilde yaralanmış olma fikrine gülümsedi ve devam etti:

"Loyola bunu söyledikten sonra bana yalan söyleme konusundaki fikirlerini açıkladı: Çekinerek yalan söylerseniz insanlar inanmazlar; rol yapacaksınız. Enerjiyle yalan söyler ve yalanı gerekli tüm güçle yeniden onaylarsanız, bunu bir inanç havasıyla durmadan tekrarlarsanız, insanlar doğruyu söylediğinize inanacak ve yalan söylediğinizi kanıtlayabilirlerse bile, inanıyormuş gibi yapacaklardır. Yalanın gerçeğe benzerliği karşısında tedirgin olmak aptallıktır, çünkü olası olmayan bir yalan yoktur. Hepsi yalancının enerjisine veya inandırıcılığına bağlıdır. Mesela, 'Madam Estampes, Kral I. François'yı zehirledi,' diye bir yalan söylediğimi düşünün... Önce bir sürü ahmak 'ateş olmayan yerde duman çıkmaz' diye fikirler ileri sürerek şüphelenecek. Bunlara, 'Ben buna inanmam. Fakat birçok kimse Kral I. François'nın Madam Estampes tarafından zehirlendiğini söylüyor,' sözlerini durmadan tekrarlayan Madam Estampes'ın özel düşmanlarını ekleyiniz. Sonra gerek kendi menfaatleri, gerek rezalete karşı duydukları sempati yüzünden böyle bir dedikoduyu arzu eden birçok korkunç ve dedikoducu insanı düşününüz. İşte Madam Estampes böylece müthiş bir dedikodunun kahramanı olarak kalır.

15. Yunanca "halk, ayaktakımı" anlamına gelir. (ed. n.)

"Bu durum karşısında Madam Estampes iki şey yapabilir: Ya bu dedikodu karşısında kendisini müdafaa etmeye tenezzül etmez yahut da müdafaa etmeye karar verir. Eğer cevap vermez, kendisini müdafaa etmeye tenezzül etmezse yalan gitgide çevresini daha ziyade genişletir. Birçok kimse, 'Mademki susuyor, o halde cinayeti mutlaka işlemiş olması lazım,' diye bağırmaya başlar. Kendisini müdafaa etmeye kalkarsa, ayrıntı verir, yeni bir şeyler uydururum. Mesela, 'Zehir yeşil tozdu,' şeklinde bir yalan uydururum. Madam Estampes, bunun yalan olduğunu ispat etmek için, kendisinde asla yeşil bir toz olmadığını söyler. İşte bu andan itibaren mahvoldu demektir. Saray halkı, asilzadeler ve halk artık ikinci yalanla meşgul olmaya başlarlar. Birinci yalan, bir hakikat olarak kabul edilmiştir bile. Şimdi münakaşa konusu kralın yeşil yahut mavi bir tozla Madam Estampes tarafından zehirlenmiş olmasıdır. Madam Estampes'ın, kralı zehirlediğinden artık hiç kimsenin şüphesi bile kalmaz."

Catherine de Médicis bir an için sessiz kaldı, memnun bir şekilde gülümsedi. Sonra ekledi:

"Akıl hocamın bana söylediği buydu, o büyük bir filozoftu, onun sözlerini şimdi hatırladım."

"Bu arada, onun tavsiyelerinden herhangi birini hiç uyguladınız mı?" diye sordu Renato.

"Sık sık," diye basitçe yanıtladı Catherine.

"Bu silahı kullanmanın korkunç olduğunu biliyor musunuz kraliçem? Ve eğer biri bu silahı kullanırsa..."

"Dünyanın efendisi olurdu. İnanın bana, siyasi partizanların yalanın muazzam gücünü anlayacakları gün gelecek ve onu cesurca kullanacaklar. Ben o gruba 'siyasi partizanlar' diyorum, yönetmek için doğmuş, uçsuz bucaksız ve aptal kalabalığın birkaç kişinin yararına çalışması gerektiğini anlayanlara yani. Yüzyıllarca birikmiş yalanların masalsı toplamını bir düşünün; halk bir kralın, bir efendinin, bir valinin ya da tek kelimeyle, kendi üzerinde birilerinin gücünü bu sayede hissetmişti. Yalanın gücü böyle büyük işte. Benimle kutsal olanı, başlangıcımızı, sonumuzu ve tüm insanlığın gıpta ile baktığı her şeyi onlara borçlu olduğumuzu ilan edin. Ah, René! Yalan söyleyelim, hadi zorla, cesaretle, çılgınlıkla yalan söyleyelim. Biz bu işte usta olacağız."

"O halde yalan söyleyeceğim güzel kraliçem," diye haykırdı Ruggieri.

"Navarre kraliçesi Paris'e gelmeden önce yalanın bize o yolu hazırlamış olması gerekir. O şu an için hasta. Anlıyor musunuz? Üstelik bir de oğlu var... Neden kasvetli oluyorsunuz? Bu oğul için büyük bir kaderin yazılmadığını kim söylüyor? Henri'nin yerine onun kral olmayacağını kim garanti ediyor?"

Ruggieri bir zafer çığlığını attı.

"Sessiz olun!" diye karşılık verdi kraliçe.

"Ah Catherine! Ne kadar büyüksünüz!" dedi müneccim dudaklarını kraliçenin ellerini bastırarak. "Ne derin düşüncelere sahipsiniz. Size hayranım."

"Haydi artık gidin!.. Fakat sözlerimi unutmayın!..

"Her emrinize körü körüne itaat edeceğim."

Müneccim gittikten sonra Catherine ayağa kalktı.

Kimseye görünmeden, birtakım arka koridorlardan dolaşarak kralın dairesine geldi. Bu daireye yaklaştıkça daha kuvvetli olarak bir av borusu sesi duyuluyordu.

Tanınmış bir avcı olan Kral IX. Charles, ava ait her şeyle yakından ilgilenir, nefesi tıtılıncaya, hasta oluncaya kadar av borusu çalardı. Hususi doktoru, boş yere kralı bu tıtkusundan vazgeçirmeye çalışıyordu. Kraliyetin tüm repertuarı her gün oradan duyulmak zorundaydı. Yine de bu repertuara sık sık yeni melodiler ekleniyordu.

Catherine, oğlunun odasına girmeden evvel, mahzun bir insan tavrı takındı. Kral, annesini görünce, çaldığı boruyu bıraktı. Annesinin elini öptü ve onu odadaki büyük abanoz koltuğa oturttu...

Catherine:

"Her sabah gibi, sıhhatinizden haberdar olmaya geldim. Nasılsınız oğlum? Şöyle yüzünüzü pencereye doğru çevirin. Sizi adamakıllı göreyim. Çok şükür, sizi çok iyi görüyorum. Bari rahat nefes alayım. O uğursuz krizi geçirdiğiniz zamandan beri gözüme uyku girmiyor. Doktorunuzun sözleri de aynı şekilde beni düşündürüyor. Çünkü bu krizlerden birinin ölümünüze sebep olacağını söyledi. Ben buna bir türlü inanmıyorum. Üç kilisede ve bilhassa Notre Dame Kilisesi'nde sıhhatiniz için dualar ettiriyorum."

"Anne, şunu hemen söyleyeyim ki, ben de sizin gibi doktorumun sözlerine inanmıyorum. Bakın, sıhhatim ve kuvvetim tamamıyla yerinde... Ölümümden yararlanacak kimselerin daha çok beklemeleri gerekecek!.."

"Bunu ben de bütün kalbimle temenni ederim. Fakat ölümünüzden yararlanacak bazı kimselerin bulunduğuna siz de inanıyorsunuz. Daha ne kadar yaşayacağınız da belli değil... Babanızın o eğlence esnasında muhafız komutanının hançeriyle can vermesi bütün Paris'i ağlatmıştı. Bütün Fransa mateme gömülmüştü. Tahtı sizi bana kavuşturmayı mukadder kılmışsa, Paris halkı niçin sizin de arkanızdan aynı matemi tutmasın?.."

Charles solgunlaştı. Öfke miydi yoksa korku mu? İkisi de ona hâkimdi şüphesiz.

"Anneciğim, bu uğursuz bahsi neden açtınız? Sizinle ölümümden bahsetmeksizin iki dakika konuşamayacak mıyım?.."

"Oğlum, bir ana, daima oğlu hakkında endişeli olur! Güvenli hissetse bile silahlarını bırakmaz."

"Ben de size sıhhatimin son derece yerinde olduğunu söylüyorum. Rica ederim, bir daha bundan bahsetmeyelim. Bir sancım tutar tutmaz bunu abartarak gizli gizli konuşan insanlara her yerde rastlamak mümkün. Hatta sarayda bile..."

"Herhalde Huguenotlardan bahsetmek istiyorsunuz. Ben de sizinle onlar hakkında görüşmek istiyorum. Sizin için de uygunsa, şu an iyi bir zaman."

Ve Catherine, içeri girdiğinde saygıyla bir köşeye çekilmiş kraliyet maiyetinden üç ya da dört kişiye anlamlı bir bakış attı.

Kral omuzlarını silkerek odanın bir tarafında duran birkaç kişiye döndü:

"Kraliçe bana bazı şeyler söyleyecek. Profesör Pompéus, siz silah dersi için bir saat sonra gelin. Gelirken bahsettiğiniz Arap hançerlerinden de birkaç tane getirin. Üstat Crucé, sizinle demir atölyesinde yarın konuşuruz. İcat ettiğiniz yeni kilidi de yarın görürüm. Şimdilik bizi yalnız bırakın."

Hepsi kraliçeye ve krala selam vererek çıktılar. Crucé, kraliçeyi selamlarken, aralarında bir göz işareti geçti.

"Sizi dinliyorum," dedi. "Nysus! Euyalus! Gelin!"

Kraliçenin girişinden beri sessizce hırlamayı kesmeyen iki muhteşem tazı kralın yanına uzandı.

"Charles! Hükümetteki bu karışık durum sizi düşündürmüyor mu? Her iki tarafa mensup nice yiğit asilzadenin birbirlerini öldürmesi neticesinde memleketin düştüğü tehlikeyi sezmiyor musunuz?"

"Kanlarını ve hayatlarını bizim hizmetimizde daha yararlı bir şekilde kullanabilecek bu kadar çok cesur insanın yenik düştüğünü görmek endişe uyandırıyor."

"Sizi bu ruh halinde görmek hoşuma gidiyor," dedi Catherine gülümseyerek.

"Sadece bir şeye şaşırdım, efendim. Bu hükümler sizi şaşırtmış görünüyor. Ben her iki taraf arasında bir anlaşma yaratmak için uğraşmadım mı? Savaşmak isteyen halka hitaben, Paris sokaklarına birçok beyanname yapıştırtarak kan dökmekten hoşlanmadığımı dünyaya ilan etmedim mi? Saint–Germain Anlaşması benim isteğimle imzalanmadı mı? Yani şaşırtıcı olan benim değil sizin tavrınız. Burada yeni bir şey var. Savaş ve katliam için güçlü iştahınıza her zaman direnmek zorunda kaldığımda, bana uyum vaaz etmeye gelen sizdiniz!"

"Oğlum, meğer beni ne kadar yanlış tanımışsınız..."

"Ben annemi daima iyi görmek, daha iyi tanımak isterim!.. Fakat madam, şu hakikati itiraf edin ki, ben sizi ne kadar fena görüyorsam, diğer çocuklarınız size o kadar yakın bulunuyorlar, değil mi?"

Catherine, utandığı her durumda olduğu gibi, bunu da duymazlıktan geldi.

"Ne yazık ki beni hayatımda kimse tanımadı! Savaşı niçin istemiş olabilirim? Sırf barışı elde edebilmek için!.."

"Evet, maksadınızı pek güzel biliyorum. Planınız, Huguenotları son ferdine kadar ortadan kaldırmak, sonra rahat rahat yaşamak. Bu siyaseti güderek elde ettiğiniz sonuçları gördük. Mareşal Tavannes'ın ifadesine göre, kardeşim Anjou, büyük başarılar elde etmekle beraber, yaşlı Coligny de yeni ordular kurarak bizi yendi.[16] Eğer barış isteme-

16. Moncontour'da mağlup olan Coligny, Saint-Germain Barışı'nı (1570) imzalamadan önce La Roche-Abeille ve Arnay-le-Duc'da Katolikleri yendi.

seydik, belki Paris bile tehlikeye düşecekti. İşte bu savaşlar, daima arka arkaya çıkıyor. Protestanları ne kadar yensek, karşımıza daima daha kuvvetli olarak çıkıyorlar. Artık yeter!.. Emrim yerine gelmeli!.. Herkesten itaat istiyorum. Bütün adamlarınız, hatta şu Papaz Garola, ki sizin hesabınıza çalışıyor, herkes Huguenotlara karşı düşmanlıktan vazgeçmeli! Paris'e kimin hâkim olacağını yakında görürüz. Bu nazlı, süslü bebeklerin hepsini Bastille'e tıkacağım. Kardeşim eğer bunlara acıyacak olursa, onun da sonu fena olacak. Papazlarınızı da yola getireceğim. İşte ilk iş olarak şu Garola'yı tevkif ettiriyorum!"

Genç kral hiddetle konuşuyor, yumruklarını havada tehditle sallıyordu. Kraliçe de ayağa kalktı:

"Bu halinizi görenler, beni tehdit ettiğinizi sanacak," dedi.

Kral o zaman kendisine geldi. Balmumu gibi sararan yüzü hafifçe kızardı.

"Affedersiniz," dedi. "Fakat bu herifler beni o kadar kızdırıyorlar ki, kendimden geçiyorum! Louvre'da tehdit edildiğine inanmaya gelince, umarım böyle bir düşünce içinize doğmamıştır."

"Eğer beni dinlerseniz oğlum, ne Garola'yı, ne de diğerlerini tevkif ettirin."

"Fakat ben lüzum görürsem hepsini, hatta Henri'yi bile tevkif ettireceğim! Herkes aklını başına toplasın. Sabrımın da bir sınırı var!"

"Sizi bir türlü anlayamıyorum. Hem barış istediğinizi söylüyorsunuz, hem de aile efradına varıncaya kadar herkesi tevkif ettirmekten bahsediyorsunuz!"

Charles cevap vermeden koltuğuna yığılmıştı. Az önce olan öfke patlaması zaten zayıf olan enerjisini de götürmüştü.

"Genel barışı korumanın yolunu söylersem kimseyi tutuklamazsınız," dedi Catherine

"Ve siz bu yolu buldunuz mu efendim?"

"Buldum."

"Bu çare, para ile yeni ordular hazırlamak, yeni savaşlara girişmek, yeni katliamlara kalkışmak olmasın da..."

"Hayır, hayır, bunların hiçbiri değil, oğlum!.." dedi bir anne gülümsemesiyle.

"Sizi dinliyorum efendim," dedi Charles, şüpheyle kendini silahlandırarak.

"Dinleyin Charles," dedi. "Bazıları bir kahraman gibi savaş hayalleri kurmakla meşgul olduğumu düşünürken, ben sadece çocuklarımın saadetini temin etmek için çırpınan zavallı bir anneden başka bir şey değilim. Son olarak barış ve sükûnu temin edecek bir çare buldum. Eğer bunu yapacak olursanız, kimseleri tevkif ettirmeye lüzum kalmayacak! Eğer başlarında Coligny ile Henri de Béarn bulunmazsa, Huguenotların hiçbir kuvveti kalmaz."

"Yani?.."

"Biraz sabırlı olun. Maksadım, Huguenotlar bu iki yaman adamı kaybedecek olurlarsa, sizin için bir tehlike olmaktan çıkacaklarını söylemek. Size karşı bir daha asla savaşa kalkışamazlar."

"Fakat onlar benimle savaşmıyorlar ki..."

"Sözümü daha bitirmedim. Coligny ile Béarn'ın size boyun eğdiğini düşünün!"

"Buna asla razı olmazlar."

"Fakat ben, bunları kralın en sadık adamları, müttefikleri yapacak bir çare buldum."

"Eğer bunu buldunuzsa, sizi bilhassa takdir edeceğim!"

"Size sorarım: Amiral Coligny'ye bir ordu vererek Hollanda'da katledilen mezhepdaşlarının imdadına gönderirseniz ne olur?"

"Amiral ayaklarıma kapanır. Fakat bu da İspanya ile bir savaş çıkarmaz mı?"

"Bunu mecliste tartışacağız oğlum. Sadık dostumuz olan ve öyle kalması gereken İspanya ile savaştan kaçınmanın bir yolunu biliyorum. Şimdilik söylediğim şeyi amirale teklif etmeye karar verdiniz mi?.."

"Evet, İspanya'ya karşı savaşı bile göze alarak bunu yapacağım. Sınır savaşları her zaman iç savaşlardan daha az tehlikelidir. Pekâlâ, Coligny için bir şey buldunuz. Ya Henri de Béarn ne olacak?"

"Henri sizin düşmanınızdı. Onu ben size kardeş yapacağım..."

"Onları şimdiye kadar savaşa sürükleyen biziz. Hatalarımızı kabul edelim. Her neyse Henri'nin benim nasıl kardeşim olabileceğini merak ediyorum."

"Kız kardeşiniz Marguerite ile evlenerek..." dedi Catherine zaferle.

"Marguerite ile mi?" diye hayretle bağırdı Charles.

"Evet! Henri bu evliliği hiçbir şekilde reddedemez! Hatta Jeanne d'Albret bile bundan memnun olacaktır!"

"Fikriniz gerçekten takdire şayan. Peki Marguerite ne diyecek?.."

"Biz ne dersek kızım ona razı olur. Kalben size itaat etmese bile, zekası ve bize bağlılığı ona bu fedakârlığı yaptırır!"

Kral ayağa kalkarak bağırdı:

"Bravo anne! Bundan daha mükemmel bir fikir olamaz! Bu sayede hakiki barışı korumak mümkün olabilir. Henri ailemize karışır ve Coligny de Hollanda'da uğraşacak çok iş bulacak olursa, Huguenot partisinden hakikaten eser kalmaz... Artık savaşlara, Paris sokaklarında adam öldürmelere son verilir. Büyük eğlenceler ve avlar tertip ederiz. Rahat rahat yaşarız. Halbuki işin bu iyi tarafları varken, biz hep kötü taraflarıyla uğraşıyorduk. Ortalık ne kadar fenalaşıyordu. Düşünceniz çok yerinde... Hemen yarın meclisin toplanmasını ilan edin, çok şükür, artık rahat nefes alıyorum."

Bir çocuktan farksız olan IX. Charles, sevincinden sıçrayarak annesinin boynuna sarıldı. Fakat onun bu hali uzun sürmedi. Birdenbire sarardı. Büzülmüş elini kalbine götürdü ve nefesi tıkanarak durdu. Gözleri fal taşı gibi açıldı.

Fakat iyi ki kriz büyümedi, yavaş yavaş sakinleşti. Kendisini topladı:

"Ufak bir buhran!" dedi üzgün bir gülümsemeyle. Bana verdiğiniz mutluluk şimdiden beni daha da güçlendiriyor. Bütün bunlara sebep olan şey etrafımda dönen binbir entrika. Şimdi barış olursa, artık bu buhranlardan da eser kalmayacaktır. Değil mi anne?"

Catherine ayağa kalktı:

"Tanrı'nın izniyle her şey yoluna girecek, oğlum. Şimdi artık işe başlayalım. Ben evlenme işi için meclisi yarın topluyorum. Hiçbir itirazınız yok, değil mi oğlum?"

"Evet anne... Ben de Marguerite'e giderek onu razı etmeye çalışacağım."

Kral neşeyle, hafif bir şarkı mırıldanarak kız kardeşinin dairesine doğru uzaklaşırken, kraliçe kendisini arkasından seyretti. Sonra o da çekildi.

Böylece, tarihin dehşete düştüğü en korkunç ve en kanlı trajedilerden biriyle sonuçlanacak olan krallığın barışını sağlamak için hazırlanmış bir siyasi eylem kararlaştırıldı.

Ancak Catherine de Médicis'nin karanlık ve dolambaçlı politikasını üçlü bir açıdan göstermek istediğimiz için bu bölümü bitirmedik. Üçüncü bölüm, diğer ikisini tamamlayacak ve bir gün Kraliçe önce Ruggieri ile daha sonra IX. Charles ile yaptığı konuşmada ona rehberlik eden düşünceye ışık tutacak.

Catherine de Médicis, düşünceli ve yavaş biçimde hitabet odasına döndü.

Bu oda, okuyucularımıza tanıttığımız ilk odanın antiteziydi. Resim, heykel, minder yoktu. Karanlık bir halıyla kaplı duvarlar, abanoz bir masa, abanoz bir koltuk, bir de sunağın üstünde siyah haç ve haçın üzerinde gümüşten bir Mesih...

"Paola! Bana Alice'i çağır!" emrini verdi kraliçe.

Birkaç saniye sonra Alice içeri girerek kraliçeyi büyük bir saygı ile selamladı.

Catherine tatlı bir sesle:

"Demek döndünüz, yavrum. Şüphesiz dün gelmiş olmalısınız!.."

Alice de Lux konuşmak için çaba sarf etti:

"Hayır efendim. On bir gün önce geldim."

Kraliçe birden bağırdı.

"On bir gün önce mi? Fakat bu kadar zaman neredeydiniz?.."

"Çok yorgundum, madam..." diye kekeledi Alice.

"Evet, evet anlıyorum. Biraz dinlenmeye, belki de düşünmeye ihtiyacınız vardı. Neyse... Sizden çok memnunum kızım. Görevinizi çok iyi kavradınız. Aynı zamanda kralın ve hükümetin arzuları olan emirlerimi başarıyla yerine getirdiniz. Bunun mükafatını göreceksiniz!"

Alice teşekkür anlamında başını salladı:

"Sadece hakikati söylüyorum. Sizin sayenizde Kraliçe Jeanne

d'Albret gibi korkunç bir düşmanımızın bütün niyetlerini öğrenerek bunların boşa çıkması için gerekli tedbirleri alabildik. Bundan dolayı sizi tebrik ederim. Bilhassa gönderdiğiniz mektuplar çok iyi ve etraflıca yazılmıştı. Bunlardan çok faydalandım. Yalnız anlayamadığım şey... Navarre kraliçesinin Paris'ten nasıl olup da gittiğidir. Tahta köprü üzerinde bir olay olmuş. Kraliçeyle siz büyük bir tehlike atlatmışsınız. Bunu öğrendiğim vakit çok üzüldüm. Kraliçenin ölmesini hiçbir vakit istemem. Benim istediğim şey onun bize kötülük yapmaması, yapabileceği şeylerden korunabilmektir. Şu hadiseleri anlatın bakalım!"

Alice bunun üzerine geçen olayı monoton bir sesle kısaca anlattı. Bitirince, Catherine:

"Şimdi sizi tekrar oraya göndereceğim. Bu defaki göreviniz kolay ve tatlı olacak. Aramızda bir dostluk kurmaya, onun fikirlerini yatıştırmaya, zihnini büyük bir olaya hazırlamaya çalışacaksınız. Yeter derecede dinlenmiş olduğunuz için hemen bugün yola çıkabilirsiniz."

Böyle konuşan Catherine keskin bir bakışla Alice'e baktı.

Genç kız, başı öne eğik, titreyerek, şahinin kendisini sarmaya çalıştığını, dairelerin üzerinde daraldığını gören bir kuş gibi sersemlemiş halde kaldı.

"Az daha unutacaktım. Navarre kraliçesi Paris'e neden geldi?"

"Mücevherlerini satmak için."

"Zavallı Jeanne! Bari epey para tuttu mu? Neyse benimle ilişiği olmayan işlerine karışmam. Yine elinde avucunda satacak mücevherleri olduğu için bahtiyarmış. Bende o da yok. Son olarak üç–beş parça elmas ve mücevherim kaldı. Bunları da sevdiklerim için sakladım. İskemlenin üzerindeki şu kutuyu getirir misin?"

Alice büyükçe kadife bir kutuyu alarak kraliçeye verdi. Catherine kutuyu açınca Alice'in gözüne bir elmas kemer tokasıyla inci ile süslü bir çift küpe ilişti.

Alice kayıtsız ve donuk kaldı. Kraliçe ona baktı ve dudaklarında ince bir gülümseme gezindi.

Catherine bunları eline aldıktan sonra:

"Nasıl buluyorsunuz?" diye sordu.

"Son derece kıymetli olmaları lazım."

"Evet, doğru! Bu incilerde insan boşuna kusur arar. Şey, ne diyorduk? Navarre kraliçesi mücevherlerini kime sattı?"

"Yahudi Isaac Ruhen'e!.."

"Sonra nereye gitti?"

"Evvela Saint–Germain'e gitti. Oradan da Saintes'e gidecek. Fakat belki de yolunu değiştirir."

"Yolunu mu değiştirir? Niçin?"

"Öyle zannediyorum efendim."

Catherine de Médicis, Alice'e uzun uzun baktı:

"Kızım niçin öyle endişeli ve şaşkın duruyorsunuz? On günden beri istirahat ettiğiniz için neşeli olmalısınız. Bakın size güzel bir haber vereyim. Sizi ne kadar sevdiğimi buradan anlayacaksınız! Kral, Huguenotlarla barışmak istiyor. O zaman Jeanne d'Albret de dostumuz olacak. Paris'e, hatta bu saraya gelerek, burada oturacak."

Bu sözleri duyan Alice sararıyor ve bozuluyordu. Kraliçe sanki bunun farkında olmuyormuş gibi sözüne devam etti:

"Onun için Navarre kraliçesine resmî tekliften evvel bir haber göndermek istiyorum. Bu mühim görevi de size veriyorum."

Alice bir hareket yapmak isterken kraliçe sözüne devam etti:

"Susun, sözümü iyi dinleyin! Vaktimiz pek az. Hemen hareket etmeniz lazım. Bir saate kadar bir araba hazır olacak. Kraliçeye yetişmek için büyük bir süratle gideceksiniz! Şimdi gözlerini açın ve söyleyeceklerimi iyi dinleyin! İki göreviniz olacak. Birincisi kraliçeye büyük bir nezaketle muamele edecek ve size vereceğim hediyeleri kendisine götüreceksiniz! Ondan sonra ikinci mühim bir şey de şimdi size vereceğim bir çift eldivendir. Bu eldivenleri de kraliçeye hediye edeceksiniz! Fakat bunlar benim değil, şahsen sizin kendi hediyeniz olacak. Anlıyorsunuz değil mi? Ona karşı bağlılığınızı göstermek için bu eldivenleri Paris'ten kendiniz almış olacaksınız!"

"Çok rica ederim majeste! Daha fazla ısrar etmeyin. Buna imkân yok."

Catherine de Médicis, "Eldivenleri anladı ve korkuyor," diye düşündükten sonra yanında bulunan başka bir kadife elmas kutusunu

açtı ve kendi kendine düşünmeye devam etti. "Beş dakika nefes almasına izin ver."

"Alice buna ne dersiniz?"

"Bu mu?.. Ne?.. Ne diyordunuz madam," diye kekeledi Alice, elini alnında gezdirerek.

Alice, kraliçenin eline baktı. Kraliçenin elinde siyah kadife içinde parıl parıl parlayan altı büyük taşlı, geniş bir altın tarak duruyordu:

"Bu tarak size fevkalade yakışacak," dedi. "Baksanıza, adeta bir taç gibi."

Alice çaresizce parmaklarını büktü.

"Hım! Gerilim güçlü," diye düşündü Catherine. "Eldivenler ne korkunç! Günümüz kadınları dejenere oluyor. Bakalım bu küçük kızı rahatlatabilecek miyim?"

Ve çantasından tarağı alarak elleriyle ovuşturdu:

"Bu arada," dedi, "oraya nasıl gittiğinizi söylemediniz. Anlatın bana."

Alice telaşlı bir sesle:

"Her şey anlaştığımız gibi oldu," dedi. "Kondüktör, arabayı belirttiğiniz yere getirdi ve bir tekerlek bozuldu. Sonra birinin gelmesini bekledim," diye ekledi zayıf bir sesle.

"Kimdi o?" diye sordu kraliçe ayağa kalkarak.

"Navarre kraliçesinin bir süvarisi. Beni onun yanına götürdü. Ben de ona orada anlaştığımız şeyi söyledim, yani reforme edilmiş dine geçmek istediğimi. Sonra sizin beni kovuşturduğunuzu ve benim de Béarn'e sığındığımı söyledim. Sonra kraliçe beni selamladı... Gerisini biliyorsunuz."

"Şu şövalyenin adı neydi?"

Alice titreyerek:

"Bunu hiç bilmiyorum," dedi, "çünkü aynı gün gitti. Ah, majesteleri! Benimle verdiğiniz bu görevi neden gerçekleştiremediğimi anlıyor musunuz? Sizin bana ettiğiniz zulümden kaçtığımı söyledim onlara."

"Peki onun adını hiç bilmediğinizi mi söylüyorsunuz?"

"Kimin adı?" dedi Alice, umutsuzluğun dinginliğiyle.

"Şu şövalye. Ah! Evet doğru!.. Aynı gün ayrılmıştı, değil mi. Artık bunun hakkında konuşmayalım. Jeanne d'Albret'nin sahip olabileceği şüpheler hakkında hiçbir şeyden korkmayın. Paris'e geldiniz ve kendinizin farkındasınız. Ayrıca ben de sizin Jeanne d'Albret ile aranızın iyi olduğunu bildiğim için, uzlaşma arzumun bir işareti olarak sizden bu iyiliği rica ediyorum. Ama önce eldivenlerden bahsedelim. Bu arada, lütfen onları denemeyin, hatta kutuyu bile açmayın."

"Bu imkânsız hanımefendi. Tekrar ediyorum, bu imkânsız."

Genç kadının aksanı titrek sesine rağmen artık daha sertti. Catherine casusa keskin bir bakış attı:

"Size ne oldu?" diye sordu. "Bana engelinizin ne olduğunu söyleyin ve onu beraber yenmeye çalışalım."

"Bu engel aşılmaz leydim. Bunun hakkında konuşmak istemedim çünkü böyle bir şeyi her düşündüğümde kalbim beni utançtan mahvediyor."

"Konuşun!" dedi Catherine kaba bir şekilde.

Genç kadın ellerini yüzüne kapadı:

"Her şey bitti!"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Artık bir daha onun yanına gidemem."

"Sebep?"

"Çünkü her şeyi öğrendi."

"Neyi öğrendi?"

"Yanında hangi görevle bulunduğumu!"

"Buna emin misiniz?"

"Evet!"

Catherine hiddetle ayağa kalktı. Odada gezinmeye başladı. Fakat o, öyle hiddete filan çabuk kapılan bir insan değildi. Yavaş yavaş toparlandı, geri geldi ve kayıtsız bir sesle:

"Bu iş nasıl oldu?"

Alice, elleri hâlâ gözlerinin üzerinde, cevap verdi:

"Köprü vakasında birisi dizlerime emirlerinizi bildiren bir kâğıt fırlatmış. Zaten benden daha önce de şüpheleniyormuş. Mektuptan sonra hiç şüphesi kalmadığından beni Saint–Germain'den kovdu."

Alice hüngür hüngür ağlamaya başladı. Bu vesileyle içini de boşaltmış oluyordu. Kraliçe odada dolaşmaya ve düşünmeye devam ediyordu:

"Haydi kızım, sakin olun. Yine ucuz kurtulmuşsunuz. Doğru! Çok büyük bir tehlike atlatmışsınız. Sizi sakarlıkla suçlamalıyım ama cesaretim yok... Doğru, kederiniz bana acı veriyor. Fakat çektiğiniz acıların sebebi kral ve kraliçenin hayatı emniyetleri olduğu için sükûnet bulmalısınız. Haydi Alice'ciğim! Kendinizi toplayın! Artık sizi bir daha oraya göndermem. Size daha münasip bir iş bulurum. Navarre kraliçesi hakkında bir daha asla konuşmayacağız. Ne de olsa size karşı emniyetim asla sarsılmadı. Bunu size ispat edeceğim."

Alice titredi.

Ne yapacağını kararlaştıramıyordu. Kraliçeden kendisini affetmesini ve bir daha hizmetinde kullanmamasını rica etmeye bir türlü cesaret edemiyordu. Onu şüphelendirmekten son derece korkuyordu.

Alice, sersemlemiş gibi perişan halde kaldı, isyan etmekten acizdi. Bekledi. Yeni darbe ne olacaktı?

Catherine söze başladı:

"İşte kendinize geldiniz! Artık geçmişi düşünmeyin! Sizin için iyi bir istikbal hazırlıyorum. Size yakında, Paris'te bir hizmet vereceğim."

"Fakat!" dedi çekinerek. "Navarre kraliçesinin de Paris'e geleceğinden bahsetmiştiniz!"

"Evet! En azından öyle umuyorum. Bundan hiç kimseye bahsetmeyeceksiniz! Demin size söylediğim bütün şeyleri unutun! Bana ihanet eden aptallara ne olduğunu biliyorsunuz. Size bunu sadece gözünüzü açmak için söylüyorum. Şimdi söyleyin bakalım! Jeanne d'Albret'nin buraya gelmesinde ne fenalık görüyorsunuz?"

"Louvre Sarayı'na mı?"

"Evet!"

"Fakat ya burada beni görürse? İşte bunu söylüyorum. Onun

için bana izin verirseniz, altı ay, bir sene buralardan uzaklaşayım. Sizinle uzaktan daima iletişimde bulunurum."

"Evet! Jeanne d'Albret'nin sizi burada görmesi doğru değil."

Alice sevincinden haykırmamak için dişlerini sıktı. Kısa süreli sevinci bozmak için kraliçe devam etti:

"Evet, Louvre Sarayı'nda görünmeyeceksiniz! Fakat işiniz yine Paris'te olacak. Siz yine La Hache Sokağı'ndaki evde oturacaksınız. Her akşam bana rapor vereceksiniz! Sözlerimi anlıyor musunuz?"

"Evet majesteleri!.." dedi Alice çaresizlik içinde.

"Yeni yaptırdığım kuleli köşkü gördünüz, değil mi?"

Alice aynı yoğun umutsuzlukla tekrarladı:

"Evet, majesteleri!"

"Bunun alt tarafında kuleli demir çubukla kapalı dar bir pencere var. Her gece bana yazacağınız raporu bu pencereden atarsınız. Size verilecek olan emirleri de yine buradan alırsınız. İşte hepsi bu kadar, anladınız mı?"

"Anladım efendim."

"Şimdi sözlerime dikkat edin! Önce şunu söyleyeyim ki, altı seneden beri bana ve dolayısıyla saraya büyük görevlerde bulundunuz. Size hangi işi verdikse başardınız. Sizin gayret ve zekanızla iftihar ediyorum. Şimdi size son bir görev veriyorum."

"Doğru mu söylüyorsunuz?" diye haykırdı Alice bir sevinç patlaması içinde.

"Çok doğru çocuğum, size yemin ederim ki, hükümete yapacağınız bu son görevden sonra tamamıyla serbest kalacaksınız."

Alice titreyerek:

"Majesteleri!" diye mırıldandı.

"Evet, serbest kalacaksınız. Bizi dinleyen İsa üzerine yemin ederim ki serbest kalacaksınız. Fakat biz size karşı serbest kalmayacağız. Bir defa sizi zengin edeceğim. Hükümet kasasından senede on iki bin ekü maaş alacaksınız. Paris'te birçok konağım var. Bunlardan hangisini isterseniz seçeceksiniz. Bu konak, bütün eşyası, atları, arabaları ve hizmetçileriyle beraber sizin olacak."

Alice, olağanüstü bir irade çabasıyla, ne onayladı ne de onayla-

madı. Bu sözlere kayıtsız kalmayı başardı.

Catherine bir saniye kadar Alice'i inceledi. Sonra devam etti:

"Evlendiğiniz gün benden yüz bin ekü alacaksınız. Çünkü sizi mutlaka evlendirmek kararını da vermiş bulunuyorum. Sizi sevecek ve sizin tarafınızdan sevilecek birkaç asilzade bulacağım. İstediğiniz gibi Paris'te veya Fransa'nın diğer bir köşesinde oturabileceksiniz. Yani hem serbest, hem zengin, hem de bahtiyar olacaksınız ve evlendiğiniz gün, işte bakın, bu mücevherleri takacaksınız."

Catherine de Médicis böyle söyleyerek kutudan fevkalade kıymetli bir gerdanlık çıkardı.

Açık altın tokalar tarafından tutulan, taç giyme günü için gerçekten bir hükümdara kayık bir elmas kolye yılan gibi kıvrıldı. Bölmenin dört köşesinde, her biri fındık büyüklüğünde bir inciyi gösteren dört büyük bilezik birbirine geçmişti. Bileziklerden kolyeye kadar olan aralıklar, safirlerle kaplanmış yüzükler ve küpelerle doluydu; son olarak, kolyenin kapladığı boşluğun ortasına, genç kızı büyüleyecek, iki sarı göze benzeyen oldukça büyük iki zümrüt vardı.

Alice evvelce kendisini bu derece çeken bu mücevherlere şimdi adeta iğrenerek bakıyordu. Fakat bu hissini belli etmemeye çalışması lazımdı.

"Ah! Hanımefendi, bana böyle muhteşem bir ödül vermeniz mümkün değil."

Ve mutsuz kadın kendi kendine düşündü:

"Son alçaklık, son rezalet! Ondan sonra serbest kalacağım. Ey âşığım! Ey acıyla, aşkla, umutsuzlukla beni yeniden doğuran!.."

"Artık iyice anlaştık, değil mi çocuğum? Gelelim görevine, François de Montmorency işinde başarılı olamamıştınız. O zaman sizi affetmiştim. Fakat bu defa mutlaka başarılı olmanız lazım. Yani anladığınız gibi işin içinde yine bir adam var. Bu adama iyice sokulmanız ve onun güvenini kazanmanız lazım. Bu suretle onun bütün fikirlerini öğrenecek ve bana bildireceksiniz. Yalnız eğer bu işi başaramazsanız sizi hiçbir şekilde affedemem. Bunu da bilmenizi isterim. Sözlerimi anladınız mı?"

"Evet efendim," dedi Alice kesin bir kararlılıkla.

"Bu adam Paris'te bulunuyor. Kendisi düşmanlarımın en tehlikelisidir. Ben yaşadıkça benim için her zaman bir tehlikedir. Onu nasıl bulacağını sizi anlatacağım. Ne yapıp edip bu adama sokulacaksınız. Onu elde ederek bana getireceksiniz! Anladınız mı?"

"Bu adam kim majesteleri?"

Catherine de Médicis yanıtladı:

"Marillac kontu!"

Bu isim Alice'in kulağında bir yıldırım gibi aksetti. Bir anda sanki ayaklarının dibinde bir uçurum açılmış ve kendisi bu uçurumun ta dibine yuvarlanmış gibi oldu. Tüm gücünü kayıtsız kalmak, ağlamamak, bayılmamak, şüphe uyandırmamak için harcadı.

Catherine ondaki bu değişikliği anlamıştı. Ayağa kalkarak ona doğru yürüdü. Alice, kraliçenin hareketini yırtıcı bir kuşu takip eder gibi gözetliyordu.

Catherine, genç kadının bileğini tutarak sıktı:

"Bu adamı tanıyor musunuz?"

Kız korkudan tir tir titriyordu. Bir anda kraliçenin ayaklarına kapanmayı ve ona her şeyi itiraf etmeyi düşündü. Sonra bu fikrinden vazgeçti.

Titrek bir sesle:

"Hayır," cevabını verdi.

Kraliçe boğuk bir sesle:

"Halbuki ben onu tanıdığınızı iddia ediyorum," dedi.

Alice yine:

"Hayır!" diye kekeledi. Başka bir kelime söylemesi imkânsızdı.

Fakat Catherine'in durumu değişmiyordu. Aynı korkunç bakışlarını genç kadından ayırmıyor, böylelikle sanki onun bütün ruhunu, bütün içini okuyordu.

Trajik bir andı. Biri hayranlık uyandıracak kadar güzel ama ızdıraptan parçalanmış haldeydi. Diğeri şiddetli ve uğursuzdu.

Catherine'in bakışları altında titreyen Alice, korkunç manzaradan kaçmak istercesine arkasına yaslandı. Mücadele korkunçtu. Alice nefes nefese yere düştü. Catherine tek dizinin üzerine çöktü. Ve

boğuk sesi bir soru olarak değil, kesin bir şeyi ifade eder gibi çıktı.

"Onu seviyorsunuz..."

Kız bütün kuvvetini toplayarak sadece:

"Onu tanımıyorum!" diye mırıldandı.

Sonra kendisini kaybederek yığılıp kaldı. Bayılmıştı...

Kraliçe hemen belinden küçük bir şişe çıkararak açtı ve bunu genç kadına koklattı. Alice gözlerini açtı. Yüzünden terler akıyordu...

Kraliçe:

"Ayağa kalkın!" diye emretti.

Alice kalkarken Catherine'in yüzü tamamıyla değişmiş ve sakinleşmişti, dudaklarında bir gülümseme dolaştı, sesi sevecen hale geldi:

"Ne oldunuz yavrum?" diye sordu. "Herhalde bu son seyahat sinirlerinizi çok bozmuş olacak. Sizi ne kadar sevdiğimi bilirsiniz. Onun için düşüncelerinizi açık açık söyleyin!"

Ondan sonra ona biraz daha yaklaştı:

"Haydi bakalım. Bana kalbinizdekileri söyleyin. Yorgunsunuz değil mi? Durumunuzu anlıyorum ve takdir ediyorum. Sizi sevdiğimi bir an bile unutmayın! Bana gayet serbest olarak açılabilirsiniz. Bütün istediklerinizi söyleyebilirsiniz."

Bu arada Alice, onu aldatmaya ya da ona tüm gerçeği söylemeye çabaladı ve bu sayede bağlılığından kurtulacağını, kendisini affettireceğini umdu.

*

Cezaevine ya da zindana gönderecek bir suçla itham edilen tutukluların itiraflarını almak isteyen hâkimler ve jandarma, insan türü üzerinde utanç verici araçlar kullandılar. Toplumun kendini savunma hakkı ne olursa olsun, bazen onlar üzerinde düşünen herkesi insan türüne ait olmaktan utandıracak yöntemlere başvururlar. Suçlu ya da masum, sanıklar, yalnızca engizisyonun fiziksel işkenceleriyle karşılaştırılabilecek ahlaki bir işkenceye tabidir ve bu, acınacak bir gerçektir.

Masumların, işkenceden kurtulmak için yargıçlara duymak istediklerini beyan ettikleri inkâr edilemez. Hâkim ve jandarmanın bu

utanç verici oyunu, sanığı mümkün olan en kısa sürede, kendi aralarında iki zıt zihniyete maruz bırakmaktır. Hali vakti yerinde bir burjuvanın yüklü bir miktar mirasa konunca sevincinden mahvolması buna örnek olabilir. Bu çifte şoka direnebilecek birkaç beyin var. Aynı şekilde yargıçlar, sanıkları karşıt fikirlere tabi tutarlar: İskeleyi göstererek onların başını döndürürler. Sonra ölüm mahkûmlarının son gecesinin ne kadar korkunç olduğunu anlatırlar. Korkunç bir gün yaşarken onlara aniden özgürlük teklif edilir. Zindanın kapıları açılır ve onlara eve dönüş yolu gösterilir. Düşüncenin bu şiddetli salınımları deliliğe ya da buna çok benzer bir dengesizliğe yol açar.

Bu eylem, temel ifadesiyle eylemin kendisi kadar iğrenç ve aşağılık bir argo adı taşımaktadır.

Buna bir sanığı "pişirmek" denir.

Şimdi, beş ya da altı yıl demlendikten, hukuk kitaplarında uyukladıktan, nihayet çalışmalarını oluşturup sınavlarını geçtikten sonra, o andan itibaren iğrenç sosyal düzenin sorgulayıcıya müthiş bir hak bahşettiğini bilen genç adam, davalısını pişirdiği için kendisine hayran olduğunda aslında hiçbir şey kazanmamış olduğunu kafasına sokmalı. Bu korkunç gelenekler bize, insanın insana karşı savaşının en yüksek olduğu yüzyıllardan geliyor. Böyle gelenekleri yaşatan toplumlara lanet olsun! Bu kralın sarayı olarak bilinen ve yargıcın adı verilen bu zindanların boynuzlarına yakalanmasını istemeyen ya da cesaret edemeyen cumhuriyetler de utanç duysun. Hâkimler, avukatlar, itirafçılar, icra memurları zavallı dünyayı ezmek için oldukça zorlu bir makinedir.

*

Catherine de Médicis de aslında Alice'e böyle davranıyordu, o da Catherine'in tutsağıydı.

"Hadi gidelim," dedi Catherine. "Yorgun olduğunuzu bana itiraf edin. Sevgili Tanrım, anlıyorum. Son hizmetten sizi sorumlu tutacaktım, ama bunu yapacak gücünüz yoksa, sözlerimi geri almak için bundan yararlanacağıma inanmayın. Hayır Alice, bana çalışan diğer kızlar arasında size özel bir düşkünlük hissediyorum. Şu andan itibaren dinlenmek isterseniz, size verdiğim sözü yine de yerine getirecek ve size çeyizinizi, maaşınızı vereceğim. Sizi evlendireceğim."

Alice kraliçeyi dikkatle dinledi ve emin olmasa bile, Catherine'in ona karşı sevgi beslemesi çok muhtemel görünüyordu. Ayrıca kraliçe, Alice'i dikkatle gözlemlerken büyük bir doğallıkla konuşuyordu, Alice onun yüzünde hiçbir sevgi ya da ironi belirtisi bulamadı.

"Ah, leydim!" diye bağırdı ellerini birbirine kenetleyerek. "Majesteleri bana yetki verdiyse..."

"Ne için? Hadi, net konuşun, biliyorsunuz ki zamanımı boşa harcayamam."

Bu huysuz sabırsızlık, Alice'in zihninde Catherine'in samimiyetinin kanıtıydı.

"Pekâlâ, evet," dedi Alice titreyen sesiyle. "Yorgunum, majestelerinin tahmin edebileceğinden çok daha fazla."

"Peki düşmanımın ismini duyunca neden sarardınız?"

"İsmini duyunca sarardım mı? Aldanıyorsunuz majeste! Hem niçin sararayım? O ismi unuttum bile..."

Alice bu sözleri, yalan söylediğini kanıtlamaya yetecek bir hararetle söylemişti ve aynı şekilde devam etti:

"Hem kim olursa olsun, hiçbir isim beni sarartmaz. Yalnız çok yorgunum kraliçem! Son derece bitkin bir durumdayım. Bir köşeye çekilmeye ve istirahat etmeye muhtacım. Sizden hiçbir şey istemem. Çünkü esasen bana birçok şey verdiniz. Sayenizde zenginim. Toprağım, evim ve gelirim var. Fakat ben serbest kalabilmek, serbestçe gezmek, gülmek ve ağlamak için bunların hepsini feda etmeye hazırım."

Zavallı kadın hem ağlıyor, hem de bunları söylüyordu.

"Zavallı kızım! Ne kadar bitkinsiniz! Artık sizin rahat etmeniz lazım. Zamanınız gelmiş. Bunu düşünmeliydim!" diye mırıldandı.

"Evet kraliçem! Çok iyi keşfettiniz. Uzun bir istirahate ihtiyacım var. Bana merhamet edin. Şimdiye kadar size sadakatle çalıştım. Biliyorsunuz ki, uğrunuzda canımı bile fedadan çekinmedim. Her şeyi göze aldım. Fakat artık kuvvetim bile kalmadı."

"Demek izin istiyorsunuz, benim küçük Alice'im."

"Eğer bana karşı bu büyük lütfu gösterecek olursanız, bütün hayatım boyunca size minnettar kalacağım ve biraz istirahat ettikten,

dinlendikten sonra ilk işaretinizde kendimi uğrunuzda tehlikeye atmaktan çekinmeyeceğim."

"Fakat sizden istediğim son hizmeti yapamayacağınızı söylediniz, değil mi?"

"Zannederim majesteye fikrimi söylemiştim."

"Fakat Alice! Bu hizmetlerinizin sonuncusu olacak."

"Merhamet edin majeste!"

"Herhalde bu son işi de yapmalısınız."

"İmkânı yok kraliçem!"

"Fakat bu sefer size fevkalade kıymetli bir mücevher vereceğim ve siz bunu elde edince son derece sevineceksiniz..."

"Teşekkür ederim majeste! Bana cidden prenseslerin bile elde edebilmek için can atacakları mücevherleri gösterdiniz. Hiçbir mücevher, hiçbir elmas beni kararımdan vazgeçiremez."

"Fakat son söylediğimi görmediniz. Bu, hepsinden kıymetli. Güzelliğini hayal bile edemezsiniz."

"Yalvarırım size!"

"Bir bakın da sonra istediğiniz gibi karar verin!"

Kraliçe bu sözleri söyledikten sonra kadife kutunun bir köşesinden bir kâğıt çıkardı:

"Bakın Alice!"

Genç kadın birdenbire mosmor kesildi. İki adım attı. Sonra boğazından boğuk bir ses yükseldi:

"Mektubum! Benim mektubum!"

Casusun hareketi üzerine, Catherine mektubu koynuna soktu:

"Zekanızı takdir ederim. Evet, sizin mektubunuz. İçinde ne yazılı olduğunu da pek güzel bildiğinizi zannediyorum. Çocuğunu öldüren bir ananın itirafı."

"Yalan. Yalan o!"

"Böyle kadınların ne kadar büyük cezalara çarptırıldıklarını bilirsiniz elbette!"

"Ben çocuğumu öldürmedim."

"Boşa inkâr."

"Hayır öldürmedim! Çocuğum yaşıyor!"

"Yaşıyor mu? Bunu ispat edemezsiniz. Sonra ne olursa olsun mektubunuzda bu cinayeti işlediğinizi itiraf ediyorsunuz. Çocuğunuzu öldüren bir ana mahkemeye teslim edilir."

"Merhamet!"

"Mahkeme de bu cani anayı ölüme mahkûm eder!"

"Acıyın! Bana acıyın!"

"Şimdi ikisinden birini seçin! Ya bana itaat edeceksiniz yahut da öleceksiniz!.."

"Müthiş bir şey... Fakat ben nasıl yapabilirim? Hayır, bunu yapamam."

"Öyle mi? Pekâlâ!"

Catherine bunun üzerine zili çaldı. Paola içeri girdi:

"Bana Mösyö Nancey'i çağır."

"Dışarıda efendim!"

"İçeri girsin!"

Alice, Catherine'in ayaklarına kapanmış yalvarırken komutan içeri girdi. Bunu gören Alice boğuk bir sesle:

"İtaat ediyorum!" diye mırıldandı.

Catherine gülümsedi:

"Matmazel Alice'e iyi bakın Nancey! Bir gün size ve maiyetinize muhtaç olacak. Sizi nereye götürürse beraber gidecek ve onun göstereceği adamı tevkif edeceksiniz! Onun için kendisini iyice tanımanız lazım."

"Emredersiniz majeste!.."

"Şimdi dışarı çıkabilirsiniz."

Catherine, komutan dışarı çıktıktan sonra Alice'e döndü:

"İyice karar verdiniz, değil mi?"

"Evet efendim!" diye kekeledi zavallı kadın.

"Marillac kontunu elde edeceksiniz, değil mi?"

"Evet efendim!"

"Öyle ise sözüme kulak verin! Şayet bana ihanet edecek olursanız..."

Alice, kraliçeye endişe ile bakıyordu. Kraliçe devam etti:

"Şayet bana ihanet edecek olursanız mektubu mahkemeye vermeyeceğim. Sizi yaşatacağım."

Alice bir şey anlamamıştı. Kraliçe sözünü tamamladı:

"Bu mektubu başkasına vermeyeceğim ve bir adama sizin hayatınızı uzun uzadıya, bütün tafsilatıyla anlatacağım."

"Bir adama mı?"

"Evet! Bu adam da Marillac kontu."

Alice ikinci bir çığlık kopardı ve kraliçenin ayaklarının dibine hareketsiz şekilde serildi kaldı.

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM
KARŞILAŞMA

Bölümlerden birinin başında açıkladığımız gibi, az önce yaşanan sahneler, Şövalye Pardaillan'ın Vali Lort Guitalens'in gönülsüz suç ortaklığıyla Bastille'i terk etmesinin ertesi günü gerçekleşti.

Genç adamın, başkalarının işine karışmama kararının nedenlerini biliyoruz ancak Pardaillan, Jeanne de Piennes'in François de Montmorency'e yazdığı mektubu elinde bulundurduğu için, onu varış yerine teslim etmemeye karar verdi. Sadece Loïse tarafından sevilmediğinden değil, aynı zamanda genç kadının ondan nefret ettiğini düşünüyordu. Diğer yandan, Loïse'in nefreti olmadan bile, bu güzel ve genç kadının başına gelenlerden dolayı onunla evlenmenin imkânsız olduğuna ikna oldu.

Pardaillan kendi kendine:

"Beni ilgilendirmeyen işler için endişelenmek aptallıktır," dedi. "Mektubu neden teslim etmeliyim ki? Montmorency neden umurumda?"

Bu karar ne olursa olsun, şövalye mektubu yeleğini içine soktu ve biraz yürüyüş ve biraz temiz hava için Devinière'den ayrıldı. Dönüp döndükten ve ayrıca tanındığı bazı meyhanelerde durduktan sonra Montmorency'nin konağına doğru yürüdü ve kendi kendine içeri girmeyeceğini söylediği halde büyük kapı tokmağıyla kapıyı çaldı. Zavallı Pardaillan, aldığı kararın tam tersini yapmak için sanki o yola itiliyordu.

Şövalye kesin bir öfkeyle kapıyı çaldıktan sonra birkaç dakika bekledi ve kapıyı istediği hızla açmadıkları için söylenmeye başladı. Kapıya o kadar sert vurdu ki mahalle alarma geçti ve biri o gürültünün nedenini bulmak için pencereden dışarı baktı. Sonunda kapı açıldı, ana kapı değil, servis kapısı açıldı ve oradan elinde sopasıyla devasa bir uşak çıktı.

"Ne istiyorsunuz?" diye homurdandı dev, elindeki sopayı havada sallayarak.

Böyle bir karşılama gerçekten yersizdi, çünkü Montmorency'ye ve kendisine öfkeli olan Şövalye Pardaillan, kavga çıkarmak istemiyordu. Yüzündeki ifade oldukça duygusuzdu.

Uşak sert bir sesle:

"Ne istiyorsunuz?" diye tekrarladı.

Şövalye, İsviçreliyi büyük ayaklarından başında tüylerle kaplı şapkasına kadar inceledi, şapkayı görebilmek için yukarıya bakması gerekiyordu. Dev bir heykeli seyreden bir cüce pozisyonundaydı, ironik, soğuk ve nazik bir sesle cevap verdi:

"Efendinizle görüşmek istiyorum küçüğüm!"

Yarısı kadar bir sokak çapkınının kendisiyle bu şekilde konuşması İsviçreli uşağı şaşırtmıştı:

"Ne dediniz? Ne dediniz?" diye soğuk, küstah bir tavırla sordu.

"Efendinizle görüşmek istediğimi söyledim küçüğüm!"

İsviçreli, bu konuşmanın muhatabının gerçekten kendisi olduğuna inanmak için etrafına bakındı.

"Bana mı söylüyorsunuz?"

"Elbette size söylüyorum küçüğüm?"

İsviçreli uşak kendisini tutamayarak gürültülü bir kahkaha daha attı.

Pardaillan da kendisiyle beraber gülüyor, kahkahaların ardı arkası kesilmiyordu.

Onun bu hali İsviçreliyi kızdırdı. Pardaillan'la bir hizada olmak için ellerini dizlerine dayayarak eğildi. Sonra sert bir sesle:

"Siz benimle alay mı ediyorsunuz?" diye sordu.

Pardaillan da tam tersini yapmıştı, İsviçreli eğilirken o da parmak uçlarında yükseldi sonra kendisini devden uzun buldu.

Pardaillan'dan aldığı cevap yine:

"Evet küçüğüm!" cümlesinden ibaret oldu.

Bu cevap uşağı daha çok şaşırttı. Gülmek mi, kızmak mı lazım geleceğinde bir türlü karar kılamıyordu. Gülmek onu başarısızlığa

uğratmıştı. Nihayet yavaş yavaş hiddetlenmeye başladı. Doğrularak kaşlarını çattı. Kollarını göğsünün üzerinde çaprazladı:

"Demek bunu yüzüme karşı söylemek cüretinde bulunuyorsunuz?"

"Evet küçüğüm!"

"Kapıyı bunun için mi çaldınız?"

"Hayır küçüğüm! Maksadım efendinizin yanına çıkmak."

"Cüce adam! Bana hâlâ mı küçüğüm diyorsunuz! Haydi yavaş yavaş buradan defolup gidin. Yoksa şu sopayı görüyor musunuz? Onu kafanıza indiririm."

"Kendinize dikkat edin koca çocuk," dedi şövalye en ince kibarlığıyla. Bu oyuncakla kendinize zarar vereceksiniz. Evlenecek yaşa gelene kadar bunu karınıza saklayın. Bu sopa sayesinde küçük evinizde huzur bulacaksınız. Makul alnınızın arzuladığı boynuzlardan kaçınamayacağınız doğrudur anca en azından çorbanızı sıcak, şarabınızı soğuk bulacaksınız."

Pardaillan'ın bu sözleri İsviçreliyi deli etmişti. Ağzından köpükler saçılıyor, gözleri fırlayacakmış gibi büyüyor, hiddetle nefes alıyordu:

"Karıma hakaret ediyorsunuz ha!" diye bağırdı sonunda. "Anlaşıldı. Bir güzel dayak yemeyi hak ettiniz! Şimdi size gösteririm," diyerek kapıyı açtı ve elindeki kalın sopayla Pardaillan'a vurmak üzere ileri atıldı.

Fakat şövalye kendisini ustalıkla kenara atmıştı. Bu yüzden sopa boşa gitmiş ve koca İsviçreli yediği bir çelmeyle de üstelik yere yuvarlanmıştı.

"Burnum kanıyor!" diye bağırdı.

"Kanayan burnunuz mu? dedi Pardaillan.

Aynı da çelik gibi bir elin, elindeki sopayı aldığını ve bir havlamadan sonra da bacağına iki dişin geçtiğini hissetti.

İsviçreli şimdi avazı çıktığı kadar:

"Beni öldürüyorlar!" diye feryat ediyordu.

Şövalye:

"Buraya gel Pipeau!" diye bağırdı. "Yenmesi tatlı bir şey değil

o!.."

Sağ eliyle sopayı tutan Pardaillan, köpeğin bırakmış olduğu uşağı tutarak ayağa kaldırdı.

Uşak o zaman kendisini tutan kolun ne kadar kuvvetli olduğunu fark etti. Bu adamla başa çıkamayacağını anlamıştı. Kafası karışmıştı ve yaralı bir halde kanayan bacağına baktı.

"Bu kavganın ikimiz için de kötü sonuçlanacağını hemen anladım," dedi Pardaillan soğuk bir şekilde.

"Fakat bacağım pek fena ağrıyor!" dedi yürümek için rakibinin omzuna yaslanmak zorunda kalan İsviçreli. Ve acısına rağmen, muazzam ağırlığı altında şövalyenin omzunun bir kaya gibi sağlam kaldığını fark etti.

Pardaillan'ın onu az önce götürdüğü kulübesine otururken:

"Tebrikler efendim!" diye söylemeden edemedi.

Şövalye tebrik karşısında şaşırmıştı:

"Siz ince ruhlu bir adamsınız galiba."

Talihsiz İsviçrelinin bunun üzerinde durabilecek zamanı yoktu. Otururken keskin, zonklayan bir acı hissetmişti.

"Burada en az sekiz gün oturmaya mahkûmum!" dedi doğrularak.

"Önemli değil," dedi Pardaillan rahatlatıcı bir şekilde. "Yani benim tavsiyeme uyarsanız çabuk atlatırsınız."

"Hadi tavsiyenizi görelim!"

"Sizi yaraladıktan sonra çaresini size vermem pek adil değil."

"Siz bir şey yapmadınız, köpeğiniz yaptı, bu arada güzel bir köpek."

"Aynı şey... Şarabı, yağı, balı birlikte kaynatıyorsunuz, bir tutam zencefil serpiyorsunuz. Bu karışımı günde iki kere sürüyorsunuz. Çabucak iyileşecektir. Peki efendim, mareşali, Şövalye Pardaillan'ın onunla ciddi bir iş konuşmak istediği konusunda uyarma nezaketini gösterir misiniz?"

"Mareşal burada değil," dedi İsviçreli.

"Vay canına! Pekâlâ ne vakit gelir?"

"Bu hiç belli olmaz. Yarın da gelebilir, bir hafta sonra da."

"Paris'te değil mi?"

"Hayır, değil!.."

"İşlerim aksi gidiyor. Demek ki bir defa daha gelmem gerekecek. Bu defa beni daha nazikçe karşılamanızı tavsiye ederim."

"Elbette efendim," diye yanıtladı.

"Mareşale de, kendilerine ait mühim bir meseleyi görüşmek için geldiğimi söylersiniz."

Pardaillan İsviçrelinin nazik selamına hafifçe karşılık verdikten sonra çıktı. Seine Nehri boyunca yürürken kendi kendine düşünüyordu:

"Ben elimden geleni yaptım. Ötesi kendilerine ait. Artık başlarının çaresine baksınlar. Fakat mademki İsviçreli uşağa söyledim; bir defa daha gitmem lazım. Mareşal ötesini nasıl isterse öyle yapsın. Fakat acaba zavallı kadınlar şimdi nerededirler?.. Ne yapıyorlardır? Ben de neler düşünüyorum. Bana ne? Ne yaparlarsa yapsınlar. İşin ötesi mareşale ait? Ben karışmam!.."

Yavaş yavaş yürürken çevresine bakındı. Uzaktan Louvre Sarayı bütün haşmetiyle görünüyordu. Şövalye, nisan ayında narin, yeşil renkli, ince yapraklarla kaplı olan bir grup uzun kavak ağacının altında durdu. Bir kayanın üzerine oturdu ve başını iki eliyle tutarak nehrin kayan sularına baktı.

Âşık bir insan her zaman düşünmeye meyilliydi. Huzurlu fikirlere sahip mutlu insanlar için dünya prizmanın renkleriyle boyanırdı, diğer talihsizlerin fikirleri ise acıydı ve bu fikirler, zavallı gezegende onların hüzünden ve karanlıktan başka bir şey görmelerine izin vermezdi. Öyle ki, geçen her saniye, dünya aynı kuyudan lanetler ve nimetler çıkaran iki varlık tarafından kutsanır ve lanetlenirdi.

Pardaillan daha sonra Seine'e bakarak düşünmeye başladı ve aklından geçenler dünyanın en acı fikirleriydi. Cenneti ve dünyayı talihsizliğinin komplocuları olarak suçladı. Şövalye, bir daha Loïse'i düşünmemeye yemin etti, ancak beceremedi ve onu ayakta tutan kayanın üzerine oturup orayı kendine adeta bir mezar yaptı:

"Az önce söylediğim her şey yalan ve ikiyüzlülükten ibaret. Loïse'i kendi hayatımdan daha çok sevdiğimi ve aşkımın umutsuz

olduğunu gizleyemem."

O anda, ılık kumların üzerine uzanmış olan Pipeau kocaman esnedi; bu, efendisinin fikirlerinden rahatsız olduğu için değil, aç olduğu içindi. Pardaillan ona yan bir bakış attı ve az önce bir düşüncesizlik yaptığını anlayan Pipeau, sabırlı olmaya kararlı olduğunu söylemek için ön ayakları üzerine yattı.

Pardaillan yalnızlığından yararlanarak kendi kendine kısık sesle konuşmaya başladı. Böyle kendi kendine konuştuğu zamanlar daha iyi düşünürdü:

"Kendi kendimi kandırmak istemem boş şey. Loïse'i seviyorum. Onun için çıldırıyorum. Onun için her deliliği yapmaya hazırım. Ancak doğrusu hiçbir ümidim yok. Loïse, çıldırasıya sevdiğim genç kız, hiçbir zaman benim olmayacak. Fakat acaba şimdi nerede? Büyük bir tehlike içinde bulunmadığı ne malum? Onu kurtarmak için daha ne bekliyorum. Onu kurtarmalıyım. Fakat niçin? Bir başkası için... Montmorency ailesi benim gibi bir serseriye kızını hiç verir mi? Elbette bu saadete başka bir asilzade erişecek. Yalnız, bunu düşünerek yardımlarına koşmamak da bana yakışmaz. Onu aramam ve bulmam lazım. Evet, böyle yapmalıyım. Onu kurtarıp rahat bir hayata eriştirmek şart. Sonra kendisine her şeyi açıkça söylerim. Yahut hiçbir şey söylemem. Evet, bu daha iyi. Bir şey söylememeliyim. Fakat ilk amacım onları bulmak olmalı."

Bu konuşmadan şövalyenin çok kararsız olduğu ve üzüntüsünden pek de iç açıcı olmayan bir ikilemle tökezlediği görülüyordu. Ya Loïse'i kurtaracak ve onun güçlü ve zengin bir ailenin varisi ile birleşmesine ön ayak olacak ya da peşinin bırakacak ve onu sonsuza dek kaybedecekti. Seine kıyısında, ikindi esintisi tarafından sallanan uzun kavakların altında aldığı karar sonucu, aşkla ilgili tüm umutlarını ruhundan uzaklaştırıp sonuç ne olursa olsun Loïse için kendini feda etmeye karar verdi. Ardından büyük bir ağırlıktan kurtulduğunu hissetti ve köpeğine akşam yemeği vakti olduğunu bildirdi.

Birkaç yıl sonra Cervantes ölümsüz Don Kişot'unu yayımlayacaktı. İspanyol romancının, kahramanımızı Paris'e yaptığı herhangi bir ziyarette tanıyıp tanımadığını bilmiyoruz. Bu mümkün olabilir. Pardaillan, Don Kişot gibi, hayatını ezilen prenseslere adayarak, zalimlerden kaçarak geçirdi. Bu nedenle Şövalye Pardaillan'ın, Cer-

vantes için örnek olarak hizmet etmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

Bu kararı verdikten sonra ayağa kalktı. Hızlı hızlı hana doğru yürümeye başladı. Saint–Denis Sokağı'na varınca arkasından birinin koştuğunu duyar gibi oldu. Gece basmış olduğundan ortalık kararmıştı. Pardaillan bu sırada koşan adamın kendisine yetiştiğini hissetti. Geriye bakacağı esnada adam kendisine çarparak onu yere düşürdü. Pardaillan doğrulurken kılıcına sarıldı. Bu terbiyesiz adama dersini vermeyi kararlaştırmıştı.

Aynı anda yabancı adam:

"Hay Tanrı cezanızı versin! En azından kenara çekilin!" diye homurdandı ve yine koşarak karanlıklar içinde kayboldu.

Jean Pardaillan taş kesilmişti. Kısık bir sesle:

"Babamın sesine benziyor," diye söylendi. Sonra hemen adamın kaybolduğu yöne doğru koşmaya başladı. Sağa sola bakındı fakat hiçbir ize rastlamadı.

Bunun üzerine ilk iş olarak Devinière'e giderek herhangi bir kimsenin kendisini arayıp aramadığını sordu. Kimse gelip sormamıştı.

Demek babası gelip kendisini aramamıştı. Yoksa yolda çarptığı adam babası değil miydi? Kendisine çarpan adamın kaçmasına izin verdiğine pişman oldu.

Şövalye bunun üzerine otırarak karnını mükemmel surette doyurdu ve beline bir de sağlam hançer yerleştirdikten sonra çıkarak ıssız yollarda dolaşa dolaşa Amiral Coligny'nin evine gitti.

Déodat'ın ona önerdiği gibi, küçük kapıyı bularak üç defa çaldı. Kapının üzerinde hemen bir delik açıldı. Pardaillan buraya yaklaştı ve parolayı söyledi:

"Jarnac ve Moncontour..."

Bunun üzerine kapı derhal açıldı. Elinde bir tabanca tutan, meşin elbiseli, iri yarı bir adam oldukça sert bir sesle:

"Kimi istiyorsunuz?" diye sordu.

Pardaillan:

"Dostum Déodat'yı arıyorum," dedi Pardaillan, Coligny'nin konağında, Montmorency malikânesinden daha iyisini yapıp yapama-

yacağını merak ederek.

"Affedersiniz efendim," diye hemen yumuşayan adam devam etti. "İsminizi söyler misiniz?"

"Ben Şövalye Pardaillan'ım..."

İsmi işitir işitmez, adamın durumu derhal değişti. Sevinçle diğer bir kapıyı açarak şövalyeyi içeri aldı.

"Safa geldiniz şövalye!" dedi. "Sizinle tanışmayı ne kadar arzu ediyordum."

"Affedersiniz... Fakat!.."

"Beni tanımadınız, değil mi? Zararı yok. Şimdi tanışırız. Bana Téligny derler."

OTUZUNCU BÖLÜM
HUGUENOTLAR

Amiral Coligny'nin damadı olan de Téligny, yirmi sekiz–otuz yaşlarında bir adamdı. Güçlü bir yapısı vardı, silahlar konusunda usta kabul edildiği gibi danışmanlıkta da harikaydı. Açık bir yüzü, oldukça nazik gözleri vardı; görgüsü, nezaketi, zarif tavırları, kültürü ve zekasıyla, amiralin kızının neden bu adamı diğer daha zengin taliplerine, hatta söylentiye göre Guise düküne tercih ettiği açıkça anlaşılmaktaydı.

Asilzade, şövalyeyi içeri aldıktan sonra kapıyı sıkıca kapatmak için acele etti, bir uşağı çağırdı ve silahını ona vererek şöyle dedi:

"Ben içeri gidiyorum. Gelecek olan sadece bir kişi kaldı. Kim olduğunu biliyorsunuz, bir yanlışlık yapmayın," dedi.

Sonrasında Pardaillan'ı elinden yakalayarak ona avluyu geçirdi, taştan güzel bir merdivene tırmandırdı ve küçük bir odaya soktu.

"Bu gece bir toplantı olacağı için kapıyı bizzat bekliyordum. Amiral burada, Condé ve ayrıca majesteleri Navarre kralı da buradalar," dedi.

Pardaillan kendisine duyulan bu olağanüstü güvene şaşırmamıştı. Fakat şöyle düşündü:

"Devinière olayının dengi bir toplantıya mı katılacağım? Guise'den sonra şimdi de Huguenotların toplantısına mı şahit olacağım?"

Fakat Teligny şövalyeyi odaya takdim ettikten sonra ona öyle açık ve içten bir sevinçle sarıldı ki, genç adam usulca hareket etti.

"İşte yüce ve asil Jeanne'imizi kurtaran kahraman!" diye bağırdı Teligny. "Son günlerde sizinle tanışmayı ve size teşekkür etmeyi o kadar istedik ki. Orada yaptığınız şey çok güzeldi... Üstelik, reform dininden yana olmadığınız, kendinizi adamak için bir sebebiniz ol-

madığı halde..."

"Size şunu da söyleyeyim ki, herhangi bir prensesin veya kraliçenin imdadına koşmuş olduğumu asla bilmiyordum. Buraya da ciddi bir meseleden dolayı, kendini benim emrime adayacak kadar nazik olan dostum Déodat'yı görmeye ve kendisinden yardım istemeye geldim."

"Hepimiz buradayız. Marillac kontu da burada..."

"Marillac kontu mu?"

"Evet! Sevgili Déodat'ımızın asıl ismi bu. Şu noktayı da söyleyeyim ki, kendisini adeta büyülediniz. Sizi o kadar seviyor ki, yeminini bile isminiz üzerine ediyor."

"Bu gece burada bulunacak mı?"

"Burada. Çağırayım."

Téligny bir uşak çağırdı ve ona emir verdi. Şövalye bu uşağın da buradaki tüm diğer uşaklar gibi savaştaymışçasına tepeden tırnağa kadar silahlı olduğunu gördü. Bu durum Bethisy Sokağı'ndaki bu konağa sanki kuşatmaya karşı hazırlanmakta olan bir kale görünümü veriyordu.

Birkaç saniye sonra adım sesleri duyuldu, bir kapı açıldı, Marillac kontu kollarını açarak Pardaillan'a doğru koştu:

"Sizi burada görmek benim için ne büyük mutluluk! Bana ihtiyaç duymanızdan ne kadar memnunum. Kılıcımı mı, yoksa para kesemi mi istemeye geldiniz? İkisi de sizin."

Şövalye kalbinin hızlandığını hissetti.

Bu içtenlik, samimiyet, kendini sardığını hissettiği bu sıcak dostluk; her zaman yalnız ve kendi içine kapanık yaşamış, sevincini ve kederini kimseyle paylaşmamış bu adam için bu gözle görünür kardeşlik, onun çehresindeki sahte aynaları eritmişti. Gözleri nemliydi, aşkının kendisine ne denli üzüntü verdiğini ve bu arkadaşlığınsa kendisine ne kadar tatlı geldiğini o an anladı.

"Gerçekten," dedi kekeleyerek, "size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum..."

"Bana teşekkür etmek mi," diye bağırdı Déodat. "Size borçlu olan benim, hepimiziz. Bizim kraliçemizi kurtardınız. Ayrıca ben de

sizinle geçirdiğim o güzel anı asla unutmayacağım."

Téligny, iki arkadaşı özel konuşmalarında yalnız bırakarak çekildi. Pardaillan ve Marillac oturdular.

"Paris'e umutsuzluk içinde, ruhum yaralı geldim... Sizin nazik gözleriniz, gülüşünüz, zekanız, kalbiniz beni kendimle barıştırdı. İşte siz, sevgili dostum, bana iyi şans getirdiniz."

"Gerçekten de, o gün hana beni görmeye geldiğiniz zamanki kadar hüzünlü görünmüyorsunuz. Gözleriniz ışıldıyor, gülümsüyorsunuz... Yoksa size mutluluk veren bazı olaylar mı oldu?"

"Büyük bir mutluluk diyebilirsiniz."

"Nasıl mutluluk? Affedersiniz, merakımı mazur görün."

"Bu saadet aslında bir sır. Fakat size olan sevgim öyle derin ki, hiçbir şeyi sizden gizli tutmak istemiyorum. Ama neticede bu bir sır, çünkü çevremdekilere söylemek istemiyorum. Şüphelendiğimden değil, anlaşılmamaktan korktuğumdan.

"Ve benim anlayacağımı mı düşünüyorsunuz?" dedi Pardaillan gülümseyerek.

"Anlayacağınızdan eminim. İşte sırrım: Âşık oldum."

Pardaillan iç çekti.

"Neredeyse bir yıldır âşığım," diye devam etti Déodat. "Ama tüm kalbimi sonsuza kadar verecek kadar âşık..."

"Ah! demek öyle!" dedi şövalye.

"Demem o ki, benim için sevdiğim kişiden daha önemli hiçbir şey yok. O benim dünyam oldu. Ondan vazgeçmem gerekse deliririm... ve bir gün bana ihanet ettiğini öğrenirsem..."

"E peki?"

"Eesi, ölürüm," dedi kont ciddi bir sadelikle. "İşte, sizin bana iyi şans getirdiğinize inandığım nokta da bu. Paris'e onu uzun süre, belki de bir daha hiç göremeyeceğim inancıyla gelmiştim. Ne var ki, aldığım emirler doğrultusunda Kraliçe Jeanne'in bana çeşitli görevler verdiği ve diğerlerinin yanı sıra size teşekkürlerini ilettiği Saint-Germain'e gitmem gerekiyordu... Paris'in yakınlarında küçük bir mezraya sizi görmeye geldiğimde tanıştım âşık olduğum kişiyle... Bütün hikâyeyi size daha detaylı olarak anlatacağım... Onu haftada

sadece iki kez görebildiğimi, sonra..."

"Sonra?.."

"Sonra onu Béarn'a götüreceğim. Onunla orada evleneceğiz... Nişanlım dünyada yapayalnız... Kocası olacağım güne kadar ağabeyiyim onun."

"Şimdi mutluluğunuzu anlıyorum," dedi Pardaillan, yeni bir iç çekişle.

"Aşkın bencilliği bu!" diye bağırdı kont. "Sabırla dinleme nezaketini gösterdiğiniz hikâyelerimle sizi bunaltıyorum ve sizin nasıl olduğunuzu sormayı bile düşünmüyorum..."

"Kısaca bahsetmem gerekirse durum şu ki," dedi Pardaillan, "ben de, tıpkı sizin gibi, âşığım.

"Ne şans! Düğünlerimizi beraber yaparız."

"Bekleyin dostum... Sizin tasvir ettiğiniz gibi, ben de seviyorum, ben de ondan ayrılacak olursam delireceğimi düşünüyorum. Ben de, sizin gibi, eğer bir ihanete uğrayacak olursam ölürüm. Ancak aramızda bir fark var. Siz sevgilinizi haftada iki defa görüyorsunuz. Halbuki ben kendisiyle daha görüşmedim. Siz sevildiğinizi biliyorsunuz, halbuki ben nefret edildiğime inanıyorum. Siz sevgilinizin nerede olduğunu biliyorsunuz. Benimkisi ise yok oldu. Fakat ne olursa olsun, benden nefret ettiğini duymak için dahi olsa, onu mutlaka bulmak istiyorum. İşte bunun için yardımınızı istemeye geldim."

"Bana güvenebilirsiniz!" dedi kont nazikçe. "Onu Paris'te birlikte arayacağız. Fakat kaybolmasının detaylarını paylaşır mısınız?"

Pardaillan bunun üzerine olup biteni kısaca anlattı. Onu nasıl tanıdığını, Loïse'in kendisinden imdat istemesini, nasıl tevkif edilerek Bastille'e gönderildiğini, teslim etmekle sorumlu olduğu mektubu, yani okuyucunun zaten bildiği her şeyi. Yalnızca Montmorency ismini söylemeyi uygun bulmadı. Bunu, aramaya başlayacakları zaman yapacaktı.

"Onların nerede bulunabileceğine ve Loïse ile annesini kaçırmış olabilecek adama dair belirsiz bir şüphem var. Ve eğer size de uygunsa aramaya tapınağın yakınlarından başlayacağız," diye ekledi.

"Pekâlâ, sevgili dostum. Ne zaman başlamamızı istersiniz?"

"Yarından itibaren."

"Pek güzel... Emrinizde olacağım. Şimdi gelin izninizle sizi görmek isteyen bazı kimselere takdim edeyim."

"Kimlere?.."

"Navarre kralına, amirale, Prens Condé'ye... Gelin, gelin, görgüden değil. Burada zaten tanınıyorsunuz. Bastille'den kaçış hikâyeniz de bu büyük lortların hayranlığını kazandıracak size.

Kont, Pardaillan'ı elinden tutarak ve onu biraz da zorlayarak birkaç odadan geçirdi ve Coligny konağının büyük onur salonuna soktu. Burada, bir masanın çevresinde oturmuş beş kişi vardı. Pardaillan bunların ikisini hemen tanıdı. Biri kapıda karşılaştığı Téligny, diğeri ise birkaç defa uzaktan görmüş olduğu Amiral Coligny idi. Diğer üç kişi ise kendisi için yabancıydı.

Pardaillan'ı hâlâ elinden tutarak sürüklemekte olan kont, masaya gelerek:

"Size kraliçenin kurtarıcısı Şövalye Pardaillan'ı takdim ederim," dedi.

Bu sözler üzerine, içerdekiler kendisini saygıyla selamladılar. Amiral elini uzattı:

"Elinizi sıkayım," dedi. "Sizin kadar cesur ve kuvvetli bir genci tanımak bana şeref verir."

Şövalye heyecan içindeydi. Bundan sonra on yedi, on sekiz yaşlarında bulunan ve IV. Henri ismiyle ileride Fransa tahtına geçecek olan genç, elini uzattı:

"Annemi kurtaran bu eli ben de sıkmak isterim," dedi güçlü bir Gaskon aksanıyla.

Pardaillan, dönemin âdeti olduğu üzere dizini büktü, parmaklarının uçlarıyla kralın elini tuttu ve kibirli bir zarafetle üzerine eğildi.

Kralın yanında oturan kişi de genç bir adamdı, belki on dokuz yaşındaydı, ama yüzünde ve tavrında biraz şövalyelik ve Béarnais şansının heybetli görünümü vardı. Bourbon Kralı I. Henri, Condé prensi, Henri de Navarre'nin kuzeniydi.

Condé prensi de Pardaillan'a elini uzattı, ancak Pardaillan ona karşı da eğildiği zaman, prens onu kendine doğru çekip candan

kucakladı:

"Kraliçe, bize sizin eski zaman şövalyesi olduğunuzu söyledi. Şimdi onların buluştuklarında yaptıkları gibi yapalım ve sarılalım. Kuzenim Navarre kralı buna izin veriyor."

"Monsenyör," dedi Pardaillan, bu sözlerle Condé'nin genç prensini tanımaya başladı. "Şövalye nitelemesini kabul edebilirim, çünkü bu bana Louis de Bourbon tarafından, yani savaş alanında düşmüş en yiğit şövalye tarafından verildi."

"İyi söyleddiniz, *ventre–saint–gris*!"[17] diye haykırdı Béarnais.

Genç prens, şövalyenin ölü babasına övgüler yağdırmak yerine, incelikli ve büyülü bir fırsatla yönelttiği bu övgüden etkilenerek nazik bir şekilde yanıtladı:

"Yiğit şövalye ne kadar ruhani bir insansınız. Sizinle olan arkadaşlığımızı geliştirmekten büyük zevk alacağım," dedi.

Henüz bir şey söylemeyen son şahsiyet:

"Yaşlı d'Andelot'un dostluğu size hoş geliyorsa, onu elde ettiniz demektir delikanlı," diyerek şövalyeyi tebrik etti.

"Albay d'Andelot," diye yanıtladı Pardaillan, "şüphesiz dostluğunu teklif etmekle yanılıyor; halbuki benim gibi genç bir maceracıya kendi deneyimlerini ve derslerini anlatması gerekiyordu, çünkü hâlâ her şeyi öğrenmek zorunda olan benim gibi birine, bir sadakat, alçakgönüllülük ve kahramanlık örneği asla sunulmadı."

Condé prensi:

"Nezaket dışında," dedi.

"Ve cesaret," diye ekledi kral. "Şövalye çok cesursunuz ve sizi takdir ediyorum. Yaşlı dostum d'Andelot'a gelince, onun iyi bir örnek olduğuna inanıyorsanız, bizim için zaten öyle, değil mi kuzen? Ne dediğimi biliyorum ve onun bir mareşal olmaması benim suçum değil, onun yerine ona ordu komutanının altın kılıcını vereceğim."

"Ah, senyörüm, kafamı karıştırıyorsunuz!" dedi d'Andelot kıza-

17. Ventre–Saint–Gris: IV. Henri bu ifadeyi kullanırdı. "Ventre–Saint–Gris" bir tür yemin olarak, daha bebekken, valileri onun küfretmeye alışacağından korktukları için, "Ventre–Saint–Gris" demesine izin vermişti. Fransiskenlere, kıyafetlerinin rengi için uyguladıkları bir alay ifadesiydi bu. (ed. n.)

rarak.

Pardaillan, kralın az önce söylediği bu güzel sözlerin doğrudan nedeni olduğu için, yaşlı asker çok duygulandı, şövalyenin elini sıktı ve kulağına şöyle dedi:

"Genç adam, bilin ki ben sizin ölüm kalım dostunuzum."

"Dediğim gibi," diye devam etti Béarnais. "Kont, korgeneral olarak kuzenim olacaksınız. Teligny, süvarilerimin komutanı ve Marillac saraydaki ilk süvari olacak. Bunun mükafatını almasını istiyorum. Etrafımda gülen gözler ve memnun yüzler görmek istiyorum. Bu arada sabırlı olalım. Yağmurdan sonra güzel bir hava gelir. Büyümeme izin verin, göreceksiniz. Şimdilik bu vaatlerle mutlu olun."

Aslında Béarnais'nin az önce böyle muhteşem bir cömertlikle ve her şeyden önce böyle iyi bir mizahla ve bir övünçle işaretlenmiş sözlerinin şenlikli etkisini artırmak için abartılı bir şekilde dağıttığı vaatler, öyle iyi bir etki yarattı ki, herkes mutlulukla gülerek patladı.

"Bu hoşuma gitti," dedi Henri de Navarre. "Burada istediğim, mutlu çehreler var. Şövalye, herkesin böyle güldüğü bir krallığa ne dersiniz?"

"Söyleyebilirim ki, lordum, krallık yetenekli bir kral tarafından yönetilme şansına sahip olacaktır."

"Bravo!" dedi Henri. "Ama insanları mutlu etmek o kadar da dahice olmayabilir. Bir gün Béarn dağlarında, ayakkabılarım parçalanmış ve yeleğim paçavraya dönmüş halde eve dönüyordum; bir şekilde ağaçların arasından tırmandım. Kayboldum ve eve döndüğümde dayak yiyeceğimden korktum. Aç ve susuz halde, tek kelimeyle olabilecek en sefil durumdaydım, birdenbire bir kulübeden mutlu bir şarkı duydum. Hemen kendime, 'Orada mutlu bir adam olmalı,' dedim. Aslında adam bana mükemmel bir şarap içirdi ve beni kış için sakladığı kuru elma ve armutlardan yemeye davet etti ve doyunca da bana izlemem gereken yolu gösterdi.

"'Efendim,' dedi bana. 'Yolunuz bu güzergâhta, birbirimizi tekrar görene kadar hoşça kalın.' O zaman beni tanıdığını anladım.

"'İyi adam, görüyorum ki siz benden çok mutlusunuz. Sizi benim gibi Yunanca öğrenmeye zorlamadılar ve saka kuşu yakalamaya gittiğiniz için dayakla korkutmadılar. Kulübenizde bu kadar mutlu

olmayı nasıl başarıyorsunuz?'

"'Aman efendim,' diye yanıtladı beni. 'Bu kadar mutlu olduğumu bilmiyordum. Ama o zamandan beri size göre öyleyim, mutluluğumun, insanların beni mutlu etmeye çalışmasına bağlı olmadığına inanıyorum. Bu ormanların derinliklerinde kayboldum. Birkaç kişi benim varlığımı biliyor. Vergi ödemeyi ve insanları kendi istekleri dışında mutlu etmeye hizmet eden her şeyi görmezden geliyorum. Hükümdarlığınız sırasında bu sözleri hatırlamaya çalışın efendim.'"

Navarre kralı sözlerini bitirirken:

"İyi oduncu bana böyle söyledi," dedi. "Görüyorsunuz, sonuç olarak mutlu olmak için çok zeki olmaya gerek yok ve kendi kendilerini mutlu etmeleri için insanları rahat bırakmak yeterli."

Condé prensi:

"Anekdotunuz büyüleyici, efendim," dedi, "ama tamamlamama izin verin."

"Dinliyoruz kuzen."

"Neredeyse üç yıl önce Jarnac Savaşı'nda babamın yanında savaştım. O gün başıma gelen korkunç talihsizliği zaten biliyorsunuz. Babam tutsak edildi ve ben de o yerden çok uzakta tutuklandım. Babamı kurtarmak için tek başıma düşmana hücum etmek istediğim için beni bir atın eyerine bağladılar. Yaptığım cüretkâr hareketlerden atım arkasını döndü ve işte o zaman düşünebileceğim en korkunç manzarayla karşılaştım: Uzun bir meşe ağacının altında babamı mükemmel bir şekilde ayırt ettim. Şüphesiz yaralanmıştı çünkü bir cerrah onu tedavi etmekle meşguldü. Atlarından inen Anjou dükünün bazı süvarileri tarafından ayakları üzerinde tutuluyordu ve aniden, o sefil adamlardan biri babamın yanına yaklaşınca bir şimşek parladı ve bir tabancanın patlaması duydum. Babam hemen kafası kanlar içinde yere düştü. Bir tutsak olarak düşmanlarının koruması altındayken sefil bir şekilde öldürüldü."

Condé prensi o korkunç anıdan etkilenerek durdu:

"Bayıldım," diye devam etti. "O zamanlar yaklaşık on altı yaşındaydım ve zayıflığım benden daha yaşlı bir savaşçı için bile mazur görülebilirdi. Ama bayılmadan önce, bizimkilerden birinin 'Sefil!' diye haykırdığını duyabiliyordum. 'Montesquiou az önce prensi öl-

dürdü.' Babama hayran olduğum için ağladığımı söylersem bana kolayca inanırsınız. Her neyse, yaklaşık altı ay sonra ağlamaktan başka bir işim olduğunu düşündüm, sonra izin istedim ve Paris'e geldim."

"Ah!" dedi Navarre kralı. "Bunu bize hiç söylemediniz."

"Sonra, Montesquiou'nun Anjou dükünün muhafız komutanı olduğunu çabucak öğrendim. Ona verdiğim görevi kabul etmek isteyen bir arkadaşımın evine saklandım..."

"Montesquiou'ya ne olduğu hiçbir zaman öğrenilemedi," diye sözünü kesti d'Andelot.

"Sabır," dedi prens. "Ona verdiğim görev; Montesquiou'nun şafakta eski Tuilerie yakınlarında, Seine kıyılarındaki sisin içinde olmasını istemesinden ibaretti. Montesquiou'nun düelloyu cesurca kabul ettiğini itiraf etmeliyim. Kararlaştırılan saatte randevuya yalnız gittim ve orada karşı karşıya geldik.

"Bana, 'Ne istiyorsunuz genç adam?' dedi.

"'Sizi öldürmek!' cevabını verdim.

"'Lanet olsun, siz çok gençsiniz; kılıcımı size sokmak beni neredeyse utandıracak.'

"'Korktuğunuzu bu şekilde mi söylüyorsunuz?'

"'Siz kimsiniz?' diye şaşırarak sordu.'

"'I. Louis'nin oğluyum ben. Condé prensi. Louis de Bourbon, sizin tarafınızdan Jarnac'ta öldürüldü.'

"Bu yüzden itiraz etmedi. Pelerinini çıkararak kılıcını kınından sıyırdı. Ben de aynısını yaptım ve daha fazla bir şey söylemeden birbirimize saldırdık. Aslında nasıl saldırdığımı veya onu nasıl savuşturduğumu bilmiyorum. Hatırladığım tek şey şu; yaklaşık beş dakika sonra kılıcımın yumuşak bir şeye battığını hissettim ve gözlerimin üzerinden geçen kırmızı sis sayesinde çeliğin kanla lekelendiğini ve Komutan Montesquiou'nun parmakları seğirerek sahilin kumlarına düştüğünü gördüm. Öleceğini anladım ve üzerine eğilerek: 'Biri sizi bu suikastı yapmaya ikna etti,' dedim. 'Konuşun. Bana doğruyu söyleyin çünkü öleceksiniz.'

"'Kimse,' dedi boğuk bir sesle.

"'Kimse mi? Efendiniz, kralın kardeşi bile mi?'

"'Hiç kimse,' diye tekrarladı. 'Kendi isteğimle hareket ettim.'

"'Ama neden? Söyleyin bana, neden bir tutsağın şahsında suç işlediniz?'

"'Krallıkta huzur sağlanması için prensin ölümünün gerekli olduğuna, başka türlü barışın ya da mutluluğun sağlanamayacağına ikna oldum. Şimdi yanıldığımı görüyorum.'

"Bunları söylerken yarasından bir kan fışkırdı ve son nefesini verdi. Ben ise ata binip kaçtım, babamın intikamını aldığım için mutluydum ve kendi kendime, 'İnsanları başka bir dil tercih ederek Latince dua etmeye zorlamak istiyorlar, bu yüzden o kadar çok suç işlenecek ki,' diye düşündüm."

Navarre kralı:

"Söylemek istediğim kuzenim," dedi, "bir kral, tebaasının uyguladığı din ile meşgul olmamalıdır. Hikâyenizin ahlaki dersini kabul ediyorum ve bunun için tebaalarım Fransızca, Yunanca ve Latince dua edebilecekler..."

Béarnais aniden durdu, Coligny'nin alnında bir kırışıklık belirirken kendi kendine:

"Paris'te hüküm sürdüğüm sürece hiç dua etmek istemesinler!" dedi.

Condé'nin genç prensi, az önce uyandırdığı hatıradan etkilenerek sessizliğini korudu. Pardaillan onu merak ve sempatiyle inceliyordu. Dürüst yüzü ve otoriter olduğu kadar büyük bir tatlılıkla birleşen o bakışı, büyülü bir şehvet ve erkeksi güzelliğin yüzü, kralın fizyonomisiyle şiddetli bir tezat oluşturuyordu.

Kuzeninden daha genç olmasına rağmen, bencil düşüncelerini küstah bir kurnazlıkla gizleyen Béarnais sürekli güldü. Yüksek sesle konuştu ve gözleri parladı, ancak yüz yüze görüşmekten her zaman kaçındı. Sık sık şakalar yaptı, ama bunlar kaba şakalardı. Huysuz değildi. Kalabalığın gülmeyi bildiği için birçok şeyini bağışladığı egoistlerden biriydi. Sully'nin hizmetlerinden yararlandığı için büyük bir şansa sahipti. İnsanların bu dolandırıcı krallar için dostluklarını koruduğunu belirtmekte fayda var. XI. Louis'yi hâlâ lanetliyor, I. François hakkında bir konu açıldığında şövalyelikten bahsediyor ve IV. Henri'den bahsederken hoşgörüyle gülüyordu.

Hikâyemize dönersek, Condé prensi ve Navarre kralı Coligny'nin Paris'te ne işi vardı? Bunu öğrenmemiz uzun sürmeyecek. Şu anda bizi ilgilendiren, Şövalye Pardaillan'ın az önce sahneye çıkardığımız şahsiyetlere takdim edilmesiydi. Öte yandan, toplantı sona ermişti, ancak yine de önemli bir kişiyi daha bekliyorlardı. Navarre'nin genç kralı, şövalyeyi davasına kazandırmanın bir yolunu arıyormuş gibi kurnazca izledi. Kapı açılıp Pardaillan içeri girdiğinde gördüğü silahlı hizmetçilerden biri, Amiral Coligny'ye gitti ve iki kişi sessizce konuşmaya başladı.

"Efendim," dedi Coligny mutlu bir şekilde. "Mareşal Montmorency davetimi kabul etti. Orada majestelerinin emrini bekliyor."

Béarnais'in gözlerinde umut dolu bir şimşek çaktı:

"Benim iyi dostum François! Onu görmekten büyük bir zevk duyacağım. Ona içeri girmesini söyleyin. Lort amiral ve siz görüşme sırasında benim tarafımda kalacaksınız."

Diğer şahsiyetler kalkıp gittiler.

"Ne yapıyorsunuz?" dedi Marillac, Pardaillan'ı kolundan tutarak. "Ne düşünüyorsunuz?"

Pardaillan bir rüyadan uyanır gibi sarsıldı. Mareşal Montmorency'nin o kapıdan gireceğini duyunca, bir tür sersemlik hissetti:

"Affedersiniz!" dedi.

Ve ikinci kez elini uzatan Navarre kralının önünde eğildi ve ona şöyle dedi:

"Marillac kontu, özgür olmaktan daha fazla sevdiğiniz bir şey olmadığını ve kimseye bağlı bulunmamaya karar verdiğinizi söyledi. Siz yine de her türlü çatışmadan uzak durun. Karşılaşmamızın olumlu sonuçları olacağına inanma eğilimindeyim ve sizi temin ederim ki, bizim bir parçamız olduğunuzu görmek isterim."

"Efendim," diye yanıtladı Pardaillan, "böyle bir iyiliğe tam dürüstlük borçluyum; din savaşları beni korkutuyor, çünkü babam bana hiç din eğitimi vermedi, dinsiz olma talihsizliğine sahibim."

Pardaillan, Coligny tarafından yapılan hareketi fark etmedi ya da az önce aşırıya kaçan bir şey söylediğinden şüpheleniyor gibiydi. Bunu duyduktan sonra, gelecekteki IV. Henri gülümsemekle yetindi ve bu gülümseme Béarnais'nin gerçek duyguları hakkında çok

şey söylüyordu.

"Yine de," dedi şövalye, "majestelerine itiraf ediyorum ki, benim gibi zavallı bir şeytanın ateşli sempatisinin size herhangi bir faydası olabilirse ne mutlu bana. Böyle bir fırsat elime geçerse yanınızda yer alacağımdan kuşkunuz olmasın."

"İyi, güzel, bu konuşmaya devam edeceğiz" dedi kral.

Pardaillan, Marillac ile ayrıldı. Yaşlı d'Andelot ve Coligny ise çoktan dışarıdaydılar.

"Biraz önce ne yaşadınız dostum?" diye sordu Marillac. "Sarsılmış ve solgun görünüyorsunuz."

"Dinleyin... Kralın yanına girecek olan adam Mareşal Montmorency mi?.."

"Evet..."

"François de Montmorency, değil mi?"

"Ta kendisi..." dedi Marillac hayretle.

"Pekâlâ, bu Montmorency sevdiğimin babası. Ona göğsümü yakan, yeleğimin cebinde taşıdığım mektubu teslim etmem gerekiyor. Bu mektubu teslim etmezsem suçlu olacağım ve Loïse'in tüm kurtuluş umudunu çaldığım gibi onu babasının korumasından mahrum edeceğim. Öte yandan, eğer onu teslim edersem, bu adam benden nefret edecek ve Loïse benim için ölecek."

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM
FRANÇOIS DE MONTMORENCY

François de Montmorency kırk yaşlarında görünüyordu. Uzun boylu ve güçlüydü. Yalnız saçları bembeyazdı. Ve saçlarındaki asırlık beyazlığa tezat olan koyu kestane bıyıklarının rengini korumuş olması insanı hayrete düşürüyordu. Yüzünde hiçbir kırışık yoktu; üstelik örtülü gibi olan gözler berrak, sert ve düz bir bakışa sahipti. Tarif edilemez bir zihin yorgunluğu, canlılığının uyumunu bozuyor gibiydi. Yıllar ilerledikçe, yavaş yavaş, azar azar acısı geçti. Ama hüznü kaldı ve hüzün bu adama bütün ağırlığıyla çöktü, şüphesiz ki yorgunluğu bundandı...

François de Montmorency, hayattan zevk almadan yaşayan birinin tavrına sahipti. Yüzündeki acı ifadeyi, insan ruhunu okuyan bir göz kolaylıkla anlayabilirdi.

Savaştan ve esaretten çok mutlu ve tutkulu bir şekilde döndüğünde, ağırlığını hâlâ taşıdığı bir rezalet tarafından incindiği o talihsiz günde hayatı aniden durmuştu. Uzun bir yolculuktan sonra memleketlerine döndüklerinde evlerinin yandığını, ailelerinin yıkılıp harap olduğunu ve her yerde talihsizliklerin, adaletsizliklerin olduğunu gören insanların şaşkınlığına benzer bir durumdu bu.

François de Montmorency, kalbini bir kez verdikten sonra asla geri almayan türden bir insandı. Kalbinde hâlâ o saf aşk vardı. Jeanne de Piennes'i hâlâ hissediyordu, ama bu aşk farklı bir biçim almıştı ve yaşadığı felaketten sonra günün bir saati bile Jeanne'i düşünmeden ve onu lanetlemeden geçmiyordu. Pek çok kez onu tekrar görmenin cazibesine kapıldı, ama her zaman arzularını dizginledi ve bunun yerine kendini yeni bir olaya, yeni bir siyasi girişime verdi.

Jeanne de Piennes'in atına binmiş hayaleti, gittiği her yerde onunla birlikteydi. Bazen bir tartışmanın ortasında onu görüyordu, kendisine, yani boşluğa sabit bir şekilde bakıyor ve anlamsız sözler

mırıldanıyordu. Öte yandan, Henri de Montmorency'yi pek düşünmüyordu, onu affettiği için değil, Jeanne'e yapamayacağı bir şeyi kolayca başardığı, onu unutmayı becerdiği için.

Böyle bir karakterle, yüreğine bu kadar kök salmış bir aşkla, François de Montmorency'nin hayatını başkasıyla birleştirip yeni bir aile kurmayı asla düşünmediğini söylemek neredeyse gereksiz. Yine de, Diane ile evlenmeye razı oldu, ancak bunu babasının zorba emirlerinden kaçmak için yaptı. Belki de bunu, aşkın onu yeniden köleleştirmesini umarak yaptı, ama şans eseri ölümün onu özgürleştirmesinin uzun sürmeyeceğine ikna oldu. Hatta ölümü beklemekle yetinmedi, onu aramaya koyuldu ama ne yazık ki ölüm onu istemedi.

Diane de France ile olan ilişkisi, onunla hemfikir olduğu gibi, basit bir ilişkiydi. Diane'in kültürlü bir ruhu vardı, hırslıydı ve hiçbir zaman kocası François'dan, onu yol arkadaşı olarak görmekten başka bir şey yapmadı. Siyasi hırsları başarısız oldu ve François'nın nasıl bir komplocu olduğunu gözlemleyerek, onunla her türlü ilişkiyi kesti. Uzun aralıklarla birbirlerini gördüler; sekiz yıl içinde François de Montmorency, adını onurlu bir şekilde alan bu kadınla çok az ilgilendi. Söylentilerin doğruladığı gibi, Diane'in pek çok sevgilisi vardı, ama o her zaman kocasına saygı duyduğundan, sevgilileriyle, insanların bakışlarından uzak yerlerde buluşuyordu. Bu da o çağda çok fazla olan bir şeydi.

Muhtemelen François, karısının davranışını görmezden geldi çünkü onu tanımakla ne kalbi ne zihni ilgilendi. Esasında Diane de France onun sadece ismen karısıydı. François de Montmorency'nin iki ya da üç kez lort şatosuna geri dönmeyi düşündüğünü de eklemeliyiz.

Bir gün, işlenen suçun geçmişini yeniden öğrenmek, her ayrıntıyı bilmek niyetiyle yola çıktı. Gerçekte Jeanne tarafından kabul edilen ve öz kardeşi tarafından ona atılan suçlamayı biliyordu. Ancak yine de her şeyi bilmek, insanları sorgulamak ve korkunç talihsizlik hakkında her türlü ayrıntıyı elde etmek istiyordu.

Bir noktaya kadar çok kararlı bir şekilde geldi, ormandan ayrılırken Montmorency'yi ve biraz uzakta Margency mezrasını gördü. Ama burada gücü birden yok oldu ve atını gergin bir şekilde dur-

durdu ve onu rahatsız eden duyguları göstermemek için eşlikçisine Paris'e dönmesini emretti.

Uzaklara yönelttiği her bakış, hafızasını uyandırdı. Tatlı ve korkunç bir hayaleti çağrıştırıyor gibiydi. Sevdiği ya da acı çektiği yerleri, kesin olarak, yıllar geçtikten sonra, emsalsiz bir biçimde tefekkür etmesi, hafızasındaki duyguları karıştırmaya başladı. François, Jeanne'in sevgi dolu sözlerini işittiği o kestane ormanını geçeceği ve Piennes lordunun karşısına çıktığı o eski eve ve eski şapele gireceği fikrine dayanamadı. O anda antik şapeldeki çan hüzünle çaldı. Solgun yanaklarından iki damla yaş süzüldü ve orada uzun süre meditasyon yaparak mutluluğunun ve acılarının tiyatrosunu düşündü. Sonra gitti ve bir daha geri dönme düşüncesine kapılmadı.

Margency, onu uzaktan gördüğü için çok acı çekmesine neden olmuştu. Erkeklerin kaderi genellikle çok küçük şeylere bağlıdır. François, yaşlı sütannenin ifadesini almak için Margency'ye kadar gelme cesaretine sahip olsaydı, sütanne onu hemen Jeanne de Piennes'in kusursuz masumiyetine ikna ederdi.

Her neyse, François'nın kalbini mahveden bu dramın gerçeğinin gelişigüzel bir şekilde gözlerinin önüne serileceği bir olay oldu. 1567'de Saint–Denis Savaşı[18] Huguenotlar ve Katolikler arasında meydana geldi. İlki avantajlı durumdaydı ve Paris'e doğru ilerledi. Komutan Anne üstlerine gitti; süvarilerinin önüne hücum etti ve o gün büyük bir kâfir katliamı yaşandı. Muharebede sadece komutan ölümcül şekilde yaralandı. Yaralı adam, oğlu Damville Dükü Henri'ye ait olan Mesmes konağına götürüldü. O sıralarda Henri Guyenne'deydi. François ise Paris'teydi ve babasını üç yıldır görmemişti. Babasının ağır yaralı olduğu haberini alır almaz, kardeşini orada bulunmadığından emin olarak Mesmes konağına gitti.

Komutanı yatakta başı sargılı bir şekilde ve bir mahkeme kâtibine son vasiyetini dikte ettirirken buldu. Montmorency vasiyeti bitirdiğinde, büyük oğlunun odaya girdiğini gördü ve yaşlı adamın yüzü yoğun bir mutlulukla aydınlandı. Notre Dame'dan bir rahip, ne olur ne olmaz diyerek gelmişti. Bu arada hizmetçiler de dizlerinin üzerinde oturmuş, ağlıyorlardı. Komutan gülümseyerek onlara ağıtların rahibi rahatsız edebileceğini söyledi. Sonra kraldan ve Catherine de

18. II. Din Savaşı.

Médicis'den üzüntülerini dile getiren bir elçiyi kabul etti. Komutan elçinin kendisini teselli etmeye çalıştığını görünce:

"Seksen yıllık ömrümde, on dakikada ölmeyi öğrenmediğime inanıyor musunuz?" dedi.

Ardından, oğlu François ile yalnız kalma arzusunu ifade ederek herkesin gitmesini istedi. Acı yakındı. Komutanın nefesi hırıltılıydı. François kulağını babasına doğru yaklaştırırken, büyük komutan, kelimeleri oğlunun anlayabileceği şekilde söylemek için çok çaba sarf ediyordu.

"Oğlum," dedi, "insan ölüme yaklaştıkça her şeyi başka türlü görüyor. Bazı durumlarda belki de sizin saadetinizle fazla meşgul olamadım. Bana açıkça cevap verin. Mesut musunuz?.."

"Emin olabilirsiniz, babacığım. İstediğim gibi yaşadım."

"Kardeşiniz?"

François sarardı.

"Kardeşinizle barışacak mısınız?"

"Asla!.."

Komutan acısıyla savaşmak için çaba gösteriyordu.

"Dinleyin beni... Belki de Henri bildiğiniz kadar suçlu değildir..."

François cevap vermedi.

"O kadına ne oldu?"

"Kimden bahsediyorsunuz?"

"De Piennes'in kızı... Ölüyorum François!.. O kadına ne oldu?.."

"Sakin olun babacığım. Onların hepsi benim için ölmüş bulunuyor."

"François... O kadınla kızı bulmalısınız. Ve onun..."

İhtiyar kont sözlerini bitiremedi. Anlamsız bazı kelimeler mırıldandıktan sonra ruhunu teslim etti ve bu sır böylece gizli kaldı.

Kontun cenazesi, bir kral cenazesi gibi ihtişamla kaldırıldı. Bu ölüm, nüfuzu pek ziyade artan kontu ortadan kaldırdığı için başta kral ve kraliçe olduğu halde herkesi sevindirmişti. Denebilir ki, yalnız François, babasının arkasından içten gözyaşları döküyordu.

François Saint–Denis Savaşı'ndan sonra savaş alanlarından ayrılarak bir köşeye çekildi. Catherine de Médicis bir defasında kendisine, Huguenotlara karşı savaşacak bir ordunun komutanlığını vermek istedi fakat François:

"Ben Protestanları düşman değil, silah arkadaşı olarak tanırım," cevabını vererek bu görevi reddetti.

Kraliçe bunun karşısında şüphelendi ve mareşalin sırrına vakıf olabilmek için Alice'i görevlendirdi. Fakat genç kız bütün fettanlığına, bütün zekasına rağmen bu olgun adamı elde edemedi.

Halbuki mareşalin hiçbir sırrı yoktu. Niyeti Fransız vatandaşları arasında boş yere kan dökülmesine engel olmaktı. Hatta yine bu düşünceyle o sırada yeni teşekkül eden ve üyeleri arasında hem Katolik, hem de Protestan bulunan "Politikacılar Partisi" adlı bir partinin de başkanlığını kabul etmiş bulunuyordu.

Bir gün mareşali, Marillac kontu ziyaret etti ve kendisinden Navarre kralı adına bir mülakat istedi. Mareşal bu daveti kabul etti ve bildiğimiz gibi, amiralin konağına geldi. Pardaillan da bu sırada aynı binada bulunuyordu.

Arkadaşı Marillac'a duygularının nedenlerini açıklamasını bırakacağız ve mareşali, hikâyemizde önemli etkisi olan Henri de Béarn ile yaptığı görüşmede takip edeceğiz.

Béarnais, mareşali karşıladı. Aslında insan sarraflığında uzmandı; mutlu ya da üzgün, baştan çıkarmak istediği insanların ruh hallerine göre kendini değiştirmede ustalaşmıştı.

"Selamlar!" dedi Thérouanne'nın ünlü savunucusu.

Selamlama uygundu. Mareşalin katıldığı savaşlar arasında, ona gençliğini hatırlattığı için Thérouanne'nın yeri ayrıydı. François kralın önünde eğildi:

"Kralım," dedi, "dinî partilerin genel durumu hakkında konuşmak için beni çağırdığınız için size minnet borçluyum. Umarım majesteleri niyetlerini benimle paylaşmaya değer bulur ve ben de ona aynı şekilde samimiyetle karşılık veririm."

Béarnais, zekasına rağmen, konuşmadaki oldukça sert netlik karşısında şaşırmıştı. Ondan mecazi sözcükleri bekliyordu, ama bunun yerine net konuşuyormuş gibi yapan bir adamın önündeydi.

"Önce oturmanızı rica edeceğim. Sizin gibi savaş sahalarında büyük başarılar kazanan bir komutanın, benim önümde ayakta durması yakışık almaz. Çünkü bu sahada ancak bir öğrenciniz olabilirim."

"Hürmetim buna mânidir."

"Hayır, rica ederim oturun. Ben öyle istiyorum," dedi Henri gülümseyerek.

François oturdu. Henri, misafirinin yüzünü dikkatle gözden geçirdikten, kalbinden geçenleri anlamaya çalıştıktan sonra söze başladı:

"Size inanç ve güvenimden söz etmeyi lüzumsuz buluyorum. Her ne kadar bazı savaşlarda karşı karşıya dövüştükse de sizi her zaman takdir ettim. Bunun ispatı, şu anda Paris'te bulunduğumun yalnız sizin tarafınızdan bilinmesidir."

"Bu hareketiniz benim için iftihar etmeye bir vesiledir, ama majestelerine, onun sırrına ihanet edebilecek tek bir beyefendi olmadığını belirteceğim."

"Sizce?" dedi kral şüpheci bir gülümsemeyle. "Size katılmıyorum ve bu gece huzur içinde uyuyabileceğimden emin olarak buraya çağırabildiğim tek kişinin siz olduğunu tekrar ediyorum."

Mareşal cevap vermeden eğildi.

"Size bir şey sormak istiyorum. Bizim maksadımız Fransa Kralı IX. Charles'ı kaçırmaktır. Bu hususta düşüncelerinizi öğrenmek istiyoruz."

Coligny hafifçe sarardı, Condé, yeleğinin iğneleriyle gergin bir şekilde oynamaya başladı. Konuşma birdenbire en tehlikeli noktaya girmişti.

François de Montmorency, gayet sakin bir sesle sordu:

"Bunun mümkün olup olmadığını mı, yoksa başarılıp veya başarılamayacağı takdirde ne gibi sonuçlara varacağı hakkında düşüncelerimi mi soruyorsunuz?"

"Şimdilik yalnız girişeceğimiz bu işin doğru olup olmadığı hakkında sizin düşüncelerinizi öğrenmek istiyoruz. Böyle bir işe girişecek olursak bizimle beraber mi olursunuz?.. Bize karşı cephe mi alırsınız? Yoksa tarafsız mı kalırsınız?"

"Bu konuda vereceğim karar, krala yapmak istediğiniz şeye bağ-

lıdır. IX. Charles'ı ne çok severim, ne de sevmem. Fakat ne de olsa kralımızdır. Ona yardım etmek borcumdur. Eğer maksadınız onu ortadan kaldırmak, yerine başka bir kral geçirmekse size karşı mücadeleye girişmek görevimdir. Din kavgalarını sona erdirmek için kendisine baskı yapmak niyetindeyseniz, bu durumda tarafsız kalırım. Şu noktayı da açıkça söyleyeyim ki, onu kaçırmak yolunda size asla yardım edemem!"

"Bu gayet açık cevabınız beni son derece sevindirdi. Buna mertçe konuşmak derler. Şimdi size yeğenim olan kralı kaçırmaktaki maksadımızı söyleyeyim. Kraliçe Catherine de Médicis'in bize karşı yeni bir savaş hazırlamakta olduğunu biliyoruz. Bütün kaynaklarımız tükendi. Ne paramız, ne de askerimiz kaldı. Hiçbir şekilde bir savaşa dayanamayız. Bunun manası, büyük bir tehlike içinde bulunmamızdır. Bu durum karşısında girişmek istediğimiz işte haklıyız. Eğer Charles bize karşı savaşan bir ordunun başında bulunsaydı, onu esir etmek istememiz çok haklı olurdu. Bilmem bizimle aynı fikirde misiniz?"

"Evet efendim ve kabul ediyorum ki Fransa kralının yerine sizin sadık dostunuz olma şerefine nail olsaydım, bu olaya iki elimi de verirdim."

"Şimdi kralı esir ettikten sonra ne yapacağımız meselesini izah etmek isterim."

"En önemli nokta da bu..."

Henri bir dakika kadar sessiz kaldı. Bu çok metin ve çok zeki adam karşısında nasıl konuşması gerektiğini düşünüyordu. Birdenbire karar verdi:

"Babam Antoine de Bourbon tarafından doğrudan doğruya Saint–Louis'in altıncı oğlu Robert'in soyundanım. Yani Fransız krallığı soyuna mensup bulunuyorum. Bu bakımdan hükümet işlerine karışmak için bazı haklarım var. Hatta bir gün Fransa kralı olmak istersem bile iddiam boş olamaz. Tanrı'nın izniyle şimdi Valoisler hükümet başında bulunuyorlar. Bu nedenle, dünyanın en güzel tahtı olan bu tahtta Bourbonların da yer alıp almayacağını bilmek için Tanrı'nın lütfunu bekleyeceğim. Ve niyetim hiçbir şekilde ilahi iradeye yardım etmek değil.

"Anlıyorum, majeste... Ben de kralımın aleyhinde hiçbir hareke-

te girişemeyeceğimi söylemiştim. Bu sözümü tekrar ederim."

"Dediğim gibi, Charles'ın tahtında kesin olarak gözüm yok. Charles istediği kadar, daha doğrusu Catherine de Médicis müsaade ettiği kadar saltanat sürsün. Fakat, *ventre–saint–gris*, bizim Charles'ın tahtında nasıl gözümüz yoksa, onun da bizim hareketlerimize, daha doğrusu inançlarımıza karışmaması gerekir. O bizden ne istiyor? Saint–Germain Anlaşması'na rağmen Huguenotlar niçin hâlâ zulüm görüyorlar? Ayine gidenlerle gitmeyenler arasında neden fark var? Artık bunlara kesin olarak bir son vermek lazım. Ordumuz kuvvetli olmadığı için bunu silah kuvvetiyle yaptıramıyoruz. O halde bu sonucu siyasetle elde etmeliyiz. Bu da ancak benim Charles ile açık açık konuşmamla mümkün olabilir. Bunun için kralı ele geçirmemiz lazım. Kendisiyle sadece baş başa kalıp konuşmak istiyorum. Hatta herhangi bir karar vermesi için baskı yapmak bile aklımızdan geçmiş değil. Ben ona yalnız durumu izah edeyim; kendisi nasıl isterse karar versin. İşte hepsi bu kadar. Şimdi fikrinizi anlamak istiyorum."

Béarnais, Coligny'nin kendisine hayran olduğu bir dönüş hareketi gerçekleştirmişti.

Artık mesele bir ele geçirme, bir savaş eylemi değil, iki karşıt tarafın önerilen sözleşmeyi imzalamakta veya reddetmekte özgür olacağı bir görüşme meselesiydi.

"Bu koşullar altında size güvenebilir miyim?" diye bitirdi Navarre kralı.

"Siz açık konuştunuz; ben de öyle hareket edeceğim. Burada ben yalnızım. Halbuki siz kalabalıksınız. Fakat ölümden bile korkmadığım için gayet açık konuşacağım."

Coligny bir adım attı:

"Burada sadece bizim misafirimizsiniz. Her ne söylerseniz söyleyin, kılınıza bile zarar gelmeden buradan çıkacaksınız. Onun için tamamıyla serbest olarak fikrinizi söyleyin."

"Söyleyeceğim şey basit olacak. Buraya çağırılmamı, burada konuşulan şeyleri unutacağım. Bunlara dair hiç kimseye bir şey söylemeyeceğim. Yargıçlara dert anlatmak hiç de hoşlandığım bir şey değil. Fakat Kral Charles'ı korumak için elimden geldiği kadar çalışacağım."

Kral içini çekti:

"Yeğenim krala sizin gibi dostlara sahip olduğundan dolayı gıpta ediyorum. Sizin gibi mert düşmanlara sahip olduğumdan dolayı da iftihar ederim."

"Bir–iki noktada aldanıyorsunuz. Bir defa ben Charles'ın dostu değilim. Sadece Fransa'nın dürüst bir vatandaşıyım. Size düşman olmak meselesine gelince, bu da katiyen doğru değil. Size karşı düşman olamam. Çünkü Huguenotlara adalet dahilinde muamele edilmesini hiç kimse benim kadar isteyemez."

Béarnais şaşkına döndü:

"Bu düşüncelerinizden dolayı teşekkür ederim. Yani size veya arkadaşlarınıza güvenebilir miyiz?"

"Evet efendim," dedi François mütevazı bir kararlıkla. "Şunu da söyleyeyim ki, eğer bir gün Fransa kralıyla sizin aranızda bir müzakere olur ve ben Kral Charles tarafından davet edilmiş olduğum halde böyle bir müzakerede hazır bulunacak olursam, bu görüşmenin nasıl hazırlanmış olduğunu öğrenmeye kalkışmayacağım. Kralın kararını müdafaa edeceğim. Ancak Katolik olduğum halde Katoliklerin yapmış oldukları cinayetlerden nefret duyduğumu söylemekten de çekinmeyeceğim."

Navarre kralının gözleri parladı:

"Buna söz veriyor musunuz?"

"Evet, size söz veriyorum. Konaktan çıkar çıkmaz bu buluşmamızın dostça bir şekilde yapılabilmesi için de gereken teşebbüslere derhal girişeceğimi de beyan ederim."

Amiral Coligny, elini mareşale uzattı:

"Hem sadık, hem cesur, hem de mertsiniz mareşal... Sizi tebrik ederim."

Kral da:

"Sözlerinize inanıyor ve bu buluşmanın yakında gerçekleşeceğini ümit ediyorum," dedi.

Görüşme burada sona ermişti. François de Montmorency izin alarak kralın yanından çıktı. Sokak kapısına varmak üzere bahçeden geçerken yanına iki kişi yaklaştı. Bunlardan biri:

"Mareşal," dedi, "size dostlarımızdan birini takdim etmek isterim..."

François kendisine hitap edeni sesinden tanımıştı:

"Marillac kontu, dostlarınız benim de dostlarımdır," diye cevap verdi.

"O halde size acele bir şey söylemek isteyen Şövalye Pardaillan'ı takdim ederim."

"Memnun oldum. Yarın akşama kadar konaktayım. Orada sizi kabul etmekten şeref duyacağım."

Pardaillan titrek bir sesle:

"Yarın değil, sizinle hemen şimdi görüşmek isterim," dedi.

Yanlarına gelen Amiral Coligny, Pardaillan'ı görünce:

"Size dünyanın en cesur adamını tanıtırım," dedi.

François köşke yalnız başına gelmişti. Dönerken şimdi yanında Pardaillan'la yürüyordu. Mareşal, kendisine yeni takdim edilen şövalyenin konuşmasını bekledi. Fakat Pardaillan hiçbir şey söylemeden yanında yürüyordu. Buna şaşan mareşal, birkaç defa sormak istedi fakat sonra vazgeçti.

Bu suretle konaklarına kadar geldiler. Hizmetçiler, efendileriyle birlikte gelen Pardaillan'ı nezaketle kabul ettiler. François, misafirini büyük misafir salonunun yanındaki salona çıkardıktan sonra:

"Zırhlı elbiselerimi çıkarmak için sizi burada yalnız bırakacağım," dedi.

Pardaillan sadece eğilmekle karşılık verdi. François odadan çıkarken, "Garip bir adama benziyor," diye düşündü.

Pardaillan odada yalnız kalınca gayriihtiyari bir hareketle alnında biriken terleri sildi. İşte en önemli dakika gelmiş çatmıştı. Mareşale, şimdiye kadar hiç haberdar olmadığı şeylerden bahsedecekti.

Bunları düşünürken, odanın en karanlık köşesinde asılı duran bir portreye takıldı:

"Loïse!" diye haykırmaktan kendini alamadı. Bu resim onundu fakat mareşal nasıl olmuş da bilmediği kızının resmini elde etmiş bulunuyordu. Ancak biraz dikkat edince, resmin eskiliğinden, bunun Loïse'ye değil, annesine ait olduğunu düşündü."

Pardaillan hayran hayran resme bakarken mareşal odaya girdi. Yavaş yavaş ona yaklaşarak elini omuzuna koydu. Pardaillan bu temas karşısında birdenbire sıçradı:

"Affedersiniz," diye kekeledi.

"Bu kadına mı bakıyorsunuz?"

"Evet efendim."

"Herhalde kendisini çok güzel buluyorsunuz. Değil mi?"

"Evet efendim. Son derece iyi ve temiz yüzlü bir kadın."

"Herhalde, 'Eğer hayatımda bu kadar güzel bir kadına rastlasaydım, mutlaka çok mutlu olurdum,' diye düşünüyordunuz..."

Mareşal olağanüstü bir duygunun pençesinde gibiydi. Pardaillan'a bakmayı bırakmıştı. Ateşli gözleri kara alevlerini portreye sabitledi ve derin bir nefes aldı.

Pardaillan yavaş bir sesle kendisine cevap verdi:

"Muhterem mareşal... Ne de güzel anladınız... İnsan, hayatında bu kadar güzel ve iyi bir kadına tesadüf ederse, mutlaka mutlu olmalıdır ve mutlu da olur. Ben bu kadına değil fakat mesela onun hemşiresine yahut daha iyisi, kızına rastlamayı isterim... Rica ederim, saçmalıklarıma önem vermeyin. Hiç böyle güzel ve asil bir kadın, benim gibi bir serseriye değer verir mi?"

"Delikanlı, bu samimiyetiniz çok hoşuma gidiyor. İnsan düşüncelerini serbestçe söylemeli. Fakat görünüşler, genellikle insanları aldatır. Size bir masal anlatacağım. Birçok seneden beri bunları hiç kimseye anlatmamıştım. Bunu anlatmakla biraz ferahlayacağımı umuyorum. Haliniz bana çok yakın geliyor. Emin olun ki, eğer bir oğlum olsaydı, size benzemesini isterdim."

Pardaillan, François'nın önünde saygıyla eğildi. Mareşal devam etti:

"Sizi bu kadar ilgilendiren bu resmin yanına oturun..."

Pardaillan itaat etti. O zaman François de Montmorency salonda birkaç defa aşağı yukarı dolaştı. Sonra hazin bir sesle:

"Bu kadın, tanıdıklarımdan birinin karısı yahut karısı idi," diye söze başladı. "Kadının ailesi fakirdi. Üstelik, tanıdığımın düşmanı bulunuyordu. Buna rağmen aşk her şeye üstün geldi. Dostum, ba-

basının hiddetini bile göze alarak o kadınla evlendi."

François bir saniye kadar düşündükten sonra sözlerini tamamladı:

"Tanıdığım, evlendiği gece savaşa gitti. Döndüğü zaman biliyor musunuz ne oldu? Eşinin adi bir kadın olduğunu, hatta kendisinden evvel bile birçok kimseyle düşüp kalktığını öğrendi. Dostum bütün hayatını, istikbalini, ümidini bir kelimeyle her şeyini bu kadına bağlamıştı. Buna karşılık hayatının sonuna kadar altından kalkamayacağı bir kine ve nefrete mahkûm oldu. Bütün bu felaketlerin sebebi, bir ilkbahar akşamı, ilkbahar kadar taze, güzel ve temiz olan, melek kıyafetinde bir şeytana rastlaması oldu... İşte görüyor musunuz delikanlı, güzel yüzlü bir kadın ne kadar tehlikelidir. Ne kadar büyük felaketlere sebep olabiliyor. Onun için size tavsiye ederim. Güzel kadınlardan sakının..."

Pardaillan yavaşça oturduğu yerden kalktı, Mareşale yaklaştı. Gayet açık bir sesle:

"Dostunuz aldanıyordu," diye mırıldandı.

Mareşal bir şey anlamamıştı. Şövalyenin yüzüne hayretle bakıyordu. Genç adam devam etti:

"Daha açık söyleyeyim, siz aldandınız, mareşal..."

François, Pardaillan'ın bu tepkisinin, umumiyetle gençlerde görülen aşk ve kadına inanmak duygusundan doğduğunu sanarak başını salladı:

"Her neyse, şimdi bunları bir yana bırakalım da, size gelelim. Size nasıl bir hizmette bulunabilirim?"

Pardaillan tekrar yerine oturdu. Jeanne de Piennes'in portresine, yaptığı fedakârlığa tanık olması için onu çağırmak istercesine son bir bakış attı. O anda yüzü öyle bir kahramanlık ışını ile aydınlandı ki, şaşkınlık içinde kalan mareşal, orada birbirlerine ciddi şeyler söyleyeceğini anlamaya başladı.

"Ben, Saint–Denis Sokağı'ndaki Devinière isimli handa oturuyorum. Bu hanın karşısında bir evde, el işleriyle hayatlarını kazanmak için çabalayan iki fakir kadın oturuyor. İşte ben size bu iki kadından bahsetmek istiyorum."

"İki kadın demek?.."

"Evet, anne ile kızı..."

"İsimleri ne?.."

"Biraz sonra söyleyeceğim. İşte buraya gelişimin sebeplerinden biri, bu iki namuslu kadın hakkında nazarı dikkatinizi çekmektir."

Bu son sözler, hayal gücü uyanmaya başlayan mareşali rahatlattı.

"Sizi dinliyorum!" dedi nezaketle.

"Bu iki kadın, bilhassa annesi, herkes tarafından seviliyor ve takdir ediliyordu. Aşağı yukarı on dört seneden beri burada oturdukları halde hiçbir dedikoduya hedef olmamışlardı. Bu anne hakkında herkesin bildiği şey, kızını yetiştirmek için gece gündüz el işleri yaparak hayatını tüketen biri olmasıydı. Doğrusu bu kız da son derece güzeldi. Okuma yazma öğrendikten sonra nakış işlemeyi de öğrenmiş ve annesine yardıma da başlamıştı."

"Komşularınızı büyük bir hararetle methediyorsunuz... Söyleyin bakalım, bunlar hakkında ne yapmamı istiyorsunuz?.."

"Şimdi söyleyeceğim. Asıl ismi bilinmeyen bu kadına mahallede siyahlı kadın adı verilmişti. Çünkü kendisi her zaman siyah bir elbiseyle dolaşırdı. Bundan da anlayacağınız gibi, kendisi büyük bir felakete uğramıştı."

"Bir felaket mi?"

"Evet, bir felaket... İşin feci taraflarından biri, bu felakete ailemden birinin sebep oldu. Ben bunu kanım pahasına bile olsa temizlemeye karar vermiş bulunuyorum."

"Sizden birisi?"

"Bu ailenin felakete uğramasına babam sebebiyet verdi."

"Nasıl?.."

"Anlatacağım. Bu kadın da evliydi ve kocası uzun süre ortadan kaybolmuş bulunuyordu. Görüyorsunuz ya, bu macera da tanıdığınızın başından geçenlere benziyor."

"Devam edin, şövalye..."

"Kocası kaybolduktan beş–altı ay sonra bu kadın doğurdu. Dünyaya bir kız çocuğu getirdi. Bu sırada da kocası birdenbire çıkageldi. İşte babam bu sırada bir cinayet işledi..."

"Nasıl bir cinayet?.."

Pardaillan'ın yanaklarından iki damla gözyaşı süzüldü ve biraz titreyen sesiyle hikâyesine devam etti:

"Evet, cinayet... Şunu da hemen söyleyeyim ki, bu sözü benden evvel bir başkası söylese, onu hemen öldürmeye hazır bulunurdum... Babam cinayetini şu şekilde işledi: Bu bebeği çaldı. Kızına son derece düşkün olan, kızı için kendi canını feda etmekten çekinmeyen annesi, çok zor bir durumda kaldı. Ya kendisine karşı yapılacak en ağır suçlamaları bile bile kabul edecek yahut da kızı öldürülecekti. Bilmem, durumu iyi anlatabiliyor muyum?"

François de Montmorency'nin yüzü birdenbire sarardı. Nefesi kesildi. Boğuk bir sesle:

"Onun ismini söyleyin... Bu kadının ismi ne?" diye sordu.

"Bunu söylemek bana ait değil."

François ayağa kalktı:

"Peki, bütün bunları nasıl öğrendiniz?"

"Bu iki kadından... Çünkü bu kadınlar, oturdukları evden kaçırıldılar. Bana da size verilmek üzere bir mektup bıraktılar."

"Mektup mu?"

"Evet, onu şimdi size vereceğim."

Böyle söyleyerek dizlerinin üzerine çöktü, elini yeleğinin cebine soktu ve oradan çıkardığı açık mektubu mareşale uzattı.

Montmorency, şövalyenin kendisine yaptığı kraliyet saygısını fark etmedi. O anda ateşle çevrilen ve tarif edilemez bir gururla kendisine doğru yükselen o cesur çehreyi görmedi. François sadece kendisine açıkça verilen bu mektubu gördü.

Mareşal mektubu elleri titreyerek aldı.

Acaba rüya mı görüyordu? Bu delikanlının anlattığı masal, Jeanne de Piennes'in hayatına ne kadar benziyordu.

Eğer bu Jeanne ise, bir kızı var demekti. Zavallı Jeanne, aynı zamanda masumdu ve biricik kızı için bütün hayatını harcamış bulunuyordu.

François kalbinin yerinden kopacak gibi attığını duydu. İşte elinde tuttuğu bu kâğıt parçasında her şey yazılı olacaktı. Onu okuyunca her şeyi öğrenmiş bulunacaktı.

Pardaillan:

"Rica ederim, mektubu okuyun," dedi. "Ondan sonra bana soracaklarınızı sorun. Bu olup bitenleri gözümle görmedim, ama bunları yapan adamın oğluyum sonuçta."

François yavaş yavaş kendini toplamıştı. Mektubu gözlerine yaklaştırdı. Bu sırada bütün vücudunu bir ateşin kapladığını hissetti. Jeanne'in el yazısını derhal tanımıştı. Demek yanılmamıştı. Bu delikanlı ona o kadar yıldan beri beklediği kadından bir haber getirmiş bulunuyordu...

"Haydi," dedi François kendi kendine, "bunların hepsi bir rüya ve şimdi bu umut anından sonra bana daha korkunç görünecek bir gerçekliğe uyanacağım... En korkunç acıya iyi dayandım... Sahte bir sevince neden katlanmayayım... Çünkü bütün bunlar bir rüya... Bu genç adam sadece bir hayal... Bu mektup bir yanılsama... Hayır, ben inanmak istemiyorum..."

Bundan sonra mektubu üst üste, adeta her kelime, her harf üzerinde durarak iki–üç kere okudu. Ondan sonra resme döndü. Ve önünde diz çökerek:

"Affet!.. Beni affet!.." diye mırıldanarak kendini kaybetti.

Pardaillan o zaman ayağa fırladı. Hizmetçileri çağırmak, ortalığı velveleye vermek hiç de doğru olmayacaktı. Mareşalin göğsünü açtı. Oradan bulduğu bir sürahi suyu dökerek kendisini ayılttı.

François ayağa kalktığı zaman gözleri garip bir ışıkla parlıyordu. Pardaillan bir şey söylemek istedi. François:

"Şimdi susun! Sonra söylersiniz. Beni burada bekleyin... Söz verin bekleyeceğinize," diye karşısındakini susturdu.

"Söz veriyorum," dedi Pardaillan.

Sonra mektubu koynuna sokarak süratle odadan çıktı. Yıldırım gibi merdivenleri indi. Ahırdan bir at çıkarıp eyerledi ve konağının kapısını açarak dörtnala hareket etti. Saat sabahın biriydi.

Mareşal atını yalnız eliyle idare ederek Paris'i geçti. Montmartre kapısının önüne gelince, yüksek sesle:

"Kralın emriyle kapıyı açın!" diye bağırdı.

Askerler telaşla kulübelerinden çıkarak kapıyı açtılar. Ve geceleri

kaldırılan asma köprüyü indirdiler.

François, köprüden yıldırım gibi geçti. Ve birkaç saniye içinde kayboldu. Dörtnala giden atının nal sesleri yavaş yavaş işitilmez oldu.

Mareşal, atını Margency'ye doğru sürüyordu. Sabahın ilk aydınlıkları ufuklardan taşarken o, Jeanne ile Henri'yi bulduğu kulübeye varmış bulunuyordu. Kendi kendine, "Acaba burada oturmakta bulunan ihtiyar köylüler hayatta mı?" diye düşünüyordu.

Evet, onlar hayatta idiler. İyice ihtiyarlamışlar ve belleri bükülmüştü. Fakat yaşıyorlardı.

François kapıyı hızlı hızlı çaldı. İhtiyar köylü uyanarak çabucak giyindi. Eline eski bir av tüfeğini alarak kapıya koştu:

"Kim o?" diye bağırdı.

François:

"Açın! Rica ederim açın!" diye cevap verdi.

Bu sırada ihtiyar sütanne de uyanmış ve kalkarak giyinmişti. Kocasının yanına gelerek onu elinden tuttu:

"O geldi."

"Kim o?.."

"Montmorency senyörü..."

"François mı?"

"Evet, sesinden tanıdım. Her şeyi öğrendi demek..."

Böyle diyerek kapısının sürgüsünü çekti:

"Buyurun monsenyör, sizi bekliyorum. İçeri girin. Geleceğinizi bildiğim için daha ölmedim!"

François eve girdi. Kan ter içindeydi. Göğsü bağrı açıktı. Mahmuzları kan içindeydi. Dışarıda, az önce sırtından indiği at, nefes nefese soluyordu.

İhtiyar adam:

"Her şeyi öğrenmek için geldiniz, değil mi?" diye sordu.

"Evet!.."

"Demek nihayet olan biteni öğrendiniz?"

"Evet!.." dedi François hıçkırarak.

"Haksızlıktı! Büyük haksızlık! Gelin. Beni takip edin!"

İhtiyar kadın bu sırada bir çıra yakarak ortalığı aydınlatan kocasına:

"Işığı tutun," dedikten sonra François'yı bir kapının önüne getirdi ve kapıyı açtı.

Burası ince bir zevkle döşenmiş bir oda idi. Göze önce temiz bir karyolayla bir koltuk çarpıyordu. Karyolanın üzerinde yağlıboya bir resim duruyordu. Bu, kendi resmiydi.

İhtiyar kadın anlatmaya başladı:

"Gidişinizin ertesi günü Jeanne buraya taşındı. Sizin kendisini terk ettiğinizi söylediklerinden, bu yatakta tam dört ay ölümle pençeleşti. Bu odada ağladı. Bu odada dua etti. Bu odada durmadan gece gündüz sizi andı."

François'nın hıçkırıkları, ihtiyar kadını susturdu. Odanın girişinde, elinde reçine meşalesiyle ayakta duran yaşlı köylü, rüyalarda görülen o hayırseverlerden birine benziyordu. Yaşlı kadın, derin bir merhametle baktıktan sonra sözlerine devam etti:

"Jeanne bu odaya beyaz gelin elbisesiyle girdi. Fakat siyah matem elbisesiyle çıktı."

François boğuk bir sesle:

"Siyahlı kadın!" diye tekrarladı.

"Kızınız Loïse de bu odada doğdu."

François bir hıçkırıkla cevap verdi. Sütanne devam etti:

"Kızınızın doğması annesini kurtardı. O zamana kadar yavaş yavaş zayıflayan, bir mum gibi eriyen Jeanne, yavaş yavaş dirildi. Kızı, kızınız ona sanki yeni bir hayat verdi. Ve o, yaklaşmış olduğu ölümden böylece kurtuldu."

François, elinin tersiyle alnında biriken soğuk terleri sildi.

"Ötesini de anlatmamı istiyor musunuz, monsenyör?"

"Hepsini anlatın."

"Buradan çıkalım."

Beraberce çıktılar. Daha iyice aydınlanmayan yollarda beş dakika kadar yürüdüler.

Sütanne durdu:

"Buradan eve bakar mısınız? Bakın? Bakın, üst kat pencere ne kadar açık bir şekilde görünüyor. Farkında mısınız?"

"Ben eve girdiğim zaman kardeşim bu pencerede duruyordu."

François titredi. Bundan ne kadar yıl önce geçen bir olayı şimdi sanki gözleriyle görüyordu. Henri, bu camın önünde, elinde şapkasıyla duruyordu. Her an bir işaret vermeye hazır gibiydi.

Sütanne:

"Ötesini kocam anlatacak," dedi.

İhtiyar adam bir adım atarak François'nın önünde eğildi.

"Her şey sanki dün olmuş gibi aklımda. O gün akşama kadar şu tarlada çalışmıştım. Yorgunluğumdan, biraz dinlenmek için uzanmıştım. Uyandığımda az ötede bir adam duruyor, mantosunun altında bir şey saklıyordu. Kıyafetinden, bunun şato adamlarından biri olduğunu anlamıştım... Adam hiç kıpırdamadan duruyor ve gözlerini pencereden ayırmıyordu. Nihayet sakladığı şeyi gördüm. Bu bir bebekti. Fakat kimin bebeği olduğunu bilmiyordum. Adam yarım saat kadar böyle durduktan sonra bebekle beraber gitti... İşte gördüğüm şey bundan ibaretti. Kulübeye döndüğüm zaman karımdan, sizin geldiğinizi ve gittiğinizi öğrendim."

İhtiyar adam sözlerini bitirince sütanne tekrar anlatmaya başladı:

"Sizinle Jeanne ve Henri arasında neler cereyan ettiğini anlamamıştım. Sonra Jeanne'in ağzından dökülen abuk sabuk şeylerden hakikati anlar gibi oldum. Nihayet bir adam gelerek kızı annesine teslim etti. Jeanne o zaman sizi bulmak için hemen fırladı. Ve bir daha geri dönmedi. Onu ölmüş biliyordum. Bunun için çok ağladım. Altın bir kalbe sahip olan ve kocasını o kadar çok seven, ona o kadar sadık olan bir kadının başına böyle bir felaket gelmesi beni de harap etmişti. O kadar ağladım, o kadar gözyaşı döktüm ki, artık ağlayamıyordum. Çünkü dökecek gözyaşım kalmamıştı. Artık hayatımda tek bir isteğim vardı: Bir insanın bana gelip, 'Jeanne ölmedi, yaşıyor, layık olduğu saadete de erişti,' demesini bütün kalbimle temenni ediyordum. Bana bunu söylemeye geldiniz, değil mi, monsenyör?"

François, ihtiyar köylü kadının önünde diz çöktü:

"O halde size istediğiniz müjdeyi vereyim," dedi. "Jeanne, hayat-

ta. Ve layık olduğu saadete mutlak surette erişecek. Bunu için size söz veriyorum."

Ondan sonra yine kulübeye geldiler. François, Jeanne'in odasına çekilerek bir süre yalnız kaldı. İçini boşaltarak hüngür hüngür ağladı. Sonra onlara veda ederek doğruca şatoya gitti.

Şatodakiler François'yı görünce çok şaşırdılar. Fakat mareşal orada da fazla kalmadı. Sadece bir kalem kâğıt istedi. Ve ihtiyar sütanneyle kocasına, bulundukları ev ile civarındaki tarlaları bağışlayan bir kâğıt imzaladı. Bunu ertesi günü sütanneyle kocasına vermelerini tembih etti. Sonra şatonun en güzel dairesinin yeni baştan döşenmesini, yakında buraya oturmak üzere iki prensesin geleceğini bildirdi.

Artık işlerini bitirmişti. Atına atlayarak Paris'e doğru dörtnala hareket etti. Konağına vardığı zaman sabah yeni olmuştu. Yolda hep aynı şeyi düşünüyordu. Jeanne'i mutlaka bulacak ve onu mesut etmek için elinden geleni yapacaktı. O kadar ki, Jeanne ile arasında hiçbir bağ olmadığı, ayrıca kendisinin de başkasıyla evli bulunduğu bile aklına gelmiyordu.

Fakat bir nokta vardı ki, onu hâlâ düşündürüyordu. Jeanne neredeydi? Zavallı kadının başına son anda yeni bir felaket gelmiş olmalıydı.

Kendi kendine:

"Önce onu bulmak lazım," diye tekrarladı. Diğer şeyler hep sonra halledilebilirdi. Fakat ilk hedef onu bulmak olmalıydı.

Atı son hızla Pardaillan'ın kendisini beklediği konağa son hızla koştu.

Pardaillan'a gelince, o bütün geceyi merak ve biraz da endişe içinde geçirmişti.

Mareşal nereye gitmişti? Ne vakit gelecekti? Böyle gece yarısı atla nereye gidebilirdi? Yoksa duyduğu heyecan karşısında aklını mı oynatmıştı?

Bütün bunlar arka arkaya aklına geliyor, bir türlü bir sonuca varamıyordu.

Bir koltuğun üzerinde uyumayı denedi, olmadı. Odada aşağı yukarı gezinmekten ayakları yorulmuştu.

Sonra onu düşündüren bir nokta da, mareşalin, babası hakkında nasıl bir karar vereceği idi. Çünkü kızı kaçıran babasıydı. Bunu açıkça söylemişti. Yalnız buna karşılık, babasının genç kadına bir elmas verdiğini söylememişti.

Fakat bu son hareketi de doğrusu, babasının suçunu kapatamazdı. Onun bu davranışı, bir ailenin perişan olmasına ve birçok kimsenin derin ızdıraplar çekmesine sebebiyet vermişti.

Sabaha karşı bulunduğu odanın kapısı açılarak içeriye İsviçreli uşak girdi. Şövalyeyi görünce şaşkınlıktan donakaldı. Çünkü Pardaillan'ın, mareşalle beraber konağa girdiğini görmemişti. Mareşal de bunu hiç kimseye haber vermemişti.

Uşak:

"Siz misiniz?" diye kekeledi.

"Evet, benim."

"Garip şey..."

"Yaranız nasıl oldu?"

"İyi... Fakat siz buraya nasıl girdiniz?"

"Tabii yürüyerek..."

"Tamam da nereden girdiniz?"

"Kapıdan..."

İsviçreli uşak yavaş yavaş kızmaya başlamıştı. Fakat Pardaillan'ın kuvvetini hatırlayınca aşağıdan almaya karar vererek sordu:

"Kapıdan girdiniz, öyle mi?"

"Pencereden girmediğimi söyledim zannederim."

"Peki, kapıyı size kim açtı?"

"Siz açtınız."

"Ben mi?"

İsviçreli uşak, ellerini saçlarına daldırarak koparırcasına çekti:

"Şimdi buraya nasıl girdiğinizi anlatır mısınız?"

"Deminden beri bunu anlatıyorum ama siz anlamıyorsunuz. Kapıdan girdim, diyorum. Kapıyı da bana açan sizsiniz... Oldu mu?.."

İsviçreli adamakıllı kızdı:

"Yalancı! Şimdi bu işin size neye mal olacağını göreceksiniz!"

"Sözlerinize dikkat edin!"

"Bir de beni tehdit mi ediyorsunuz?"

"Nasıl isterseniz öyle anlayın!.."

"Buradan kendi ayağınızla defolur musunuz?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Demek istediğim şu: Konağa herhalde hırsızlık etmek için girdiniz. Ben de sizi suçüstü yakaladım. Şimdi sizi tevkif ettireceğim. Cezasının ne olduğunu bilmem biliyor musunuz?.."

"Nedir?.."

"Şimdi size gösteririm. Buraya köpekle gelip beni yaralamanın cezasını da böylece çekeceksiniz."

"Çok tuhaf bir adamsınız!"

"Tuhafı filan şimdi görürsünüz."

Fakat İsviçreli uşağın sözleri yarıda kaldı. Kolunun şiddetle sıkıldığını gördü. Başını çevirince, François de Montmorency ile burun buruna geldi.

Mareşal:

"Dışarı çıkın, içeriye kimsenin girmemesi için nöbet bekleyin!" emrini verdi.

Uşak hayretten donakalarak dışarı çıktı. François o zaman Pardaillan'a döndü:

"Sizi yalnız bıraktığımdan ötürü kusuruma bakmayın," dedi. "Son derece heyecanlı ve telaş içindeydim. Fakat şimdi görüyorsunuz ya, tamamıyla sakinleştim. Size, dostum kelimesiyle hitap etmeme müsaade etmenizi rica ederim. Çünkü bana dünyada beni çok sevindirecek bir haber getirdiniz."

Pardaillan titredi:

"Galiba benim Pardaillan'ın oğlu olduğumu unutuyorsunuz..."

"Hayır, unutmuyorum. Bilakis bu davranışınız sizi gözümde daha ziyade büyültmüş bulunuyor. Babanıza çok bağlı olduğunuzu görüyorum. Böyle iken büyük bir fedakârlık göstererek onu feda ettiniz."

"Doğrusu babamı çok severim. Annemi hiç bilmem... Çünkü onu hiç görmedim. Babam bana küçükken baktı. Beni savaşlara götürdü. Kılıcıyla beni kaç defa korudu... Açık yerlerde yattığımız zamanlar, üşümeyeyim diye her zaman mantosunu bana verdi. Birçok defa bana yiyecek verir, 'Sen ye, ben kendime ayırdım, sonra yiyeceğim,' derdi. Halbuki torbasını aradığım halde yenecek hiçbir şey bulamazdım. Bütün bunları anladığınızı zannediyorum. Bunun için babamı çok severim. Çünkü yeryüzünde ondan başka beni seven ve düşünen tek bir kişinin bulunmadığını bilirim."

"O halde, nasıl oluyor da babanızı suçlayan mektubu bana getirdiniz?"

"Daha önce de söyledim: Bu mektubu size getirmeye mecburdum. Fakat buna rağmen, babamı müdafaa etmekten hiçbir vakit geri kalmam!"

Pardaillan bir saniye kadar düşündü:

"Beni bir dost telakki ettiğinizi söylemekle, bana karşı büyüklük gösterdiniz. Fakat babam hakkında nasıl bir fikir beslediğinizi bilmem lazım... İşte size kalbimde ne varsa söyledim. Sizin de fikirlerinizi açıkça söylemenizi isterim. Eğer babama düşman olursanız, ben de size düşman olurum. Babama, işlediği cinayetten dolayı bir ceza vermek isterseniz, ben de kendisini kılıcımla koruyacağım."

Şövalye titreyerek durdu.

Mareşalin ağzından çıkacak söz, bütün istikbalini tayin edecekti.

François da zor bir durumda kalmıştı. Babası hakkında derhal bir karar vermek mecburiyetinde bulunuyordu. Bu kararı vermeden önce birkaç dakika düşündü. Sonra bu mert ve açık sözlü delikanlıya elini uzattı:

"Benim için dünyada sadece bir tek Pardaillan var. Ve bu Pardaillan, yıllarca kalbimde taşıdığım bir acıyı silmiş bulunuyor. Eğer bir gün babanıza rastlayacak olursam, sizin gibi bir oğul yetiştirdiğinden dolayı kendisini tebrik edeceğim."

Şövalye, kendisine uzatılan eli sevinçle yakaladı:

"Size şimdi açıkça söyleyebilirim ki, eğer babam hakkında ağır bir şey söyleseydiniz, buradan ancak ölüm çıkacaktı."

Mareşal bir şey söylemeyerek bakıyordu. Pardaillan devam etti:

"Size babamın yaptığı bu fena hareketi tamir etmeye çalıştığını da söylemek isterim."

"Ne şekilde?.."

"Bunu onun ağzından dinledim. Bebeği kaçıran babam olduğu gibi, onu annesine geri veren de yine kendisidir."

"Evet, evet, anlıyorum!"

"Bu hareketi yüzünden öldürülmeyi göze alamadığından bebeği annesine iade ettikten sonra beni yanına alarak oradan kaçtı."

"Bu işte bir tek cani vardır ki, o da kardeşimden başkası değildir!.."

Sonra Pardaillan'ın elini şiddetle sıktı:

"Bu çok feci bir mesele," dedi. "Bu cinayetin kardeşim tarafından işlenmesi, bütün yalan ve hilelerin onun tarafından uydurulması müthiş bir şey. Fakat artık bunları bırakalım. Onların yardımına koşalım!"

"Hakkınız var, mareşal..."

"Şimdi bu konuda ne biliyorsanız bana lütfen hepsini anlatın."

Pardaillan bunun üzerine, nasıl tevkif edildiğini, Bastille'den nasıl kaçtığını ve ihtiyar ev sahibini, mektubu açmış, okumak üzereyken nasıl yakaladığını birer birer anlattı. Yalnız bir şeyi anlatmadı: O da Jeanne ile Loïse'in kendisinden niçin yardım istedikleriydi.

Şövalye sözlerini şöyle tamamladı:

"Bence takip edilecek iki kişi var: Anjou dükünün bu evin etrafında dolaştığını söylemiştim. Jeanne'i, adamlarının yardımıyla o kaçırmış olabilir. Bu durum karşısında kadınların ne olduğunu kralın kardeşine sormak gerekir."

Mareşal başını salladı:

"Ben Anjou'yu tanırım. Büyük olaylardan korkar. Böyle rezalet çıkaracak işlerden çok çekinir."

"Öyleyse bu işte kardeşinizin önemli bir rol oynaması muhtemeldir. Kadınları Mesmes konağında aramamız gerekecek. Bunu bana bu gece orada araştırma yaparken yardım edecek olan Marillac kontuna da söylemiştim."

Mareşal bir dakika kadar düşündü:

"Galiba doğru düşünüyorsunuz. Belki de kardeşim onlara rastladı. Ve böyle hareket etti."

Sonra birdenbire Pardaillan'a döndü:

"Beni Paris'te bulamasaydınız, bu araştırmayı yapacaktınız demek, öyle mi?"

"Evet, monsenyör!"

"Fakat neden? Niçin kendinizi böyle büyük bir tehlikeye atacaktınız? Bunda nasıl bir menfaatiniz var?"

"Babamın yaptığı fenalığı tamir etmek istiyorum."

"Evet, doğru! Siz hakikaten pek mert bir gençsiniz... Size bu soruyu sorduğumdan dolayı beni affedin... Ben şimdi gidip kardeşimi bulmak fikrindeyim."

"Fakat Mareşal Damville'i bulmak, tehlikeli bir iş değil mi?.."

François bağırdı:

"Ah, ona bir rastlasam, bunun hangi taraf için tehlikeli olduğunu anlardınız."

"Sizin için söylemiyorum monsenyör... Zavallı kadınlar için böyle konuşuyorum."

"Onlar için mi?"

"Elbette... Eğer kadınlar onun elinde esir iseler ve siz ona başvuracak olursanız, kim bilir onlara ne yapar? Belki de onları bir daha bulamayacağımız bir yere kaçırır. Belki daha fena bir şeye başvurur."

François kekeledi:

"Kızım..."

"Evet, kızınızı da düşünmeniz lazım. Bana bir gün ve bir gece izin veriniz. Ben Mesmes konağında ne olup bittiğini öğreneyim. Eğer bu kadınlar orada iseler belki kendilerini sağ salim kurtarmak için kolay bir yol buluruz. İntikam meselesine gelince..."

"Evet, devam edin."

"O zaman siz de kuvvetinizi kullanırsınız."

"Sizi dinledikçe cesaretinize ve zekanıza hayret ediyorum. Bu vesileyle sizi tanımış olduğumdan dolayı memnunum."

"Demek serbestçe hareket etmeme müsaade edeceksiniz..."

"Yarına kadar..."

"Ben de akşama kadar bu işi başarmak için bütün kuvvetimle çalışacağım."

"Eğer buna muvaffak olursanız, size karşı ölünceye kadar kendimi borçlu hissedeceğim."

Şövalye gitmek üzere ayağa kalktı. Mareşal kendisini hararetle kucakladı. İçinde bulunduğu şiddetli duygu durumunda, yaptığı her şeyin aleyhine olacağını anladı ve şövalyeyi; kendisini, Jeanne'i ve kızını kurtarmak için özel olarak harekete geçmiş bir varlık olarak gördü.

Pardaillan konaktan çıkar çıkmaz doğru Devinière'e gitti. İyice hazırlanması gerekiyordu. Ne olup biteceğini hiç kimse kestiremezdi. Ondan sonra:

"Haydi bakalım... Talihin açık olsun!" diye kendi kendine söylendi. Ve handan çıktı.

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM
İHTİYAR PARDAILLAN

Bu olaylardan iki ay kadar önce, soğuk bir akşam, iki adam, Angers civarında Ponts-de-Cé hanına inmiş bulunuyordu. Bunlardan biri, bölüğüne katılmak için yola çıkan bir yüzbaşıya, diğeri de onun emir erine benziyordu. Yüzbaşıya benzeyen adam, Bordeaux'dan gelerek aceleyle Paris'e gitmek isteyen Mareşal Damville idi. Kimsenin gözüne çarpmamak için böyle giyinmiş bulunuyordu. Aynı zamanda bu handa birisiyle randevusu vardı.

Öte yandan, oldukça uzun bir yola sapmasının sebebi, saten gökyüzü altında sık ormanları, yavaş nehirleri ile şehrin güzel manzaralarına hayran olmak, çayırlar arasında kendisini gevşek bir şekilde sürüklemek değildi.

Basitçe, mareşalin Ponts-de-Cé'de bir randevusu vardı.

Emir eri sık sık dışarı çıkarak Angers yoluna bakıyordu. Akşam üzeri hancı kapıyı kapamak isteyince, Mareşal Damville buna engel oldu. Bir adamın geleceğini, onu beklemekte olduğunu söyledi.

Sonunda, gecenin çok geç bir saatinde, bir süvari hanın önünde durdu. Atından indi ve içeri girdi. Gizemli bir işaret yapan Henri de Montmorency'nin huzuruna götürüldü ve ardından mareşal kapıyı dikkatlice kapattı ve canlı bir şekilde sordu.

"Angers şatosundan geliyorsunuz, değil mi?"

"Evet efendim!"

"Dük tarafından söylenecek bir sözünüz var mı?"

"Hangi dük?.."

"Son günlerde şatoyu ziyaret eden dük..."

"Lütfen, ismini söyler misiniz?"

"Guise..." dedi alçak sesle.

"Şimdi anlaştık, muhterem mareşal. Takip edildiğimiz için bu kadar ihtiyatlı davrandığımdan dolayı beni affedin..."

"Pekâlâ, pekâlâ, Guise hâlâ Angers'de mi?"

"Hayır, üç gün önce Paris'e gitti!"

"Anjou?.."

"O da dün gitti!"

"Aralarında bir anlaşma oldu mu?"

"Zannetmiyorum. Anjou dükü, saçlarıyla çok meşgul."

"Henri de Guise'den bazı emirler getirdiniz mi?"

"Evet efendim!"

"Nedir?.."

"Martın otuzuncu günü akşamı, saat yirmi bir otuzda Paris'te Saint–Denis Sokağı'nda, Devinière'de bulunacaksınız..."

"Anladım."

"Maskeli olacaksınız. Başınızda kırmızı bir tüy bulunacak... İçeri girince, Şair Ronsard'ı soracaksınız."

"Hepsi bu kadar mı?"

"Evet... Artık gidebilir miyim? Kaybolmam, kimsenin gözüne çarpmamam lazım..."

"Gidebilirsiniz."

"Sizden bir ricam var!"

"Nedir?"

"Her ne kadar Anjou dükünün emrinde çalışıyorsam da, Henri de Guise'e son derece sadık olduğumu kendilerine tekrarlarsanız minnettar kalırım."

"Pekâlâ, adınız nedir?"

"Maurevert, yakında Paris'te size hizmet etmek için hazır olacağım."

Adam, Damville'i selamladıktan sonra yanından çıktı. Birkaç saniye sonra handan ayrılan bir atın gittikçe zayıflayan nal sesleri duyuldu.

Mareşal Damville, kendi kendine:

"İşte hilekârın biri," diye söylendi. "Guise böyle adamları nasıl kullanıyor? Bugün efendisine ihanet ettiği gibi, yarın da bize ihanet etmekten çekinmez. Bunu düke söylemeliyim. Şimdi Devinière'e gitmek lazım geliyor."

Okurlarımız, Henri de Montmorency'nin, Ronsard'la şairlerin bir keçinin kurban edilmiş gibi yapıldığı ve Guise dükü ve yandaşlarının kralı öldürmeye çalıştığı gece Devinière'de yeniden birleşmeye nasıl yardım ettiğini zaten görmüşlerdi.

Maurevert gittikten sonra emir eri, mareşalin yanına çıktı:

"Yolumuza devam edecek miyiz?" diye sordu.

"Hayır, geceyi burada geçireceğiz. Yarın sabah şafakla yola çıkarız. Şimdi karnım acıktı. Bana çabuk yemek getirin."

Emir eri çekildi. Tam bu sırada Henri de Montmorency'nin kulağına birtakım tartışma sesleri geldi.

Hancı:

"Size, atınızı oraya koyamazsınız, diyorum. Ben hancı değil miyim? Burada ben emir veririm!"

"Ben de size, atım orada rahat, diyorum."

Henri titreyerek:

"Tanıdık bir ses..." diye mırıldandı.

Hancı:

"Bu ahır, senyörlerin atlarına mahsustur, anladınız mı?"

"Ben de size diyorum ki, atımı gösterdiğiniz inek ahırına koymayacaksınız."

"Sersem dilenci! Kendinizi gece yarısı sokağa mı attıracaksınız?.."

"Galiba sopa yemek istiyorsunuz!"

"Ben mi sopa yiyeceğim? Vay serseri vay!"

"Şarap fıçısı herif... Kafamı kızdırmayın, size bunu pahalıya ödetirim!.."

"Ne diyorsunuz siz? Bir han sahibine böyle sözler söylemenin cezasını şimdi size gösteririm."

Tartışmanın sonu birtakım küfürler ve hiddetli bağrışmalarla kesildi. Sonunda sadece bazı inlemeler duyulmaya başladı.

Henri gürültüyü duyunca odasında daha fazla duramayarak aşağı koştu. Hanın avlusunda bir adam, hancıya mükemmel bir dayak atıyordu. Hancı imdadına koşulduğunu görünce:

"Koşun, adam öldürüyorlar," diye çığlığı bastı.

Dayak atan adam karanlıkta bir asilzadenin yaklaştığını fark edince durdu:

"Kılıcınızdan ve tavrınızdan bir asilzade olduğunuzu anlıyorum. Ben de öyleyim. Sizi bu kavganın sebebi için hakem tayin edelim..."

Mareşal Damville, başıyla bir kabul işareti yaptı.

Adam devam etti.

"Bu terbiyesiz herif, atımı bulunduğu yerden çıkarmak ve inek ahırına sokmak istiyor."

Hancı da soluk soluğa:

"Ahır ancak üç at alabilir. Orayı senyörün binek ve yedek atlarıyla emir erinin atları dolduruyor," diye cevap verdi. Yabancı adam, hancının sözlerine aldırmadan konuştu.

"Üç atın sığdığı yere dört at da sığabilir. Doğru söylemiyor muyum? Sonra atım çok cins bir hayvan. Onu size göstermek isterim, görün ne kadar güzel ve iyi bir hayvan."

Hancı:

"Cins bir hayvan mı? Şaşarım aklınıza..." diye atıldı, ama yabancı aldırmadan devam etti:

"Onun sözlerine bakmayın. Hey, buraya bir ışık verin."

Hancı da, haklı olduğunu göstermek gayretiyle hemen ışığı getirtti. Henri ışığı alarak evvela adamın yüzünü aydınlattı. Ve onu derhal tanıdı. Dudaklarının arasından:

"Aldanmamışım. O imiş," diye mırıldandı.

Aynı zamanda ahırın kapısı açılmıştı. Ahırda kendi atının yanında bağlanmış, son derece zayıf, kemikleri çıkmış, iskelet haline gelmiş, yüksek, kuru kafalı bir at gördü. Halinden günlerce aç kaldığı belli oluyordu. Bununla beraber kuvvetli ve dayanıklı bir hayvan olduğu da anlaşılıyordu.

Yolcu devam ediyordu:

"Bakın şu nazik kafaya... Şu parlak tüylere, şu ince bacaklara bakın... Hiç böyle cins bir hayvanın bir inek ahırında yatması doğru olur mu? Siz söyleyin..."

Asilzade o zaman konuştu:

"Hakkınız var, Şövalye Pardaillan! Atınız hakikaten değerli!.."

Yolcu hayret içinde, ağzı açık kaldı. Az daha haykıracaktı. Montmorency onu bir bakışla durdurdu ve yüksek sesle devam etti:

"Yerinde olan isteğinizi hancı kabul ediyor. Size gelince, benimle beraber yemek yemeyi kabul ederseniz çok memnun kalırım..."

İhtiyar Pardaillan, cevap vermeden kendisini takip etti. Bu arada odaya girince, her zamanki ihtiyatlı vaziyetini almakta gecikmedi. Sol elini kılıcının kabzasından ayırmadan, sağ eli gri bıyıklarını karıştırırken, en ufak bir duygu göstermeden şöyle dedi:

"Sizi sıhhatte gördüğümden dolayı çok memnun kaldım," dedi ve selam verip doğruldu.

Başı dik, gözleri kısık bir vaziyette devam etti:

"Tabii, ne olacak... Siz de büyümüşsünüz. Sizi ilk tanıdığım vakit ancak on dokuz, yirmi yaşlarında bulunuyordunuz. Şimdi otuz beş, otuz altı yaşlarında olmalısınız. Neydi o günler! Çok gürbüz ve kuvvetli bir gençtiniz. Hâlâ da her yerde methinizi duyarım. Çok sert dövüşüyormuşsunuz. Şimdiye kadar sayısız Huguenot öldürmüşsünüz... Eee... Ne de olsa iftihar ederim. Çünkü size kılıç kullanmayı ilk önce ben öğrettim. Bana gelince hep eskisi gibiyim. Hiç değişmedim. İhtiyar bir asker ne kadar değişebilirse, o kadar değişirim. Öyleyse, efendim, söylediğim gibi, sizi tekrar sağlıklı gördüğüme sevindim... İyi geceler dileyerek gideyim ben. Bu gece buradan ayrılmam lazım. Tanrı saadetinizi artırsın..."

"Hiç olmazsa beraber yemek yiyelim."

Pardaillan'ın gözleri masanın üzerinde kurulmuş olan mükellef sofraya ilişti. Fakat sonra hemen kendini topladı:

"Beni mazur görmenizi rica edeceğim. Çünkü gideceğim yerde beni bekliyorlar."

"Sizi pek o kadar beklemediklerini zannederim çünkü az önce ahır meselesinden dolayı hancıyla kavga ediyordunuz..."

"Gitmeliyim, monsenyör! İzin veriyor musunuz?"

"Eğer gitmeye kalkışacak olursanız, benden korktuğunuza inanacağım."

Bu söz üzerine Pardaillan çivi gibi bulunduğu yere mıhlandı kaldı. Ve bir kahkaha savurdu:

"Korkmak mı?.. Benim korkabilmem için ancak şeytana rastlamam lazım... Hatta onun bile boynuzlarından tutup sivri dilini koparmaya çalışırım. Görüyorsunuz ya, şeytan bile olsanız, yine yanınızda bulunmaktan korkum olamaz..."

Böyle söyledikten sonra şapkasıyla mantosunu karyolanın üstüne attı. Kılıç kayışının tokasını çözdü. Rahatça yemek yemek üzere hazırlığını tamamladı. Yalnız kılıcını masanın yanına bıraktı.

Bütün bunlar Henri de Montmorency'nin gözünden kaçmamıştı. O da kılıcını çıkarıp karyolanın üzerine bıraktı... Bunu gören Pardaillan da kılıcını oraya attı.

Ondan sonra karşı karşıya yemek sofrasının başına geçtiler.

Pardaillan:

"Sayenizde bu akşam mükemmel surette karnımı doyuracağım," dedi.

Yemeği neşe ile yiyorlardı. Pardaillan, mareşalin maziden söz etmemesine hayret ediyordu. Konuşmaya devam etti:

"Doğrusu yemekler pek nefis. Sıcak, güzel bir oda... Halbuki ben gecelerimi çoğunlukla açıkta, yıldızlar altı otelinde geçiririm. Gördüğüm aydınlık, ayın aydınlığıdır. Nefis yemek kokuları yerine yabani ot kokuları ve şarap yerine yağmur suyu içerim."

Henri'nin konuşmaması, Pardaillan'ı şüphelendiriyordu. Kendi kendine:

"Hay Tanrı'nın belası, acaba ne kuruyor? Bunun dudaklarındaki şu acı gülüş de hayra alamet değil... İşler galiba fena. Ben susan insanlardan çekinirim. Neyse, elbette anlayacağız," diye düşünüyordu.

Nihayet Henri de söze başladı:

"Demin sizi birdenbire tanıdım. Hem nasıl tanımam!.. Hiç değişmemişsiniz! Yalnız elbiseleriniz eskimiş. Arkanızdaki ceket, beni bırakıp gittiğiniz zamanki aynı ceket..."

Pardaillan, "Nihayet meseleye geliyoruz," diye düşündü.

Henri devam etti:

"Zavallı ceket epeyce eskimiş. Her tarafı yama içinde. Ya çizmeleriniz?.. Onlar da pek fena bir durumda. Mahmuzlarınız bile başka... Atınızın nasıl olduğunu gördük. Bu halinizle o kadar mesafeyi nasıl katedebildiğiniz şaşılacak bir şey..."

Mareşal, yaşlı askerle alay ederken Pardaillan da bıyık altından gülerek kendisini dinliyordu:

"Bu da zevkli bir hayat değil mi?" diye sordu. "Ben kendi hesabıma sefaletin zevkini çıkarıyorum. Esasında yeni çuhadan bir ceket giymek hoşsa da, böyle giyinen serseriler arasında cesur olanları ayırmak güç olur."

Henri bu iki anlamlı cümleyi bir türlü tefsir edemiyordu. Pardaillan bir şişe şarabı daha yuvarladıktan sonra:

"Bu geceyi hiç unutmayacağım," dedi.

Henri dirseklerini masaya dayayarak çenesini avuçları arasına aldı:

"Ha, birdenbire aklıma geldi," dedi. "Sizi görmediğim zamandan beri neler yaptınız?"

"Ben mi? İşte gördüğünüz gibiyim. Muhterem babanızın beni alıp şatonuza getirdiği zamanki halimdeyim."

"Yani, neler yaptınız?"

"Yani serserice dolaşıyorum. Bazen yollarda, çatı altlarında geceledim. İki sene kadar da Paris'te oturdum."

"Paris'te ha? Peki oradan neden ayrıldınız?"

"Niçin mi? Söyleyeyim. Paris'te gayet rahattım. Oturduğum handa iyi yiyip içtiğimden gitgide semizliyordum. Fakat rahatım bozuldu. Çünkü bir ekim gecesi..."

Mareşal titredi, Pardaillan devam etti:

"Evet, bir ekim gecesi bir sokak başında eski tanıdıklarımdan birini gördüm. Bu adamdan her nedense çekiniyordum çünkü kendisi beni kendi aklınca zorla mutlu etmek istiyordu."

Pardaillan bir bardak dolusu şarabı daha mideye yuvarladıktan sonra devam etti:

"Eğer Paris'te kalacak olursam bu adamla burun buruna geleceğimi de düşündüm. Bütün rahatım kaçacaktı. İşte bunu düşünerek başımı alıp savuştum. Doğrusu bu kararı vermek için oğlumu da düşünmem lazımdı. Biraz da onun için kaçtım. Vay canına! Şarap insanı geveze yapıyor. Yine ağzımdan kaçırdım."

Henri de Montmorency:

"O tarihlerde ben de Paris'te bulunuyordum," dedi.

"Ne olurdu, o adama rastlayacağım yerde size rastlasaydım."

"Evet, Paris'te idim. Başıma da bir iş gelmişti. Sokakta birkaç hırsızın hücumuna uğramıştım. Hapı yutmak üzereyken cesur bir adamın yardımıyla kurtuldum. Hatta ona en iyi atım olan Galaor'u hediye ettim."

İhtiyar asker içinden, "Hay seni kurtaran adamı şeytan götürsün," diye düşündü.

Henri birdenbire:

"Azizim Pardaillan!" dedi. "On altı sene birbirimizi görmediğimiz ve şimdi iki saattir konuştuğumuz halde ihanetiniz hakkında hiçbir şey söylemedim."

Pardaillan gözleriyle kılıcına baktı:

"Nasıl ihanet?"

"Onu unuttunuz mu yoksa?"

"Ha, aklıma geldi. Ormanınızda bir geyiği öldüren şu çapkından bahsediyorsunuz galiba. Ceza olmak üzere onu bir ağaca astırmıştınız. Siz gittikten sonra onu kurtarmıştım. Çapkın teşekkür bile etmeden defolup gitmişti. Evet, evet! Doğrusu bu bir ihanetti."

"Onu kurtardınız demek! İtiraf edeyim ki bunu bilmiyordum. Ben başka şeyden bahsediyorum."

"Tamam! O da aklıma geldi. Bir gece sizin gibi çapkın birkaç baronla yeni evlenen bir köylünün kulübesini basmaya ve gelini kaçırarak kocasından evvel kendisiyle yatmaya karar vermiştiniz. Fakat kulübeyi boş ve kuşu uçmuş halde buldunuz. Bakın dikkat ediyor musunuz? Yüzüm ne kadar kızardı. Şimdi utanarak itiraf ederim ki, onlara olup biteni haber veren de bendim."

"Bu kulübeyi de, uçan kuşu da çoktan unutmuştum."

"Öyle ise fena! Kendi kendimi ele veriyorum. Dilimi eşek arısı soksun! Müsaade ederseniz kılıcımı belime takayım. Karnımı doyurduğum zaman kılıcımı belimde görmez ve bacaklarıma çarptığını hissetmezsem bir türlü yemeği adamakıllı hazmedemem. Serserilere mahsus bir alışkanlık!"

Henri'nin dudaklarında garip bir gülümseme belirdi:

"Şimdi geçmişi hatırlamaya başladınız!" dedi.

"Yoksa bana Margency'de cereyan eden olayı mı hatırlatmak istiyorsunuz?"

"Evet, sizi asacağımı sanarak kaçmıştınız, değil mi?"

"Asılmaktan korkmak mı? Fakat bu en rahat ölüm şekli, monsenyör. Bundan korktuğum için kaçtığımı zannediyorsanız çok aldanıyorsunuz. Evet, o gün size ihanet ettim. Bebeği annesine verdim. Eminim ki, annesinin ne kadar büyük bir ızdırap içinde bulunduğunu tahmin edemezsiniz. Eğer kendisini görseydiniz siz de çocuğu geri vermemi emrederdiniz. Kaçmamın sebebine gelince, sonradan bebeği bana çaldırdığınız için pişman olacağınızı ve bu işi yaptığım için beni zindana attıracağınızı düşündüğümden kaçtım. On altı seneden beri her gün sizi dinleyerek böyle büyük bir felakete sebep olduğum için kendi kendime sövüp saymaktayım. Elbette bu işten dolayı siz de pişman olmuşsunuzdur!"

Henri de Montmorency:

"Hafızanızın kuvvetine hayret ediyorum. Hafızanız da kolunuz kadar sağlam. Ben ise sadece bana ihanet ettiğinizi söyledim. Bunun sebebini araştıracak değilim. Şu anda artık her şeyi unutmuş bulunuyorum. Hiçbir şey yok aklımda. Bence ihanetiniz sadece beni bırakıp gitmenizdir, o kadar."

Ondan sonra ayağa kalktı:

"Bundan başka, dövüşeceğimizi sanarak hemen kılıcınıza davrandığınızı da unutacağım. Çünkü sizinle düello etmeyi düşünmüş değilim. Bunu da söyleyeyim."

Pardaillan da ayağa kalktı. Kollarını göğsünün üzerinde çaprazladı:

"Siz büyük ve asil insanlarla çarpıştınız. Fakat ben kız kaçırmak ve çocuk çalmak gibi işlerle uğraşan, zayıfları korumak, çapkınları

yıldırmak için kolları çelik gibi kuvvetli şövalyelere sahip iken bunları zulüm yolunda kullanan düklerden de değilim. Hayır, ne darağaçlarına çevrilecek bir ormanım, ne fena niyetlerimi dindirecek bir köyüm, ne zindanlı bir şatom, ne de bana yaltaklanacak, dalkavukluk yapacak adamlarım, muhafızlarım var. Bu bakıma ve bu ölçüye göre ben büyük bir senyör sayılmam. Fakat insanlık ve şeref bakımından aramızda hiçbir fark olmadığına inanıyorum. Tıpkı kılıçlarımız arasında fark olmadığı gibi. Beni yıldırabileceğinizi sanıyorsanız çok aldanırsınız. İsterseniz şu anda bile sizinle düello etmeye hazırım."

Henri omuzlarını silkti:

"Şövalye! Neler söylüyorsunuz? Sizinle konuşmam lazım. Onun için oturun lütfen!"

Mareşal Damville, bu eski kurdun sözlerindeki gizli manaları sezememiş miydi? Yoksa mahsustan anlamazlıktan mı geliyordu? Pardaillan bunu çözemedi.

Mareşal sözlerine devam etti:

"Görüyorum ki hâlâ eskisi gibi dövüşe düşkünsünüz. Ancak kılıcınızı bu gece çekemeyeceksiniz. Bununla beraber bu hususta elinize istediğiniz kadar fırsat geçecek. Sizi cesur ve kahraman bir asilzade olarak bildiğim için, size şerefinize uygun işler vereceğim. Sözlerinizde kızacak bir şey bulamadım. Çünkü her erkek böyle konuşmalı. Bundan dolayı memnun da oldum. Ayrıca senelerce yanımda çalıştığınız için sizin ne derece açık sözlü ve sadık bir insan olduğunuzu da bilirim. Şimdi beni dinleyin. Size bazı tekliflerde bulunacağım. Bunları kabul edip etmemekte tamamen serbestsiniz. Eğer istemezseniz, yollarımız burada ayrılır. Siz kendi yolunuza gidersiniz. Ben de kendi yoluma! Eğer kabul ederseniz, sizin için para ve şeref dolu bir istikbal açılacak demektir."

"Dinliyorum monsenyör," dedi. İçinden de kendi kendine, "Zaman bizim Henri'yi oldukça adam etmişe benziyor. Evvelce bu sözlerimin onda birini söylemiş olsaydım üzerime hücum ederdi. Acaba benden ne istiyor? Margency olayını unutmuş. Bundan dolayı bana kin tutmuyor. Üstelik yüzüme de gülüyor. Herhalde benden bir çıkarı olmalı," diye düşünüyordu.

"Şövalye! Birçok gencin, kahramanın çevikliğinizi kıskanacaklarını biliyor musunuz? Evvelce dehşetliydiniz; şimdi ise korkunçsunuz."

"Ben kendi işimi bilirim. Hepsi bu kadar."

"Fakat yaşınız?"

"Yaşımdan şimdilik şikayetçi değilim. Yine eskisi gibiyim. Eski kuvvetimin eksildiğini sanmıyorum."

"Üç hayduda birden karşı koyduğunuzu görmüştüm."

"Yalnız üç kişi olsaydı işim daha rahat olurdu."

"Daha kalabalık da olsalar yine onları yeneceğinize eminim!"

"Yollarda dolaşmanın bu faydası var. Şatonuzda rahatta iken vücudum çok gevşemişti. Rahata alışmak iyi değil! Halbuki yollarda her hafta mutlaka bir çarpışma oluyor. İşte bu idmanlar sayesinde çok şükür eski kuvvetimi devam ettirdim."

"Eskiden her şeye çatardınız. Durup dururken kavga çıkarmaktan zevk alırdınız."

"İtiraf ederim ki bu tabiatım oldukça geçti. Fakat şimdi de durup dururken bana çatıyorlar."

"Bunlardan o kadar tabii bir şekilde bahsediyorsunuz ki, insanın güleceği geliyor. Adeta yemek yemek gibi bir şey."

"Doğru söylüyorsunuz mareşal! Hakikaten yemek yemek gibi bir şey. Ancak bazıları insanın karnını doyuruyorsa da bazıları da midesini bozuyor."

"Neyse, şimdi sözlerime dikkat edin. Size çok mühim şeylerden bahsedeceğim."

"Sizi dinliyorum."

Henri bir saniye kadar düşündü. Sonra kati kararını verdi:

"Kral hakkında fikriniz nedir?"

Pardaillan'ın gözleri açıldı:

"Fransa kralı mı?"

"Evet."

"Fransa kralı hakkında benim gibi bir serserinin ne fikri olabilir? Kral kim, ben kim? Fransa kralı her ne kadar Tanrı'dan biraz küçükse de, insanlardan pek büyüktür. Ona kim yan gözle bakabilir?"

"Pardaillan, ben sizin böyle şeylere pabuç bırakmadığınızı pek

güzel bilirim. Size namusum üzerine söz veririm ki sözleriniz burada kalacak."

"O halde önce sizin fikrinizi öğrenmek isterim."

"Bunu size açıkça söylemekten katiyen çekinmem. IX. Charles bence bir kral olmaktan çok uzak."

Pardaillan titredi. Gayriihtiyari ayaklarının dibinde sonu görünmeyen bir uçurum hasıl olduğunu sandı:

"Ya, demek öyle!" diye mırıldandı. "Doğrusu ben kralı tanımam. Kendisinin ahlaksız, deli, hasta, korkak ve merhametsiz bir adam olduğunu söylüyorlar. Fakat ben bir şey bilmiyorum. Söyleyebileceğim tek şey, böyle bir kralın gerçek bir adanmışlığa ilham vermekten aciz olmasıdır."

Henri'nin gözleri parladı:

"Tamam!" dedi. "Eğer fikriniz böyle ise, sizinle uyuşabiliriz. Siz serbest, kuvvetli ve cesur bir adamsınız. Bunları serserilik uğruna harcayacağınız yerde kutsal bir görev uğrunda harcayabilirsiniz. Bu korkak ve zalim kral yerine cömert, iyi kalpli, genç, kuvvetli, etrafındakilere şeref ve servet kazanmaya imkân hazırlayan bir kral geçerse memnun olmaz mısınız?"

"Yani bana açıktan açığa krala ihanet etmemi mi, tavsiye ediyorsunuz?.."

"Evet!.." dedi Montmorency açıkça.

Pardaillan başını salladı. Henri de Montmorency devam etti:

"Sizin tabiatınızdaki insanlar dünyada pek nadirdir. Bana karşı ihanetinizin itimadımı ne kadar artırdığını gördünüz. Onun için sizinle açık açık konuşmaktan zevk duyarım."

"Bunu takdir ediyorum. Ancak bu iş insanı darağacına kadar götürür."

"Yoksa korkuyor musunuz?"

"Korkmak mı? Sizden bile korkmadıktan sonra böyle bir işe girişmekten hiç korkar mıyım?"

"O halde neden tereddüt ediyorsunuz?" dedi Montmorency zekice övgü karşısında gülümseyerek. Ayrıca, sizi doğrudan eylem için değil, ikinci eylem için istediğim konusunda uyarmalıyım."

"Kafam pek yerinde değil. Onun için işi o kadar iyi anlamadım. Bana bu işi açık açık söylemenizi rica ederim."

"Pekâlâ, öyle ise dinleyin. Bu işin içinde ben de bulunuyorum. Yani sizin anlayacağınız işin sonu ne olursa olsun bu yolda sonuna kadar sebat edeceğim. Ancak girişeceğim çarpışmaları düşündüğüm için yanımda bana sadık birkaç kişinin bulunmasını istiyorum. Felakete uğradığım takdirde bu adamlar yanımda bulunacak olurlarsa bir şeyden korkmam! Eğer savaşa girersem beni kılıcıyla müdafaa etmek üzere daima yanımda bulunacak, esir düşersem kurtarmaya çalışacak bir insana ihtiyacım var. Bu işi sizden güzel, sizden iyi hiç kimse yapamaz."

"Şimdi anlamaya başlıyorum. Siz, kafasını hiç işletmeksizin sadece kolunu kullanan bir adam arıyorsunuz."

"Evet! İşinize geliyor mu?"

"Eğer bana umduğum gibi bir fayda temin ederse neden gelmesin?"

"Ne isterseniz söyleyin!"

"Hizmetimin karşılığı..."

"Bu iş için ayda beş yüz ekü ayırabilirim."

"Bu çok fakat nihayetinde bir aylık. Peki o iş olursa mükafat olarak ne vereceksiniz?"

"Ne istiyorsunuz?"

"Ben kendim için bir şey istemem."

"Ya?"

"Oğlum için isterim."

"Oğlunuz da mı var?"

"Bunu size söylememiş miydim?"

"Öyle ya, söylemiştiniz. Peki oğlunuz için ne istiyorsunuz?"

"Eğer iş başarılır ve Fransa tahtına istediğiniz kimse geçerse oğlum için para istemem. Kendisine sarayda bir teğmenlik vermek uygun bir mükafattır. Beni oğlumu methediyor sanmayın. Kendisi hakikaten çok yaman bir silahşordur. Bir de başımı koyduğum bu işte muvaffak olmadığı takdirde oğlum için yüz bin frank tazminat isterim."

"Yüz bin frank tazminatı kabul ediyorum. Diğer işin halli için de elimden gelen her şeyi yapacağım."

"Pekâlâ efendim, sözünüz bana yeter. Peki bu olay ne zaman gerçekleşecek? Başka bir deyişle, ne zaman Paris'te olmamı istiyorsunuz?"

"İki aya kadar. O zamana kadar bir şey yapılmayacak. Nisanın ilk günlerinde konağımda bulunmanız yeter."

"İsterseniz daha önce de gelirim."

"Hayır, hayır. Lazım değil. Sizi Paris'te görmeleri daha iyi. Paris'e gelir gelmez de doğru Mesmes konağına gelmeniz lazım. Hiçbir yere uğramadan..."

"Nisan'ın ilk haftasında bir gece gelirim."

"Anlaştık! Fakat o zamana kadar ne yapacaksınız?"

"Ne yapacağım, serserilik! Yavaş yavaş, dolaşa dolaşa Paris'e yaklaşacağım."

"Paraya ihtiyacınız var mı?"

Mareşal cevap beklemeksizin emir erini çağırdı. Kulağına bir şey söyledi. Emir eri dışarı çıktı. Az sonra dönerek masanın üzerine yuvarlak bir torba bıraktı.

Pardaillan altın şıkırtılarını duyunca:

"Çoktan beri duymadığım tatlı bir ses," diyerek torbayı aldı ve cebine indirdi.

Bu sahneden bir saat sonra pansiyonda herkes uyuyordu. Sadece Montmorency ve Pardaillan, biri yatağında, diğeri oturduğu çatı katındaki samanın üzerinde uykuya dalmadan önce hâlâ düşünüyorlardı.

"Guise dükünün ağırlığınca altın vereceği bir adamı elde ettim," diye düşünüyordu.

Pardaillan'a gelince o da:

"Başımı tehlikeye koyuyorum ama oğlumun da istikbalini sağlıyorum," düşüncesini aklından geçiriyordu.

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MAHKÛMLAR

Nisanın ilk günlerinde Pardaillan yeni elbiselerini giyinmiş halde Paris'e yaklaşmaktayken, oğlu da François de Montmorency ile görüşmeye uğraşıyordu. Tüm bunlar olurken, biz on iki günden beri Mesmes konağında hapsedilmiş bulunan kadınlara dönelim.

Henri de Montmorency, konağın birinci katındaki dairesinde bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Jeanne'i bulunca, Henri'nin artık unutmuş olduğunu sandığı bütün hisleri yeniden uyanmıştı. Jeanne'e karşı eski aşk ve muhabbeti adeta yeniden doğmuştu ve bu sefer bu hisler kelimenin tam anlamıyla bir ihtiras şekline bürünmüştü. Onu elde edememek adeta izzetinefsine dokunuyordu.

"Daha önce," diye düşündü, "onu sığındığı kulübedeki çitin arkasından izlediğimde, kalbimin şiddetle çarptığını ve şakaklarım zonkladığını hissettiğimde, kendime, buna asla cesaret edemeyeceğimi söylerdim. Tek dileğim, Jeanne'in bir başkasına ait olmamasıydı... Evet, o zaman onu bir daha görmemekle yetiniyordum, tabii 'o' da onu görmediyse. Bu noktada François'nın beni yaraladığını ve o oduncular tarafından şatoya götürüldüğümü hatırlıyorum; en büyük korkum onların birlikte yakalanacaklarını düşünmek ve o zamana kadar yaptığım her şeyin boşuna gideceğini görmekti. Neyse ki böyle bir şey olmadı ve babamın, ikisini kalıcı olarak ayırdığını öğrendiğimde o kadar büyük bir mutluluk duydum ki bu bana yetti. O zaman, şimdi hissettiğim aşk nereden geliyor? Onu seviyorsam neden onu aramaya çalışmadım?"

Mareşal dalgın dalgın durdu ve kendi kendine şöyle dedi:

"Çünkü kardeşimden, onu sevdiğimden daha çok nefret ettim. Bu yüzden, nefret aynıyken yıllar aşkı silebilirdi. Ve belki de çıkamayacağım bu serüvene girişme sebebim ise ona hükmetmek ve onu ezmekti."

Karanlık düşüncesinin izini sürerek huzursuz yürüyüşüne devam etti:

"Öyleyse, onu bulmuş olmam beni neden rahatsız ediyor? Neden söndüğünü sandığım bir tutkuyu yaşıyorum? Onu her zamankinden daha çok sevecek miyim? Peki François nerede olabilir? Hiç şüphesiz Paris'ten çok uzakta olduğunu umuyorum. Jeanne'in elimde olduğunu ona söylemekten kim bilir ne kadar zevk alırdım?"

Henri düşüncelerinin derinliklerinde bu sözleri söylerken kapı çaldı.

"Girin!"

İçeriye Damville'in adamlarından biri girdi.

Henri sordu:

"Ne var?"

"Hoşunuza gitmeyecek bir havadis."

"Nedir? Söyleyin!"

"Kardeşiniz Paris'te bulunuyor."

Damville sarardı:

"Emin misiniz?"

"Evet efendim. Kendisini bizzat gördüm ve takip ettim. Şimdi konağında."

"Aldanmadığınıza eminsiniz, değil mi?"

"Katiyen efendim. Sizi nasıl görüyorsam kendisini de öyle gördüm."

"Pekâlâ, gidebilirsiniz!"

Henri de Montmorency yalnız kalınca sandalyesine düşüverdi. Bir dakika önce onu bulmayı adeta temenni eder durumdayken şimdi tamamen değişmişti. Titriyor, adeta abisinin bulunduğu Paris'ten kaçmak istiyordu.

Kendi kendine:

"Paris'te ha?" diye kekeledi. "Ne tuhaf şey, on altı yıldan beri birbirimizden uzaklaşmak istediğimiz halde bu en önemli günde yine aynı yerde buluşuyoruz. Talih sanki bizi istesek de, istemesek de birbirimize yaklaştırıyor. Kim bilir, belki de yarın, bir hafta sonra burun

buruna geleceğiz. O zaman ne yapacağız? Kozumuzu paylaşmamız lazım gelecek mi?"

Ayağa kalkarak masaya şiddetli bir yumruk indirdi:

"Yalnız olsam, bütün bunlar bana vız gelirdi," diye bağırdı. "Kendisini gözümü kırpmadan beklerdim. Hatta daha ileriye giderek onu arar ve bulurdum. Aşağılar, yüzüne karşı bağırırdım. Fakat şimdi yalnız değilim. Jeanne de yanımda. Onu seviyorum ve François'nın onun burada olduğunu bilmesini istemiyorum. Abimin de onu hâlâ sevmediği ne malum? Şimdi Jeanne'i bir yere saklamalı! Öyle bir yere ki, kendisini hiç kimse bulamasın."

Birdenbire dudaklarında haince bir gülüş meydana geldi:

"Evet! Orası iyi! İyi oldu da aklıma geldi. Jeanne orada emniyette bulunacak. Kimse kendisini bulamayacak."

Böylece düşündükten sonra odasından çıktı. Doğruca Jeanne ile Loïse'in kapalı tutuldukları odaya geldi. Kapıyı vurup bir saniye kadar bekledi. Sonra kapıyı açtı.

Anne kız, karşısında idiler ve sanki birbirlerini korumak istermiş gibi sarılmış vaziyette duruyorlardı.

Yüzleri bembeyaz olmuş, kendisine bakıyorlardı.

Henri önce Jeanne'e baktı. Hâlâ çok güzeldi. O kadar ki, aradan geçen yılların yüzüne vurduğu solgun renk onu daha da güzelleştirmiş ve anlamlandırmıştı.

Kapıyı kapadıktan sonra:

"Nasılsınız madam?" diye sordu.

Jeanne o zaman cesaretle Loïse'in önüne geçti.

"Nasıl oluyor da bu kızımın önüne çıkmaya cesaret ediyorsunuz?" diye sordu. "Nasıl oluyor da onun önünde bana söz söylemekten utanmıyorsunuz?"

Mareşal alaylı bir davranışla:

"Beni unutmadığınızı görüyorum. Bundan dolayı kendimi tebrik etmeliyim. Demek söyledikleri kadar ihtiyarlamamışım. Bunu da bana kendisini unutmadığınızı sandığım Şövalye Pardaillan söylemişti."

Loïse acı bir çığlık koparark elleriyle yüzünü sakladı. Jeanne:

"Böyle acı bir hatırayı kızımın önünde anmanız ancak bir alçaklıktır," dedi. "Buradan derhal çıkın! Bizi yakalatarak buraya getirmek suretiyle son bir fenalık daha yaptınız. Artık ne istiyorsunuz? Eğer şimdi de kızıma musallat olmayı düşünüyorsanız çok aldanıyorsunuz. Çünkü bugün onu her şeye rağmen koruyacak bir annesi var. Bunu bilin."

Henri de Montmorency hiddetle sarsıldı. Yumruklarını sıktı. İçinde kaynayan vahşi duyguları salıvermek üzereydi. Fakat sonra kendisine hâkim oldu:

"Siz de hiç değişmemişsiniz. Hep eski halinizdesiniz. Sizi ne zaman görsem yüzünüzde nefret ve kinden başka bir şey göremiyorum. Aradan bu kadar çok yıl geçtiği halde nasıl oluyor da hiç değişmiyorsunuz? Bana karşı söylediğiniz sözler benim için hiç önemli değil. Çünkü buraya sizinle mühim bir meseleyi görüşmek için gelmiş bulunuyorum. Aynı zamanda bu sözlerimizin aramızda kalmasını istediğim için kızınızın biraz çekilmesini rica ederim."

Lo'ise yeniden annesinin boynuna sarıldı:

"Anne, ben sizin yanınızdan ayrılmam!"

"Merak etmeyin yavrum. Ben de sizin yanınızdan ayrılmam! Bu adam ne derse desin, sizi daima koruyacağım."

Henri fena halde kızarıp bozardı. Jeanne'i yalnız bırakmak için kurduğu plan böylelikle neticesiz kalmıştı. Bir ara zor kullanmayı düşündü. Fakat Jeanne karşısında o kadar metin, o kadar kararlı duruyordu ki, bir an korktu.

Fakat Jeanne'le de mutlaka görüşmek istiyordu. Hiddetinden ve hırsından gözleri bulanıyor, adeta vahşi bir hayvan gibi yerinde duramıyordu. Bakışları titredi, kafası karışmıştı.

Kısık bir sesle:

"Niçin korkuyorsunuz?" dedi. "Eğer maksadım sizi kızınızdan ayırmak olsaydı. Bunu önceden kolaylıkla yapardım. Böyle bir fikrim, böyle bir amacım yok. Evet, size karşı pek şiddetli davranmıştım. Bundan sonra da öyle hareket edeceğim. Çünkü ben kararlı bir insanım. Evlenip karılarını inkâr eden korkaklardan değilim. Bir şeye karar verdim mi, bunu ne pahasına olursa olsun yaparım. Homurdanıyorsunuz. Fakat boş şey. Jeanne, beni dinleyin ve bana ina-

nın! İşte François meydanda; o sizi korkakça terk etti. Halbuki ben bir dakika bile sizi unutmuş değilim."

Aynı saniyede Jeanne'in ağzından acı bir feryat döküldü:

"Sefil!" diye inledi. "Bizi birbirimizden ayıran sizsiniz! Sizin ihanetiniz ve yalanınız buna sebep oldu. Ama bilin ki, François benden çok uzakta, benim için ağlıyor."

Jeanne hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Annesinin ağlamaya başlaması üzerine Loïse de kendisini tutamayıp ağlamaya başladı. Henri, anne-kızın birbirlerine sarılarak hıçkırmalarını büyük bir soğukkanlılıkla seyrediyordu. O zaman, bunları konağa getirildikleri zaman birbirlerinden ayırmadığı için hata işlediğini anladı. Hiçbir kuvvet Jeanne'i yola getiremeyecekti. Şu halde en son çareye başvurmak lazım geliyordu ki, bu da zor kullanmaktı.

O zaman heyecanını belli etmemeye çalışarak:

"Pekâlâ," dedi. "İstediğiniz gibi hareket edin ve beni istediğiniz gibi suçlayın! Fakat ileride bana hak vereceksiniz."

"Size mi hak vereceğiz?"

"Evet, bana! Çünkü henüz sizi ne kadar büyük bir tehlikeden kurtardığımı bilmiyorsunuz. Bunu öğrendiğiniz zaman bakalım yine böyle sert davranmaya devam edecek misiniz? Şimdi size ne söylemek için geldiğimi bilmeniz lazım."

"Ne söyleyeceksiniz?"

"Saint–Denis Sokağı'nda büyük bir tehlike içinde bulunuyordunuz. Sizi onun için oradan kaçırdım. Fakat aynı tehlike burada da var. Onun için sizi bütün tehlikelerden kurtaracak bir eve göndermeye karar verdim. Şimdilik ben gidiyorum. Siz hazırlanınız. Bir saate kadar sizi götürecek olan araba hazır olacak."

Jeanne'in ümitle gözleri parladı. Fakat onun bu hareketi Henri'nin gözlerinden kaçmamıştı. Soğuk bir tavırla:

"Madam, eğer aklınıza kaçma ihtimali geldiyse, bunu hemen unutun! Şayet yolda bağırmak veya kaçmak isterseniz bu hareketiniz bedeli sizin için çok fena olur."

"Yani?"

"Kızınızı kaybedersiniz."

Buna müteakip Jeanne'in cevap vermesine meydan bırakmadan dışarı çıktı, "Kendisiyle görüşmek için daha uygun bir yer bulmak gerek!" diye düşündü.

İki kadın odada yalnız kalınca acı, yeis ve ümitsizlikle bakıştılar. Jeanne içinden, "Her şey mahvoldu! Kızım da, ben de mahvolduk!" diye düşünüyordu. Çünkü az önceki konuşmalarında Henri'nin asla değişmediğini, karşısındakinin hep o eski zalim ve gaddar adam olduğunu anlamıştı.

Mesmes konağına geldikleri ilk gün de Henri onlara görünmüştü. Fakat o zaman tek bir kelime bile söylemeden kapıyı kapamış ve gitmiş bulunuyordu. Jeanne bu görünmede Henri'nin hakiki niyetini ve iç yüzünü görememiş, anlayamamıştı. Kendilerinden ne istediğini, niçin kendilerini kaçırdığını sezememişti. Jeanne'in tek bir ümidi vardı: Aradan geçen seneler zarfında Henri değişmiş olabilirdi. Kalbinde bir merhamet hissi doğmuş olabilirdi. İşte zavallı kadının bütün ümidi bunda idi. Halbuki ne kadar aldandığını şimdi görüyordu. Henri hep eski Henri idi. Hep aynı zalim, gaddar ve kinci adam...

Hafif bir sesle:

"Acaba bize ne yapacak?" diye mırıldandı.

Loïse cevap verdi:

"Korkmayın anneciğim! Bizi birbirimizden ayırmasın da..."

"Ayrılmayacağız! Fakat bizi nereye götürecek?"

"Bizi ayırmadıktan sonra nereye isterse götürsün!"

"Bizi hiçbir kuvvet ayıramaz kızım!"

O gece iki kadın sabaha kadar uyuyamadı. Fakat Henri'nin bildirmesine rağmen hiç kimse gelip kendilerini aramadı. Ancak sabah, yan yana uzanmış bir şekilde uykuya daldılar.

OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
LA HACHE SOKAĞI

İki olay, Mareşal Damville'i istediğini yapmaktan alıkoymuştu. Jeanne'in yanından çıktığı zaman kendisini oldukça mutlu hissediyordu. İlk adımı başarıyla atmış bulunuyordu. Ayrıca aslında onları sadece kurtarmak istediğini söylemeyi akıl etmişti ki bu gerçekten muhteşem bir fikirdi.

"İlk seferinde bana elbette kızacaktı. İkinci defasında sözlerimi sükûnetle dinleyeceğine eminim."

Tutsaklarını güvenli bir yere götürmek istemesinin sebebi de buydu.

Onlardan ayrı kalmak ona kesinlikle acı veriyordu. Ama François'nın Paris'te bulunduğundan emin olması, kardeşinin konağa pekâlâ gelebileceğine dair tahminleri, onu, pek de uzun sürmeyeceğine inandığı bu ayrı kalmaya ikna etmişti.

Henri akşama kadar bekledi.

Alaca karanlıkta, saat yedi buçuk civarında üzerine bol bir pelerin aldı, başına tüysüz bir şapka geçirdi ve kemerine bir hançer sokup konaktan ayrıldı.

Yarım saat sonra La Hache Sokağı'na ulaştı ve Traversière Sokağı'na dönen köşedeki yeşil kapılı küçük evin önünde durdu... Alice de Lux'un evinde...

Kendisini takip eden olup olmadığını kontrol ettikten sonra cebinden çıkardığı bir anahtarı kilide soktu.

Fakat kapı açılmıyordu.

"Ah! Kilidi değiştirmiş!" diye düşündü. "Bu kadın hakikaten akıllı!"

Sonra şiddetle kapının tokmağını vurdu. Ama uzun süre geçtiği halde gelen giden olmadı. Derken menteşenin arasından belli belir-

siz bir ışık görür gibi oldu ancak ışık hemen söndü.

"Anlaşıldı," diye söylendi. "İçeride birileri var! Sanırım zorla girmem gerekecek."

Kapının tokmağına birkaç defa hızlıca vurdu. O zaman hafif bir gürültü oldu. Bahçenin kumları üzerinde ilerleyen bir ayak sesi duyuldu.

"Eğer devriyeleri çağırmamı istemiyorsanız hemen yolunuza gidin!" diye bir ses yükseldi kapının arkasından.

"Laura!" dedi Henri.

İçeriden anlayamadığı bir şeyler söylendi.

"Kapıyı açın, Laura!" dedi mareşal. "Yabancı değil! Benim! Beni durup dururken duvardan atlatmayın!"

Kapı hemen açıldı.

"Siz misiniz monsenyör?" dedi yaşlı Laura.

"Benim ya! Neden şaşırdınız?"

"Neredeyse bir yıldır..."

"Aslında bu da döndüğümde güler yüzle karşılanmam için sebeplerden biri! Alice ile konuşmak istiyorum!"

"Alice Paris'te değil efendim."

"Haydi oradan!" dedi Henri. "Daha geçen sabah kraliçenin ordusuyla birlikte Louvre'a döndüğü söyleniyordu."

Henri sesini giderek yükseltiyordu.

"Tekrar gitti!" dedi Laura sözünün arkasında durma kararlılığıyla.

"Öyle mi, pekâlâ! Ben de oturup beklerim. Bir ay sonra bile gelse buradan ayrılmam."

"Lütfen içeri gelin monsenyör," dedi bir ses ve aynı anda kapının eşiğinde bir beyaz bir şekil belirdi.

O şekil Alice'ti, mareşal onu hemen tanıdı ve bir asilzadenin zarafetiyle ve küstahlıktan pek de uzak olmayan bir edayla kadını selamladı.

Alice içeri girdi... Laura ışıkları yaktı. Mareşal, Alice'e döndü. Biraz solgun, gözleri yerde duran Alice, Laura'nın çıkmasını bekledi.

"Sizi dinliyorum, monsenyör," dedi. "Kapımı zorladınız! Ba-

ğırıp çağırdınız. İleri geri söylendiniz ve içeri girdiniz. Bütün bu davranışlarınızın sebebini anlıyorum. Evvelce metresiniz olduğum için böyle hareket ediyorsunuz. Neyse, bunları bırakalım. Benden ne istiyorsunuz?"

Mareşal bu sözler karşısında önce şaşırdı.

Alice'in duruşunda ve çehresinde asil ama acı çeken birinin ifadesi okunuyordu.

"Evvela evinize bu şekilde geldiğimden dolayı affınızı rica edeceğim," dedi. "Sizden bir yardım istemeye geldim ancak bana kızgınsınız sanırım."

"Kızgın değilim, monsenyör," dedi Alice.

Gerçekten de Mareşal Damville'in kendisiyle görüşmek için gelmediğini, ondan bir ricada bulunmak istediğini öğrenince biraz ferahladı.

Henri çok iyi bildiği odanın içine şöyle göz attı.

"Odada iki şeyden başka bir değişiklik yok," dedi.

"Hangileri, monsenyör?"

"Evvela siz... Her zamankinden daha güzelleşmişsiniz... Ah! Emin olun bunu iltifat etmek için söylemiyorum. Hakikati ifade ediyorum."

"Ya diğeri?" dedi Alice. Henri'nin niyetleri konusunda rahatlamıştı.

"Diğeri," diye samimi bir gülümsemeyle cevap verdi, "duvardaki şu boşluk... bir zamanlar bir portre vardı orada."

"Sizin resminiz, monsenyör. Portrenizin neden artık orada olmadığını, size neden kapıyı açmak istemediğimizi, neden benden ne istediğinizi bana hızlı bir şekilde açıklamanızı rica ettiğimi ve neden var olduğumu, bu evin var olduğunu unutmanızı rica ettiğimi anlamanızı tek bir cümleyle sağlayacağım... Bir âşığım var."

Bu sözler, Henri eski metresinin kalbini okuyabilseydi, acı çeken veya yüce gönüllü birinin samimiyetiyle söylenmişti. Alice de Lux, kendini, düşünmenin gereksiz hale geldiği ve samimiyetin sinizm biçimini aldığı o uç durumlardan birinde buldu.

Bir asilik, bir meydan okuma ya da bir itiraf değildi bu sözler;

doğrusu, mutlak güçlü tarafta bulunan mareşalin takdirine bırakılan bir uyarıydı.

"Demek benim yerime bir başkası geldi," dedi Henri, aslında kabalık ettiğinin farkına varamayarak. "Görüyorsunuz ya, bundan ne kadar memnun oldum. Çünkü sizin mutlu olmanız bana ancak saadet ve neşe verir. Ben de bunu istiyorum," dedi.

Alice, mareşale hayretle bakıyordu.

"Aslında," diye devam etti mareşal, "sizden isteyeceğim yardım için de beni unutmanız lazımdı. İyi niyetli olmanız yetmeyecekti."

"Şöyle buyurun."

Alice'in gösterdiği koltuğa oturan Henri, "O zaman ne istediğimi açık bir şekilde söyleyebilirim," dedi.

Bu sırada Alice birdenbire sarardı ve çığlık atmamak için kendini zor tuttu.

Hemen mareşali kolundan tuttu ve tehlike altındaki her insanda olabileceği gibi büyük bir kuvvetle yandaki odaya geçirdi.

Bu sırada ihtiyar Laura da yanlarına geliyordu ve telaşlı görünüyordu.

"Sessiz olun!" dedi Alice. "Duydum! Biliyorum!"

Alice bir adamın sokak kapısının önünde durduğunu ve anahtarla kapıyı açarak içeri girdiğini duymuştu. Bunu ancak tek bir kişi yapabilirdi: Marillac kontu.

Kont bahçeyi hızlıca geçerek odaya girince Alice'i sapsarı bir halde koltuğa yaslanmış bir şekilde gördü.

"Sevgilim... Siz..." diye kekeledi genç kadın.

Gülümseyen genç adam iki elini uzatarak ona yaklaşmaya başladı ve sevgilisinin şaşkın, solgun çehresini fark etti.

Ellerini uzatarak ve gülümseyerek yaklaşırken onun bu halini sezince:

"Alice! Alice!" dedi telaşla. "Hasta mısınız?.. Yoksa heyecan..."

"Evet, evet, heyecan," diye kekeledi genç kadın. "Sizi görmenin verdiği heyecan, mutluluk..."

Genç kadın yavaş yavaş kendisini toparladı.

Déodat hayret içindeydi. Bu ana kadar yalnızca sevgilisinin söylediği gün ve saatte gelmeye hep dikkat etmişti. Genç adamı dikkatle gözleyen Alice, onun aklından geçen şeyleri açıkça görebiliyordu.

"Küçük bir kıza döndüm," dedi gülümseyerek. "Kendime kızıyorum şimdi. Çünkü sizi cuma yerine bu perşembe gecesi karşımda buldum. Ama bu çok güzel bir sürpriz, tatlı yoldaşım... Benim için çok değerlisiniz. Hep sizi düşünüyorum ve sizi ne zaman karşımda görsem kalbim delicesine çarpıyor."

"Sevgili Alice," diye fısıldadı genç adam, onu kollarına alıp güzel kokulu saçlarına dudaklarını değdirerek. "Benim de dünyada sizden başka kimsem yok... Ben de bu kutsal eve yaklaştıkça neşeyle dolduğumu, kalbimin daha büyük bir şiddetle çarptığını hissediyorum..."

Alice artık kendisini tamamıyla toparlamıştı. Kendi kendine, "Mareşal sözlerimizi işitecek... Fakat ne önemi var? Déodat'yı görmeyecek... ve tanımayacak olduktan sonra ne çıkar!" diye düşündü.

"Böyle habersiz geldiğimden dolayı beni affedin!" dedi kont.

"Canım sevgilim, affetmek ne kelime. Öyle mutluyum ki..."

"Yazık ki benim için hakikaten bir saadet olan sizinle görüşmek çok kısa sürecek... Çünkü buraya bu gece, yarın sizinle o güzel, tatlı sohbetlerimizi yapamayacağımızı söylemek için gelmiştim."

"Sizi yarın görmeyecek miyim?" diye sordu Alice samimi bir üzüntüyle.

"Maalesef. Dinleyin güzel sevgilim... Yarın gece bazı önemli kimselerin hazır bulunacakları çok ciddi bir toplantıya katılacağım... ama sizden hiçbir şeyi gizlemek istemiyorum..."

Alice'in vücudunu yeniden bir heyecan kapladı.

Kontun bazı siyasi sırlardan bahsedeceğini açıkça anlamıştı.

Hemen ardından zihninde zor sorular belirmişti.

"Konuşmamasını nasıl sağlayabilirim acaba? Damville'in duymasını nasıl engelleyebilirim?"

"Kalbimin tek sahibi siz değil misiniz?.." diye devam etti Déodat. "Aklımın tek sahibi... O halde bilmelisiniz, bu gece..."

"Ne lüzumu var sevgilim... Hayır, istemem!.. Sizden yalnız aşk dolu sözler dinlemek istiyorum..."

"Alice," dedi kont gülümseyerek. "Sizi hayat arkadaşım olarak addediyorum, sizi sadece kalbimle değil, aklımla da seviyorum, bu sebeple her sırrımı bilmenizi istiyorum..."

"Daha alçak sesle konuşun... rica ederim!" dedi genç kadın korkuyla kekeleyerek.

"Alçak sesle mi? Sebep?.. Bizi kim duyabilir ki?.."

Kont şaşkınlıkla etrafına bakındı.

"Laura! Laura!" dedi Alice fısıldayarak. "Teyzem... tüm yaşlı kadınlar gibi fazlasıyla meraklı... ve dedikoducudur."

"Ah evet! Hakkınız var. Bu hatırıma gelmemişti."

Tam bu sırada kapı açıldı ve Laura içeri girdi.

"Sevgili kızım, ben biraz dışarı çıkmak istiyorum... Marillac kontu burada olduğuna göre sizi yalnız bırakmış sayılmam..."

Alice haykırmamak için dudaklarını kanatırcasına ısırmak mecburiyetinde kaldı. Kont ismini Henri'nin duymaması için bir kere bile ağzına almadığı halde ihtiyar Laura bunu bağıra bağıra söylemişti.

"Huzur içinde gidebilirsiniz," dedi Déodat.

"Hayır! Hayır! Çıkmayın! Bu odadan ayrılmayın!" dedi Alice neredeyse bağırarak.

"Ah Alice," diye inledi genç adam. "Neden? Benden korkuyor musunuz?"

"Korkmak mı?.. Sizden neden korkayım?" diye sordu.

Sakin görünmeye çabalayarak teyzesine fısıldadı.

"Tamam... tamam... teyze... ama çabuk dönün."

"Ah!" dedi ihtiyar Laura, "kont burada ya, gözüm arkada kalmaz."

Az sonra Marillac kontu sokak kapısının sertçe kapandığını duydu.

"Nihayet yalnız kalabildik!" dedi gülerek. "Şimdi size önemli sırlarımızı söyleyeceğim."

Genç kadın son bir umutsuz girişimde bulundu.

Elinden tutup Déodat'yı odadan çıkarmaya çalıştı ve insanın an-

cak panikleyince aklına gelebilecek türden cüretkâr bir karar verdi ve kekeleyerek şöyle dedi:

"Hadi... odamı hiç görmediniz... Size odamı göstermek istiyorum..."

Genç adam bir an irkildi. Alnı sanki alev alev yanıyormuş gibiydi.

Ancak bu adamın nazik kalbinde, nişanlısı olarak gördüğü kadına duyduğu saygı hemen kendini belli etti. Aklından geçen düşünce için kendine içten içe kızdı ve bu düşüncelerden kaçmak için kendi isteğinde ısrar etti.

"Burada kalalım," dedi sesindeki heyecanı bastırmaya çalışarak. "Sizin yanınızda ancak birkaç dakika kalabileceğim. Beni kimlerin beklediğini biliyor musunuz, Alice? Navarre kralı! Evet, bizzat kral! Sonra Amiral Coligny ve Prens Condé... Béthisy Sokağı'nda buluşacağız."

"Eyvah! İkimiz de mahvolduk," diye düşündü genç kadın içinden.

"Bu toplantıya Mareşal Montmorency de davet edildi."

Alice'in vücudu yeniden titredi. Eğer kont onun bu haline dikkat etmemiş olsaydı, kapının arkasından çıkan gürültüyü belki duyabilirdi.

"Neyiniz var, Alice?" diye telaşla sordu genç adam. "Neden böyle titriyorsunuz?.. Ah, kendinize hiç dikkat etmiyorsunuz!.."

"Ben mi? Hayır, hayır!.. Fakat bir saniye... kendimi... o kadar da iyi hissetmiyorum."

Alice bayılmanın tek ihtimal olduğunu bir anlığına düşündü. Fakat bayılırsa da Déodat'nın su bulmak için evi aramaya kalkışacağını, belki de karşısına çıkan ilk kapıyı açacağın ve Henri de Montmorency ile karşılaşacağını hesap etti.

"Geçti!" diye mırıldandı. "Ufak bir buhrandı!.."

"Zavallı meleğim. Sizi o kadar rahat yaşatacağım ki bütün bu buhranlarınız sona erecek!"

"Evet! Ne kadar iyi konuşuyorsunuz. Hep istikbalden bahsedelim!"

"Artık çıkmalıyım, Alice. Kimlerle buluşacağımı biliyorsunuz.

Ciddi kararlar alınacak. Dinleyin Alice! Eğer bu işi başarabilirsek artık bütün bu savaşlar son bulacak... O vakit birbirimizden asla ayrılmayacağız... benim karım olacaksınız, sonsuza kadar mutlu yaşayacağız... Alice, dinleyin Alice... planımız IX. Charles'ı ele geçirip bizim şartlarımızı dayatmak üzerine kurulu."

Bu defa gerçekten çığlık atmamak için kendini zorlukla tutan Alice, kapıya doğru koşturdu.

"Susun, teyzem geliyor!"

Kapıyı açar açmaz da Laura ile burun buruna geldi.

Alice bu son sözü sırf Déodat'yı susturmak için söylemişti. Sokak kapısının açıldığını duymuş değildi. Onun için böyle bir hareket yaptığı halde Laura'yı kapının arkasında görmesi onu şaşırtmıştı.

Kont tabii işin farkına varmamıştı.

"Bu yüzden," dedi sohbeti devam ettirerek "yarın akşam gelemeyeceğim sevgilim. Çıkmak zorunda kaldığım sebebi zannederim izah ettim."

"Gidin, sevgili kont!" diye kekeledi Alice. "Tanrı rehberiniz olsun!"

Her zamanki gibi Déodat, Laura teyzenin yanında nişanlısıyla el sıkıştı. Alice, teyzesini odada bırakıp genç adamı hep yaptığı gibi küçük bahçeden sokağa açılan kapıya kadar geçirdi. Hep yaptıkları gibi iki sevgili tutkulu bir öpücükle vedalaştılar.

"Déodat!" diye fısıldadı genç kadın. "Geçirdiğim bu buhranlar sebepsiz değil aslında. Son birkaç gündür endişeliyim, korkunç rüyalar... hayaller gördüm."

"Sevgilim! Sevgilim!"

"Beni seviyor musunuz?" diye sordu adeta tüm benliğiyle.

"Elbette seviyorum. Bunu neden sordunuz?"

"Dinleyin beni sevgilim," dedi genç adamı ürperten bir korkuyla. "Eğer kalbiniz ve hayatınız gerçekten benimse, Déodat, size yalvarıyorum, kendinizi çok iyi koruyun. Hep çok dikkatli olun. Her zamankinden fazla. Kimseye güvenmeyin! Babanıza bile... Déodat! Şimdi söyleyeceğimde çok ciddiyim. Nişanlınıza bile çok güvenmeyin!"

Déodat sevgilisini dudaklarından öptü.

"Bilinmez ki," diye hararetle devam etti genç kadın. "Belki uykuda yahut bir kriz anında ağzımdan bir şey, bir söz kaçabilir. Onun için Déodat, kendinizi kollayın! Böyle hareket edeceğinize, üzerine basacağınız taşı bile gözünden kaçırmayacağınıza, rastlayacağınız herkesten çekineceğinize, içtiğiniz suyun, yediğiniz yemeğin bile zehirli olup olmadığına dikkat edeceğinize... yemin... yemin etmenizi istiyorum!"

"Pekâlâ, işte yemin ediyorum," dedi, genç kadının daha da heyecanlanmasından korkarak. "Fakat bu haliniz beni korkutuyor. Yoksa bir şey mi işittiniz? Bir bildiğiniz mi var?.."

"Hayır, bir şey bilmiyorum, yemin ederim," dedi. "Yalnız duygularım beni aldatmaz... Déodat bana söz verdiniz, eğer beni bir parça bile seviyorsanız dört yanınızı düşmanlar sarmış gibi hareket edeceksiniz!"

"Evet, sevgilim, yemin ediyorum."

Sevecenlikle genç kadını kucakladı. Son defa öpüştükten sonra Marillac kontu hızla gecenin karanlığına karıştı.

Alice bir dakika kadar düşüncelerini toparlamak ve bu korkusuz kadının daha önce çokça kanıtladığı gibi, soğukkanlılıkla durumu değerlendirmek için bahçede kaldı.

Son derece zor bir durumda bulunuyordu. Gözünün önünden korkunç şeyler geçiyordu. Déodat'nın tevkif edildiğini, hapse konduğunu, işkenceden sonra idam edildiğini görür gibi oluyordu.

Gerçekten de Montmorency her şeyi duymuştu. Bundan emindi. İnkâr etmeye çalışacaktı ama duyduğunu biliyordu. Her şeyi!.. Laura'nın bağıra bağıra söylediği ismi, kontun açığa vurduğu sırları. Yani mareşal, Marillac kontunun Condé prensi, Henri de Navarre, Coligny ve François de Montmorency ile Fransa kralına karşı komplo kurduğunu biliyordu artık!

Mareşal Damville aynı zamanda Guise'e bağlı olduğu için Huguenotları zor durumda bırakacak bu durumla fazlasıyla ilgilenecekti.

Öte yandan kardeşi François'ya olan nefreti sebebiyle daha büyük bir istekle yetkilileri bundan haberdar edecekti.

Alice bu nefreti çok iyi biliyordu.

Ayrıca Henri'nin Guiseler ile olan gizli bağlantılarını da bi-

liyordu.

Bütün bunların nasıl sonuçlanabileceğine şimşek hızıyla ulaşmıştı.

Mareşal buradan ayrıldıktan sonra Louvre'a gidecek ve her şeyi, kardeşini, Coligny'yi, Condé'yi, Navarre'ı ihbar edecekti.

Asıl korktuğu düşünce de hemen doluştu zihnine.

Déodat da diğerleri gibi idam edilecekti...

Sevdiği, tek ve son umudu, yaşama sebebi bu adam ölecekti...

Marillac kontu, sevdiği kadına sevgisini ispat etmesinin sevinciyle çok mutlu, çok âşık, çok mesut bir halde evden ayrılırken Alice de Lux ise işte bu kasvetli düşünceler içinde bulunuyordu.

Bu durumdan kurtulmanın hiçbir yol ve imkânı yok muydu?

Başı iki avucu arasında, dişleri sıkılı haldeki Alice karşı karşıya olduğu bu durumdan kurtulmanın korkunç yolunu kendine bile itiraf etmemek için mücadele ediyordu:

Sevgilisinin dahil olduğu grubu ihbar etmesi çok büyük ihtimal olan kişiyi ortadan kaldırmak.

Artık karar verilmişti. Başka bir yol yoktu.

Bir anlığına yine kan dökmek zorunda kalması yüzünden kadere isyan etse de hemen sakinleşti.

Eve döndü; tekrar hatırlatalım, sevgilisinin evden ayrılmasıyla birlikte daldığı bu düşünceler bir dakikadan daha fazla sürmemişti. Yani Montmorency'nin ölmesi düşüncesi Déodat'nınkiyle neredeyse aynı anda hasıl olmuştu. Sevgilisini bahçe kapısından çıkarken gördüğü andan hemen sonra kendisini mareşali bıçaklarken de görmüştü.

İçeri girince evvela Déodat'nın az evvel çıktığı odaya koştu. Orada kısa, sağlam bir hançeri daima çekmecesinde bulundururdu. Onu aldı.

Jeanne d'Albret'nin sarayındayken İspanyollarda gördüğü gibi hançeri kolunun içine soktu. Böylece karşındakini öldürmek için tek yapması gereken kolunu hafifçe bükerek saldırmaktı.

Sonra gayet sakin bir tavırla, herhangi bir tereddüt emaresi göstermeden Henri'nin bulunduğu odaya gitti sol eliyle kapıyı

açarak içeri girdi.

Mareşal uzun boyluydu.

Bu yüzden Alice oturmaları gerektiğini biliyordu; sohbet ederken ona saldırmalıydı. Konuşurken aniden ayağa kalkar ve adama yukarıdan hançerini saplayabilirdi.

"Dikkatli olmam lazım," dedi kendi kendine. "Tabii her şeyi inkâr edecek, hiçbir şey duymadığını söyleyecek! Ben de inanmış göründükten sonra bir dakikada işini bitireceğim."

Fakat Mareşal Damville'in ilk sözü şu oldu:

"Bütün konuşulanları duydum!"

Alice bu cevabı hiç beklemediği için şaşırdı. Bu sözü duymak planlarında yoktu.

Telaşlı bir harekette bulundu. Bu hareketiyle kolunda sakladığı hançerin ucu göründü. Demirinin parıltısı mareşalin gözünden kaçmadı...

Bir an düşünceye dalan adam hemen ardından ona doğru bir adım atarak fısıltıyla şöyle konuştu:

"Şunu da söyleyeyim ki gece ve gündüz sırtımda daima zırhlı bir gömlek taşırım. Yani Alice, beni öldürmeye boşuna çabalamış olursunuz!"

Alice kendisini toparlamıştı. İki adım geriledi ve adamın çıkmasını önlemek için sırtını kapıya yasladı.

"Tasarladığım şeyi anladığınızdan dolayı pek üzgünüm. Çünkü bu beni kötü bir sonuçla karşılaşma riskini almaya iten bir kavgaya girişmeme sebep olacak fakat her şeye rağmen sizi öldürmek zorundayım. Yani, monsenyör, size saldıracağım. Bu odadan canlı çıkmanıza izin vermektense ölmek daha iyidir."

Böyle dedikten sonra artık hançerini saklamaya lüzum görmediğinden meydana çıkardı. Sırtı hâlâ kapıya yaslıydı. Göğsü inip kalkıyor, mareşale dik dik bakıyordu.

Henri de Montmorency bir takdir ifadesiyle genç kadına baktı. İşin aslı bu bakış, bir mücadeleye girişmeye hazırlanan bu genç kadının cesaretinden ziyade, bu trajik anda onu daha da göz kamaştırıcı hale getiren güzelliğine yönelikti.

Etrafına dikkatle baktıktan sonra Alice ile arasında bir masa bulunacak şekilde bir koltuğa oturdu.

"Alice," dedi alçak bir sesle, "aramızda geçecek kavganın sonunu biliyorsunuz, değil mi?"

"Evet, biliyorum," dedi genç kadın sakin bir ifadeyle. "Haydi beni öldürün! İkimizden birinin buradan canlı çıkmaması gerekiyor."

"Ne siz beni öldüreceksiniz ne de ben sizi. Şayet kendime çıkmak için bir yol açmak istersem, size bir zarar vermeden hançeri elinizden alabilirim. Onun için sizi öldüreceğimi sanmayın."

Alice titredi. Mareşal nasıl umutsuz bir durumda olduğunu anlamıştı.

"Fakat," diye devam etti, "beni böyle zor kullanmaya mecbur ederseniz şurasını da söyleyeyim ki buradan çıkar çıkmaz, işittiğim sırrı istediğim gibi açıklayabileceğime inanacağım."

Genç kadın bir anlığına sallandı. Ama kendini toparladı. Hemen meydan okuyan o duruşuna geri döndü, gözlerinden alev çıkıyordu adeta.

Henri aynı sabırlı, sakin ve güçlü ses tonuyla devam etti.

"Fakat eğer anlaşabilirsek işittiğim şeyleri unutacağım. Sizi temin ederim ki bu sözümün arkasında dimdik duracağım... Bekleyin, Alice, olduğunuz yerde durmaya devam edin, ben de burada duracağıma söz veriyorum, size yapacağım teklifi dinleyin ve ona göre bir karar verin..."

Genç kadın başını sertçe salladı.

Bu hareketiyle saçları omuzlarına döküldü.

"Size inanmıyorum!" dedi net bir şekilde. "Tanrı olsaydınız bile inanmazdım!"

Henri hafifçe sarardı.

Ölmeye veya öldürmeye kesin kararlı bu kadın karşısında hafif de olsa bir korku hissine kapıldı.

"Pekâlâ sizi inandırmak için elinize bir rehin verirsem? İki arkadaş gibi konuşalım. Sizden bir iyilik istemeye gelmiştim. Ne isteyeceğimi açık yüreklilikle anlatacağım. Beni dikkatle dinleyin,

lütfen... Evet... Alice, çaresiz ve âşık bir kadın ile karşı karşıya olduğumu hissedebiliyorum. Bir süre bana metreslik yaptınız. Bu süre boyunca bana hep mesafeliydiniz, zaten ben de aşk meşk işleriyle ilgilenmiyordum. Ne kadar değiştiğinizi gayet iyi görüyorum. Bana karşı takındığınız bu tavırla, aklınızla, kalbinizle, bütün benliğinizle âşık bir kadın olduğunuzu fark edebiliyorum. Alice, burada duyduklarımı kendi hesabıma kullanmak istediğimi sanıyorsunuz. Halbuki siz ne Navarre kralını ne Amiral Coligny'yi ne Prens Condé'yi... ne de kardeşimi kurtarmak istiyorsunuz. Siz sadece Marillac kontunu kurtarmak istiyorsunuz. Kim bu adam? Gerçekten bilmiyorum. Ancak Alice, bu adam, şu anda benim gözümde şu anda canınızdan çok sevdiğiniz, uğruna ölmek istediğiniz adam!.. Benim metresim olduğunuz günlerde de içinizde olduğunu hissettiğim ve beni endişelendiren böyle bir karanlık tarafınız vardı. Şu anda, sanki kafanızın içindeymişim gibi tam bir berraklıkla bu duyguları görebiliyorum. Tutkulu, ateşli, mükemmel bir şekilde seviyorsunuz, tabiri caizse gözü pek, hatta vahşi bir âşıksınız."

Genç kadın ona sert ve dikkatli bakışlarla bakıyordu.

Ve mareşali dinlerken ani bir harekette bulunma ihtimaline karşı tetikteydi.

"Alice, bana cevap vermelisiniz çünkü eğer yanılıyorsam bundan sonra söyleyeceklerimin bir anlamı olmaz. Alice, sizi doğru anlıyorum? Az önce bahsettiğim o derin aşk içinde misiniz?"

Genç kadın dehşetli bir iç çekerek cevap verdi.

"Evet, aşk! Seviyorum ve sevgilim ismini söylediğiniz adam! Evet, ölmek ya da öldürmek zorunda olmamın sebebi bu çaresizlik hissi..."

"Mükemmel! O halde anlaşabileceğimizi kuvvetle ümit ediyorum. Alice, bir anlığına içinde bulunduğunuz ruh halinden çıkıp karşınızdaki bu adamın nasıl göründüğüne dikkat etseniz ya."

Genç kadın tam bir kayıtsızlıkla omzunu silkti.

"Bana bir bakın..." dedi Henri. "Benim gibi sabırsız bir askerin, herkesin karşısında korkuyla titrediğini görmek isteyen bir komutanın, şimdi niçin bu kadar sabırlı olduğunu bilmek istemiyor musunuz? Sizden niçin, ne gibi bir mesele için yardım istemeye gelmiş olduğumu düşünmüyor musunuz? Ben size muhtacım Alice ve beni

ancak siz kurtarabilirsiniz."

Bu konuşmanın başından beri ilk kez Alice'in sert ve haşin bakışlarında bir yumuşama, bir parıltı belirdi.

Henri de bu değişikliği memnuniyetle seyrediyordu.

"Bana vahşi asker derler. Böyle bir adamın nasıl olup da bu kadar sabrettiğini ve aşktan nefret eden benim nasıl olup da sizin aşkınızı anladığımı düşünmüyor musunuz? Size açıkça söyleyeyim Alice! Çünkü ben de seviyorum. Fakat bu aşkta sizin gibi talihli değilim. Sizin sevdiğiniz adam da sizi seviyor. Halbuki benim sevdiğim kadın beni sevmiyor. Siz, aşkınıza karşılık görüyorsunuz. Halbuki ben aşkıma karşı nefret ve hakaret görüyorum."

Henri o kadar samimi bir tavırla konuşuyordu ki, Alice, mareşalin büyük ve ümitsiz bir aşka tutulduğunu anladı.

O zaman yavaş yavaş sinirleri gevşedi.

Elindeki hançer de tok bir ses çıkararak döşemenin üzerine düştü.

Henri de Montmorency sahnede rol yapıyor olsaydı bu durum onu daha da memnun ederdi. Yalnızca sözleriyle, umutsuzluğundan bahsederek Alice gibi bir kadının düşüncelerini değiştirmek, öldürmeyi düşünen bu kadının acıma hissiyle dolmasını sağlamak büyük bir zaferdi.

Ama Henri samimiydi. Alice'i gafil avlayan da bu samimiyetti. Bir tiyatro oyununda olmadığını anlamıştı, zamanının en büyük aktrisinin, Catherine de Médicis'nin, eğitiminden geçmişti. Henri'nin samimiyetini ve içine düştüğü umutsuzluğun derinliğini anladığında bu adamla bir anlaşmaya varabileceğini düşünmüştü.

Genç kadın elini uzatarak yavaş yavaş ona doğru yürüdü.

Mareşal Damville genç kadının eline uzandı. Belki de hiç kimseyle konuşmadığı bu umutsuz aşkı anlatmış olmanın şaşkınlığı içinde ziyaretinin amacını dahi bir anlığına unuttu.

O anda tek hissettiği bu aşkın acısıydı. Alice'in elini tuttuğunda boğazında bir hıçkırık düğümlendi ve utançtan adeta aniden buharlaşan bir iki damla gözyaşı göz kapaklarını yakar gibi oldu.

Şu anda iki âşık karşı karşıya duruyorlardı.

"Oturun Mösyö Mareşal," dedi anlayışlı bir ses tonuyla. "Bu acılı sırrınızın kalbimin en derinlerinde saklı kalacağına emin olun."

"Teşekkür ederim," dedi mareşal alçak sesle.

Karşılıklı otırdular. İkisi de birbirine şefkatle bakıyordu. Bu gaddar adam ve bu casus kadın en derin yaraları bir anlığına unutturan ruh ferahlıklarından birini yaşıyorlardı şu an.

Mareşal sakin bir sesle konuşmaya devam etti.

"Eğer sırrınızı öğrenmemiş ve bunun için hayatınızla oynamanıza şahit olmasaydım, kalbimi kemiren, ruhumu parçalayan bu aşktan size hiçbir şekilde bahsetmeyecektim. Fakat karşılıklı sırlarımız birer teminat yerine geçtiğinden artık size kalbimi açabilirim. Siz zeki bir kadınsınız. Bir süre benim metresim oldunuz. Ama siz de fark etmişsinizdir ki sizi âşık değildim. Keza siz de. Metresim olmakla neyi amaçladığınızı bilmiyorum. Ama benim amacım on altı yıldır ümitsizce beslediğim aşktan uzaklaşabilmekti. Sizinle bu kadar dürüstçe konuştuğum için beni bağışlayın... ancak bu gerekli..."

Alice önemli değil anlamında bir jestte bulundu.

"Şimdi durum şu," diye devam etti mareşal. "Sevdiğim kadını ve kızını kaçırarak konağıma hapsettim. Fakat bu kadınların bir hafta kadar güvenilir bir yerde saklanmaları lazım geliyor. Aynı zamanda kaçamayacaklarından emin olmam lazım. İşte size bu işim için başvuruyorum."

"Benden bu kadınları saklamamı mı istiyorsunuz?" diye hiddetle sordu Alice.

"Evet!" diye aynı hiddetle cevap verdi mareşal.

Yine birbirlerini bu defa gözleriyle ölçüp tartmaya başladılar.

Onları birbirine yaklaştıran şefkat ortadan kalkmış gibiydi.

Az evvelki mücadele yeni bir boyut almış görünüyordu.

"Beni iyi dinleyin!" dedi mareşal. "Eğer sırrınızı öğrenmemiş olsaydım, bu yardımı sizden bir masal uydurarak yine isteyecektim. Fakat şimdi açıkça söylüyorum. Bana bu aşk işinde yardım edin. Ben de size yardım edeceğim. Size ihanet ederek âşığınızı ele verecek olursam, Jeanne de Piennes'in evinizde olduğu, onu itham ettiğim suçtan dolayı... François'yı, kardeşimi sevmekten asla vazgeçmediğini söyleyebilir... Onun masum olduğu konusunda Mareşal Mont-

morency'yi uyararak beni krallığın en mutsuz adamı yapabilirsiniz."

Ciddi bir ifadeyle edilen bu itiraflar Alice üzerinde etkili olmuşa benziyordu.

Bu kadar net bir şekilde anlatılması sebebiyle Montmorency konağında yaşanan korkunç dramı anlayabiliyordu.

Ve bu dramda kendisine düşen rolü oynama düşüncesiyle dehşet içinde titredi.

"Sözlerim karşısında şaşırdığınızı görüyorum," dedi Henri. "Kardeşimin eşine karşı duyduğum aşk, onları ayırmak, o kadını hâlâ seviyor olmak size garip görünüyor. Ne yalan söyleyeyim, ben de anlayamıyorum. Fakat ne yapayım. Elimde değil! Şimdi açıkça pazarlığa girişelim. Siz Jeanne de Piennes'in sadık, dikkatli ve merhametsiz bir muhafızı olacaksınız... Aksi takdirde..."

"Aksi takdirde?" diye acı içinde sordu Alice.

"Buradan çıkar çıkmaz âşığınızı ihbar edeceğim. Gideceği yer doğruca darağacı olacak."

Alice bir harekette bulunmak isterken Henri sözünü kesti.

"Niçin tereddüt ediyorsunuz? İkimiz de birbirimizin elindeyiz. Size bir rehin bırakarak âşığınızın hayatını satın alıyorum. Eğer âşığınızı hakikaten seviyorsanız, onun için her şeye katlanmanız gerek. Aksi halde onu sevmediğinize inanmam lazım geliyor."

"Ben mi!" diye adeta kükredi genç kadın. "Onu sevmemek mi dediniz? Şunu bilin ki onu kurtarmak için gerekirse Paris'i bile yakmaya hazırım!"

"Öyleyse niçin hâlâ tereddüt ediyorsunuz? Beni öldürmenize imkân olmadığına sizi inandırayım. Bakın!"

Böyle söyleyerek göğsünü açtı. Bütün vücudunu boynuna kadar örten bir zırh her tarafını kaplıyordu.

Alice o zaman ayağa kalktı.

Yumruklarını sıktı.

Harikulade gözlerini havaya dikti.

"Ey sevgili Déodat'm!" diye inledi. "Sizin için alçaklığın en derin tabakasına iniyorum. Şimdiye kadar sadece bir casustum. Şimdi de zindancı oluyorum."

Mareşal de ayağa kalkmıştı. Önünde saygıyla eğildi. Ne kralın ne de Kraliçe Catherine'in önünde böyle saygıyla eğilmişti.

"Yarın," diye fısıldadı, "gece buraya tekrar geleceğim. Onların kaçamamaları için gereken tedbirleri tamamlayacağınızdan eminim."

Ve odadan çıktı.

Alice vaziyetini değiştirmemişti. Elleriyle yüzünü kapattı.

"Alçaklığın en son derecesine indim... Acaba beni buradan kim kurtaracak!" diye inledi.

"Ben mi!" diye tok, kuvvetli ve tehditkâr bir ses cevap verdi.

Alice sıçrayarak geri döndü.

"Rahip!" diye deli gibi kekeledi.

Mareşal Damville'in çıktığı kapının eşiğinde Alice'nin ilk âşığı Papaz Garola, beyazlı siyahlı elbisesiyle, bir heykel gibi kımıldamadan duruyordu.

OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM
BABA İLE OĞUL

Hemen hemen aynı saatte, Henri de Montmorency, Le Hache Sokağı'nda evden çıkıp Mesmes konağına doğru yola çıktı, yani akşam saat dokuzdan biraz önce, sokaktan bir adam hızla geçti. Dükkânların çok erken kapandığı, sokak aydınlatmasının olmadığı, fenerlerin, ışıkların, hatta hüküm süren karanlığı dağıtacak lambaların bile olmadığı o dönemde; sadece bir veya iki meyhane, kapı aralıklarından yaydıkları kısık ışıkla ortalığı aydınlatıyordu.

Hal böyle olunca, gece saat dokuzda karanlık çok derindi ve acelesi olan o adam, göremediği başka bir yaya ile çarpıştı ve o iyi karakterli biri olduğundan sadece bazı sözler mırıldandı ve yoluna devam etti.

Beş dakika sonra Devinière'in önüne gelmişti. İçeri girmek ister gibi bir dakika kadar duraladı.

Ondan sonra başını sallayarak, bir şeyler mırıldanarak yürümeye devam etti.

"Tedbirsizliğe lüzum yok! Onu görmek için vaktim var. Şimdi daha geç kalmadan varacağım yere gitmeliyim."

Ondan sonra yolunu Temple tarafına çevirdi. Burada gece karanlığında bir şato gibi görünen Mesmes konağı önüne varınca durdu. Kapıyı çaldı.

Bir dakika sonra kapının üzerindeki ufak delik açıldı. Bir ses ne istediğini sordu.

"Mareşale, Ponts-de-Cé hanında rastladığı adamın geldiğini söyleyin."

Kapı derhal açıldı.

Mareşal Damville'in konağı da Guise'in ve diğer büyük asilzadelerin konakları gibi Louvre'a benzer bir modelde tertip edilmişti.

Konakta birçok muhafız, bey ve subay vardı.

XII. Louis'ye kadar kralın, aslında diğer asilzadelerden çok az bir farkı vardı. Richelieu, daha sonra tüm bu "küçük Louvre'ları" yıkmaya, "küçük kralları" kellelerini almaya başlayacaktı, böylece XIV. Louis sadece krallığı değil bir yönetim sistemini de devralacaktı: o da mutlak monarşiydi.

İçeri girer girmez bir subay kendisini karşıladı:

"Ponts-de-Cé'den mi geliyorsunuz?"

"Evet! En uzun yolları dolaşarak geldim."

"Öyle ise siz Pardaillan'sınız!"

"Evet! Pardaillan olmakla iftihar ederim. Ya siz kimsiniz?"

"Sadece unutmuş olduğunuz bir anıyı size hatırlatmak isteyen biri."

"Ne garip şey? Yüzünüzü bir türlü tanıyamıyorum."

"İsmim Orthès. D'Aspremont vikontu.[19] Sizinle görülecek bir hesabım var."

"Aman ne iyi! Hemen hesabımızı görebiliriz."

Bu sırada ikinci bir subay aralarına girdi.

"Baylar! Mareşal, konağında kavga edilmesinden hoşlanmaz! Hesabınızı sonra görürsünüz. Sizi şimdi bekliyorlar," dedi.

Pardaillan kılıcını kınına sokarak içeri girdi. Konağın büyük kapısı kapandı.

"Sizin için hazırlanan odaya sizi ben götüreceğim," dedi Orthès.

"Benim için büyük bir şeref olur," cevabını verdi Pardaillan.

Önde ışık tutan bir hademe olduğu halde Orthès ile Pardaillan sanki aralarında hiçbir şey yokmuş gibi yürüdüler. İkinci kata çıkınca büyük bir kapının önünde durdular.

"İşte odanız burası," dedi Orthès. "Bir şey yemek ister misiniz?"

"Teşekkür ederim. Karnım tok."

"Öyle ise size iyi geceler dilerim."

19. Saint-Bartholomew'nin kanlı günlerinde böylesine iğrenç bir rol oynayan d'Aspremont vikontu, o sıralarda otuzlu yaşlarındaydı ve Damville'in evinde önemli bir göreve sahipti.

"Şafağa kadar deliksiz bir uyku çekmeyi ümit ediyorum. Mareşal Damville konakta mı?"

"Hayır. Fakat sizi bekliyordu. Gelir gelmez kendisine haber verileceğinden şüpheniz olmasın."

Orthès, Pardaillan'ı selamladıktan sonra çekildi. Pardaillan kapıyı açarak güzel bir şekilde döşenmiş bir odaya girdi ve kapıyı kapadı. Fakat aynı zamanda kapının bir anahtarla kilitlendiğini duydu.

"Vay canına, kapıyı üzerime kilitlediler!" diyerek koştu.

Fakat hem kapı son derece sağlam hem de kilidi kırılacak gibi değildi. O zaman pencerelere koştu. Gayet sık ve sağlam demirler pencereyi kapatıyordu. Yine kapıya koşarak birkaç yumruk vurdu ve bağırdı ancak hiçbir cevap alamadı.

Bunu üzerine şapkasını çıkararak yatağın üzerine attı ve öfkeyle mırıldandı:

"Vay ahmak vay! İşte kapana girdin. Bir de kendini kurnaz sanırsın. Henri de Montmorency'nin sana karşı sabırlı durmasının sebebini hiç düşünmedin mi? Alçak ve korkak herif! Bana karşı yalnız başına dövüşmekten korktu. Beni buraya, konağına çağırdı. Ben de kandım. Tuzağa kendi ayağımla girdim. Şu Orthès serserisini burada görünce meseleyi anlamalıydım. Fakat ben postumu öyle kolay kolay deldirmem. Herhalde uşaklarından birkaçını haklarım."

Uyku Pardaillan'ın gözlerinden akıyordu. Buna rağmen uyumaya yanaşmıyordu.

"Herhalde uykuda iken bastırılıp tavuk gibi boğazlanmak istemem," diye mırıldandı. "Sabaha kadar bekleyeceğim."

Böyle söylenerek kılıcını çekti. Odada aşağı yukarı dolaşmaya başladı.

Saatler geçiyor fakat içeri kimse girmiyordu. Pardaillan da yorgunluktan gözlerini açamaz hale gelmişti. Odada sallana sallana yürüyordu.

Nihayet daha fazla tahammülü kalmadı. Kılıcı elinde olduğu halde yatağa uzandı. Niyeti yatar bir halde beklemekti. Fakat uyku galip geldi. On dakika sonra odayı derin bir horultu kapladı.

Yaşlı Pardaillan birçok yer dolaşmış, mükemmel bir elbise yaptırmış ve nihayet 7 Nisan'da cebinde sadece 1 livre kalmıştı ve Paris'e

on sekiz fersah uzakta bulunuyordu.

Kapılar kapanmak üzereyken Paris'e ulaşmış ve mareşalin söylediği gibi gecenin çökmesini beklemek üzere bir meyhaneye koşmuştu. Şarabından etine kadar kendisine mükemmel bir ziyafet çekmişti. Atını da meyhanenin arka tarafında bulunan ahıra çektirmiş, önüne yarım çuval yulaf ve arpa koydurmuştu.

Ortalık iyice kararınca hesap istemişti. Garson da on bir ekülük bir hesap çıkarmıştı. O zaman Pardaillan, atını rehin bırakarak meyhaneden çıkmış ve Mesmes konağına doğru yola koyulmuştu.

Burada başına neler geldiğini biliyoruz. Pardaillan, hayatından umudunu kesmiş bir halde, uykusuzluğa dayanamayarak kendinden geçmişti.

Uyandığı zaman sabah olmuş ve güneş adamakıllı yükselmiş bulunuyordu.

"Vay canına!" diye söylendi. "Ölmemişiz."

Yataktan kalktı. Kendisine biraz çekidüzen verdi. Tam bu sırada kapı açıldı ve içeriye Mareşal Damville girdi. Yüzü oldukça sararmış olduğu için geceyi uykusuz geçirdiği anlaşılıyordu.

"Tam gününde geldiğiniz için size teşekkür ederim şövalye!" dedi.

"Fakat açıkça söyleyeyim ki geldiğime pişman da olmadım değil..."

"Anlıyorum. Sizi odaya kapadıkları için, değil mi?"

"Evet efendim."

"Bunu onlara ben emretmiştim. Böyle hareket ettiğimden dolayı kusurumu affedeceğinizi umuyorum. Sizi fena bir karşılaşma ihtimalinden korumak istemiştim."

"Bir şey anlamıyorum."

"Anlamanıza lüzum da yok. Esas olan burada bulunmanız. Şimdi sizden iki şey isteyeceğim."

"Sizi dinliyorum."

"Birincisi bugün de burada kapalı kalacaksınız. Size yemin ederim ki korkacak bir şey yok. Bu durum gece yarısı sona erecek."

Pardaillan suratını ekşitti.

"Şimdi bütün gün buradan çıkmayacağınıza dair bana söz verin bakayım."

"Pekâlâ, söz veriyorum."

"Teşekkür ederim. Gelelim ikinci meseleye."

"Sizi dinliyorum monsenyör."

"Elimde çok kıymetli bir hazine var. Bu hazineyi emniyetli bir yere naklettnem lazım... Hazine gece yarısı götürülecek. Bu işte de yardımınızı istiyorum."

"Mademki hizmetinizi kabul ettim; her tehlikeyi göze almış bulunuyorum demektir. Bu itibarla bana güvenebilirsiniz. Bu hazinenin yolda elinizden alınmasından korkuyorsunuz herhalde..."

"Evet! Bundan korkuyorum. Bu işi ancak siz ve yine sadık adamlarımdan d'Aspremont vikontu yapabileceksiniz."

"Tam gece yarısı hareket edeceğiz, değil mi?"

"Evet! Bu hazine bir arabanın içinde bulunacak."

"Anladım."

"Arabayı d'Aspremont idare edecek. Ben de atla önden gideceğim. Size gelince, bir elinizde kılıç, diğer elinizde tabanca, arabayı arkadan yürüyerek takip edeceksiniz. Eğer herhangi bir kimse arabaya yaklaşmak isteyecek olursa onu derhal tepeleyeceksiniz."

"Bir şey sormama izin verir misiniz? Bu hazine, yoksa kanlı canlı bir hazine mi?"

Henri sararak Pardaillan'a baktı.

"Ne demek istiyorsunuz? Yoksa bir şey mi duydunuz?"

"Hayır, bir şey duymadım. Ancak taşınacak olan hazinenin başında bir taç olup olmadığını öğrenmek istiyorum da..."

"Kralı götüreceğimizi sanıyor," diye düşündü Mareşal Damville.

Pardaillan devam etti.

"Bilmem fikrimi size anlatabildim mi? Eğer böyle bir şey varsa bir kat daha ihtiyatlı olmak lazım."

"Dinleyin! O iş henüz olmadı! Fakat arabada sanki kral varmış gibi dikkatli davranmamız lazım."

Pardaillan kendi kendine, "Benden gizlemek istiyorlar ama boş...

Demek bunlar kralı kaçırmışlar. Fakat nasıl oluyor da Paris'te kimse işin farkında değil... Her neyse!" diye düşündü.

Sonra, "Benim odaya kapatılmam, konağınızda mahpus bulunan kimsenin kim olduğunu öğrenmemem için mi?.." diye sordu.

"Evet!.."

"Pekâlâ öyleyse... Bütün gün odamdan çıkmayacağım... Gece yarısı da emrinize hazır bulunacağım."

"O halde ben de rahat rahat gidiyorum."

Mareşal böyle diyerek dışarı çıktı. Pardaillan o zaman kendi kendine şöyle düşünmeye başladı:

"Burada bulunan insanların kim olduğunu niçin öğrenmemi istemiyorlar? Bu kadar ihtiyatlı olmaya ne lüzum var? Acaba sandığım gibi, bu adam kral mı? Kim bilir. Mademki bu işin içyüzünü benden saklıyorlar, ben de öğrenmek için çalışacağım..."

Sessizce kapıya yaklaşarak gözden geçirdi. Kapı kilitli değildi. Yavaşça açtı. Dün gece geldiği koridora çıktı. Bunun sonuna kadar yürüdü. Aşağıya inen merdivenlerin başına kadar geldi. Ortalıkta kimse görünmüyordu. Daha fazla dolaşmadan odasına döndü.

Ve öğleye kadar odada ıslık çalıp, hafif sesle şarkı söyleyerek esneyip vakit geçirdi.

Öğle vakti odaya bir uşak gelerek sofrayı kurdu ve kendisine yemek getirdi. Pardaillan hemen sofranın başına geçerek karnını iyice doyurdu. Uşak, ikinci gelişinde masanın üzerine para dolu bir kese bıraktı.

Pardaillan altın seslerini duyunca gülümsedi.

"Ne bu?"

"Maaşınız... Monsenyörün kâhyası, size verilmek üzere göndermişti."

"Bravo! Doğrusu kâhyanın bu hareketi karşısında çok memnun oldum. İçinde kaç para var?"

"600 ekü..."

"600 mü? Bu işte bir yanlışlık olacak. Benim maaşım 500 ekü."

"100 ekü de yol masrafınız imiş."

"Pek güzel... Şimdi şu keseyi açın."

"Açtım efendim."

"Beş ekü alın."

"Aldım efendim."

"Onları cebinize koyun."

"Koydum efendim."

"Bunlarla bir meyhaneye giderek sıhhatime birkaç kadeh şarap için."

Uşak yerlere kadar eğilerek Pardaillan'ı selamladı:

"Teşekkür ederim efendim. Yarın son meteliğine kadar sıhhatinize içeceğim."

"Niçin yarın? Bugün için, daha iyi... Yarın ne olacağını hiç kimse bilmez. En iyisi şimdi gidip için..."

"Fakat bugün için akşama kadar hizmetinizde bulunma emrini aldım."

"Ya!.."

"Evet efendim. Yanınızdan hiçbir şekilde ayrılmamak mecburiyetindeyim."

"Pekâlâ öyleyse, elinizi şu keseye sokun."

"Soktum efendim."

"On beş ekü daha alın..."

"Aldım efendim."

"Doğruca Meme Emen Dana Meyhanesi'ne gideceksiniz... Orasını biliyor musunuz?.."

"Biliyorum efendim. Truanderie ve Louvre arasında..."

"Tamam... Oraya gider, dün akşam ödemeyi unuttuğum on bir ekülük borcumu ödersiniz. Üst tarafı sizin. Gelirken bıraktığım atımı da getirirsiniz. Haydi derhal gidin... Ben de biraz kestireyim. Dün gece uyuyamadım. Döndüğünüz zaman beni uyandırırsınız."

Uşak hâlâ duruyordu.

"Ne duruyorsunuz? Gitsenize!.."

"Yarın gideceğim efendim."

"Amma garip şey! Bana atım lazım."

"Aşağıdaki ahırımızda atlarımız emrinizde."

Pardaillan bu laf anlamaz uşağın sırtında kırılacak bir sopa bulmak için etrafına bakındı. Sonra bunun faydasız olacağını düşündü. Durum belliydi. Bu uşak kendisine bir nevi zindancı tayin edilmişti.

"Adınız ne sizin?" diye sordu.

"Didier, efendim."

"Şu şarabı içiverin bakalım."

"İçemem efendim."

"Sebep?.."

"Kâhya, bugün şarap içersem beni kovacağını ve belki de daha fena bir şekilde cezalandıracağını söyledi."

"Öyle mi? Anlaşıldı. Siz çok sadık ve itaatkâr bir uşaksınız. Böyle olduğunuz için de doğruca cennete gideceksiniz," diyerek ayağa kalktı. Odada birkaç defa aşağı yukarı dolaştıktan sonra gitti ve kapıyı kilitledi.

Sonra uşağın yanına yaklaştı.

"Demek bütün gün yanımdan ayrılmayacaksınız."

"Evet efendim."

"Burada durarak kafamı şişirecek ve rahatça uyumama engel olacaksınız."

"Hayır efendim, burada değil, kapının önünde, koridorda bekleyeceğim. Böylece sizi rahatsız etmeyeceğim."

"Ben odadan çıkmak istersem, peşimden beni takip edeceksiniz, değil mi?"

"Hayır efendim."

"Peki, o halde kapı önünde ne yapacaksınız?"

"Dışarı çıkacak ve gidecek olursanız, durumu kâhyaya bildireceğim."

"Çok güzel! Siz hakikaten çok sadık ve işini bilir bir adamsınız. Peki, sizi boğmaya kalkışacak olursam ne yapacaksınız?.."

Uşak şaşırdı.

"Boğmak mı?"

"Evet, boğmak... Gırtlağınızı sıkmak istersem ne yapacaksınız? Bunu da biliyor musunuz?"

"Bağıracağım efendim."

Pardaillan'ın hırsı son haddini bulmuştu. Bir yandan konakta olup bitenleri çok merak ediyor, bir taraftan da uşağın aptallığı sinirine dokunuyordu.

"Bağıracak mısınız? Çok iyi... Fakat ya bağırmanıza meydan vermezsem?.."

Uşak aptal aptal bakıyordu.

"Nasıl?.."

"Şimdi görürsünüz!"

Pardaillan bir anda masanın üzerinden aldığı örtüyü aptal uşağın ağzının üzerinden boynuna dolayıverdi. Sonra belinden hançerini çıkararak adamın gözüne sokar gibi yaklaştırdı.

"Azıcık kımıldar ve gürültü etmeye cesaret ederseniz, kendinizi ölmüş bilin..."

Didier başıyla itaat ettiğini bildirir bir işaret yaptı.

"Hah şöyle..." dedi Pardaillan. "Nihayet mantıklı olmaya başladınız. Sözlerimi iyice dinleyin. Ya bana itaat edeceksiniz, ben ne dersem kabul edeceksiniz yahut da öleceksiniz. Hangisini kabul ediyorsunuz? Yaşamak istiyor musunuz?"

Uşak başıyla yeniden "evet" işaretini yaptı.

"Pekâlâ öyleyse... Eğer emirlerime itaat ederseniz, ölmekten kurtulursunuz. Haydi bakalım, çabuk şu üzerinizdeki elbiseleri çıkarın. Sizin elbiselerinizi ben giyeceğim. Siz de benim elbiselerimi giyeceksiniz."

Beş dakika sonra iki adam elbiselerini değiştirmiş bulunuyordu.

"Şimdi yatağa girerek yalandan horlamaya başlayacaksınız," dedi Pardaillan.

Uşak bu emre itaat etti.

"Kapının açıldığını duyarsanız uyuyormuş gibi yapacaksınız. Ben ara sıra kapıyı açıp bakacağım. Eğer sizi horlamaz bulursam, iki kulağınızı da keseceğimi bilin..."

Didier başıyla tasdik işareti yaparak yatağa uzandı ve usta aktörleri bile kıskandıracak şekilde yalandan horlamaya koyuldu.

Pardaillan bunun üzerine uşağın sırmalı şapkasını gözlerinin ta üstüne kadar eğdi ve loş koridora çıktı. Uzaktan bakan bir kimsenin, onun Didier olmadığını anlamasına imkân kalmamıştı.

Tam koridora çıkmıştı ki karşıdan bir subay göründü.

"Şövalye ne yapıyor?" diye sordu.

"Uyuyor efendim," diye cevap verdi.

Subay, uşak sandığı Pardaillan'ın yüzüne bile bakmadan yavaşça kapıyı açarak başını uzattı. Horultuyu duyduktan sonra kapıyı yine yavaşça kapattı ve koridorda uzaklaştı.

Pardaillan bu tehlikeyi atlattıktan sonra bu sefer koridorun öbür ucuna doğru yürüdü. Koridor burada bir kapıyla bitiyordu. Bunu açınca dar bir merdivenle karşılaştı. Buradan aşağıya indi.

Başka bir daireye gelmişti. Kulağına bir fısıltı çalındı. Kulağını kapıya dayadı. Fakat ancak birkaç cümle duyabildi. Bu cümleler arasında kendi ismi de geçiyordu.

*

Neredeyse aynı anda, Pardaillan uşağı ağzını tıkadığında, hiçbir silahı olmayan bir araba Mesmes konağının önünde durdu. Arabanın içinden gizemli bir adam çıktı ve saraya girdi. Hiç şüphesiz bu adam çok önemli, tanınmış bir isimdi.

Mareşal kendisini görünce:

"Siz misiniz? Bu ne tedbirsizlik..." diye sordu.

"Evet, benim. Buraya gelmemin sebebi Mareşal Tavannes veya Guise dükünün yanına gitmenin daha tehlikeli olabileceğini düşünmem. Durum o kadar ciddi ki bir an önce sizi uyarmak zorundaydım. Hiç kimseye sezdirmeden Bastille'den uzaklaştım. Burada ancak birkaç dakika kalabilirim. Siz durumu derhal Guise düküne ve diğer arkadaşlara bildirin!.."

"Abartıyorsun, Guitalens," dedi Damville ancak ziyaretçisinin korku dolu bakışları karşısında yüzünün rengi attı.

Bu ziyaretçi Bastille'in müdürü Guitalens'ten başkası değildi.

"Peki, söyleyin bakalım ne var?"

"Kimsenin bizi duymayacağından emin misiniz?"

"Kesinlikle eminim. Ama ne olur ne olmaz, benimle gelin."

Mareşal, Guitalens'i çalışma odasının yanındaki küçük bir odaya götürdü.

"Burada yüzde yüz emniyetteyiz. Bu hususi odama benden ve kâhyam Gilles'den başka kimse giremez. Gilles de zaten bütün sırlarımı biliyor. Onun için hiçbir şeyden çekinmeden anlatabilirsiniz."

"Hepimizin hayatı tehlikede... Paris'te sırrımızı bilen ve isterse hepimizi darağacına gönderebilecek, isterse de affettirebilecek bir adam var."

"Sırlarımızı bilen bir adam mı dediniz?" diye bağırdı mareşal. "Ne söylediğinizin farkında mısınız?"

"Evet ve bu adam Devinière'deki son toplantımıza katılmış biri."

"Kim bu adam?"

"Pardaillan!"

"Pardaillan mı dediniz?" diye şaşkınlıkla sordu Damville. "Altmış yaşında olduğu halde ellisinde gösteren, uzun boylu, zayıf, kır bıyıklı bir adam, değil mi?"

"Hayır, hayır, tamamıyla aksi... Yirmi iki, yirmi üç yaşlarında, donuk bakışlı, uzun boylu, alaycı ve şeytan gibi zeki bir delikanlı..."

"Öyleyse bu onun oğlu olacak... Bana bahsetmişti."

"Kimin oğlu?" dedi Guitalens, bir şey anlamamıştı.

"Siz devam edin. Bence en önemli nokta, sırrımızı öğrenen adamın yalnız bu olup olmadığını bilmek. Acaba bu gençten başkası da sırlarımızı biliyor mu?"

"Zannetmem."

"Öyleyse fazla telaş etmeye lüzum yok... Bu delikanlıyı elde etmek için ben bir çare biliyorum. Fakat siz bu sırrı onun bildiğini nasıl öğrendiniz?"

"Onu bana hapsetmek için göndermişlerdi. Orada kendisinden dinledim."

"O halde iş büsbütün kolay..."

"Ne gibi?.."

"Ne gibi olacak? Kendisini hapishanenin zindanlarından birine indirirsiniz. Orada geberir gider, böylelikle bu dava da kendiliğinden biter."

"Fakat şimdi Bastille'de değil..."

"Kaçtı mı?"

"Hayır, ona kapıları ben açtım. Kendisini serbest bıraktım."

Henri, Guitalens'ın çıldırıp çıldırmadığını anlamak üzere ona dikkatli dikkatli baktı.

"Buna şaştınız, değil mi?" dedi Guitalens. "Fakat dünden beri ne kadar büyük bir buhran içinde bulunduğumu düşündükçe aklımı nasıl oynatmadığıma doğrusu şaşıyorum. Düşünün ki bu adamın elinde hepimizi mahvedecek bir sır bulunuyor... Ve ben bu adamı serbest bırakmak zorunda kaldım..."

"Rica ederim Guitalens, o kadar telaşlı olmayın... Olanı biteni bana birer birer anlatın..."

Bastille müdürü o zaman, okurlarımızın da şahit olduğu olup biteni bütün ayrıntılarıyla anlattı.

"Bu durumda siz ne düşünürdünüz? Ne yapardınız?" diye bitirdi sözlerini.

"Sizden başka türlü hareket edebileceğimi sanmıyorum. Başka bir şey yapamazdınız."

"Şimdi ne yapacağız?"

"Herhalde bu delikanlıyı elde etmekten başka çaremiz yok... Evet, onu elde etmeliyiz!"

"Fakat onu nerede bulabiliriz ki?.."

"Onu bana bırakın."

"Kendisini tanıyor musunuz?"

"Hayır sadece kendisini iyi tanıyan birisini biliyorum. Bu da yeter. Siz rahat rahat gidebilirsiniz, Guitalens... Bir tehlike görünürse, dükü haberdar ederim. Fakat hiçbir şey olmayacak... Bugün yarın delikanlı elimizde olacak..."

"Demek böyle... Doğrusu buna çok sevindim! Eğer bu çocuk size gelirse, rica ederim, hemen bana gönderin. O bu defa misafir edeceğim odalardan bir daha asla çıkamaz!"

"Bu genç Pardaillan'ı size yarın elleri ayakları bağlı olarak göndermeye söz veriyorum. Fakat belki de kendisinden istifade de ederiz. Neyse, bunu bir defa kendisini yakaladıktan sonra kararlaştırırız."

Bastille müdürü orada daha fazla kalmadı. Hemen izin aldı. Ve kendisini beklemekte olan arabasına binerek hareket etti.

Guitalens konaktan ayrılırken yaşlı Pardaillan da kendi elbiselerini giymiş bulunuyordu. Didier de uşak elbiselerini giymişti.

"Eğer ciğerinizi delmemi istemiyorsanız, olan bitenleri hiç kimseye anlatmayacaksınız," dedi Pardaillan. "Eğer kimseye bir şey söylemezseniz, size tam yüz ekü var. Söylerseniz gümüş saplı bir hançer... İkisinden birini tercih edin bakalım."

"Paraları tercih ederim."

"Öyleyse, şu keseden yüz ekü alın bakalım."

Uşak hemen elini keseye daldırdı.

"Haydi, şimdi de kâhyanıza uyandığımı haber verin. Ne duruyorsunuz? Çabuk olun!"

"Başüstüne efendim. Hemen şimdi..."

Pardaillan bir koltuğa oturarak düşünceye dalmıştı. İhtiyar kurt, dolambaçlı merdivenlerden indikten sonra rastladığı kapıda, Bastille müdürünün konuştuklarını kısmen duymuş bulunuyordu. İşte bu yüzden düşünceliydi. Çünkü oğlu tehlikedeydi. Herhalde bir yolunu bulup kendisini bundan haberdar etmesi lazım geliyordu. Pardaillan, konakta niçin dolaştığını, konakta saklanan kişinin kim olduğunu öğrenmek için araştırma yaptığını filan unutmuştu. Şimdi o yalnız oğlunu düşünüyor, bu işten onu nasıl haberdar edeceğini tasarlıyordu.

Aslında esas tehlike, mareşalin aldığı önlemlerden çok, Pardaillan'ın, Jeanne de Piennes ve kızının Mesmes konağında bulunup bulunmadığı hakkında bilgi sahibi olmamasından kaynaklanıyordu.

Bunu bildiği halde, onları serbest bırakmaya çalışmış mıydı? Kahramanlarımızı gerçekte olduklarından daha erdemli kılmak istemediğimiz için, onun bunu denemeyeceğine dair şüphemizi dile getirmeliyiz. Nitekim, Pardaillan kimdi? Ahlaki eğitimi olmayan bir maceracıydı ve eğer iyi ve kötü duyguları varsa, bu onun doğal içgüdüsü sayesindeydi. Margency'de Jeanne için üzüldü ama kim bilir

katılaşmış kalbinde böyle bir duygu yankı bulmuş muydu?

Her ne olursa olsun, Pardaillan'ın oğlunu sevdiğini belirtmek gerek. Oğlunun Bastille'deki bir zindanda diri diri gömülme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu öğrenince duyduğu tedirginlik ve acı, içtiği birkaç kadeh şarabın yardımıyla söylenen bir dizi küfre dönüşmüştü.

Bardağını yeniden şarapla doldurdu. Ve hiddetle sonuna kadar bir yudumda içti. Nihayet kararını verdi.

"Vakit geçirmeden konaktan çıkacağım ve doğruca Devinière'e giderek, olup bitenden oğlumu haberdar edeceğim. Eğer beni burada zorla alıkoymak isteyecek olurlarsa, o zaman kılıcımı çekecek, karşıma kim çıkarsa çıksın yıkıp geçeceğim."

Bu kararla ayağa kalktı. Kendisine çekidüzen verdi. Tam dışarı çıkacağı zaman kapı açıldı ve içeriye Mareşal Damville girdi.

"Nasıl bakalım, iyi uyudunuz mu? Bu gece hazır mısınız, şövalye?.."

Pardaillan, mareşali selamladı.

"Halimden tamamıyla haberdar olduğunuzu görüyorum. Her şeyi iyi gören ve haber veren hizmetçileriniz olduğunu anlıyorum."

"Az önce sizi kendim gelip görecektim. Fakat uyuduğunuzu söyledikleri için rahatsız etmek istemedim. Sadece uyanınca bana haber vermelerini tembih ettim. Sizi acele görmem lazım geliyordu. Her şey bundan ibaret..."

"Bu aceleden dolayı ben de doğrusu memnun oldum. Şimdi gayet iyiyim. Üç gece uykusuzluğa dayanabilirim."

"O kadar büyük bir iş istemem, gece yarısı her şey tamamlanacak..."

"O saatten sonra artık serbest kalacağım, değil mi?"

"Evet, istediğiniz yere gidebilecek, istediğiniz kadar gezebileceksiniz. Burada bulundukça bu oda sizin olacak. Giriştiğimiz iş biraz uzayacak. Ve belki de tehlikeli olacak. Biraz daha kalabalıklaşmamız lazım. Kuvvetli yeni arkadaşlara ihtiyacımız var. Ha iyi ki aklıma geldi. Zannederim bana oğlunuzdan bahsetmiştiniz."

Pardaillan titredi.

"Evet efendim."

"Bu çocuk iş vaktinde iyi kılıç kullanabilir. Öyle demiştiniz, değil mi?"

"Müthiş bir silahşordur."

"O halde onu bana yarın mutlaka getirin. Nerede oturuyor?.."

"Sainte–Geneviève tepesinde..."

"Garip şey. Yoksa oğlunuz papaz veya doktor mu olmak istiyor?.."

"Hayır! Yalnız hepsi ayyaş, kavgacı ve şakacı olan öğrencilerle düşüp kalkmaktan pek hoşlanır da..."

"Ona güvenebiliriz, değil mi?"

"Bana güvendiğiniz kadar..."

"Pekâlâ öyleyse... Yarın sabah onu bekliyorum."

Henri böyle diyerek odadan çıktı. Pardaillan o zaman derin bir nefes aldı. Kuşanmış olduğu kılıcı belinden çıkardı.

"İşler kolaylaştı. Yarın çocuğumu buraya getireceğimi beklediği için oğlum bu gece hayatta kalacak. Gece yarısı serbest kalınca ilk iş olarak Devinière'e giderim. O zamana kadar gürültü patırtı çıkarmaya lüzum yok. En iyisi şimdi bir güzel uyku çekmek."

Böyle düşünerek yatağına girdi ve akşam yemeğine kadar deliksiz bir uyku çekti.

Henri de Montmorency çok dikkatli hareket ediyordu.

Kadınların nereye götürüleceklerini sadece Kâhya Gilles biliyordu. Onu daha önceden La Hache Sokağı'na göndermiş ve yeşil kapılı evi gözetlemeye aldırmıştı.

D'Aspremont vikontu bu sokağın başına kadar arabayı götürecekti. Burada dizginleri mareşal alacak ve arabayı eve kadar kendisi sevk edecekti.

Pardaillan da La Hache Sokağı'nın başında d'Aspremont'un yanında bekleyecekti. Bu şekilde arabanın olduğu yeri Henri ile Gilles'den başka hiç kimse bilemeyecekti.

Saat gecenin tam on birinde d'Aspremont vikontu, Pardaillan'ın odasına girdi.

"Hazır mısınız, şövalye?.."

"Hazırım."

"O halde buyurun."

Orthès yolda, Pardaillan'a ne şekilde hareket edeceklerini anlattı.

"Arabada kimin bulunduğunu biliyor musunuz?" diye sordu Pardaillan.

"Hayır... Ya siz?.."

"Ben de bilmiyorum."

Konağın avlusunda, her tarafı adamakıllı kapanmış bir araba duruyordu. Taşınacak kimsenin daha önceden arabaya bindirilmiş olduğu anlaşılıyordu. Orthès d'Aspremont arabacı yerine çıkarak dizginleri eline aldı.

Henri atına binmeden önce Pardaillan'a son emirlerini verdi:

"Araba yavaş yavaş gidecek. Siz de on adım arkasından yürüyeceksiniz. Herhangi bir kimse yaklaşacak olursa, düşünmek filan yok. Ne yapacağınızı biliyorsunuz, değil mi?"

Pardaillan cevap olmak üzere mantosunu açtı. Elinde kılıcını tuttuğu gibi, belinde de bir tabancayla bir hançer parlıyordu.

"Mükemmel..." diyen Mareşal Damville atına atladı ve bir işareti üzerine konağın büyük kapısı açıldı. Henri öne geçti ve kafile hareket etti.

Konaktan fazla ayrılmamışlardı ki birdenbire karanlıkta bir tabanca patladı.

"İleri! Dörtnala!" diye bağırdı mareşal.

Kurşun atlara rastlamadığı için d'Aspremont arabayı dörtnala kaldırmıştı.

"Alçaklar! Kadın hırsızları!" diye haykıran kısık bir ses yükseldi. "Durun!"

Mareşal ve araba son süratle kaçmaya koyulunca Pardaillan bir adamın da bunların peşine düştüğünü gördü.

"İşte nihayet sıra bize de geldi," dedi.

Ve kılıcı elinde olduğu halde arabayla meçhul adamın arasına girdi.

Adam, karşısına dikilen Pardaillan'ı ortadan kaldırmadan süratle

uzaklaşan arabaya yetişemeyeceğini anlayınca o da elinde kılıcı olduğu halde Pardaillan'ın üzerine atıldı. Kılıçlar birbirine değdi.

Daha ilk hamlelerde ikisi de karşısındakinin yaman bir silahşor olduğunu anlamıştı. Karanlık pek fazla olmakla beraber, hafif ay ışığında birbirlerinin gölgelerini seçebiliyorlardı. İkisi de tek kelime söylemiyor, karşısındakini ortadan kaldırmak için öylesine çarpışıyordu.

Düello pek müthiş oldu.

Pardaillan memnundu. Çünkü araba tehlikeden kurtulmuş bulunuyordu. Onun bu müdahalesi ve meçhul adamı kılıcıyla durdurması, mareşalin işini kolaylaştırmıştı. Onun için ihtiyatla kılıç kullanıyor ve daha ziyade kendisini korumaya bakıyordu.

Fakat meçhul adam işi çabuk bitirmek azmindeydi. Birkaç hücumu müteakip son derece emin olduğu bir hamle ile Pardaillan'ın üzerine atıldı. Kılıçların çarpışmasından kıvılcımlar çıkmıştı. Pardaillan bu çok ustaca hücumu aynı ustalıkla çelmeye muvaffak olmuştu.

"Vay şeytan vay!" diye haykırdı meçhul adam bunun üzerine.

Pardaillan da aynı sözü söylemişti.

Fakat o anda çarpışma durdu. Kılıçlar indi.

"Baba!"

"Oğlum!"

Kılıçlarını hemen kınlarına soktular. İhtiyar Pardaillan utanmıştı, genç ise daha ziyade bir hiddet içinde bulunuyordu.

Bir dakika kadar susarak kulak verdiler. Fakat arabanın hangi tarafa gittiğine dair en ufak bir ses bile duymadılar.

Genç Pardaillan o zaman büyük bir acı içinde:

"Kayboldular," diye mırıldandı.

İhtiyar Pardaillan ne söyleyeceğini bilemiyordu. İşin iç yüzünü bilmemekle beraber kendisini suçlu gibi görüyordu. İçinde böyle bir his vardı.

Kendisini kurtarmak için:

"Uzun bir aradan sonra sizi tekrar buluyorum oğlum ve siz uymaya yemin ettiğiniz tavsiyelerime karşı gelir haldesiniz. Sizi suçüstü yakaladım. Sizi ilgilendirmeyen bir işe müdahil oluyor ve söyle-

diklerimin tam tersini yapıyorsunuz. Tavsiyelerime böyle mi kulak veriyorsunuz? Halbuki erkeklere, kadınlara ve her şeyden önce kendinize güvenmemenizi emrettim size. Oğlum, bu size para ya da itibar sağlamayacak ve er ya da geç sizi darağacına götürecek üzücü bir meslek. Aklı başında insanlar sizi işaret edecek ve sizin hakkınızda şöyle diyecekler: 'İşte hiçbir değeri olmayan, işe yaramaz şeyler için kendini feda eden çılgın bir adam. Onu hapsedip ölüme terk etmeli.' İnsanlar böyle diyecekler oğlum ve haklı çıkacaklarını ne yazık ki kabul ediyorum. Konuşmamı fazla uzatmak istemiyorum ve sizden beni bütün gece açık olan bir meyhaneye kadar takip etmenizi istiyorum. Hadi gidelim?"

Şövalye acı bir sesle devam etti:

"Oğlum, sizinle karşılaşmam işimi çok zorlaştırdı. Size yüz bin ekü ile bir komutanlık sağlamıştım..."

"Susun babacığım! Ne kadar acı çektiğimi, bu sözlerinizin beni ne kadar yaraladığını anlamıyor musunuz? Yürüdüğümüz yollar ayrı... Sizi düşmanlarımın tarafında gördüğüm için çok üzgünüm baba..."

İhtiyar Pardaillan şaşırmıştı.

"Beni bırakıyor musunuz? Fakat niçin?"

"Beni buna zorlayan sizsiniz baba... Düşünün ki bu gece müthiş bir şey oldu: Size karşı kılıç çektim. Şayet size bir şey olsaydı, o anda ben de kendimi öldürürdüm. Halbuki beni durdurduğunuz yoldan yürümem lazım. Siz efendinizin emrinden çıkamazsınız, ne yapmalı? Çok isterim ki kötü talihler, sizi bir daha karşıma çıkarmasın. Bütün isteğim bu... hoşça kalın baba..."

İhtiyar Pardaillan sendeleyerek bir toprak yığınının üzerine oturdu.

"Ne demek bu? Oğlum beni bırakıyor. Birbirimize karşı düşman mı olmamız lazım? O halde yaşamaktan ne zevk alabilirim ki... Bu ihtiyar vücut ne işe yarar ki... Oğlumu bir komutan, zengin bir asilzade olarak görmek istiyordum. Biricik isteğim buydu. Halbuki o şimdi beni bırakıp gitmek istiyor. Yollarımız ayrı imiş... Birbirimize düşman imişiz..."

İhtiyar kurdun sert yanaklarından iki damla gözyaşı yuvarlandı.

Bu, Pardaillan'ın hayatında ikinci veya üçüncü ağlayışı idi.

Boğuk ve titrek bir sesle:

"Bütün ümitlerim yıkıldı," diye inledi.

Aynı zamanda titreyen iki elin ellerini kavradığını hissetti:

"Hayır, yapamayacağım baba. Sizi bırakıp gidemeyeceğim! Düşüncelerimizi birbirimize anlatmamız lazım. Sizi kendime düşman bilecek olursam acıdan ölürüm."

İhtiyar Pardaillan, yeniden hayat bulmuş gibi canlandı:

"Hay Tanrı şeytanların canını alsın!" diye haykırdı. "Dur bakalım. Her şeyden önce birbirimizi bir defa kucaklayalım. Ötesi kolay..."

Babayla oğul birbirlerine sarıldılar. İhtiyar asker:

"Durun da sizi doya doya seyredeyim. Ben karanlıkta da görebilirim. İhtiyar bir babaya oğlunu görmek için ışık lazım olmaz. Vay canına! Eski halinizde değilsiniz. Kollarınız çok sertleşmiş. Adaleleriniz çok irileşmiş. Adeta bir deve dönmüşsünüz. Kılıç kullanmaktaki ustalığınızı da gördüm. Ben bile buna artık karşı koyamayacağımı anlıyorum. Gelin, kol kola yürüyelim. İkimiz bir olduktan sonra dünya bize vız gelir!"

"Kaldığımız yere gidelim!"

"Nerede oturuyorsunuz? Hâlâ Devinière hanında mı?"

"Evet baba!.."

"Fakat bu andan itibaren Devinière sizin için çok tehlikeli. O taraflarda hiç görünmemeniz lazım."

"Emin misiniz?.."

"Tabii... Çünkü Bastille Hapishanesi'nin müdürü Guitalens sizi her yerde arıyor. Onun sizi ele geçirip zindana sokmak için yapamayacağı şey yok. Haydi yürüyün."

"Nereye gideceğiz?"

"Vuran Çekiç Meyhanesi'ne... Burasını bilir misiniz?"

"Evet, baba..."

Yirmi dakika sonra baba ve oğul, Truanderie'nin sınırlarında bulunan Vuran Çekiç Meyhanesi'ne girdiler.

Meyhanenin birinci katındaki dar bir odaya, doğaçlama bir akşam yemeğinden önce yerleştirildiler ve yaşlı Pardaillan, ilk Burgundy şişesini açarken mutlu bir şekilde haykırdı:

"Şimdi artık bana her şeyi anlatın bakalım. Ben Paris'ten ayrıldıktan sonra neler olduysa, başınızdan neler geçtiyse, hiçbirini atlamadan doğru bir şekilde bana anlatın!

OTUZ ALTINCI BÖLÜM
BABA VE OĞUL (DEVAMI)

"Yalnız daha önce size bir şey sorayım," dedi yaşlı Pardaillan. "Bu arabayı niçin gözetliyordunuz? Bunun hangi saatte geçeceğini biliyor muydunuz?"

"Evet!.."

"İçinde kim vardı? Bunu da biliyor muydunuz?"

"Biliyordum."

"O halde sizi tebrik ederim. Çünkü benden daha iyi haber toplamışsınız. Çünkü ben bu arabada kimin bulunduğunu bilmiyordum. Nasıl öğrendiniz?"

"Pekâlâ baba," diye başladı Pardaillan. "Devinière'in sahibi Usta Landry Grégoire'ın bazı balıklar ve tırtalar konusundaki ustalığıyla büyük bir üne sahip olduğunu biliyorsunuz."

"Onları çok iyi hatırlıyorum," dedi yaşlı Pardaillan. "Landry büyük bir sabırla küçük kuşların kemiklerini çıkarır ve eti ince ince doğrar, kızartır ve bir terrine'in üzerine uzatır ve sonra kaynayan domuz yağını döker. Bu domuz yağı soğuduğunda, bir tepe oluşturur. Evet bu doğru. Landry'nin mutfakta müthiş uzmanlığı var. Seyahatlerimde böyle bir lezzet hazırlamaya çalıştım ama hiç yapamadım. Nitekim bugün de o tırtalardan yedim."

Şövalye gülümsedi.

"Bu sabah," dedi, "Mesmes konağında neler olduğunu öğrenme hevesine kapıldım. Oraya iyi silahlanmış olarak gidecekken yolda Madam Huguette'le karşılaştım. Onu hatırlıyor musunuz?"

"Evet, hatırlıyorum. Çok iyi kalpli bir kadın."

"Durum şu ki ona rastladım ve gülümseyerek selam verdim. Benden kendisine eşlik etmemi istedi. Beyaz bir peçeteyle kaplı küçük bir sepet taşıyordu ve pazar günkü elbisesini giydiğini fark

ettim. Nezaket olarak nereye gittiğini sordum ve bana Madam Neveres'in, Guise düşesinin ve son olarak da Mareşal Damville'in konağına gideceğini söyledi. İnanın bana baba, hayatımda hiç bu kadar güçlü bir duyguya sahip olmamıştım. Mesmes konağına girmenin yolunu hemen buldum."

"Güzel Madam Huguette çok ilginç ve sevimli bir kadın. Şanslı olduğunuza inanıyorum."

"Ah, baba! Uğur, günde erkeklerin on kez yanından geçer. Tek yapmanız gereken onu tanımak ve ona sarılmaktır. Madam Huguette ona eşlik edebildiğim için çok mutluydu. Birlikte Guise'in ve ardından Neveres'in konağına gittik ve sonunda Mesmes konağına vardık. Madam Huguette, sarayın arkasındaki bahçenin yanındaki servis kapısını kullanıyordu, bu da doğruca mutfağa gidiyordu ve ben onun hemen arkasındaydım. Bunu görünce:

"'Ne yapıyorsunuz?' diye haykırdı.

"'Zaten görüyorsunuz!' cevabını verdim. 'Mutfağa kadar size eşlik ediyorum. Kuzeniniz, kardeşiniz ya da nasıl isterseniz tanıtım beni, fark etmez, ama ben içeri girmek istiyorum.

"'Ah şövalye, ya kâhya görürse?' dedi bu kez Madam Huguette."

"Yine mi kâhya?.. Bu adama kızmaya başladım."

"Neyse, ona rastlamadan kilere kadar gittik. Ben orada kaldım. Madam Huguette içeriye, mutfağa, Jeannette adındaki kadının yanına gitti. Ortada kimse görünmediğinden kilerin bir köşesine gizleniverdim."

"Vay, vay, vay! Olur cesaret değil. Sırtımın terlediğini hissediyorum."

"On beş dakika sonra iki kadın mutfaktan çıktılar. Beni bir hayli aradılar."

"Sonra?.."

"Sonrası kolay oldu. Jeannette denilen kadın, kara gözlü, kara kaşlı, güzelce bir kadın. Bir şey almak üzere kilere girer girmez onu derhal kollarımın arasına aldım. Bağırmak isterken öptüm ve kendisini sakinleştirdim. Beş dakika sonra Jeannette beni kendisine âşık bir şövalye olarak tanıyordu. Onu görmek için bu cüreti göstermiş olduğuma inanıyordu. Kızcağız derdini de döktü. Hiç sevmediği

halde kâhya, kendisini Gillot adındaki yeğenine vermek istiyordu."

"Şu kâhya yine ortaya çıktı. Dikkat etsin, kan tepeme çıkıyor."

"Neyse, işler yoluna giriyordu. Tam bu sırada bir ayak sesi duyuldu. Jeannette beni gizlemek için büyük bir dolaba yerleştirdi."

"Tam sırasını bulmuş. Yoksa Gillot mu geldi?"

"Hayır, dayısı..."

"Kahrolsun bu kâhya. Şu herifin kulaklarını kesmek boynuma borç olsun. Ne bela bir herif... Pekâlâ, sonra dolaptan nasıl çıktınız?"

"Anlatacağım. Dolaptayken, Kâhya Gilles ile Jeannette arasında geçen çok önemli bir konuşmayı dinledim. Kâhya, Jeannette'e, 'Mahpus kadınlar bu sabah size bir şey söylediler mi?' diye sordu."

"Mahpus kadınlar mı?" diye şaşkınlıkla sordu Pardaillan.

"Evet, baba, siz nasıl şaşırdınızsa ben de dolabın içinden çıkacak gibi oldum. Jeannette, 'Hayır, hiçbir şey söylemediler,' cevabını verdi. Kâhya bunun üzerine, 'Neyse, bu gece artık buradan gidecekler. Siz de rahat edersiniz. Yalnız bu işten sakın kimseye bahsetmeyin,' emrini verdi."

İhtiyar Pardaillan başını salladı.

"Kızı bu tehlikeden kurtarmalı... Gillot'nun da kulakları bana fazla geliyor. Fakat acaba bu mahpus kadınlar kimlermiş? Doğrusu bunu pek merak ediyorum."

"Şimdi söyleyeceğim. Kâhya gider gitmez ben de dolaptan çıktım. Jeannette bana, 'Haydi şimdi çabuk gidin. Yarın sabah yine gelirsiniz,' dedi. Ben de cevap olarak, 'Hiçbir yere gidemem,' cevabını verdim. Fakat Jeannette, nişanlısı Gillot'nun gelmek üzere olduğunu, eğer beni görecek olursa bütün konak halkını ayağa kaldıracağını söyledi. Halbuki ben buna hiç önem vermedim. Üstelik Jeannette'den beni mahpus kadınların yanına götürmesini de istedim."

"Olur cesaret değil..."

"Ben mahpus kadınlardan bahsedince Jeannette hemen değişiverdi. O zaman konağa kendisi için değil, mahpus kadınlar için geldiğimi anladı. Bana kim olduğumu, konağa niçin geldiğimi sordu. Ben inkâr ettim. Fakat kız katiyen yanaşmıyordu. Başını sallayarak, 'Herhalde bu genç kızı seviyorsunuz. O da sizi seviyor. Bu mahpus-

luğun sebebini şimdi anlıyorum. Bu işte benden yardım beklerseniz aldanırsınız,' diyordu. Böyle konuşunca Jeannette'in beni kıskanmakta olduğunu anladım. O zaman yeni bir yalan uydurdum. Bu genç kızı kibar bir asilzadenin sevmekte olduğunu, beni kendisinin gönderdiğini, onunla görüşmem lazım geldiğini ve Montmorency ailesinden olan bu kadınların benim gibi bir serseriye yüz vermeyeceklerini söyledim."

"Montmorency ailesi mi dediniz?"

"Evet, bu kadınlar Montmorency ailesine mensuplarmış. İşte ben bu sözleri söyleyince kızacağız inandı. Böyle yüksek bir aileye mensup bir genç kızın bana hiçbir şekilde bağlı olamayacağına ikna oldu."

İhtiyar Pardaillan kahkahalarla güldü.

"Gayet güzel bir fikir..."

"Siz buna ne dersiniz baba? Montmorency gibi bir aileden bir kızla benim evlenebilmeme imkân var mı?"

Pardaillan bir kadeh şarabı daha son yudumuna kadar yuvarladı.

"Bu belli olmaz oğul! Aşk ve sevda işi bu. Adi bir papaz çömeziyle evlenmek için varını yoğunu veren nice kibar kadınlar var. Demek bu kadınlar Montmorency ailesinden?"

"Evet, baba..."

"İş gitgide tuhaflaşıyor ve meraklanıyor. Sonu nasıl gelecek bakalım?"

"Jeannette, benim gibi bir serseriyle böyle kibar bir genç kız arasında bir aşk münasebeti olmayacağını anlayınca yavaş yavaş isteğime yanaşmaya başladı. Fakat gece saat sekizden önce beni onların yanına götüremeyeceğini söyledi. O zamana kadar beni kendi odasında saklayacağını ilave etti. Ben de sevinçle sözlerini kabul ettim."

"Sonra?.."

"Sonra peşine takıldım. Beni birtakım koridorlardan geçirdi. Tam büyük bir sofaya gireceğimiz sırada karşımıza biri çıktı..."

"Yine mi Gilles?.."

"Hayır, bu sefer gelen Gillot idi."

"Vay, vay, vay! Yakaladı mı sizi?"

"Şimdi anlatacağım. Bulunduğumuz yerde bir kapı gözüme ilişti. Aralık duran bu kapıya kendimi zor attım. Gillot beni görmemişti. Tabii buna çok sevindim. Sersem herif, meğer dayısının verdiği emir üzerine büyük körüklü arabayı hazırlamaya iniyormuş. Araba gece saat on birde hazır olmalıymış. Daha önce de mahzenden bir şişe şarap almaya gidiyormuş."

"Vay ayyaş vay!"

"Halbuki korkudan, girdiğim kapının mahzen olduğunu anlamıştım. Hemen merdivenleri birer birer inmeye başladım. Birkaç saniye sonra kapı açıldı ve Gillot da aşağıya inmeye başladı."

"Olay pek heyecanlı..."

"Ben bir şeye takılıp devirmemeye, böylelikle burada bulunduğumu belli etmemeye çalışıyordum. Ahmak herif ise üzerime doğru geliyordu. Böylece, gerileye gerileye sonunda sırtım duvara yapıştı. Mahzen karanlık olduğundan herif beni görmüyordu."

"Çok iyi... Talihliymişsiniz!"

"Fakat, herif iyi bir şişe şarap seçmek için bir meşale yakmaz mı..."

"Oldu mu bu?.."

"Mahzen aydınlanır aydınlanmaz da burun buruna geldik. Beni görünce aklı başından uçar gibi oldu. Bağırmak istedi. Fakat pek geç kalmıştı. Çünkü daha atik davranarak elimi boğazına geçirdim. Meşaleyi de çabuk söndürdüm. İyi ki bunu yapmışım..."

"Neden?.."

"Aradan bir dakika bile geçmeden mahzenin kapısında bu sefer Kâhya Gilles'in sesini duydum."

"Yine mi o?.."

"Mahzenin kapısını açık bıraktıkları için homurdanıyordu. Mahzeni hiddetle kilitledi ve gitti. Böylece Jeannette de kurtulmuş oluyordu. Fakat ben de mahzene hapsedilmiş bulunuyordum."

"Oradan nasıl çıktınız?"

"Bu biraz güç, daha doğrusu geç oldu. Gillot'nun boğazını biraz fazlaca sıkmış olacağım ki adamın nefesi kesilmişti. Bunun üzerine elimi gevşek bıraktım. O zaman birkaç kere rahat nefes alınca ayak-

larıma kapandı. 'Bana merhamet edin hırsız efendi. Beni öldürmeyin. Emin olun ki, sizi ele vermem,' dedi."

"Demek adam sizi hırsız sandı?.."

"Evet, herhalde gözleri karanlığa alışınca belimde parlayan tabanca ve hançeri görmüş ve beni hırsız sanmış olacaktı..."

"Doğru..."

"Buna ben de memnun oldum. Fakat her ihtimale karşı bağırmaması için ağzını tıkadım."

"Bu olay saat kaçta olmuştu?"

"On bir filan vardı."

"Tesadüfe bak ki ben de tam bu sırada başka bir uşağın ağzını tıkamakla meşguldüm. Sonra?.."

"O zaman son derece susadığımı ve acıktığımı hissettim."

"Mahzende yiyecek içecek bulmaktan kolay ne var ki."

"Evet, ben de karnımı sucuk ve şarapla doldurdum. Gillot'yu da doyurmak isterken onu nerede bulayım?"

"Nerede?.."

"Ben karnımı doyururken sürüne sürüne yanımdan uzaklaşmış. Merdivenleri bile çıkmış. Tam kapıyı tekmeleyeceği sırada onu enseledim. Bu sefer dayağı hak etmişti. Fakat ben yine kendisine acıdım. Sadece ellerini ayaklarını bağlayarak kendisini sucukların arasına domuz pastırması gibi uzattım."

"Hak etmiş..."

"O zaman kapıya gittim. Açıp açamayacağımı gözden geçirdim. Kapı son derece sağlam bir şekilde yapılmıştı. Boş yere belki bir saat uğraştım. Hiçbir sonuç alamadım. Dışarı çıkabilmek için ancak birisinin içeri girmesi gerekiyordu. Ben de bunu beklemeye başladım."

"Çok meraklandım. Çabuk söyleyin. Bu uğursuz mahzenden sonra nasıl çıkabildiniz?"

"Kapıyı yine Jeannette açtı."

"Aşk olsun kıza..."

"Fakat vakit çok geç olmuştu. Gecenin sonuna geliyordu. Bana, 'Çabuk olun!' dedi. Sonra tekrar gelip gelmeyeceğimi sordu. Gelece-

ğimi vadettim. O zaman Gillot'yu sordu. Ben de, 'Gillot, mahzendeki bütün sucuk ve pastırmaları yiyor,' cevabını verdim. O içeri girince ben de bahçeye fırladım ve duvardan atlayarak konaktan çıktım. Hemen büyük kapının yakınında uygun bir yer seçerek beklemeye başladım. Tam saat birde bir araba çıktı ve ona sadece öncü bir süvarinin eşlik ettiğini fark ettim. Sonra hızla bir plan yaptım: Şoförü kurşunla yere serip diğerinin atından inip benimle dövüşmesini sağlayacağım, sonra onu öldürüp veya yaralayacağım, nihayetindeyse mahkûmları kurtarmak için kapılarından birini kıracağım... Hemen davrandım, sürücüye ateş açtım ama ıskaladım."

"Zavallı çocuk!"

"Ne istiyorsunuz baba? Kendimi kaybetmiştim. Umut, korku ve ızdırap beni rahatsız etmiş ve her zamanki soğukkanlılığımı bozmuştu. Sonunda ve hikâyeyi bitirmek için, ilk atıştan kaçınca adam saklandı ve araba daha da hızlandı. Ben de hızlandım ancak kafamı çevirdiğimde bir adamın elinde kılıçla bana saldırdığını gördüm. Adam arabayla araba girdi ve kılıç dövüşü başladı. Gerisini zaten biliyorsunuz: O adam sizdiniz baba!"

Şövalye Pardaillan'ın, meyhanenin küçük salonunda babasına anlattığı hikâye işte böyleydi.

Şiddet çağındaki kahramanlarımızın tereddüt etmeden, düşmana hızlı bir şekilde saldırma biçimini daha fazla anlatmak için, konuşmayı aynı kelimelerle yeniden üretmeye çalıştık. Bir tabanca veya bir kılıç; bunlar bugün anlatılmayı hak eden şeyler.

Şövalye, babasının onu gözünün ucuyla gözlemlediği uzun bir sessizlikten sonra:

"Artık hikâyemin tam olarak nasıl olduğunu biliyorsunuz," diyerek sözlerini bitirdi.

"Ama hikâyeniz sadece bugünkü yolculukla ilgili," dedi yaşlı adam, oğlunun dikkatini dağıtmak istercesine. "Bana maceralarını sondan anlatmaya başladığını fark ettim."

"Ah baba!" diye bağırdı şövalye. "Bu hikâye gerisini size kendiliğinden gösterecek. Bütün gücümü ve kurnazlığımı kullanarak, o kadınların konakta olup olmadığını anlamak, kendimi onlara takdim etmek ve onları kurtarmaya çalışmak için ne pahasına olursa olsun Mesmes konağına girdim çünkü gelecekte hayatım seninkiyle bir

olacak... Bak baba, buraya birbirimize kendi meselemizi açıklamaya geldik. Her şeyden önce gerçekten tek bir soruya cevap vermenizi istiyorum."

"Sorun oğlum!"

"Siz bu arabayla birliktiniz, değil mi?"

"Evet!.."

"O halde arabanın nereye gittiğini bilmeniz gerekir."

"Hayır evladım, onu bilmiyorum! Görevim yalnız arabanın peşinden yürümek ve arabaya kimseyi yaklaştırmamaktı."

Genç Pardaillan ümitsizlikle başını salladı.

Babası:

"Şimdi de siz söyleyin bakalım. Bu arabanın içinde bulunan ve Montmorency ailesinden olduğunu söylediğiniz kadınlar kimler?"

"Babacığım, ayrılıp gitmeden bana bir sırrınızı söylemiştiniz. Kızını kaçırmış olduğunuz bir kadın vardı; hatırladınız mı?.."

İhtiyar Pardaillan sarardı. Oğlu devam etti:

"Yani Jeanne de Piennes ile kızı Loïse... Onları hatırladınız, değil mi? Loïse de Montmorency..."

"Onu seviyor musunuz?"

"Evet baba..."

"Çok feci bir şey bu..."

"Biliyorum. Fakat onu sevmekten de kendimi alamıyorum. Hayatımın biricik amacı onları kurtarmak. İşte o arabada ikisi bulunuyordu."

"Buna emin misiniz?"

"Tamamıyla... Fakat tam izlerini bulduğum sırada onları elimden kaçırdım. Mareşal iki zavallı kadını şimdi kim bilir nereye götürdü..."

Yaşlı Pardaillan da başını salladı.

"Şimdi ben de her şeyi anlıyorum. Beni odaya hapsetmelerinin sebebi meydana çıkıyor. Mareşal bu kadınların konakta olduklarını öğrenmememi istiyormuş."

"Fakat babacığım, siz Mareşal Damville'in hizmetine ne vakit tekrar girdiniz. Bunu hiç bilmiyordum."

"Dün akşamdan beri. Konağa girer girmez mareşal beni bir odaya hapsetti ve ancak bu gece yarısından itibaren serbest kalacağımı bildirdi. Ben de serbest kalır kalmaz hemen sizi arayıp bulmayı kararlaştırmıştım."

Bunun üzerine yaşlı Pardaillan da bütün olup bitenleri oğluna bir bir anlattı. Bu karşılıklı konuşmalar tan yeri ağarıncaya kadar devam etti, sonunda yaşlı Pardaillan tekrar konağa dönmeye karar verdi. İki kadının nerede olduklarını ancak bu sayede öğrenebileceklerdi.

İhtiyar asker:

"Arabanın nereye gittiğini bilen bir adam da d'Aspremont'dur. Çünkü arabayı o idare ediyordu. Gerekirse onu da söyletmesini bileceğim."

"Ben doğruca François de Montmorency'ye giderek durumu kendisine bildireceğim. Sizi de Devinière'de bekleyeceğim..."

"Devinière mi dediniz? Galiba Bastille'e bir defa daha gitmek istiyorsunuz?.."

"Doğru, bunu düşünmemiştim."

"En iyisi burada kalmak. Vuran Çekiç Meyhanesi'nin o kadar fena bir şöhreti var ki ne görevli askerler ne de devriye buraya uğrama cesaretini gösterebilir. Onun için en emin yer burası. Sahibi de benim ahbabım. Size bir oda hazırlasınlar. Rahat rahat otursunuz."

Ayrılmadan önce baba oğul kucaklaştılar.

Yaşlı Pardaillan, meyhaneci kadını uyandırarak gereken emirleri verdi. Kadın, genç şövalyenin burada, kralın Louvre Sarayı'nda bulunduğundan daha güvende olacağına yemin etti.

İhtiyar asker giderken, oğlu:

"Baba," dedi, "mademki ben Devinière'e gidemeyeceğim, bari oraya siz gidin. Orada bir dostumu bırakmıştım."

"Kim? Adı ne?.."

"Pipeau adında bir köpek..."

OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM
LOUVRE SARAYI'NDA

Şövalye, meyhane sahibinin abartarak "prenslerin odası" olarak adlandırdığı kötü bir şilte üzerinde iki ya da üç saat uyudu ve üstelik bu şilte küçük, pis bir odada bulunuyordu.

"Prensler ve baronlar için hazırlanan süitler kim bilir nasıl olur?" diye düşündü genç adam şilteye uzanırken ve sanki çok yumuşak ve çok rahat yatağa uzanmış gibi huzur içinde uykuya daldı. Üstelik hayatının talihsizlikleri onu belki de sonsuza dek sevdiğinden ayırmamış gibi, Loïse'i hayal etti.

Sabah saat dokuza doğru uyanan şövalye doğrudan mareşali bulduğu Montmorency konağına gitti. François onu kasvetli bir sabırsızlıkla bekliyordu.

Montmorency bu yolculuğu derin derin düşünerek geçirmişti. Kurnazlık kuvvetten daha incelikli olduğu için kardeşinin karşısına çıkma konusunda geç kaldığına ikna oldu.

Bazen tanımadığı on yedi yaşındaki kızı Loïse'i düşünüyor ve sonra kederinden gözleri yaşarıyordu. Başka zamanlarda ise Margency'ye yaptığı ziyaretten bu yana uzun bir acının kurbanı olan kahraman anne Jeanne'i ve aslında onu sevmekten asla vazgeçmediğini düşünüyordu... Onu en son kestane ormanında parlak bir gençlik ve güzellik içinde görmüştü.

Sonra korkunç bir ikileme düştü, bunu düşünmemek için elinden geleni yapsa da Diane ile hâlâ evli olduğunu hatırlamaktan kendini alamadı. O sırada onunla yakınlaşmaya çalışan Fransa kraliyet ailesine korkunç bir hakarete neden olacak bu ayrılığının imkânsızlığı açıkça görülüyordu. Eskiden Jeanne ile evliliğini feshetmiş olmaktan yeterince memnun olan bir papa vardı, ama aynı şeyi Diane için yapacak kimse yoktu. Bu gerçeğe rağmen, Jeanne'den uzakta yaşamanın ve onun masumiyetine zaten ikna olduktan sonra Di-

ane ile evliliğini sürdürmenin imkânsızlığını anlamıştı. Hayatının mahkûm edildiğini, mutlu olmak için çok geç olduğunu ve mutlu bir şekilde yaşayabileceği son on yedi yıl boyunca umutsuzca yaşadığını düşünürken, içinden korkunç intikam yeminleri yükseldi.

O şerefli ve zavallı adamın zihninde, fırtına sebebiyle kapkara olmuş bir gökyüzünün altında devasa dalgalarla boğuşan zavallı bir tekne gibi bu ciddi düşünceler yer alıyordu.

Genç şövalye içeri girdiği zaman, François'nın karmakarışık yüzünden ve uykusuzluktan şişmiş gözlerinden korktu.

O, acı çeken bir adamdı. Alçak gönüllü ve isimsiz şövalye, bu zengin, büyük ve nüfuzlu adama üzüldü.

Gözlerinde bekleyişin ızdırabını okuyabiliyordu.

"Doğru imiş efendim. Kadınlar Mesmes konağında bulunuyorlarmış."

"Orada imişler, öyle mi?"

"Evet, fakat şimdi değiller... Dün gece onları az daha kardeşinizin elinden kurtarıyordum. Fakat titreyen bir kol ve boşa giden bir kurşun her şeyi kaybettirdi."

"Demek dövüştünüz?"

"Evet, monsenyör. Fakat bazen öyle olaylar olur ki ne kuvvet ne kurnazlık para eder. Dövüştüm, ama muvaffak olamadım. Onları elimden kaçırdım."

"Benim için dövüştüğünüzden dolayı size teşekkürlerimi bildirmek isterim, şövalye. Sizin gibi mert ve cesur bir şövalyeyi tanıdığım için çok mutluyum."

Şövalye bu sözler üzerine hafifçe kızardı.

Bir an için dudaklarında, ona hafif bir nezaket ve soğukluk katan minik bir tebessüm belirdi.

Ancak bir göle atılan taşın yaydığı halkalar gibi hemen silinivermişti.

Çünkü mareşal o anda kendisine o kadar mutsuz ve yardıma muhtaç görünüyordu ki Loïse'e aşk beslememiş olsa bile bu adama tüm kalbiyle yardım edebilirdi.

"Demek," diye devam etti mareşal yumruklarını sıkarak, "kar-

deşim hâlâ bu zavallı kadının peşinde. Bu adam benim ailemden... benim kanımdan... Olay nasıl oldu... anlatın bakalım."

"Monsenyör, sakin olun. Nefret, onu kontrol edebildiğiniz ve onun tarafından kontrol edilmeye izin vermediğiniz sürece harika bir şeydir. Monsenyör Damville ile karşılaşmadım. Ama olaylar şöyle gelişti..."

Şövalye babasına anlattığı hikâyenin aynısını ancak daha kısa olarak anlatmaya başladı. Yaşlı Pardaillan'a bahsettiği Loïse ile ilgili detayları da anlatmadı. Ve en sonunda babasıyla karşılaştığını söylemedi.

Mareşal yine bütün bu olanları büyük bir dikkatle dinledi.

"Sana ne kadar teşekkür etsem az," diye üzüntüyle konuştu.

"Şimdilik kadınları kaçıranın Mareşal Damville olduğunu kesinlikle biliyoruz. Onları nereye götürdüğünü de yakında öğreneceğim."

François heyecanla genç şövalyenin elini sıktı.

"Size bir şey sormak isterim."

"Nedir efendim?.."

"Bana söylediklerinizi, sizin için tehlikeli olsa da kardeşim Henri'nin yanında da tekrarlayabilir misiniz?"

"Tekrarlarım!.. Tehlike meselesine gelince, bu benim için önemsiz bir şey. Dünyada hiç kimseden korkum yok."

"Şu halde benimle beraber kralın yanına gelirsiniz, değil mi?.."

Şövalye titremekten kendini alamadı.

"Elbette."

"Pekâlâ! Şimdi birlikte Louvre Sarayı'na gideceğiz. Kral adaleti yerine getirir. En doğru şey bu. Şayet onları kral da kurtaramazsa..."

"Evet?.."

"O zaman insanların adaletini bir yana bırakarak kılıcımın adaletine sığınacağım. Beni bir dakika bekleyin."

Mareşal giyinmek üzere odasına çekildi.

"Kralın yanına gideceğiz, öyle mi?" diye düşündü Pardaillan. "Şu uğursuz Kraliçe Catherine de orada olacak. Beni görür görmez

mutlaka yakalatıp yeniden Bastille'e gönderecektir... Anlaşılan ömrümüzü Mösyö Guitalens'ın emrinde geçirmemiz gerekecek. Haydi bakalım. Pardaillanlar verdikleri sözü geri almazlar. Louvre Sarayı'na gideceğiz."

Çeyrek saat sonra mareşal, üzerinde nişanlarının parladığı elbisesiyle yeniden ortaya çıktı.

Boynunda büyük bir zincir bulunan altın bir yaka, beyaz tüylü siyah bir bere, yelek ve ayağında siyah ipekten çoraplar vardı; gri ipekten pelerini sarı ve yüksek çizmelerle tamamlanmıştı. Ancak, değerli taşlarla zenginleştirilmiş resmigeçit kılıcı yerine, ağır, demir kabzalı savaş büyük kılıcını kuşanmıştı. Beyaz yakalığı, aşırı solgun yüzünü daha belirgin hale getirmişti. Uzun boyuna ve sağlam yapısına mükemmel uyum sağlayan bir takım elbise giymişti, bu da onda, merhum generali hatırlatan bir etki yaratmıştı. O anda gerçek bir Montmorency idi; yani çağın büyük lordu, bir asilzadenin gururuyla doluydu ve krallarla eşit şartlarda anlaşabilecek durumdaydı.

Mareşal, Pardaillan'a kendisini takip etmesini işaret etti. Avluda, hazırlanmasını emrettiği dört siyah ata bağlanmış bir araba bekliyordu. Üstünde dört uşak vardı ve hepsi Montmorency arması olan özel kıyafetler giyiyordu. Mareşal ve Pardaillan geçip koltuklara oturdular. Beyaz saten giydirilmiş dört genç oturuyordu ve yeleklerinin önüne Montmorency arması işlenmişti. On iki muhafız silahlarını kuşanırken görkemli araç saraydan ayrıldı. Louvre'a doğru ağır ağır hareket etti.

Onları gören insanlar, "Bakın, Mareşal Montmorency geçiyor," diyorlardı.

Yolda François de Montmorency ve Pardaillan tek kelime konuşmadılar. İlki kasvetli düşüncelere dalmıştı. Şövalye bu heybetten etkilenmişti. Yakında kendini Fransa kralının önünde bulacaktı.

Sonunda Louvre'a geldiler ve Mareşal Montmorency'nin krala yaptığı ziyaretin haberi şehirde hemen entrikalarla dolu bir şekilde yayıldı. Uzakta yaşayan Mareşal Montmorency'nin uzun yıllar sonra gelişi sarayda canlı bir etki yarattı.

O sabah kralın odasında bir resepsiyon vardı. IX. Charles, yataktan kalkarken saray mensuplarının ziyaretini kabul etmişti. Genç kralın keyfi yerinde görünüyordu ve kendini iyi hissettiği zamanlara

özgü bir mutlulukla sarayını ziyarete gitmişti.

Alt katta, yatak odalarının bulunduğu yerin tam altında yeni bir oda hazırlanmıştı. Oldukça büyük bir odaydı burası ama Louvre'un devasa salonlarına kıyasla gerçekten çok küçüktü. IX. Charles, silah ve avcılık kabinesini oraya kurmak istedi ve bu amaçla, tüm kılıçların, ağır kılıçların, zayıf ellerinin yönetemeyeceği şanlı kılıçların, palaların, İtalyan hançerlerinin, arkebüzlerin, tabancaların, av bıçaklarının, boynuzların ve mısırların ve tek bir portre, heykel veya kitap bile yok olmadan hepsinin taşınmasını istedi.

O odanın penceresi, yaklaşık yedi ila sekiz fit yüksekliğe kadar Seine'e bakıyordu. Orada rıhtım yoktu; Seine güzelce ve kaprisli bir şekilde, kıyının ince kumunu çevreleyerek akıyordu. Kısa bir mesafede, birbirlerini selamlayan büyük lortlara benzeyen, dallarını esen rüzgârla eğmiş asırlık ağaçlardan oluşan küçük bir orman görülüyordu. Louvre'un bu yeni, beyaz kütlesi, hoş ağaçların yeşilliği, sarımsı Seine ve daha aşağıda, evlerden yükselen keskin çatıların toplanmasıyla mekânı büyülü gösteriyordu.

Belki de IX. Charles, gözlerinin önünde gelişen panorama tarafından baştan çıkarılan küçük müzesini oraya yerleştirmek istemiş olabilirdi.

Pencere tamamen açıktı ve güzel nisan güneşi ışıklarını Paris'in üzerine yayıyordu. On beş kişinin toplandığı o kabine girdiğimizde, Kral IX. Charles'ın elinde, kuyumcusu ve zırhçısı Crucé tarafından ona henüz verilmiş olan bir arkebüz vardı ve Charles gözlerinin önündeki pastoral manzaraya hayrandı. Okurlarımıza, IX. Charles'ın, Saint–Barthélémy Gecesi'nin[20] korkunç ağırlığını gelecek nesillere taşıdığını unutmamalarını rica ediyoruz; o zaman yirmi yaşındaydı ve yanılsama, cömertlik çağındaydı. Doğada olmanın zevkini avlamaya bayılırdı. Ayrıca onu aynı şevkle seven, zarif ve kibar büyülü bir kadına hayrandı.

"Kralım," dedi Crucé, "bu arkebüzdeki yeni ateşleme sistemleri,

20. Fransa Din Savaşlarının bir sonucudur. IX. Charles'ın kız kardeşi Margaret ve Navarra Kralı IV. Henri'nin düğününden birkaç gün sonra yaşanmıştır. Kraliçe Catherine'in kışkırtması sonucunda, düğün için Paris'te toplanan Huguenotlara Katolik çetelerin, 23-24 Ağustos 1572 gecesinde saldırması sonucunda gerçekleştirilen katliamdır. (ed. n.)

olağanüstü hassas nişan alma olanağı sağlıyor."

"Yok canım?" dedi kral silahı incelerken.

"Kuşkusuz," diye yanıtladı Crucé. "Örneğin, majestelerinin bir düşmanının şu anda pencerenin önünden geçeceğini varsayalım. Diyelim ki o ağaçlardan biri. Buradan ateş ederek, majesteleri şüphesiz onu yaralar ve aynı zamanda düşmanlarının saldırılarından korunabilir. Lordum, bir uygulama yapmak ister misiniz?"

"Niçin? Düşmanım yok ki benim, yani bana öyle geliyor."

"Kuşkusuz majestelerinin hiç düşmanı yok," dedi. "Ama silah çok hassas, o bakımdan."

"Pekâlâ, deneyeceğim," dedi kral sertçe.

"Dük," dedi kral, "bakın ve kimsenin geçmediğine emin olun. Bu silahı denerken birini öldürmek istemem."

Sözlerin muhatabı Guise dükü, pencereden dışarı bakmak için koştu.

"Kimse yok, lordum," dedi.

Sonra kral pencereden yaklaşık otuz metre uzaklıktaki bir ağaca nişan aldı. Genç Guise dükü, bir fitil yakarak yanına geldi.

"Şimdi!" dedi kral birden.

Dük, fitili ateşlemek için tutuşturunca bir patlama oldu ve oda dumanla doldu.

"Vay canına!" diye bağırdı Crucé. "Gördünüz mü efendimiz? Şuradan ağaçtaki deliği görebilirsiniz. Ne takdire şayan bir silah!"

"Ama aynı zamanda," dedi bir ses, "kardeşim birinci sınıf bir nişancıdır."

Anjou dükü, herkes kralı alkışlarken bu sözleri daha yeni telaffuz etmişti.

"Kralın gözü yanılmaz," dedi Quélus.

"Kral, diyarın ilk avcısıdır," diye ekledi Maugiron da.

Ve aniden, diğerlerinden ayrılmış, çok kasvetli bir yüze sahip tanınmış bir isim gülerek:

"Eğer oradaki bir ağaç yerine şans eseri Huguenot olsaydı, çoktan öteki dünyada olurdu," dedi.

Bu sözler birbirine girerken kral büyük titremelerle sarsılmış ve tedirgin olmuş halde ağaçtaki "yaraya" bakıyordu. Hemen arkebüzü bir köşeye yerleştirdi ve ciddiyetle:

"Tanrı aşkına, umarım yaşayan ağaçlara asla ateş etmek zorunda kalmayız," dedi.

Saraylılar sessizce eğildiler. Kral, bir köşede Dorat'yla konuşan yaşlı Ronsard'a seslenerek:

"Ya siz ne düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Soruyu, okuyucularımızın çok iyi bildiği gibi, patlamayı zar zor duyacak kadar sağır olan Ronsard'a tekrarlamak gerekiyordu. Ona arkebüzü ve ağacı gösterdiler ve Ronsard sonunda soruyu anlayınca:

"Efendim, doğaya bu şekilde zarar vermek zorunda olmak üzücü. Bu ağaç kanıyor, ağlıyor ve şüpheniz olmasın efendim, bu muameleyi hak edecek nasıl bir kötülük yaptığını üzülerek soruyor."

"Pekâlâ," dedi Guise dükü merakla. "Bizi ağaçların ruhları olduğuna inandırmak isteyen bir şairimiz var burada. Bu bir sapkınlıktır."

Ronsard onu duymadı, ama onun ironik niyetini anladı. Kaşlarını çattı:

"Bir geyiği ya da bir geyik yavrusunu öldüren bir avcı için de aynı şeyi söylerdim. Bu bir suçtur ve güzel gözleri boş yere merhamet dileyen zararsız bir hayvanı zevk için öldüren herkes bir insanı da öldürmeye muktedirdir. Avcı, doğası gereği vahşidir ve vahşiliğini, kendisine bir eğitimin verdiği yüzeysel cila ile boş yere gizler. Öldürüyorsa, katil içgüdüsüne sahip olduğu içindir."

Bir kraliyet avcısının huzurunda söylenen bu sözler pek çekici değildi, ama Charles memnun oldu ve gülümseyerek, "Bir şair!" diye mırıldandı.

O an kralım hizmetkârlarından birinin gelişiyle konu dağıldı.

Hizmetçi, kraldan iki adım ötede durdu.

"Ne var?" diye sordu IX. Charles.

"Mareşal Montmorency geldi. Kendisini kabul etmenizi rica ediyor."

"Montmorency mi!" diye haykırdı kral sanki kulaklarına inanamıyormuş gibi. "Herhalde ilan edilmek üzere olan barışı duydu. O

da buna taraftar. Teşekkür etmek üzere gelmiş olmalı. İçeri girsin!"

Kral bir oyma bir abanoz koltuğa oturdu. Diğerleri de onun sağında ve solunda yer aldılar.

Sonra kapı tamamen açıldı ve mareşalin adamları ikişer ikişer gelip ve törensel bir ahenk içinde iki sağa ve iki sola yerleştiler.

Ardından mareşal ve en sonda da Şövalye Pardaillan içeri girdi.

François de Montmorency, koltuktan üç adım ötede durdu, saygılı bir şekilde eğildi ve sonra ayağa kalkarak kralın onunla konuşmasını bekledi.

IX. Charles, bir an sessizlik içinde, takdire şayan bir güç ve haysiyet ifade eden mareşalin soylu haline baktı. Zayıf ve narin olan kral onun uzun boyuna ve geniş omuzlarına acı bir şekilde hayran kaldı.

Saraylılar, kral konuşana kadar katı duruşlarını terk etmediler ve hükümdarın onu karşılamasına göre Montmorency'ye gülümsemeye ya da ona küstahça bakmaya hazırlandılar.

Sadece Henri de Guise'in yüzünde mareşale karşı aşağılayıcı ve hatta neredeyse nefret dolu bir bakış vardı.

"Huguenotların can dostu!" diye kısık sesle söylendi.

"Sizi burada görmekle memnun oldum," dedi IX Charles nihayet. "Çoktan beri Louvre Sarayı'nı unutmuş bulunuyordunuz. Hatta öldüğünüz hakkında rivayetler bile çıkmıştı. Ölen babanız değil de siz miydiniz diye bazen endişeye bile kapılmıştık. Neyse, sizi sağ salim gördüğümden dolayı son derece memnunum."

Kral bu küçük laf dokundurmasından sonra daha ciddi bir tavırla sözlerine devam etti:

"Asıl mesele sizi burada, aramızda görmek. Tekrar hoş geldiniz..."

Kralın bu şekilde konuşmasını gören diğer asilzadelerin de dudaklarında gülümsemeler belirdi. Guise dükünden başka herkes sanki bu ziyaretten çok memnun kalmış gibi mareşale tatlı tatlı bakıyordu.

"Majesteleri," dedi Montmorency, "size beni dinlemeniz için yalvarmaya geldim."

"Elbette... söyleyin lütfen..."

"Sizinle özel bir şey konuşmak istiyorum."

"Benimle yalnız kalmak mı istiyorsunuz?"

"Eğer kabul ederseniz..."

"Pekâlâ..."

Kral bu sözü söyler söylemez, IX. Charles'ın kardeşi Anjou dükü de dahil olmak üzere tüm saraylılar birlikte çekildiler.

"Bu delikanlı niçin duruyor?" diye sordu kral, Pardaillan'ı işaret ederek.

Şövalye, krala titreyerek baktı. Az önce kralla François konuşurlarken odanın içinde sessiz bir konuşma olmuştu.

Odaya girince şövalye, Quélus, Maugiron ve Maurevert'i görüp tanımıştı. Onları görünce kendine has o buz gibi ifadesiyle hafifçe tebessüm etmişti. Hiç şüphe yok ki Anjou dükünün iki adamı ve Maurevert de kendisini tanımış oldukları için dik dik bakıyorlardı.

Pardaillan o zaman sağ kolunu Maugiron'a doğru çevirerek kaşıdı. (Saint–Denis Sokağı'ndaki karşılaşmalarında Maugiron'un sağ kolunu yaraladığını hatırlıyorsunuzdur.)

Maugiron bunu anladığından hiddetle kaşlarını çattı. Pardaillan cevap olarak sanki onun kızmasının sebebini anlamamış ve şaşmış gibi bir tavırla baktı.

Sonra Maurevert'e döndü. Onun da kendisine hiddetle baktığını görünce bu sefer yüzünü kaşıdı. (Saint–Denis'teki olayda Maurevert'in yanağında bıraktığı izi de hatırlıyorsunuzdur ki zaten o iz hâlâ yanağında görünüyordu.) Maurevert de yumruklarını öfkeyle sıktı.

"Yine görüşeceğiz!" dedi kısık bir sesle.

"Ne zaman isterseniz," cevabını verdi Pardaillan da aynı şekilde.

Bu sırada Quélus, Anjou düküne eğilerek bir şeyler söyledi. Anjou, Pardaillan'a öyle tehditkâr bir bakışla baktı ki Pardaillan:

"Tamam!" diye düşündü. "Bu sefer sağlam hapı yuttuk. Buradan sağ çıkabilmemin tek yolu Bastille'e veya Temple'a götürülmek için olabilir ancak."

Bunun dışında kralın sorusuyla karşılaşınca Pardaillan'ın şaşırdığını ve sessiz kaldığını pekâlâ söyleyebiliriz.

François, krala cevap verdi:

"Size söyleyeceğim şeylere Şövalye Pardaillan şahittir. Onun için kendisinin de burada kalmasını rica edeceğim."

IX. Charles bu talebi onayladığını belirten bir baş hareketi yaptı.

"Bir ricam daha olacak efendimiz," diye devam etti mareşal. "Majestelerinin bana karşı gösterdiği hoşgörüye sığınarak, Mareşal Damville'in acil olarak Louvre çağırılması üzere emir vermeniz için yalvarıyorum."

"Demek önümde bir aile meclisi kurulmasını istiyorsunuz?.."

"Evet efendim," karşılığını verdi François. "Fransa kralı, bütün ailelerin reisi olduğu için bu aile meclisinin reisliğini de onun yapması çok tabiidir."

IX. Charles iki kardeş arasındaki kin ve nefreti çok iyi biliyordu. Fakat bu kin ve nefretin asıl sebebini bilmiyordu. Her iki mareşal arasında yıllardan beri sürüp giden bu kinin sebebini demek nihayet öğrenecekti. François'nın kararlı ifadesi, yanında bir tanık olduğunu söylemesi bu toplantının ciddi sonuçları olacağının işaretiydi, o da bu talebi kabul etmeye karar verdi.

Hemen gümüş bir tokmakla zile vurdu ve içeriye giren mabeyinciye, muhafız alayı kumandanı Cosseins'in çağrılmasını istedi.

"Majesteleri, Mösyö Cosseins'e üç günlük bir izin vermişlerdi," diye yanıtladı mabeyinci.

"Ah, doğru ya!"

"Ancak ana kraliçenin muhafız komutanı sarayda, efendimiz. Majesteleri dilerse..."

"Nancey mi?.. Evet. O da vereceğim emri yerine getirebilir."

Bir dakika sonra Nancey içeri girdi.

Komutan karşısında, kraliçenin emri ve kendi eliyle tevkif ederek Bastille'e götürdüğü Pardaillan'ı görünce o kadar şaşırdı ki krala göstermeye mecbur olduğu saygıyı bile unuttu. Gözleri fal taşı gibi açıldı.

Pardaillan da komutanı görünce şaşırmış kalmıştı. Başından aşağı soğuk bir su banyosu yapmış gibi titredi. Fakat korkusunu belli etmeyi de şanına yediremedi ve Nancey'e gülümseyerek baktı.

Kral olup biteni anlayamamıştı. Kaşlarını çattı.

"Ne oldunuz Nancey?" diye sordu.

"Şey... affedersiniz majeste... Gözlerim birdenbire kamaştı da..."

"Pekâlâ öyleyse... Şimdi derhal Mesmes konağına gideceksiniz ve Mareşal Damville'e kendisiyle hemen görüşmek istediğimi söyleyeceksiniz."

"Yalnız mı gideyim, yoksa yanıma birkaç asker de alayım mı?.."

"Yalnız gideceksiniz. Sersem herif! Kimseyi tevkif edecek değilsiniz. Kendinizi annemin huzurunda mı sanıyorsunuz?"

IX. Charles fırsatını her bulduğunda annesiyle ilgili böyle laf dokundurmaları yapardı ki bu dokundurmalar Catherine'in kulağına giderdi ve kraliçe buna çok sinirlenirdi.

Nancey titreyerek kralı selamladı ve derhal odadan çıktı.

"Şimdi, efendimiz," diye konuşmaya başladı François de Montmorency, "majestelerine adalet için yalvarmaya geldiğimi ve önünüzde Mareşal Damville'i suç, ihanet ve zorla insan kaçırma ile suçlayacağımı söylemeliyim." Kralın yaptığı hareketleri görünce devam etti. "Sanırım bana Paris'te yargıçlar olduğunu ve şikâyetlerimi onlara sunmam gerektiğini söylemek istiyorsunuz ama krallığın ilk yargıcı sizsiniz efendimiz ve ben sadece sizin yüce adaletinize başvuruyorum. Size söyleyeceğim korkunç şeyler sır olarak kalmalı, efendimiz ve bunları yargıçlara anlatmak, uğrunda canımı defalarca tehlikeye attığım şanlı ismimi sonsuza dek çamura bulayacak bir skandalı teşvik etmek demektir. Böyle bir şey yapmaktansa adaleti kendim sağlardım... Majesteleri beni anlayacaktır... Size kaçırılan iki kadın için geldim; bunlardan biri, babası onu doğumundan kısa bir süre sonra terk ettiğinden beri korkunç talihsizlikler yaşayan bir kız... diğeri ise uzun süre haksız yere acı çeken, türlü işkenceye sessizce sabreden fedakâr bir anne."

"Mösyö mareşal," dedi kral, hâkim olamadığı bir duyguyla, "Madem talebiniz bu, ben de adaleti sağlayacağım. Söylediğiniz şeyler, bunun ifşa edilmemesi gereken ciddi bir aile meselesi olduğunu anlamamızı sağlıyor. Öyleyse korkmadan konuşun, size adalet ve sağduyu sağlayacağız."

"Majesteleri beni nezaketiyle etkiliyor ve gerçekten nasıl karşılık

vereceğimi bilmiyorum. Yine de öz kardeşime yapacağım ağır suçlamalar yüzünden, ayrıntılara girmeden önce onun ortaya çıkmasını beklemem daha iyi olmaz mı?"

"Haklısınız mareşal."

Bu sözleri uzun ve utanç verici bir sessizlik izledi ve meraklı krala rağmen aradan neredeyse yarım saat geçti. Pardaillan bütün bunların nasıl sonuçlanacağını merak ediyordu, mareşal ise gözünü kapıdan ayırmıyordu.

Nihayet kral sordu:

"En azından bu kadınların kim olduklarını söyleyebilir misiniz?.."

"Tabii, efendimiz, iki zavallı işçi kadın kaçırılmış bulunuyor."

"İki işçi kadın mı dediniz?"

"Evet, dikiş ve nakış işleriyle hayatlarını namuslu bir şekilde kazanan iki kadın..."

Bunu söylerken mareşal, üzüntüsünü bariz bir şekilde hissettirecek bir ifadeye büründü.

"Bunlar nerede oturuyorlar? Kraliyet armasını elde diktirdim ve bu konuda çok usta olan beş altı kişiyi tanıyorum."

"Saint–Denis Sokağı'nda..."

"Saint–Denis mi? Bir pansiyonda mı yoksa?" diye heyecanla sordu IX. Charles.

"Devinière'in karşısında efendimiz."

"Öyleyse ben o kadını tanırım. El işlerinde çok ustadır," diye sevinçle karşılık verdi kral.

IX. Charles şefkatli bir gülümsemeyle, Marie Touchet'ye Saint–Denis Sokağı'nın nakışçısı tarafından yapılan ve üzerinde *Je charme tout* yazısını taşıyan gobleni sunduğu sahneyi hatırladı.

Mareşal, bu beklenmedik tepki karşısında tedirginlikle donakaldı.

"Bu sizi şaşırttı mı?" dedi kral melankolik bir şekilde. "Zaman zaman bir burjuva kılığında Paris'te yürüyüşe çıktığımı saklamama gerek yok. Louvre'daki can sıkıntısını tahmin edebilirsiniz mareşal. Bu gezintilerden birinde bir işçi arama fırsatım oldu ve onu aradığım

gibi buldum: Çok çalışkan bir peri gibiydi... O dediğiniz yerde yaşıyordu... yani bu mesele şüphesiz onunla ilgili, değil mi?"

François de Montmorency, kralı onaylarken utancından kıpkırmızı oldu.

Jeanne'in ihtiyaçlarını karşılamak için böyle utanç verici ve düşük ücretli işler yaptığını fark etti.

Pişmanlık, çaresizlik ve intikam ruhunu doldurdu.

Kralın anlattığı bu ayrıntıları tarifsiz bir kalp acısı ile dinlemişti.

IX. Charles, Jeanne'i düşünceli bir şekilde hatırladı ve "Ona siyahlı kadın adını takmışlardı," dedi.

Mareşal bu sözler birlikte kendini daha fazla tutamadı ve boğuk bir sesle hıçkırarak haykırdı:

"Siyahlı kadın, servetinden ve asaletinden mahrum bırakıldığı için bu durumdaydı. Lanetli bir suçlu onu böylesine üzücü bir hayata mahkûm etti. İşte o suçlu benim kardeşim. Ben ona körü körüne inandım ve on yedi yıl boyunca Jeanne'in ölü mü yoksa diri mi olduğunu dahi araştırmaya çalışmadım... Siyahlı kadının asıl ismi Jeanne de Piennes'dir ve o aslında Montmorency düşesidir."

Kral bu bilgi üzerine karamsarlığa kapıldı ve kaşlarını çattı.

Bu kadın hakkında genel bir bilgiye sahipti. Jeanne de Piennes'in, François de Montmorency ile gizlice evli olduğunu, mareşalin evlilik iptali için yaptığı ısrarı...

Ayrıca öz kardeşi ve François'nın karısı olan Diane'in her zaman mareşalden ayrı yaşadığını biliyordu ve bu nedenle kral kendini pek kolay çözülmeyen o korkunç kalp ve aile sorunlarından birinin karşısında buldu.

Mareşal, kralı gözlemledi ve onun aklında neler olduğunu anladı.

"Efendimiz," dedi hararetle, "bu herhangi bir evliliği iptal etmek ya da onaylamakla ilgili değil. Sadece adalet duygunuza hitap etmeye geldim. Onca talihsizlikten sonra sükûnetten mahrum kalan iki zavallı kadına adaletli davranmak gerek. Lordum, böyle büyük bir haksızlığı düzeltmem gerektiğini öğrendiğimde, aynı zamanda, anne ve kızı ortadan kaybolduğu için çabalarımın boşa çıkacağını da biliyordum. Onlar kaçırıldı ve ben sadece bu suç için adalet is-

tiyorum. Ben aslında kadınları aramaya geldim ve onları kaçıran da o! Kardeşim!"

François de Montmorency, o anda açılan kapıdan giren Mareşal Damville'i gördü.

Henri sarhoştu.

İki kardeş bir anlığına birbirlerini gördüler ve eğer nefret bir insanı öldürebilseydi, iki adam karşılıklı bakışlarıyla birbirlerini kesinlikle ölürlerdi.

Henri de Montmorency, kapıyı kapattıktan sonra, gücü kalmamış gibi kapıya yaslandı.

Yine de Louvre'a giderken kardeşiyle karşılaşacağını biliyordu ve bu nedenle hazırlıklıydı.

Kuşkusuz François'nın söyleyebileceği her şeyi düşünmüştü, üstelik Henri'nin doğurgan hayal gücü kardeşinin kafasını karıştıracak kadar korkunç bir çözüm yolu bulmuştu, zaten o da bu yüzden kapıyı gülümseyerek açmıştı ancak yine de François'yı karşısında görünce Henri'nin gülümsemesi kayboluverdi.

Sanki Nancey onu abisinin ziyareti konusunda uyarmamış gibi şaşkın kaldı.

Birbirlerini görmeden on yedi yıl yaşamışlardı.

Son karşılaşmaları vahşice savaştıkları Margency ormanında gerçekleşmişti.

Bu arada Henri ne zaman kardeşini düşünse, onun meşale alevinin aydınlattığı yüzüyle üzerine eğildiğini hatırlıyordu. Ardındansa hançeri ondan uzağa fırlatıp aceleyle kaçmasına sebep olan öfkesini hatırlıyordu.

Henri kraliyet odasına girer girmez o anı tekrar hatırladı.

Çünkü François'nın yüzü on yedi yıl önceki aynı çaresizlik ve nefretle doluydu.

Henri sakinliğini geri kazanmak için büyük bir çaba sarf ederek IX. Charles'a doğru ilerledi.

Ve o andan itibaren, ilk girdiğinde dudaklarında görülen zafer gülümsemesi, çehresini canlandırmak için geri geldi.

"Majeste, beni çağırmak lütfunda bulunmuşsunuz. Emrinize

amadeyim," dedi.

Her hareketin ve her kelimenin bir oyun olduğu o andan önce, Şövalye Pardaillan saklanır gibi bir köşeye çekilmişti.

François'nın kendini dikkatle izlediğini bilen Henri o yöne çok bakmadığı için de Pardaillan'ı fark edememişti.

Onun için asıl sorun öne geçmek ve François'yı sözleriyle ezmeye çalışmaktı.

Ancak ne diyecekti?

François'nın kendisini suçlamasını engellemekle kalmayıp, onu Bastille'e ya da darağacına göndermek için ne yapması gerektiğini düşündü yeniden.

Planı düşünülemeyecek kadar ürkütücüydü.

Alice de Lux'ün evinde öğrendiği sırrı ifşa etmeyeceğine yemin etmesine rağmen kardeşini ifşa etmeye hazırdı.

Condé ve Coligny prensi ile Navarre kralının Paris'te olduğunu ve François de Montmorency'nin onlarla görüştüğünü ve kralı kaçırmayı kabul ettiğini söyleyecekti.

Şeytani gülümsemesinin nedeni buydu.

"Monsenyör Damville," dedi kral. "Sizi kardeşinizin talebi üzerine çağırdım. Lütfen, Mareşal Montmorency'nin söylemek istediklerini uygun bir sabır ve ciddiyetle dinleyin. Daha sonra cevap verme şansınız olacak. Şimdi konuşun, mareşal."

François kardeşi içeri girdiğinden beri neredeyse hiç kıpırdamamıştı. Korkmuş görünüyordu. Konuşmak için bariz bir çaba sarf ediyordu. Sesi sanki çok uzaktan geliyormuş gibi çıkıyordu.

"Mösyö Damville'e, Jeanne de Piennes ile kızı Loïse'e... kızıma ne yaptığını lütfen sorar mısınız, efendimiz?"

Bir saniyelik bir sessizlik oldu.

Mareşal konuşmaya devam etti:

"Eğer doğru cevap verir, bundan sonra da bu iki namuslu kadını rahat bırakacağına söz verecek olursa, bu suçundan dolayı kendisini affedeceğim..."

"Cevap verin, Mareşal Damville..." dedi kral.

Henri'nin dudaklarında korkunç bir gülümseyiş dolaştı, François'ya sert, keskin bir bakış attı.

"Layıkıyla cevap vermek için lütfen mareşale şunu sorar mısınız efendimiz: Béthisy Sokağı'nda bir konakta bulunmuşlar mı? Orada kimleri görmüşler ve ne kararlaştırmışlar?"

Bu sözler karşısında François ölü gibi sarardı. O anda sanki başının vücudundan ayrıldığını hisseder gibi oldu. Bir cevap aradı fakat bulamadı.

"Alçak!" diye ancak kardeşinin duyacağı kadar hafif bir sesle fısıldadı.

"Mademki cevap vermiyorlar," diye devam etti Henri, "o halde müsaade ederseniz bunu ben söyleyeyim."

Birdenbire bir ses odayı kapladı:

"Bir saniye durun monsenyör..."

François ümitle, kral merakla, Henri hiddetle duraladı.

Şövalye Jean Pardaillan, bulunduğu köşeden ilerleyerek, iki kardeşin arasına girmişti.

Kimse onu susturmaya kalkmadan, özellikle de Henri'nin içinde bulunduğu şaşkınlıktan çıkmasına fırsat vermeden konuşmaya devam etti:

"Affınızı rica ederim, majeste," dedi. "Fakat burada tanık olarak bulunduğum için söylemeye mecburum. Mareşal Damville'in sorduğu sorunun hiçbir şekilde lüzum ve önemi yok."

Henri'nin kanı tepesine çıkmıştı:

"Size bir şey sorulmadığı halde kralın önünde ne cesaretle konuşuyorsunuz? Hem siz kim oluyorsunuz? Bu sorunun lüzum ve önemi olmadığını nereden anladınız?"

"Ben kim miyim? Bunun hiç önemi yok. Asıl önemli mesele Béthisy Sokağı'nda değil Saint–Denis Sokağı'nda, Devinière'in arka salonundaki şairlerin toplantısında."

Şövalyenin bu sözleri karşısında Henri birdenbire sarardı. Başını eğdi ve sustu.

"Bu ne demek oluyor?" diye bağırdı kral.

"Maksadım, Mareşal Damville'in sorusunun manasız olduğunu

söylemekti. Zannederim bunu kendisi de tasdik edecek."

Kral, Henri'ye:

"Doğru mu söylüyor bu adam?" diye sordu. "Sorduğunuz sorunun, kardeşinizin ithamıyla bir ilgisi yok mu?"

Henri inler gibi:

"Doğru söylüyor," diye cevap verdi.

François, şükranla Pardaillan'ın yüzüne baktı.

"Hayatımı kurtardınız," diye gülümsedi, "ve bunu asla unutmayacağım."

Fakat kralın da merakı büsbütün artmıştı. Buna merak değil, şüphe demek daha doğru olurdu. Kral bir anda etrafını birtakım düşmanların sardığını, aleyhine birtakım gizli toplantıların yapıldığını anlar gibi oldu. Kaşlarını çattı. Beyaz alnı sarardı.

Korku ve hiddetle Henri'ye:

"Herhalde böyle söylemekte bir maksadınız olacak," dedi. "Béthisy Sokağı'ndan bahsettiniz. Buradaki hangi konağı kastediyorsunuz? Söyleyin, emrediyorum."

Kral, Béthisy Sokağı'nda Huguenotların reisi Coligny'nin bir konağı olduğunu biliyordu.

Henri ne cevap vereceğini bilemiyordu. Eğer kardeşini ele verecek olursa Pardaillan denilen bu adam da kendisini, bildiklerini söyleyerek mahvedecekti.

Son bir gayretle yalan uydurdu:

"Guise düşesinin konağından bahsediyorum. Bu da bir kadın meselesi."

Kralın korkusu bir anda dağıldı:

"Demek yine bir kadın," diye gülümsedi.

"Majeste, Guise dükü, hürmet ettiğim bir kimse olduğu için bunu söylemek bana çok zor gelecek."

Charles, Guise'in kendisine rakip olduğunu bildiği için bu dedikodu onu memnun etmişti. O da düşesin çok hafifmeşrep bir kadın olduğunu ve Saint–Mégrin kontu ile sevişiğini biliyordu. Gülerek:

"Aman, yavaş konuşun," dedi. "Guise ile Saint–Mégrin kapının arkasında."

"Anlıyorsunuz, değil mi majeste?.."

"Anlıyorum, anlıyorum. Pekâlâ, Devinière ile bu işin ne münasebeti var?"

Pardaillan da karşılık olarak Henri'yi kurtarmayı kararlaştırmıştı:

"Efendim," dedi. "Bu hanın arka tarafında şairler, kadınlar toplanıp içki içerler. Kadınlar, yüzleri kapalı olarak gelirler ve bunlara bazen Saint–Mégrin arkadaşlık eder."

Kral yeniden gülümsedi:

"Hay şeytanın gözü kör olsun! Bu sözleri Guise'in duyması için yüz ekü feda ederdim."

Henri de François da kralın gülmesi üzerine yalandan gülmeye mecbur olmuşlardı.

Kral ise şimdi sinirli kahkahalar atıyordu.

Yalnız Pardaillan son derece ciddi duruyordu.

Kahkahalar sona erince François, alnında biriken soğuk terleri sildi.

"Majeste, adaletinize inandığım için bu iki kadının serbest bırakılmalarını rica ediyorum."

IX. Charles, Montmorency'ye hayretle baktı. Şüphesiz korkunç bir hastalığı miras almış olan kral, mahkûm olduğu atoni nöbetinden böyle kurtuluyordu.

Mutluluğun, hüznün ya da kahkahanın aksine her şey onu ruhunu uçurumun kenarına getirmeye yeterdi.

Bunun için büyük bir çaba sarf etti ve kriz dönemlerinde alıştığı gibi bir elini alnına götürdü.

"Evet, haydi cevap verin," dedi fısıltıyla. "Montmorency bunun sebebini tekrar hatırlatın."

"Daha önce de söylediğim gibi, majesteleri, Kontes Jeanne de Piennes ve kızı Loïse, Saint–Denis Sokağı'ndaki evlerinden kaçırıldılar ve başka bir yerde esir tutuluyorlar; bütün bunları yapan ise Mösyö Damville ne yazık ki."

François daha sakin ve anlaşmaya hazır bir ses tonuyla konuşmuştu.

"Ne söylendiğini duydunuz, Damville," dedi kral. "Cevabınız nedir?"

"Katiyen doğru değil majeste. Bu kadınların kaçırılmasından haberim yok. Onları ben de on yedi yıldan beri görmedim. François, bana bu yalanı atmak suretiyle iftira ediyor. Burada davacı o değil, ancak ben olabilirim."

"Efendimiz," dedi François kaşlarını çatarak, "Eğer elimde kuvvetli deliller olmasaydı, bunu iddia etmezdim. İşte Şövalye Pardaillan burada. Kendisi tanığımdır. Dün bütün gün ve gece saat on bire kadar Mesmes konağında bulundu. Eğer majesteleri izin verirse kendisi orada bütün gördüklerini ve duyduklarını söylemeye hazır."

Kral, Pardaillan'a döndü.

"Daha yakına gelin ve anlatın."

Henri o zaman bu genç adamı dikkatle süzdü. Yaşlı Pardaillan'ın bahsettiği oğlu demek bu adamdı.

"Majesteleri," dedi Pardaillan, "mademki esas meseleye geldik. Mareşale bir soru sormak istiyorum. Meselenin neresinden anlatmaya başlayayım?.."

"Bir şey anlamadım," diye homurdandı Damville.

Pardaillan devam etti:

"Anlaşılmayacak bir şey yok... Meselenin bir başı, bir ortası, bir de sonu var. Sadece kaçırılan kadınlardan, konaktan gece çıkan arabadan mı bahsedeyim; yoksa konakta geçen olayları, Bastille'den gelerek mareşalle acele ve gizli olarak konuşan adamı da anlatayım mı?"

Henri, şövalyenin Guitalens'dan bahsettiğini anlayınca yeniden mosmor kesildi. Gözleri karardı. Kendi kendine:

"Ah şeytan!" diye söylendi.

Pardaillan, "Kazandık," diye düşündü ve büyük bir neşeyle tam söze başlayacağı sırada odanın kapısı birdenbire açıldı ve Pardaillan'ın sözü boğazında kaldı.

"Müsaade almadan içeri giren kim?" diye bağırdı kral. "Siz misiniz madam?"

İçeri giren Catherine de Médicis idi. Kapıyı açık bırakarak krala doğru yürüdü. Açık kalan kapıda Anjou dükü ile asilzadeler, muhafız komutanı Nancey ve on iki kadar iri yarı adam görünüyordu.

"Nihayet fırtına kopuyor," diye düşündü Pardaillan.

Sapsarı kesilen kral:

"Burada Mareşal Montmorency ile özel olarak görüşüyorum," dedi. "Bu bakımdan kimsenin içeri girmeye hakkı yok. Siz de bu kaideden ayrı olamazsınız madam,"

"Biliyorum oğlum. Fakat öyle mühim bir olay oldu ki emrinize itaat etmemeye mecbur kaldım. Bunu söyleyince bana hak vereceksiniz."

"Neymiş?.."

"Burada bir tehlike karşısında bulunuyorsunuz."

Kral sarardı:

"Tehlike mi? Nasıl bir tehlike bu?"

"Burada, annenizin, kardeşiniz Anjou dükünün ve hatta bizzat sizin bir düşmanınız bulunuyor."

Korkak kral titremekten kendini alamadı:

"Düşman mı?" diye kekeledi.

Diğer taraftan Damville rahat bir nefes aldı. Kurtulduğunu anlamıştı. François'ya gelince, kraliçenin kendisinden bahsettiğini sanmıştı. Pardaillan sakin halini muhafaza ediyordu.

Kral devam etti:

"Kimden bahsediyorsunuz, madam?"

"Burada kardeşiniz Anjou'ya el kaldıran ve bana hakaret ettikten sonra yine kim bilir ne gibi bir amaçla Louvre Sarayı'na girmiş olan birisi bulunuyor. Bu sefer hedefinin siz olmasından haklı olarak korktuğum için içeri girdim."

"Kim bu adam? İsmini söyleyin."

"Bu adamın ismi Pardaillan olup karşınızda bulunuyor."

Kral ayağa kalkarak bağırdı:

"Hey! Nancey! Askerler! Bana bakın! Bu adamı derhal yakalayın."

Kral daha sözünü bitirmeden Maurevert ve arkadaşları:

"Tutun gebertin!" diye haykırarak içeri girdiler.

En önde Quélus, arkasında Maugiron, Saint–Mégrin ve Maurevert, onların da arkasında Nancey ve askerler odaya doldular. François ne yapacağını, bu cesur genci nasıl kurtarabileceğini düşünürken Henri sevincinden çıldırma derecelerine gelmişti.

Pardaillan, kraliçe içeri girer girmez etrafına göz gezdirerek kendini nasıl savunacağını, ne şekilde hareket edeceğini kestirmiş bulunuyordu.

Sakin dururken bir anda atıldı ve Quélus'ün kılıcını tutup çektikten sonra dizinin üzerinde parçaladı ve bunları odaya girenlerin üzerine savurdu.

Bunu o kadar çabuk yapmıştı ki odada bir anda herkes şaşkınlıkla duraladı.

Sonra kuvvetli bir sesin:

"Kralın adaletini selamlayınız!" diye gürlediği duyuldu.

Pardaillan yine ileri atıldı. Quélus'ün başında bulunan şapkasını bir tutam saçıyla birlikte söküp çıkardıktan sonra kraliçenin ayakları dibine attı.

Pardaillan, silahsız olduğu için ne yapacağını hesaplamıştı. Odadakiler tam üzerine çökecekleri zaman, bir ok gibi pencereye atıldı ve kurşun gibi fırlayarak hendeğin öbür tarafına kadar adeta uçtu.

Bundan sonra acele etmeden yavaş yavaş yürümeye başladı. Pardaillan, arkasından kimsenin atlamaya cesaret edemeyeceğini ve atlasa bile kılıç, zırhlı elbise gibi ağır eşyalarıyla geniş ve içi su dolu hendeğin öbür tarafına erişemeyeceğini biliyordu.

Bunu gören Anjou:

"Tüfek nerede?" diye bağırdı.

Pardaillan bu sözü işittiği halde duymazlığa geldi ve yürümeye devam etti. İyi bir nişancı olarak tanınan Maurevert tüfeği alarak uzun uzadıya nişanladı.

Tüfek patladı. Fakat Pardaillan yine başını çevirmeden sakin bir tavırla yürümeye devam etti:

Maurevert:

"Nişanlayamadım, hain şeytan!" diye homurdandı.

Penceredekiler bağırıp çağırıyorlar, ümitsiz bir tavırla yumruklarını savuruyorlardı.

Bu arada Pardaillan sokağı dönmüş ve gözden kaybolmuş bulunuyordu. O zaman bütün kuvvetini bacaklarına vererek koşmaya başladı.

*

Pardaillan'ın sebep olduğu olay üzerine oda karmakarışık olmuştu. Kimse odada kralın bulunduğunu düşünmeden bir şeyler söyleyip duruyordu.

Guise dükü:

"Bu herif, tahta köprüde ortalığı altüst eden genç domuzdan başkası değil," diye haykırırken kendi kendine de, "Yazık ki maiyetime girmedi. Acaba kimin hizmetinde çalışıyor?" diye düşündü.

Maurevert:

"Bana emir verirseniz, bu herifi akşama kadar yakalar, majesteye teslim ederim," diye haykırdı.

Catherine de Médicis:

"Emir verilmiştir," dedi.

Askerler ile Maurevert dışarı çıktılar. Kral hiddetinden tir tir titriyordu:

"Ne olursa olsun, Paris'i altüst etmeli, fakat bu herifi mutlaka yakalamalısınız. Derhal Bastille'e tıkılacak ve yargılamasına başlanacaktır. François de Montmorency, böyle adamları saraya getirdiğiniz için sizi tebrik ederim."

Catherine:

"Mareşal kimlerle görüştüğüne dikkat etmiyor. Louvre Sarayı'na da pek nadir olarak geldiği halde bazen de böyle dostlar getiriyor."

Henri olan bitenden memnundu. François da hiddetin geçmesini bekleyerek bir şey söylemiyordu.

Guise dükü:

"Mareşal, kralın düşmanlarıyla görüşüyor," sözlerini söylemekten çekinmedi.

François daha fazla sabredemedi:

"Dük, kendinize gelin! Siz ne kral ne de kraliçesiniz. Size cevap verebilirim. Fakat şimdi sırası değil..."

Catherine, krala:

"Bu Pardaillan kadar azılı adam görmedim. Hem beni aşağıladı hem de kardeşinize el kaldırdı," dedi.

Anjou, seyrek sakalını düzeltmeye çalışarak:

"Evet, pek doğru söylediniz," dedi.

Ve Quélus'e dönerek:

"Zavallı dostum," dedi. "Kafanız nasıl?"

"Pek fena, monsenyör. Bu serseri adam, başımdan bir tutam saç kopardı."

"Size gayet iyi bir merhem vereceğim. Annem yaptı. Yaralara birebir geliyor."

Catherine, krala:

"Bu adam hepimiz için son derece tehlikeli," dedi.

Kral:

"Anladım ve istediğiniz emri verdim. Ona öyle bir ders vereceğim ki dünya durdukça kimsenin aklından çıkmayacak."

Kral, yalnız kalmak istediğini gösteren bir işaret yaptı. Bunun üzerine François ve Henri'den başka herkes dışarı çıktı.

Kral bunların çıkmadıklarını görünce:

"Siz burada mı kaldınız?" diye sordu.

"Adaleti yerine getireceğinizi vadetmiş olduğunuz için emrinizi bekliyorum," dedi François.

"Evet, peki, öyle olsun..."

"Şövalye Pardaillan şimdi burada olmadığı için, onun işittiği ve gördüğü şeyleri ben söyleyeceğim. Dün gece saat on birde iki kadının bulunduğu bir araba, Mesmes konağından çıktı. Kardeşim bunu inkâr ediyor mu?"

"İnkâr etmiyorum!" diye cevap verdi Henri. Sonra krala döndü. "İki asil hafifmeşrep kadın benden yardım istedi. Maksatları, kimse tarafından görülmeden evlerine gitmekti. Mesele bundan ibaret."

François davayı kaybettiğini anlamıştı, Pardaillan'ın kaçıp gitmesi, bütün planını altüst etmişti. Elinde iddiasını ispat edecek hiçbir vasıta ve imkân yoktu.

"Görüyorsunuz ya, mareşal... Aldanmışsınız," dedi kral. "Bir saniye durun. Fransa'nın en yüksek ailesinden iki kardeşin bu şekilde dargın durmaları beni çok üzüyor. Bu düşmanlığın bu andan itibaren ortadan kalkmasını ümit ve arzu ederim."

İki kardeş, kralı selamlayarak dışarı çıktılar. Henri sevinç içindeydi. Buna karşılık François'nın kalbi kan ağlıyordu.

Yandaki odada ayrılmadan evvel durdular.

"Daima aynı silahları kullanıyorsunuz... Yalan ve iftira!" dedi François.

Henri cevap verdi:

"Sizin için başka bir silahım daha var."

François'nın gözleri döndü. Bir an Henri'nin üzerine atılmamak için kendisini zor tuttu.

"Dinleyin," dedi. "Düşünmek için üç gün vakit veriyorum size. Mesmes konağına gelirsem, artık her şey bitmiş olacak. Üç güne kadar bu iki zavallı kadını bana teslim etmezseniz, kendinizi iyi kollayın. Louvre Sarayı'nda, konakta ya da sokakta fark etmez, sizi nerede yakalarsam, canınızı cehenneme göndereceğim."

"Ya, öyle mi? Sizi bekleyeceğim!" diye cevap verdi Henri.

OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM
İLK SEVGİLİ

Sainte–Geneviève Dağı'ndaki Karmelit Manastırı'na gideceğiz; burası XIII. Louis döneminde yapılacak Val–de–Grâce'ten çok da uzak değildi.

Bu manastırın yanı sıra Karmelitlerin dağın eteğinde bir Place Maubert adında bir organizasyonları da vardı. Daha sonra Vaugirard Caddesi'nde başka bir yer aldılar ve buraya on yedinci yüzyılda bir kilise inşa ettiler. Bu yerde 1650 civarında Karmelit suyu dedikleri melisa suyu satmaya başladılar.

Sainte–Geneviève Dağı'ndaki manastır, inziva odaları, bir şapel ve geniş bir bahçeden oluşuyordu. Takdire şayan bir şekilde organize edilmişti ve diğer manastırlar gibi sokaklarda dolaşarak para isteyen dilencileri vardı; sesleri balık, geyik, kaz eti, bal, sarımsak, pırasa, soğan, şalgam, fasulye, meyve, sirke, yağ, bira, şarap, börek vs. satan tüccarlara karışıyordu.

Eski bir şarkı şehirde sabahtan akşama kadar dolaşarak manastır için para toplayan bu dilencilerden bahseder:

Saint–Jacques'ın kardeşlerine ekmek,
Tanrı rızası için ekmek, gariplere ekmek,
Ekmek, çıplak ayaklara; ekmek, başı kabaklara...

Şarkı sayesinde Paris'i dolaşan dilencilerin düzenini öğrenmiş ve Karmelitleri unutmamış oluyoruz.

Bir manastır ne kadar çok dilenciye sahipse o kadar zengindi.

Paris'in en başta gelen manastırlarından biriydi. Çünkü para toplayıcıları hem bol hem de oldukça açıkgöz insanlardı. Mesleklerinde

hakikaten usta olan on iki kadar dilenciden başka, kibar adamlara çok pahalıya satılan dua kitaplarına boyalı resimler yapan ressamları ve kiliselerde halkı sürekli olarak cehennem ateşleriyle tehdit eden çenesi düşük papazları sayesinde bu manastır, günden güne zenginleşiyordu.

Manastırda ayrıca iki insan vardı ki bunlara diğer manastırlarda rastlamaya imkân yoktu. Birisi dört beş yaşlarında sarışın, zayıf bir çocuktu. Bu küçük çocuk bazen Jacques, bazen de Clément diye çağırılırdı. Gayet korkak ve çekingen bir yaradılışı vardı. Manastırın büyük bahçesinde tek başına dolaşırdı. Bu küçük çocuğun ara sıra sokulduğu tek papaz "Ölüler Papazı" adı verilen kimse idi.

Bu papaz, kiliseler "ışıkları söndür" çanlarını çaldıktan sonra, bir eline fener, öbürüne çıngırak alarak Paris sokaklarını tek başına dolaşır ve korkunç sesiyle:

"Kardeşlerim! Ölülerinizin ruhları için dua edin!" diye haykırırdı.

Bu papazdan manastırda herkes çekinirdi. Başpapaz da kendisine çok itibar eder, birçok defa yanına çağırtarak onunla uzun uzun görüşürdü. Diğer papazlar arasında dolaşan sözlere bakılırsa, kendisi papadan çok geniş yetkiler aldıktan sonra Paris'e gelmiş bulunuyordu.

Öte yandan o büyük bir vaizdi, tuhaf bir cesareti vardı, üstüne üstlük çeşitli doğaüstü güçleri olduğu yönündeki söylentileri de doğruluyordu. Kendisine geceleyin sokağa çıkıp halka nasihat etme görevi verilmişti. Ona "Muhterem Panigarola" diyorlardı ama o henüz böyle bir muameleyi hak etmek için gerekli unvanları elde etmemişti.

Panigarola gece geldiğinde siyah bir pelerine sarınır, küçük çanı ve feneri alır, sokaklarda durmadan dolaşırdı. Sabah olunca bu hüzünlü yürüyüşten yorgunluktan bitkin halde dönerdi.

O zaman da kendini hücresine kilitlerdi.

Uyumak için mi?

Belki. Ne de olsa çilekeş ve ateşli bir vaiz olan Rahip Panigarola şüphesiz bir insandı ve her insan gibi yorulabiliyordu.

Yine de bazı genç keşişler, Panigarola'nın hiç uyumadığını ve birçok kez hücresine yaklaştıklarında, uyuması gereken saatlerde

hıçkırıklar ve ateşli yalvarışlar duyacaklarını iddia ettiler.

Panigarola, manastırda başrahip ve rahip dışında kimseyle konuşmazdı.

Kibirli olduğu için değil, tam tersine alçakgönüllülüğü abarttığı için, ama şüphesiz aklında birçok şey vardı ve konuşacak zamanı yoktu.

Çok genç görünüyordu ama kederi ve endişeleri yüzünde çok sayıda erken kırışıklığa yol açmıştı.

İşte rahip böyle bir kimseydi ve manastırın bu iki misafiri arasında sebebi anlaşılmayan garip bir yaklaşma ve anlaşma hasıl olmuştu.

Küçük Jacques, Garola'yı görür görmez hemen onun yanına koşuyordu ve kimseyle konuşmadığı halde, onunla konuşmaktan zevk alıyordu. Son derece hissiz, burnu havada, kimseye önem vermeyen Garola da bu çocuğa karşı özel bir şefkat gösteriyor, boş zamanlarında ona resimli bir kitaptan okuma yazma öğretiyordu.

Rahip çocuğa "oğlum" der, çocuk ise keşişe "arkadaş" muamelesi yapardı. Aralarında, görünüşe göre şefkatsiz, monoton bir yakınlık vardı. O gün öğleden sonra ikiye doğru, topluluk şapelde bir ayin seslendirirken, keşiş ve çocuk bir koltuğa oturdular. Panigarola, özel bir iyilik olarak, yalnızca istediği zaman topluluğa yardım ederdi.

Rahip dizlerinin üzerinde büyük harflerle ve Latince bir deyimle yazılmış bir dua kitabı tutuyordu ancak kitap aynı zamanda o günlerde kaba olarak adlandırılan dilde bazı dualar da içeriyordu ve üstelik Fransızcaydı.

Jacques Clément ayaktaydı ve başka herhangi bir çocuğun yapabileceği gibi öğretmenine yaslanmadı; bunun yerine sıkıntılı, ürkek tavrını koruyor gibiydi. Tek kelimeyle, Panigarola ile konuşmaya razı oldu ama onu yakınlığını kabul etmedi.

O sırada rahip, öğrencisini unutmuş gibiydi. Ona belirsiz gözlerle bakıyordu.

Clément alıştığı sessizlikten korktuğu için değil, sabırla derse devam etmeyi beklediği için susuyordu.

Sonunda rahip derin bir iç çekişle göğsünü şişirdi ve dudakları sanki bazı sözcükleri kekeleyecekmiş gibi hareket etti. Birden gözü çocuğa takıldı ve çocuğun başını severek:

"Hadi oğlum, gidelim," dedi ve tek parmağıyla bir çizgiye nişan aldı.

"Cennette babamız kim olacak?" diye sordu çocuk heceleyerek.

"O... Tanrı, oğlum. Tanrı tüm insanların babasıdır. Görünen babamız yerde, ama esas babamız göklerde."

"Bu nedenle," dedi çocuk düşünceli bir şekilde, "iki babamız var. Göklerde, hepimizin babası olan birincisi ve yeryüzünde olan ikincisi."

"Evet oğlum. İşte böyle," dedi rahip, böyle bir sorunun Clément'in zekâsında filizlenebilmesine şaşırmış. Gözleri gururla parladı.

"Devam edelim çocuğum... Cennetteki babamız."

Ama çocuk bir düşünceye saplandı.

"Sizin babanız var, değil mi?" diye sordu.

"Evet, oğlum!"

"Çan çalan papazın, çirkin suratlı bahçıvan papazın da babaları var mı?"

"Tabii oğlum..."

"Bahçeden yemiş çalmak için duvardan atlayan ve sopalarla kovalanan çocukların da babaları var mı?"

"Evet, oğlum," diye mırıldandı rahip.

"Öyleyse benim niçin bir babam yok?"

Papaz titredi. Gözleri doldu.

"Babanın olmadığını sana kim söyledi?"

"Kimse söylemedi. Ben kendim görüyorum. Pazar günleri çocuklar kiliselere geldikleri zaman anneleri, babaları onlarla beraber geliyor. Halbuki benim ne annem ne de babam var. Dünyada küçük çocukların otlattıkları kuzular gibi yalnızım. Öyle değil mi efendim?"

Papaz, gözleri dolu olduğu halde kısık bir sesle:

"Ya ben kimim?" diye sordu.

Çocuk kendisine uzun uzun baktıktan sonra:

"Siz mi? Siz benim babam değilsiniz ki," dedi.

Papaz Garola, Alice'le kendisinin çocuğundan başkası olmayan küçük Jacques'ı kucaklamamak için kendisini güç tutabildi.

Kendi kendine, "Ne alçak ne aşağılık bir insanım. Oğlumu kucaklamak için çırpındığım halde bunu yapamıyorum," diye düşündü ve gözleri sabit bir noktada durarak daldı kaldı...

Ardından sessizliğini daha vahşi hale getirdi; başını ellerinin üzerine koydu ve hasret duyduğu olan kadının parlak görüntüsünü acılı bir zevkle hatırladı.

Onu hareketsiz gören ve bugünlük dersin bittiğini anlayan çocuk:

"Gidip oynayabilir miyim?" diye sordu.

"Evet, hadi oyna."

Jacques Clément birkaç adım uzaklaştı, yere oturdu, iki elini çenesine dayadı ve net bir bakışla sadece kendisinin görebileceği belirsiz şeylere odaklandı. Bu onun oyunuydu ve iki durumdan hangisinin daha çok hüzünlü olduğunu hiç kimse söyleyemezdi: Babasının kalbindeki şaşkın ve acı verici duygu çocuğun ruhunda da vardı. Aslında çocuğun uyandırmaya çalıştığı şey, annesi olabilecek bir kadın imajıydı. Ve keşişin tamamen uyandırdığı şeyse gerçekten var olan bir anneydi. Kasvetli ve dalgın keşiş, çocuğu unutarak aniden oturduğu banktan kalkıp hücresine uzanan merdivenlere doğru gitti.

Duvarlar kireçle beyazlatılmıştı, içeride sert bir yatak ve iki tabureli bir masa vardı. Masanın üzerinde, duvara yakın ve yatağın önünde birkaç kitap bulunuyordu. Bir de duvarda da haç görülüyordu.

Panigarola oturdu, dirseklerini masaya dayadı.

"Ah! Günah çıkarmada ayaklarımın dibinde ağladığını görünce ne kadar acı çektim! Bizi ayıran kıskançlığı kırmanın ve onu kollarıma almanın cazibesine nasıl karşı koyabilirdim? Ah! Onu yeniden görmenin cazibesi beni kovalıyor ve sonunda bana hükmedecek! Nefsinin arzuladığı teselliyi dinde bulamayan zavallı! Orada çare yok. Günah çıkarma anındaki tutkum yeni bir parlaklık kazandığından, onu tekrar görmek için mutlak bir zorunluluk hissediyorum. O rezil bir kadın ama buna rağmen kendimi ona doğru sürüklenirken görüyorum. Sevgilileri olsa da Catherine'in hizmetinde fahişelik

yapsa da bunu ne diye umursayayım?"

Zavallı keşiş böyle düşünerek çaresiz kaldı ve o gün böyle geçti. Gözleri aşağıda, kollarını kavuşturmuş halde yemekhaneye gittiğinde, keşişler onun bir cesedi andıran solgunluğunu gözlemlediler.

Gece vakti geldi ve Panigarola omuzlarına bir kara kutu yükleyip manastırın kapısına doğru gitti.

Kırmızı yüzlü bir keşiş bir feneri yaktı ve ona küçük zille beraber feneri uzattı.

"Korkmuyor musunuz?" dedi gülümseyerek. "Bir alçağı ya da bazı iblisler bulmak için mi böyle çıkıyorsunuz?"

Panigarola başını olumsuz bir şekilde salladı ve feneri ve küçük çanı sessizce alarak sokağa doğru yürüdü ve bağırmaya başladı:

"Kardeşlerim! Ölülerinizin ruhları için dua edin!"

Papaz önce Seine Nehri'ni geçti.

Oradan Louvre Sarayı'na doğru ilerledi ve buradan pek uzakta olmayan La Hache Sokağı'na vardı.

Buraya gelince sesini kesti. Feneri söndürdü ve çıngırakla beraber feneri yavaşça yere bıraktı.

Titreyerek yavaş yavaş yeşil kapılı evin hizasına geldi.

Buraya kadar azimle geldiği halde kapının önünde cesareti birdenbire kırıldı. Belki yüz defa kapıyı çalmaya niyet ettiyse de her defasında bundan vazgeçti. Derin bir kararsızlık içindeydi.

Normalde kendisini La Hache Sokağı'na getirebilecek yollardan kaçınmaya çalışırdı. Ancak uzun bir süre direndikten sonra kaç kez güzergâhından vazgeçerek, en kısa yola sapıp kendisini ter içinde sırılsıklam bir halde burada bulurdu ve ne için buraya geldiğini sorar dururdu.

Sonunda çılgın ısrarının yararsızlığını anlayarak, küçük zilini çalar ve "Ölülerinizin ruhları için yalvarın!" diye bağırarak uzaklaşırdı.

Keşiş gördüğümüz gibi bu gece, bir karar verdiği için manevi olarak rahatlamış olarak doğruca La Hache Sokağı'na gitti. Fenerin ışığını söndürdü ve küçük çan ile onu yere bıraktı. Panigarola, hemen eve girmek için kararlı bir niyetle oraya gitmişti, ancak eve vardığında, kapıyı açmak için tokmağı kaldırmak kadar basit bir şeyin

bile ne kadar zor olduğunu anladı. Sonunda kararını verdi, özellikle kendi kendine, "Hadi gidelim," derken, kapının açıldığını gördü ve bazı mırıltılar duyunca bir yere saklandı. Sonra keşiş ruhunda yankılanan gök gürültüsü gibi bir öpücüğün sesini duydu. Kendini kapıya atmak istedi ama adam hızla gidince kapı kapandı.

Giden Kont Marillac'tı; Panigarola bir an için kıskançlık ve öfke dolu bir bakışla onu izledi. Aynı yerde hareketsiz kaldı, sanki bu hisse ilk kez kapılmış gibi, bir süre kıskançlığın acısıyla savaştı. Üstelik sonunda bir saat bekledikten sonra tekrar kapıya doğru gitti. Tam bu sırada kapıyı çalacakken kapı tekrar açıldı ve keşiş duvara yaslanacak kadar zamanı ancak buldu. Hızlı bir şekilde yürüyen başka bir adam daha çıktı. O da Mareşal Damville'di.

Bu kez tam kapanacağı sırada kapıyı eliyle iterek bahçeye girdi. Kapıda Laura bulunuyordu. Önce korktuysa da papazı çabucak tanıdı ve kendisine yol verdi. Papaz doğruca içeri girdi. Alice az önce mareşalle konuştuğu için, son derece büyük bir yeis içinde bulunuyordu. İşte o tam bu vaziyette iken Panigarola kapıda belirmişti.

Henri'ye kapıya kadar eşlik eden yaşlı kadın Laura, önemsiz bir şey için korkacak bir kadın değildi, çünkü Alice de Lux gibi bir kadının başına gelebilecek her şeye her zaman hazırdı. İlk görüşte Panigarola'yı tanıdı ve gülümsedi, ama yine de ona karşı biraz direnç gösteriyormuş gibi yaptı.

"Sessizlik!" dedi rahip onu kolundan tutarak.

Yaşlı kadının yoluna engel olmayacağından emin bir şekilde, Marillac ve Henri de Montmorency'nin birbiri ardına az önce çıktıkları eve girdi.

Mareşal Damville gittikten sonra, casus, utançla dizlerinin üzerine çökmüş ve kendine:

"Beni bu rezillik uçurumundan kim kurtaracak?" diye sormuştu.

Panigarola çaresizlik içinde bu sözleri işitti ve "Ben!" diye cevap vermek için kapının eşiğinde belirdi.

Alice karşısında papazı görünce büyük bir heyecan ve şaşkınlığa düştü. Aklına ilk gelen şey, papazın kendisine acıdığı ve Catherine'den geri aldığı mektubunu kendisine getirdiği oldu.

Ayağa kalktı.

"Siz misiniz Clément!" diye mırıldandı. "Hayatımın en zor dakikasında benim imdadıma mı koştunuz? Sert kalbiniz yumuşadı mı? Ah, Clément, dünyada beni acı ve ızdıraptan kurtarabilecek bir tek insan varsa o da sizsiniz!"

Garola odaya girerek kapıyı kapadı.

"Buradan çıkan adam kimdi?"

"O adam bana çok ızdırap veriyor. Bu derece bedbaht olmama sebep o."

"İsmi ne?.."

"Mareşal Damville!"

"Âşıklarınızdan biri, tabii..."

Alice cevap vermedi. Papaz bu sırada genç kadını dikkatle süzüyordu. Alice hiç değişmemişti. Hatta eskisinden de daha güzelleşmiş denilebilirdi.

Genç kadın, papaza doğru ilerleyerek onun elini tuttu.

"Beni ızdıraptan kurtarmak istiyorsunuz, değil mi Clément? Bu hayattan, bu kadar acı çekmekten bıktım. İşte son misaline siz de tanık oldunuz. Mareşal Damville'in niçin geldiğini bilmek ister misiniz?"

Alice'in sıcak elini titrek ellerinde tutan papaz:

"Size bir teklifte bulunmak için geldim," diye mırıldandı.

Alice bu sözlerden ziyade papazın sesindeki ahenkten şüphelenmişti.

"Bir teklif mi?" diye mırıldandı.

Papaz açıkça, "Benim tekrar metresim olun, size mektubu geri veririm," demek istiyordu.

Fakat bu cümleyi söyleyebilmek için gereken kuvveti bir türlü kendinde bulamıyordu.

Alice buna razı olursa, her şeyi, kiliseyi, manastırı, İsa'yı bırakacak, onunla birlikte uzaklara kaçacak, hayatının sonuna kadar beraber yaşayacaklardı. Bunları kararlaştırmıştı.

Alice tekrarladı:

"Nasıl bir teklif? Söyleyin lütfen..."

"Teklif mi dedim? Evet, size söyleyecek bazı şeylerim var. Buraya da bunun için geldim. Ne kadar bedbaht olduğumu bir bilseniz!.."

Garola kendisini toplamıştı. Heyecanı geçti ve sakin bir sesle:

"Size şunu söyleyeceğim, Alice... Bugün çocuğumuzu gördüm..." dedi.

Genç kadın titredi.

"Çocuğumuzu mu gördünüz? Nerede Clément? Mademki kalbinizde merhamet ve insanlık duyguları uyandı, onu bana da gösterin..."

"Çocuğun bir manastırda bulunduğunu size söylemiştim sanıyorum."

"Paris'te manastırdan bol ne var? Ve ben bunların hangisine girebilirim? Hiçbirine... Yoksa buraya bahtsız bir annenin nasıl gözyaşı döktüğünü görerek, onunla eğlenmeye mi geldiniz?.."

Papazın kalbinde bir ümit doğmuştu. Kendi kendine:

"Çocuğu seviyor," diye düşündü.

Sonra yüksek sesle:

"Onu bugün gördüm, diyorum. Bana ne sordu, biliyor musunuz? 'Her çocuğun babası var da benim için yok?' dedi."

Alice yerinden sıçradı.

"Nasıl oldu da kalbiniz bu soruya dayanabildi? Nasıl oldu da bu sözler üzerine onu göğsünüzde sıkarak, 'Senin baban benim!' diye bağırmadınız? Göğsünüzde ne kadar sert, ne kadar taştan bir yürek taşıyorsunuz?"

Garola devam etti:

"Bana yalnız babasını değil, annesini de sordu. Küçük yavru bunu, boynunu bükerek, öyle acı bir tavırla sordu ki ona acıdım. Bilmem, eski markiyi büsbütün unuttunuz mu? Onun çok çabuk merhamete gelen bir kalbi vardı. Alice, çocuğumuzu görmek ister misiniz?"

Alice yere diz çöktü:

"Ah Clément, meğer ne kadar yüksek bir kalp taşıyormuşsunuz? Bunu yaparsanız, bu imkânı bana verirseniz, size karşı hayatımın en büyük minnet hissini duyacağım."

"Sadece minnet mi?"

"Ne demek istiyorsunuz? Rica ederim, düşüncelerinizi bana açıkça söyleyin..."

"Demek fikrimi açıkça öğrenmek istiyorsunuz?"

"Evet..."

"Pekâlâ öyleyse..."

O zaman başını örten kukuletayı arkaya atarak yüzünü büsbütün meydana çıkardı. Bu korkunç papaz cübbesinin içinden genç, ateşli bir âşık çıkmıştı sanki.

"Sizi uyarmalıyım Alice," diye devam etti keşiş, "bir erkeğin aşkını unutmak için yapabileceği her şeyi yaptım. Sizi çok sevdiğim açık. İlk zamanlar sizden nefret ettim, bu doğru, hayal edemeyeceğiniz kadar hem de. Böylece nefret aşkımın gerçekliğini gizledi ve ben içimdeki zavallı deli adamın öldüğüne inandım. Her zamankinden daha şiddetli bir şekilde yeniden ortaya çıktığındaysa içimden küfrettim. Alice, eklemeliyim ki bu aşka karşı size duyduğum nefret ve küçümsemeden daha güçlü bir şekilde savaştım ama yenildim."

Panigarola bir adım ilerledi. Genç kadın, eski sevgilisinin gerçek düşüncelerini ortaya çıkaracağı anın geldiğini anlamıştı.

"İçeri girdiğimde," dedi keşiş, "ne kadar zavallı olduğunuzu gördüm. Durum bu yüzden korkunç, çünkü çok acı çeken üç varlık var: Çocuk, siz ve ben."

Anne, oğlunu işitince titredi.

"Ben," diye devam etti keşiş, "sizsiz yaşamanın imkânsızlığını anladım. Üstelik ortada annesinin okşamalarından yoksun kalan bir çocuk ve sizin kendi ifadenize göre, rezilliğin uçurumlarında yalpalayan bir anne var. Şimdi söyleyin: Oğlunuzun yaşamasını istiyor musunuz? Beni mahkûm ettiğiniz cehennemden çıkarmak istiyor musunuz? Söyleyin bana, istiyor musunuz?"

"Nasıl?"

"Çocuk ve benimle buradan uzaklaşarak... İtalya'da ailem için olduğu kadar servetim için de düşünülen bir adamım. İtalya hayallerin ve fantezinin ülkesi, ama İtalya'yı sevmiyorsanız başka bir yere de gidebiliriz."

Alice'in sessizliği, umutla dolup elini tutan rahibe cesaret verdi:

"Dinleyin," dedi tutkusunun dizginlerini serbest bırakarak, "nereye isterseniz gidebiliriz. Hâlâ mutlu olabiliriz. Ruhumu geçmişten kurtarabilmek için böyle bir çaba gösterebilir ve sizi tekrar eski zamanlarda olduğunuz bakire gibi kabul edebilirim."

Alice sessizliğine devam etti. Âşık ise ümidine sarıldı, onun teslim olacağına inanarak ateşli bir sesle devam etti:

"Bana ihanet ettiniz, ama unutacağım, ayrıca vücudunuzu çeşitli âşıklara verdiğinizi de unutacağım. Size aşkımı, servetimi ve hayatımı vereceğim ve sadık, sevgi dolu bir koca olacağım. Kabul ediyorsunuz, değil mi? Bunu benim için, oğlumuz için ve kendiniz için kabul edin. Bunu istiyor musunuz?"

Alice, papazı sonuna kadar sükûnetle dinledikten sonra cevap olarak sadece:

"Hayır," dedi.

"Hayır mı? Neden?" diye tekrarladı keşiş çaresizlik içinde.

"Dinleyin, Clément," dedi ciddi bir şekilde. "Bana bu teklifleri sunarak eziyet ediyorsunuz, gerçekleşemeyecek bir rüyanın ürünleri bunlar."

"Neden? Aşkımdan şüpheniz mi var? Dinleyin beni: Bir gün kalbimde geçmişin bir hayaleti yükselirse, size sitem etmeden önce kendimi öldüreceğime dair yemin etmemi ister misin?"

"Aşkınızdan şüphem yok Clément, ne de kendi üzerinizdeki güçten. Unutma yeteneğine sahip olduğunuza inanıyorum, ama öte yandan ben asla unutmayacağım."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Ben başka birini seviyorum! Onu suçlu olacak kadar seviyorum. Onu gerçekten seviyorum ve sevgilimden ayrıldığım gün, ben de hayattan ayrılacağım. Clément, suçumu unutturmak için benden kanımı isteyin; son damlasına kadar dökmeye hazırım. Terk edilmiş oğlumun mutluluğunu sağlamak için kurban olmaya razıyım. Ancak yine de Déodat'ı unutamam! O benim sevgilim değil, anlıyor musunuz? O benim kocam değil ve olmayacak, ama ben onun nişanlısıyım ve ona onu sevdiğimi söylersem cehenneme gidebilirim. Sadakatsiz bir sevgili olarak sizi reddediyorum ve kötü şöhretli bir

anne olarak oğlumdan ayrılmayı reddediyorum. İstediğiniz her şeye tamam, Clément, ama aşkımı unutmak, asla! Ve beni küçümsemesiyle tokatlasa ve beni nefretinin kurbanı yapsa bile, onun elinden memnun olarak ölürdüm. Ondan uzakta kalırsam hayatıma son veririm."

Alice'in gözleri, deli gözleri gibi parlıyordu.

Garola o zaman her ümidin boş olduğunu anladı.

Alice'i elde edebilmesine imkân yoktu.

Boğazından boğuk bir ses çıktı. Sanki Tanrı'ya yalvarmak istiyormuş gibi kollarını havaya kaldırdı. Sonra kukuletasını başına geçirdi. Bir sarhoş gibi sendeleyerek odadan, sonra da evden çıktı.

Alice birkaç dakika sonra uzaktan bir çan sesi duydu:

"Ölmüşlerinizin ruhları için dua edin!" diye acı acı bağıran bir ses yükseldi.

Alice, bu üzüntü ve heyecana daha fazla dayanamayarak geçirdiği asabi depresyon sonucunda olduğu yere yığılıp kaldı.

OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM
VURAN ÇEKİÇ MEYHANESİ'NE BASKIN

Yaşlı Pardaillan, Vuran Çekiç Meyhanesi'nde oğluyla görüştükten sonra konağa neşe içinde dönmüştü.

Yolda oğlu için şöyle düşünüyordu:

"Neden bu işe karışıyor? Ve daha da kötüsü, Loïse'e âşık olması... Sanki Paris'te güzel kız kıtlığı varmış gibi. Bu olmasaydı, her şey harika gidiyordu. Neden tavsiyeme uymadı? Bütün bunlar bana bebeği çalıp Jean'ın yatağına koyduğum zamanı hatırlattı. Zavallı küçük, ona sarılarak uyuyakalmıştı... Öyle bile olsa, neden bu cehennemden başka birini sevmiyor? Benim için daha zahmetli olanı, bu garip fikirleri nereden edindiği? Ben ne tür bir atmaca yetiştirdim?"

Pardaillan, bu sözleri söylerken omuzlarını silkti.

"Her şeye rağmen," diyerek devam etti, "Damville'den ayrılmayacağım ve istemese de onu mutlu edeceğim. Onun daha mantıklı fikirlere sahip olmasını sağlayacağım. O artık tam bir adam! Ve onu ilgilendirmeyen meselelere burnunu sokan tuhaf duygular olmadan nasıl olacak, bunu göreceğiz."

Mesmes konağına varınca, mareşalin sabırsızlıkla kendisini beklediğini söylediler.

Pardaillan, Damville'in yatak odasına giderken, "Bu saatlerin konuşma saati olmadığını anlamayan insanların canı cehenneme," diye mırıldandı.

Hemen onun dairesine çıktı. Henri, Pardaillan'ı düşünmüyordu. Biricik düşüncesi, kurşun atmak suretiyle arabaya hücum eden adamın kim ve ne olduğunu öğrenmekti. Onun arabayı uzaktan takip etmiş olmasından ve evi öğrenmesinden korkuyordu.

Yaşlı asker, mareşalin odasına girerken, "Uykusuzluktan çok yorgun bir halde olduğumu söylemeye mecburum," dedi.

"Geçmiş olsun!" diye cevap verdi mareşal. "Zannederim siz de hücuma uğradınız."

"Evet! Gerçi bu hücum size karşı yapılmıştı. Bereket versin ki ben de orada bulunuyordum."

"Hücum eden kimdi?.. Maksadı ben miydim?.. Yoksa araba mıydı?.."

"Zannederim ikisi de..."

"Hücum edeni yahut edenleri yakalayabildiniz mi?.. Haydi, söyleyin!"

"Galiba monsenyör, gece rahat rahat uyudular. Keyfiniz yerinde... Halbuki ben sabaha kadar bütün geceyi koşmak ve dolaşmakla geçirdim. Durumu anlatayım. Konaktan iki yüz adım kadar ötede tabanca patlar patlamaz araba dörtnala kalktı. Ben de peşinden koşmaya başladım. Bu sırada arabayı yakalamak için bir adamın da var kuvvetiyle koşmakta olduğunu gördüm. Ben hemen arabayla bu adamın arasına girdim. Beni görünce, 'Yaklaşmayın!' diye bağırdı. Bunun üzerine cevap olarak, 'Siz yaklaşmayın,' dedim. Cevap vermeden kılıcını çekip üzerime atladı. Doğrusunu söylemek gerekirse, adam hem iri yarı, güçlü hem de kılıcını çok ustaca kullanıyordu. Önce onun hücumlarını çeldikten sonra ben ileri atıldım. Bana dayanmak istiyordu. Fakat karşımda tutunamayacağını anlar anlamaz bu sefer kaçmaya başladı. Gözlerini arabanın kaybolduğu yerden ayırmıyordu. Bundan, adamın hedefinin araba olduğu anlaşılıyordu. Birdenbire önümden kaçarak koşmaya başladı. Tabii kendisini takip ettim. Maksadı, başka yollardan dolaşarak arabayı önlemekti."

"Sonra ne oldu?.."

"Müthiş bir kovalamaca oldu. Adamın kolları kadar bacakları da kuvvetliymiş. O koştu, ben kovaladım. Elimden kurtulamayacağını anlayınca Seine Nehri'nin karşı tarafına geçti. Ben tabii peşinden ayrılmadım. Büyük kilisenin etrafında birkaç defa dolaştık. Sizin anlayacağınız, bu kovalamaca hemen hemen sabaha kadar sürdü. Sonunda kuvvetten kesildi. Kendisini bir köşe başında sıkıştırdım. Teslim olmasını istedim, kabul etmedi. Aramızda ölesiye bir çarpışma başladı. Eğer onu öldürmeseydim, herhalde o beni öldürecekti."

"Demek öldürdünüz?"

"Evet, kılıcım göğsünün bir tarafından girip öbür tarafından çıktı."

Damville rahat bir nefes aldı.

"Nasıl biriydi?" diye sordu mareşal. "Yaşlı mı genç miydi?"

"Kırklarında vardı. Sakallıydı, sanki bir yastaymış gibi simsiyah kıyafetlere bürünmüştü."

"Teşekkür ederim, Pardaillan. Bana büyük bir hizmette bulundunuz. Size mükafat olarak iki yüz ekü verdireceğim."

"Çok teşekkür ederim, monsenyör... Size bu şekilde hizmet edebildiğim için mesudum. Ancak bir şey sormak isterim. Acaba bu hizmetim bir işe yaradı mı? Hazineyi sağ salim gideceği yere götürebildiniz mi?"

"Evet, sizin ve Orthès'in fedakârlığı sayesinde bunu başardım."

"Bay d'Aspremont vikontu..." dedi Pardaillan.

"Ta kendisi. O da arabayı sürüyordu. O da sizin gibi sadık biridir. Onunla iyi arkadaş olursunuz bence."

"Neden olmasın, monsenyör," diye cevap veren Pardaillan müsaade alarak mareşalin yanından ayrıldı.

Doğruca odasına girdi ve kıyafetleriyle yatağa yattı. Zaten çoğunlukla botlarıyla ve kemerini çözmeden uyuma alışkanlığı vardı.

Ancak uyumaya hazırlanmadan önce Didier'ye sordu:

"Konakta Gillot adında kimse var mı?"

"Var efendim. Başseyisimiz."

"Jeannette adında bir kadın?.."

"Kilere bakan hizmetçi kadın o da."

"Haydi öyleyse bana bunları çağırın."

Uşak şaşırmış olsa da sarayın tüm hizmetkârlarının Pardaillan'ın bonkörlüğünü beğendiklerini bildiği için itaat etmek için acele etti. On dakika sonra, çok güzel bir kız, samimi ve aynı zamanda bir tür kötü niyetli havayla içeri girdi, bu da saygı uyandırdı.

"Jeannette siz misiniz?"

"Evet efendim."

"Pekâlâ, siz çok iyi bir kızsınız... Şu ocağın üzerindeki iki

eküyü alın..."

Kızcağız bir şey anlamamakla beraber kendisine verilen iki eküyü aldı ve dışarı çıktı.

Beş dakika sonra da sarı saçlı, ahmak suratlı bir adam içeri girdi.

Pardaillan kaşlarını çatarak, "Gillot denilen adam siz misiniz?" diye sordu.

"Evet, benim..."

"Sizin başınız hiç hoşuma gitmiyor, anladınız mı?"

Şaşıran ve korkan Gillot kekeledi:

"Niçin efendim?"

"Çok saygısız ve terbiyesiz bir adamsınız da ondan... Şimdi anladınız mı?"

"Eğer bir kusur işledimse affedin."

"Neyse, bu defalık affediyorum. Haydi defolun ve yüzünüze daha iyi bir şekil vermek için iki kulağınızı kesmek istediğimi de sakın unutmayın..."

Bundan sonra iki saat kadar deliksiz bir uyku çekti.

Uyanınca, yine Didier'den, mareşalin kral tarafından çağrıldığı için saraya gitmiş olduğunu öğrendi.

Aynı zamanda gözüne, masanın üzerinde duran, içi para dolu yeni bir kese ilişti.

"Burada ekü yağan bir evimiz var," dedi kendi kendine. "İş ciddileşiyor demek ki. Yine de bunlardan almaya devam edelim, ta ki başımıza ekülerden başka bir şey düşene kadar."

Bunu söyledikten sonra şapkasını düzeltti, önce temiz suyla biraz kendine geldi ve sonra ekülerini giysisinin altındaki kemere sakladı. Pardaillan, antik çağlardaki Bilge Bias gibi servetini her zaman yanında taşırdı. Ancak Bias paralarını sahip olduğu düşünce yapısı gereği yanında taşıyordu, Pardaillan ise sadece servetini koruma güdüsüyle. Sonuçta ikisi de bir felsefeye dayanıyordu.

"Mareşalin dönüşünü beklesem mi?" diye düşündü sonra. "Ama onun yokluğundan yararlanıp oğlumu görmeye gitsem iyi olur."

Ve Pardaillan böylece Vuran Çekiç Meyhanesi'ne gitti.

Yolda, eliyle alnına vurdu.

"Oğlumu çok seven köpek Pipeau... Devinière'e gitmeyi neredeyse unutuyordum," diye düşündü.

Hemen yön değiştirdi ve hana doğru yürüdü. Yemek saati gelmişti; masalar Landry Usta'nın en leziz yemekleriyle doluydu ve ortalıkta iştah açıcı kokular süzülüyordu. Garsonlar mutfakla gürültü masaların arasında gidip geliyorlardı.

Yaşlı Pardaillan, Grégoire'ın yeteneğine budalaca bir övgü olarak, leziz yemek kokularını oburca soludu ve geçmiş zamanları hatırlayıp belli bir melankoli ile gülümseyerek, alçakgönüllülükle bir köşeye oturdu.

Bunu gören garsonlardan biri kendisine yaklaştı.

"Affedersiniz," dedi. "Bu masanın sahibi var."

Pardaillan başını salladı:

"Pek susadım. Şimdi bana bir şişe lezzetli şarap getirin bakayım," dedi.

Garson bir şey söylemeden çekildi.

Az sonra şef garson olan Lubin azametle masaya yaklaştı. Sert bir sesle:

"Bayım, size masanın sahibi bulunduğu haber verildi zannederim," dedi.

İhtiyar asker onu tanıdı.

"Vay, siz misiniz? Keyfiniz yerinde mi?"

Eski papaz, o zaman Pardaillan'ı tanıdı.

"Aman, siz misiniz şövalye?" diye kekeledi.

"Benim ya! Patronunuz Landry Usta'yı görmek için yüz saatlik yoldan geldiğim halde nasıl karşılanıyorum. Şaştım doğrusu... Ne kadar şişmanlamışsınız mösyö. Aylardır aç biilaç gezen ben, sizin yanınızda çocuk gibi görünüyorum. Şimdi hemen gidip Landry Usta'yı bana gönderin bakayım."

Lubin birkaç özür sözcüğü kekeledi. Az sonra hanın mutfağından bir homurtu yükseldi ve Landry Usta, yüzü gözü kızarmış, ter içinde olduğu halde göründü.

"Ne o Landry," dedi Pardaillan. "Yüzünüz gözünüz kızarmış, ağlıyor musunuz yoksa?.. Benim geldiğimi duyunca sevinç gözyaşları döküyorsunuz galiba..."

"Evet şövalye, hem sevinçten hem de az önce doğradığım soğan yüzünden gözyaşı döküyorum."

"Öyle mi? Doğrusu böyle karşılandığımdan dolayı pek sevindim."

Landry Usta, beti benzi atmış olduğu halde, "Acaba handa ne kadar kalarak bizi sevindireceksiniz?" diye sordu.

"Hiç... Yalnız geçerken uğradım."

Bu sefer han sahibi mırıldandı:

"Ah, bizim için ne talihsizlik!.."

"Mademki bu kadar acı duydunuz, ben başka bir masaya geçeyim. Bu sofra kimler için hazırlandı?.."

"D'Aspremont vikontu Orthès bugün arkadaşlarından olan Crucé, Pezou ve Kervier gibi saygıdeğer dostlarına burada bir ziyafet veriyorlar..."

"Öyle mi? Doğrusu lokantanız şeref kazanacak. O halde derhal kalkıyorum. En iyisi, şu masanın arkasındaki küçük odada yemek yiyeyim. Orada bana bir sofra hazırlasınlar."

Landry Usta sevinçle, "Emredersiniz," diye mırıldandı.

"Zannederim size bir miktar borcum da var."

"Evet efendim. Öyle bir şey olacak."

Landry'nin güvensiz bakışını gören Pardaillan:

"Rica ederim hesabımı çıkarın. Derhal hepsini ödeyeyim," diyerek sözünü bitirdi. Aynı zamanda eliyle de kemerine vurdu.

Para sesini duyan Landry'nin gözleri parlamıştı:

"Emredersiniz şövalye!" diye haykırdı.

Aynı zamanda mutfaktan:

"Tutun! Vurun! Yakalayın! Hırsız!" diye feryatlar yükseldi.

Ve tüyleri karmakarışık, iri bir köpek, ağzında kızarmış bir tavşan olduğu halde fırladı. Köpek, kapının kapalı olduğunu görünce, Pardaillan'ın bulunduğu köşeye sığındı. Tavşanı yere bıraktıktan

sonra hırlayarak, üzerine gelenleri bekledi.

İhtiyar asker, "Pipeau herhalde bu köpek!" diye haykırdı.

Landry, "Evet efendim," diye cevap verdi. "Fakat bu tavşan, d'Aspremont vikontuna aitti."

"Aldırma," diye cevap verdi şövalye. "Tavşanın bedelini ben öderim."

Köpeği kovalayanlar geri dönerken Landry:

"Bu köpek, şimdiye kadar görmüş olduğum köpeklerin en iyisi ise de maalesef hırsızlık huyunu hiç beğenmiyorum," dedi.

"Oğlum nasıl, iyi mi?"

"Afiyettedir. Kendisini görmediniz mi?"

"Hayır, çünkü yeni geliyorum. Haydi sofrayı çabuk hazırlasınlar. Yemeklerimin hepsini birden getirsinler. Ve beni rahatsız etmesinler. Yalnız başıma yemek yemekten çok hoşlanırım."

Birkaç dakika içinde sofra hazırlandı. İçeriye, kaptığı tavşanı almadıklarını gören Pipeau da geldi. Pardaillan bu odadan memnun kaldı. Çünkü küçük perdelerle ayrılan camlarından lokantaya girip çıkanları göreceği gibi, aralık kapıdan vikontla arkadaşlarının konuştuklarını da duyabilecekti.

Köpek, tavşan kızartmasını iştahla yedikten sonra yaşlı Pardaillan'a minnetle baktı. Yanına yaklaşarak kendisini tanımak ister gibi kokladı. Sonra kısaca havladıktan sonra kapının karşısına yerleşti.

Tam bu sırada içeriye vikontla iki arkadaşı girdi.

Garsonlar bunları doğruca hazırlanmış olan sofraya götürdüler. Üçüncü davetli olan Crucé biraz geç geldi. Nefes nefese otururken:

"Louvre Sarayı'ndan geldiğim için biraz geciktim. Affedersiniz," diye söylendi.

Pezou kaba kaba güldü:

"Ne o? Cılız Charles sizi fazla meşgul etti galiba..."

Crucé:

"Krala mükemmel bir arkebüz sattım," dedi.

Orthès:

"Kral nasıl?" diye sordu.

"Hep eski kral... Daima barış taraftarı. Biricik isteği Katolikler ile Huguenotları barıştırmak... Amiral Coligny'ye bir memur gönderdi. Navarre kraliçesine bir mektup yazdı. Kız kardeşini Henri de Béarn'a vermek istiyor."

Vikont:

"Ya, öyle mi? Yakında görüşürüz," diye homurdandı.

Crucé:

"Size gayet enteresan bir şey anlatacağım," dedi. 'Gecikmemin asıl sebebi, sarayda geçen şaşılacak bir olaydı."

"Neymiş bu olay?.."

"Anlatayım. Biliyorsunuz ki Kral Charles, Damville ile François de Montmorency'yi barıştırmak istiyor... Bugün ikisini de çağırtmıştı. Ben kapının önündeydim. Birdenbire kraliçe geldi. Bir şey dinlemeyerek ve izin almayarak kapıyı açtı ve içeri girdi. Kral kızdı. Fakat kraliçe önem vermeden, François'nın beraberinde getirdiği bir adamı gösterdi. Ve onun tevkifini istedi. Meğer bu adam hem kraliçeye hakaret etmiş hem de Anjou dükünü öldürmeye kalkışmış... Kral, bunun üzerine Pardaillan adındaki bu adamın derhal tevkif edilmesini emretti."

"Nasıl? Pardaillan mı?" diyen d'Aspremont yerinden sıçradı.

Yaşlı asker odasından bunu duyunca ürpermişti.

"Evet, o gencin ismi Pardaillan imiş..."

"Nasıl olur?.. Bu işte herhalde bir yanlışlık olacak... Pardaillan denilen adam yaşlı bir asker. Hatta onunla benim de görülecek bir hesabım var."

"Hayır, bu Pardaillan yirmi yirmi iki yaşlarında bir delikanlı. Doğrusu, Montmorency çok yaman adamlara sahip."

"Benim bildiğim Pardaillan, katiyen genç değil... Sonra da kendisi Mareşal Damville'in hizmetinde."

"Ben bildiğimi söylüyorum. Belki de iki tane Pardaillan vardır. Çünkü ben bu adamı eskiden de tanırım. Tahta köprüdeki olayı çıkaran adam da bu genç Pardaillan'dı. Neyse, geçelim. Kral tevkif emrini verince, hepimiz üzerine atıldık. Fakat azgın herif ne yaptı, biliyor musunuz? Quélus'ün kılıcını kapıp kırdı. Orada bulunan

herkesi aşağıladı. Sonra pencereden atlayarak kaçtı. Maurevert, pencereden, arkasından ateş etti fakat onu vuramadı. Bunun üzerine bütün muhafızlara, kendisini yakalama emri verildi. Hepsi dışarı fırladı. İşte benim fikrime göre..."

Crucé sözlerini bitiremedi. Çünkü yandaki küçük odanın kapısı şiddetle açıldı. Dört adam, yaşlı Pardaillan'ı, bıyıkları dimdik olmuş halde karşılarında gördüler. Masanın durumu geçmesine engel oluyordu. Pardaillan kendilerini nezaketle selamladı.

"Lütfen müsaade edin de geçeyim. Acele bir işim var," dedi.

"Pardaillan!" diye bağırdı Orthès d'Aspremont.

Diğerleri de şaşkın şaşkın kendisine bakıyordu.

"Yol verin, diyorum. Acele işim var. Hâlâ mı kımıldamıyorsunuz? Pekâlâ öyleyse..." dedi Pardaillan sabırsızlıkla.

Böyle diyerek bir tekme indirdiği gibi masayı devirdi. Üzerindeki yemekler ve içkiler de yuvarlandı. Bunu gören d'Aspremont, hiddetle kılıcına sarıldı:

"Alçak herif!" diye haykırdı. "İşiniz ne kadar acele olursa olsun, bana yaptığınız bu hareketin cezasını çekeceksiniz."

"Sözlerinize dikkat edin," diye cevap verdi Pardaillan. "Acele işim olduğu zaman kılıcı pek fena kullanırım. Görüşmemizi sonraya bırakalım..."

"Hayır, hemen kılıcınızı çekin. Yoksa sizi tepelerim."

"Pekâlâ, mademki öyle istiyorsunuz..."

Hizmetçilerle bir kısım müşterilerin sokağa fırladıkları, Madam Grégoire'ın bayıldığı, Landry Usta'nın karakola adam gönderdiği, bir kısım müşterilerin de olanı biteni seyretmek için merakla etraflarını çevrelediği anda iki adam, lokantanın ortasında kılıç kılıca geldi.

D'Aspremont, yaşlı askere bütün kuvvet ve ustalığıyla hücum etti. Pardaillan, doğrusu karşısındakinden bu kadar büyük bir enerji beklemediği için bir an şaşalamıştı. İşte vikont da bundan yararlanarak kılıcıyla Pardaillan'ın sağ kolunu yaraladı.

Kan görününce, vikontun arkadaşları sevinçle haykırdılar. Pardaillan ağır bir küfür savurdu. Ve hemen kılıcını sol eline aldı.

Şimdi çarpışma daha şiddetli bir şekil almıştı. İhtiyar asker öyle

bir hücumda bulundu ki vikont canını kurtarmak için duvara kadar gerilemek zorunda kaldı. Daha ziyade gerilemeye imkân kalmayınca, Pardaillan bir hamle daha yaptı. Göz açıp kapayıncaya kadar kılıcı vikontun omzunu deldi ve öte yandan dışarı çıktı.

Pardaillan bir kelime söylemeden, kanlı kılıcını kınına sokarak dışarı fırladı. Ve hanın önüne toplanan halkı yararak koşmaya başladı.

Aceleyle çıkınca köpeği almayı unutmuştu ancak Pipeau da garip bir hisle kendisini takip ediyordu. Zira yaşlı adam iki yüz adım kadar sonra arkasını döndüğünde köpeğin de peşinde olduğunu görmüştü.

İhtiyar asker, on beş dakika sonra Vuran Çekiç Meyhanesi'ne varmıştı. İçeri girer girmez:

"Catho!" diye meyhaneci kadını çağırdı.

Gençliğinde ünlü bir fahişe olan Catho meyhanenin sahibiydi.

Çiçek hastalığının onu korkunç şekilde bozduğu güne kadar Mucizeler Mahkemesi'nin[21] kraliçesi olmuştu. Daha sonra, bir miktar para biriktirebildiği için, bu kadar büyük bir şevkle, severek yaptığı meslekten istifa etmek zorunda kaldı. Bu parayı kullanarak Vuran Çekiç Meyhanesi'ni kurdu.

Bu rezil meyhane neden bu isme sahipti? Daha önce söylediğimiz gibi, bu kadın bir şeyleri abartmayı severdi. Ayrıca, "Vuran Çekiç" meselesine gelince, bu da sadece Catho'nun son sevgilisinin anısınaydı. Adam ona korkunç dayaklar atıyordu ve Catho da metafor kullanma çılgınlığı içinde kendini bir örse, sevgilisini de bir çekice benzetmişti. Sonuç olarak meyhanenin hikâyesi özetle bu şekildeydi, yani bu isim, kaba haydudun pazılarına ve yumruklarına yönelik, geçmişe dönük bir saygı duruşuydu.

Catho şişman, kötü giyimli ve saçları kötü taranmış bir kadındı. Hastalık onu kemirip duruyordu. Bununla birlikte Catho'nun iyi bir kalbi ve az da olsa zekası vardı ve ikincisinin kanıtı olarak onun asla evlenmek istemediğini söyleyebiliriz. Garip şey; güzelken onunla

21. Paris'te işsizlerin, hırsızların, göçmenlerin, dilencilerin, fahişelerin, diğer bir değişle toplum dışı bütün kesimlerin yaşadığı gecekondu bölgesine yakıştırılan isimdir. (ed. n.)

kimsenin evlenmediği doğruysa da meyhane sahibi olduktan sonra, insanlar onun parası olduğunu zannettikleri için onlarca sevgili buldu. Memurlar, vikontlar ve soylu kılıç ustaları Devinière'in müdavimiyse, ünlü turta ve rostoların büyük şöhretinden etkileniyorlarsa; Vuran Çekiç Meyhanesi müşterisi de alçaklardan, hırsızlardan ve tüm kanun dışı insanlardan oluşuyordu.

Kendince iyi bir kadın olan Catho, eski tanıdıklarını saklar ve onları devriyelerden korurdu.

"Ooo! Siz misiniz? Ne istiyorsunuz? Şarap mı?"

"Hayır, oğlum nerede?"

"Dışarı çıktı."

"Ne zaman?.."

"Sabahleyin... Mükemmel bir uykudan uyanır uyanmaz giyindi ve dışarı çıktı. Hâlâ da geri dönmedi."

"Pekâlâ öyleyse... Kendisini bekleyelim. Siz bana bir içki verin. Şu yarayı iyileştirmek için de bir şey getirin."

Catho böyle şeylere alışkındı. Beş dakika içinde şövalyenin sağ kolundaki yarayı temizleyerek sardı. Yara hafifti.

Yaşlı Pardaillan ondan sonra önüne bir şişe şarap koyarak gözlerini kapıya dikti ve oğlunu beklemeye başladı. Kendi kendine, "Herhalde başına bir felaket geldi," diye söylendi. "Hay şeytan... Kendine ait olmayan şeylere ne diye karışıyor? Louvre Sarayı'na ne halt etmeye gitti? Ah, şu oğlanın ötekinin, berikinin yardımına koşmaktan vazgeçeceğini bilsem, sağ kolumu feda ederim. Ah şu gençlik delilikleri..."

İhtiyar Pardaillan daha şarabını yarılamadan meyhanenin önünde bulunan Pipeau'nun kesik kesik ve sevinçle havladığını duydu.

Bir saniye sonra da genç Pardaillan, kurşun gibi içeri girdi:

"Hazır ol, baba! Beni takip ediyorlar," diye bağırdı.

*

Şövalye Pardaillan Louvre Sarayı'ndan kaçtıktan sonra peşinde kimsenin olmadığından emin olunca doğruca François de Montmorency'nin konağına gitmişti.

İsviçreli muhafız, kendisinden hiç hoşlanmasa da bu sefer hiçbir

zorluk göstermeden kendisine kapıyı açtı. Pipeau'nun ona verdiği yaralara rağmen iyi durumdaydı. Pardaillan ona ağrıyan bölgeleri şarap ve zencefille ovmasını tavsiye etti.

François de Montmorency de yarım saat sonra konağına döndü. Genç Pardaillan'ı burada görünce onu kolları arasına alarak sıktı:

"Sevgili oğlum, beni ölümden kurtardınız."

"Rica ederim monsenyör, bundan artık bahsetmeyelim. Önümüze bakalım."

"Yalnız bir noktayı anlamadım. Kraliçe Catherine ile aranızda geçen olay ne?"

"Kraliçe, dostum olan bir adamı, sizin de kendisini tanıdığınız Marillac kontunu öldürmediğim için bana düşman kesildi. Anjou'ya gelince, kendisine Saint-Denis Sokağı'nda oturan iki kadının peşinde dolaştığı için hakaret etmiştim."

Mareşal sarardı.

"Kralın kardeşine demek!.."

"Evet, çünkü bu hakarete layık bulunuyordu."

"Sizi tebrik ederim. Demek bu iki zavallı kadın uğrunda bu kadar büyük tehlikeleri göze aldınız!"

"Babamın işlediği bir hatayı düzeltmek istediğimi zannederim daha önce söylemiştim."

"Evet... Şimdi Paris'ten gideceksiniz, değil mi?"

"Ben mi? Neden?.."

"Neden olacak?.. Ne kadar şiddetle takip edildiğinizi biliyorsunuz. Eğer ele geçecek olursanız, mahvolduğunuz gündür. Sarayda geçen olaylardan sonra kraldan bir af koparmaya da imkân kalmamış bulunuyor."

"Paris'i terk etmeyeceğim gibi, kimsenin yardımına da muhtaç değilim. Ben kendimi kurtarmasını bilirim. Benim için üzülmeyin. Mareşal Damville benden sonra ne yaptı?"

"Her şeyi inkâr etti."

"İnkâr mı etti?"

"Evet, siz de bulunmadığınız için iddialarımızı ispat edemedim.

Teşebbüslerimiz neticesiz kaldı."

"Şimdi ne karardasınız?"

"Kardeşime düşünmesi için üç gün mühlet verdim. Üç gün sonra konağına gideceğim... Ya o beni öldürecek ya ben onu geberteceğim. Şimdi gelelim size... En iyisi burada kalmanız. Sizin için tehlike ortadan kalkmadan konağımdan çıkamazsınız."

"Teşekkür ederim efendim. Fakat başka bir yere gitmek için söz vermiş bulunuyorum."

"Öyle mi? Fakat..."

Babasını düşünen Pardaillan, François'nın sözünü kesti:

"Hayır, benim için hiç üzülmeyin," cevabını verdi. "Gideceğim yer çok emniyetli."

"Nasıl isterseniz öyle hareket edin. Ancak sizi bulmam gerekirse size nasıl haber gönderebilirim. Çünkü şu anda sizden fazla güvenebileceğim kimsem yok."

"Ben her gün konağınıza emniyetli bir adam gönderirim. Sizin acele bana bir ihtiyacınız olacak olursa, Louvre civarında bulunan Vuran Çekiç Meyhanesi'ne bir adam gönderirsiniz... Ben orada bulunacağım."

Pardaillan, kendisini bir kere daha kolları arasında sıkan mareşale veda ederek dışarı çıktı. Yolda yürürken, mümkün olduğu kadar göze çarpmamaya çalışıyordu. Aynı zamanda hep bugünkü olayları ve zavallı iki kadını düşünüyordu.

"Acaba onlar ne olmuşlardı. Loïse, o güzel, o ince genç kız acaba neredeydi? Ne yapıyordu? Acaba kendisi hiç aklına geliyor muydu?"

O böyle hayal içindeyken burnunun dibinden geçen Maurevert'i görememişti. Maurevert, Pardaillan'ı tanıyınca, kendisini bir ikinci elci dükkânına dar attı. Pardaillan geçtikten sonra dışarı çıkarak devriye askerlerine haber gönderdi. Aynı zamanda Quélus ile Maugiron da göründüler. Böyle kalabalıklaşınca Pardaillan'ı yakalamak üzere hızlı hızlı yürümeye başladılar.

Pardaillan bu sırada Vuran Çekiç Meyhanesi'nin bulunduğu sokağa varmıştı. İçeri girmeden evvel bir defa arkasına bakınca üç asilzade ile on kadar askerin peşinden gelmekte olduklarını gördü.

Maurevert:

"Durun!" diye haykırdı.

Askerlerin başında bulunan çavuş da:

"Kral adına!" diye bağırdı.

"Kral" sözünü duyan halk şapkalarını çıkardı. Ve kenarlara çekildi. Birkaç seyyar satıcı da askerler tarafından yakalanmak istenen bu adamı tutmaya teşebbüs etti. Fakat bu adam silahsız olmakla beraber insana öyle bakıyordu ki, seyyar satıcılar bu bakışlar ve sıkılmış yumruklar karşısında geri çekilmek zorunda kaldılar.

Askerler koşuyorlardı:

"Tutun! Kral adına durun!" diyorum.

Pardaillan meyhaneye girmemeye karar verdi. En iyisi, meyhanenin önünden geçtikten sonra karşıdaki eğri büğrü, içinden çıkılmaz sokaklara dalmak ve kaybolmaktı.

Fakat aynı anda bu ümidinin de yıkıldığını hissetti. Çünkü sokağın karşı tarafında da bir devriye kolu görünmüştü.

Şövalye, saçlarının dibinden terlediğini hissetti. Ne yapacağını düşünürken gözü köpeğine ilişti:

"Demek babam gelmiş," diye düşündü ve derhal kendini Vuran Çekiç Meyhanesi'nden içeri attı.

İhtiyar Pardaillan, Vuran Çekiç Meyhanesi'nde, içkisin içip oğlunu beklerken, genç Pardaillan aniden ortaya çıktı. Babasını görünce:

"Dikkat! Peşimden geliyorlar!" dedi.

Soru sormakla vakit kaybetmeden yaşlı Pardaillan kapıya doğru atladı ve sağa sola bakarak durumun ciddiyetine ikna oldu. Sokak düşmanlarla doluydu; kapılar meraklı komşular tarafından işgal edilmişti, bütün sokak ayaktaydı.

Kapıyı kapatıp kilitlemek şövalye için bir an meselesiydi. Saldırganlar hemen geldiler ve öfkeyle bağırıp kapıyı tekmelemeye başladılar.

Yaşlı Pardaillan:

"Bir barikat kuralım," dedi.

Komutan kapıya yumrukla vurarak:

"Kral adına kapıyı açın!" diye haykırdı.

İhtiyar Pardaillan:

"Şu kapının arkasına öteberi yığalım," dedi.

Baba oğul, birkaç dakika içinde meyhanede ne kadar masa ve iskemle varsa hepsini kapının arkasına yığmış bulunuyordu.

Çavuş hâlâ:

"Kral namına! Kral adına açınız!" diye bağırıyordu.

Baba oğul en sonra ağır bir dolabı da sürükleyerek kapıya dayadılar. İhtiyar Pardaillan o zaman:

"Şimdi bir saatlik vaktimiz var," dedi.

Genç şövalye:

"Bir saatte Paris bile yakılır," cevabını verdi.

İhtiyar ve tecrübeli asker:

"Catho!" diye meyhane sahibini çağırdı.

"Buradayım, şövalye..."

"Bana cevap verin bakalım. Dostumuz musunuz, düşmanımız mısınız?.."

"Dostunuzum."

"Aferin Catho! Siz iyi bir kadınsınız. Düşmanımız olaydınız, büyük bir acı duyarak sizi öldürmek zorunda kalacaktım..."

Ey okuyucular, onu yargılamayın. Kendinizi onun yerine koyun.

Sonra dışarıda kopan kıyamete metelik vermeden oğluna döndü:

"Daha vaktimiz var. Hele sen şimdi olup biteni anlat bakayım..."

Genç Pardaillan, babasına başından geçenleri kısaca anlattı...

Çavuş, dışarıdan:

"Kapı açılmıyor. Kralın emrine isyan ediliyor," diye bar bar bağırırken, Pardaillan içeride oğlunu azarlıyordu:

"Hay Tanrı cezasını versin," diyordu yaşlı Pardaillan. "Saray denen o ine neden girersiniz? Sözlerimi, öğütlerimi neden dinlemezsiniz?"

Dışarıdan Maurevert'in olduğu anlaşılan bir ses yükseldi:

"Kapıyı kırın."

İhtiyar Pardaillan da, "Catho!" diye seslendi.

"Buradayım efendim..."

"Sizde yağ var mı?"

"En iyi cinsinden üç küp ceviz yağım var."

"Güzel... Yukarı katta bir ocağınız var mı?"

"Var efendim..."

"Ceviz yağlarınız nerede?"

"Aşağıda, mahzende..."

"Anahtar?.."

"Buyurun..."

"Şimdi siz hemen yukarı çıkın, ocakta bir domuz kızartacak kadar bir ateş yakın."

Şişman kadın hiç ses çıkarmadan kucakladığı bir demet çalı çırpıyla merdivenlerden yukarı çıktı.

Pardaillan da oğluna dönerek:

"Haydi, şu yağları yukarı çıkaralım," dedi. On dakika sonra üç küp dolusu ceviz yağı, aşağıda buldukları bir kazan, bir sürü şişe içki ve bir kazma yukarı çıkarılmış bulunuyordu.

İhtiyar Pardaillan:

"Cephanemiz ve silahlarımız tamam," diye mırıldandı. "Catho burayı yıkmamıza razı olur musunuz?"

"Yıkabilirsiniz."

"Siz şu kazanda kepçe kepçe yağı kaynatın. Biz de şu merdiveni ortadan kaldıralım."

Baba oğul, kazma ve buldukları bir demirle beş on dakika zarfında merdiveni yukarıya rapteden direkleri kırdılar. Merdiven böylece yıkıldı ve aşağısıyla bağlantı tamamıyla kalkmış oldu.

Aynı zamanda dışarıdakiler baltalarla hücum ettikleri kapıyı yıkmaya ve içeri girmeye muvaffak olmuşlardı. Fakat merdiven yıkılınca yeniden duralamak zorunda kaldılar. İhtiyar Pardaillan meyhaneci kadına dönerek sordu.

"Yağ ısındı mı, Catho?"

"Kaynıyor."

"İyi... Getirin bakalım, şu bayların susuzluklarını giderelim..."

Tencereyi ateşten indirerek yıkılan merdivenin başına geldiler. Aşağıya bir sürü adam dolmuştu:

"Bir merdiven yok mu?" diye bağırıp duruyordu.

İhtiyar asker:

"Son defa söylüyorum," diye bağırdı. "Bizi rahat bırakarak çekilip gidin. Yoksa hepinizi haşlayacağım."

Cevap olarak bir sürü küfür ve tehdit aldı.

Bunun üzerine, "Günah benden gitti," diyerek elinde tuttuğu iri bir tahta kaşığı kızgın yağa batırdı ve bu yağları aşağıdakilerin üzerine rastgele dökmeye başladı.

Aşağıda bir feryattır koptu. Bağıran, ağlayan, inleyen, kaçmak isteyen adamların ayakları altında ezilen kimseler, meyhanenin alt katını altüst etmişlerdi. Pardaillan durmadan kızgın yağ serpiyordu. Nihayet salonda kimse kalmadı. Bunun üzerine:

"Aman ateş sönmesin. Durmadan yağı kaynatın," emrini tekrarladı.

"Kaynatıyorum, şövalye..."

Bu sırada dışarıdan bazı sesler yükseldi. Bir marangoz, büyük ve sağlam bir merdiven getirmişti.

"Pencereye dayayın!" diye bağırdı Maurevert.

Merdiveni o kadar şiddetle pencereye dayadılar ki bütün camlar kırıldı. Yedi sekiz kişi arka arkaya merdivene tırmanmaya başladı.

İhtiyar Pardaillan, oğluna bir göz kırptı. Bunun üzerine ikisi de merdivenin üst tarafını tutarak şiddetle ittiler. Merdiven büyük bir gürültüyle devrildi. İki kişi ezilerek yerde kaldı.

Aynı zamanda Pardaillan'la oğlu, yarın kazan dolusu ceviz yağını da kalabalık halkın üzerine boşaltmışlardı.

Askerler ve halk bu durum karşısında çok şaşırmışlardı. Şimdiye kadar böyle bir durumla karşılaşmamışlardı. Ne yapacaklarını kestiremiyorlardı. Aralarında tam 125 kişi haşlanmış veya yaralanmış

olduğundan geri çekilmeye mecbur olmuşlardı. Bununla beraber gittikçe de kalabalıklaşıyorlardı. Olayı duyan saraya mensup ne kadar asker ve asilzade varsa koşup gelmişti.

"Gittikçe kalabalıklaşıyorlar," diye mırıldandı genç Pardaillan.

"Ceviz yağımız da azalıyor."

Birdenbire dışarıda kuvvetle yükselen Maurevert'in sesi duyuldu:

"Mademki onlar yakmaktan hoşlanıyorlar. Biz de onları yakalım."

Bu teklif halk arasında alkışla karşılandı:

"Evet, yakalım."

"Domuzlar kebap edilmeli..."

"Evi kral adına yakın!" gibi sesler yükselmeye başladı.

"Galiba muharebe yakında sona erecek."

Catho:

"Bu adamlar bu işi sahiden yapabilirler mi?.." diye sordu.

"Onlardan her şey umulur."

Genç şövalye etrafına göz gezdirdikten sonra meyhaneci kadına sordu:

"Bu duvarın arkasında ne var?"

"Orası bir tavuk tüccarının evidir."

Jean Pardaillan hemen kazmayı alarak bütün kuvvetiyle duvara vurmaya başladı. İhtiyar asker:

"Durun oğlum," dedi. "Kazma seslerini tavuk tüccarı duyarsa, hemen askerlere haber verir."

"Olsun, baba. Ben diri diri yanmaktansa, elimde kılıçla çarpışa çarpışa ölmeyi tercih ederim."

"Öyleyse yıkın..."

Duvar kalın ve sağlamdı. Genç şövalye bütün kuvvetiyle vurduğu halde pek yavaş deliniyordu. Bereket versin dışardaki gürültü patırtı yüzünden kazma sesleri duyulmuyordu.

Evin altına kucak kucak çalı çırpı, küçük tahta parçaları dolduruyorlardı. Dakikalar çok nazikti. İhtiyar Pardaillan, kazma seslerini ev

sahibinin duymaması için dua ederken, şişman Catho, halk arasında saçlarını yolan birini gösterdi:

"İşte tavuk tüccarı bu," dedi.

O anda odunları yaktılar ve tüm seyirciler, tanımadıkları bu iki adamın diri diri yanarak öleceği ve kendilerine hiçbir kötülük yapmayacakları düşüncesiyle sevinçli uğultular çıkarmaya başladılar. Birkaç dakika sonra, gökyüzüne yükselen kalın bir duman dalgası gördüklerinde, mutluluk çılgınlığa dönüştü.

Çok geçmeden alevler meyhanenin duvarlarını yalamaya başladı. Maurevert ateşe kasvetli bir memnuniyet ifadesiyle baktı ve şövalyenin Louvre'da yaptığı hareketi tekrarlayarak yaralı yanağını okşadı. Meyhane kısa sürede tamamen yanıp yıkıldı. Bu, böyle bir çağda çok yaygın olan bir adalet yöntemiydi.

Meyhane yandı, ama halk çok geçmeden, yangının komşu evlere yayılıp tüm sokağı tehdit etmesi üzerine, yangını söndürmek için telaşla koşuşturmaya başladı. Ancak hepsi büyük kayıplar verse de bunun pek önemi yoktu.

Bu zafer üzerine Maurevert, Quélus ve Maugiron kol kola büyük bir neşe içinde saraya döndüler. Kraliçe, Maurevert'i derhal kabul etti. Maurevert bir selam verdikten sonra:

"İntikamınız alındı, majeste," dedi. "Genç serseriyi ininde bastırdık. Ve meyhaneyle birlikte yakıp kül ettik."

"Maurevert, krala büyük bir hizmette bulundunuz. Mükafat göreceksiniz."

"Söyleyeceklerim yalnız bu kadar değil, majeste. Ben bu serseriyi herhangi bir yerde ele geçirebilir ve temizleyebilirdim. Asıl önemlisi meyhaneyi kendisiyle birlikte yaktığım zaman halka, içinde Huguenotların bulunduğunu söylememdir. Bunun karşısında halkın gösterdiği sevinci görseydiniz, majeste..."

Kraliçe gülümsedi:

"Galiba Huguenotlarla anlaşmak üzere olduğumuzu unutuyorsunuz."

"Ah! Tam tersine, bu barışı engellemez."

Quélus ve Maugiron ise olayları haber vermek için doğruca Anjou düküne gitmişlerdi:

"Monsenyör, intikamınızı aldınız. Maurevert'in anlaşılmaz tereddütleri olmasaydı, bu haberi size bir saat önce verebilirdik. Ama sonunda bitti. Küstah adam artık ortalıkta dolaşamayacak. Şövalye Pardaillan, onu savunmaya gelen kendi türünden başka bir haşereyle birlikte diri diri yakıldı."

"Siz benim gerçek arkadaşlarımsınız," dedi Anjou dükü. "Keşke kral olsaydım, o zaman size hak ettiğiniz karşılığı fazlasıyla verebilirdim."

KIRKINCI BÖLÜM
BİR OLAY DAHA

Anjou dükü ve Maurevert'in ve diğerleri düşmanlarının ölümünü kutlarken, Pardaillanların başına, okuyucuya anlatacağımız başka bir tür olay geldi.

Her şeyden önce, iki adamın da ölmediğini belirtelim ve yanan bir yerde hayatta kalmayı nasıl başardıklarını öğrenelim.

Ateş evin duvarlarını yakmaya başladığında, ortaya çıkan beyaz bir duman adamların sığındığı odayı işgal etti. Duman ne kadar aromatik olursa olsun, boğulma tehdidiyle yüz yüzeydiler.

Genç şövalye uzun zamandır duvara kazma vuruyor gibi hissetse de aradan sadece birkaç dakika geçmişti. Onun kan ter içinde kaldığını gören yaşlı adam, kazmayı onun elinden aldı ve çalışmaya devam etti. Böylece birkaç dakika daha geçti. Üç zavallı zor nefes alıyordu.

Öncekilerden daha sert bir darbeyle vurulan kazma duvarın diğer tarafına geçtiğinde geniş bir delik açıldı. Sonra iki adam ve kas gücü iki kadına bedel olan Catho, hararetle tuğlaları ve moloz parçalarını yerinden çıkarmaya başladılar ve iki dakika içinde, geçebilecekleri kadar büyük bir delik açtılar. Sonra komşunun evine girdiler.

Mucizevi bir şekilde tam zamanında kaçmışlardı. Tehdit edici ateş o an kükreyip tavanın kirişlerine ulaştı. Üç kişi ise kendilerini komşunun tavuklar için çuvallar dolusu tahıl depoladığı bir tür tahıl ambarında buldu. O tahıl ambarı eski bir kapıyla kapatılmıştı, ama kazmayla kilidi kırdılar ve sonra evin mutfağına giden bir merdivene koştular. Mutfak, dükkâna tek bir yön veriyordu, bu da doğal olarak sokağa açılıyordu. Diğer yol, dört köşesi tavuk kümesleriyle dolu çok büyük bir verandaya açılıyordu.

"Hadi kaçalım," dedi Catho.

"Biraz bekleyelim," dedi yaşlı Pardaillan.

"Evet, hadi rahat rahat nefes alalım," dedi genç şövalye. "Nasıl nefes aldığımı bile zar zor hatırlıyorum."

Bu şaka onları bulundukları araziyi dikkatle incelemekten alıkoymadı. Veranda yüksek duvarlarla çevriliydi, ancak tavuk kümeslerinden birinin çatısına atlayarak onları aşmak kolaydı.

Avlunun sonundaki tavuk kümesine tırmanan ilk kişi şövalye oldu ve bir anda ona yeniden kavuşan Catho'ya elini uzattı. Sırada yaşlı Pardaillan vardı. Oradan duvarın tepesine ulaşmak kolaydı ve ardından yere atladılar. Kendilerini büyük bir meyve bahçesinde buldular, şimdilik güvendeydiler.

İhtiyar Pardaillan, alev alev yanan Vuran Çekiç Meyhanesi'ni ihtiyar kadına gösterdi:

"Meyhane kül oldu. Şimdi ne yapacaksınız?"

"Hiç... Ben de mahvoldum," dedi Catho.

"Bizi takip ederlerse," dedi yaşlı şövalye, "üçümüzü de yakalarlar ve bizi kesinlikle asarlar. Mucizeler Mahkemesi iki adım ötede. Catho'nun yapabileceği tek şey, kimsenin onu tıtıklayamayacağı bu yere sığınmak. Biz başımızın çaresine bakarız. Hadi gidelim. Catho, kızım. Planımı beğenmediniz mi?"

"Evet," diye yanıtladı. "Eğer bu sadece beni kurtarmakla ilgiliyse yakında kurtulacağım ama bir gelirim olmadan ben mahvolurum?"

"Doğru, siz şöyle önlüğünüzü uzatın bakayım," dedi yaşlı Pardaillan.

Catho önlüğünün uçlarını tıtarak kaldırdı. Pardaillan da meşin kemerini çözerek içindeki bütün altınları içine boşalttı.

Kadının gözleri parlamıştı.

"Fakat burada beş yüz ekü var."

"Altı yüzden fazla."

"Bu para meyhanenin bedelinden fazla."

"Olsun, hepsini alın... Bununla yeni bir meyhane açarsınız. Ve belki bir gün onu da yakmak için bize yardım edersiniz..."

"Teşekkür ederim."

"Yalnız bu seferki meyhaneye Vuran Çekiç ismini koymayın..."

"Ne isim koyayım?"

"Konuşan İki Ölü ismini koyun. Çünkü herkes bizi öldü bildiği halde yaşıyoruz. Haydi, hoş çakalın Catho..."

"Yolunuz açık olsun."

"Babamın paralarının yanına ben de bir şey katamadığım için çok üzgünüm," dedi genç Pardaillan. "Çünkü yanımda beş para yok..."

"Bana meyhanemi fazlasıyla ödediniz. Yakında sizleri Konuşan İki Ölü Meyhanesi'nde beklerim. Ama genç şövalye bana yine de borcunu ödeyebilir."

"Nasıl?" diye şaşkınlıkla sordu şövalye.

Catho kızararak ona yanağını gösterdi ve şövalye gülümseyerek onu iki yanağından da öptü. Bu, kadını son derece memnun etti.

Daha sonra Catho Mucizeler Mahkemesi'ni çevreleyen dar ve kasvetli sokaklara daldı. İki adam da meyve bahçesinin kapısının yanından hızla ayrıldılar ve kendilerini Sicilya Kralı Sokağı'na giden bir ara yolda buldular. Sonra sağa dönerek kalabalık olan Saint-Antoine Caddesi'ne vardılar.

"Gelin bakalım. Biraz da kendi işlerimizden bahsedelim. Bu durumumuzu hiç beğenmiyorum."

"Doğru, baba... Doğrudan doğruya krala isyan ettik."

"Hay aksi şeytan... Fakat o inde işiniz neydi?"

"Vuran Çekiç Meyhanesi'nde mi?"

"Hayır, canım Louvre Sarayı'nda... Her neyse, bunları bir yana bırakalım. Ele geçecek olursak, gideceğimiz yer darağacıdır. En iyisi, hiç olmazsa bir süre için Paris'ten uzaklaşmalıyız. Çoktan beri sizinle böyle bir yolculuk yapmadık... Beraberce yollara düşeriz. Mevsim ilkbahar olduğu için yolculuk etmek çok hoş olur."

"Pek yazık, fakat şu sırada Paris'ten hiçbir şekilde ayrılamam."

"Neden? Galiba asılmamızı istiyorsunuz..."

"Hayır, baba! Benim düşüncem şöyle: Siz gidin. Çok rica ederim gidin. Bana gelince, ben Paris'ten ayrılamam... Nedir o? Bir kadın sesi... İmdat istiyor. Koşalım."

İhtiyar Pardaillan, oğlunun kolundan tuttu:

"Nereye gidiyorsunuz? Daha nereye koşacaksınız? Yine mi bir işe burnunuzu sokmak istiyorsunuz? Size verdiğim öğütlerin beş para etmediğini görüyorum. Size ben, imdat isteyen insanların yardımına koşmayın, dememiş miydim?"

"Doğru söylüyorsunuz. Sözlerinize yerden göğe kadar hak veriyorum. Fakat bunu düşünme sırası değil, bunu daha sonra konuşuruz. Evvela şu yardım isteyen kadına doğru koşalım."

Böyle diyerek babasının elinden kurtuldu ve gürültünün geldiği tarafa doğru koşmaya başladı.

İhtiyar Pardaillan arkasından başını salladı:

"Yazık, çok yazık... Gittiği yol, darağacı yolu. Ne yapmalı bilmem ki..."

Genç Şövalye bu esnada gürültünün koptuğu ve halkın toplandığı Saint-Antoine Caddesi'ne dalmış bulunuyordu.

Sokağın ucunda, tabelasında "Büyük Hipokrat" yazan bir aktar dükkânı vardı. Bitki uzmanı dükkânına, Yunan kıyafetleri giymiş, güzel bir sakalı olan, saygıdeğer yaşlı bir adamı temsil eden ahşap bir heykel koymuştu, bu bizzat Hipokrat'tan başkası değildi.

Her şeye rağmen, tasvir edilen şahsiyetin yarattığı algı halkın gözünde yavaş yavaş değişmeye başladı. Mahallelinin gözünde heykel, Yunan doktoru değil, bir azizi temsil ediyordu. Kıyafeti ve sakalı bu garip dönüşüme büyük ölçüde katkıda bulundu.

Bitki uzmanı, müşterilerinin inançlarına karışmadı, çünkü bu sayede daha iyi iş yapıyordu. Esnafın kamuoyunu memnun etmek için Hipokrat'ın eline bir kuzu ve yanına tahta bir domuz koyduğu günse her şey resmî bir nitelik kazandı. Böylece Hipokrat'ın gerçekte Aziz Antoine olduğuna dair hiçbir şüphe kalmadı. Tabii yine de tabelada Hipokrat'ın adı okunmaya devam etti.

Paris'in diğer birçok yerinde olduğu gibi, Kilise'nin bazı gayretli hizmetkârları, Saint Antoine'un sadıklarından sadaka toplamak için dükkânın önüne küçük bir masa koydular sonra. Zenginler para, fakirler koçan, en yoksullarsa Aziz Antoine çorbası için sepete ekmek ya da bakliyat attılar ve hiçbir şeyi olmayanlar haç işareti yapıp heykelin önünde dua ettiler. Bu sonunculara, toplama sepetini sü-

rekli olarak izleyen kıskanç haydutlar tarafından kötü bakıldı, ancak onları sapkınlıkla suçlamak için hiçbir neden yoktu. Her öğleden sonra manastırların dilenci keşişlerinin sepetin içindekileri almaya geldiğini eklemeye gerek yok.

Biraz önceyse bir burjuva sadaka vermeyi resmen reddedip, "Ama o Aziz Antoine değil, Hipokrat," deyince kıyamet koptu. Görevliler ona dövmeye başlayıp, "Huguenot'ya ölüm!" diye bağırarak ortalığa karıştırdılar.

Birkaç tekme ve yumrukta kendisini yere yuvarladılar. Böyle manzaraları seyretmekten çok hoşlanan halk da:

"Dinsizi gebertelim!.." diye onlara yardıma başlayınca adamcağızın durumu büsbütün kötüleşti.

Bu sırada sokaktan beyaz bir atla çekilen küçük, zarif bir araba göründü. İçinde oturan çok güzel bir kadın bu manzarayı görünce arabasını durdurdu. Ve ayaklar altında çiğnenmekte olan adamı işaret ederek, halka:

"Ne yapıyorsunuz?" diye haykırdı. "Bu adam meşhur Ramus..."

Fakat bu müdahale halkı daha ziyade kızdırdı.

İçlerinden biri:

"O da Huguenot. İkisini de yakalayın. Gebersin dinsizler. Saint–Antoine için ikisini de yakalayın," diye bağırdı.

Araba bir anda halk ve zorbalar tarafından sarıldı. Genç kadın bir anda her şeyin mahvolduğunu ve Ramus'le birlikte bu azgın halk kitlesi tarafından parçalanacağını anladı. Ramus güç bela yerden kalkmış, arabanın perdelerine tutunarak genç kadını ümitsizce müdafaaya kalkışmıştı.

Fakat ne yapabilirdi?.. Hiç...

Genç kadın o zaman avazı çıktığı kadar bağırmaya, imdat istemeye başladı. Fakat onun bu hareketi azgın halkın hiddetini bir kat daha artırmaktan başka bir işe yaramadı.

Her şeyin bittiğini ve diri diri yakılacaklarını anladıkları anda birdenbire gök gürlemesi gibi bir ses ortalığı kapladı:

"Yol verin! Açılın!"

Genç kadın, Herkül gibi iri yarı bir delikanlının, azgın halkı

yumruk ve tokatla darmadağın ederek yardığını ve arabaya yaklaştığını gördü. Arabanın kapısına varınca, belinden uzun bir kılıç çekerek savurdu:

"Yaklaşanın canını cehenneme gönderirim!"

Ramus, genç kadına:

"Bu sefer kurtulduk. Bir milletin böyle rezaletlere alet olması kadar hazin bir şey olamaz," diyerek güçlükle arabaya bindi. Aynı anda araba da hareket etti.

Halk, böylece ellerinden avlarının kaçtığını görünce daha büyük bir hiddete kapıldı. Fakat, arabaya nereden bindiği anlaşılmayan bir genç, kılıcını o kadar ustalıkla kullanıyordu ki, hiç kimse yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

Halk bu sefer arabanın öbür tarafına hücuma kalktı... Genç Pardaillan yalnız başına iki tarafa yetişemiyordu. Durum yine tehlikeye düşmüştü ki, ikinci bir haykırış yükseldi:

"Savulun diyorum!.. Canını seven kılıcımın önünden kaçsın..."

İhtiyar Pardaillan, bıyıkları dimdik olmuş, elinde kılıcı, arabanın öbür tarafında yer almıştı. Araba için artık tehlike kalmamıştı. Bu iki yenilmez koruyucu sayesinde içindekiler bütün tehlikelerden kurtulmuş bulunuyorlardı. Bu suretle araba iki koruyucu yanlarında olduğu halde süratle Saint–Antoine Caddesi'nden geçti. Bir şey yapamayacaklarını anlayan halk sadece yumruklarını sıkmakla yetinmek zorunda kaldı.

Tehlike geçince Pardaillanlar kılıçlarını kınlarına koydular. Araba bu sırada Des Barrés Sokağı'na saptı ve büyük bir konağın önünde durdu. Genç şövalye bu konağı tanıdı. Bir gün siyahlı kadını takip ettiği zaman, kadın bu eve girmiş, o da dışarıda kendisini beklemişti.

Genç kadın, Ramus'a:

"Lütfen içeri girin. Biraz istirahat ettikten sonra evinize gidersiniz," dedi.

Sonra Pardaillanlara dönerek:

"Lütfen siz de girin," dedi.

Genç kadın o kadar amirane bir şekilde bu sözleri söylemişti ki, Pardaillanlar karşı gelemeyerek onları takip ettiler.

Beş dakika sonra süslü bir salonda bir hizmetçinin getirdiği soğuk ve nefis şaraptan içiyorlardı.

Genç kadın:

"İsmim Marie Touchet... Kim olduğunuzu sorabilir miyim?.." dedi.

İhtiyar Pardaillan, oğlunun ağzını açmasına meydan vermeden:

"Ben eski kral ordusu çavuşlarından Brisard, genç arkadaşımın adı La Rochette'dir," dedi.

"Teşekkür ederim. İsimlerinizi hayatımın sonuna kadar unutamayacağım."

Genç şövalye hemen atıldı:

"Çok asil ve cömert olduğunuzu görüyorum. Babamla ben sadece vazifelerimizi yaptık."

"Babanız mı dediniz?" diye sordu genç kadın.

İhtiyar Pardaillan durumu yine düzeltti:

"Daima beraber gezdiğimiz ve kendisi tecrübelerimden istifade ettiği ve neticesiz öğütlerimi dinlediği için bana böyle der."

Ve daha fazla kalmayarak, bütün ısrarlarına rağmen kendilerine veda ederek dışarı çıktılar. Genç şövalye, hep bu kadınla siyahlı kadın arasında nasıl bir ilgi olabileceğini düşünüyordu.

"Yine işiniz olmadığı halde bir olaya burnunuzu soktunuz!" dedi. "Galiba ben daha önce davranmasaydım, ismimizi de söyleyecektiniz. Artık Paris'ten hemen ayrılmalıyız."

"Bu kadının, ismimizi öğrendiği takdirde bize bir fenalık yapabileceğine inanıyor musunuz? Böyle bir kadın bunu asla yapmaz..."

"Haydi, haydi gevezeliği bırakın da buralardan bir an önce uzaklaşalım."

*

Ertesi günü kral, her zaman olduğu gibi, gizlice Marie Touchet'yi ziyaret ettiği zaman genç kadın, krala başından geçenleri anlattı. Ve sözlerini:

"Eğer beni bir parça seviyorsanız, Brisard adındaki yaşlı çavuşla La Rochette adındaki yiğit arkadaşını mükafatlandırın!" diye tamamladı.

"Emredersiniz sevgilim!.. Bu adamlara layık oldukları mükâfatı vereceğim."

Bu ziyaretin farklı sonuçları oldu.

Birincisi; kralın, yaşlı çavuş Brisard'ı ve Rochette adında beyefendiyi bulmaları ve bulunur bulunmaz önüne getirmeleri için emir vermesiydi.

İkincisi; aynı gece, Paris'te var olan çeşitli aziz resimlerinin dibinde kilise için sadaka toplanmasını yasaklayan yeni bir ferman yayınlandı.

Üçüncüsü; Saint-Antoine Caddesi'ndeki bitki uzmanına tabelayı derhal değiştirmesi, aksi halde dükkânının kapatılacağı emri verildi.

İlk emrin etkisi sıfırdı, çünkü aktif soruşturmalara rağmen Brisard veya Rochette'i bulamadılar ve bölge amiri gözden düştü.

Üçüncü emir hemen dikkat çekti ve herhangi bir yankı uyandırmadı: Şifacıya kralın fermanını ileten görevli, emrin derhal yerine getirilmesini istedi.

Dükkân sahibi, bir ressam çağırdı ve "Büyük Hipokrat" sözlerini sildirdi.

"Ne yazayım?" diye sordu ressam.

Şifacı alaycı bir şekilde gülümsedi:

"Madem değişecek, o zaman 'Büyük Aziz Antoine' olarak değiştirin," dedi.

Yetkili, bu dindar seçimi onayladı ve majestelerinin de tatmin olacağına dair güvence verdi.

Böylece, kralın emirleri usulen yerine getirildi ama gerçekte pek bir değişiklik olmadı, hatta tabelayla heykelin uyumu daha da arttı.

Ancak kralın ikinci emri, yani elde silahlarla istenen sadakalara ilişkin ferman, Paris'te korkunç birtakım söylentilere sebep oldu. Tüm kiliselerde vaizler bu fermanı kınadı ve bunu yerine getirenlerden biri taşlandı, diğeri Seine Nehri'ne atıldı. İsyan ve fitne vardı.

Böylece genç Pardaillan, babasına itaatsizlik ederek yine farkında olmadan tarih yazdı.

KIRK BİRİNCİ BÖLÜM
DÖNÜŞ

Des Barrés Sokağı'ndaki evden ayrıldıktan sonra baba ve oğul, Seine kıyısında dolaşarak saklanacakları yer ve benimsemeleri gereken davranış hakkında tartışmaya başladılar. Daha sonra denizcilerin uğrak yeri olan bir meyhaneye gittiler.

Şövalye:

"Acıktım," dedi, bakışlarını güzel manzaralı, küçük bir bahçeyle çevrili meyhaneye çevirerek.

Baba:

"Ve susuzluktan ölüyorum," dedi. "Haydi içeriye girelim."

Kapıya yaklaştıklarında durdular.

Yaşlı Pardaillan:

"Sanırım bir tortilla ve bir şişe şarap alacak kadar paranız var."

Şövalye ceplerini aradı ve tek bir bozukluk bile yoktu.

Yaşlı Pardaillan:

"Her şeyi Catho'ya verdim," diye devam etti. "Güzel bir fikrim vardı."

"Buna üzülmemeliyiz, nihayetinde Catho hayatımızı kurtardı."

"Öyle demek istemiyorum, ama açlıktan ve susuzluktan ölseydik, bizi boş yere kurtarmış olurdu."

İç çekerek meyhaneden uzaklaştılar ve fikirleri melankolik bir hal alırken büyük bir üzüntüyle Seine kıyısında yürümeye devam ettiler. Sonra aniden arkalarında bir hırlama duydular ve büyük bir hızla hareket eden bir şey bacakları arasından geçti. Bu Pipeau'ydu. Ve ağzında lezzetli bir jambon vardı. Ağzı kapalı bir biçimde hırlıyor, dişlerinin arasındaki şeye kimsenin dokunamayacağını ilan ediyordu. Sadık Pipeau, efendisini adım adım izlemiş, Saint-Anto-

ine Caddesi'ndeki kavgaya da iki ısırıkla yardım etmişti. Sonra Marie Touchet'nin kapısına uzanmış ve şövalyeler çıkınca onları takip etmişti.

Bu sırada hayvan kendi kendine efendisinin söylediğinin aynısını tekrarlamıştı:

"Acıktım," dedi. "Artık acıktım, yemek yemeliyim."

Bu çürütülemez mantık gereği köpek, sahibini takip ederken ne çalabileceğini görmek için sağa sola bakınmıştı. Yanından geçerken kokan bazı çöp yığınları iyi bir şey ortaya çıkarmadığından hepsine burun kıvırmıştı. Bu, köpeklerin, henüz icat edilmemiş pisuvarların faydasını görmezden gelmeye alışmış olmalarını anlatan en alaycı yoldu.

Pipeau kendi kendine açlıktan öleceğini söylemiş ve bunu korkunç derecede esneyerek yapmıştı ki aniden durdu ve kuyruğunu kaldırdı. Bu arada şövalye ve babası Seine kıyısında yürüyorlardı. Pipeau, muhteşem görünüme sahip etler satan bir satıcı görmüştü. Sonunculardan birine göz ucuyla bakmış ve kendi kendine:

"Burada nefis bir yemek var," demişti.

Hırsız Pipeau, böyle şeyler üzerinde uzun uzun düşünecek bir köpek değildi. En zararsız çehresini benimseyerek yavaşça dükkâna yaklaşmıştı. Mağazanın içinde bulunan satıcı:

"Ne kadar güzel bir köpek," diye onu sevmişti

Ama Pipeau aniden taburenin üzerinden atlayıp bir jambonu kaptığı gibi kaçmıştı.

"Hırsız! Durdurun onu!"

Çaresiz adamın yaygaraları işe yaramamış, çünkü köpek çoktan uzaklaşmıştı. Zavallı adam üzgün üzgün:

"En iyi jambonumu çaldı," demişti. "Lanet olası köpek!"

Aslında Pipeau normal bir jambon çalmıştı. Hırsızlığın kurbanı olan satıcı, çalınan jambonun içlerinde en güzeli olduğunu söyleyerek durumu biraz abartmıştı. Ancak yine de jambonun saygın bir boyutta olduğunu ve bir köpeğin bundan daha fazlasını hayal edemeyeceğini itiraf etmek gerekiyordu.

Birkaç dakika sonra köpek iki şövalyeye yetişti ve efendilerini

gözden kaybetmeyeceğinden emin olarak, eti yemeye hazır bir şekilde kumun üzerine yattı. Ama yaşlı Pardaillan onu görmüştü ve üzerine atlayarak jambonu ondan kaptı. Pipeau ona şaşkınlık ve tehdit havasıyla baktı.

Yaşlı Pardaillan:

"Bu sabah sana mükemmel bir şekilde kavrulmuş bir tavşan verdim ve bu yüzden jambonun birazını bana verebilirsin... Burada yemeğimiz var oğlum."

"Hırsızlık yapmanı istemediğimi biliyorsun."

Şövalye, uysalca kuyruğunu sallayan köpeğe bunu söylemiş, o da karşılığında bir daha yapmayacağını söyler gibi ona bakmıştı. Üç arkadaş kuma oturdular ve Pardaillan hançerini çıkararak jambonu üç şekilde kesti. O gün şövalye ve babası karınlarını böyle doyurdular. Jambonu yemeyi bitirdikten sonra taze ve kristal berraklığında Seine'den gelen sudan içtiler. Adamlar suyu elleriyle içiyor, parmaklarının arasından akan sularıysa köpek dilini uzatarak yalıyordu.

Yaşlı Pardaillan:

"Şimdi yatacak bir yer bulmak gerek," dedi, altmış yılını yollarda geçiren bir adam gibi oldukça doğal bir tavırla söyledi bunu. Hemen her günü, "Bu gece nerede yatacağım?" diye düşünerek geçiriyordu.

Genç Pardaillan ise yemeğini köpeğiyle paylaştıktan sonra acıyla içini çekti ve bir an, muhtemelen sonsuza dek bu şekilde yaşayacağını düşündü. Yine de hâlâ, Montmorency gibi Fransa'nın en güçlü ailelerinden biriyle ittifak kurmanın hayalini kuruyordu. Bunu duyan kim yüksek sesle gülmezdi. Şöyle derlerdi: "Hepiniz gelin de şu yoksula bakın. Bu meteliksiz, gece devriyeleri tarafından tutuklanan evsiz, başı vurulmak üzere cellatlar tarafından aranan hadsiz serseriyi görüyor musunuz?"

Şövalye de bunun üzerine yüksekçe gülmeye başladı. Babası birden şaşkına döndü. Sonra oğluna dikkatle, onun ruhunda olup bitenleri az çok anlayarak baktı, elini omzuna koydu ve şöyle dedi:

"Yiğit, sevgili şövalye oğlum! Biraz cesaret! Kederinizi açıkça görüyorum ve nedenini anlıyorum çünkü gülerken gözleriniz doluyor. Biz çok fakir insanlarız, değil mi? Bizim gibi insanlar için sefalet, bize net bir görüş ve olağanüstü bir güç veren iyi bir arkadaştır,

ideal bir sevgilidir. İyi doldurulmuş bir kâsenin yanında yatan ve bir zincire bağlı olan şişman köpeklerden her zaman nefret etmişimdir. Doğdukları gibi köle olarak yaşar ve ölürler. Sinsiliğiyle yaşayan ve geceleri avını insanın heybetli gücüne karşı yakalamaya çalışan tilkiye ise sempatimi ve hayranlık duyarım. Ormanda sarhoş edici özgürlüğünün tadını çıkaran sıska kurda hayranım. Bana bakın, şövalye. Ben o tilkilerden ya da kurtlardan biriyim ve Tanrı'ya yemin ederim ki elimdeki kılıçla bir kral gibiyim. Altmış yıllık sefalet içinde, çeşitli kuşaklardan bir burjuva ya da feodal lort ailesinden daha uzun yaşadım. Hayatın tılsımları nelerdir oğlum? Esen rüzgâr, yağan yağmur, salkımların olgunlaştığı bağlar, tepeler, ormanlar ve bütün yeryüzü değil mi? Bir de soluduğum hava, gelip gitmenin ve kendi kendimin efendisi olmanın verdiği keyif değil mi? Doğanın ihtişamını seyredebilmek değil mi? Gerisi, tıpkı Paris'teki nefret dolu erkeklerle gülümseyen kadınlar arasındaki yaşam gibi, kâseye zincirlenmiş köpeğin rezil yaşamı yani, yalnızca günlük yaşamı güvence altına almaya yönelik muazzam, bir parça ekmek için harcanan kör ve aptal bir yaşam."

Derin bir iç çektikten sonra devam etti:

"Ah, şövalye, bu hayat değil! Her anı ölümdür. İnanın şövalye, yaz güneşi tarafından aydınlatılan veya kışın karla kaplı yolda tilki ya da kurt olalım. Kendimizi rehber belleyelim ve Fransa'yı, İtalya'yı, Almanya'yı ve sizi memnun ederse tüm dünyayı dolaşalım."

Babasının söylemine karşılık şövalye, Loïse'in bu şehirde olduğuna inandığı için Paris'ten ayrılmak istemediğini söyleyerek başını olumsuz yönde salladı.

İhtiyar Pardaillan:

"Yani," dedi, "beni takip etmeyi reddediyorsunuz."

"Baba, size zaten söyledim, ölümü Paris'ten ayrılmaya tercih ederim."

"Tamam, tamam... O zaman bir kulübe aramaya çalışalım."

"Mösyö, bize kalacak yer verecek birini buldum," dedi şövalye.

"Sahibinin kadın olduğu ve sizi asla kıramayacak birine mi ait burası?"

"Hayır baba, öyle bir şey değil, burası Montmorency'nin konağı.

Mareşal bana misafirperverliğini teklif etti, biz de bunu ikimiz için isteyeceğiz. Kalışımızı memnuniyetle karşılayacağına inanmak için nedenlerim var."

"Evet, ama unutuyorsunuz şövalye, ben onun kızını çaldım. Bana pek sempati besleyeceğini sanmıyorum."

"Yanılıyorsunuz, eğer bir kin varsa bile şimdi çoktan silinmiştir."

"Ona güvenmiyorum, ama madem Montmorency'nin konağında kalabiliyorsunuz, neden bunu bana daha önce söylemediniz? Bu beni huzursuzluktan biraz kurtarabilirdi. Zaten nereye gideceğinizi biliyorsunuz."

"Siz de gelin baba, çünkü sizin toprakta yattığınızı bildiğim halde yumuşak bir yatakta uyuyamam ben."

"Benim için endişelenmeyin. Siz orada kalın, ben benimkini buldum."

"Nereye gideceksiniz?"

"Mesmes konağında! Hadi gidelim şövalye, size Montmorency'nin evine kadar eşlik edeceğim ve sonra kendi yoluma gideceğim. Bu şekilde irtibat halinde olacağız ve söz konusu iki mahkûmla ilgili herhangi bir haber alırsam hemen size haber vereceğim."

Bu plan onlara cazip geldi ve hemen kabul ettiler. Önce Louvre'a gittiler ve şövalye, babasına atladığı pencereyi gösterdi. Catherine'in inşa ettiği konağın önündeki, eski Tuilerie'in daha önce durduğu yerde olan iskeleye vardıklarında, baba ve oğul birbirlerine sarıldılar ve tekne o anda diğer kıyıda olduğu için, şövalye birkaç dakika beklemek zorunda kaldı.

Şövalye:

"Baba, Pipeau'yu almak için Devinière'e giderek bana zaten bir iyilik yaptınız, ama orada hâlâ büyük bir sevgiyle kabul ettiğim bir arkadaşım daha var."

"Bu da bir köpek mi?"

"Hayır, bir at..."

"At mı? Güzel! İyi para eder."

"Harika bir attır, fakat onu satmayın..."

"Neden?"

"Çünkü o Damville'den bir hediye."

"Öyleyse onu kurtaran sizdiniz!"

Şövalye tüm yanıtı çehresinde taşıyacak şekilde gülümsedi.

"Peki bana niye söylemediniz. Yüce İsa!"

"Çünkü o zaman, size tamamıyla itaatsizlik ettim."

"Pekâlâ! Onu satmayacağım. O at bir servet değerindedir."

Genç şövalye böyle diyerek Mareşal Damville'i nasıl kurtardığını ve bu atı nasıl aldığını kısaca anlattı. Sözlerini şöyle tamamladı:

"İşte babacığım, sizin sözlerinize itaat etmediğim için Mareşal Damville sağ kaldı. Ve başımıza bütün bu felaketler geldi."

Pardaillanlar ayrıldılar.

O anda tekne rıhtıma yanaştı ve şövalye güverteye çıktı, yaşlı adamsa oldukça mutlu bir halde Divinere doğru yola koyuldu.

Şövalye, o macerasında babasına itaatsizlik ettiği aklına düşünce iç çekti, kötü bir iş çıkardığını düşünüyordu. Fakat Damville'e yardım etmeseydi, şüphesiz, haydutlara yenik düşerdi ve Loïse'i kaçırma olasılığı ortadan kalkabilirdi.

François de Montmorency, genç şövalyeyi büyük bir sevinçle karşıladı. Jean Pardaillan, kendisini misafir edecek olan kimsenin Paris'te olmadığını söyleyince, François onu elinden tutarak son derece iyi döşeli bir daireye götürdü:

Şövalye, Montmorency konağına varınca, tam arkasından da Pipeau geliyordu, gözleri hemen mareşali aradı.

"Monsenyör," dedi, "misafirperverliğini aradığım kişi Paris'te değil."

Mareşal tek kelime etmeden şövalyenin elini tuttu ve onu görkemli bir salona götürdü.

"Şimdiki kralın babası II. Henri bir gece babamı ziyaret etmiş ve geceyi bizim konakta geçirmeye karar vermişti. İşte kral o gecesini burada geçirdi. O zamandan beri bu odada hiç kimse yatmadı. Ben size bir kral gibi hürmet ettiğim için bu odayı size ayırıyorum. Konağımda her emriniz yerine getirilecek," dedi.

Daha sonra mareşal, şövalyenin mühim bir konuk olarak kabul edileceğinin emrini vermek üzere çıktı. Jean Pardaillan kendisine kar-

şı gösterilen bu yüksek kabul karşısında sararmış kalmıştı. Teşekkür bile edemeden mareşal odadan çıkmış bulunuyordu. Tam bu sırada iri yarı İsviçreli uşak içeri girdi. Şövalyenin önünde saygıyla eğildi:

"Bir soru sormama izin verir misiniz, şövalye?.." dedi.

"Sorun bakalım..."

"Sadık köpeğiniz de burada kalacaksa, ona bir güzel yemek hazırlayayım."

Şövalye kahkahasını tutamadı.

"Pipeau," dedi köpeğine, "bu iyi hizmetçiden özür dile ve bugünden itibaren ona saygı duymaya çalış."

Pipeau sevinçle havladı.

"Barış dolu bir anlaşma," dedi şövalye, "şimdi rahatlayabilirsiniz."

Uşak çok mutlu şekilde dışarı çıktı.

İhtiyar Pardaillan'a gelince, o da önce Deviniève'e koştu. Kendisini gören Landry'ye:

"Galaor nerede?" diye sordu.

"Galaor?" dedi Landry, "Ahırda, şövalye!.. Yaraladığınız adam..."

"Bırakın onu şimdi... Hangi ahırda?"

"Avlunun sağ tarafındaki ahırda," diye yanıtladı hancı, "Paris'in en güzel ahırı. Fakat o adam..."

İhtiyar gerisini duymadı, kendisine belirtilen ahıra doğru, peşinde Landry olduğu halde yürümeye başladı. Hancı parmağıyla güzel ve zeki atı işaret ediyordu.

"Gelin bakalım, beraber gidelim."

Böyle söyleyerek Landry'yi de beraberinde sürükledi. Han sahibi, yaşlı Pardaillan'a güzel bir at gösterdi:

"İşte, Galaor bu. O yaralanan adam var ya..."

Ata eyerini vurmaya çalışan Pardaillan:

"Şu Vikont d'Aspremont'la canımı sıkıyorsunuz ama!" diye bağırdı. "Kılıcımın üstüne düşmesi benim kabahatim mi? Ne oldu? Geberdi mi?"

"Sizin kabahatiniz olduğunu söylemek istemedim monsenyör."

"Ne o zaman? Geberdiyse çok üzüldüm. Şu gemi de verin. Te-

şekkür ederim..."

"Hayır şövalye, ölmedi!"

"Ölmedi mi? Peki, deminden beri ağzınızda ne geveleyip duruyorsunuz?"

"Şey... Aklı başına gelince, yaptığınızı yanınıza bırakmayacağını söyledi."

Galaor'u ahırdan dışarı çıkıyordu.

"Ya, öyle mi?" dedi şövalye.

"Kanınızı kilo kilo akıtacakmış..."

"Bu zor işte... Çünkü o kadar kanım kalmadı. Kendisi nereye götürüldü?"

"Mesmes konağına götürüldü."

"Şeytanlar alsın onu!" dedi Pardaillan, düşünmeye başlarken. "Galaor her şeyi düzeltecek," dedi kendi kendine.

Hancı şaşkınlıkla:

"Galaor, Monsenyör Vikont'un yarasını mı düzeltecek?" diye sordu.

"Evet, güzel. Hadi görüşürüz, Landry. Kin beslemeyin lütfen!"

"Yok tabii... Ancak bilmem sorabilir miyim? Bana bir vaatte bulunmuştunuz. Ufak bir borcunuz vardı. Onu ödeyecektiniz..."

"Yazık ki geç kaldınız. Bütün paramı Catho'ya verdim... Yüzünüzü buruşturmayın, o benim sevgilim değil. Her neyse, belki başka bir vakit..."

"Bari atı bıraksanız..." dedi zavallı Landry, "Onu, borçlarınız için rehin tutayım."

"Öyle şey olur mu hiç? Monsenyör Vikont'un yaralarını iyileştirmek için ona ihtiyacım var."

Böyle söyleyerek ata atladı. Ve dörtnala giderek kayboldu. Landry hüzünle arkasından bakıyordu.

Mesmes konağına varır varmaz, atını Gillot'ya teslim etti. Gillot, efendisinin atını tanımakla beraber bir şey söylemedi. Damat, mareşalin eskimiş eyerini hemen tanıdı, bu atın ne sebeple ortadan kaybolup kendisinin kulaklarını kesmek isteyen adamla birlikte geri

geldiğini kendine sordu.

Pardaillan:

"Bana bakın," dedi. "Galaor'u adamakıllı tımar etmelisiniz. Yemliği asla boş bırakmamalı. Ona bakarken kulaklarınızın hoşuma gitmediğini ve onları kesmek istediğimi hatırınızdan çıkarmayın... Bununla beraber eğer bunu yaparsam, fena bir şey yapmış olmayacağım. Çünkü kulaklarınız hem büyük, hem de çirkin!"

Gillot o günden itibaren hüzün duymaya ve her an kulaklarını kaybedecek olmaktan korkmaya başladı.

Pardaillan doğruca Mareşal Damville'in yanına çıktı.

Damville kaşlarını çatarak:

"Sizi bekliyordum," dedi. "Görüşülecek bazı meseleler var."

"Evvela d'Aspremont meselesi değil mi?"

"Evet! Size onunla dost olmanızı tavsiye etmiştim... Halbuki siz ne yaptınız? Bana oldukça hüzünlü bir şekilde geldi, beni sadık bir kuldan mahrum ettiniz."

"Eğer onu o hale getirdiysem, yerine size başkasını getirdim."

"Kimi?.." dedi mareşal merakla.

"Eğer lütfen ahıra kadar inme zahmetini gösterecek olursanız, kendisini gözlerinizle görürsünüz. Bahsettiğim kişi buraya gelemeyecek durumda."

Mareşal kabul edip Pardaillan'ı ilgiyle ahıra kadar takip etti. Avluya inip ahırın kapısını açtığında hiçbir şey söyleyemedi, orada Galaor'u görür görmez parmağıyla işaret edip:

"Benim eski savaş atım... Onu siz mi getirdiniz?" diye sordu.

"Evet efendim. Bu atı bir gece hayatınızı kurtaran bir adama vermiştiniz. O adam da atı bana sundu, tıpkı sizin ona yaptığınız gibi. Eğer o olmasaydı, bugün sizinle burada konuşma onuruna erişemezdim."

"Doğru... O yabancı hayatımı kurtarmıştı," dedi mareşal.

"Onun ismini öğrenmek istemez miydiniz?"

"Evet ve çok merak ediyorum. Yoksa siz biliyor musunuz?"

"Evet... Bu genç, oğlum Şövalye Jeanne Pardaillan'dır."

Mareşal:

"Gelin," dedi odasına doğru hızla yürürken.

İhtiyar sırıtarak onu takip etti. Sonunda bir sandalyeye oturan Damville dükü, gözlerini Pardaillan'a dikti ve:

"Bana önce Orthès ile düellonuzu anlatın!" dedi.

Farklı bir soru bekleyen Pardaillan şaşırdı, her ne kadar kurnaz biri olsa da mareşalin düşünmek için zaman kazanmak isteyeceğini tahmin edemedi.

"Çok basit bir şey bu monsenyör. Buraya geldiğim vakit Orthès bana ağır bir davranışta bulundu. Kendisini ikaz ettim. Zeki olduğu için anladı. Nihayet fırsatı kendisi yarattı. Birbirimize söyleyecek sözümüz olmadığı için işi kılıçlara bıraktık. Onlar da biraz sert konuştular. Orthès bunun üzerine terlemeye başladı. Yalnız bu teri kırınızı oldu. İşte hepsi bu kadar..."

"Demek aranızda bir kin filan yok. Orthès'in de dediği gibi, adi bir kavga..."

"Evet efendim... Birbirimizden nefret etmek için bir nedenimiz yok," dedi Pardaillan samimiyetle.

"Pekâlâ, gelelim Galaor'a ya da daha doğrusu oğlunuza... bize yardıma gelenin o olduğunu söylediniz?"

"Bunun kanıtı, monsenyör, Galaor'u bana vermiş olmasıdır."

"Doğrusu, oğlunuz yiğit bir delikanlı. Bugün bunun ispatı ortada. Fakat size hatırlatmalıyım ki onu bana getireceğinize söz vermiştiniz."

Pardaillan bir saniye kadar düşündü. Ardından mareşali yanıltmak için en korkunç silahını kullanmaya karar verdi: Gerçeği.

İnsanlar birbirlerine yalan söylemeye ve yalanı bir düşmanı aldatmanın en iyi yolu olarak görmeye o kadar alışkındır ki, bu durum gerçeği söyleyerek gayelerine ulaşmayı kolaylaştırır. Bu halde de Pardaillan, içgüdüsel olarak dürüsttü.

"Size her şeyi açıkça söyleyeceğim," dedi. "Oğluma maiyetinize girmesini söyledim. Fakat kendisi daha önce François de Montmorency'nin yanına girdiği için teklifimi reddetti. Ve bana bazı şeyler anlattı. Oğlum müthiş bir sır öğrenmiş. Devinière toplantısında

konuştuğunuz şeyleri biliyor. İşte bundan dolayı haklı olarak sizin hiddetinizden ve Guitalens'ın kininden korkuyor. Tekrar Bastille'e tıkılmayı hiç arzu etmiyor. İşte mesele bu... Ben sizin emrinizdeyim. Oğlum da abinizin emrinde bulunuyor. Ben size kral aleyhinde çalışmak için söz verdim. Sözüme sadığım. Bu hususta size asla ihanet edemem. Ancak beni eğer birtakım aile kavgalarınızda kullanmak isterseniz, açıkça söyleyeyim ki buna asla yanaşamam. Hemen başımı alır giderim. Oğluma karşı hiçbir çarpışmaya girişmem."

Mareşal bu sözleri sakin bir şekilde dinlemişti:

"Fakat oğlunuz bana niçin düşman oluyor?" diye sordu.

"Oğlumun size karşı hiçbir düşmanlığı yok. Ancak Montmorency'nin hizmetinde. Bu gece de Paris'ten ayrılacak..."

"Neden Paris'ten ayrılsın... Siz düşüncelerinizi açıkça söylediniz. Ben de söyleyeyim. Gerçi bir zamanlar onu Guitalens'a teslim etmeyi düşünmüştüm. Fakat onu gördükten, duyduğu bir sırrı açıklayacak yaradılışta bir adam olmadığını anladıktan sonra bu fikrim tamamıyla değişti. Bilhassa kralın karşısındaki cesareti ve hareketi, buraya tek başına girmesi, Louvre'daki tavrı, onu gözümde çok yükseltti. Böyle bir adamın hizmetimde bulunması beni son derece sevindirecektir. Oğlunuz çok cesur ve kahraman biri. Fakat kendisini tutan kimse yok. Onu bana getirin. Kendisini zengin ve mesut edeceğim. Ve yakında Fransa sarayında önemli bir mevkiye tayin ettireceğim."

"Fakat sarayda yaptığı işten dolayı şiddetle arandığını ve yakalandığı takdirde darağacına gönderileceğini unutuyorsunuz. Onun için Paris'i mutlaka terk etmesi gerekiyor, eğer asılmak istemiyorsa."

"Benim konağımda büyük bir güvenlik içinde bulunacak," dedi Damville gülümseyerek, "kardeşimin onu göndereceği herhangi bir kaleye kıyasla burası çok daha iyidir. Gidip onunla konuşun Pardaillan."

"Yazık ki, artık Paris'ten epeyce uzaklaşmış olması lazım. Çünkü başımıza bir iş daha geldi."

"Nasıl bir iş?.."

Pardaillan bunun üzerine mareşale, Vuran Çekiç Meyhanesi'nde başlarına gelen olayı bütün ayrıntılarıyla anlattı. Mareşal hayret ve takdirle olup biteni dinliyordu.

İhtiyar asker sözlerini şöyle bitirdi:

"İşte bundan dolayı Paris'i terk etmesi lazımdı ve terk etti..."

"Pekâlâ, siz de niçin kendisiyle beraber gitmediniz?"

"Çünkü sizin hizmetinizde bulunmak için söz vermiştim..."

Mareşal, alaycı gülümsemesini gizlemek için eğilen maceracıya elini uzattı. Yaşlı Pardaillan, Mesmes konağında böyle karşılandı ve kurnaz samimiyeti sayesinde Damville'in iyiliğinden her zamankinden daha fazla yararlandı. Böylece iki Pardaillan da rahatça barınacakları birer konak buldular.

KIRK İKİNCİ BÖLÜM
ANA KRALİÇE

Louvre Sarayı'nda geçen olaylardan üç gün sonra François de Montmorency, kardeşine söylediği gibi, Mesmes konağına gelmişti. On yedi yıllık nefreti bitirmek gayesindeydi. Giderken de yanına sadece bir adam almıştı. Şövalye Pardaillan'ı, bütün ısrarına rağmen yanına almamıştı.

Mareşal, Paris resmî geçit törenlerinin alışılmış görkeminden yoksundu. Deri bir zırhın içine sinmiş, kılıç takmamıştı. Tamamıyla siyah bir ata biniyordu, tıpkı yaveri gibi.

Mareşal, Mesmes konağına geldiğinde saat akşam yediye geliyordu. Bu sırada güneş batıyordu, mareşalin kardeşine verdiği üç günlük müddet henüz dolmamıştı. Hiç kimsenin, "Henüz üç gün olmadı, hâlâ birkaç dakika var," demesini istemiyordu. François bunun için çeyrek saat daha bekledi.

Yayalar, sarayın kapısını koruyormuş gibi görünen iki atlıyı görünce hayrete düştüler. Ama François'yı tanıyanlar ve aileyi bölen nefretin farkında olanlar, nedenleri bilmeseler de, aceleyle koşup kaçtılar, çünkü Damville ve Montmorency gibi iki büyük düşman arasındaki düello öyle basit bir şey değildi.

François, güneşin artık Temple kulelerini aydınlatmadığını görünce, atından inmeden, bu olay için önceden görevlendirdiği seyisine işaret etti ve seyis elindeki borazana kuvvetle üfledi. Ancak konak terk edilmiş gibi görünüyordu, kapılar ve pencereler kapalıydı, hiç ses seda yoktu.

İki kez daha korna sesi duyuldu ama evden kimse cevap vermeye gelmedi. Bazı kafalar komşu evlerin pencerelerinden göründü ama hemen ortadan kayboldular. Sonra mareşalin işaretine uyan seyis atından indi ve kapıyı kuvvetlice çaldı. Bu sefer kapının üzerinde küçük bir pencere açıldı:

"Kimi istiyorsunuz?"

"Henri de Montmorency'yi, namı diğer Mareşal Damville'i istiyorum."

"Kendisiyle ne işiniz var?"

"Bize yapmış olduğu bir haksızlığın telafisini istiyoruz. Eğer istediğimizi reddedecek olursa, o zaman Tanrı'nın adaletine başvurarak kendisiyle er meydanında karşılaşmak niyetindeyiz..."

Küçük kapı kapanarak büyük kapı açıldı. Ve içeriden, Henri de Montmorency'ye mensup subaylardan biri çıkarak François'nın önünde saygı ile eğildi:

"Eğer konakta istirahat etmek arzusunda iseniz, konak emrinize amadedir. Aradığınız Henri de Montmorency, kralın emriyle Paris'ten ayrılmış bulunmaktadır."

Mareşal:

"Bu teklifinizi kabul etmiyoruz," dedi.

Subay François'yı tekrar selamlayarak içeri girdi ve büyük kapı kapandı. O vakit seyis borusunu tekrardan yüksek sesle üç defa öttürdü.

"Mareşal Damville! Henri de Montmorency!" diye bağırdı.

Cevap alamayınca sözlerine devam etti:

"Bize karşı yapmış olduğunuz bir hakaretten dolayı sizden özür istemeye geldik. Bu akşam geleceğimizi bildiğiniz halde alçakçasına kaçtınız! Bir korkak olduğunuzu ilan ediyoruz, siz bir suçlusunuz ve davamız daha makul olamayacağı için, bu eldiveni meydan okuma işareti olarak bırakıyoruz."

François de Montmorency bunun üzerine sağ eldivenini çıkararak seyisine uzattı. O da bunu bir çiviyle konağın kapısına çaktı.

François, kardeşinin konaktan ayrılmış olduğuna inanmıyor ve kendisine karşı yapmış olduğu bu hakaretten sonra dövüşmeye razı olacağına emin bulunuyordu. Onun için, belki çıkar diye iki üç dakika daha bekledi. Fakat kimsenin görünmediğini görünce oradan uzaklaştı.

Uzaktan iki adam, Şövalye Pardaillan'ın Mareşal Damville'e saldırmayı denediği yerden onu gözetlemekle meşgul bulunuyorlardı.

Bunlardan biri genç Şövalye Pardaillan'dı. François de Montmorency'nin ısrarına rağmen arkasından o da çıkmış ve mareşali takibe başlamıştı. Mesmes konağında cereyan edebilecek her türlü olayı dikkatle takip etmeye karar vermiş bulunuyordu. Her ihtimali hesaba kattığından, yanına arkadaşı Marillac kontunu da almıştı. Kararı gayet kesin idi. Eğer mareşal konaktan çıkmayacak olursa, her ne pahasına olursa olsun konağa girecek ve onu kendisini arayacaktı.

"Eğer mareşal kaleye girer ve dışarı çıkmazsa, ona ne olduğunu görmek için sırayla içeri gireriz."

"İçeri gireceğini sanmıyorum," dedi kont, "Damville'i bu tür bir düellodan kaçınmak isteyeceğini bilecek kadar tanıyorum."

İki genç adam saklandıkları yerden az evvel anlattığımız olayları seyrediyorlardı.

Mareşalin gittiğini gördüğünde:

"Doğru bildim, gördünüz mü?" dedi Marillac kontu.

Ardından Coligny konağına geri döndüler, oraya vardıklarında Pardaillan elini arkadaşına uzattı ve ona mareşalin evine geri döneceğini söyledi, fakat kont onu durdurdu.

Ne var ki uzaktan seyrettikleri olaylar böyle bir müdahaleyi icap ettirmedi. Bunun üzerine onlar da mareşale görünmeden başka yoldan geri dönmeye başladılar. Marillac kontu yahut asıl ismiyle Déodat çok düşünceli görünüyordu. Amiral Coligny'nin evinin önüne geldikleri vakit kont, Pardaillan'a:

"Bana," dedi, "bir lütufta bulunmak ister misiniz?"

"Eğer mümkünse, büyük bir zevkle ve hatta imkânsız olsa bile, arzu eden siz olduğunuz için yapardım."

"Bu mümkün olan türden bir iyilik, sevgili dostum, bu akşam benimle yemek yer misiniz? Saat neredeyse sekiz, sizinle görülme ihtimalimiz olmayacağı bir konağa gideceğiz. Dokuza doğru, başka bir eve gideceğiz. Sizi özellikle tanıştırmak istediğim biri var."

Şövalye gülümseyerek sordu:

"Kim o? Geçen gece beni bir kral, bir prens ve bir mareşalle tanıştırdınız ve sizi daha düşük rütbeli insanlarla tanışmak istemediğim konusunda uyarmalıyım."

Kont:

"Kız arkadaşım, nişanlım," dedi.

Şövalye:

"Öyleyse, o bir kraliçe," dedi. "Sizi temin ederim ki, bu tür bir tanışmayı, daha öncekilere tercih ederim."

"Öyleyse kabul ediyorsunuz. Bu gece boş musunuz peki?"

"Evet dostum, Bastille'e kapatılmış olsam bile nişanlınıza takdim edilme şerefine nail olmak için orayı yıkarım."

Bunun üzerine, gelecek olaylardan bahseden iki arkadaş kol kola girerek önce bir meyhaneye gittiler. Orada mükemmel bir yemek yediler, koca bir oburun iştahını taşıyorlardı. Ondan sonra saat dokuza doğru La Hache Sokağı'na girdiler.

Alice o gece, ileride göreceğimiz üzere, büyük bir korku içinde sevgilisini bekliyordu.

Daha önce şunu da söyleyeyim ki, Navarre kraliçesi, tahta köprü vakasında yanında Alice'in bulunduğunu Déodat'ya söyleyecek vakti bulamamıştı. Alice de ne olur ne olmaz, casusluğu meydana çıkar diye bunu sevgilisine söylememişti. Bu bakımdan Marillac kontu, sevgilisinin Pardaillan tarafından kurtarıldığının da farkında değildi. Diğer yandan şövalye de Navarre kraliçesinin eşlikçisinin, tam da arkadaşının tutkuyla konuştuğu bu genç kadın olduğunu bilmiyordu.

Alice'in korkusu daha önce evinde iki mahpus kadının bulunmasından ileri geliyordu. Gerçi Alice bunları evin arka tarafında iki odaya yerleştirmişti. Fakat her şey olabilirdi. Bu kadınlar herhangi bir şekilde varlıklarını konta belli edebilirler. Kont da bununla alakadar olabilirdi. O zaman ne yapacaktı? Marlliac'a, nişanlısının rezil bir gardiyanlık görevini ifa ettiğini nasıl anlatabilirdi? Böylece para karşılığı Catherine'in hizmetinde casusluk yapan bir kadın olduğu ortaya çıkardı.

Alice verimli bir hayal gücüne sahipti ve yalan söylemekte ustaydı, fakat buna karşın tehlike pek büyüktü. Onu dehşete sürükleyen asıl sorun, az evvel almış olduğu mesajdı.

Alice, kraliçenin emriyle yeni yapılan kulenin penceresinden içeri her gün rapor atıyordu. Anlaşmaları gereği bir hafiye gibi çalı-

şıyordu. Alice, el yazısının karakteri belli olmasın diye, "İşler yolunda gidiyor", "Kendisini görüyorum", "Yeni bir şey yok" gibi basit cümleler yazıyordu.

O akşam ise raporunu atarken elini bir el tutmuş ve avucuna bir kâğıt sıkıştırmıştı... Genç kadın, yüreği heyecan içinde evine dönmüş ve o zaman kâğıttaki yazıyı okuyabilmişti. Kâğıdı tekrar okumuş ve yakmıştı, fakat birinin içeriğini deşifre etmesine dair bir korku duyuyordu halen.

Mesaj Catherine de Médicis'den gelmişti, ama herhangi bir imza taşımıyordu veya kimin elinden çıktığını belli eden bir işarete sahip değildi.

Kâğıtta şunlar yazılıydı:

"O adamı bu gece saat ona kadar evinizde alıkoyun. Saat tam onda gönderin. Gece orada kalmak isterse, bir bahane uydurarak ona engel olun. Kendisine hiçbir zarar gelmeyecek."

Kontun geceyi onun evinde geçirmek isteyebileceğine dair alaycı varsayım, Alice'i utandırdı ve iki gözyaşı gözünden akıp gitti. Kâğıtta yazan son sözler ise onun içine su serpmekten oldukça uzaktı.

Alice her şeyi anlıyordu. Kraliçe, Marillac kontunu saat onda yakalatmak için herhalde tertibat almış olacaktı. Bu durum karşısında ne yapmalı, nasıl hareket etmeliydi? Tüm uğursuz düşünceler onun omuzlarına yük oluyordu. Her şeye rağmen sevgilisini ele vermeme konusunda kararlıydı. Tam bu sırada kapı çalınınca eli ayağına dolandı.

"İşte geldi," diye kekeledi. Mosmor kesilmişti, sanki kimsenin geleceğinden haberi yok gibiydi.

Sürekli tetikte olması, ivedilikle hareket etmesi gereken, en ufak sesin kalp ritmini hızlandırdığı, durmadan yalan söyleyip bahane üretmek zorunda olduğu hayatından o denli bıkkındı ki artık. O kadar heyecanlıydı ki, kapıyı açmaya kendisi gidemedi, ihtiyar Laura'yı gönderdi. Marillac kontu, yanında bir delikanlıyla birlikte bir dakika sonra içeri girdi:

"Sevgili Alice!" dedi. "Size kardeşimden fazla sevdiğim Şövalye Pardaillan'ı takdim ederim. Umuyorum ki siz de onu seversiniz, bana olan sevginizin hatırına."

Bunları söylediği esnada kont, arkasında duran Pardaillan'ın elini tuttu.

Alice titredi. Çünkü genç şövalyeyi bir anda tanımıştı. Bir baş selamı verdikten sonra Pardaillan da onu hemen tanıdı. Alice'in içi bir an cız etti, eğer şövalye onu tanıdığını söylerse ne yapacağına dair düşünmeye başladı.

Pardaillan en ufak bir şaşırma hareketi yapmadı ve genç kadını aldatmak da dahil olmak üzere Alice'i ilk kez görüyormuş gibi yaptı. Alice ise sakinleştikten sonra elini genç adama uzattı ve büyülerinden biri olan tatlı bir sesle:

"Mösyö şövalye, kontun bir arkadaşı olduğunuza göre, bundan duyduğum memnuniyeti ifade etmeme izin verin," dedi. "Sizin gibi birini evimde görmek çok değerli," diye farklı bir sesle devam etti. "Kontun Paris'te içine düşebileceği durumlarda ona el uzatabilirsiniz. Ayrıca kontun sizin gibi bir insana güvenmesi çok sevindirici."

"Şövalye," dedi kont, "Alice ilk bakışta sizin ne kadar değerli bir insan olduğunuzu bildi."

"Madam," dedi Pardaillan, "kontu ilk gördüğüm andan itibaren ona karşı bir dostluk hissettim. O asil bir insan. Gösterdiğim samimi dostluk onun mutluluğuna katkıda bulunabilirse, sizi temin ederim ki çok mutlu olacağım."

Mutluluktan parlayan Marillac, Pardaillan'ın cevabının onu bütün olarak kucakladığını gözlemlemedi.

Alice kendi kendine:

"Neden bu genç adam benim hakkımda hiçbir şey söylemiyor?" dedi. "Benim kim olduğumu biliyor mu?"

O anın takıntısını bastırmak için içecek hazırlamaya karar verdi.

Pardaillan da:

"Neden burada Navarre kraliçesinin yol arkadaşını buluyorum?" diye düşündü, "Neden sıkıntılı ve endişeli görünüyor? Kraliçenin, tahta köprüye getirdiği için, ona garip bir şekilde sitem ettiğini hatırlıyorum."

Şövalye genç kadını dikkatle incelemeye başladı. Birkaç dakika sonra buzlar kırıldı ve Alice saatin küçük kolunun ona doğru ilerle-

diğini dehşetle gözlemlemesine rağmen hep birlikte mutlu bir şekilde sohbet ettiler.

Alice:

"Ne yapacağım? Ona ne söyleyeceğim?" diye düşündü.

Nihayetinde saat ona geldi ve Alice, utancını gizlemeye çalışırken heyecanla konuşmaya başladı. Bu durum karşısında şüphelenen Pardaillan yeniden işkilli bir ifade takındı. Alice'in solgunlaşıp kızardığını, sanki bir şey anlatıyormuş gibi tuhaf hareketler yapmaya başladığını fark etti. Ses tonunda da garip bir şey vardı. Bu nedenle, gitme zamanının geldiğinde kont ayağa kalkarken Alice'in dehşetli bir çığlık attığını duymak onu şaşırtmadı.

Alice:

"Tanrı aşkına oturun!" diye yalvardı.

Kont bir şey anlayamıyordu:

"Sevgilim! Yine mi korku ve endişe içindesiniz!" diye sordu. "Bir şeyden mi korkuyorsunuz?"

"Bilirsiniz ki, benim korkum sizin için. Bana verdiğiniz bir sözü size bu gece hatırlatmak isterim."

"O söz neydi?"

"Her ne olursa olsun, kendinizi dikkatle muhafaza edeceğinize, her şeyden şüpheleneceğinize söz vermiştiniz."

Kontun yerine Pardaillan cevap verdi:

"Merak etmeyin," dedi. "Kontun yanında ben varken hiçbir tehlike söz konusu olamaz."

Üçü de bahçeye çıktıkları vakit Alice, Pardaillan'ın kulağına eğildi. Ve kont farkına varmadan kendisine:

"Merhamet edin! Kontun yanından ayrılmayın. Onu öldürmek istiyorlar!" sözlerini fısıldadı.

Pardaillan titremekten kendini alamadı. Bu sözler, kadına karşı hissettiği tuhaf şeyleri açıklığa kavuşturdu. "Az evvel söyledikleri bu genç adamın hayatından beni mesul tutuyor. Asıl soru, bu kadın gerçekten de göründüğü kadar sadık mı?" diye düşündü kendi kendine.

İki adam bu sırada sokağa çıkmışlardı. Sağa sola baktılar. Hiç-

bir şey görmeyince yürümeye başladılar. Alice arkalarından bir süre baktı. Heyecanla bekledi. Fakat anormal hiçbir şey göremeyince kapıyı kapayarak içeri girdi.

Yolda kont sordu, evden belli bir uzaklığa eriştiklerinde:

"Eee, nişanlımı nasıl buldunuz, dostum?"

"Şey... Şüphesiz çok güzel, sevimli bir kadın. Şu köşede ne var?"

İkisi de o tarafa doğru yürüdüler. Hiçbir şey yoktu. Pardaillan lafı değiştirmek için mahsustan böyle söylemişti... Şövalye, Alice hakkındaki şüphesini konta söyleyip söylememek hakkında bir türlü karar veremiyordu. Bu sırada kont sözü yine nişanlısına getirdi:

"Bilmem dikkat ettiniz mi? Bana ne kadar kendimi kollamamı tavsiye ediyor. Bu korkusu anlaşılmaz bir şey..."

"Kim bilir, belki de haklıdır."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Kadınların erkeklerden daha duygulu olduklarını unutmamalısınız. Belki de bazı nüfuzlu insanlardan bir şeyler duymuştur."

Pardaillan kendi kendine şöyle düşündü:

"Arkadaşımın sevgisini hangi hakla baltalayacağım? Ayrıca şüphelerime karşın bir kanıtım var mı? Belli ki bu kadının saklayacak bir şeyleri var ve fakat onu seviyor; bu her şeyi telafi eder. Seven iki kalbin arasını bozmak çok fena, çok uğursuz bir harekettir."

Alice'in bazı kusurları olabilirdi. Fakat kontu sevdiği muhakkaktı. Bunun üzerine:

"Eğer sizin gibi sevilmek mutluluğuna erişmiş olsaydım, sevdiğim kadının her isteğine boyun eğerdim," dedi.

"Doğru... Herhalde Alice'in bu korkusu, beni çok sevdiğinden ileri geliyor. Bana herhangi bir kötülüğün gelmesini istemiyor."

Tam bu sırada Béthisy Sokağı'na girmek üzereydiler ki, onları adım adım takip eden bir gölge kendilerine yaklaştı. Bunu sezen iki genç hemen vaziyet aldılar.

"Rica ederim, benden korkmayın!" dedi. "Maksadım, Marillac kontuna birkaç kelime söylemek."

Pardaillan titredi. Konuşan adamı sesinden tanımıştı. Bu adam Maurevert'ten başkası değildi. Bunun üzerine, karanlığa rağmen, ne

olur ne olmaz diye mantosunu büsbütün kaldırarak yüzünü sakladı.

Marillac kontu:

"Aradığınız adam benim," dedi. "Ne söylemek istiyorsanız söyleyin..."

"Sizinle yalnız görüşmek istiyorum."

Pardaillan, kontun kolunu kuvvetle sıktı. Kont bunun üzerine:

"Bana söyleyeceğiniz şeyleri arkadaşımın yanında söyleyebilirsiniz. Ondan gizli hiçbir şeyim yok..."

Yabancı adam bir saniye kadar tereddüt etti. Pardaillan'ın kim olduğunu anlamaya çalıştı. Nihayetinde söylenilene itaat ettiğini ifade eden bir hareket yapıp:

"Bir kimse sizinle görüşmek istiyor. Onun evine kadar beraber gitmemizi rica etmek için beni gönderdi," dedi.

"Bu kimse kim?"

"Bu bana ait bir sır olmadığı için daha fazlasını söyleyemem. Size sadece bu kimsenin çok nüfuzlu, yaşlı bir kadın olduğunu söyleyebilirim."

"Şayet gitmeye razı olursam, nereye gideceğiz? Bu ev nerede?.."

"Tahta köprü civarındaki ilk büyük konak... Görüyorsunuz ya, her şeyi açık açık söylüyorum. Fakat yalnız gelmeniz şart..."

"Pekâlâ, siz kimsiniz?"

"Bunu söyleyemeyeceğim için beni bağışlayın monsenyör. Beni sadece bu kadının bir aracısı olarak kabul edin..."

Bu söz üzerine Pardaillan, kontu birkaç adım öteye çekerek kulağına eğildi:

"Kendinizi koruyacağınıza dair nişanlınıza verdiğiniz sözü unutmayın."

"Gitmeyeceğim," diye yanıtladı Marillac.

"Çok isabet edersiniz. Hemen söyleyeyim ki, bu adam, Catherine de Médicis'in cellatlarından Maurevert'tir. Söylediği evde sizi bekleyen de kraliçenin kendisi."

Marillac kontunun birdenbire sesi değişti:

"Buna emin misiniz?"

"Tamamıyla... Bu duruma göre şu alçak adamı layık olduğu şekilde geri göndermemiz lazım. Yani..."

Fakat Pardaillan sözünü bitiremedi. Kont, Maurevert'e dönerek:

"Sizi takip etmeye hazırım!" dedi.

İçinden de, "Herhalde annemi yakından görmem lazım," diye düşünüyordu.

Pardaillan:

"Ne yapıyorsunuz, dostum?" diye bağırdı.

Maurevert:

"Beni takip edin, kont!" diye söylendi.

Şövalye, Marillac'ı durdurmayı denedi. Fakat Marillac, müthiş duygular içinde arkadaşına sarıldı ve ona veda etti. Kulağına eğilerek:

"Dostum size veda ediyorum. Arkadaşlığımızın vesile olduğu tüm mutluluklar için Tanrı sizi kutsasın."

"Çıldırdınız mı!" diye bağırdı Pardaillan.

"Hayır, ne yaptığımı biliyorum. Catherine de Médicis'in beni öldüreceğini sanmıyorum."

"Öyleyse ben de sizinle geliyorum."

"Yalvarırım Pardaillan, bırakın gideyim. Gittiğim yere benimle gelmeniz mümkün değil."

"Sizi yalnız bırakamam monsenyör kont, ne siz ne de ben bu gece öleceğiz."

"Kaderim beni oraya doğru çekiyor. Kraliçe Catherine kim, biliyor musunuz? Ben oraya ne sıfatla gidiyorum, bunu da öğrenmek ister misiniz? Bunun sırrını zamanı gelince size anlatacağım. İşte onun için mutlaka gitmem lazım ve gidiyorum."

"Sözlerinizden bir şey anlamadım. Şunu söyleyeyim ki, sizi kesinlikle yalnız bırakmam."

"Bırakacaksınız dostum... Kraliçeyi ziyaret edecek olan Marillac kontu değil, bir kilisenin merdivenlerine terk edilen öksüz çocuk Déodat'dır. Size tuhaf gelen üzüntümün nedenini tek bir sözcükle anlatmamı ister misiniz? Beni öldüreceğinden korktuğum halde ne-

den kraliçeyi görmekte ısrar ettiğimi bilmek istiyor musun?

Pardaillan'ın karşılık vermesine fırsat tanımadan devam etti:

"Catherine de Médicis'i tanımak istiyorum. Çünkü o benim annem!"

Bu sözler karşısında Pardaillan olduğu yerde taş gibi kesilip kaldı. Kont, az ötede bekleyen Maurevert'e işaret etti ve iki adam karanlık sokakta iki gölge gibi kayboldu.

Şövalye:

"Déodat! Catherine de Médicis'in oğlu!" diye birkaç defa mırıldandı.

Sonra her ne pahasına olursa olsun, kendisini takip etmeye, içini pek güzel bildiği bu konağın etrafını gözetlemeye ve gerekirse, yani kont sağ salim dışarı çıkmazsa, zorla içeri girerek kendisini bulmaya karar verdi ve yola koyuldu.

Yürürken, hep Alice'in bu işten haberdar olup olmadığını düşünüyordu. Sonra çevresi ıssız ve sessiz olan tahta köprüye geldi. Maurevert ve Marillac çoktan ortadan kaybolmuşlardı ve şövalye, bir süre önce Catherine de Médicis'i gördüğü gizemli konağı dikkatle inceledi. Bina sessizdi ve sisle kaplıydı. Demir parmaklıklarla donatılmış pencereleri, sağlam kapısı ve karanlıkta küçük kuleleri varmış gibi görünen dik çatılarıyla konak adeta bir kaleyi andırıyordu.

"Bu Louvre minyatürü gibi, ama gerçeğinden daha ürkütücü," diye düşündü Pardaillan, "çünkü oranın, o uçsuz bucaksız altın salonların efendisi hastalıklı, zayıf bir adamdır. Kraliçe burada, yıldırım düşeceği yerlerden uzak biçimde planlar kurup durmaktadır. Tahtta birkaç ay kaldıktan sonra garip bir hastalıktan ölen François'nın annesi olan bu kraliçe, bilinmeyen bir hastalıktan ölmekte olan Charles'ın da annesidir. O, erkekten çok kadın olan Henri de Béarn'ın ve kadından çok erkek olan Marguerite'in annesidir; aynı zamanda insan bedeninin ve ruhunun mükemmelliğinin, ruhun büyüklüğünün, parlak zekanın ve bir kahramanın kalbinin birleştiği Déodat'ın annesidir. Çok çeşitli varlıklara, güzellik ve çirkinlik canavarlarına hayat veren bu kadın, güç ve zayıflık yarattı; kendi de bir canavar olamaz mıydı?"

Onu, o konağın basit oturma odasında gördüğü gibi; siyah ah-

şaptan büyük bir sırtlığı olan bir koltukta otururken hayal etti. Yüzünde, adeta bir heykeltıraşın ona şeytani bir kibir verme hevesiyle yonttuğu sert, beyaz ve azizlere özgü o keskin gülümseme vardı.

Kraliçe, Pardaillan'ın hayal gücünde büyüdü ve o anda ne bir kadın ne de bir kraliçeydi; güçlü ve sapık ruhunun kötülüğüyle korkunç işler yapmak için tuhaf bir yerden gelen olağanüstü bir büyücüydü. Pardaillan bir hayalperest ya da dalgın bir adam değildi, ama Catherine de Médicis'den yayılan gizemli etkileri hissediyordu. Buna rağmen, bencilliğinden sıyrıldı ve eylem adamı olarak geri döndü. Kraliçe, ne kadar büyücü ya da iblis olursa olsun, kontun tek bir saç teline dokunmaya cesaret etmemesi onun için daha iyi olurdu, yoksa şövalye Louvre'a gider ve Fransa kralını yetim bırakırdı.

Şövalye saklanmak için uygun bir yer aradı ve Navarre kraliçesini kurtarmak için onu indirdiği kulübeden daha iyi bir şey bulamadı. Elinde bir hançerle oraya saklandı ve gözlerini tahta köprünün yanındaki gizemli eve dikti.

Bu sırada konağın içinde acı bir olay geçiyordu. Baba, anne ve oğul konakta buluşmuşlardı. Déodat daha gelmeden önce odada Catherine ile Ruggieri yalnız başlarına oturuyorlardı. René Ruggieri düşünceliydi.

Okuyucunun orada neler olduğunu daha açık görebilmesi için, tıpkı daha önce Pardaillan için yaptığımız gibi, Marillac kontundan evvel eve girip bir bakış atacağız. Kraliçe, Marillac'ın onu ziyarete gelip gelmeyeceğini düşünüyordu.

Ruggieri yükselen bir ızdırapla kraliçeyi süzüyordu.

"Size korkmayın demedim mi, René!" diye konuştu. "Onu bu gece öldürmeyeceğim. Yalnız kendisini tecrübe etmek istiyorum. Siz onun nasıl babası iseniz, unutmayın ki, ben de annesiyim. Bu bakımdan pek tabii olarak ben de kendisini sizin kadar düşünüyorum. Eğer benim oğlum ise, onu tutacağım; yaşatacağım. Fakat oğlum bile olsa, ondan benim aleyhimde niyet ve fikirler görecek olursam, elbette yaşamasına imkân yok..." dedi kraliçe.

"Catherine," dedi adam, duygu yoğunluğundan dolayı görgü kurallarını unutarak, "ölmek yahut yaşamak... Onun kraliyet meseleleriyle ne alakası var?

"Benim için her şeyden önemli olan şey, kendisinin kimin nesi

olduğunu bilip bilmediğidir. Eğer kim olduğunu bilmezse, o zaman mesele yok. Kurtulacak ve yaşayacaktır. Ben, günün birinde karşıma çıkarak, benden hesap soracak bir insanın bulunuşuna hiçbir şekilde dayanamam. Bilmem size fikrimi açıkça anlatabiliyor muyum?"

"Böyle konuşacağınıza, niçin onu herhalde öldürmeye karar vermiş olduğunuzu bana açıkça söylemiyorsunuz?.. Bundan niçin çekiniyorsunuz?"

"Hayır, René; emin olun ki, niyetim kesin değil. Bilakis eğer o isterse her şey yoluna girebilir. Dinleyin, bu konuyu çok düşündüm ve hayal ettiğim gibi olursa, hiçbir sorun yaşamadan her şeyi çözeceğiz. Çocuğumuz bu anda ölüme mahkûm bulunmuyor."

Catherine tüm düşüncelerini açıklamakta tereddüt ediyormuş gibi, birkaç dakika bekledi. Fakat Ruggieri ile konuşurken sesli düşünüyormuş gibi konuşmaya alışıktı. Müneccim, onun sadık bir hizmetkârı, arzularının kölesi, mutlak itaatine tabi biriydi. Konuşmasına şöyle devam etti:

"Gayemi biliyorsunuz. Annesine son derece bağlı olan oğlum Henri'nin kral olmasını istiyorum. Tanrı zavallı Charles'ın ömrünü yeter görünce yerine Henri geçecek. Fakat Fransız tahtının tehlikeli bir rakibi var. Onlar da Bourbonlar. Kurnaz bir kraliçe olan Jeanne d'Albret, krallık tacını oğlu Henri de Béarn'a geçirmek için uğraşıyor. Bunu önleyecek biricik tedbir, kendilerini ortadan kaldırmaktır. Eğer Jeanne d'Albret ölürse Navarre krallığı neredeyse yok olur ve Bourbonların gücü sonsuza dek kırılır. Peki ya sonra, Navarre tahtına kimi getireceğiz? Benim gibi olmalı; benim kanımdan, İspanya'yı yahut papalığı utandırmamalı. Beni anlıyorsunuz, değil mi Ruggieri? Oğlum Henri, Fransa Kralı... ve diğeri, gizlediğim evladım, Navarre kralı..."

Catherine belki de samimiydi. Belki gerçekten de Marillac kontu oolan oğlunu Navarre kralı yapmak istiyordu. Ruggieri başını hüzünle sallayıp gelenleri karşılamak üzere çıktı. Gelenler Ruggieri ile birbirlerini eğilerek selamladılar. Ardından Marillac kontu, Ruggieri'nin kendisini takip etmesi için verdiği işareti görünce, kararlı bir adımla yürümeye başladı.

Birinci kata çıkan Ruggieri kapıyı iterek açtı, kenara çekildi ve Marillac kontunun içeri girmesine izin verdi.

Maurevert evde durmadı, bunun yerine, daha evvel aldığı emirlere riayet ederek kontu tanıtıp huzurdan çekildi.

Ruggieri ve Marillac kısa süreliğine yalnız kaldılar, elinde meşale olan müneccim:

"Konağımıza hoş geldiniz monsenyör," dedi.

Bu esnada ondan üstün olduğunun farkında olmayan Marillac, tarifi imkânsız bir duygudan muzdarip halde eğilmekle yetindi. Ruggieri'nin işaret ederek kendisini takip etmesini söylediğini fark edince peşinden yürümeye başladı.

Birinci kata çıktıklarında kapıyı iterek açtı, kenara çekilip Marillac'ın girmesine müsaade etti.

"Hiçbir şeyden korkma, şövalye," diye düşündü Ruggieri.

Oğlunun şüphelerini fark edince bembeyaz kesildi. Omuzlarını silkti ve kapıdan karşıya geçti. Hemen kendini bir koltukta oturan Kraliçe Catherine'in huzurunda gördü.

Kont, kraliçeyi görür görmez içinden, "Annem!" diye söylendi.

Gayet ciddi bir tavırla koltuğunda oturan Catherine de Médicis de içinden, "Oğlum!" diye düşündü.

Kont heyecanlandı, yüreğini işgal eden duyguları bastıracak bir kelime, bir hareket bekliyordu. Belki de kraliçenin önünde diz çökmesi, elini öpmesi gerekiyordu.

"Bilmem beni tanıdınız mı?" diye sordu Catherine.

Marillac kontunun ruhunda taşıdığı evlatlık duygusu harekete geçti, "Siz benim annemsiniz!" diyecekti. Güç bela kendisini tuttu.

"Cevabınız?" diye sordu Catherine aynı sakinlikle.

"Tanıyorum efendim," dedi. "Fransa Kralı IX. Charles'ın validesisiniz!" cevabını verdi.

"Beni daha önce görmüş müydünüz?"

"Evet efendim. Bu onura Blois'de erişmiştim..."

"O halde size fikrimi açıkça söyleyeyim. Sizin Paris'te olduğunuzu duydum. Buraya ne maksatla gelmiş olduğunuzu araştırdım. Ancak sizin, Kraliçe Jeanne d'Albret'nin güvenini kazanmış bir kimse olduğunuzu biliyorum. Bu kraliçe ile açık açık görüşmek istiyorum. Onun için bu görevi size vermeye karar verdim."

Kraliçe konuşurken, Marillac kontunu ateşli bir merakla inceledi. Üzerinde ağırlık yapan o bakış ve kontun yüzüne yayılan o tuhaf solgunluk karşısında hayrete düştü, şaşkınlıkla durdu, oğlunun doğumdan hemen sonra neden onu terk ettiğini soracağına inanarak sessizce bekledi. Fakat çok geçmeden, kraliçe, kontun kendisine saygılı bir tavır takındığının farkına vardı.

"Her emrinizi yerine getireceğimi bildirmekten şeref duyarım. Bana gösterdiğiniz güvenden dolayı da teşekkürlerimi sunarım..."

"Hiçbir şey bilmiyor," diye geçirdi içinden Catherine, rahatlamıştı. "Hem, nereden bilecek ki?

"Size ileteceğim şey aşırı derecede önemli bir mesele ve size bazı ön bilgiler vermemi gerektiriyor. Şimdilik, sizi Louvre'da güpegündüz ve resmî bir şekilde karşılamak yerine, bu gece burada, sadık arkadaşımın huzurunda kabul ettiğime şaşırmayın. Bunun iki nedeni var; ilki ve daha özeli, benim dışımda tüm dünyanın, bazılarının yaptığı gibi, Paris'teki varlığınızı görmezden gelmesi. Onları ifşa etmek veya onlara siyasi nefret aşılamak istemiyorum. İkinci neden ise, size emanet edeceğim tüm müzakerelerin gizli kalması gerekmesi."

Kont eğildi. Kraliçenin hayalindeki korkunç kadın gibi biri olmaması için nelerini vermezdi ki? Yakından ve açıkça imkânsız olduğuna göre onu uzaktan sevmeyi ne kadar isterdi?

Kraliçe devam etti:

"Ayrıca sizi, neden bir başkasına tercih ettiğimi açıklamalıyım. Bu görevi soylularımdan herhangi birine ya da krallardan birine emanet edebilirdim. Tanrıya şükür, Fransa'da, Jeanne d'Albret ile aramızda elçilik yapacak çok sayıda yüksek şahsiyet var. Daha da ileri gidersek, bana öyle geliyor ki, Amiral Coligny başta olmak üzere, şu an Paris'te olan diğer Huguenot liderleri böyle bir elçilikle görevlendirilse, onurlandırıldıklarına inanırlardı."

Kraliçe, sanki Marillac'ı korkutmak istiyormuş gibi, Paris'teki varlıklarından haberdar olduğu Huguenot liderlerinin adlarını birbiri ardına telaffuz etti sonra. Amacına ulaştığını anlayan kraliçe, Marillac kontunun evlatlık duygularını anında kaybetmesine neden olan zayıf bir gülümsemeyle konuşmasını noktaladı. Orada Jeanne d'Albret'in sadık dostundan ve Henri de Bearn'ın savaş yoldaşından başka hiçbir şey yoktu.

Catherine:

"Size yalnızca güçlü bir devletin çıkarlarını emanet etmek istedim. İki krallığın sükûneti ve düşmanlığının çözümünü yapacağınız görüşmelere bağlı. Yaşananlar erkekler için çok kana, anneler için çok gözyaşına mal oldu ve ben tüm ruhumla yas tutuyorum, çünkü kraliçe olmanın yanı sıra, aynı zamanda bir anneyim."

Bu söz Marillac kontunu öylesine etkiledi ki, genç adam adeta sarsıldı, morardı ve dizlerinin bağı çözüldü, sandalyeye yaslanıyor olmasaydı düşerdi. Duyguları, istemeden de olsa kraliçeye geçti; onu motive eden nedeni anlamış olan müneccime değil.

Kraliçe bunu mahsustan söylemişti. Böylece karşısındakinin hakikati bilip bilmediğini öğrenmek istiyordu.

Bu son kelime konta hakikaten tesir etti. Bir anda yüzü sarardı. Sendeler gibi oldu.

Kraliçe devam etti:

"Size diyeceğim şu, Jeanne d'Albret'in sizden ne kadar hoşlandığını biliyorum. Ayrıca sizi istedim çünkü size karşı hususi bir alakam var."

"Belki de kraliçenin beni önceden tanıyor olmasından onur duymalıyım."

"Evet, şövalye. Sizi tahmin edebileceğinizden çok daha uzun süredir tanıyorum."

"Umarım majeste bana ne kastettiğini açıklayacaktır."

"Elbette kont. Şimdilik, sizin sadakatinize emanet ettiğim tekliflerimi, kraliçenize iletmenizi istiyorum. Dikkatle dinleyin ve sözlerimi sakın unutmayın. Böylece içim rahat olur ve eğer krallığımızın başına bir felaket gelirse, bundan ne Tanrı katında ne de kralların önünde ben sorumlu olurum."

Catherine birkaç dakikalığına durup soluklandı ve devam etti:

"Kraliçe Jeanne d'Albret'ye teklifim şunlar: Ben, sebebi olsun ya da olmasın, Katoliklerin temsilcisi kabul ediliyorum. Ayrıca aşağı yukarı aynı şekilde Jeanne d'Albret de yeni dinin temsilcisi kabul ediliyor. Aramızda kesin ve ebedi bir anlaşma imzalamak istiyorum. Bu anlaşma neticesinde: Protestanlara büyük şehirlerde kilise yapmak hakkını veriyorum. Ayrıca memuriyet için Katolik veya Pro-

testan olma durumu dikkate alınmayacak. Kendilerine birçok kale verilecek. Saraya Protestan papazları da kabul edilecek. Protestan papazların kiliselerde serbestçe vaaz vermelerine izin verilecek!.. Bilmem bu tekliflerime ne dersiniz?.. Şahsi fikrinizi soruyorum..."

"Eğer bunlara uyulursa, din kavgaları olduğu gibi ortadan kalkar."

"Şimdi de vereceğim teminatı bildireyim: Albe dükü, Hollanda'da Protestanları öldürmekle meşgul. Fransa kralı buradaki Protestanları kurtarmak için Amiral Coligny'nin emrine bir ordu verecek. Ne düşünüyorsunuz kont?"

"Ah madam! Bu fevkalade büyük bir lütuf olacak."

"Mükemmel. Samimiyetimi ve kesin bir barışa yönelik arzumun ispatı için bir başka teminat daha sunuyorum: Benim bir kızım var ki, onu alabilmek için can atmayan prens yok. Kızım, aslında değiştirilemez bir ittifak maddesi. Kızım Marguerite ve Navarre Kralı Henri'nin evlenmelerine izin vereceğim. Ne düşünüyorsunuz? İşte onu, yani Marguerite'i, Henri de Navarre'ye vereceğim."

"Bu davranışınız ancak takdir uyandırabilir."

"Bu şartlar karşısında Jeanne d'Albret'nin bize elini uzatacağını düşünür müsünüz?"

"Buna kesinlikle eminim. Eğer silahlara başvursaydınız, Jeanne d'Albret'nin teslim olmasına imkân yoktu... Bu işi dostça halletmek istemeniz, Katoliklerle Protestanlar arasında bir fark gözetmemeniz, zaten bizim de şimdiye kadar istediğimiz ve uğrunda silaha sarılma amacımız."

"Şimdi sizi, bu tekliflerimi Jeanne d'Albret'nin götürmeye memur ediyorum. Resmî teklif kâğıdınız da bu, artık benim gizli elçimsiniz."

Kraliçe, konta, kendi el yazısıyla yazılmış ve kral mührüyle mühürlenmiş, fakat kapatılmamış açık bir mektup verdi:

"Okuduktan sonra kapatın."

Kont mektubu okudu:

Sevgili kraliçe,

Oğlum kral ve ben, din uğruna dökülen kandan nefret ediyoruz. Marillac kontunu, yapacağımız barış tekliflerini size bildirmeye memur ettim.

Tekliflerimi size o iletecek, bunun, sizin de hoşunuza gideceğini zannediyorum. Tanrı'dan sıhhatte olmanızı bütün kalbimle temenni ederim.

Sözü fazla uzatmadan, madam ve sevgili kuzenim, Tanrı'ya sizi koruması için duacıyım.

Kont, mektubu almak için diz çökmüş, o halde okumuştu. Okuduktan sonra mektubu kapatarak cebine koydu. Sonra ayağa kalktı ve Catherine'in söz vermesini bekledi. Kraliçe, oğlu olan bu genç adama bakarken, yaymak istediği düşünceyi hayalinde yansıttı. Üzüldü mü? Çorak çölde bir çiçeğin açması gibi, annelik duygusu da onda yeni mi açmıştı yoksa? Hayır. Catherine sadece Marillac kontunun Jeanne d'Albret'ye olan etkisinin samimi olup olmadığını tahmin etmeye çalışıyordu. Onu öldürmekle kral yapmak arasında gidip geliyordu.

Catherine de Médicis bir süre düşündü:

"Neyse, kraliyet ve kilise işlerini hallettik. Şimdi de sıra size geldi. Her şeyden önce Jeanne d'Albret'ye ne dereceye kadar bağlı olduğunuzu bilmek isterim. Size dürüstçe soruyorum ve aynı dürüstlükte bir yanıt beklediğimi de belirtmeliyim."

Marillac sarsıldı. Bu oldukça basit bir soruydu, fakat genç adam ardında tehditkâr bir tavır olduğunu düşünüyordu. Kraliçe, bu sözlerinin kont tarafından tefsir edilmesine meydan bırakmadan sözlerini tamamladı:

"Navarre kraliçesi eğer tekliflerimi kabul ederse, bunun için şerefine yapılacak büyük şenliklerde hazır bulunmak üzere Paris'e gelecektir. Yapılacak düğünün de çok parlak olmasını istiyorum. Kırmızı likörler Paris sokaklarında akmalı, şenlik ateşleri gecede mehtap gibi parlamalı, yüzyıllar boyunca hatırlanmalı... Beni anlıyorsunuz değil mi kont? Jeanne d'Albret, Henri de Bearn, Coligny, siz ve dininizdeki herkes, hepimiz bu düğünde olacağız. Barış sağlandığı zaman neler başarabileceğimin görülmesini istiyorum, fakat hepsi bu değil, sevgili kontum. Bu suretle bizim krallık ailemize girecek olan Henri de Béarn için de büyük bir taht tasarlıyorum. Fransa tahtı gibi bir taht... Bunu da buldum: Polonya tahtı..."

"Polonya?" diye sordu Marillac.

"Evet, sevgili kont. Bu büyük devletten mutlak haberler alıyorum ve kısa zamanda bu güzel taçtan kurtulabileceğime inanıyorum.

Onu oğullarımdan birine ayırdım. Ve Henri de Bearn, Marguerite'le evlendiği zaman benim oğlum olmayacak mı? Ondan sonra Navarre'nin bir kralı olmayacak."

"Majesteleri," dedi Marillac, "Jeanne d'Albret'in Navarre'yı bırakacağını sanmıyorum."

"Her şey mümkündür kont, Jeanne d'Albret ve oğlu, hüzünlü olan geçmişi ateşli arzularla silip ihtişamlı bir geleceği ret mi edecekler? Belki de yanılıyorsunuzdur ve Navarre başka bir sebepten dolayı kralsız kalacaktır... Ne diyorsunuz şövalye?"

"Hiçbir şey madam, umuyorum ki majesteleri benimle kendi düşüncelerini paylaşır."

"Pekâlâ, bu oldukça basit. Bu güzel ülke kralsız olamayacağı için bir Navarre kralı bulmak elzem olacaktır. Ve ben bu kralı buldum."

Kraliçenin onunla böyle bir konuşma yapması Marillac'ı şaşırtmıştı. Kendi kendine, "Bu konuşma nerede sonlanacak?" diye soruyordu. Diğer yandan bu konuşmaya oldukça ehemmiyet gösteriyor, annesini affetmesine vesile olacak bir söz arıyordu. Cömert yüreğinde yıllar boyu birikmiş olan acı kaybolmuştu.

Hemen o anda, kraliçenin bedeni dikleşti, bir heykel gibi, sesindeki müthiş otoriteyle "Ve bu kral sizsiniz!" dedi.

Bu sözler kontu yıldırım çarpmış gibi etkiledi. Catherine'in, onun, kendisinin oğlu olduğunu bildiğini düşündü. Kraliçenin zihninde olanları öğrenmek için karşı konulmaz bir istek duydu.

Kont:

"Ben mi?" diye kekeledi.

"Evet..."

"Fakat benim hiçbir asaletim yok. Ben bir hiçim!"

"İşte bu sizi her şey yapmak için yeterli bir sebep."

"Bunu yapmanız, bir hiç olan beni krallık mevkisine yükseltmek istemeniz için herhalde bir sebep olmalı."

"Bu sebepleri ben bulacağım. Tasalanmayın kont."

"Beni anlamıyorsunuz madam. Bilmek istediğim şey, sizi, beni kral yapmayı düşünmeye iten şey nedir? Bunları öğrenmekten memnuniyet duyarım."

Genç adamın coşkusu Catherine'i hayrete düşürdü.

"Ne ehemmiyeti var kont? Size özel alakam olduğunu söylemedim mi? Elinizin altında geçen servetten yararlanın ve onu size getiren basamakları çıkmaktan çekinmeyin. Şu anda size hâkim olan şaşkınlığı anlıyorum. Yine de, sizinle iyi niyetle konuştuğuma inanın ve size teklif ettiğim servet size ne kadar şaşırtıcı görünse de, bu garanti. Şimdi tüm soru, sizi Jeanne d'Albret ile birleştiren sevginin derecesini bilmek kaldı. Bunu bilmem gerekiyor, çünkü Navarre tahtını boş bıraktıracak bir girişimi iyi bir noktaya getireceğinize güveniyorum."

Marillac kontu, çabalarına rağmen Catherine'in dolambaçlı açıklamalarını anlamadan başını eğdi:

"Majesteleri, niyetinizi bilmek istemeden, sorduğunuz soruları yanıtlamakla yetineceğim," dedi üzgün bir sesle. "Navarre kraliçesini sevip sevmediğimi, ona sadık olup olmadığımı ve ona olan sevgimin sınırının ne olduğunu sordunuz. Majestelerinin bilmek istediği bu mu?"

"Aslında evet, bu kadar."

"Pekâlâ, madam, kısacası beni duygulandıran bir kelime söylediniz. Siz de bir anne olduğunuzu belirttiniz. Bu sözü size hatırlatıyorum çünkü bir anne olarak oğullarınıza büyük bir sevginiz var. Aynı şekilde, oğulların anneleri üzerindeki etkisinin de anlamalısınız, ben de buna inanıyorum."

Catherine'in yüzü sarardı ve ustaca bir sesle haykırdı:

"Şövalye, kendinizi tuhaf bir şekilde ifade ediyorsunuz. Annelik duygularına sahip olduğum doğru ve oğulların da anneleri üzerinde büyük bir etkiye sebep olduğunu biliyorum. Yoksa bundan şüpheniz var mı?"

"Affedersiniz madam," dedi Marillac soğukkanlılıkla. "Benim her şeyden şüphe etmeme izin verilir, çünkü annem tarafından bebekken terk edildim."

"Şövalye, bir kraliçesinin sözü dışında dünyadaki tüm sözlerden şüphe edebilirsiniz."

"Ah, madam! Ben bir asilzade değilim. Annemin, babamın kim olduğunu dahi bilmiyorum. Belki de kibar bir kadının uşağıyla se-

vişmesinden dünyaya gelmiş bir insanım."

Ruggieri:

"Dikkat edin delikanlı!" diye mırıldandı.

Fakat Déodat bu sözleri duymadan Catherine'e biraz daha yaklaşarak, boğuk bir ses ve ateşli bakışlarla devam etti:

"Görüyorsunuz madam, soyluların duygularına sahip olamıyorum ve her şeyden, hatta bir kraliçeden bile şüphe duyuyorum. Evet, bana bir kilisenin basamaklarını beşik olarak veren ve beni doğduğumda ölüme mahkûm eden aşağılık ve zavallı annemin bir kraliçe olmadığını ne malum. Belki de bu şekilde günahının sırrını benim mezarıma gömmek istedi? Kimim ben gerçekten? Kaybolmuş bir çocuk, ana babası tarafından doğumu reddedilmiş zavallı bir bebek, kötülerin yardım etmeyi reddettiği ve cömert kişilerin sadaka gibi çok az saygı gösterdiği bir varlık... çünkü kimse benim doğumumun sebebinin ne tür bir ilişki olduğunu bilmiyor. Sadece bir kadın bana acıdı. Beni kaldırdı, kollarına aldı ve öz oğlu gibi büyüttü. Annemin bana bol bol vermesi gereken gülümsemeleri ve okşamaları verdi. Bebekliğim boyunca beni tükenmez bir nezaketle sardı. Ve gençliğimde gerçekleri öğrendiğimde, bana bol bol teselli verdi. Bu kadın gerçek bir annedir, o benim kraliçemdir; o, Albert'in büyük ve asil Jeanne'idir. Ve bana onu sevip sevmediğimi mi soruyorsunuz, madam? Onu bir annenin sevilebileceği gibi seviyorum ve ona olan duygum, sahip olduğum her şeyi, yani hayatımı kutsayacak noktaya geliyor."

Marillac oldukça sert görünüyordu ve:

"Kraliçemin bana ölümümün onun için faydalı olacağını söylediği gün mutlu öleceğim," diye devam etti. "O zamana kadar madam, üzerime saçtığı vesayet gölgesi tarafından korunmak için yaşayacağım. Yanına yaklaşan herkesi gözlemlemek ve onu sarsılmaz elimle korumak için onun yanında yaşayacağım. Sizi temin ederim ki, bir tek o şüphelerime ilham verebilir. Beni terk eden gerçek anneme gelince, onun kim olduğunu asla ama asla bilmek istemiyorum."

Marillac kontu bu sözleri söylerken kollarını göğsünün üzerinde çaprazlayarak duruyordu. Kraliçenin duyduğu vicdan azabını ve çektiği acıyı belli etmesini bekliyordu. Fakat böyle bir şey olmadı. Kraliçe sadece kaşlarını çattı. Fakat sesinin ahengini bozmadan başını salladı:

"Jeanne d'Albret'ye ne kadar bağlı olduğunuzu anladım, ona olan sevginizi gördüm. Asil bir yüreğe sahipsiniz, bu nedenle Navarre kraliçesinin huzuruyla ilgili meselelerde size güveneceğim," dedi. "Bana lazım olan da buydu. Şimdi gidebilirsiniz. Birazdan size bahsettiğim büyük projelerden tekrar bahsedeceğiz, çünkü eğer Henri de Béarn başka bir taç kabul ederse, sizi Navarre tahtını işgal etmeye her zamankinden daha fazla layık buluyorum. Şimdilik göreviniz, formüle ettiğim önermeleri kraliçeye, yani kuzenime iletmek."

Catherine âdeti olduğu üzere öptürmek için elini uzattı. Fakat kont bunu görmemiş gibi yaparak kendisine bir selam verdi ve dışarı çıktı. Kraliçenin eli yavaş yavaş düştü.

Kont dışarı çıkarken müneccim ona eşlik edecekmiş gibi hareketlendi, fakat kraliçe onu bir bakışıyla durdurdu. Marillac'ın konağı terk ettiğine kani olunca, Ruggieri'nin elini tuttu:

"Biliyor," dedi.

"Hiç sanmıyorum."

"Hayır, hayır, biliyor! Çabuk vakit geçirmeden işareti verin!.."

"Ah madam! Ne yapıyorsunuz? Bu bizim çocuğumuz..."

Kraliçe onu hiddetle pencereye götürdü ve camı açtı.

"Sersemliğe lüzum yok! Çabuk diyorum!"

Kont bu sırada köprüyü geçiyordu. Catherine onun asil duruşunu izledi.

Müneccim:

"Acıyın!" diye inledi. "Aşkımızın meyvesi adına özür dilerim!" derken birkaç saniye de olsa vakit kazanmayı umuyordu.

Fakat Catherine daha fazla beklemeyerek Ruggieri'nin boynunda zincirle bağlı olan düdüğü kaparak ağzına götürdü... Tam öttürmek üzere iken Ruggieri engel oldu:

"Bakın! Şu adama bakın!" diye söylendi.

O zaman Catherine bir gölgenin harabeler arasından çıkarak konta katıldığını gördü. Bu adam Şövalye Pardaillan'dı.

Kraliçe:

"Demek yalnız gelmemiş," diye mırıldandı öfkeyle.

"Evet... Belki de etrafta daha birkaç adamı var. Bizim dört adamımız bunlarla dünyada başa çıkamazlar."

Ruggieri derin bir nefes aldı, Catherine, elindeki düdüğü şiddetle duvara çarptı:

"Bugün benden kaçtı, ama yeni bir fırsat bulacağım. Artık onu nerede bulacağımı biliyorum. Sizi temin ederim ki o her şeyi biliyor Renato. Ona kim söylemiş olabilir? Şüphesiz o şeytani kadın Jeanne d'Albret... ama o nereden bilebilirdi ki? Ah! İkisinin de ortadan kaybolması gerekiyor."

Ardından kendini kanepeye bırakıp düşünmeye başladı.

Müneccim:

"Madam," dedi, kraliçenin düşüncesini değiştirmek için. "Tutuklama emirleri hazırlandı."

"Hayır, hayır!" diye canlı bir şekilde cevap verdi. "Coligny'yi ve Navarre kralını rahat bırakmalarını istiyorum. Az önce burayı terk eden adam onlara Paris'teki varlıklarından haberdar olduğumu söyleyecek. Onları burada rahat bıraktığımı fark ettiklerinde cömertliğime hayran kalacaklar."

Kendi kendine düşündü sonra:

"Her şey yoluna giriyor. Bir ay içinde Fransa'da ne kadar Protestan varsa, hepsi Paris'te toplanmış olacak. O zaman..."

KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KÜÇÜK JACQUES-CLÉMENT

Şövalye Pardaillan, Marillac'a Coligny'nin konağına kadar eşlik etti. Vakit gece yarısına yaklaşmıştı. Marillac, az önce okuduğunuz bölümde yaşananlardan derinden rahatsız olmuştu. Çok az konuşuyordu ve arkadaşına onunla birlikte içeri girmesi için yalvardı. Pardaillan bu teklifi kabul etti.

Marillac kontu, Navarre kralı, Coligny ve arkadaşlarının uyandırılmasını istedi. Geleceğin kralı IV. Henri onu uyandırmaya geldiklerinde derin uykudaydı. Birden yataktan fırladı; kılıcını alarak, sert bir sesle:

"Savaşmalıyız?" diye bağırdı.

"Hayır efendim. Marillac kontu sizinle son derece önemli bir konu hakkında konuşmak istiyor."

Navarre'nin genç kralı memnuniyetle iç çekerek kılıcını yere bıraktı. Birden solgunlaşmıştı ve giyinmesine yardım edilirken hafifçe titriyordu. Sonra gülmeye başladı ve mırıldandı:

"Neden sefil bir insan gibi titriyorsun? Daha fazlası olduğunda titrersin!"

Büyük bir ahlaki değere sahip olan Henri de Béarn, yaşadığı gerginlikten kendini güvende hissetmiyordu. Yaralardan ve kan dökülmesinden korkuyordu, fakat bunların gerçekleşmesinden değil, bunlar olduğunda dövüşme yetisi köreldiğinden.

Kral, Coligny, Condé ve d'Andelot bir araya gelir gelmez, Marillac onlara Catherine de Médicis'in meskenlerini bildiğini söyledi.

Amiral Coligny:

"O halde kaçmalıyız!" dedi.

Navarre Kralı:

"Bilakis burada kalmalıyız..." cevabını verdikten sonra, "Catherine de Médicis, konağı ablukaya almadıysa ne pahasına olursa olsun onun niyetini öğrenmemiz gerekir."

"Majesteleri doğru söylüyor," dedi Marillac.

Catherine de Médicis ile yaptığı konuşmayı en ince ayrıntılarına kadar anlattı. Ardından, Huguenotların şefi olarak Navarre kraliçesinin tüm bu olaylardan haberdar edilmesi gerektiğine karar verilen uzun bir tartışma başladı. Öte yandan, barış hayali kuran Protestanları kurtarma fikrinden heyecan duyan Coligny, kralın tekliflerini sevinçle karşıladı. Bu bilgi salondakilere büyük bir neşe vermişti. Sonuç olarak sabahleyin kapılar açılır açılmaz Marillac kontunun hemen yola çıkması ve Kraliçe Jeanne d'Albret'ye olup biteni bildirmesini kararlaştırdılar.

Toplantıdan sonra kont bir koltuğun üzerinde yarım yamalak uyuklayan Pardaillan'a konuşulan şeyleri anlattı. Ve sabahleyin erkenden hareket etmeye mecbur olduğunu ilave ederek sözlerini şöyle tamamladı:

"Aşağı yukarı Paris'ten bir ay için ayrılacağım. Bu durumu nişanlıma bildirecek vaktim yok. Sizden ricam ona giderek bu seyahatimi bildirin. Aynı zamanda Kraliçe Jeanne d'Albret'ye her şeyi söyleyeceğimi ve kendisinden evlenme iznini alacağımı da söyleyin. Dostum, bu haberleri nişanlıma iletmeniz için size yalvarıyorum. Bunlar güzel gelişmeler ve sizin tarafından iletilmeleri daha da güzel olacaktır."

İki genç adam, dünyada ilgilerini çeken şeyler hakkında koşarak bir saat sohbet ettiler. Yani Pardaillan, Loïse hakkında ve Marillac, Alice hakkında konuşuyordu. Daha sonra samimiyetle vedalaşıp ayrıldılar, Şövalye dinlenmek için Montmorency konağına gitti.

*

Kont ertesi gün erkenden Paris'ten ayrıldı. Paris şimdi yeni bir şekil almaya başlamıştı. Kiliselerde durup dinlenmeden Huguenotlara çatan papazlar birdenbire susmuşlardı. Kraliçe sarayda din namına kan dökmenin cinayet olduğunu bağıra bağıra söylüyordu. Halk arasında, Katoliklerle Protestanlar sırasında ebedi bir barış anlaşması yapıldığına dair sözler dolaşmaya başlamıştı. Bu gürültülerin bu şekilde sona erdiğini gören kral samimi olarak memnundu ve bunun

için büyük bir domuz avına çıkmıştı. En mutaassıp Katolikler bile, sanki kendilerine bir emir verilmiş gibi susuyorlardı.

Çok yakın bir gelecekte Prenses Marguerite ile Navarre kralının evlenecekleri ve bu münasebetle Paris'te büyük şenlikler yapılacağı ve Jeanne d'Albret'nin kısa süre sonra en ünlü Huguenotlar eşliğinde Paris'e varacağı öğrenildi...

Dahası, bir kasaba, Huguenotları yok etmeyi arzulayan bir saldırıya uğradıktan sonra, mahkemenin kendileriyle ilgilenmesiyle hayrete düştü. Dinî tutkuları ateşlendiğinden dolayı bu yeni kraliyet ilişkilerine şüpheyle yaklaşıyorlardı.

Artık birçok tanınmış Protestan Paris'te serbestçe dolaşmaya başlamıştı. Bunların arasında Amiral Coligny de vardı ve Monsenyör Guise ona sarılmıştı. Ama bu olaylar hakkında detaylı konuşacağız ve eski romanların yaptığı gibi onları tahmin etmeyelim.

Bu süre içinde genç Pardaillan azap içinde Paris'te araştırmalar yapıp duruyordu. Bunların neticesiz kalması onda yavaş yavaş Loïse ile annesini Paris'ten başka yere götürüldükleri inancını uyandırmıştı. François de Montmorency de aynı fikirdeydi. İhtiyar Pardaillan'a gelince, ortadan adeta kaybolmuştu. Genç şövalye birçok defa Mesmes konağının etrafında dolaşmış, birkaç defa da duvardan aşarak içeri girmişti. Fakat koca konak bomboştu. İçinde tek bir canlı insan yoktu.

Marillac'a gelince, Jeanne d'Albret vazifesini yerine getirmek üzere çok uzaklara gitmişti.

Pardaillan, kontun ayrıldığı gün, Alice de Lux'ü ziyarete gitti. Alice içinde ender rastlanan ateşli bir mutlulukla karşıladı onu. İlk sözü, Marillac kontunun evden çıkarken saldırıya uğrayıp uğramadığını sormak oldu.

"Sakin olun madam," diye yanıtladı Pardaillan. "Kontun kılıcını kınından çıkarmasına gerek olmadı, çünkü kimse bize saldırmadı."

"Yine de mösyö, yalnız geldiğinizi görüyorum."

Pardaillan daha sonra o gece bir yabancının nasıl karşılarına çıktığını ve konttan kraliçenin olduğu yere kadar onu takip etmesini istediğini anlattı.

Alice korkuyla bağırdı:

"Caterine! Louvre'a gitti demek! Ah! Oradan canlı çıkamayacak!"

"Hayır, Louvre değil madam, ama tahta köprüye yakın bir konağa gitti. Oradan sağ salim çıktı ve ayrıca onu dışarıda beklediğimden ve Béthisy Sokağı'ndaki konağa kadar ona eşlik ettiğimden emin oldum."

Alice düşünceli bir şekilde sordu:

"Bu tuhaf görüşme hakkında size bir şey anlattı mı?"

"Evet, kont, Navarre kraliçesine birtakım gizli teklifler iletmekle görevlendirildi ve bugün şafakta Paris'ten ayrılması gerekti. Benden sizi görmeye gelmemi ve tüm endişelerinizi gidermeye çalışmamı istedi."

Alice solgunlaştı ve dudağını ısırdı. Sormaya cesaret edemediği bir soru ruhunu tedirgin ediyordu. Şövalye onun duygularını dikkatle gözlemledi ve Alice hakkında düşündüğü belirsiz şüphelerin artırdığını hissetti ve sonra onun tam olarak kim olduğunu öğrenmek için Alice'e göz kulak olmaya karar verdi. Onu rahatlatan tek bir şey vardı ve o da hiç şüphesiz Marillac'ı içtenlikle sevmesiydi.

"Hepsi bu değil madam," diyerek büyük bir doğallıkla devam etti. "Dostum, size duyduğu aşkı da bu yolculuk neticesinde kraliçeyle konuşacağını söyledi."

Pardaillan bu sözleri söylemeyi bitirir bitirmez Alice sarsılarak titremeye başladı. Ölümcül bir solgunluk yüzünü kapladı:

"Kayboldum!" diye alçak sesle mırıldandı.

"Hayır, beni anlamadınız madam. Mösyö Kont, majestelerinden, Paris'e döner dönmez, sizinle evlenmek için izin istemeye kararlı. Böyle bir haberin sizi mutlu edeceğini düşündüm."

"Evet, gerçekten," diye mırıldandı. "Bu büyük bir mutluluk. Ah! Öldüm!"

Alice birden düşüp bayıldı.

"Barabbas için! Bayıldı. Hay Tanrım! Yardım edin!"

Alice de Lux ölü gibi hareketsizdi ve şövalye, zavallı kadının solmuş yanaklarından iki gözyaşının süzüldüğünü gördü. Yaşlı Laura hemen koşarak geldi:

"Korkmayın," dedi şövalyeye, "yeğenim son zamanlarda böyle

bayılmalar yaşıyor. Onu olumlu ya da olumsuz anlamda heyecanlandıran bir şey işitince birden bayılıyor, ama endişelenecek bir durum yok."

Yaşlı kadın konuşurken Alice'in şakaklarını sirke ile ıslattı ve ayrıca küçük bir şişede bulunan iksirden birkaç damla yutturmak için çaba sarf etti.

"Ah!" dedi şövalye mekanik bir şekilde. "Madam sizin yeğeniniz mi?"

"Evet, mösyö ve benim tek akrabam... Kısa sürede kendine gelir. Hadi kızım, sakin olun. Bir şok mu yaşadınız yine?"

"Hayır," dedi genç kadın zorlukla konuşarak.

"Hoş olmayan bir şey mi yoksa?"

"Evet," dedi Alice üzgün bir sesle.

Birkaç dakika sonra iyileşti, her zamanki haline kavuştu. Şövalye, bunun üzerine gitmeye yeltendi ama Alice onun elini tuttu ve şövalyenin ona söyleyebileceği her şeyi titizlikle bilmek istedi. Kontun sözlerini birkaç kez daha tekrar ettirdi. Pardaillan da önceki gece olan her şeyin yeniden anlatmak zorunda kaldı.

Alice, sonunda evden ayrılan ve ondaki gizemi çözmeye hazır olan genç adamın sözlerine büyük ilgi gösterdi.

Pardaillan birkaç gün sonra Alice'i bir kez daha ziyaret etmek istediğinde burayı Mesmes konağı gibi kapalı buldu. Sonra komşulara sormaya gitti ama kimse ona bilgi veremedi. Pardaillan bu şekilde kendini Paris'te tamamen yalıtılmış halde hissetti.

Geriye kalan tek kişi Mareşal Montmorency'ydi. Onunla birlikte uzun saatler boyunca yeni planlar ve yeni araştırmalar tasarlamak için harcadılar, ancak bu da tatmin edici bir sonuç vermedi.

Son derece boş ve sinirli olan şövalye, zamanının çoğunu Paris sokaklarında dolaşarak, çeşitli şeyler düşünerek ve her zaman hedefi olduğu ani zulümleri gözeterek geçirdi. Bu sayede iyi bir ipucu bulup bulamayacağını görmek için yanından geçen insanlara kulak kabarttı. Neyse ki onu arayan ve onu ölü görmek isteyen kimse tarafından görülmedi. Maurevert'le ya da Anjou dükünün saraylılarından da herhangi biriyle karşılaşmadı.

Bir gün köprüden geçerken şans eseri, Saint–Geneviève Dağı'nı

ve Karmelit Manastırı'nı çevreleyen bir ara sokağa geldi. Bazı evler manastırın duvarına bitişikti ve hatta bazıları binaya bir arka kapıyla bağlıydı. Bunların çoğu, keşişler tarafından gizlice sübvanse edilen ve bugün bazı büyük bazilikalar veya kutsal alanlardakilere benzer şekilde, küçük türbeler, madalyalar ve kürek kemikleri gibi dindar nesnelerin satıldığı dükkânlardı. Bu küçük dükkânlardan birinde, kiliselerin sunaklarını süslemek için yapay çiçekler yapılır ve kullanılırdı. Kabaca aydınlatılmış ve altın yapraklarla süslenmiş küçük buketlerdi bunlar.

Gün sıcak olduğu için dükkân sahipleri caddede kapının önünde ve manastırın duvarlarının gölgesinde çalışıyorlardı. Görünen o ki, işi yöneten bir adam vardı, iki kadın ve bir genç kız, aktif olarak çiçekleri ve çalı dallarının şekillendirmekle meşguldü. O gruptan birkaç adım ötede çalışan yalnız bir çocuk vardı ve Pardaillan ona dikkatle baktı.

Çocuğun capcanlı bir zekayı gösteren derin gözleri vardı. Solgundu, zayıftı ve üzgündü, ama o anda halinden memnun görünüyordu ya da en azından işine tamamen dalmıştı. Gözlerini çevik parmaklarına dikmişti ve alnı ter içindeydi, ilgilerini çeken bir görevi yerine getirmeye kararlı çocuklar gibi dilini dışarı çıkarmıştı. Bazen çalıştığı küçük koluyla dalı uzaklaştırır ve işi daha iyi anlamak için gözlerini kapardı. Ardından kusurlu olduğunu düşündüğü detayları düzeltir ve görevine aktif olarak devam ederdi.

O çocuk bir sanatçının ruhuna sahipti. Bu, yalnızca derin ve dalgın bakışlarının taşıdığı estetik ve doğal tavırdan değil, aynı zamanda elleriyle tasarladığı eserin mükemmelliğinden belli oluyordu.

"Clément," dedi kadınlardan biri, "dünkü gibi iğnelenmemeye çalış."

Dükkânın çatısı altında çalışan zanaatkârlar, zaman zaman çocuğa küçümseyici bir hüzünle baktılar. Gerçekte, bu zavallı insanlar her zaman eşit ve geometrik formlarda altın yapraklar yaparlardı, oysa çocuk gerçekliğe öykünmek için çabalıyordu.

Pardaillan, nedenini bilmeden çocuğun işiyle ilgilendi. Genç sanatçının bitirir bitirmez yanına koyduğu geçmeli ve çiçekli dalları daha yakından incelemek için ona yaklaştı. Birdenbire işine dalmış olan çocuk, üzerine eğilen adamı görmedi. Sonunda gözlerini kal-

dırdı, bir an şövalyenin gülümseyen yüzünü inceledi.

Pardaillan:

"Burada ne yapıyorsun küçüğüm? Çalışıyor musun?"

"Oh, hayır mösyö, oynuyorum! Hâlâ nasıl çalışacağımı bilmiyorum."

"Ama yaptığın şey çok güzel."

Çocuk bu sözleri duyunca çok memnun olduğunu ifade ederek elini uzattı ve küçük bir dalı tıtarak gösterdi.

"Gül çalısının bir dalı," dedi.

Buz kırılmıştı. Şövalye, yeni küçük arkadaşını izlemekten büyük bir zevk duyarak çocuğa daha da yaklaştı:

"Peki gül ağacının bu dalını neden işliyorsun?"

"Ah! Çünkü kendime ait bir bahçem var."

"Nerede?"

"Manastırdaki büyük bahçede, şapelin yanında; bahçıvan kardeş onu bana verdi, istediğimi dikmek için."

"Ve sen gül fidanı mı dikmek istiyorsun?" diye sordu Pardaillan.

"Ah! Evet. Dikenlerle bir de çit yapmak istiyorum, böylece kardeşler içeri giremezler."

"Ama neden gerçek gül fidanları dikmiyorsun? Bu mevsimde çiçek açmadıkları için mi?"

"Ah! Kesinlikle, çünkü bu şekilde gül çalım her zaman çiçeklere sahip olacak. Çiçekleri yapıp dallara bu şekilde koyuyorum."

"Anlıyorum, evet, yaptığın şey çok güzel."

"Öyle değil mi?"

Küçük sanatçı, eserinin övüldüğünü görünce çok mutlu olduğunu söyledi:

"Ayrıca bilmediğiniz bir şey var."

"Hımın, peki nedir?"

"Benim annem yok, neden biliyor musunuz?"

Şövalye duygulandı:

"Hayır, evlat."

"Arkadaşım söyledi. Annem yoksa o öldüğü içinmiş. Onu Masumlar Mezarlığı'na gömdüler ve şimdi onun için birçok gül yapıyorum ve bir gün annemin gömülü olduğu yere gideceğim. Böylece gülleri görünce mutlu olacak, değil mi?"

"Elbette evlat, çok mutlu olacak."

Şövalye gitmeye karar verdiğinde, manastır zilinin çaldığını duydu. Arkasını döndüğünde, solgun yüzlü bir keşişin çocuğun elinden tutup:

"Gidelim Clément, içeri girme vakti geldi," dediğini gördü.

"İyi!" diye düşündü şövalye. "Görünüşe göre bu çocuk kendisine Clément ve Jacques diyor."

KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MESMES KONAĞI MAHZENLERİNDE

Şimdi yaşlı Pardaillan'ın bu sırada başına gelenleri anlatalım... O neler yapıyordu? Neden oğlunun yanına gitmemişti? Belki de Mareşal Damville ile birlikte bir taşra köyüne gitmişti? Bunlar şövalye tarafından sorulan nafile sorulardı, onun vazifesi bunları yanıtlamaya çalışmak olsa da bizim vazifemiz, bir romancının doğal niteliklerinden faydalanarak bunları derhal yanıtlamaktır.

Bunu, François de Montmorency'nin silahlı eşlikçisiyle birlikte kardeşini kışkırtmaya gittiği günün ertesinde, Mesmes konağına giderek yapıyoruz.

Bir pencerenin ardına gizlenmiş olan Henri, herhangi bir harekette bulunmadan kışkırtmaya destek oluyordu. Yalnızca mareşalin adamı, kapıya eldiveni çivilediği anda sarardı. Bu hakaret, kati ve ciddiydi, Damville, kaldırmak uygun olmayacağı için eldivenin olduğu yerde durması emrini verdi.

Konak ıssız görünmek zorundaydı ve bu nedenle hizmetçilerin çoğu, mareşalin Montmartre'deki konağına taşınmıştı. Aynı şekilde küçük konak garnizonu da gönderilmişti. Bu nedenle, Damville'e hizmet edecek sadece üç ya da dört hizmetçi ile aralarında yaşlı Pardaillan'ın da bulunduğu beş altı subay vardı. Jeannette, konağın aşçısı olarak terfi ettirilmişti ve dışarı çıkması gerektiğinde görünmemek için her türlü önlemi alıyordu. Öte yandan, konak iyi bir şekilde tedarik edilmişti. D'Aspremont, yarasının iyileşmesi için diğer eve götürülmüştü.

Bu olayın ertesi günü mareşal, Orthès'i ziyaret etmiş ve kendisiyle uzun uzadıya konuşmuştu. Mareşal, konağa düşünceli bir şekilde döndüğü zaman derhal Şövalye Pardaillan'ı yanına çağırdı:

"Buradan çıktığınız gece arabada kimin bulunduğunu biliyor muydunuz monsenyör Pardaillan?" diye sordu.

"Bunu bilmek benim görevim değildi," diye yanıtladı Pardaillan.

"Bu arabaya hücum etmekte kimin menfaati olduğunu da bilmiyor musunuz peki?"

"Bunu siz söylemiştiniz. Kardeşinizin bu işte menfaati varmış..."

"Oğlunuzun, kardeşimin hizmetine girdiğini ve bunun için bana hizmet etmek istemediğini söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet monsenyör... Neden bana bu soruları soruyorsunuz?"

"Sonra bize hücum eden adamı da takip ettiğinizi söylemiştiniz?"

"Evet, öyle oldu."

"Ve öldürmüş olduğunuzu söylemiştiniz."

"Kesinlikle monsenyör," dedi Pardaillan, sabırsızlandığı için bıyıklarıyla oynuyordu.

"Halbuki öldürdüğünüzü söylediğiniz kimse sıhhat ve afiyettedir."

Kılıç ve hançerini inceleyerek ihtiyaç halinde onları kullanabileceğinden emin olan Pardaillan:

"Ya, öyle mi? Fena bir havadis öyleyse!" diye söylendi.

"Gördüğünüz gibi iyi bilgilendirildim. Fakat bunlar dışında bir şey daha biliyorum. Size söylememi ister misiniz?"

"Eğer söylerseniz, bundan çok memnun olurum monsenyör."

"Beni en çok şaşırtan şey, sizin bir ölü ile kol kola gezmeniz. Çünkü hemen o gece öldürdüğünüz adamla kol kola Vuran Çekiç Meyhanesi'ne gitmişsiniz. Bu adamın ismini de öğrenmek ister misiniz?"

"Pek memnun olurum."

"Oğlunuz Şövalye Pardaillan..."

"Yani sizi serserilerin elinden ölümden kurtaran genç, değil mi?" diye sordu yaşlı şövalye, takdire şayan bir küstahlıkla.

Mareşal Damville kıpkırmızı kesildi. Şövalyeyi korkutmak istemesine karşın, o, kendisiyle açıkça alay ediyordu. Sinirle bir hareket bulundu, buna karşılık yaşlı adam, hançerini kınından çıkardı.

"Sinirlerimize hâkim olalım," dedi Damville, "En azından şimdilik. Bakalım... Sözlerim doğru, değil mi?"

"Eğer böyle diyorsanız monsenyör, size karşı çıkmak büyük bir cüret olur. Oğlumun hücum ettiğini söylüyorsunuz, buna inanmak istiyorum. Bana da ona eşlik ettiğimi söylüyorsunuz, mümkündür, bu durumda bana düşen yalnız sizi tebrik etmektir. Ben yanınızda bulunan kimseleri savaşçı asilzadeler zannediyordum. Meğer hepsi birer hafiye, birer casusmuş. Böyle bir durumda sizin mevkiniz de başkomutanlık değil, ancak başcasusluk olabilir."

"Pardaillan!.."

"Efendim..."

İki adam hiddetle birbirlerine bakıyorlardı, mareşal, gözlerini Pardaillan'dan önce kırptı. Pardaillan devam etti:

"Dilim sizi rahatsız ediyor, monsenyör. Ancak bu benim hatam mı? Kaderimin beni getirdiği yere bakın. Size sadık olmak için, bu dünyada en çok sevdiğim ve hayran olduğum insanla, yani oğlumla karşı karşıya geldim. Sizin çıkarlarınızı onunkilerle bağdaştırmaya kendimi zorladım ve sizi endişelendirmemek için yalan söyledim. Şimdi siz bana oğlumu neden tek hamlede öldürmediğimi mi soruyorsunuz? Tanrı aşkına, mösyö! Kılıcım, sizi bu kadar iyi bilgilendirenleri dağıtmak için yeterince hızlıdır. Sadece bir ölü bunu değiştirir. Tek fark bu."

Mareşal, kendisine daha evvel görülmemiş bir cüretle bakan bu sefili, hüzünle süzdü.

"Benim kızdığım şey bu değil..." dedi bir anda.

"Nedir o zaman?"

"Oğlunuz bu arabada kimlerin olduğunu biliyordu."

"Bunu ben bilmiyorum."

"Daha fazla yalan söylemeyin! Oğlunuz bunu bildiği gibi, size de söyledi."

"Aldanıyorsunuz."

Mareşalin hiddeti son haddine varmıştı. Pardaillan'a doğru iki adım ilerledi. Gözleri büyüdü. Hiddetinden titreyen bir sesle:

"İkinizin de birlik olmadığı ne malum? Beni takip etmediğinizi kim temin edebilir? Evet, siz sözde bana sadık görünerek hakikatte ihanet ettiniz. Oğlunuzla beraber arabada kimlerin bulunduğunu

ve onların nereye götürüldüklerini pekâlâ biliyorsunuz. Oğlunuzu Montmorency konağına, sizi de Damville konağına yerleştirerek bana zarar verme planı yaptılar... Siz ve oğlunuz benim gözümde birer alçaksınız..."

İhtiyar askerin bıyıkları dimdik olmuştu:

"Kapınızda çivili bulunan eldiveni oradan kaldırmadıkça, bana yaptığınız hakareti olmamış sayıyorum."

Damville daha fazla kendini tutamayarak hançerini çektiği gibi, Pardaillan'ın üzerine saldırdı.

Henri de Montmorency, François'nın adamı kapıya eldiveni çivilediğinde bu kadar acı çekmemişti. Olayın hatırasını kullanılarak edilen hakaret, olayın kendisinden daha ağırdı.

Ayrıca Pardaillanların, Jeanne de Piennes'in saklandığı yeri keşfetmiş olma fikri onun için dayanılmazdı. Babayı, konuşmanın başından beri, oğlunu kullanarak utandırmayı planlıyordu. Pardaillan'ın sitemi, ona saldırmak için kullandığı bir bahaneydi sadece.

Fakat yaşlı asker böyle şeylere pabuç bırakacak biri değildi. İhtiyar, bir kaya gibi durarak onu bekledi. Daha vurmaya vakit bulamadan mareşalin bileğini havada yakalayarak sıktı. Hançer yere düştü, mareşal acıyla inledi.

Pardaillan:

"Şu anda sizi gebertebilirdim," dedi. "Fakat bunu yapmıyorum. Montmorency'nin size yaptığı hakareti iade edebilmeniz için sizi hayatta bırakıyorum. Bundan dolayı bana teşekkür etmelisiniz."

Henri:

"Ben değil, siz gebereceksiniz!" diye bağırdı.

Sonra avazı çıktığı kadar imdat istedi.

Pardaillan:

"Demek dövüşeceğiz! Pekâlâ öyleyse!" diyerek kılıcını çekti.

Bu anda konaktaki herkes efendilerinin bağrışlarına karşılık verdi, kapı açılarak içeriye altı silahlı kişi girdi.

Henri:

"Çabuk şu herifi gebertin!" diye emretti.

İçeri girenler:

"Gebersin!" diye bağrışarak kılıçlarıyla saldırdılar.

Pardaillan odanın sol tarafına fırladı, kılıcıyla havada bir daire çizdi:

"Buraya gelin köpek sürüsü!" diye bağırdı.

Adamlar o tarafa gelince, kapının önü boşta kaldı ki bu, tam olarak Pardaillan'ın istediği şeydi.

Ardından kılıcını dişleri arasına alıp iki eliyle bir sandalyeyi kavradı. Havaya kaldırıp düşmanlarına doğru attıktan sonra onları odanın diğer ucuna göndermiş oldu. Sonra kılıcını eline aldı ve kahkahalar eşliğinde odayı terk etti.

Yukarıdan aşağıya inmesi birkaç saniyelik iş oldu. Doğru kapıya koştu. Fakat kapı kapalıydı. O zaman bahçeye giden koridora daldı. Fakat burasının da kilitli olduğunu dehşetle gördü. O zaman ağır bir küfür savurdu. Çaresiz dövüşmesi gerekiyordu. Karşısında iyi silahlanmış ve oldukça öfkeli yedi adam vardı.

Bulunduğu koridor böyle bir kavga için oldukça müsaitti. Çünkü burada yan yana ancak üç kişi kılıç kullanabilirdi... Böylece arkasından emin bulunarak çarpışabilecekti.

"Onları," dedi dişlerinin arasından, "teker teker öldürebilirim."

Hayatını kurtarabilmek için başka tercihi olmadığından bu yolu seçti.

Darbeler üzerine yağıyordu, fakat iyi bir kılıç ustası olarak onları durduruyor ve karşı hücumda bulunuyordu. Bir adam yaralandı, diğerleri ise savaşma sanatını bilmedikleri için, korkunç şekillerde uluyorlardı.

Pardaillan, yalnızca gerekli olduğunda geri adım atıyor, onu odanın sonundaki kapıya sıkıştırırlarsa öleceğini biliyordu. Öte yandan alana hâkim olduğu sürece kendini savunabilir ve rakiplerine saldırabilirdi.

Bu esnada bir kılıç omzunu kesti ve yaradan kan damlamaya başladı.

Pardaillan bir küfür savurdu. Beş adım geri çekilip düşmanlarına baktı. İçlerinden yalnızca üç tanesini ölümcül bir şekilde yaralaya-

bilmişti. Pardaillan sağ kolunda birdenbire bir ağırlık hissetti. Orthès ile yaptığı düelloda aldığı yaranın yeri sızlıyordu. Hemen kılıcını sol eline aldı ve "Sanırım buraya kadarmış," diye düşündü.

Fakat hemen sonrasında Homeros'un kahramanlarından biriymişçesine bağırmaya başladı:

"Alçak köpekler! Utanmaz reziller! Kılıç öyle kullanılmaz, böyle kullanılır! Haydi, çekilin önümden!" diye bağırdı.

Bir adam daha yere düştü. Fakat Pardaillan göğsünü kesip geçen bir kılıcı ve yaradan akıp giden ılık kanı hissetti. Bunu gören Henri:

"Ha gayret! İşini bitiriyoruz!" diye bağırdı.

Karanlık koridorda naralar yankılanıyor, kılıçların şıngırtısına küfürler eşlik ediyordu.

Bu azgınlıkla yapılan yeni bir hücumu defederken bu sefer de sol bileğinden bir yara aldı. Bileğinden o kadar acı duydu ki, kılıcını yeniden sağ eline aldı. Bir subaya sert bir darbe indirip adamın bir sarsılış sonrası hareketsiz kalışını izledi.

Bu sırada Damville de gayet uzun bir kılıçla hücuma katılmıştı. Şövalye son bir gayretle bunu da çeldi. Fakat bu sefer de sol dizinin üzerinden derin bir yara aldı.

"Bitti!" dedi etrafına bakınırken.

Pardaillan yorgunluktan ve kaybettiği kandan dolayı kuvvetinin kesildiğini ve gözlerinin kardığını hissetti. Partiyi kaybetmişti. Sağ kolundaki ağrıya daha fazla dayanamayarak kılıcını bıraktı. Sol eliyle duvara dayanarak geriliyordu. Karşısında gözleri dönmüş dört kişi, ellerinde kılıçlarla saldırıyorlardı.

Birdenbire duvara dayadığı sol eli boşluğa tesadüf etti. Pardaillan kendisini kaybederken, birtakım merdivenlerden yuvarlanmakta olduğunu hissetti. Artık onun için her şeyin bittiğini düşündü.

"Kapıyı kapatın," dedi Henri. "Siz Pardaillan'ın ne kurnaz tilki olduğunu bilmiyorsunuz. Yalandan öyle yapıyor. Sağ koluna hiçbir isabet olmadığı halde mahsus sanki sağ kolundan yaralanmış gibi yaptı. Herhalde mahzene bizi mahsustan çekmek istiyor... Hangimizde onunla uğraşacak hal kaldı? En iyisi mahzenin kapısını sıkıca kapayarak onu orada tek başına ölüme terk etmek olacak. Bu kapıyı dünyada kıramaz. İçeride gebersin!"

Askerler itaat edip kapıyı kapattılar.

Halbuki Pardaillan'ın yuvarlandığı yer, daha evvel oğlunun kilitlendiği, konağın büyük mahzeniydi. Merdivenlerden yuvarlanarak zemine ulaştığında bayılmıştı. Eğer mareşal takip etseydi, onu kolaylıkla öldürebilirdi. Yine de Damville Pardaillan'ın bu kadar zayıf durumda olacağına ihtimal vermedi. Askerlerinin sayısı azdı, bu nedenle mahzende savaşmayı doğru bulmadı. Pardaillan'ı mahzene kilitleyip ölüme terk etme fikri daha cazip geliyordu.

"Birkaç güne kalmaz," diye düşündü, "yalnızca Seine Nehri'ne atılması gereken bir ceset olacak."

Bunun üzerine yukardakiler sevinerek mahzenin önünden ayrıldılar.

İhtiyar Pardaillan epey yara aldığı halde bunların hiçbiri tehlikeli değildi. Nitekim düştüğü taşlar üzerinde bir saat kadar baygın yattıktan sonra yavaş yavaş kendini toplamaya başladı.

Aklı başına gelince, ilk olarak henüz ölmediğini düşündü ve bundan dolayı şaştı kaldı. Fakat acaba neredeydi? Mahzenin serinliğiyle küçük hareketler yapabilmeye başladı, ayağa kalktı, oturdu, elini alnına koydu, birkaç dakika böyle bekleyip düşünmeye çalıştı. Böylesi karanlık bir yerde olmasına hayret ediyordu. Nihayetinde aklına gelen ilk fikir, "ölmemişim!" oldu.

Eliyle sağı solu inceledi. Her taraf taştı. Sol tarafında da hemen bir taş merdiven bulunuyordu. O zaman bulunduğu yerin bir mahzen olduğunu anladı.

Zayıf bilinci düşünmeye devam ederken aklına gelen ikinci fikir, "Tabii eğer beni gömmedilerse," oldu.

Bu korkunç ihtimal yüzünden titredi.

"Gömülmüş olsam da olmasam da hayattayım!" dedi kendine.

Kendini tarif edilemez bir memnuniyetle sürüklemeye başladı. Bir mezarda olmadığından emin oldu.

"Neredeyim ben lanet olsun! Burada ne yapıyorum? Boğazım da o kadar kuru ki! İçecek bir şeyler bulmam gerekiyor."

Yaralı adam, ağzından bu sözler dökülürken kendini zeminde sürüklemeye devam etti. Birden eline soğuk ve silindir şeklinde bir şeye çarptı.

"Bu da ne?" diye sordu kendine.

Onu almak istedi, fakat düşürdü, ardından bir sıvının bacaklarını ıslattığını hissetti. Bacaklarını ıslatan sıvı bedenine adeta yeniden yaşam verdi, cam parçalandığında çıkan gürültüyse muhakeme yeteneğini canlandırdı.

"Bir şişe!" diyerek bağırdı. "Bu mümkün mü? Sanırım, evet. İçleri dolu şişeler bunlar! Acaba neyle dolu? Bakalım..."

Ve karanlıkta bunlardan birinin ağzını yere vurdu. Kırılan şişeden soğuk şarap akmaya başladı. Pardaillan bir hamlede bunu sonuna kadar içti.

"Bu şarap ölüleri bile geri getirebilir!" dedi.

Şarabın etkisini çoktan hissetmeye başlayan Pardaillan, gücünü topladıktan sonra hafızasının yerine gelmeye başladığını fark etti. Mareşal ile olan anlaşmazlığını, onun öfkesini, adamlarıyla dövüşmesini, kaçışını ve koridorda dövüşünü hatırlıyordu. Fakat mahzene düşüşünü hatırlamıyordu, çünkü düştüğü esnada çoktan bayılmıştı.

"Mademki yaşıyorum, mademki beni öldürmek için peşimden gelmeye cesaret edemediler, biraz kuvvet bulmaya çalışmalıyım," diye düşündü. "Herhangi bir yerimin kırık olmadığını düşünüyorum. Fakat bir ya da iki kesiğimin olduğu da kesin."

Bunun üzerine parmaklarıyla usta bir cerrah gibi vücudunun her tarafını inceledi. Evvela başının arkasında bir yara vardı. Bu herhalde mahzene düşerken olmuş olacaktı. Bir de dişi kırılmış ve burnu hafifçe sıyrılmıştı. Sağ dirseği de bir yere çarptığından olacak sızlıyordu. Orthès'le yaptığı düelloda sağ eline aldığı yara açılmıştı. Sol bileğinde ve sol dizinin üzerinde de birer yara vardı. Göğsünden de yaralanmıştı. Başka bir şeyi yoktu.

Özetle, detaylı bir inceleme yaptıktan sonra, Pardaillan yaralarının bunlardan ibaret olduğunu gördü. Ardından bu yaralarla bir mahzenin içinde ölmesi için sebebi olmadığına kani oldu.

Bununla beraber, epeyi çok yarası vardı, sarf ettiği emek ve kaybettiği kan nedeniyle ikinci kez bayıldı. Bu kısa süreli baygınlıktan sonra ayılıp kendine geldi. Susuzluğu azalmamış, bilakis kuvvetlenmişti. Hemen elini bir şişeye uzatmış, tıpasını çıkarıp doktor tavsiyesine uymaya çalışan bir hastanın ilaç içmesi gibi şarap içmişti.

Sonra gömleğini çıkararak yaralarını sarmaya karar verdi. Ancak uzun süreli pratiklerle elde edilebilecek bir uzmanlıkla, gömleğini şeritler halinde yırtıp pek çok sargı bezi elde etmiş oldu.

Yaralarını temizlemek için su yerine şarap kullandı. Bu yöntem cerrahlar tarafından ne kadar hoş karşılanırdı? İşin aslı tüm bu işlemler bitip ayağa kalktığında, yaşlı şövalye kendini oldukça rahatlamış hissediyordu. Sonrasında mahzenin karanlığında gözlerini gezdirmeye başladı.

"Ne biliyorsun?" dedi kendi kendine. "Yaralar için endişelenmeye değmezdi, çünkü eğer yanılmıyorsam, dört ya da beş gün içinde zaman onları benim için kalıcı olarak iyileştirecek. Tek derdim açlık. Burada açlıktan öleceğim ve bu çok yazık, çünkü otuz muharebe, yüz düellodan sağ salim çıktıktan sonra, bu inde açlıktan öleceğim. Gerçekten, tüm uğraşım boşuna."

Böyle konuşarak ayağa kalktı ve kapıya çıkan merdivenleri aradı ve şu ya da bu şekilde kurtulmanın mümkün olup olmadığını görmeye çalıştı. Konağın temelini oluşturan kalın duvarlardan kaçmanın imkânsız olduğunu çabucak anladı. Aniden, kurtulamadığı takdirde, uyurken gelip boğazını kesebilecekleri aklına geldi. Ancak garip bir çelişki, belki de bir umut dürtüsüyle, açlıktan ölmek üzere olan Pardaillan, boğazı kesilerek ölme ihtimaline hiçbir şekilde maruz kalmak istemiyordu.

Daha sonra, çıkamayacağı kabullendiği için, bari onların mahzene girmelerini engellemek amacıyla kapının arkasına bir barikat kurmaya karar verdi. Gerekli malzemeleri arayarak ve önümüzdeki işi yapmak için yeterli dayanıklılığa sahip olmak amacıyla tekrar merdivenlerden aşağı indi. Yani, o şişelerin olduğu köşeye gitti, birinin boynunu kırdı ve dudaklarına dayadı. Ama aniden durdu ve Damville halkı tarafından saldırıya uğradığı zamankinden daha heyecanlı bir küfür savurdu. Çünkü o zaman, oğlunun Mareşal Damville'in mahzenindeyken anlattığı, mahzende pastırmaların bulunduğu belirli bir yere atıfta bulunduğu ayrıntılı hikâyeyi hatırladı.

"Belki bu, oğlumun bana bahsettiği mahzendir ve pastırmalar hâlâ yerindedir. Sanırım açlıktan ölmekten kurtuldum artık."

Şişeyi boşalttı ve pastırmaları aramaya başladı ve zor da olsa sonuna onları buldu:

"Burada yatak, serinletici içecekler ve sağlıklı, besleyici etler var. On beş günlük istirahatimi garanti ettim."

Bu arada kapıya birkaç kalas dayadığı için dışarıdakiler onu uyandırmadan içeri giremeyeceklerdi. Ayrıca kılıcını kaybettiğini ve yanında sadece hançerinin kaldığını eklemek gerekir.

Yavaş yavaş karanlığa alıştı ve havalandırmadan gelen ince ışık ipliği ona bir güneş ışını gibi göründü. Onun sayesinde günleri sayabiliyordu. Dayanıklı yapısı nedeniyle iyileşmeye başlamıştı. Ancak ne yazık ki, onca dikkatine rağmen pastırmaları çabucak tükendi ve bir gün son pastırması kaldığını fark etti.

Mahzene kapatalı bir aydan fazla olmuştu. Yaraları tamamen iyileşmişti ve şövalye kendini her zamankinden daha güçlü hissediyordu. O zamana kadar susuzluk ya da açlık çekmemişti ama esas sorunu devam ediyordu: Hâlâ kilit altındaydı. Mahzende uzun süre kaldığı süre boyunca, Pardaillan kaçmanın bir yolunu bulmak için tüm hayal gücünü kullandı; birçok şey düşündü ve bazıları gerçekten iyiydi, ama pratik olmadıkları için onları birbiri ardına elemek zorunda kaldı, sonunda kendini büyük bir korkuyla da olsa, dışarı çıkamayacağına ikna etti. İki ya da üç gün sonra erzakları tamamen tükenecek ve sonra ölüm gelmeden önce uzun ve korkunç ızdıraplar başlayacaktı.

KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM
JEANNE D'ALBRET

Bu noktada, Marillac kontu, Kraliçe Catherine tarafından kendisine emanet edilen görevi yerine getirmek için yolculuğuna başladığında, Jeanne d'Albret, Rochelle'deydi. Burası güçlü bir kaleyi andırıyordu, Protestanların fiili başkentiydi ve onlar için hâlâ sığınaklarının en iyisi olarak kabul ediliyordu.

Jeanne d'Albret, emrindeki güçleri orada yoğunlaştırmıştı ve aynı anda iki eylemden ibaret, cesur olduğu kadar basit bir plan tasarlamıştı. Vicdan hürriyetini tek vuruşta fethetmeye meyilli Fransa'nın bütün Protestanlarını Rochelle'in duvarları içinde toplamak istiyordu. Başka bir deyişle, kazanma ya da ölme zamanının geldiğine karar vermişti. Bu ordu bir kez birleşip örgütlendiğinde, onun kişisel sorumluluğunu üstlenecek ve doğruca Paris'e yürüyecekti. Planın ilk bölümü böyleydi. İkincisi, ordunun taarruzu başlatacağı Montmartre tepelerine varmasıyla aynı zamana denk gelecek olan başkent içinde büyük bir grev başlatma niyetinden oluşuyordu. Bu sayede IX. Charles iyice kışkırtılacak, Coligny, Condé ve Henri de Béarn liderliği alarak onu kaçıracaklardı.

Diğer bir deyişle, kazanmanın ya da ölmenin vaktinin geldiğini düşünüyordu.

Üç veya dört yüz Protestan, küçük gruplar halinde veya tek tek Paris'e girecek ve şehrin Louvre ve Montmartre arasındaki her tarafını yavaş yavaş işgal edecekti. Tüm bunlar da planın ikinci kısmıydı. Akabinde Jeanne d'Albret'nin bin piyade, iki bin atlı ve yirmi toptan müteşekkil ordusu Paris surlarının önünde belirecek ve onun Montmartre tepelerinden verdiği bir işaret üzerine Henri de Béarn, ardından Condé ve Coligny atlarına binip geleceklerdi. Şehirdeki dört yüz Huguenot'u Paris çevresinde toplanacak ve o küçük ordu, Parislilere Kral IX. Charles'ın Huguenotların elinde olduğunu

haykırarak, kuşatılmış şehri Montmartre kapısı yönünde geçecekti. Aynı anda Montmartre kapısı dışarıdan saldırıya uğrayacaktı.

Jeanne d'Albret, Louvre'a doğru yürüyen oğluyla yeniden bir araya gelmek ve koşullarını Catherine de Médicis'e empoze etmek için neredeyse hiçbir direniş göstermeden Paris'e bu şekilde gireceğine inanıyordu. Burada kraliçenin büyük bir planı vardı. Umutsuzluktan ilham aldığı ve başarılı olup olmayacağından emin olmanın zor olduğu doğrulanabilir. İnfazı başlatmak için Paris'e gizlice yerleşen Henri de Béarn, Condé ve Coligny yaşanan bütün o zulüm ve haksızlıkları hatırlatarak IX. Charles'ı kaçırma konusunda bazı Katolikleri yanlarına çekmeye çalışacaklardı.

Saint-Germain barışının imzalanmasından sonra Jeanne d'Albret, daha önce almış olduğu kararlara aykırı olduğu için onu büyük bir kargaşaya sokan bir mektup aldı. Mektup IX. Charles'dandı. IX. Charles, Navarre kraliçesine iyi niyetini garanti ederek, krallığı kana bulayan kavgaları sonsuza dek sona erdirme konusundaki samimi arzusunu iletiyordu. Daha sonra, ondan Blois'daki bir zirve toplantısında kendisine katılmasını istedi. Uzun süreli ve kesin barışın koşullarını sağlayacağını ve bunun samimi bir şekilde garantisini vereceğini de sözlerine ekledi. (Henri de Béarn'le Marguerite de France'ın, Catherine'in nasihatiyle düşünülen evliliklerini hakkında Navarre kraliçesinin ne düşünüldüğü de soruluyordu.)

Birkaç gün boyunca, Jeanne d'Albret bu mektubun içeriğiyle meşgul oldu, ancak planlarının hazırlık faaliyetlerini askıya almadı. Kralın elçisine uygun bir zamanda yanıtını ileteceğini söyledi.

Marillac kontunun Paris'ten on altı gün önce çıkıp, Rochelle'e ulaştığında işler işte böyleydi. Kont çok heyecanlıydı. Duygularının esas olarak yoldayken aldığı kararlardan kaynaklandığını da eklemeliyiz. Kont, Jeanne d'Albret'yi gerçek bir mücevhere dönüştürmüş durumdaydı. Onu sadece bir oğul gibi sevmekle kalmıyordu, aynı zamanda ona hayrandı ve onu mükemmel bir kadın olarak görüyordu. Aslında az önce bitirdiği bu on altı günlük monoton yolculuğa çıkma amacı, kraliçenin vereceği cevabı öğrenmek içindi. Onun için esas mesela barış değil, Alice'le yapacağı evliliğiydi.

Kraliçenin bir itirazda bulunacağını tahmin etmiyordu, ama ilk kez, bazen talihsiz olayların önsezisi olan o belirsiz huzursuzluklar-

dan birini yaşıyordu: Alice de Lux kimdi? Nereden gelmişti? Navarre kraliçesinin sarayına ne yapmaya gelmişti? Bu sorulara kimse tam olarak cevap veremezdi. O zamana kadar Marillac bu ayrıntılarla meşgul değildi, çünkü Alice'i sorgusuz sualsiz seviyordu, ancak bu noktada kesin bir karar vermek zorunda olduğunu gördü. Kraliçenin fikrini ve onayını alacak, Alice'le bu şekilde, gönül rahatlığıyla evlenecekti.

Bunu kabul etmek bizim için önemli. Kont, Alice de Lux'e hiç soru sormamıştı ve bu nedenle kraliçenin taptığı aşkı hakkında ne düşünebileceği konusunda endişeliydi. Marillac, Alice de Lux'ün ailesinin kim olduğu konusunda biraz endişeliydi ama onun asil bir beşikten geldiğini biliyordu. Aslında Lux ailesi, XII. Louis'nin saltanatının ilk günlerinde kolonilerden birinde önemli bir konuma sahipti. Genç kadın, küçük yaşta anne ve babasını kaybetmişti, birkaç uzak akrabasından başka kimsesi yoktu. Marillac ve kraliçenin bildiği buydu.

Daha önce de söylediğimiz gibi, Marillac kontu Rochelle'e vardığında biraz heyecanlandı ve oraya varır varmaz hemen kraliçenin nerede olduğunu sordu. Onu görünce çok mutlu oldu. Zaten Jeanne d'Albret'nin huzurunda bulununca tüm meşguliyetlerini unutur ve gözlerinde mutluluk parlardı. Kraliçe onun elini tuttu ve samimi bir sevgiyle ve bir saray mensubu gibi öptü.

"Ne haber var çocuğum? Sizi buraya ansızın getiren şeyin fena bir haber olmamasını dilerim," diye söylendi.

"Hayır majeste, bilakis çok iyi haberlerle geldim!"

Jeanne d'Albret birkaç dakika boyunca Marillac'ın gözlerine baktı, ama dudaklarına kadar gelen soruyu soramadı. Marillac bunu anlayarak sözlerini tamamladı:

"Başta Kral Henri de Béarn olmak üzere Monsenyör Amiral ile Condé prensi sıhhat ve afiyettedir."

Büyük bir endişeden kurtulan kraliçe:

"Sizi oğlum mu gönderdi?" diye sordu.

"Hayır efendim. Beni memur olarak yanınıza gönderen Catherine de Médicis'tir."

Ve koynundan çıkardığı mektubu diz çökerek kendisine uzattı Jeanne d'Albret:

"Demek Paris kralının annesini gördünüz?" diye sordu Jeanne.

"Evet majeste! Bu şerefi kazandım."

Böyle diyerek Catherine de Médicis'in görüştüğü meseleleri, barış tekliflerini ve evlilikle ilgili her şeyi aynen tekrarladı, sunulan teminatları belirtti. Kraliçe, ruhu başka bir diyarda olsa da olanca dikkatiyle dinledi.

Kraliçe düşündü:

"Bu hususta biraz düşünmeliyim," diye cevap verdi Marillac susar susmaz. "Cevapları yine sizinle göndereceğim. Ayrıca Navarre kralına ve Monsenyör Colignye de birer mektup götüreceksiniz. Yapılan teklifler hakkında düşüneceğim. Öyle zannediyorum ki yarından sonraki gün meclisimizi toplamamız gerekecek, bu sorular üzerine müzakere edeceğiz. Böylece evladım, siz de üç gün içinde Paris'e geri dönebilecek ve dinlenebileceksiniz. Mümkün olduğunca yakınımda olmaya çalışın."

Marillac, oğlunun ve krallıktaki tüm Protestanların kaderinin bağlı olduğu teklifleri dinlerken gösterdiği sakinliği hayran kalarak kraliçenin karşısında eğildi.

Ardından Jeanne d'Albret, yumuşak bir sesle:

"Neyse, politikayı ve savaşı bir kenara bırakalım da şimdi sizden bahsedelim. Demek Catherine de Médicis'i gördünüz," dedi.

Bu soruyu neredeyse fısıldarcasına sormuştu, Marillac onun kastını anlayıp yanıt verdi:

"Evet madam, annemi gördüm."

Jeanne d'Albret bu yanıtı beklediği için herhangi bir hayret ifadesi göstermedi.

"Annemi gördüm," diye devam etti Marillac, "O da bir vakitler terk etmiş olduğu oğlunu görerek tanıdı."

"Buna emin misiniz?" diye sordu Jeanne heyecanla.

"Tamamıyla! Ancak kalbi taşlaşmış olan bu kadında bu olay hiçbir etki yapmadı. Bana tek bir hüzünlü bakış dahi yöneltmedi. Madam, anneme terk edilmiş bir evlat olduğumu söyledim, çektiğim ve çekmekte olduğum tüm ızdırapları ona anlattım. Çaresizliğimi acı sözlerle dile getirdiğim için bir çığlık koparmasını umdum fakat yü-

zünde mimik bile oynamadı. Ancak buna karşın yine de söyledim..."

Kont keskin bir ifadeyle durdu.

"Cesur olun oğlum!" dedi Jeanne d'Albret, "Cesaret ve sebat."

"Haklısınız madam. Kraliçe Catherine'nin benim için bir düşmandan başka bir şey olduğunu düşünmüyorum. Onunla yaptığım görüşmeden tüm hatırladıklarım bunlar. Majestelerine, onun size yaptığı teklifleri ilettim, ama bana yaptıklarını henüz söylemedim madam..."

"Nasıl bir teklif?"

"Kral Henri de Béarn'e Polonya krallığını teklif etti ve Navarre tahtının boş kalması..."

"Ne?" diye sordu kraliçe.

"Şayet o bunu kabul edecek olursa bana da boş kalacak olan Navarre krallığını vermeyi düşünüyormuş. Ah! Kral ben olacağım! Söylemeye bile dilim varmıyor..."

Jeanne d'Albert birkaç dakika düşünceli ve sessiz kaldı. Evet, kontun daha önce de söylediği gibi, bu, Catherine de Médicis'in oğlunu Marillac kontu şahsında tanıdığının ve hiç şüphesiz, diğerleri üzerinde olduğu gibi kendisi üzerinde de gurur ve kudretle dolu olduğunun kesin kanıtıydı. Öldüğünü sandığı oğlunun hayatta olduğunu öğrenmişti, şüphesiz onu cezbeden bir şeydi bu, ama duygularını kendi oğlunu bile kandıracak kadar gizlemeyi başarmıştı.

Henri de Béarn'in Polonya tahtını işgal etme olasılığına gelince, kraliçe bir an için endişelenmedi. Polonya kesinlikle güzel bir krallıktı, ancak Jeanne d'Albret, Fransa tahtı için bile ülkesini terk etmezdi. Henri'ye gelince, aşırı gençliğine rağmen, Jeanne d'Albret onun daha büyük hırsları olduğunu ve belki de ruhunun en derin köşesinde bir gün Fransa kralının Bourbon olacağı ve kendisinin çifte unvana sahip olacağı inancını, bu ihtimalini düşündü: Fransa ve Navarre kralı. Ama onu en çok etkileyen şey, böyle bir kombinasyonun Catherine tarafından tasarlanmış olmasıydı ve bundan iki sonuç çıkardı. Birincisi Catherine de Médicis, öz oğlu Marillac'ı kendisine bir taht vermek istediği için çok seviyordu. İkincisi, oğlunun mutluluğu bu barışa bağlı olduğundan, Huguenotlar ile barış tekliflerinde mutlaka samimiydi. Navarre kraliçesinin fikirleri bun-

lardı, korkunç sonuçlara yol açabilecek fikirlerdi bunlar, çünkü Jeanne d'Albret, oğlu Henri'nin IX. Charles'ın kız kardeşi Marguerite ile evliliğini kabul etmek için Blois'e ve ardından Paris'e gitmeye karar verdi. Sonra Marillac'a sordu.

"Ya, öyle mi? Peki bu konuda sizin fikriniz nedir?"

"Sanırım madam," diye yanıtladı kont tereddüt etmeden, "planlarıma uygun değil. Annemin projesini gerçekleştirmenin önüne geçebilecek siyasi zorluklardan bahsetmek istemiyorum ve basitçe şunu söyleyeceğim ki, saltanat sürmek için beceriksiz biriyim ben. Kral olacak bir yapıya sahip değilim. Ben sadece hayatta mutluluğu bulmak istiyorum ve onu bir tahtta bulacağıma da inanmıyorum. Öte yandan beni kral ve kraliçenin tahtına oturtmak nahoş olurdu. Ama bunu bir kenara bırakalım, madam, esas düşüncelerimi açığa çıkarmamın zamanı geldi. Bana alaka gösteren tek kişi sizsiniz."

"Konuşun oğlum," dedi Jeanne d'Albret, "ve sizi bir kraliçe olarak değil, anneniz olarak dinlediğimi unutmayın."

"Biliyorum madam ve bana gerekli cesareti veren de bu. Tek kelimeyle, ruh halimi anlamanızı sağlayacağım."

"Söyleyin lütfen."

"Pekâlâ, madam, seviyorum."

Jeanne d'Albret'nin yüzü büyük bir mutlulukla ışıldadı ve anne yüreğinde, karşısındaki genç adamı sadece büyük bir aşkın mutlu edebileceğini anladı.

"Ah, oğlum!" diye haykırdı. "Sizi temin ederim ki, kalpten, derin ve sadakatle severseniz, çok mutlu olursunuz."

"Evet madam," dedi genç adam heyecanlı bir sesle. "Önceden, yani sefil durumdayken düşündüğümde, ölüm benim için olası tek çözüm gibi görünüyordu."

"Ve şimdi?" diye şefkatle gülümseyerek sordu kraliçe.

"Şimdi madam, yaşamanın mutluluğunu hissediyorum ve onun için yaşamak istiyorum."

"Beni ne kadar mutlu ettiniz sevgili oğlum! Çünkü seviyorsanız, hak ettiğiniz gibi sevildiğinize de inanıyorum."

"Ben de inanıyorum... Evet eminim, o da beni çok seviyor, tıpkı benim onu sevdiğim gibi."

"Aslında," dedi kraliçe tatlılıkla. "Hayatınızın yoldaşı olabilecek, hüznünüzde sizi teselli edecek, hayatınızı aydınlatan bir güneş gibi olabilecek değerli bir kadın tarafından sevilmek sizin için büyük mutluluk. Sizi ne zaman üzgün görsem hep bunu diliyordum. Ama bir bakalım, bana taptığınız sevgilinizin adını henüz söylemediniz."

Marillac, huzursuzluklarının ona yeniden saldırdığını hissederek sarsıldı.

"Onu zaten tanıyorsunuz, madam," dedi titrek bir sesle. "Benim gibi, o da majestelerinde tatlılık ve nezaket buldu. Zayıf, hamisiz, cezalandırılmaktan kaçan ve dünyada bir başına olan bu kadını, tükenmez bir hayırseverlikle yanınıza aldınız... ki bu, gelecek nesiller nezdinde savaş girişimlerinizden daha etkili olacaktır."

Navarre Kraliçesi:

"Alice de Lux?" diye mırıldandı hüzünle.

Kont:

"Evet Majeste. Alice de Lux!" diyerek dikkatle kraliçeye baktı. Sanki yüzünden ne düşündüğünü anlamak, kalbinden geçenleri okumak istiyordu.

Fakat denemesine karşın, kraliçe yenilmezdi. Jeanne d'Albret, kontun az önce bahsettiği ruh cömertliğine gerçekten sahipti. Üstün bir ruhtu, çünkü dudaklarından çıkacak acılı şaşkınlığı nasıl koruyacağını biliyordu. Öte yandan kontu bu entrikacıdan uzaklaştırmak ya da genç kadın hakkında bildiklerini ortaya çıkarmak Marillac'ı tedavisi olmayan bir depresyona sokardı.

Sapsarı kesilen Déodat:

"Fakat hiçbir şey söylemiyorsunuz. Düşüncelerinizi bilmek isterdim," dedi.

Kraliçe kararsızdı, hemen yanıtlamamak için bir bahane buldu ve ciddiyetle:

"Sizin bu aşkla oldukça şaşırdığınızı görüyorum. O kadar ki, kraliçenizi bile sorguya çekiyorsunuz," dedi.

"Affedersiniz majeste!.." dedi Marillac eğilerek.

Bu süre Jeanne'in bir cevap düşünebilmesi için yeterliydi.

"Pekâlâ, affettim. Diğer yandan birbirimizle konuşurken görgü kurallarını o kadar çok unuttum ki, bir kerelik daha unutmanızdan ziyan gelmez. Bana Alice hakkında fikrimi soruyorsunuz, değil mi?"

"Rica ediyorum."

Kraliçe bu şekilde konuşarak düşünmek için vakit kazanmaya çalışıyordu. Ağzından çıkacak bir kelime, iki insanın kaderini tayin edecekti. Onun için bir hata işlemekten son derece sakınıyordu:

"Onun hakkında pek az şey biliyorum," diye mırıldandı. "Onu az tanıyorum. O kadar az gördüm ki... Kendisi hakkında hiçbir fikrim yok."

Bu sözler kontu şüphelendirmişti. Kraliçe neden sorun yaşıyordu?

"Madam," diye haykırdı, "Bunun için beni affetmenizi rica ediyorum. Tüm düşüncenizi bilmeye mutlaka ihtiyacım var. Majestelerine nişanlıma karşı bir önlem alıp almadığını sormaya cüret ediyorum. Tek bir kelime yeter. Ben de bu sayede kalbimden beynime kadar yükselen huzursuzlukların, hasta bir ruhun hezeyanları olup olmadığı öğrenirim."

Jeanne d'Albert başını eğdi. Kont ondan gerçeği anlatmasını istiyordu ya da bir yalanı.

"Majesteleri," dedi daha bir hararetle. "Majesteleri bana cevap vermezse nişanlımı mahkûm eder."

Kraliçe:

"Alice de Lux'e karşı hiçbir şeyim yok," cevabını verdi.

Ancak bunu o kadar alçak sesle yalan söyledi ki, Marillac her zamankinden daha fazla şüphelenmeye başladı. O zaman kraliçeden bu sırrı çıkarmaya karar verdi ve yüzünü ölümcül bir solgunluk kaplarken:

"Söyleyeceklerim belki bir saygısızlık ya da ağırlaştırılmış bir suç olabilir," diye konuşmaya başladı. "Bunun için lanetlenmeliyim madam, sizin kutsal sözünüzden şüphelenmeye cüret ettikten sonra kendimi defalarca bıçaklamalıydım. Madam, kalbinde sizin suretinizi taşıyan ve dünyada sizden başka kimsesi olmayan bu zavallı adama merhamet edin, çünkü siz aileyi, dostluğu ve onun desteğini temsil

ediyorsunuz. Madam, sözünüz yeterli değil... yeminize ihtiyacım var... Bana doğruyu söylediğinize dair yemin edin."

Jeanne d'Albret, Alice'in Marillac'ı sevmediğine ve sadece sefil bir komediyi temsil ettiğine dair derin bir inancı olduğundan, kontu onun aşkından nasıl kurtaracağını bilmediğinden sessiz kaldı. Ama zavallı adamın taşan tutkusu ona zaman bırakmadı. Hemen ve yeminle cevap vermek gerekiyordu. Öte yandan, kontu o kadar tutkulu bir halde gördü ki, tek bir olumsuz kelimenin onu kalbinde saplanmış bir kurşun gibi öldüreceği açıktı.

"Kont!" dedi sesinde bariz bir sertlikle. "Beni dinleyin. Size yalnızca oğlumun benden bekleyebileceği bir sevgi testi yapacağım. Alice de Lux'u görmeden sorunuza benden beklediğiniz yanıtı verebilmem yahut yemin edebilmem mümkün değil. Onu görecek, onunla konuşacağım. Ancak o zaman kesin bir yanıt verebilirim. Fakat o vakte kadar sakin olmanızı ve Alice'e karşı herhangi bir şeyimin olmadığına inanmanızı bekliyorum. Söyleyebileceğim yegâne şey, o genç kadını tanımıyorum ve sizi oğlum gibi sevdiğimden, onun sizin sevginize layık olup olmadığını anlayabilmek için onu tanımak istiyorum. Öyleyse söyleyin bana, Alice şimdi nerede?"

"Paris'te," diye yanıtladı genç adam neredeyse anlaşılmaz bir sesle, "La Hache Sokağı'nda yeni yapılan kuleli konağın yakınında, yeşil kapılı bir evde."

"Pekâlâ," dedi Jeanne, "Yarın Paris'e hareket ediyorum."

"Madam!" diye kekeledi genç adam ızdırap içinde.

"Onu herhalde bulup konuşacağım. Siz de benimle beraber geleceksiniz. Muhafız askerlerin komutanlığını yapacaksınız. Haydi çabuk! Hazırlıklarınızı tamamlayın!"

Kont dışarı çıkarken tereddütlüydü, hüzünlü bir nefes aldı ve birkaç dakikalığına durdu:

"Yani," dedi kendi kendine "Alice'te benim göremediğim bir şey var. Peki neden kendime eziyet ediyorum? Nihayetinde herhangi bir şey olmadı. Kraliçe, Alice'i tanımıyor ve bir fikir belirtemiyor. Gayet tutarlı. Fakat diğer yandan, onu tanıyorum ve ona iftira atacak olana lanet olsun!"

Neredeyse anında, bir şeyler olduğuna dair inanç, içinde kök-

leşti. Bunu öğrenmekten yahut kraliçeyi iğrendirmekten çekindiği için gitmeye karar verdi.

"Garip olan şey," dedi "onun hakkında konuştuğum sadece iki tanıdığım oldu ve ikisi de beni gizemli ihtiyatlarla dinledi. Örneğin Pardaillan onu tanımıyordu. Onu evine götürdüm ve onun hakkında ne düşündüğünü sordum, cevap verirken sesi biraz kısık geliyordu. Neden böyle? Bana tam olarak, 'Sizin bilmediğiniz şeyleri biliyor olabilir,' dedi. Bunlar ne gibi şeyler olabilir? Belki Alice benden bir sır saklıyor? Hangi sır olabilir bu? Sonra kraliçeyle konuştuktan sonra şüphem daha da arttı. Üvey annem nişanlım hakkında fazla bir şey bilmediğini söylüyor, belki de bu bana, onun nişanlısı olduğunu söylemenin bir yolu olabilir. Onu çok iyi tanıyor. Pardaillan ve kraliçe benim bilmediğim veya tahmin etmediğim şeyi biliyor ya da en azından tahmin ediyorlar. Öyle olsa bile, ne olabilir? Alice'i ne diye suçlayabilirler ki?"

Zavallı adam, fiziksel yorgunluktan çok ahlaki yorgunluk içinde hana döndü ve orada birkaç saat derin derin uyudu. Kendisini tekrar Navarre kraliçesine takdim ettiğinde, o sadece yüzüne bakarak Marillac kontunun ruh halini gözlemleyebildi.

"Gerçeği öğrendiğinde ona ne olacak?" diye düşündü. "Ona söylemem gerekecek mi?"

Alice hakkında onunla konuşmaktan özenle kaçındı ve ona aynı gün ayrılabilmesi için talimatını verdi.

"Hadi Blois'e gidelim," dedi. "Charles beni oraya çağırdı. Bana teklif ettiği görüşmeyi reddetmek istemiyorum. Acımasız olacak son bir savaşa başvurmadan önce tüm barışçıl yolları tüketmeliyim. Daha sonra Blois'ten Paris'e gideceğiz. Konferansın sonucu ne olursa olsun resmî olarak şehre gireceğiz, eğer barış gizlilik içinde tesis edilir ise de tam tersi."

Kont cevap vermeden eğildi ve hazırlıkların tamamlanmasıyla meşgul olmak için ayrıldı. Üç saat sonra Jeanne d'Albret, Marillac kontunun komutasındaki yüz Huguenot eşliğinde Blois'e doğru yola çıktı. Hemen hemen aynı gün, Kral IX. Charles ve Catherine de Médicis de Paris'ten ayrılarak, Henri de Béarn, Coligny ve d'Andelot'un da gittiği Blois'e doğru yola çıktılar.

KIRK ALTINCI BÖLÜM
GILLES İLE GILLOT'NUN BAŞINA GELENLER

IX. Charles, Blois'e gitmek için Paris'ten ayrıldığında, refakatçilerinin Huguenotlara karşı savaşmış en kanlı Katolik şövalyelerden oluştuğunu hoşnutsuzlukla gözlemledi. Bunun, kraliçenin dikkatini çekmesini sağladı, o da büyük bir sükûnetle, barış görüşmesine savaşın en kararlı destekçilerinin de dahil olacağından, bu şekilde Jeanne d'Albret'ye iyi niyet göstereceklerini söyledi.

Arkalarında her zamankinden daha parlak ve gülümseyen Guise dükü vardı. Mareşal Damville de kraliyet kortejinin bir parçasıydı. Henri ayrılışının arifesinde Kâhya Gilles'le görüştü ve onunla La Hache Sokağı'ndaki mahkûmlar hakkında uzun bir konuşma yaptı.

"Kısa bir süre içinde birçok şeyi düzeltmek kolay olacak ve sonra kral isteklerini kabul edecek ve abim Bastille'de çürüyecek, ama siz bu arada gece gündüz gözünüzü dört açın."

Gilles, döndüğünde mahkûmları bıraktığı yerde bulacağına dair mareşale yemin etti.

"Bir de konağın mahzeninde bir leş olacak. Onu da oradan kaldırın!" dedi Henri.

"Şu kudurmuş kavgacının leşi değil mi efendim. Onu oradan kaldırır, Seine Nehri'ne atarım."

Mareşal bir onaylama hareketi yaptı.

Birkaç gün sonra Gilles, Pardaillan ortadan kaybolduktan sonra başındaki büyük külahını çıkarmış bulunan yeğeni Gillot'yu çağırdı:

"Gillot, bu gece önemli bir işimiz var. Gerçi bu iş o kadar hoşunuza gitmeyecek bir işse de ne çare, yapacağız. Sizin anlayacağınız, mezarcılık yapacağız. Konağın mahzeninde çürümeye başlayan bir leşi kaldırıp Seine Nehri'ne atacağız."

Gillot'nun ahmak suratında bir gülümseme belirdi:

"Şu hain Pardaillan'ın mezarcılığını sevinçle yaparım," dedi. "Eğer mesele oysa, aradığınız kişi benim."

"O zaman haydi, gidelim. Cesedi bir tambura koyup Saint Paul iskelesine götüreceğiz ve suya atacağız. Böylece mezar kazmaya gerek kalmayacak."

Gillot planı coşkuyla karşıladı, hemen bir bıçak alarak bunu bilemeye başladı.

Gilles:

"Bıçağı ne yapacaksınız?"

"Kulaklarını keseceğim," dedi Gillot öfkeyle.

"Kimin?"

"Pardaillan'ın."

"Hiç bir cesedin, bir leşin kulakları kesilir mi?"

"Kesilir, cezası budur. Çünkü alçak herif hep kulaklarımı keseceğini söyleyerek beni korkutuyordu."

Kâhya gülümsedi, bu oldukça nadir gerçekleşirdi. Fakat yeğeninin gerekçesini duyduğunda kendini tutamadı.

"Beni korkutmasını komik mi buluyorsun?" diye sordu Gillot, canı sıkılmıştı.

"Hayır, Pardaillan'ın kulaksız nasıl görüneceğini düşünüyorum. Komik olan bu, şimdi gidelim."

"Haydi işe başlayalım," dedi yeğeni, bıçağını sallayarak.

Gilles beline kısa bir kılıçla iki tane tabanca yerleştirdi, şapkasını da bir miğferle değiştirdi. Gillot, süprüntü taşımaya mahsus küçük arabayı hazırlayarak buna bir merkep koştu.

Dayısı:

"Bir de ip alın," dedi. "Boğazına büyük bir taş bağlayacağız..."

Nihayet tüm hazırlıkları tamamlayıp hareket ettiler. Gilles bir elinde fener tuttuğu halde yürüyor, Gillot da arkasından eşeğin yularını çekerek geliyordu. Böylece de Mesmes'e geldiler. Arabayı konağın avlusuna çektikten sonra kapıyı tekrar sıkıca kapadılar.

Ondan sonra ilk işleri mutfağa giderek heyecanlarını gidermek

için bol bol şarap içmek oldu.

Şimdi işin ikinci kısmına başlama zamanı gelmişti. Temple Hapishanesi'nin saati gece yarısını vururken, yavaş yavaş mahzenin önüne geldiler. Dayısı anahtarları ayarlarken Gillot istavroz çıkardı. Kâhya önce sürgüyü çekti. Sonra anahtarı kapıya sokarak iki defa çevirdi. Kapı aralandı.

Gilles hemen mendiliyle burnunu tıkadı:

"Ne kadar pis kokuyor..."

"Elbette kokacak. Leş yarı yarıya çürümüş olmalı..."

"Bunu çabuk götürüp atalım. Yoksa bütün konak leş kokusu içinde kalacak."

Gillot kapıya bir tekme vurduğu halde açılmadı.

Gillot üç adım gerileyerek mırıldandı:

"Neden açılmıyor?" diye sordu.

"Neden olacak, herif can korkusuyla eline ne geçmişse gebermeden önce kapının arkasına yığmış olacak. Gel, yolu açmama yardım et."

Bunun üzerine aralıktan elini içeri soktu. Güç bela kalaslardan birini yerinden oynattı. Herhalde kapıyı tutan esas direk bu olmalıydı ki, diğerleri kolay kolay devrildiler. Yarım saat sonra bir şey kalmadığından kapı rahatça açıldı.

Gilles fenerle önde, Gillot mükemmel surette bilediği bıçağını elinde tuttuğu halde arkasında, merdivenleri indiler.

Gillot:

"Kavgacı herif şimdi cezasını çekecek. Kulaklarını keseyim de beni korkutmanın cezasını görsün. Fakat acaba nerede?.."

"Pis kokular bizi onun yanına götürecek."

"Doğru diyorsun," dedi Gilito, burnunu kapatarak.

Mahzen çok genişti ve birçok odaya, bölmeye ayrılmıştı. Sırasıyla bunları dolaşmaya başladılar. Gillot ne görse:

"İşte!" diye bağırıyordu.

Fakat az sonra bunun ya bir fıçı, ya bir kütük olduğunu anlıyorlardı. Bir köşede bir yığın kemik gören Gillot:

"İşte kemikleri!" diye bağırdı. "Leşini sıçanlar yemiş. Kulaklarını kesemeyeceğim için doğrusu çok üzüldüm."

"Aptal! Bunlar insan kemiği değil..."

Ve dayı ile yeğeni afallamış halde birbirlerine baktılar, sonra incelemeye koyuldular.

"Ya ne?.."

Gilles bir daha inceledikten sonra:

"Domuz pastırmasının kemikleri..."

Gillot da yerleri dolduran boş ve kırık şişeleri gösterdi:

"Şarap şişeleri..."

"Alçak herif, gebermeden önce en lezzetli şarapları içmiş, hem de pastırmaları yemiş."

"İntikam almalıyız!" diye haykırdı.

Şimdi mahzenleri daha büyük bir hiddetle dolaşmaya ve araştırmaya başladılar. Fakat bütün araştırmaları sonuçsuz kaldı. Her tarafı karış karış aradıkları halde Pardaillan'ın cesedini bulamadılar.

Gilles:

"Şaşılacak şey," diye mırıldandı.

Gillot:

"Herhalde sıçanlar yedi. Fakat öyle bir yemişler ki, kemiklerini bile bırakmamışlar," dedi.

"Ahmak herif!" diye haykırdı dayısı.

Yeğenine sık sık bu şekilde hitap ederdi. Fakat Gilles de sonunda buna inanmak zorunda kaldı. Çünkü tekrar tekrar her tarafı araştırdıkları halde bir şey bulamadılar. Kapı gayet sağlam bir şekilde kapalıydı. Mahzende bundan başka dışarı çıkılabilecek tek bir delik bile yoktu.

Gilles:

"Nihayet ahmak kafanızla doğru bir şey düşünebildiniz," dedi. "Seine Nehri'ne kadar gitmemize de lüzum kalmadı..."

"Ben en çok herifin kulaklarını kesemediğime yanıyorum..."

Yapılacak başka işleri kalmadığı için merdivene doğru yürümeye başladılar. Gilles her zaman olduğu gibi yine öndeydi. Fakat mer-

divenin daha ilk basamağına basar basmaz gözleri fal taşı gibi açıldı. Çünkü az önce ardına kadar açık bıraktığı demir kapı kapalıydı.

"Belki de kendi kendine kapanmıştır," diyerek yıldırım gibi yukarı çıktı. Kapının tamamen kapalı değil, hiç değilse aralık olmasını umuyordu. Fakat kendileri Pardaillan'ın cesedini ararken dışarıdan birilerinin onları içeriye tamamen kapattığını fark etti.

Merdiveni çıkmakta olan Gillot sordu:

"Ne oldu?.."

"Ne olacak, buraya kapatıldık," diye hırladı dayısı.

"Kapatıldık mı?.."

"Evet, biz aşağıda şu azgın herifin leşini ararken bir hırsız veya bir şeytan kapıyı kapayarak kilitlemiş."

"Şimdi ne olacak?"

"Hiç... Burada ötekisi gibi açlıktan öleceğiz."

Gillot korkudan titremeye başladı. Tam bu sırada dışarıdan bir kahkaha yükseldi:

"Gillot, artık kulaklarını kurtaramazsın. Onları mutlaka keseceğim."

Gillot'nun saçları dimdik olmuştu. Çünkü Pardaillan'ın sesini tanımıştı. İkisi de korkudan aşağıya kadar yuvarlanarak düştüler.

Gillot bu defa aldanmamıştı. Dışarıdaki hakikaten Pardaillan'dı.

Son zamanlarda idareli yemesine rağmen pastırması bitmeye yüz tutunca, bir kat daha ekonomiye başlamıştı. Acıktığı zaman açlığını olabildiği kadar şarapla gidermeye çalışıyor ve domuz pastırmasından günde ancak dört beş lokma alıyordu. Yavaş yavaş da ümidini kaybetmeye başlamıştı. Son anda intihar etmek üzere bıçağını daima yanında bulunduruyordu.

O vakit kararının kesinliği nedeniyle dingin bir şekilde bekleyen Pardaillan, hâlâ birkaçı dolu olan şişe yığınının yanına uzanmıştı. Uzun bir süre yemeden geçirdi, belki de hepsini bir seferde yemenin daha makul olacağını düşünüyordu. Derken bu esnada mahzen kapısının ardında sesler duydu.

Gözleri ümitle parlamıştı. Merdivenlerden çıkarak kulak verdi. Bu sırada konuşan Gilles ve Gillot'nun seslerini duyunca, sevinç-

le haykırmamak için kendisini zor tuttu. Hemen merdivenin altına saklandı ve Gilles kapıyı tutan kalasları kaldırmaya çalışırken kendisine bütün kuvvetiyle yardım etti. Onlar içeri girince de hemen dışarı çıktı, kapıyı üzerlerine kapadı.

Ardından iki adamın mahzenin derinliklerine girmelerini bekledi, sonra sakince yukarı çıkıp kapıyı kapattı. İlk fikri kaçmak ve kendisi ile yavaş yavaş neredeyse mezarı haline gelen yer arasına mümkün olan en büyük mesafeyi koymaktı, ama konağın terk edilmiş olduğunu görünce durdu. Bir cesedi suya atıp yok etmek için her şeyi yapabilecek o iki haydutla eğlenmek için mahzene geri döndü.

Dayı ile yeğeninin kapıya yaklaştığını duydu, araştırmaları bitmişti ve vedalaşma vakti gelmişti. Söylediklerinden oldukça tatmin olarak:

"Burada şaşırması gereken iki embesil var," diye gülerek uzaklaştı.

KIRK YEDİNCİ BÖLÜM
BABA OĞULUN ŞAŞKINLIĞI

Yaşlı asker az bir süre kalmış olmasına rağmen konağı enikonu tanıyordu. Kalacağı yerleri iyice araştırmak onun alışkanlığıydı. Pardaillan serbest kalınca önce konağı dolaştı. Hiç kimsenin bulunmadığını görünce doğruca kilere giderek bulduğu şeylerle karnını doyurdu. Daha sonra diğer odalara da bir elinde meşale, diğerinde anahtar yığınıyla girip çıktı.

Amacı neydi? Ne arıyordu?

Ama haklı ama haksız, Pardaillan bunca cefa çektikten sonra zararının telafi edilmesi gerektiğini düşünüyordu. Konağı bir ıslık tutturarak araştırmaya devam ederken büyük bir odaya girdi. Bu oda zengin döşenmişti. Büyükçe bir aynası vardı. Aynada kendine şöyle bir baktı. Giysileri çamur, kan ve şarap lekelerinden paçavraya dönmüştü neredeyse, şapkası yoktu. Kılıcı yoktu. Vücudundaki yaralar kapanmak üzereydi ve burnunun üstündeki kırmızı çizik dışında yüzünde bir yara yoktu ancak biraz solgun görünüyordu.

"Neyse, başladığımız işe devam edelim," dedi kendi kendine.

Hemen mareşalin yatak odasına yöneldi. Büyükçe bir gardırop vardı burada ve bunu açmak için elindeki yığından anahtarları deneyip durdu ama hiçbiri açamadı. Bu defa hançerinin ucuyla açmaya karar verdi ve bir iki denemeden sonra gardırobu nihayet açabildi.

"Nihayet!" dedi yaşlı adam. Gardırop kıyafet ile doluydu. Bunları hemen denemeye koyuldu.

Mareşalin adamlarından birinin odasında sarı bir göğüs zırhı buldu ve hemen üzerine geçirdi. Bir diğerinde ise yeni gibi duran ve tam da ayağına uyan bir çift çizme gördü. Bir başkasından siyah tüylü bir şapka aldı. En sonunda da büyük salonun duvarlarından birine asılmış parlak ve sağlam meçi yerinden çıkardı.

Girdiği başka bir odada kilitli üç sandık gördü. Bir saate yakın uğraştıktan sonra üçünü de açtı. Pardaillan'ın gözleri âdeta kamaşmıştı, bunlar altın ve gümüşle doluydu. Bir hazine vardı burada. Yaşlı adam burnunu kaşıdı, bunlardan bir kısmını alıp almamak konusunda kararsız kalmıştı.

"Ben hırsız değilim," dedi. "Bunların hepsini çalacak değilim. Elbette. Sadece mareşalin bana olan borcunu almakla yetineceğim. Bu borç ne bana ne ona zarar verecek şekilde ödenmeli. Bir defa giysilerim kullanılamaz halde. Tamam. Yenilerini edindim ama eskilerini de pek severdim. Bu yenilerin içinde o kadar da rahat değilim üstelik... İyi bir insan olarak yırtılan elbisem için yüz ekü alıyorum. On tane de yara aldım. Her biri için on eküden yüz ekü de bu eder... Bu kadarı yeter mi?.. Ya neredeyse bir ay çektiğim korku ve sıkıntıya ne demeli? Bu ancak bin sekiz yüz ekü ile ödenebilir. Beni neredeyse sadece jambonla beslediği için midem de altüst oldu. Bunun tedavi parası için de bin ekü alayım. Tamam, üç bin eküden fazla bir para almam."

Yaşlı Pardaillan, meşin kemerine üç bin eküyü yerleştirdikten sonra sandıkları, gardırobu, açtığı tüm odaları dikkatle kapattı. Yepyeni elbiseler, iyi bir silah ve para dolu kemeriyle konaktan çıkarken ortalık ağarmaya başlamış bulunuyordu.

"Pek güzel oldu," diye düşündü. "Ey ölümün efendisi! Şu anda kendimi kırklarımda hissediyorum!"

Onu bu şekilde görenler yirmili yaşlarında olduğunu düşünürlerdi.

"Pekâlâ," dedi kendi kendine, "ben o mahzene hapsedildiğimde Mesmes neden terk edildi? Mareşal nerede? Oğluma ne oldu?"

Önce Devinière'in yolunu tuttu. Hancı Landry, Pardaillan'ı nezaketle karşıladı ve sorulara cevaben Huguenotlar ile Katolikler arasında bir anlaşma yapmak için saray büyüklerinin Paris'ten gittiklerini haber verdi.

"Affedersiniz," dedi hancı. "Sizi gayet neşeli görüyorum. Üzerinizde güzel ve kıymetli bir elbise var. İşleriniz iyi gidiyor herhalde?.."

"Evet, bir yolculuktan dönüyorum. Kuzum, hana uğramadığım zamandan beri ne kadar geçti?"

"Çok tuhaf bir soru sordunuz. Galiba günleri şaşırdınız. Aradan tam iki ay geçmiş bulunuyor. D'Aspremont vikontuyla kavgaya tutuşmuştunuz."

"İki ay! Zaman ne çabuk geçiyor. Bunun için de bin ekü almalıydım," diye düşündü yaşlı adam. "Evet, bir seyahatten zengin olarak döndüm. Şimdi size ne kadar borcum var? Onu söyleyin de ödeyeyim."

Bundan son derece memnun olan Landry Usta haykırmaktan kendini alamadı:

"Ah, ben her zaman sizin çok kibar bir şövalye olduğunuzu söylerdim. Şimdi getireyim."

"Alçak köpek! İhanetinizin cezasını göreceksiniz!" diye aniden bağırdı yaşlı adam.

Pardaillan oturduğu masayı geri itip bir deli gibi dışarı fırlarken, Landry hayretle, ağzı açık, gözleri şaşkınlıkla fal taşı gibi açılmış halde kalakalmıştı.

"Eyvah! Bu sefer de paraları alamadık," diye mırıldandı hancı.

Pardaillan'ı dışarı fırlatan şey Orthès'i, yani d'Aspremont vikontunu görmüş olmasıydı.

Fakat Damville'in bu sadık uşağı ortadan kaybolmuştu. Pardaillan her tarafa baktığı, her yanı araştırdığı halde kendisini bulamadı. Herhalde yakın ev veya dükkânlardan birine girmiş olmalıydı. Bu sırada hancıya olan borcunu unuttuğundan doğruca François de Montmorency'nin konağına gitti. Maksadı oğlunu görmekti.

"Umarım şövalyeye bir şey olmamıştır," diye düşündü. "Bu Montmorencyler uğursuz tipler. Henri'nin ne olduğu ortada. François'nın ondan farklı olduğundan... şüpheliyim."

Yaşlı Pardaillan, beklentilerinin aksine, Montmorency konağında kendisine duygulu bir şekilde sarılan oğlunu buldu.

"Nerelerdesiniz babacığım?" diye sordu şövalye ilk şaşkınlığını atlatır atlatmaz.

"Uzaklardaydım... Sonra anlatırım. Fakat sizin neyiniz var? Suratınız sapsarı..."

"Hiçbir şeyim yok."

"Öyle şey olur mu? Ben sizi tanımaz mıyım? Paskalya öncesi perhize girmiş bir keşiş gibi görünüyorsunuz; onlar kadar süzgün, onlar kadar mahzun..."

"Evvela siz anlatın. Sonra ben de anlatırım."

İhtiyar Pardaillan, başından geçenleri noktası noktasına anlattı.

Bitirince Şövalye Jean Pardaillan gülerek:

"Demek şu Gilles ile Gillot şimdi mahzende bulunuyorlar," dedi.

"Aramızda biraz fark var. Ben jambon ile beslenmiştim. Halbuki onlar ancak birbirlerini yiyebilirler."

"Bu zavallı adamları kurtarmak lazım."

"Deli misiniz siz? Gilles'i kurtaralım da gidip olup biteni Mareşal Damville'e mi anlatsın?.. Benim mahvolmamı mı istiyorsunuz? Eğer Damville benim hayatta olduğumu öğrenecek olursa üzerime bir ordu gönderir. Gilles hain bir uşak olduğu gibi Gillot denilen rezil de kulaklarımı kesmek istiyordu."

Genç şövalye bu sözler üzerine gülmeye başladı.

"Neyse, şimdi sıra sizde... Dökülün bakalım."

"Beni düşündüren şeyin ne olduğunu biliyorsunuz, değil mi baba?.."

"Evet, şu iki kadın, değil mi?"

"Evet! Onları hâlâ bulamadım."

"Vay canına!"

"Aramadığımız yer, çalmadığımız kapı kalmadı. Ben de Mareşal François da ümidimizi artık kaybettik. Birkaç güne kadar Paris'ten ayrılmaya ve bu iki kadını başka yerlerde aramaya karar verdik."

İhtiyar Pardaillan birdenbire masaya bir yumruk vurdu:

"Buldum..."

"Neyi?.."

"Mahpus kadınları..."

"Ne diyorsunuz babacığım? Anlayamadım."

"Yanlış söyledim. Daha doğrusu bu kadınların bulundukları yeri bilen adamları buldum."

Genç şövalye sapsarı kesilmişti.

"Doğru mu söylüyorsunuz baba?" diye kekeledi.

"Bu sizdeki heyecan ne? Ha, öyle ya, aşk... Sanki Paris'te sevilecek başka genç kız kalmamış gibi, gönlünüzü Loïse'e kaptırmış olduğunuzu bir an unuttum... Şu kız ele geçince hemen kendisiyle evlenin bari... Eğer benim iznimi isterseniz size şimdiden izin veriyorum."

"Benimle alay ediyorsunuz galiba..."

"Alay mı?.. Ne münasebet... Gayet ciddi söylüyorum. Evet, şaşkınlığınızı anlıyorum. Çok iyi biliyorum ki size hep kadınlardan sakının diye vaaz verdim... Ama ne yaparsınız! Sizi daha makul düşüncelere geri döndürmenin bir yolu olmadığı için çılgınlığınıza boyun eğmek zorundayım... Yani Loïse, Loïson, Loïsette ile evleneceksiniz..."

"Yazık ki bu mümkün değil baba..." dedi şövalye titrek bir sesle. "Çünkü Loïse, François de Montmorency'nin kızı."

"Ne olmuş?.." dedi yaşlı adam.

"Fransa'nın en büyük soylularından birinin kızını, benim gibi bir serseriye verirler mi zannediyorsunuz?"

"Ah! Demek sizi üzen şey bu?"

"Evet, baba... Ayrıca haklısınız, Loïse de Montmorency'yi seviyor olmak bana da delilik gibi geliyor."

Yaşlı Pardaillan oğlunun elini tuttu ve ona ciddi bir şekilde şöyle dedi:

"Ve size onunla evleneceğinizi söylüyorum. Hepsi bu kadar da değil, şövalye: İki taraftan biri bu ilişki sebebiyle onurlandırılacaksa, bu Montmorency ailesidir. Sizin gibi bir adam bir krala eşdeğerdir; yani krallar dünyaya cesaret ve cömertlik dersi verebildiklerinde gerçek bir kral olurlar. Baba sevgimin beni kör ettiğini sanmayın. Nasıl değerli biri olduğunuzu biliyorum. Umarım mareşal de bunu biliyordur. Küçük Loïson'a gelince, o da sizi anlayacaktır. Anlamazsa anlatırız. Size, onunla evleneceksiniz diyorum ya, yeter!.."

Genç şövalye ümitsizce başını salladı. Her şeyi babasından daha net görüyordu ve bir Pardaillan ile bir Montmorency arasında nasıl bir uçurum olabileceğini tam olarak biliyordu. Ama kendini karşılık beklemeden sevmeye adamıştı.

"Ne olursa olsun," dedi. "Her şeyden önce Leydi Piennes ve kızını en kısa zamanda bulmalıyız."

"Haklısınız..."

"Demin nerede olduklarını bildiğinizi söylemiştiniz?.."

"Hayır, ama öğrenmenin bir yolu var! Bunu daha önce nasıl düşünmedim, bilmiyorum. Gidin ve Mareşal Montmorency'ye söyleyin... ya da daha doğrusu, hayır... hadi beraber gidelim. Küçük Loïsette'i ona bizim geri getirmemiz çok güzel olacak."

"Gidelim, baba..."

Aslında yaşlı Pardaillan kendinden o kadar emindi ki Jeanne de Piennes ve Lo'ise'i Montmorency konağına geri götüreceklerinden hiç şüphesi yoktu. Peki nasıl yapacaklardı?.. Yolda, yaşlı Pardaillan açıkladı.

"Bu iki kadının nerede olduğunu kesinlikle bilen bir adam var. Ve bu adam Mareşal Damville'in bütün sırlarını bilen kâhyası."

"Gilles, değil mi? Hakkınız var baba, koşalım."

"Korkmayın, o elimizde."

"Fakat ne olur, ne olmaz. İster misiniz mahzenden bir yolunu bularak çıkmış ve kaçmış olsunlar..."

"Bu hususta hiç üzülmeyin... Ben iki ay mahpus kaldım. Mahzenden çıkacak bir delik bile bulamadım."

Ancak şövalyenin az önce söylediği şey yaşlı Pardaillan'ı endişelendirmedi. Belki bir sır vardı. Baba oğul koşmaya başladılar ve Mesmes'e vardıklarında bahçeden içeri girdiler. Birkaç dakika sonra bodrum kapısının önündeydiler. Soğukkanlı bir adam olan yaşlı asker, hemen kapıyı açmak isteyen oğluna engel oldu ve içeriyi dinlemeye başladı. Kuşkusuz Gilles ve Gillot içeriden ayak seslerini duymuşlardı çünkü Pardaillan ve oğlu kapının önünde güçlükle durmuşlardı.

"Tanrı aşkına, kim olursanız olunuz. Şu kapıyı açın."

"Siz kimsiniz?.." diye sordu yaşlı Pardaillan sesini değiştirerek.

"Saygıdeğer Mareşal Damville'in kâhyasıyım. Bu mahzene bir serseri tarafından kapatıldık."

"Ya, öyle mi Gilles Usta! Yazık ki Pardaillan da burada..."

"Yeğeniniz nasıl?" diye sordu. "Onun kulaklarını kesmek için geldim."

Gillot paldır küldür merdivenleri inerek kulaklarını kurtarmak için saklanacak bir delik aramaya koyuldu.

"Gilles Usta, sözlerimi dinliyor musunuz?"

"Dinliyorum efendim."

"Buraya gelişimin sebebi, size acımamdır."

"Tanrı sizden razı olsun."

"Bir insanı açlıktan öldürmek hiç de bir Hristiyan'a yakışmaz. Doğru değil mi?"

"Çok doğru söylüyorsunuz efendim."

"Evet, bunun ne kadar fena olduğunu biliyorum. Siz beni böyle müthiş bir işkenceye kurban etmek istemiştiniz."

"Büyük bir hata işledik."

"Halbuki ben bunu yapmayacağım. Onun için geldim. Çünkü ben iyi kalpli bir adamım."

"Bundan hiç şüphe etmiyorum."

"Şimdi beni dinleyin. Duvarda kalın ve sağlam bir çivi var. Bilmem gördünüz mü? Ben inceledim. Bir insanı rahat rahat çekiyor. İşte beraberimde sağlam bir ip getirdim. Bunun bir ucunu bu çiviye, bir ucunu da boğazına geçirirsem, her şey kolayca halledilmiş olur."

"Beni asmak mı istiyorsunuz?"

"Bu, açlıktan ölmekten daha iyi değil mi? Yeğeninize gelince, onun sadece kulaklarını keseceğim."

Mahzenden bir inleme ve bir hıçkırık yükseldi. Pardaillan kapıyı açtı. Ve karanlıkta, Gilles'i merdivenin basamaklarından birinde diz çökmüş haldeyken gördü; korkmuş görünüyordu.

"Şövalye," dedi oğluna, "siz elinizde tabancayla kapıda durun! Dışarı kaçmak isterlerse beyinlerini dağıtırsınız."

"Merhamet!" diye inledi kâhya.

"Demek ölmekten korkuyorsunuz."

"Evet, evet, korkuyorum! Beni öldürmeyin."

Gilles'in dişleri birbirine çarpıyor, suratı renkten renge giriyordu.

"Demek ölümden bu kadar korkuyorsunuz?" diye devam etti Pardaillan. "O halde sizinle pazarlığa girişebiliriz. Canınızı kurtarmak isterseniz teklifimi kabul edin!.."

"Ne isterseniz yapmaya hazırım. Para da isterseniz veririm. Çünkü benim çok param var. Yaşamım boyunca biriktirdiğim altın ve gümüşlerimi veririm."

Pardaillan'ın aklına yukarıda açtığı sandıklar geldi.

"Ne isterseniz veririm."

"Ben para istemem!"

"Peki, ne istiyorsunuz? Her şeye razıyım. Derhal emrinizi yerine getireceğim. Yalnız beni öldürmeyin."

"Pekâlâ öyleyse... Söylediğimi yaparsanız ölümden kurtulursunuz. Sizi asmam!"

"Emrinizi bekliyorum."

"Mareşal Damville'in götürdüğü iki kadının nerede olduklarını söyleyeceksiniz."

Gilles bitkin vaziyette inledi.

"Bunu mu öğrenmek istiyorsunuz?"

"Evet, bunu söylerseniz kurtulacaksınız."

"Öyleyse beni öldürün. Çünkü size bunu asla söyleyemem..."

Pardaillan hiddetle oğluna baktı. Babasını iyi tanıyan şövalye o anda gözü hiçbir şeyi görmeyecek hale gelen yaşlı adama boyun eğdi.

"İp!" dedi yaşlı adam.

Halbuki ortada ip filan yoktu. Ama Gilles'i kolundan tuttu ve demin gösterdiği çivinin altına soktu.

"Size düşünmek için bir dakika izin veriyorum."

Gilles şöyle cevap verdi:

"Yanınızda ip yok. Avludaki süprüntü arabasında sağlam bir ip var. Sizin leşinizi Seine Nehri'ne atacağım vakit boynunuza bir taş bağlamayı düşünmüştüm. Bu iple beni rahat rahat asabilirsiniz. Fakat benden bir şey öğrenebileceğinizi ümit etmeyin."

"Bu cesaretinizi doğrusu beğendim. Sizi asmaktan vazgeçtim.

Eğer söylemeyecek olursanız sizi bir hançerde gebertmekle yetineceğim."

"İşte kalbim burada," diyen Gilles gömleğini yırtarak göğsünü açtı. "Bıçağınızı saplayabilirsiniz! Yalnız bir ricam var! Mareşale, ölürken de kendisine sadık kaldığımı söyleyin."

Demin korkan adamla şimdi cesaret ve sadakat gösteren adam arasındaki büyük farkı gören Pardaillanlar hayranlık da içeren bir şaşkınlık geçirdiler.

"Mösyö Pardaillan," diyen titrek bir ses duyuldu.

Pardaillan başını çevirince, tir tir titreyen Gillot'yu gördü.

"Sizinle sonra görüşeceğiz," dedi yaşlı adam. "Önce dayınız, sonra da siz. Fakat korkmayın! Çünkü sizi öldürecek değilim. Sadece kulaklarınızı keseceğim."

"Biliyorum," diye inledi sapsarı kesilen Gillot. "Ben de kulaklarımı kurtarmak için size bir teklifte bulunacağım.

"Nasıl bir teklif?.."

"Aradığınız kadınların nerede olduklarını biliyorum."

"Bu ahmağın sözlerine inanmayın," diye söze karıştı Gilles.

"Siz karışmayın," diye bağırdı Pardaillan. "Oldukça büyük ve çirkin olan kulaklarını mademki çok seviyor, elbette onları kurtarmak isteyecektir. Eğer doğrusunu söylerse, ben de onu affederim."

"Evet, söyleyeceğim."

"Yalan söylüyor," diye haykıran Gilles, yeğeninin üzerine atılmak istedi. Fakat Pardaillan kendisini tutarak buna engel oldu.

"Hayır, yalan söylemiyorum," dedi Gillot. "Arabayı hazırlamam emredilmişti. Bütün bu gizli saklı işleri merak ettim ve akşam onda yola çıkan arabayı gizlice takip ettim. Arabanın nerede durduğunu biliyorum. Bu bayları oraya götüreceğim."

"Nerede?" diye sordu şövalye.

"La Hache Sokağı'nda..."

"La Hache Sokağı mı!" diye şaşkınlıkla bağırdı şövalye. Alice de Lux'ün evi hatırına gelmişti.

Fakat bu sokakta birçok ev bulunuyordu. Marillac'ın sevdiği ka-

dının Damville ile bir alakasının olması imkânsızdı. Belki de... şövalye bu kadının hayatındaki gizemleri merak etti...

"Sokağın neresinde?" diye sordu.

"Sus, sersem herif!" diye bağırdı yaşlı Gilles. "Monsenyör seni astırır. Kemiklerini parçalar."

"Ben söylediklerimi bilirim," dedi Gillot. "Bu evi bulmak kolay. Traversine Sokağı'na dönen köşede. Bir bahçenin içinde. Kapısı da yeşil..."

Kâhyanın kudurmuş gibi bağırması, Gillot'nun doğru söylediğine işaretti.

"Koşalım," dedi yaşlı Pardaillan.

Fakat şimdi de genç şövalye yerinden kıpırdamıyordu.

"Yoksa bu sersemin yalan söylediğini mi düşünüyorsunuz?.. İsterseniz onu da yanımıza alalım. Ben, gece gündüz dinlemem, kulaklarını hemen orada kesiverirm."

"Hayır. Doğru söylüyor."

"İnanmazsanız yemin ederim," dedi Gillot.

Şövalye, çeşitli vesilelerle La Hache'daki eve gittiğini ve Alice'le yaptığı tek görüşmeden beri her zaman kapıyı kapalı bulduğunu düşündü. Ancak bu genç adamın hassas kalbinde ortaya çıkan tek endişe bu değildi. Alice'in ne tür bir sırrı olduğunu ve bu sır yüzünden Déodat'nın başına ne tür bir talihsizliğin gelmek üzere olduğunu üzüntüyle merak etti.

"Hadi gidelim!" dedi sonunda. "Gerekirse bu konuda onu da bir sorguya çekerim."

Yaşlı Pardaillan, oğlunun bu son sözlerine bir anlam veremedi. Ama oğlunun peşinden koşturdu.

"İkiniz de kurtuldunuz," dedi Gilles ve Gillot'ya. "Canınızı başkası alsın..."

Gilles başını salladı:

"Nasıl olsa Mareşal Damville bizi asar."

"Kendisine ne kadar bağlı olduğunuzu mareşale bizzat söyleyeceğime söz veriyorum," dedi şövalye.

"Teşekkür ederim... Hayatımı ancak bu sayede belki kurtarabilirim."

Bu sırada Gillot ortadan kaybolmuştu. Anlaşılan dayısıyla yalnız kalmak istemiyordu. Pardaillanlar da dışarı çıkınca Gilles bir fıçının üzerine oturdu ve başını ellerinin arasına alarak başına gelecek felaketi düşünmeye başladı.

"Acaba bu yeşil kapılı evde kim oturuyor?" diye sordu yaşlı asker. "Herhalde Damville'in birkaç askeri de bulunacak. En iyisi gece olmasını beklemek, oğlum. Hücumda başarılı olmak için tedbirli davranalım."

"Hayır baba, böyle bir tehlike yok. Evde tek bir asker yok. Hem ben bu işte yalnız olmak isterim."

"Evi biliyorsunuz, öyle mi?"

"Evet... Ancak, bu evin boş olduğunu sanıyorum."

"Garip şey... Şu halde işin içinde bir sır olacak."

"Evet baba... Ancak bu sır bana ait değil. Dünyada sizden sonra en fazla sevdiğim ve saydığım bir arkadaşıma ait. Bunun için eve yalnız girmem gerekecek..."

"Pekâlâ ben sizi köşe başında beklerim."

"Hayır, istemez. En iyisi burada ayrılmak. Belki beni birinin beklediğini görürlerse kapıyı açmazlar."

"O halde sizi nerede bekleyeyim? Deviniére'de mi?.. Orası tehlikeli... Ah, insan nasıl Vuran Çekiç Meyhanesi'ni aramaz."

"İsterseniz beni Catho'nun yanında bekleyebilirsiniz... Çünkü kendine vermiş olduğunuz parayla yeni bir meyhane açtı."

"Ya öyle mi? İsmi ne?"

"Konuşan İki Ölü Meyhanesi."

"Bravo kadına!.. Demek sözümüzü tuttu. Ben hemen oraya gidiyorum."

Baba oğul ayrıldılar. Genç şövalye La Hache Sokağı'na doğru yoluna devam ederken yaşlı adam oğlunu beklerken birkaç kadeh bir şeyler içmek için Catho'nun yeni meyhanesine yöneldi.

Tiquetonne Caddesi'nde gerçekten de yepyeni bir tabelası olan bir meyhane gördü. Evet, burası Konuşan İki Ölü Meyhanesi'ydi.

Yaşlı adam bu yeni meyhaneye sevecenlikle bakıp içeri girmekteyken oğlu da yeşil kapılı evin önüne gelmişti. Ev yine her zamanki gibi derin bir sessizlik içindeydi. Kapıyı çaldığı halde açan olmadı. Ama bu sefer şövalye o duvarların arkasında neler olup bittiğini ve o sessizlik ve gizemin içinde ne olduğunu bulmaya kararlıydı. Cevap alamayınca tekrar tekrar çaldı. Kimsenin kendisini izlemediğinden emin olmak için sağını solunu iyice kolaçan ettikten sonra bir hamlede duvardan aşarak bahçeye girdi. İç kapıya varınca, bunun kilidini açmak için zorlamaya başladı. İşte tam bu sırada kapı birdenbire açıldı. Şövalye şaşkınlıkla karşısında beyazlar içinde bir silüet buldu. Alice de Lux'tü karşısındaki.

Çok değişmişti! Çok solgundu! Büyüleyici yüz hatlarına çok keskin bir hüzün yayılmıştı!.. Sesi ise öylesine boğuk, neredeyse sert geliyordu:

"Mademki zorla içeri girmek kararındasınız, çabuk girin..."

Şövalye, genç kadını takip etti. Alice de Lux, onu Marillac'la birlikte getirdiği odaya girdi. Ayakta bekliyordu. Misafirine yer bile göstermedi.

"Bana neden musallat oluyorsunuz?.." diye sordu. "Üç dört kere kapımı çaldınız, size kapıyı açmadım... Yiğit bir adam anlardı, yalnızlığıma, acılarıma saygı duyardı..."

"Madam," dedi şövalye, "çok önemli bir iş beni buraya göndermiş olmasaydı, sizi asla rahatsız etmezdim."

Bu sözlere kayıtsız kaldı Alice.

"Merak ediyorum," dedi soğuk bir sesle, "o mu gönderdi sizi?"

"Sanırım bana Marillac tarafından gönderilip gönderilmediğimi soruyorsunuz..."

"Evet, monsenyör," dedi sesi biraz daha canlı çıkmaya başlamıştı. "Biliyorum, sizi ancak o gönderebilir. Çünkü Navarre kraliçesinin ona her şeyi anlattığını biliyorum. Bunu tahmin ediyorum. Tabii kont her şeyi öğrendi. Benim ne kadar rezil, ne kadar alçak bir insan olduğumu şimdi pek güzel biliyor. Ama kendisi gelip bana nefretini ve öfkesini haykırmaya cesaret edemedi! Ben onun daha cesur olduğunu düşünmüştüm... Doğrusu pek garip bir işi üzerinize almış bulunuyorsunuz..."

Şövalye şaşırmıştı. Genç kadının sözlerinden bir şey anlamıyordu. Bir şey söylemek istedi. Fakat Alice ona imkân bırakmadı.

"Bana hiçbir şey söylemeyin," dedi. "Kontun, bana söylemek üzere size ezberlettiği şeyleri tahmin edebiliyorum. Tekrar etmenize gerek yok. Üstelik bunları dinlemeye tahammülüm de yok. Gidin konta cezamı kendimin kestiğini söyleyin... rahat edebilir... Ben kendimi onun hayatından çekiyorum. İşte hepsi bu kadar... Fakat niçin kendisi gelmedi de bu uğursuz haberi sizinle gönderdi? Evet, siz bir kara habercisisiniz. Daha duruyor musunuz? Kim bilir, eğer kont kendi gelseydi, belki onu inandırabilirdim. Fakat artık hiçbir ümit yok."

"Madam!" diye bağırdı Pardaillan. "Korkunç bir hata yapıyorsunuz. Beni gönderen Marillac kontu değil. Beni bizzat ilgilendiren bir mesele için kapınıza geldim."

Alice de Lux'ün rengi evvela bir ceset kadar beyazlaştı, ardından kıpkırmızı oldu.

"Sizi o göndermedi mi?" diye kekeledi.

"Hayır, ben kendi hesabıma gelmiş bulunuyorum."

"Ne diyorsunuz? Ben de neler söyledim. Ah şu dilim..."

İki eliyle yüzünü kapattı. Hıçkırıklara boğulduğu vücudunun titremesinden belli oluyordu. Solgun parmaklarından yaşlar damlıyordu. Şövalye karşısında diz çöktü:

"Korkmayın madam," dedi sakin ve güven veren bir ses tonuyla. "Bu sözleri sadece ben duydum ve onları hemen unuttum. Buna da sebep, duyduğunuz acının ne kadar büyük olduğunu ve dostum Marillac kontuna ne kadar bağlı olduğunuzu görmem, anlamamdır. Bana inanın. Ne yapmış olursanız olun, ne kadar büyük bir cinayet işlemiş olursanız olun... dostumu candan sevdiğinizi görüyorum ve ben bu sevginin güzel bir surette sonuçlanmasını sağlamak için elimden gelen her fedakârlığı yapmaya hazır bulunuyorum."

Alice bu sözleri dinledikçe yavaş yavaş kendisine geliyor ve gözleri bir ümit ışığıyla parlamaya başlıyordu.

"Neler söylüyorsunuz," dedi genç kadın. "Uzun zamandır yapayalnızım ve acı çekiyorum."

Şövalye bu eve neden geldiğini unutmuştu. Ayağa kalkıp Ali-

ce'in iki elini tuttu. Nazikçe kendine çekip kolları arasına aldı ve dudaklarını masum bir eda ile genç kadının saçlarına dokundurdu.

O an her şey o kadar içten, o kadar derinden ve kardeşçeydi ki Alice hiç böyle bir huzur ve nezaket duygusu yaşadığını hatırlamıyordu. O anda şövalye, duruma, genç kadının ve kendisinin düşüncelerine uygun olan cümleleri kurmaya başladı:

"O sizi seviyor. Sizden önce hiçbir kadına böylesine şefkatli ve tutkulu bir sevgi duymadığından emin olabilirsiniz. Sizi öyle seviyor ki hayatınızdaki sırları merak bile etmiyor. Siz onun ışığısınız, neşesisiniz, aşkısınız... Benim bu sözlerim onun hissettiği aşkın yanında sönük kalır. Söylediği her kelimede size duyduğu aşkın izleri var, sizden bir dindarın tanrısal mucizelerden bahsettiği gibi bahsediyor... İçiniz rahat olsun... böylesine âşık bir adamın gücü her şeye muktedirdir."

"Ne asil bir kalbiniz var."

"Madam," dedi Pardaillan, dışarıdan bakan birinin gülüp gülmediğinden emin olamayacağı hafif bir tebessümle, "kalbimden geçenleri çok iyi biliyorum. Az evvel bahsettiğiniz korkularınızı çok iyi anlayabiliyorum. Bu sebeple konta olan sevginizin ne kadar asil ve ulu olduğunu görebiliyorum. Sizin gibi bir sevgiyi hisseden kalp ancak masum olabilir. Kont sizin sevginizi kazandığı için ne kadar mutlu olsa yeridir. Siz de onun sevgisinden emin olun lütfen."

"Bilseniz," dedi genç kadın titreyerek, "umutsuzluk içinde ızdırap çeken ruhuma nasıl teselli oldu sözleriniz. Siz, düşman olarak gördüğüm ama muhtemelen kendisi de acılar içinde olduğundan benim çektiğim acıları anlayabilen bilge bir insansınız. Size anlatmam gereken şeyler var."

"Hayır, madam," dedi şövalye korkuyla. "Suskun kalın ve bu suskunluk bırakın içinde bulunduğunuz dehşetli durumu güzelce örtsün. Tıpkı bir göletin sakin ve huzurlu sularının diplerdeki pislikleri örtmesi gibi... Bu sakin ve huzurlu suların üzerinde durmak varken derinlerdeki pislikleri karıştırmanın ne gereği var?.."

"Ah, siz ne müthiş bir dostsunuz..."

"Tam da öyleyim, hanımefendi, bir dost. Sizi ölesiye seven kontun... ve sizin dostunuz. Düşünün bir, sizi bu sırları açıklamaktan, başta sizi rahatlatacak ancak sonradan pişman olacak bu sözleri söy-

lemekten vazgeçirmeseydim bu arkadaşlığımız ne hale gelirdi? Düşünmeniz gereken şu an değil, Alice, geleceğiniz. Eğer konuşmanıza izin verseydim, daha sonra kont ile mutlu bir evlilik yaptığınızda, o zaman bu sırları bilen bir adam olarak görecektiniz beni hep."

Genç kadın bu sözler karşısında irkildi. Şövalye istemeden de olsa Alice'in kalbindeki derin bir yaraya dokunmuştu.

"Bu sözleriniz bana âdeta yeniden hayat veriyor şövalye..."

"Sadece hakikati söylüyorum."

"Size karşı duyduğum minnet hislerini anlatacak kelime bulamıyorum. Kont henüz Paris'e dönmedi, değil mi?"

"Hayır, madam."

"Peki, siz..." diye tereddütle ekledi genç kadın, "siz de bir haber almadınız mı? Neler yaptığını bilmiyor musunuz... neler düşündüğünü?.. Ah!.. Özellikle şu sıralar ne düşündüğünü bilmek için canımı bile feda edebilirdim..."

"Kesin bir bilgim yok, madam ama Paris'teki hemen herkes Navarre kraliçesinin Fransa kralı ile görüşmek için Blois'de olduğunu biliyor. Bu sebeple, kontun da iki haftadan fazla bir süredir Blois'de olduğu kesin bence."

"On beş gündür mü!.."

"Evet, madam. Kont gibi usta bir binici Paris'e en fazla dört günde ulaşabilir."

Bu sözleri duyunca Alice'in gözleri sevinçle parladı. Ancak şövalye genç kadının bu durumuna neyin sebep olduğunu anlayamadı.

Ancak sebep Alice için apaçıktı:

"Navarre kraliçesi beni ihbar etseydi, hemen buraya gelirdi."

Yani büyük ihtimalle Jeanne d'Albret konuşmamıştı. Ama neden? Feci yaralarını örten kumaşı kaldırmaktan özenle kaçınan yaralılar gibi, onu görmeden unutmak umuduyla Alice, Navarre kraliçesinin neden konuşmadığını düşünmekten vazgeçti. Geri döndüğünde Marillac'ın hiçbir şey öğrenmediğini umarak, onu kendisiyle birlikte Fransa'dan ayrılamaya ikna etmeyi ummakla yetindi.

O andan itibaren, her zaman olduğu gibi büyüleyici bir ev sahibesi oldu. İhtiyar Laura onun çağrısı üzerine meyve, içecek ve reçel

getirdi. Ancak Pardaillan sunulan bu tatlıların hiçbirine dokunmadı.

Şimdi o da titremeye başlamıştı. Başka bir insanın mutsuzluğunu teselli eden asil ruhu bu süre içinde kendi sorunlarını unutmuştu ancak şimdi buraya geliş sebebini tekrar hatırlamıştı. Loïse ile ilgili bilgi almaya gelmişti... Üstelik bu, öğrenmekten korktuğu korkunç bir sırrın bir parçasıydı. Bu ruh hali içinde konuya nasıl gireceğini düşünmeye çalıştı. Ancak Alice ona güzel bir fırsat sundu.

"Şövalye," dedi genç kadın, "sizin gibi ruhu olan birini bu şekilde... kızgınlıkla karşıladığım için beni affedebilecek misiniz?"

"Artık bunları düşünmeyelim, madam. Üstelik, hatırlatayım, bana dostum diyerek bir onur bahşettiniz."

"Elbette... dostumsunuz..."

"O zaman dostunuz olarak sizden bir ricada bulunsam?"

"Ah!" dedi genç kadın içten bir samimiyetle, "ne isterseniz... Hem zaten... buraya kendinizle ilgili bir durum için geldiğinizi söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet, madam," dedi şövalye hüzünlü bir ifadeyle.

Bu ifade Alice'in dikkatinden kaçmadı. Genç adama dikkatle baktı.

"Dinleyin, şövalye," dedi. "Mutlu olmak için bana ihtiyaç duyuyorsanız sizin için her şeyi yapabilirim..."

"Madam," dedi şövalye, "sizden bir fedakârlık yapmanızı istemeyi düşünüyorum."

"Ne isterseniz!" dedi tekrar Alice. "Sizin de benim gibi acı çektiğinizi hissedebiliyorum, o yüzden beni anlayışla karşılayabildiniz. Beni teselli ettiniz. Bana yaşattığınız bu duyguları unutmam imkânsız... şövalye..." dedi gözle görülür bir samimiyetle. "Sizin sadakatin vücut bulmuş hali olduğunuzu rahatlıkla söyleyebilirim. Umutsuzlukla bir sırrını açıklayan benimle karşı karşıya kalan başka bir insan olsa bana yüz çevirirdi. Dahası nişanlımı uyarmaya çalışırdı... evet, dostlukları bunu icap ederdi... Siz ise, şövalye, bana hiçbir şey sormadınız. Sebeplerini öğrenmeye çalışmadan çektiğim acılar için samimiyetle üzüldünüz. Bu ne harika, ne asil bir davranıştır... Sizin bu asaletiniz beni de yüceltiyor... Lütfen, söyleyin, ne istediğinizi söyleyin, yapmaya hazırım..."

Şövalye bu sözleri her zamanki gibi sakince dinlemişti.

"Hanımefendi," dedi şövalye, "ben de sizin gibi seviyorum. Size nasıl bir sevda içinde bulunduğumu daha iyi anlatmamın tek bir yolu var: Marillac kontu sizin için neyse benim için sevdiğim kadın o... Varsayalım ki madam, nişanlınız kontu evimde esir olarak tutuyorum... ve sizin de gelip benden onun özgürlüğünü istediğinizi düşünün... Ah, madam! Beni anlayabildiğinizi çok iyi görüyorum... Loïse de Montmorency burada esir tutuluyor... ama Mareşal Damville onu neden size teslim etti, işte bunu anlayamıyorum ve işin aslı anlamak da istemiyorum... Yani madam, benim için, Jeanne de Piennes ve kızını serbest bırakacak kadar fedakârlık yapabilecek misiniz?"

Şövalye konuşurken Alice de üzüntü içindeydi.

"Loïse'i seviyorsunuz... Loïse de Montmorency'yi..."

"Evet, madam..."

"Ne talihsizlik..." diye mırıldandı Alice.

"Anlayamadım, madam?"

"Üzgünüm. Hayatımda mutsuzluğun kaçınılmaz olduğunu ve bana yaklaşan herkese de bunu bulaştırdığımı düşünüyordum."

"Madam! Madam!" diye inledi şövalye, suratı bembeyaz olmuştu. "Loïse'e bir şey mi oldu?.."

"Hayır, hayır... Öyle bir şey yok. Ancak..."

"Ancak... Bana onları teslim edemeyeceksiniz değil mi?"

"Loïse ve annesi artık burada değiller."

Genç adam sert bir yumruk yemiş gibi sarsılmıştı. Alice de Lux'ün doğruyu söylediğinden emindi. Gerçekten çaresizdi.

"Demek Mareşal Damville onları buradan da alarak götürdü. Fakat emin olun ki o elimden kurtulamayacak."

"Hayır, onları mareşal götürmedi. Ben... yaptığım ender iyilikler yine de bir işe yaramıyor... onları ben serbest bıraktım."

Genç adam kalp atışlarının hızlandığını hissetti, dudaklarından bir sevinç çığlığı döküldü.

"Siz mi? Demek kurtuldular!"

"Asil ruhlu nişanlımın ben nefret edeceğini düşünüp de kendimi evime hapsettiğimde... Ah, şövalye!.. Nasıl bir umutsuzluk yumağına dönüşmüştü hayatım... Bir kere Damville, sevgi ve şefkat gösterilmesi gereken iki kadına zulmetmeye niyetlenmişti... Onları başka bir yerde hapsetmesi gerekiyordu... Ben de ona itaat etmeye mecbur kaldım. Karşılarına çıkmaya bile utanacağım o iki kadının gardiyanlığını yapmayı kabul ettim. Neden itaate mecbur olduğumu ise siz zaten dinlemek istemezdiniz. Marillac'ın sonsuza dek benden ayrıldığını düşündüğüm günden itibaren, Damville'in beni tehdit ettiği ifşalardan korkmama gerek kalmadı çünkü bu ifşaları Navarre kraliçesinin yaptığını düşünüyordu... Esir kadınlara dedim ki... 'Size yaptığım bu kötülükler için beni affedin... gidin... artık özgürsünüz...' Loïse artık özgür, şövalye. Böylece hayatımda belki ilk defa olarak birilerine insanca yardım ettim. Ne yazık ki bu da faydasız oldu. Eğer kendilerini serbest bırakmamış olsaydım, şimdi onları size verme mutluluğuna kavuşabilecektim."

"Bu şanssızlığı biraz abartıyorsunuz, madam," dedi şövalye nezaketle. Loïse'in artık lanet olası mareşalin elinde olmadığını bilmek bile benim için büyük bir mutluluk sebebi... Fakat size, acaba nereye gideceklerini söylediler mi?"

"Hayır. Kendilerine sormayı bile düşünmedim. Üstelik... onlar için bir gardiyandan başkası değildim... Bana söylemelerini de istemezdim doğrusu."

Oda bir anlığına tamamen sessizliğe büründü.

"Monsenyör," dedi genç kadın çekinerek, "muhtemelen sormak istediğiniz ama beni üzmemek için sormaktan vazgeçtiğiniz soruları tahmin ediyorum. Size yemin ederim ki Jeanne de Piennes ve kızı bu evde kaldıkları süre boyunca –hapis kalmaları dışında– acı çekmediler. Onları... yapabildiğim en iyi şekilde rahat ettirmeye çalıştım... Ayrıca size yemin ederim ki mareşal buraya hiç gelmedi.

"Size bir şey sormak istiyorum," dedi Pardaillan. "Emin olunuz madam, bu benim için çok önemli... Arada sırada onlarla konuşuyor olmalısınız...

"Sadece iki veya üç kez..."

"Pekâlâ," diye devam etti şövalye. "Bu şartlar altında... şey... burada, madam, Loïse'in ağzından benim ismimi işittiniz mi?

"Hiçbir vakit işitmedim..." dedi Alice.

Genç adamın gözleri bulutlandı. Derin bir iç çekti.

"Neden hatırlasın ki?" diye düşündü genç adam, iç çekerek. "Şüphesiz, o beni çoktan unuttu... Buna rağmen... kaçırıldığında ona yardım etmem için beni çağırdı."

Pardaillan'ın Alice de Lux'ün evinde yapacak başka bir şeyi yoktu ve bu sebeple ona veda etti. Genç kadın, geri gelip kendisini ziyaret etmesi için ona yalvardı. Pardaillan, zavallı kadın onda merhamet uyandırdığı için bunu yapacağına söz verdi.

Pardaillan, La Hache Sokağı'ndaki evden çıkınca Tiquetonne Caddesi'ndeki Konuşan İki Ölü Meyhanesi'ne gitti. Okuyucunun hatırlayacağı gibi, yaşlı Pardaillan onu orada bekliyordu. Şövalye halinden memnundu, çünkü en azından Loïse, Damville'in kontrolünde değildi ve bu çok önemliydi.

Pardaillan hızlı hızlı Tiquetonne Caddesi'ne yürüdü ve böylece Louvre'a çıkan ana geçişlerden biri olan Beauvais Caddesi'ne ulaştı. Orada onu durmaya mecbur eden bir kalabalık buldu.

Louvre'a baktı ve Beauvais Sokağı'nın yanındaki asma köprüyü indirdiklerini gördü. Kralın yokluğunda Paris'teki tüm kapıların kapalı kaldığını hesaba katmalıyız. Ve bu sırada sadece köprü indirilmedi, aynı zamanda tören üniformalarını giyinmiş bir arkebüz birliği de sokakta pozisyon aldı.

Şövalye, yaklaşan kalabalıktan büyük bir mırıltı duydu. Etrafındaki insanlar süslü şenlik elbiseleri giyiyorlardı. Çok sayıda kadın cadde boyunca ön tarafta oturmak için erkenden gelmişti. Muhafızlar, kalabalığı ite kaka dağıtarak geçidi açık tutmaya çalışıyorlardı.

Pardaillan, o esnada itiş kakışta kolunu tutan güzel bir kıza denk geldi.

"Neler oluyor?" diye sordu.

"Bilmiyor musunuz? Kral geri dönüyor," cevabını verdi genç kız.

O anda, kralın Beauvais Caddesi'nden geçmeyeceğini, bunun yerine Montmartre Caddesi'ni dolaşacağına dair bir söylenti dolaştığı için kalabalık dağıldı. Bir anda herkes Montmartre Caddesi'ne doğru koşmaya başlayınca etraf boşaldı. Şövalye de Tiquetonne Caddesi'ne doğru yoluna devam etti.

KIRK SEKİZİNCİ BÖLÜM
BÜYÜK BİR OLAY

Yaşlı Pardaillan, Konuşan İki Ölü Meyhanesi'ne girince meyhane sahibi Catho kendisini büyük bir sevinçle karşılamıştı. Pardaillan evvela meyhaneye bir göz attı. Çeşitli yerlere asılmış tasları, bakır tabakları, duvarları, kirişleri, kumtaşından sürahileri, kadehleri, masif ayaklı parlak masaları, oymalı sırtlı taburelerini inceledi. Açık kapısından mutfaktaki parıldayan tencereler ve büyük, alevler içindeki ocak görünüyordu. Kısacası meyhane Pardaillan'ın keyifle tebessüme etmesine sebep olacak kadar pırıl pırıldı.

"Bravo size, Catho," dedi. "Paris'te bu kadar güzel ikinci bir meyhane olmadığını söyleyebilirim."

"Sizin sayenizde oldu," cevabını verdi Catho.

"Bizimle birlikte savaşmaktan pişman mısın?"

"Hayır, monsenyör. Eğer o kötü meyhaneyi yakmasaydık ve sizin ekületiniz olmasaydı, böyle bir meyhaneye hiçbir vakit sahip olamazdım. Bu arada oğlunuz nerede?.."

"Evet, sevgili Catho'm, haklısınız ama oğlumla ilgili hiçbir ümide kapılmayın çünkü o zaten kalbini birine verecek kadar aptal."

"Ah, monsenyör! Sizce benim gibi zavallı biz kız... Hâlâ güzel olsaydım belki," diye sıkıntıyla iç çekti Catho, "ama şimdi..."

Zavallı Catho, cebinden bir ayna çıkararak, çiçek hastalığından dolayı deforme olmuş korkunç yüzünü üzüntüyle içini çekerek inceledi.

Pardaillan bir masaya oturdu ve hareketsiz kalması imkânsız olduğu için Catho'dan kendisine başlangıç olarak beş ya da altı yumurtalı bir omlet yapmasını istedi. Şövalye, omletini Catho'nun mutfak bilimine gereken saygıyı göstererek yedi ama bunu yaptıktan sonra, fazladan biraz zamanı olduğunu fark etti ve bunu layıkıyla

kullanmak için bir tavuk istedi. Tavuktan sonra reçel ziyafeti çekti. Bütün bunlara iki ya da üç şişe şarap eşlik etti, öyle ki tarif ettiğimiz şekilde iki saat geçirdikten sonra, Pardaillan kendini oğlu gibi genç ve Samson kadar güçlü hissetti ve zihninde savaş düşünceleri dolaştı.

Bu sırada kulağına birtakım boru sesleri geldi. Hemen kalkarak kılıcını kuşandı. Şapkasını başına geçirdi. Dışarı çıkınca Catho'ya, oğlu gelince kendisini beklemesini, az sonra döneceğini söylemeyi unutmadı ve boru seslerinin geldiği Montmatre Sokağı'na doğru yürüdü.

"Yani kralın dönüşünü kutlamaya siz de mi katılacaksınız?" diye sordu Catho.

"Bu boru seslerinin sebebi Charles'ın dönüşü demek?"

"Evet, monsenyör. Krala, Navarre kraliçesi ve oğlunun yanı sıra Katolik soylularla barışan birtakım Huguenot soylusunun eşlik edeceği söyleniyor."

"İyi, iyi... Ben de savaş oluyor sanmıştım. Şunları bir seyredeyim bari!"

Bunu söyledikten sonra Pardaillan, Tiquetonne Caddesi'ne çıktı ve çok geçmeden de Montmartre Caddesi'ne vardı. Kalabalık halkı yararak güç bela birkaç adım ilerledi ve kapalı bir kapının eşiğine çıkarak alayı beklemeye başladı.

"Sandalye isteyen var mı? Kralımızı, Kraliçe Catherine'i, Madam Guise'i daha iyi görmek isteyen var mı?"

Bir çocuk kalabalığın arasından zorla geçmeye çalışıyor, bir taraftan da böyle bağırıyordu. Pardaillan bu çocuğa biraz bozuk para verip sandalyeyi aldı ve eşiğe koyup üstüne çıktı. Kapısı tamamen kapalı bu evin pencerelerine göz atan Pardaillan onların da sıkı sıkıya çekilmiş olduğunu gördü; halbuki bu eve komşu diğer evlerin pencereleri sıkış tıkış insanlarla doluydu.

"Kralımız çok yaşa! Kralımız çok yaşa!"

Nihayet kilise çanları çalarken ve top sesleri ortalığı inletirken alay da göründü. Önde yaya ve atlı olarak bir sürü asker yolu açmaya ve genişletmeye çalışıyordu.

"Kral geliyor! Çekilin! Yolu açın!"

Karşılarındaki kalabalık, bir geminin mahmuzuna çarpan dal-

galar gibi iki yana açıldı. Bunların arkasından bir arkebüz bölüğü geliyordu, onların arkasında ise piyadeler vardı, sonda ise Cosseins'in komutanlığında çift sıra trompetçilerin eşliğinde ilerleyen kraliyet muhafızları yürüyordu. Hemen ardından dizginleri on iki güçlü kuvvetli İsviçreli tarafından tutulan atların çektiği, tepesinde kraliyet armasının bulunduğu muhteşem arabada IX. Charles'ın soluk yüzü göründü. Arabanın yanları halkın kralı görebileceği şekilde açılmıştı. Kral her zamanki gibi siyah bir kıyafet giymişti ve kendisine tezahürat eden bu kalabalığa biraz endişeyle bakıyordu.

Aynı arabada, kralın solunda Henri de Béarn yer almıştı. O da kadınlara, erkeklere selam veriyordu. Onun da yüzünden endişe okunabiliyordu.

"Kralımız çok yaşa! Kralımız çok yaşa!"

Penceredekiler de sokaktakilerin coşkusuna katılmış, kollarını sallayarak, başlıklarını havalara fırlatarak krala tezahürat yapıyorlardı.

Arkadaki arabada Catherine de Médicis ile Navarre kraliçesi yer almıştı. Catherine çok neşeli görünüyordu. Ancak bu sevinci, ağına kıymetli bir av takılmış bir örümceği andırıyordu. Bazen yaşlı kraliçenin yüzünü vahşi bir tebessüm kaplıyordu. Bir ara, sanki elinden kayıp gidecekmiş de orada olduğundan emin olmak istiyormuş gibi Jeanne'in elini kuvvetlice sıktı.

Durgun ve sessiz Jeanne d'Albret'nin aklında ise sadece oğlu vardı. Marguerite de France ile evlenmesine onay vermesinin tek sebebi Henri'nin tahtta daha uzun süre kalmasını ve mutlu olmasını sağlamaktı. Ancak içinde bir yerlerde oğlunun tehlikede olduğunu da hissediyordu. Ama yüzüne dingin, kararlı, soğuk ve hatta kibirli bir ifade yerleştirebilmişti. Halk yanındaki Catherine de Médicis için de coşkuyla bağırıyordu.

"Yaşasın Katoliklerin annesi!" diye bağırdı birisi.

Kalabalıktan bu tezahürata hemen destek geldi.

Bu sırada kortej ilerlemeye devam etti. İki kraliyet arabasının arkasında, atına binen Anjou dükü vardı. Sağında, sakin ve soğuk bir şekilde uzun, beyaz sakalını okşayan Coligny, solunda ise Alençon dükü, daha da gerilerde Guise dükü atıyla geliyordu ve halkın alkışlarından payını büyük bir coşkuyla gülümseyerek alıyordu. Onların yanı sıra Nevers ve Aumale dükleri, Mareşal Damville, Gondi, Ma-

yenne, Montpensier, Rohan ve Rochefoucauld geliyordu; Katolik ve Huguenot soyluları karışık biçimde ilerliyorlardı. Her birinin küçük bir refakatçisi olan rahipler, atlı piskoposlar, askerler, piyadeler ve soylular da en arkadaydılar. Bu garip bir gösteriydi; fantastik ve görkemliyi. Ayrıca trompetlerin sesiyle de zenginleşiyordu.

Sandalyesinden bütün bu korteji izlemiş olan Pardaillan'ın yüzünde alaycı bir gülümseme vardı.

"İşte, Huguenotlar Paris'te," diye mırıldandı. "İçeri kolaylıkla giriyorlar ama bu kadar kolay çıkabilecekler mi?"

Yaşlı şövalye içgüdüsel olarak Catherine'in art niyetli olduğunu tahmin etti ama bu manzara, sanki Paris'in sakiniymiş gibi onu olağanüstü bir şekilde eğlendirdi. Catho'nun iyi şarabının etkisiyle ortalık yerde görülmenin onun yararına olmadığını unuttu. Gösterinin binbir ayrıntısıyla etrafta dört dönen gözleri birdenbire sert bir bakışla kesişti.

"Mareşal Damville!" dedi hiddetle.

Aynı anda da zarif bir tebessümle mareşale selam vermeyi ihmal etmedi. Damville şaşkınlık içinde atını durdurdu. Çünkü çoktan ölmüş ve cesedinin de Seine Nehri'ne atılmış olduğunu sandığı adam karşısında bulunuyordu. Bu sırada mareşalin yanında duran birkaç asilzade daha kendisine şaşkın şaşkın bakmaya başlamıştı.

Pardaillan kendi kendine, "Tamam! Hapı yuttık! Bütün katiller beni gördü," diye düşündü.

Mareşalin yanında duran bir atlı:

"Vuran Çekiç Meyhanesi'nde kavurduğumuz adam!" diye bağırdı.

"Şu azgın genç şövalyeyle birlikte onu da yakmamış mıydık?" diye ilave etti diğeri.

"Kavrularak ölmüş olması gereken adam, kanlı canlı karşımızda duruyor!"

Anjou dükünü takip eden bu atlılar Quélus, Maugiron, Saint-Mégrin ve Maurevert'di... Kendilerinin de haklı olarak öldüğüne inandıkları adama şaşkın şaşkın baktılar.

Bu sırada kendisine yöneltilen bakışlara aldırmayan Pardaillan, karşılaşmanın kendisi için kötü sonuçlar doğurabileceğini düşünme-

ye başladı ve bu sebeple kalabalık içinde kaybolmak için sandalyeden inmeye çalıştı.

"Beyler," dedi, "etrafımı çepeçevre sarmışsınız, bu yüksek onur beni utandırıyor."

Ancak kalabalığa o kadar sıkışmıştı ki dengede kalabilmek için çok çaba sarf etmesi gerekti.

Pardaillan sandalyesinden aşağı inmeye çalışırken, Anjou dükü başını çevirdi ve soylularının çoğunun durduğunu gördü. En sevdiği Quélus'u aradı ve yaklaştığında, onunla canlı bir şekilde konuştu. Sonra Anjou dükü, muhafızların komutanına bir işaret verdi. Ardından ilerleyen korteje tekrar dahil oldu. Ancak bu hareketler ne kadar çabuk yapılırsa yapılsın, yaşlı askerin keskin gözünden kaçamazdı.

"Bana öyle geliyor ki işler kötüye gidecek."

Pardaillan'ın sandalyeye tüneyen tek kişi olmadığını göz önünde bulundurmak gerekir. Onun etrafındaki masa ve sandalyelerde duran ondan fazla insan daha vardı. Pardaillan, o zaman, onun için kalan tek yolu seçti. Sandalyesini devirdi ve sonra kendini yerde bularak ona öfkeyle bağıran insanların arasında kaldı. Ancak Pardaillan'ın surat ifadesi hepsini sustırdu.

Oradan çıkmak ve ne pahasına olursa olsun ortadan kaybolmak gerekiyordu çünkü Pardaillan, Anjou dükü tarafından muhafız komutanının kulağına söylenen sözlerin onun mütevazı kişiliğiyle ilgili olduğundan şüphe duymuyordu. Sonra dirsekleriyle kendine yol açtı, ama kalabalığa kapılıp sürüklenmeye başladı.

Ne oluyordu? Kraliyet kortejinin bir bölümünün hareketlendiği söylenebilirdi. Yirmi kadar atlı, kadınların dehşet çığlıklarından ya da burjuvaların küfürlerinden endişe duymadan yardıma geldi.

Pardaillan bu hareketleri sebeplerini anlamadan gözlemledi. Sonunda kendini bir kapının önünde yalnız halde buldu ve ardından mandalı tutarak kapıya şiddetle vurdu ve evin içinde yüksek sesle patırtılar duyuldu.

Pardaillan arkasını döndü ve o an yarım daire şeklindeki bir çemberin içinde kaldığını gördü. O çemberin ortasında uzun boylu, kibirli, sert görünümlü siyah sakallı ve ciddi bir adam öne çıktı. Bu, kralın ordularının mareşali, Damville Dükü Henri de Montmoren-

cy'ydi.

Yanında, kötü niyetli bir gülümsemeye sahip bir adam belirdi ve Pardaillan'a ölümcül bir nefretle baktı. Bu da d'Aspremont Vikontı Orthès idi. Çemberin sağında Maurevert ve Saint–Magrin, solunda Quélus ve Maugiron bulunuyordu. Diğer açık alanlar, Anjou dükünün emrindeki atlılar tarafından tutulmuştu.

Pardaillan dimdik durdu, uzun, ince vücudu büyümüş gibi görünüyordu. Gözlerini yarıya kadar kapadı ve önündeki kalabalığa dikkatle baktı.

"Merhaba katiller!" diye kendilerini selamladı.

Ötekiler homurdandılar. Sadece Damville sakin kaldı. Anjou dükünün muhafiz komutanı bir adım atarak:

"Kılıcınızı teslim edin, Şövalye Pardaillan," dedi.

"Ya! Xerxes gibi konuşuyorsunuz, ben de size Leonidas gibi cevap vereceğim: Kılıcımı mı istiyorsunuz? Gelin de alın..." dedi.

Oğlundan gördüğü bir hareketi taklit etti. Bir anda kılıcını çekti, başının üzerinde dümdüz tuttu ve ucunu çizmesinin önüne dayayabilecek kadar eğildi. Gülümsemeye başlamıştı. İçinden şunları geçiriyordu:

"Teslim olmak, asılmak demektir. Böyle rezil şekilde ölmektense bunlara bir cesaret ve yiğitlik dersi vermek daha iyi."

Maugiron konuştu:

"Şövalyenin derisi pek kalınmış. Truanderie'deki meyhane yandığı halde kendisine hiçbir şey olmamış, beyler!"

Herkes kahkahayla güldü. Hücumdan önce kendisiyle alay etmek istedikleri anlaşılıyordu.

Pardaillan cevap verdi:

"Evet, benim derim pek serttir. Fakat senin nazik suratın da pek ince... Çabucak haşlanıverdi. Neredeyse seni ceviz yağında balık gibi kızartacaktım."

Maugiron hiddetinden kıpkırmızı kesildi. Bu sefer Damville konuştu:

"Aslan postuna bürünmüş bir eşekle konuştuğunuzu görmüyor musunuz? Bu alçak adam, böyle kaliteli giyinmek için konağımdaki

bazı gardıropları soymuş."

"Ah, mösyö!" diye bağırdı Pardaillan. "Yanılıyorsunuz; eşek olan sizsiniz, aslan olan benim. Buna karşı çıkamayacağınız kanıtı söyleyeyim; konağınızda bana uygun bir eldiven aradım ama bulamadım, sadece toynaklara takılabilecek eldivenler vardı, hiçbiri pençelerime uymadı. Sizi temin ederim ki ahırınızdaki bütün eldivenleri denedim, hatta kapıya çivileneni bile."

"Alçak herif!" diye haykırdı Damville.

"Bana açıklayabilir misiniz," dedi Pardaillan, "aslana mı, köpeğe mi yoksa eşeğe mi aitti bu?"

"Seni paramparça edeceğim!"

"Tekrar ediyorum, kılıcınızı teslim edin!" diye bağırdı komutan.

"Onu vermeye hazırım... Kalbinize mi istersiniz yoksa karnınıza mı?.."

Pardaillan'ın etrafındaki yarım daire gittikçe daralıyordu.

Olağanüstü bir şey yaşandığını anlayan halk da bunların arkasına birikmiş, olup biteni seyrediyordu.

"Şu köpeği parçalayın!.." diye homurdandı Damville.

"Onu alacaklar!" dedi görenlerden biri.

Soylularla ilgilenen bir kadın, "Ölü ya da diri," diye yanıtladı.

Ancak bir çocuk, "Çok yaşa kır bıyıklı!" diye bağırdı.

Pardaillan bir gülümsemeyle çocuğu selamladı.

"Onu diri diri yakalayalım," dedi bir ses. "Çünkü bunun krala hakaret eden bir de oğlu var. Kendisinin nerede olduğunu işkenceyle söyletebiliriz."

Bunu söyleyen Maurevert'di. Damville'in gözleri bu öneri karşısında parıldadı. Oğlu da tıpkı babası gibi giriştikleri komployu biliyordu. İkisini de aynı anda yok edebilirse...

Atlılar Pardaillan'ın üzerine gittikleri sırada mareşal şöyle bağırdı:

"Evet, evet, doğru... Onu diri diri yakalayın! Oğlunun nerede olduğunu söyletelim."

Tam bu anda korkunç bir ses, "İşte burada!" diye gürledi.

Bir anda ortalık karmakarışık oldu. Altılardan birinin yere düş-

tüğü görüldü ve onun atının üzerinde sakin bir yüze, alaycı bir gülümsemeye ve alev gibi yanan gözlere sahip genç bir adam belirdi. Bu yeni adam atı sertçe mahmuzlayınca hayvan etrafa çifte atmaya başladı. Bu, çemberin acılı feryatlarla dağılmasına sebep oldu. Yaşlı Pardaillan, bir babanın endişesi ve sevinciyle çığlık attı:

"Oğlum!"

"Dayanın, efendim!" diye cevap verdi genç şövalye.

Şövalye buraya şöyle gelebilmişti:

Şövalye La Hache Sokağı'ndaki evden ayrıldıktan sonra kralın geçmesini bekleyen kalabalığın yanında bir an için Beauvais Sokağı'nda durmuştu, ardından Konuşan İki Ölü Meyhanesi'ne doğru yoluna devam etmişti. Kalabalık ise kraliyet kortejinin geçeceği söylenen Montmartre Caddesi'ne doğru koşturmuştu. Sonra şövalye son ara sokağa geldi ve kortejdeki soyluların Seine yönünde uzaklaştıkları bu noktaya girdi.

Orada bir grup meraklı insan, şövalyenin göremediği bir şeyin etrafını sarmıştı. Ama şövalyenin çok iyi bir şekilde gördüğü, uzun boyuyla Mareşal Damville'di. Önden geçecekti ama yarım daire oluşturan soyluları tanıdığında, Maurevert'i ve bir kapıya doğru ilerler gibi görünen diğer soyluları gördü, hepsi de tehditkâr jestlerle söz alışverişinde bulunuyordu.

Şövalyenin ilk düşüncesi tanınmamak için kenara çekilip Tiquetonne Caddesi'ne ulaşmaya çalışmak oldu. Geri dönmeye başlamıştı ki babasının sesini duyduğunu sandı. Derhal kalabalığın arasına daldı, başını eğip ilerlerken tekme ve yumruklarla kendine yer açtı.

Sonunda geçmeyi başardı. Birkaç saniye içinde Pardaillan'ı çevreleyen atlılara ulaştı. Atlılar ona doğru ilerlerken babasının bir kapıya yaslandığını gördü ve muhafızlar gelirken bu noktada nöbetçi pozisyonunu aldı.

Şövalye durum hakkında neler yapabileceğini anlayabilmek için etrafına bakındı ve gülümsedi. Böylesi yüce durumlarda, büyük ilhamlar vardı. Hızlı bir hareketle kılıcını emniyete aldı ve hançerini çıkardı, sonra atladı.

Gördüğü ilk atın dizginlerini tuttu, göz açıp kapayıncaya kadar eyere tutunup yukarı çıktı ve hançerini binicinin boğazına dayadı.

"Hemen aşağı inin, monsenyör!" dedi Pardaillan soğuk bir gülümsemeyle.

"Delirdiniz mi, monsenyör?"

"Hayır, ama yorgunum ve bir ata ihtiyacım var. Çabuk inin yoksa sizi öldürürüm!"

At binicisi, tuhaf rakibine vurmak için kılıcının kabzasını kaldırdı ancak hareketini tamamlayamadı, bir hançer atın göğsüne girdi ve adam yere düştü. Pardaillan daha sonra rahatça ata bindi ve kılıcını kınından çıkardı.

"Oğlum!" dedi yaşlı Pardaillan.

Şövalye ona bir gülümsedi.

Her hareketi hayranlık uyandırıyordu. Meçiyle muazzam ataklar yapıyordu. Atına çifte attırıyordu. Bu genç adamı böylesine kararlı gözlerle savaşırken seyretmek çok heyecanlıydı.

Çok geçmeden yaşlı askerin çevresinde çok fazla boş alan oluştu. Birkaç saniyeliğine bu mücadelenin her iki tarafı kendi durumunu inceledi. Boş alanın ortasındaki şövalye atını sakinleştirmişti. Burnundan buharlar çıkan, siyah yeleleri rüzgârda savrulan bu müthiş at bir heykeli andırıyordu. Şövalye sessiz kaldı, dudakları gergindi. Bu arada yaşlı Pardaillan boğuk bir sesle ona uzaktan cevap veren düşmanlarını lanetledi.

Sonra meraklı seyircilerin tünemesine hizmet eden masaları, sandalyeleri ve merdivenleri bir araya toplayıp onlardan bir barikat yaptı ve bu barikata sadece dar bir geçit açtı.

"Şövalye, buradan girebilir!" diye mırıldandı.

Mareşal Damville böylesine başarısız bir tevkif eyleminde bulunduğu için utanmıştı. Etrafındaki soylular işe yaramazlardı. Anjou'nun muhafızları sadece komutanlarından emir bekliyorlardı. Şövalyenin ezici taarruzunun ardından her iki tarafın bu soluklanma anı on saniye kadar sürdü. Komutan bir el hareketiyle soylu atlıları susturdu ve iki Pardaillan'a şöyle seslendi:

"Dikkat edin," dedi. "Kral namına son defa olarak söylüyorum: Teslim olacak mısınız?"

"Hayır?" dedi genç şövalye kesin bir dille.

"Kralın emrine karşı mı geliyorsunuz?"

"Evet!"

"Pekâlâ öyleyse... Muhafızlar, bu iki adamı yakalayın!"

Bir taraftan askerler, diğer taraftan soylular koşturdu. Genç adam son dövüşün geldiğini anladı ve bu anda bile aklından Loïse geçiyordu.

Şimdi, saldırı daha şiddetliyken, az önce gerçekleştirdiği manevrayı tekrarlamak istedi. Sonra dizginleri topladı ve atı kışkırtmak için hayvanın böğrüne korkunç bir darbe indirdi ancak at zıplamak yerine acıyla inledi ve dizlerinin üzerine düştü...

"Kahretsin!" diye kükredi şövalye. Çevik bir şekilde zıpladı ve elinde kılıçla yere indi. Ancak etrafını yaklaşık on beş atlı çevirmişti.

Şövalyenin ilk müdahalesinden sonra saldırganlardan biri atından inmişti, elinde çok ölümcül olan geniş bıçaklı hançerlerden birini tutuyordu. Bu adam Maurevert'di.

Şövalyenin hareketlerini dikkatle takip etti ve komutan, "Saldırın!" diye bağırınca ata doğru koştu ve hançeri atın göğsüne sapladı. Kalbinden yaralanan zavallı hayvan acı içinde yere düştü. Şövalye, kılıcını kendisine saldıran kalabalığın savurmaya başladığı için öldürerek ölmeye hazırlandı.

"Buraya!" diye bağırdı yaşlı Pardaillan.

Şövalye başını çevirdi ve babasının yaptığı barikatı gördü; gözlerinde bir umut ifadesi parladı ve barikattaki açıklığa doğru koştu. Açıklık, yaşlı adamın bu amaç için hazırladığı bir sehpa çekilerek kapatıldığında, kendilerine göreceli güvenli bir alan yarattılar.

Baba ve oğul daha sonra, tam anlamıyla iki veya üç dakikalık bir savunma teşkil edebilecek bu derme çatma kaleye kilitlendi. Birbirlerine sarılmaya ya da el sıkışmaya vakitleri olmadığı için birbirlerinin gözlerinin içine bakarak vedalaştılar.

O an, Pardaillanların korkusuyla kalabalıktan biraz uzaklaşmış olan Mareşal Damville içinde uyanan nefretle biraz daha yaklaştı.

Sürü halindeki atlar, barikata doğru ilerlediler ancak acı içinde kişneyip sıçrayarak hemen geri çekildiler. Soldaki yaşlı Pardaillan ve sağdaki şövalye kılıçlarını yığılmış sandalyelerin parmaklıkları ve ayakları arasında mükemmel bir doğruluk ve yıldırım hızıyla kul-

lanıyorlardı; kılıçlar atları burunlarından ve göğüslerinden yaraladı.

Komutan bir el hareketiyle, bu taktik sonuç vermediği için saldırıyı durdurdu. Yeni bir plan yapmak gerekiyordu.

"Cehennemdeki tüm şeytanlar için!" diye mırıldandı komutan. "Bu iki adamı tutuklamak bana doğru gelmiyor."

"Yaralandın mı?" diye sordu oğluna yaşlı Pardaillan.

"Çizik yok, ya siz baba?"

"Henüz değil. Pilatus gibi savaşalım!"

"Ölmemeye çalışalım!" dedi şövalye soğuk bir sesle.

"Atlan in!" diye emretti komutan.

Bir düzine binici atından indi. Bunların arasında, bu iki adama yapacakları en kötü işkenceleri hayal edenler de vardı.

"Onları canlı ele geçirmek lazım!"

Ardından barikatın etrafında bir kılıç çemberi oluşturdular; on iki ya da on beş kılıç, ağaç parçalarının arasından Pardaillanlara doğru birleşti. Bu küçücük alanda büyük bir sessizlik çöktü. Bu sırada halk da bu iki grubun etrafını merakla sarmıştı.

"Son kez uyarıyorum!" diye bağırdı komutan.

Pardaillanlar başlarını salladılar. Kaptan umursamazca omzunu silkti ve:

"Çıkarın onları oradan!" dedi.

Her iki taraf da bu emrin ardından kılıçlarını boşluklardan soktu. İçlerinden iki ya da üçü yara aldı, dört adam düştü, kanlar aktı ve tüm saldırganlar yeni bir saldırı planı için geri çekilip ölülere aldırmadan koro gibi bağırdılar.

"Yaralılar! Yaralılar!"

Bu defa başarılı olmuş görünüyorlardı. İki Pardaillan da kandan kıpkırmızıydı ve her ikisi de başlarından, kollarından ve göğsünden kötü şekilde yaralanmıştı.

"Elveda şövalye!" dedi yaşlı Pardaillan oğluna tek dizinin üstüne çökerek.

"Elveda baba!" dedi şövalye düşmemek için dirseğine yaslanarak.

"Kral adına teslim olun! İsyanınızı hiç olmamış gibi kabul edece-

ğim!" diye bağırdı komutan, hâkim olamadığı bir duyguyla.

"Teşekkürler, monsenyör!" dedi şövalye dostça. "Öldüğümde yüzünüzü göreceğim çünkü düşünebildiğim tek dürüst yüz o."

Komutan bir işaret yaptı ve:

"Bütün bunları yıkın!" diye bağırdı.

Heybetli kılıçlar, keskin pençeleri olan korkunç bir canavar olarak kuşatılmış iki kahraman adama doğru ilerledi. Aynı anda barikat saldırganların çabalarıyla devrildi, geçit tamamen açıldı.

"Sonumuz geldi!" diye haykırdı yaşlı Pardaillan, müthiş bir kahkaha patlatarak.

"Hoşça kal Loïse!" diye mırıldandı şövalye, bir an için gözlerini kapadı.

Gözlerini tekrar açtığında, bir tür trans halinde, insanüstü bir şaşkınlığın kurbanı olarak kör oldu. Dahası öldüğünü ya da yaşadığı ızdırabın yarattığı baş dönmesiyle avutucu ve parlak bir hayalet gördüğünü düşündü. Göğsünden sadece birkaç santim uzaktaki tehditkâr kılıçların keskin uçları yere indirilmişti. Saldırganlar şaşırmış ve büyülenmiş bir halde, Pardaillan'ın yere kapanmış yattığı yerden sağa ve sola doğru geri çekiliyorlardı. Henri de Montmorency'nin atına bindiği yere kadar her şey taşlaşmış ve morarmış bir solgunlukla kaplanmıştı. O geçitten yas giysisi giymiş bir kadın yavaş ve görkemli bir şekilde ilerliyordu.

"Siyahlı kadın!" diye bağırdı şövalye.

Barikatın kurulduğu kapının eşiğinde sevimli bir genç kadın belirdi. Altın rengi saçları solgun yüzünde görkemli bir hale oluştururken tavrı ikircikli bir şekilde korkulu ve cüretkârdı ve buradan şövalyeye hayranlık ve korku dolu bir bakış yöneltiyordu.

"Loïse..." diye kekeledi genç adam kanlar içinde yere diz çökerek.

Genç kadının gözlerinde iki damla yaş belirdi ve bakışı sonsuz bir şefkatle parıldadı.

"Tanrım! Artık ölebilirim çünkü o beni seviyor!" diye haykırdı genç adam.

Yaşlı Pardaillan ise bıyığını ısırarak mırıldanırken bayıldı.

"Ah! Bu Loïse, Loïson, Loïsette mi? O halde, o gözlerimin

önünde böyle bir güzellik görerek ölmekten büyük bir memnuniyet duyuyorum."

*

Siyahlı kadın Jeanne de Piennes, Henri de Montmorency'ye doğru ilerledi.

Kapı aniden açılıp da bu kadın kendini kılıçlarla yaralıların arasına atarak ortaya çıktığı an, saldırganlar şaşkınlık içinde geri çekilmişlerdi. Hanımefendinin öyle heybetli bir yönü vardı ki şaşkınlıkları saygıya dönüşmüştü. Garip bir şey olacağını anladılar. Az önce öfkelenen bu adamlardan hiçbiri, hanımın koruması altına aldığı iki adamı yaralamaya cesaret edemedi.

Jeanne de Piennes, Mareşal Damville'in iki adım ötesinde durdu. Hipnotize olmuş Henri, onun gelişini, hayaletlerin yürüdüğü bir rüyadaymış gibi gördü. O anda sevgi, öfke ya da kıskançlık hissetmiyordu. Sadece onu orada görmenin olağanüstü şaşkınlığı vardı.

"Nasıl olabilir?" diye düşündü ve anlamadan bekledi.

"Monsenyör!.." dedi Jeanne de Piennes, "bu iki adamı ben alacağım. Çünkü bunlardan biri, çalınan kızımı bana geri getiren adam, diğeri de onun oğlu. Bilmem, bu hususta herkesin yanında açıkça izahat vermemi ister misiniz?"

Kolunun bir hareketiyle hareketsizleşmiş askerleri, sersemlemiş soyluları, heyecanla olayı seyreden halkı gösterdi. Mareşal uzun süre titredi. Kanlı gözlerle etrafına göz attı, sonra Jeanne de Piennes'e döndü. Ve onun o berrak bakışları altında adeta küçüldü, yenilgiyi kabul etmiş göründü... ancak dudaklarından ölümcül bir tebessüm geçti...

Alçak, boğuk, zar zor algılanabilen bir sesle cevap verdi:

"Mademki onları istiyorsunuz, madam, alın!"

Bu hayal kırıklığı altında atı diğer tarafa doğru sürdü ama sonra durdu ve bekledi... Deminkine benzeyen kısa bir tebessüm dudaklarından geçti. Jeanne de Piennes, Anjou dükünün muhafız komutanına döndü.

"Monsenyör," dedi, "burada hangi görevle bulunuyorsunuz?"

"Kralın emriyle, madam," dedi komutan kararlı bir sesle. "Bu iki beyefendiyi tutuklamalıyım."

"Monsenyör, ben Piennes Kontesi, Montmorency Düşesi Jeanne..." dedi.

Subay hürmetle eğildi. Etraftaki herkesi bu güçlü irade karşısında bir ürperti sardı.

"Bu iki yaralı adamı alıyorum. İsmim sizin için kefalet yerine geçer sanırım," dedi Jeanne de Piennes.

"Elbette, madam," dedi komutan, "Piennes ve Montmorency'nin asil ve güçlü hanımının kefaletini asla sorgulamam. Ancak bu iki mahkûm evinizden ayrılamamalılar."

"Merak etmeyin, monsenyör."

"Size boyun eğiyorum, madam. Şunu da söylemeliyim ki size boyun eğmekten gayet memnunum. Çünkü bu iki adam son derece cesur kişiler."

Jeanne de Piennes başını eğerek komutana selam verdi ve ayağa kalkmaya çabalayan iki yaralı adama döndü. Neredeyse komutanın son sözleriyle birlikte kılıçlarını kınlarına geri sokmuşlardı. Jeanne de Piennes yaşlı Pardaillan'a doğru yürüdü:

"Monsenyör," dedi yumuşak ama gurur dolu bir ses tonuyla, "mütevazı evimde kalma onurunu lütfeder misiniz bana?"

Elini uzattı. Yaşlı asker sevecenlikle o eli tuttu ve birlikte eve girdiler.

Loïse de utangaç bir çabayla elini şövalyeye uzattı. O da gururla aynı anda dimdik ayağa kalktı ve onun elini tuttu. Üstü başı yırtık ve kanlar içindeydi ama gururlu duruyordu ve şu anda zaferden sonra dişisini savaş alanından dışarı çıkaran bir aslan gibi görünüyordu.

Loïse ve genç adam da girdikten sonra evin kapısı kapandı.

"Komutan," diye homurtuyla konuştu Henri, "bu evin önünde gece gündüz yirmi kişi nöbet bekleyecek. Onlardan doğrudan doğruya sizi sorumlu bilirim."

"Emirlerinizi yerine getireceğim efendim," diye cevap verdi komutan.

"Pekâlâ. Yanlış olarak Montmorency düşesi olarak adlandırılan Piennes hanımefendisinin kefaletinin sürmesi için de dua edin."

Komutan çabucak gerekli düzenlemeleri yaptı ve etraftaki cesetlerle, yaralı adamlarla ilgilenmeye başladı. Çok geçmeden evin önüne tam yirmi muhafız dikildi.

Uzaktaki tepede ise Louvre'un topları gürlüyordu.

KIRK DOKUZUNCU BÖLÜM
ELMAS

Okuyucu, Jeanne de Piennes ve kızının Montmartre Caddesi'ndeki o evde ne amaçla bulunduğunu ve az önce anlattığımız sahneye nasıl müdahale edebildiğini sorma hakkına sahiptir. Şimdi değineceğimiz şey bu.

Her iki mahkûmun da La Hache Sokağı'ndaki evde kalması tahmin edilebileceği gibi korkunçtu. Alice de Lux gardiyan rolündeydi ve bundan oldukça utandığı için görevinin iğrençliği bir yana bırakıp onlara iyi davranmaya çalıştı. Öyle ki, Madam Piennes ile konuşabildiği sayısız durumda, onların muhafızı değil, tabiri caizse hizmetçileri gibiydi. İlk başta ondan korkan mahkûmlar sonunda onun için üzülmeye başladılar.

Günler ve geceler karşılıklı hüzünle geçti. Hapis süreci Jeanne'in sağlığını kötüleştirdi ama Jeanne hastalığa cesaretle direniyordu. Pek çok şiddetli sarsıntı, pek çok keder ve çok uzun bir ızdırap sürecinin ardından yavaş yavaş kendine geldi. Gözlerinin etrafını mavimsi halkalar, bedenini ise aşırı bir zayıflık ele geçirmişti. Zavallı kadın sadece anneliğin getirdiği sevgi ve koruma içgüdüsüyle ayaktaydı. Jeanne de Piennes bir anneden başka bir şey değildi ve tek arzusu kızının güvenliğini sağlamak ve ondan sonra ölmekti.

O an için ölümü en iyi dinlenme olarak gördü, çünkü François'ya gönderdiği mektubun kendisine ulaşmadığını ya da onda istenen etkiyi yaratmadığını öğrendiğinde son umudu da ortadan kalkmıştı. François'nın onu arayıp bulamaması da ihtimal dahilindeydi, ancak bu ihtimal oldukça düşük görünüyordu. Ayrıca, belki de babası kadar kötü olan Şövalye Pardaillan mektubu mareşale teslim etmemişti, ancak kendini aksini düşünmeye zorladı, kızını seven bir şövalyenin böyle bir kötülük yapamayacağına inanıyordu. Son olarak, masumiyetinden emin olmayan François'nın onu hepten terk

etme olasılığının daha yüksek olduğu hissine kapıldı. Hayatındaki son umudunu da yok eden bu kanaat, onun hastalığını iyice arttırdı.

Loïse ise, masum bir şekilde güvendiği genç adamın, onu kaçıran adamın oğlu olduğunu öğrendiği andan itibaren, şövalyeden iğrenmek ya da onu unutmak için boş yere çaba sarf etti.

Alice bir gün yanlarına gelerek kendilerine serbest olduklarını söylediği zaman onlar işte bu durumdaydılar. Alice, siyahlı kadının önünde mahcubiyetle durdu ve gözlerini indirerek:

"Madam, sanırım inzivanızı tatlandırmak için elimden gelenin fazlasını yaptığımı düşünerek beni affedeceksiniz," dedi.

"Doğru," dedi Jeanne, "sizin hakkınızda hiçbir şikayetim yok."

"Ne yazık ki hayatımdaki talihsiz bir durum, beni sizin gardiyanınız olmaya mecbur etti."

"Bana zaten söylediniz, size tüm kalbimle sempati duyuyorum."

"Yani," diye devam etti Alice, "özgür olduğunuz zaman, beni lanetlemeden gideceksiniz. Bana karşı herhangi bir nefret duymadan. Öyle değil mi?"

Jeanne üzgün bir şekilde başını salladı:

"Evet," dedi. "Özgür... Bir gün gerçekten özgür olacak mıyız?"

Alice kararlılıkla:

"Siz zaten özgürsünüz," dedi. "Hoşça kalın, madam. Hoşça kalın, sevgili matmazel. Umarım bana karşı kırgınlık değil acıma hissediyorsunuzdur! Sizi tiksindirici olan varlığımdan kurtarıyorum. Bu kapı açık, sokağa açılan da öyle. Güle güle!"

Bu sözleri söyledikten sonra Alice uzaklaştı. Anne ve kızı ise yaşadıkları hüzünlü mutluluktan bir anda çıldırdılar. Sonra coşkuyla sarıldılar ve o anda Jeanne'i derinden bir fikir meşgul etti. Kendini ve kızını hiçbir imkân, barınak ve ekmek olmadan bulacaktı. Saint-Denis'deki evine dönmek, hiç kuşkusuz Montmorency'nin eline yeniden düşmek demekti. Evet özgürdüler ama nereye gideceklerdi? Jeanne, kızı için eskisi gibi çalışmak için gerekli güce sahip olmadığını anlamıştı. Bu nedenle, sunulan özgürlük çok geçmeden çaresizliğe dönüşmüştü. Kazanılan tek şey, Henri de Montmorency'nin esaretinden kurtulmaktı.

"Bize ne olacak?" diye mırıldandı.

Loïse:

"Anne, şimdiye kadar ikimiz için çalıştınız, şimdi sıra bende. Acil durumlarda kullanmak için bana defalarca gösterdiğiniz elmas yanımda."

"Ama elması satmak istemiyorum canım, onu sizi kollarıma geri veren adamın anısına sakladım. Paris'e giderken karşılaştığımızda, başka çarem olmadığını görünce bana elması vermişti. Sonra o ortadan kayboldu Loïse'im ama kaba ve samimi yüzü hafızamda kaldı. Bu adama ne kadar saygı duyduğumu biliyorsunuz, ona olan minnettarlığım Pardaillan'a duyduğum nefretle eşdeğer. O şövalye seni kollarıma geri veren adamdı! Ben de bunca sefalete rağmen o elmastan hiç kurtulmak istemedim. Şimdi onu da satmak istemiyorum çünkü bir gün ölürsem, elmas sayesinde o adamı tanıyabilirsiniz."

Loïse üzgün bir şekilde:

"Anne!" diye haykırdı.

"Sakin olun canım, sizin mutluluğunuzu görecek kadar uzun yaşamayı umuyorum, ama işler umduğum gibi gitmezse, belki sizin için faydalı olur."

O anda, Alice de Lux ortaya çıktı ve:

"Madam, konuşmanızın bir kısmını duyduğum için kusura bakmayın. Tesadüfen duydum demek istemiyorum çünkü dinledim. Hiçbir imkânınız yok, bunu önceden düşünmeliydim... Ben zenginim madam, hem de istediğimden daha fazla. Paris'te iki ya da üç evim var, bunlardan birini kendiniz ve kızınız için kabul etmek ister misiniz?"

Jeanne cevap vermekte tereddüt etti.

Alice:

"Ne kadar talihsizim!" diye bağırdı. "Belki de teklifimin bir pusuyu gizlediğini düşünüyorsundur!"

Jeanne:

"Hayır madam," dedi. "Size yemin ederim ki böyle bir şeyden şüphelenmedim. Bizi serbest bırakarak büyük bir riske girdiğinizi anlıyorum ve bu yüzden size güveniyorum."

"O zaman neden kabul etmiyorsunuz? Biraz olsun minnet duyuyorsanız, bana iyilik yapabilme mutluluğunu verin.

Bu sözleri söyledikten sonra masaya küçük bir çuval koydu. İçerisinde en az yüz ekü vardı. Jeanne'in yüzü kırmızıya boyanmış gibi canlandı, Loïse ise biraz utançla başını çevirdi.

Alice diz çöktü:

"Madam," dedi üzgün bir sesle. "Ölmek üzere olan bir kadın, bu asil matmazel için size küçük bir altın çuvalı sunuyor. Eğer alırsanız, beni affettiğinize inanacağım."

Jeanne de Piennes gardiyana sonsuz merhamet dolu bir bakış attı. Son bir tereddütle bir an durdu ama cömertliği onu kalbinden süpürdü, Alice'e iki elini uzattı, Alice onları tutup hararetle öptü.

"Garip kadın," diye düşündü Jeanne de Piennes özgürlüğüne kavuştuğunda. "Bu yaşam bana çarpandan daha korkunç bir felaketi gizliyor olabilir mi? Yazık! Dünya sadece talihsizlik çiçeklerinin büyüdüğü geniş bir tarla mı?"

İlk anda, özgür olduğu, sonunda Henri'den kurtulduğu fikri ona, solan yanaklarını canlandıran bir neşe verdi. Dudaklarında silik bir gülümseme belirdi.

Ve genç kız, kalbinin gizli acısını dikkatlice saklayarak tamamen neşe içinde göründü. Anne yeniden umutlanmaya başladı. Belki de geçmişi unutmayı başarır!..

Alice de Lux'ün onlara teklif ettiği eve gittiler. Jeanne kısa sürede yine ateşler içinde yanmaya başladı. Loïse annesini endişeyle izliyordu ve ilk kez kendi başına savaşmak zorunda olmasına rağmen, bunu büyük bir kararlılıkla beceriyordu.

Aradan birkaç gün geçti. Jeanne o sırada, pusuya yatmış ölümden kaçmayı başarmıştı, ama hâlâ yatağa mahkûm durumdaydı. Zorlukla nefes alıyordu ve geceleri birçok kez boğularak uyanıyordu. Ancak bir süre sonra büyük bir rahatlama hissetti.

Bir gün anne ve kızı yine hüzünlü bir şekilde konuşuyorlardı. Loïse kendini gülümsemeye zorluyor, annesi ise iyi durumdaymış gibi davranıyordu. O gün, ertesi sabah Paris'ten ayrılmayı planlıyorlardı ki, sokakta aniden büyük bir gürültü duydular. Neler olup bittiğini kontrol ettikten sonra, konuşmalardan, kalabalıktan ve sokağa

yerleştirilen muhafızların sayısından, kralın Paris'e geri döneceğini anladılar.

Jeanne de Piennes, sadece gösteri onu ilgilendirmediği için değil, aynı zamanda görülmekten korktuğu için de kapıları ve pencereleri kapattı. Aradan iki üç saat geçti. Anne ve kızı el ele, yan yana oturdular. Evin içindeki sessizliği daha da derinleştiren dışarıdaki gürültüyü kayıtsızlıkla dinlediler. Birdenbire kapı çalmaya başladı.

Jeanne:

"Kim olabilir?" diye mırıldandı. "Görünüşe göre biri yardım istiyor!"

Loïse:

"Bir sokak çocuğu olabilir mi?"

Okurlarımız, yaşlı Pardaillan'ın istemeden kapıya vurduğunu hatırlayacaktır. Sonra Jeanne de Piennes pencereye gitti ve Pardaillan'ın adının hakaretler, tehditler ve nefret haykırışlarıyla birlikte anıldığını duyunca kalakaldı. Evin kapısının dibine sığındığı için iki kadının göremediği birini çevreleyen yarım daire olmuş bir süvari grubu vardı. Onu görmedilerse de öte yandan onun adını duydular ve gerçekten de tüm bu adamların Pardaillan'a saldırdığından emindiler.

Jeanne de Piennes:

"Bu o!" diye mırıldandı. "Henri de Montmorency."

Loïse de:

"Şövalye Pardaillan!" dedi.

Jeanne:

"Avcımız burada," dedi. "Loïse, kızım, kim bilir lanet olası Pardaillan bizim yerimizi buldu mu? Efendisini buraya getirip getirmediğini kim bilebilir? Ama size ne olacak kızım? Ağlıyor musunuz yoksa?"

Loïse acı acı ağlıyordu:

"Onu kurtarmak gerekiyor çünkü o ölürse ben de öleceğim!"

Jeanne:

"Kimden bahsediyorsunuz?" diye bağırdı. "Kendinize gelin. Her ikisi de bizim en kötü düşmanımız olduğu için kimseyi kurtarmamıza gerek yok."

Jeanne de Piennes pencereye döndü ve sokağa doğru eğildi, görülme riskini göze alarak şövalyeyi gördü ve kızının kalbinde neler olduğunu anladı, ancak bakışları şövalyede durmadı. Aniden çok solgunlaştı ve gözleri şaşkınlıkla dolmuş, Loïse'in göremediği birini gördü. Hafızasında silinmez ve minnettar kaldığı o kişi, Loïse'ini geri veren adamdı. Sonra pencereden uzaklaştı ve bir an kararsız kaldı, kızının kurtarıcısını kurtarmak için müdahale edip etmeyeceğini bilemedi ve işin ucunda yakalanmak da vardı. Çok kararsızdı. Kısacası kızının elinden tutarak:

"Gel," dedi.

Aşağıya indikten sonra kapıyı açtı. Ve sonra herkesi hayrete düşürerek, saldırganlarla yaşlı Pardaillan'ın arasına girdi.

Gerisini zaten biliyoruz.

*

Her iki yaralıyı da kaldıran iki kadın, kapıyı dikkatlice kapattıktan sonra eve girdiler. İlk iş baba ve oğulun aldığı yaraları iyileştirmek oldu. Yaraları ölümcül değildi. Her iki Pardaillan'ın zayıflığı da kan kaybından kaynaklanıyordu. İki adam, kadınların işlerini yapmasına izin verdiler.

Baba:

"Şeytanlar!" diye düşünüyordu. "Bu genç kadın tarafından bakılsa, beni her gün yaralamalarına izin verirdim."

Şövalye de:

"Ne kadar mutluyum!" diye düşünüyordu.

Doğal koşullar göz önüne alındığında, Jeanne de Piennes, şövalyeyle; Loïse de, eski Pardaillan'la ilgileniyordu. Şövalye eve girdiği andan itibaren genç kadın sakinleşmiş, alçakgönüllü ve büyülü bir asalete bürünmüştü. Çoğu kez bakışları şövalyeninkiyle kesişti ve ikisi de gözlerini kırpmadı. O da kendisiyle alay ediyormuş gibi görünen o tuhaf ifadeyle bakıyordu. Yaralar sarıldıktan sonra yaşlı şövalye, oturmasının istendiği sandalyesinden kalktı ve her iki kadını da zarafetle selamlayarak:

"Madam, size oğlumu, Şövalye Jean Pardaillan'ı takdim etmekten onur duyuyorum. Pardaillan ve ben, Pardaillanların küçük kolundan Honoré Guy Henri de Pardaillan'dan geliyoruz. Languedoc'taki bü-

yük işleri ve yoksulluklarıyla en dikkate değer aileyiz biz. Biz fakiriz madam, ama aynı zamanda gururluyuz ve asil bir kalbe sahibiz. Bu, madam, varlığımızı emrinize verdiğimiz anlamına gelir."

Jeanne değişmiş bir sesle:

"Mösyö," dedi, "minnettarlığınızı ifade etmenize gerek yok."

"Sizi anlamıyorum hanımefendi."

"Beni tanımadınız mı? Paris'e giderken, o acılı gecede verdiğiniz elması en azından hatırlamıyor musunuz? Yolda rastladığınız zavallı kadını tanımıyor musunuz?"

"Onu çok iyi hatırlıyorum madam, ama gerçekte benden nefret etmeniz gerekir."

"Buradayım mösyö, bir şey anlamıyorum, çünkü sizde kızımı geri veren cömert adamı görüyorum. Adınızı bilmiyordum, şimdi bana kendiniz söylediniz, kızımı geri verdiğinizde bana söylediğiniz kişinin adının, onu benden çalan adama ait olduğunu görüyorum."

"Lanetiniz pahasına da olsa şaşkınlığınıza bir son vereceğim madam. Henri de Montmorency'ye itaat etmek için kızı çalan adam ve onu size geri veren adam bir değil; o sizden önceydi. Evet madam, suçu ben işledim ve sefaletin acılaştırdığı varlığımda tövbe etmem gereken tek kötülük bu... Ama vicdan azabımdan saldırıya uğradığımı gördüğüm ve sadece bebeği geri vererek rahat nefes alabildiğim daha az doğru değil. Bununla birlikte, bunun küçük bir tazminat olduğu ve nefretinizi hak ettiğim konusunda hemfikirim. O zaman bana lanet olsun madam, geçen yıllarda yaptığınız gibi."

Jeanne de Piennes:

"Loïse," dedi. "Burada, korkunç mösyönün geri dönmesine karşı olan nefretine göğüs geren cömert bir adam ve asil bir yürek var. Ona şükranlarımı sunabileceğim saat kutlu olsun!"

Loïse yaşlı şövalyeye doğru yürüdü, iki elini tuttu ve ona alnını uzattı. Yaşlı şövalye dudaklarını alnına dayadığında gözlerinin nemli bir sisle bulandığını hissetti. Muhtemelen hayatında yaşadığı en güçlü duygulardan biriydi.

"Çocuğum," dedi, "benim gibi yaşlı bir şövalyenin istekleri bir mutluluk tılsımı olmayabilir; ama tek yapmam gereken sizi mutlu

etmek için zavallı hayatımı ortaya koymak olsaydı, şu anda ölmek benim için bir zevk olurdu."

Jeanne daha sonra elmasla süslenmiş yüzüğü kızının parmağına taktı. O anda, Loïse'in gözleri şövalyeninkilerle buluştu ve sanki parmağına taktığı talihsizlik yüzüğü değil nişan yüzüğüymüş gibi derin bir duygunun baskısı altında solgunlaştı.

Bu duygularla geçen ilk saatten sonra konuşma sırası genç şövalyedeydi. Siyahlı kadın ona, François de Montmorency'ye ileteceği mektubu alıp almadığını sordu. Şövalye ona nasıl tutuklandığını, Bastille'e nasıl yerleştirildiğini ve nasıl çıktığını anlattı.

Jeanne de Piennes, acıyla dinledi ve şövalye Mareşal Montmorency'nin mektubu alıp okuduğunu söylemeye geldiğinde, acı bir dolu bir haykırışı engelleyemedi.

"Ah! Demek beni mahkûm etti, çünkü burada değil..."

Şövalye bu acı çığlığın sebebini anladı. Tuhaf bir şekilde gülümsedi ve şunu söylemekle yetindi:

"Hanımefendi, sizden üç gün istiyorum. O zaman mareşalin mektubunuza nasıl bir tepki verdiğini göreceksiniz. Bazı şeyleri söylemenin bana düşmediğine inanıyorum."

Bu sözler ne kadar gizemli olursa olsun, Jeanne onlardan büyük bir umut duydu. Keskin bir kızarma solgun yanaklarında belirdi.

Evde eksik olan yer değil mobilyalardı. Sonunda yaşlı Pardaillan ve oğlu, bol saman bulunan tavan arasında uyumak istediler. Jeanne'in ve kızının şiddetli muhalefetine rağmen özetle oraya yerleştiler.

"Madam," dedi yaşlı şövalye, "oğlum ve ben sık sık sert toprakların üstünde ve yıldızların altında uyuduk, bu konaklama bize kraliyet lüksü gibi görünecek."

Yani gece geldiğinde iki adam bu samanda yattı. Şövalye uykusunda hiç bu kadar mutlu rüyalar görmemişti. Yorgunluk ya da aşırı mutluluk nedeniyle, ağır bir uykuyla neredeyse hemen uykuya daldı.

Buna rağmen yaşlı Pardaillan uyuyamadı ve âdet olduğu üzere etrafı incelemeye başladı. Pencereden bakınca gördüğü şeyden yüzünü buruşturdu. Bir subayın komutasındaki yirmi asker evin etrafındaydı. Bazıları uyuyordu, ama dördü arkebüzlerine yaslanmış

kapının tam önündeydi, diğerleri ise omuzlarında teberiyle volta atıyordu.

Şövalye, garip görünse de, gözetim altında olduğunu unuttuğu için bulunduğu yeri huzursuzca terk etti. Madame Jeanne de Piennes'in garantisi onlara şartlı özgürlük vermişti. Ayrıca, daha önce hiç bu kadar iyi korunmadığını düşündü, çünkü sunulan ve kabul edilen garanti, kendisinin her türlü kaçma şansını engellemişti, çünkü böyle bir şey kendini kefil olarak sunan kişiye zarar verebilirdi.

Genç şövalye ise her şeyi unutmuştu, çünkü huzur içinde uyuyordu. Babası, yanan fenerin ışığı altında telaşla ona baktı:

"Zavallı şövalye!" diye düşündü. "Korkarım ki kaçışın olmadığı bir fare kapanı içindeyiz. Ayrıca korkarın talihsizliği buraya geldiği anda başladı. Ah, zavallı şövalye! Aşka güvenmemeyi öğretmek size hiçbir fayda sağlamadı."

Aslında durum her zamankinden daha korkunçtu, çünkü kaçmak bir çare değildi. Muhafızların komutanı onları yakalamaya geldiğinde, Madam Piennes'in güvencesinden ödün vermenin acısı altında, hiçbir direniş göstermeden onu takip etmekten başka çareleri kalmayacaktı.

Yaşlı Pardaillan:

"Bu sefer iyileşmeden kaybolduk," diye mırıldandı ve sonra pencereye dönüp askerlerin özenle nöbet tuttuklarını gördü. "Gardiyanlar olmasa bile," diye düşündü, "yine de tutsak olacağız. Lanet olsun aşka ve kefalete. Gelip celladın hazır olduğunu söylemelerini mi bekleyeceğiz? Ama sonunda her şey aynı..."

Bu sözleri söyledikten sonra, yaşlı Pardaillan samanın üzerine yayıldı ve oğlunun uyuduğunu görünce o da sakince uyudu.

ELLİNCİ BÖLÜM
IZDIRABIN SONU

Ertesi gün, çatı penceresinden geçen bir güneş ışını yaşlı Pardaillan'ı uyandırdı. Oğlunun çenesini avucunun içine, dirseğini dizine dayadığını gördü. Kederli bir düşünceye dalmıştı. İçini çekmiyordu ve dudaklarındaki alaycı gülümsemenin acı bir kıvrımı vardı.

Baba:

"Ne oluyor böyle, şövalye?" sordu. "Son on dakikadır sizi gözlemliyorum. Boynunuzda celladın ilmeği mi var?"

"İç çekmiyorum baba; düşünüyorum."

"Neden olduğunu sorabilir miyim?"

"Kapıyı koruyan muhafızlarla ilgili."

"Ah! Onları gördünüz mü?"

"Evet, ancak Mareşal Montmorency'yi arayıp buraya getirmemiz gerekiyor."

"Çok zor bir iş."

"Ben hallederim baba. Sokakta bin asker olsa bile hallederim. Madam Piennes'e söz verdim. Mareşali bir şekilde buraya getireceğim."

"Sonra?"

"Eh, taahhüdümü yerine getirmiş olacağım... Mareşal kızını alacak ve ben de dolayısıyla Mathazel Montmorency'nin düğününe katkı sunmuş, babasının şimdiden aklında olan zengin ve güçlü bir senyöre yardım etmiş olacağım. O zaman dünyayı özgürce dolaşacağız."

"Palace Grève'in[22] çevresinde mi demek istiyorsunuz? Bir seya-

22. l'Hôtel de Ville'in şu an bulunduğu yer.

hate çıktıysak, Paris'ten Montfaucon'a[23] kadar uzanacak."

"Ah!" dedi şövalye. "Haklısınız baba. Madam Piennes'in sözü üzerine burada tıtsak olarak olduğumuzu unuttum, bunu yapamayız, kaçamayız."

"Ah! Çünkü sözünün üstünde askerler var."

Şövalye, babasının az önce söylediği şey için değil, kendi düşüncesine cevap vererek omuzlarını küçülttü. Muhafızların geçişini engellemesini ne kadar çok istemişti! Bunun için her şeyi yapardı. Sonra Madam Piennes ve kızının kendisi tarafından Paris'ten uzaklara götürüldüğü bir savaş hayal etti... Ne var ki Madam Piennes'in verdiği söz mevzubahisti. Ancak muhafızlar saldırırsa ve ateşkesi ilk bozan onlar olursa, bu söz varlığı yitirirdi. Pardaillan, onları saldırıya başlamaları için kışkırtabileceğine inanıyordu ve bunu düşününce bakışları mutlulukla parladı.

"Bu fikir daha iyi," dedi şövalye, olasılıkları değerlendirirken. "Mareşali aramadan önce üç gün istediğinizi hatırlayın."

Yaşlı adam, oğluna övgü dolu bir sesle:

"Buna inanarak söyledim," dedi. "Yaralarım olduğundan daha ciddiydi. Bana yapacağınız tedavi, bu önemsiz çiziklerin izini sürecek." Omuzlarını bir kez daha küçülterek, "Bu insanlar yara açmayı bile bilmiyorlar," dedi.

Yaşlı Pardaillan sakince:

"Doğru," dedi. "Biz daha iyisini yaparız."

Sonra oğlunun yaralarını inceledi ve memnuniyetle, yaraların gerçekten ciddi olmadıklarını gördü.

"Peki nasıl çıkacaksınız? En azından gün ışığı bir çekilsin. Akşama kadar beklemenizi tavsiye ederim."

Şövalye kararlılıkla:

"Mareşal bugün burada olacak," dedi.

Yaşlı Pardaillan av havası bir ıslık çalmaya başladı ve bu arada şövalye onun düşüncelerine dalmış göründü. Bir saatin sonunda:

"Bir yolunu buldum," dedi.

23. (Paris'in dışındaki köy, şu anki adıyla Buttes–Chaumont). Büyük idamların gerçekleştiği ve Orta Çağ'ın en ünlü darağacının bulunduğu yer.

Babası:

"Nasıl?" diye sordu.

Şövalye ona çatıya çıkan bir tavan penceresi gösterdi.

"Nasıl? Çatıya mı çıkacaksınız?"

"Başka yolu yok. O açıklığa ulaşmama yardım edin baba."

Şövalye, oğlunun elini tuttu ve ona:

"Tek kelime, şövalye. Tavsiyelerime uyacağınıza dair bana yemin etmiş olmanıza rağmen, her zaman canınız ne çekiyorsa onu yaptınız. Bunun zamanı geldi. Size, bütün dünyaya ve kendinize güvenmemenizi, sizi ilgilendirmeyen konulara karışmamanızı tavsiye etmedim mi? Dikkat edin, tavsiyelerime uymadığınız için bu karmaşanın içine girdik, ama sonunda âşık olduğunuzu hatırlamak istemiyorum ve bunun için sizi affediyorum. Şimdi mareşali buraya getirmek istiyorsunuz, mareşal geldiğinde ne olacak peki? Yaptıklarınızdan ötürü size saygılarını sunacak ve eşiyle kızını alıp gidecek. O zaman neden onu aramaya gitmek istiyorsunuz? Kuşatma altındaki bir evdesiniz. Kim sizi çatıya çıkmaya zorluyor? Şövalye! Aşkınızla meşgul olun, çünkü sizi ilgilendiriyor bu mesele, ama sizi aramayan ve kimsenin sizi göndermediği o mareşali rahat bırakın. Bu sizi ilgilendirmez."

"Yanılıyorsunuz baba, çünkü bu konu beni çok ilgilendiriyor."

"Yani bana itaatsizlik mi edeceksiniz?"

"Buradan çıkmama yardım edin."

"Kararlı mısınız? Yaptığınız şeyin aptalca olduğuna sizi ikna etmek imkânsız. Pekâlâ, hayatımı yöneten tüm iyi ilkelerden vazgeçerek sizi takip ediyorum."

Yaşlı Pardaillan oğlunun ayağını kaldırdı. Genç adam birkaç dakika sonra evin çatısında, sokağın karşı tarafındaydı. Çevreyi inceledikten sonra, kaçmak için yandaki evin çatısına geçmekten, oradan bir eve girip çatı penceresinden aşağı kaymaktan başka bir yolunun olmadığını gördü. Şövalyenin konumu çok tehlikeliydi, çünkü evin çatısı, komşu evlerinki gibi dik bir eğime sahipti. Yanlara doğru kayma ve düşme tehlikesi vardı.

Cesareti öylesine kırılmıştı ki, birinin onu çağırdığını duyduğunda çatı penceresine geri dönecekti. Başını yandaki evin çatısına

doğru kaldırdı, orası kendisinden daha yüksekteydi ve bir pencerede kendisine ilgiyle bakan bir yüz gördü. Beyaz sakallı, zeki ve yaşlı bir adamdı bu.

Adam:

"Evin içinden gelin," dedim.

"Nasıl?"

"Kaçmaya çalışıyorsunuz, değil mi?"

"Aslında, bu doğru."

"Pekâlâ, gitmek istediğiniz yol imkânsız. Tutsak olduğunuz ev benimkiyle bağlantılı, iki ev ara kapıyla iletişim kurabiliyor, o kapıyı sizin için açacağım. Evinize dönüp beni bekleyin."

Şövalye bu yaşlı adama teşekkür etmek istedi ama o çoktan ortadan kaybolmuştu.

"Bu yaşlı adamı nerede gördüm?" diye düşünmeye başladı.

Tavan penceresinden aşağı kayıp tahıl ambarına düştü.

Yaşlı Pardaillan:

"Ne oluyor?" dedi.

Şövalye ona az önce olanları anlattı. Baba ve oğul hemen, yabancının gösterdiği gibi kapının gizlendiği yerde yığılmış samanı ortadan kaldırdılar; böyle bir kapının var olduğunu ve onun bir hain olmadığını umuyorlardı. Büyük bir mutlulukla sonunda kapıyı buldular ve aynı zamanda birisi kapıyı açmaya çalışırken çıkan sesi de duydular.

"Mösyö Brisard ve Mösyö La Rochette, sizleri hürmetle selamlarım."

Baba oğul tanır gibi oldukları, fakat bir türlü kim olduğunu kestiremedikleri ihtiyara şaşkınlıkla bakıyorlardı. Adam devam etti:

"Saint–Antoine Caddesi'nde ölümden kurtardığınız beni tanıyamadınız mı?"

İhtiyar Pardaillan:

"Tamam!" diye mırıldandı. "Mösyö Ra..."

"Evet, Ramus..."

"Evet, evet! Yalnız isimlerimizi o zaman size yanlış söylemiştik.

Çünkü gizlenmek bizim menfaatimizeydi. Benim adım Honoré Pardaillan ve işte oğlum, Şövalye Jean Pardaillan."

"Dünkü müthiş çarpışmanızı gördüm. Yazık!.. Hangi yüzyılda yaşıyoruz. Neyse... Bunları bırakalım. Siz bu eve girince ve evin önünde yirmi nöbetçi asker dikilince, durumunuzun kötülüğünü anladım. Siz benim hayatımı kurtarmıştınız. Buna karşı ben de sizin hayatınızı kurtarmaya karar verdim ve basit bir plan hazırladım. Bu plan, yanınızdaki evi kaç para istediklerine bakmadan bir haftalığına kiralamaktan ibaretti. Görüyorsunuz ya, işler ne kolay sonuç verdi. Buyurun, buraya geçin. Evin bahçe kapısı tenha bir sokağa açılıyor. Oradan kaçarken kimse sizi görmez."

İhtiyar Pardaillan elini uzattı:

"Tanrı sizden razı olsun!"

Genç şövalye o kadar sevinçli görünmüyordu:

"Fakat bazı sebeplerden dolayı şimdi evi bırakıp gidemeyiz. Ancak ben bir yere kadar gidip geleceğim. Bu sırada babam size beraberce kaçmamamızın sebebini anlatır. Size candan teşekkür ederim."

"Beni takip edin genç adam."

Bilge adam bir merdivenden aşağı indi ve şövalye kendini yarı açık bir kapının önünde buldu. Sonra Ramus'e dönerek derin bir şekilde eğildi ve:

"Size teşekkürlerimi sunarım baba," dedi.

Bilge adam ürperti. Genç adamın ona bahşettiği baba unvanı bilge adamı duygulandırdı. Bu üslup yaptığı şey için ona en değerli ödül gibi göründü. Şövalye kapıyı hafifçe aralamıştı bile. Daha sonra Montmartre'a dik olan Fossoyeurs Caddesi'nde olduğunu fark etti. Sokak hiç korunmuyordu. Askerlerle karşılaşmayı göze aldığı Montmartre Caddesi'nden geçmek yerine, yan sokakta koşmaya devam eden şövalye, büyük bir daire çizdikten sonra Montmorency Sarayı'nın yolunu tuttu ve oraya varması uzun sürmedi. Etrafı askerler tarafından çevrilmiş, Montmartre Sokağı'ndaki evinde gizlenip, oradan kaçmanın imkânsız olduğunu fark eden Yaşlı Ramus'ün tanınması, deyim yerindeyse Montmartre Sarayı'na kadar parmakla gösterilirdi.

Öfkeyle kapıyı çaldı. Son umudu, bir gün önce kendisine söyle-

diği gibi, mareşalin orada olmasıydı. Sonra Montmartre Caddesi'ne dönecek ve biraz kurnazlıkla muhafızları düşmanlığı başlatmaya zorlayacak, böylece ateşkesi bozacaktı. Loïse'i ve annesini müthiş bir gözü peklikle kurtardıktan sonra da, onları götürecek ve Loïse'i evlilik bağıyla alacaktı.

Şövalye bütün bunları hayal ederken aniden kapı açıldı ve Pipeau şövalyeye mutluluğunu kanıtlamak için efendisinin elini şefkatle yalarken, uşak ona saygıyla:

"Ah! Mösyö Şövalye! Monsenyör sizi sabırsızlıkla bekliyor!" dedi.

Genç adam Orestes'in[24] kaderin elinde boş yere mücadele ederken yaptığı gibi o korkunç gülümsemelerinden birini verdi.

"Ah!" dedi basitçe. "Monsenyör beni mi bekliyor?"

"Evet, evet... çabuk gelin!"

Birkaç dakika sonra Pardallian kendisini hararetle konuşan mareşalin huzurunda buldu:

"İşte geldin, sevgili dostum. Sizi bekliyordum. Gideceğiz."

"Gitmek mi, monsenyör? Paris'i mi bırakacağız?"

"Evet. Paris'i boş yere aramak için nedenlerim var. Guyenne yolunda kapalı bir arabaya eşlik eden gizemli bir muhafız takımından haberdar oldum. Oradalar şövalye! Guyenne Damville hükümetinin ta kendisidir. Yakında hükümetine katılacak. Onları gözünün önünde gönderdi. Bu muhafız takımına katılacağız ve ona saldıracağız. En cesur on iki süvarimi yanıma alıyorum. Yalnız siz ve ben... Bir düzine cesur süvariden çok daha değerliyiz."

"Monsenyör, Paris'ten ayrılmak için bu akşama kadar beklemenizi öneririm," dedi şövalye o an rahat bir tavırla.

"Neden, Pardaillan? Neden? Bir saniye daha kaybetmeden çıkalım hadi! Hadi atlayın!.."

"Monsenyör, ısrar ediyorum..."

"Tereddüt ediyorsunuz."

"Tereddüt etmiyorum. Kalıyorum! Siz de kalın. Monsenyör! Yine gideceksiniz. Ama yalnızca bu akşam. Şimdilik lütfen bana yalnız, yaya olarak eşlik edin."

24. Orestes: Kaderin yazgısı tarafından belirlenmiş Yunan Mitolojisi karakteri.

Genç adamın konuşması o kadar tuhaftı ki Montmorency titrek bir sesle bağırdı:

"Siz bir şey biliyorsunuz, Pardaillan!"

"Gelin," dedi hem ironi hem de umursuzluk tavırlarını kelimesinde yansıtarak.

"Hadi! Unutmayın ki zaman çok değerli. Bir saat daha bekleseydiniz..."

"Peki, monsenyör. Bir saat içinde gelseydim ne yapardınız?"

"Sizsiz giderdim."

Şövalyenin yüzü ifadesizdi. Ama kalbinin derinliğinde fırtınalar kopuyordu.

Bir sonraki zaman yoldaydılar. Çok geçmeden onları durdurabilecek bir engel ile karşılaşmadan nihayet Fossoyeurs Sokağı'na ulaşabilmişlerdi. Kapıyı çaldılar. Ramus açtı. Eve girdiler ve Ramus'ün iki Pardaillan'ı tanıştırdığı yemek odasına geldiler. Şövalye sakince:

"Mösyö Ramus, hayırseverliğinizi bizi bu odada bir saat yalnız bırakacak kadar ileri götürmek ister misiniz?"

"Bu ev sizin yavrum. Benim olan her şey sizin," dedi yaşlı bilge. Ve çatı katındaki odasına çekildi.

"Neredeyiz?" dedi mareşal endişeli ve şaşkın bir tavırla.

"Monsenyör!" dedi şövalye: "Bu soruya cevap vermeden önce birkaç dakika beni beklemenizi rica ediyorum."

"Anlaşıldı," diye homurdandı mareşal.

Şövalye çıktı ve mareşal yalnız kaldı. Genç adam hızlı bir şekilde uyuduğu yere, çatı katına çıktı ve yaşlı Pardaillan'ı buldu:

"Sizi bekliyorlar, sizin için endişeleniyorlar..."

Şövalye oturdu, daha doğrusu bir saman yığınının üzerine çöktü:

"Babam Madam Piennes'i ve Mösyö Montmorency'i mareşalin onları beklediğini söyleme nezaketi gösterdi."

"İblis!" dedi, elini oğlunun omzuna koyarak fısıldayan yaşlı adam.

"Şövalye!"

"Baba?"

"Acı çekiyorsunuz. Ha? Bana biraz bundan bahsedin..."

"Yanılıyorsunuz, baba!" diye cevap verdi şövalye, sakinliği oldukça ürkütücüydü. "Kızını götürmesi için Mareşal Montmorency'yi aramaya gittim. O içeride. Hepsi bu. Yalnız düştüğüm gün bana hep zarif bir şekilde düşmemi tavsiye ettiğinizi unutmayın. Bana öyle geliyor ki, burada zarafet acı çekmemekten ibarettir.

"İyi, iyi!" diye böbürlendi yaşlı adam: "Acını kendinize saklamak istiyorsunuz. Saklayın! Sonra beraber ağlayacağız. Tüm iblisler ölsün! Mareşali ne yapacaktı?"

Aynı zamanda Piennes ve Loïse'in bulunduğu kata indi. Şövalyeye gelince, Ramus'ün evine girmek için karşıya geçtiklerinde, onu görmesinler diye karanlık bir köşe aradı.

François de Montmorency hareketsiz kalmış, gözlerini şövalyenin kaybolduğu kapıya dikmişti. Sözünü ettiğimiz bu ızdırapla mücadele ederek bir eliyle kalbinin şiddetli atışını yatıştırmaya çalışıyordu. İnsan ne tamamen iyi ne de tamamen kötüdür. Ve şu anda güzel bir ruha kötü bir düşüncenin süzüldüğünü söyleyebiliriz.

Sanki pusuya düşmüş gibi hissediyordu. Yine de şövalyeye güveniyordu. Ama o kanlı zamanlarda sadık görünen dostun bir hain, bir düşman elçisi olmadığını kim söyleyebilirdi? Evde derin bir sessizlik oldu ve dakikalar geçti. Huzursuzluk öyle arttı ki, mareşal elini kılıcının üzerine koydu:

"Kim bilir?" diye fısıldadı.

Tam o sırada kapı yavaşça aralandı ve ardında Jeanne de Piennes göründü. Derin, büyük gözlerini aydınlatan, solgun yüzünün güzelliğini ortaya çıkaran siyah giysiler içindeydi hâlâ. François'yı gördü. Ve bir anda taş kesildi. Ellerini kavuşturdu ve baktı...

Yine de yaşlı Pardaillan onu uyarmıştı. Ona öyle geliyordu ki bu bakışta sonsuz bir şaşkınlık vardı, ölüm şaşkınlığı gibi. Böyle konuşabilirsek bir yas heykeli gibi donup kalır, düşüncelere dalardı. Neler olduğunun farkında mıydı? Belli değil!

Onu gören François elektrik çarpmış gibi oldu. Jeanne'ın adını telaffuz etmek istedi. Ama onun yerine boğuk ve anlaşılmaz bir ses çıktı. Gözleri fal taşı gibi açıldı. Oda da nemli bir sis vardı. Bu nem daha sonra François'nın taşlaşmış ifadesiz yüzünden gözyaşı olarak teker teker aktı. Ona güzel bir rüya gibi, hiç bitmesini istemez şekilde baktı... Korkunun, acının, sevginin ve acımanın olduğu yerde...

Kıza doğru yürüdü.

Tıpkı Jeanne gibi o da ellerini kavuşturuyordu. Yavaşça yürüdü ve onu ezen düşüncelerinin ağırlığında ezildi... Tek kelime etmeden yürüdü. Bu sırada pürüzsüz yüzünde gözyaşları birer birer düşmekteydi.

Yanındayken diz çöktü. Bu heykelin ayaklarına kapandı. Bu sırada hıçkırıklar boğazını, dudaklarını parçaladı. İniltileri tüm salonu doldurdu. Bu insan üstü iniltilerin, keskin hıçkırıkların arasında, ağlayarak, korkunun ve acımanın her biçimini alan tek bir sözcük belirdi:

"Özür dilerim... özür dilerim... özür dilerim!.."

François ne kadar süre bu şekilde ayaklarına kapandı? Ne kadar süre içinde kaybolduğu iniltiler arasında yuvarlandı?

Yavaş yavaş ayağa kalktı François. Elleri Jeanne'ın buz gibi olan ellerini kavradı.

Sonra aynı hissiz hareketle sanki kendini göğe kaldırmış gibi ayağa kalktı, kollarıyla onu kucakladı, yüzünü yüzüne yaklaştırdı...

Şimdi konuşmak, kalbindeki her şeyi anlatmak istiyordu. Düşüncelerini düzenlemeye çalışıyordu. Yaşadıklarına, işlediği suça ve yaptığı haksızlığa ne kadar çok lanet ettiğini anlatmak istiyordu.

Tam konuşmak üzereyken Jeanne kollarını François'ya doladı ve kibar bir gülümsemeyle başını omzuna koydu.

Ah... François o anda neden korkuya kapıldı? İçini, dimağını, birdenbire sebebini anlayamadığı bir korku, bir çekingenlik kapladı?

Evet, korku ve çekingenlik... Elinde olmadan:

"Jeanne! Jeanne!" diye bağırdı.

Jeanne:

"Sevgilim!" diye mırıldandı. "Üç aydan beri itiraf etmeye cesaret edemediğim bir sırrı sonunda söyleyeceğim," dedi.

François yeniden:

"Jeanne!" diye inledi.

Fakat o, sanki hiçbir şey duymuyor ve hissetmiyordu... Sözlerine devam etti:

"Beni dinleyin, François'am! Güzel François'am! Karınızın sözlerini duyuyor musunuz?"

François, zavallı kadına bir iniltiyle cevap verdi.

Jeanne de Piennes yeniden konuştu:

"Dinleyin, François'am! Sırrınızı, daha doğrusu sırrımızı söylüyorum. Baba olacaksınız!"

Sonra gözlerini François'nın gözlerine dikerek:

"İçimde, karnımda sizin çocuğunuz yaşıyor!" diye mırıldandı...

Mareşal kendisini daha fazla tutamadı. Başını, zavallı kadının kollarından kurtardı:

"Çıldırmış! Jeanne çıldırmış! Zavallı Jeanne, aklını oynatmış!" diye bağırdı.

Jeanne ise olduğu yere yığılıp kalmıştı.

*

Mareşal Montmorency, çok sevdiği birini yeni bulmuştu.

Bu iki insanın birleşmesinden, Şövalye Pardaillan'ın sevgisinden ve Huguenotlar ile Katolikler arasındaki büyük cehennem savaşından acaba ne sonuç çıkacaktı?

BİRİNCİ CİLDİN SONU